ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 փր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 փր. Հատը 10 փր.

ԿԻՐԱԿԻ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ▫ DIMANCHE 1 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7208 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2619

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍ

•

Երկու անունները քով քովի եկած են այսօր, կիրակի, հոգեհանգիստի արարողութեան մը առթիւ :

Եւ արդէն միասին չէին՞ : Ոչ միայն մահուան թուականներով, այլեւ իրենց առաքելութեամբ :

Մահուան պարագաներն ալ նոյն եղե – րական հանգամանքն ունին :

Զաւարեան յանկարծամահ՝ վողոցին մէջ, երբ «Ազատամարտ»ի խմբագրատուն կուգար (1913 Հոկտ. 25) :

Կոմիտաս վերջին շունչը կ'արձակէր յիմարանոցի մը անկիւնը, ուր տարիներով տառապեցաւ, իբրեւ հետեւանք անասելի ցնցումներու (1935 Հոկտ. 21) :

Երկուքին մէջ ալ, ժողովուրդին ծառայելու կոչումը զարդացաւ բացառիկ պա – րագաներու տակ :

Սիմոն Զաւարեան ազնուական ծագում ունէր, եւ կրնար բոլորովին տարբեր աս – պարէզի մը մէջ նետուիլ, պարագաներու բերումով :

Իր առաջին եւ վերջին յուշերուն մէջ, զոր դուրդուրանքով պահեր էինք, ազ – տակի մը պատմութիւնը կը կարդանք :

Մանկութեան օրերուն, հարցում կ'ուղ – ղեն հայկական հարցի մասին, եւ տեսնե – լով որ դասը մոռցեր է, հօրեղբայրը ազ – տակ մը կը դարնէ :

Այդ նոր դասը կ'ըլլայ իր փրկութիւնը :

Զաւարեան, որ դաստիարակուած էր ռուսական հնոցին մէջ անհետանալու ամ – բողջովին անձնատուր կ'ըլլայ հայկական կրակին : Կը դառնայ ոչ միայն յեղափո – խական հայրենասէր, այլեւ հիմնադիր յեղափոխական կազմակերպութեան մը,— Հ. Յ. Դաշնակցութիւն :

Կոմիտաս, Կուտինացի Սողոմոնը որ հայերէն անգամ չէր գիտեր եւ թուրքերէն եղանակներ սորված էր, նոյնպէս կոր – սուած պիտի ըլլար, եթէ առտու մը էջ – միածին չզրկէին :

Թերեւս Գէորգեան ճեմարանին մէջ ալ դառնար սովորական դպիր մը, եթէ իր ձայնը եւ երգելու եղանակը ուշադրու – թիւն գրաւած չըլլային :

Տաղանդին յայտնութենէն վերջն ալ, կրնար կէս ճամբան մնալ մոայլ մթնոլոր – տի մը մէջ, եթէ պակսէր յարատեւելու եւ ստեղծագործելու կամքը :

Միաժամանակ, երկուքն ալ բացառիկ արժէքներ էին իրենց քննական ընդունա – կութեամբ : Իրենց ոքնական պրպտումնե – րով :

Զաւարեան, դիտուն եւ դիւզաւոնեայ, անընդհատ կը վերլուծէր ժողովուրդին տնտեսական եւ ընկերային կեանքը : Անոր ծալքերը կը քրքրէր պեղելով, մանրելով, յաճախ թուաբանութեան վերածելով :

Աչո՜ւս որ կորսուեցան իր « Աւերակ Տարօնը» եւ «Աւերակ Վասպուրականը», որոնք չարուած էին եւ Պոլսոյ Ազատու – թեան Մատենաշարին առաջին հատորները պիտի կազմէին ...

Այդ ճգտումն էր որ 1905ին Կիլիկիա, Սամ. Սահմանադրութեան չրջանին ալ Տարօն կը տանէր զինքը : (1909ին անգամ մը եւս Կիլիկիա դնաց, քննութիւն կատա – րելու համար ջարդերու մասին) :

Կոմիտաս ժողովուրդին հոգին կը փըն – տռէր երգեր եւ եղանակներ ժողվելով : Կը չրջէր, կը աքնէր, կ'երկնէր, բառերուն փոչին սրբելով եւ ոսկին երեւան հանե – լով : Կեղծն ու հարազատը չոկելով :

Իր սիրտը կը սարսռար երգի, եղանակի կտորի մը համար : Ինք յանկարծ աչխարհ մը կը դտնէր ժանգահար ջութակի մը մէկ հատիկ լարին կամ հովուական սրին – դի մը սուլոցին մէջ :

Երկուքն ալ, Զաւարեան եւ Կոմիտաս, եղան միտք եւ սիրտ : Երկունք եւ վաս – տակ : Տարբեր ճամբաներով, բայց նոյն անձնուիրութեամբ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ՎԱՒԵՐԱՑՆԷ՞ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

•

Հանրապետութեան Խորհուրդը (ծերա – կոյտ) ուրբաթ առտու արչալոյսին վեր – ջացուց եւրոպական բանակի ծրագրին քն – նութիւնը, առանց որոշ եզրակացութեան մը յանգելու : Ինչպէս դիտել կուտան տե – ղական թերթերը, այս խնդիրը առկախ կը մնայ քանի ամիսէ ի վեր եւ կրնայ դեռ քանի մը չաբաթ կամ ամիս ալ քաչքչուիլ, որպէսզի խորհրդարանը վճռէ մերժել կամ վաւերացնել :

Հանրապետութեան խորհուրդը Պ. Պի – տոյի ճառը լսելէ վերջ, 74ի դէմ 240 ձայնով որոչեց հրաւիրել կառավարու – թիւնը որ միջանկեալ ժամանակը օգտա – գործէ, «իրապէս եւրոպական հաւասա – րակչռութիւն մը» հաստատելու համար, մէջն առնելով Անգլիան : Բանաձեւը դիրք չի ճշդեր եւրոպական բանակին հանդէպ : Սակայն աւելի առաջ 76ի դէմ 238 ձայնով քուէարկած էր ընկերվարական բանաձեւ մը որ միացեալ բանակի սկզբունքն ըն – դունելով հանդերձ, կարգ մը նախապայ – մաններ կ'առաջարկէր :

Կարգ մը իրազեկներու կարծիքով, ծե – րակոյտը միացեալ բանակի ծրագրին դէմ պիտի քուէարկէր, եթէ ատկպուէր անմի – ջական որոշում տալ. բայց յոյս չկար որ բացարձակ մեծամասնութիւն մը գոյա – նար : Դաշնագրին կուսակիցները բարենո – չան կը համարին կատարուած քուէար – կութիւնը, նկատելով որ Ծերակոյտը Ազգ. ժողովէն աւելի հակառակ է եւրո – պական բանակի դաչնագրին : Թերթերը կը հաստատեն թէ Պ. Պիտոյի ճառը որոշ ազդեցութիւն գործած է. մանաւանդ երբ կ'ըսէր թէ անխուսափելի է Գերմանիոյ վերազինումը, այս կամ այն ձեւով :

Ինչպէս ըսինք, վիճաբանութիւնները տեւեցին ամբողջ գիչերը, բոլորին համար ընդունելի բանաձեւ մը գտնելու համար : Քննութիւնը վերջացաւ առտուան ժամը 5·15ին, ճիշդ ինչպէս Ազգ. ժողովին վի – ճաբանութիւնը Հնդկաչինի մասին :

Կառավարած քուէարկութենէն կը հե – տեւի թէ ծերակոյտը չուզեր բոլորովին ժխտական դիրք բռնել, քանի որ միաց – եալ բանակի ծրագրին վաւերացումը կա – խում ունի նոր երաչխիքներէ :

Այս խնդիրը եւ Հնդկաչինի պատերազ – մը ծանր մտահոգութիւն կը պատճառեն Լանիէլի դահլիճին, որ ստիպուած է նոր մեծամասնութիւն մը փնտռել :

Արդէն ուրիչ վէճ մըն ալ ծագած է Ազգ. ժողովին եւ կառավարութեան միջեւ : Ազգ. ժողովը անբաւական կը դտնէ կա – ռավարութեան առաջարկած յաւելումը՝ (տասը առ հարիւր) ընտանեկան նպաստ – ներու վրայ : Այս յաւելումով 25 միլիառ ֆրանքի նոր ծախք մը պիտի ունենան. իսկ եթէ դժգոհներուն ծրագիրը քուէար – կուի ելքը պիտի բարձրանայ 74 միլիառի : Այս հեռանկարին առջեւ, կառավարու – թիւնը կ'ապդարարէ, — Կ'ուզէք ելեւ – մուտքը խանդարել եւ դրամը վտանգե՞լ :

ՁԻՆԱՏԱՆ (կարմիրը) ոչ յարձակման դաչինք մը առաջարկեց Ճափոնի, առեւ – տրական պայմանագիր մը կնքելէ վերջ : — Ճափոնի ազգ. պաչտպանութեան նա – խարարը ներկայացուց նոր նախահաչիւ – ը, որ 133 միլիառ ֆրանքի դումար մը կը ներկայացնէ, իբրեւ «նուազագոյն վարկ» : Ամերիկացիները պիտի օգնեն երկրին վե – րազինման :

ԴԱՄԱՍԿՈՍ զնաց Այզընհաուըրի անձ – նական ներկայացուցիչը, Ճոնսթըն, ե – րեք օր Իսրայէլի վարիչներուն հետ խոր – հրդակցելէ վերջ : Սուրիոյ պիտի ներկա – յացնէ իր ծրագիրը՝ Ցորդանանի գետին ջուրը միասնաբար օգտագործելու հա – մար :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

•

Խ. Միութեան նախարարական խոր – հուրդը եւ կեդր. կոմիտէն հոկտեմբեր 30ին ծանուցին թէ 8 միլիառ 500 րուբլի (750 միլիառ ֆրանք) պիտի տրամադրեն, յառաջիկայ տարի, զարկ տալու համար պաբենաւորման արդիւնաբերութեան, համաձայն Մալենկովի վերջին յայտարա – րութեան : Ուրիչ խօսքով, պիտի ջանան «բարձրացնել ժողովուրդին ապրուստի մակարդակը» : Միեւնոյն աաեն հաղոր – դեցին թէ աւելի քան հազար նոր գործա – րաններ պիտի չինուին մինչեւ 1956, ու – սեստի արտադրութեան համար :

Այս նոր հրամանագիրը լրացուցիչ մասն է այն ծրագրին որ կը թելադրէր բարե – կարգել եւ զարդացնել ներքին առեւտու – րը, աւելի մեծ քանակութեամբ եւ աւե – լի ընաիր ապրանք ճարելով : Տրուած հրամանին համաձայն, 1954ին պաբենա – տրման արտադրութիւնը պիտի աճի 41 առ հարիւր, բաղդատելով 1950ի հետ : Նոր ծրագրով կը յուսան 1955ին արտադրել 2·550·000 թոն միս, իսկ 1956ին՝ երեք միլիոն, խոզի միս՝ 710·000 եւ 850·000 թոն եւն. :

× *Արեւելեան Գերմանիոյ մարքը ամե – նաբարձր արժէքը պիտի ներկայացնէ այ – սուհետեւ, խորհրդային հրապարակին վրայ : Հոկտ. 30ին կառավարութիւնը դե – կոյց մը հրատարակեց որուն համաձայն արեւելեան մարքը պիտի արժէ 1·80 րուբլի, մէկ ամերիկեան տոլարը՝ 2·22 մարք :*

Այս բարձրացումը կը վերագրուի երկ – րին բարգաւաճման եւ Խ. Միութեան պա – հանջած հատուցումներու դադարման : Արեւելեան Գերմանիոյ առեւտուրին մե – ծագոյն մասը կը կատարուի Խ. Միու – թեան հետ : Մարքին դինը բարձրացնելով, արեւելեան Գերմանիան պիտի կրնայ խոր – հրդային երկիրներէն հում նիւթ դնել ա – ւելի աժան :

« ԱԼ ԿԸ ԲԱՒԷ... »

Բողոքի ցոյց մը տեղի ունեցաւ, հոկտ. 30ին, ամբողջ Աւստրիոյ մէջ, չորս դաշ – նակիցներու յայտարարութեան 10րդ տա – րեդարձին առթիւ : Տասը տարի առաջ, 1943ին, չորսը միասին յայտարարութիւն մը կը հրատարակէին Մոսկուայի մէջ, ազատութիւն խոստանալով Աւստրիոյ : Այսխոստումը չէ կատարուած մինչեւ այ – սօր եւ չորս յաղթականները դրաւած կը պահեն Աւստրիան : Ուրբաթ առտու ժամը 9ին ամէն աչխատանք դադրեցաւ ամբողջ երկրին մէջ, հինդ վայրկեան տեւողու – թեամբ : Վիէննայի մէջ երթեւեկն ալ դադրած էր : Ժողովրդային այս պատկա – ռելի ցոյցին առեն, վարչապետը ճառ մը խօսելով ազգ. ժողովին մէջ անգամ մը եւս կը պահանջէր Աւստրիոյ ամբողջական ազատագրումը : «Ա՛լ կը բաւէ, աղաղակեց վարչապետը : Վերջապէս արդարութիւն ըրէք մեզի : Թոյլ տուէք որ աչխատինք իբրեւ ազատ մարդիկ, անկախ պետու – թեան մը համար, Աւստրիոյ եւ աչխարհի խաղաղութեան համար » :

Սենատքաններու Միութեան նախագահն ալ ճայնասփիւռ ճառ մը խօսելով ճաղ – կեց երկրին դէմ գործուած անարդարու – թիւնը : Ամբողջ մամուլը կը յիչեցնէր 1943ի յայտարարութիւնը : Շատ մը թեր – թեր պատճէնն ալ հրատարակեցին, սեւ չրջանակներով :

× *Վիէննայի «Վինըր Ցայթունկ» պաչ – տօնաթերթը իր 250րդ տարեդարձը տօնեց նոյն օրը : Աւստրիոյ պատմութեան մէկ յիչատակարանն է այս թերթը : Հիմնուե – ցաւ 1703ին, երբ իչխան Սաքս Թուրքերուն յաղթելով արդիական մեծ պետութեան մը կը վերածէր Աւստրիան : Աչխա՛րհի ամե – նահին թերթը կը համարուի, գոնէ ան – ընդհատ հրատարակութեամբ : Իրրեւ պաչտօնաթերթ կը հրատարակուի 1945էն ի վեր եւ ունի բազմաթիւ ընթերցողներ ո – րոնք զայն կը նախընտրեն իր անաչառ նկարագրին համար :*

ՁԱՐՈՒԻԻ Դէմ դատ բացին փարիզեան նորաձեւութեանց ուրիչ վաճառատուն մը եւ Ֆորտ ընկերութիւնը (ինքնաչարժ), միլիոնաւոր ֆրանքի առնելիքներ գանձե – լու համար :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

« ԱՍԱՆԿ ՋԱՒԱՐԵա՞Ն Կ'ԸԼԼԱՅ »

Մարսէյլէն ընթերցող մը, «Օրտուցի », կը գրէ. —

« Օամ. Սահմանադրութեան շրջանին էր : Ամէն անգամ որ շոգենաւ մը հանդի – պէր Պաթումէն կամ Տրապզոնէն, Օրտուի ընկերները նաւակ մը վարձելով կ'երթա – յին «երեւելիներ» դիմաւորելու :

Անգամ մըն ալ կ'իմանան թէ Զաւարեա – նը կ'անցնի :

Անմիջապէս շոգենաւ կը փութան : Եւ որովհետեւ ոչ ոք կը ճանչնար Զաւարեա – նը, կը սկսին հարցուփորձ ընել : Ընկեր – ներէն մէկուն ուշադրութիւնը կը գրաւէ նիհար, կարճահասակ ճամբորդ մը, որուն գրպանէն *Ազատամարտ* մը կ'երեւար : Կը մօտենան եւ կը հարցնեն .

— Պ. Սիմոն Զաւարեանը կը ճանչնա՞ք :

= Զաւարեանը ես եմ, կը պատասխանէ ճամբորդը :

Ընկերները, յուսախաբ՝ համեստ երե – ւոյթէն, կը մրմնջեն — «Ասանկ Զաւար – եա՞ն կ'ըլլայ » :

Անոնց երեւակայութեամբ Զաւարեանը յաղթանդամ հսկայ մը պէտք էր ըլլար, փառաւոր կերպարանքով, ինչպէս իր գա – ղափարը եւ գործը » ... :

... Այսպէ՞ս են մարդիկ : Ամէն բանէ առաջ արտաքինը, հասակը եւ կազմը կը փնտռեն :

Միայն մեր ժողովո՞ւրդն է այսպէս :

Քաղաքակիրթ ազգերու մէջ ալ նոյն կանխակալ կարծիքն ունին :

Եւ այդ է պատճառը որ յաճախ արհեստի կերպարանքով, յաղթանդամ տիպար – ներ յանկարծ կը շլացնեն աչխարհ, բայց առտու մը կը փլին, իրրեւ կաւէ արձան մը :

Նիհարակազմ եւ միջահասակ էր ող – բացեալ Սիմոնը, որ հովէդ կ'անցնէր շու – ֆի մը պէս :

Բայց, ո՞վ կրցաւ չափել անոր սրտին ջերմութիւնը եւ մտքին խորութիւնը ...

Վ.Ա.Հէ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

Լիբանանի առաջնորդը, Խորէն Եպիսկ. Բարոյեան Պոլիս հասած է հոկտեմբեր 23 – ին : Ազգ. պատրիարքարանէն պատուիրա – կութիւն մը դիմաւորելու դացած էր : « Մարմարա» այս առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցած է առաջնորդին հետ, որ ըսեր է թէ եկած է իր յարգանքը յայտնելու Գարեգին պատրիարքի : Ցետոյ տեղեկու – թիւններ հաղորդած է Լիբանանի 24 ղեպ – րոցներու եւ 14 եկեղեցիներու մասին : Իր կարծիքով, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտ – րութիւնը պիտի կատարուի մինչեւ Նոր Տարի :

Ի պատասխան ուրիչ հարցումի մը, Խո – րէն Եպիսկ. յայտարարեր է.

— Դերենիկ Եպիսկ. Էմմիածին հրաւիր – ուած էր Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին կողմէ, աստուածաբանական 4 — 5 դա – սախօսութիւններ տալու համար Գէորգ – եան ճեմարանին մէջ : Անցեալ չաբթուան ընթացքին նամակ մը ստացանք ուր կ'ըսէ թէ Հայրապետին կարգադրութեամբ թիֆ – լիս եւ Բաղու պիտի այցելէ եւ յետոյ պի – տի վերադառնայ Անթիլիաս, Նոյեմբերի սկիզբը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՎԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

Հայ ժողովուրդը մշտապես ձգտած է ազատ ու անկախ կեանքի։ Ան ամէն ջանք թափած է իր ազգային գոյութիւնը պահպանելու համար։ Ան ունեցած է իր պետականութիւնը, որ ծաղկած է եղած է ժամանակներ, եւ ինկած է ուրիշ ժամանակներ։ Ան ունեցած է իր հարուստ մշակոյթը, որ ծաղկած է եղած է ժամանակներ, եւ ինկած է ուրիշ ժամանակներ։ Ան ունեցած է իր հարուստ գրականութիւնը, որ ծաղկած է եղած է ժամանակներ, եւ ինկած է ուրիշ ժամանակներ։

Հայ ժողովուրդը ունեցած է իր ազատագրական պայքարները, որոնք ծաղկած են եղած են ժամանակներ, եւ ինկած են

ՕՂԳՈՒՆ ՆԱ

«Հայր մեր ձեռք առար խեղճը եւ քաշեցիր ծերեփիկի տուր։ Ես ինչ անեմ, որ ինձ ոչ ոք չի կերակրում, ես էլ ուզում եմ ապրել։ Ամա իրեն չէ, որ ես ձեզ ծանրացել եմ։ Ես ինքս էլ գիտեմ, որ ես ձեզ համար ոչ մի օգուտ չունեմ։ Ես ինքս էլ ուզում եմ ձեզ ազատել իմ ներկայությունից։ Ես ինքս էլ ուզում եմ ինձ ազատել ձեր

ԹՐԻԷՍԹԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Իտալիոյ վարչապետը , Պ. Փեղլա , որ փարիզ եկած էր առջի օր , տեսակցու – թեան մը առթիւ յայտարարեց թէ վստահ է որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները պիտի զործադրեն իրենց որոշումը , Իտալիոյ յանձնելով Թրիէսթէի արեւմտեան չրջա – նը : Ցետոյ աւելցուց .— «Որ եւ է կար – գադրութիւն միայն Ա. Ազգերու մասին առժամեայ կրնայ ըլլալ : Միակ վերջնա – կան լուծումը այն է որ կրնայ ամբողջու – թեամբ կարգադրել Թրիէսթէի խնդիրը : Ատոր համար մենք առաջարկեցինք ամէ – նէն ժողովրդավար ձեւը , հանրաքուէ : Համաձայն ենք նաեւ ուրիշ միջոցներու , կը բաւէ որ արդար կարգադրութեան մը յանգին : Պատրաստ ենք մասնակցելու խորհրդաժողովի մը եւ խնդիրը միասնա – բար քննելու , պայմանաւ որ հաւասարէ հաւասար ըլլանք Եուկոսլաւիոյ հետ » :

Վերջին լուրերու համաձայն , արեւմտ .. եան երեք պետութիւնները ժողովի պիտի հրաւիրեն Իտալիան եւ Եուկոսլաւիան : Հաւանական է որ ժողովը դումարուիփա – րիզի մէջ , նախագահութեամբ Պ. Ժորժ Պիտոյի : Կը յուսացուի դրական ելքի մը յանգիլ Ֆրանսայի միջնորդութեամբ :

Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարը , Պ. Փոփովիչ տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ չատ օգտակար եղան Պ. Պիտոյի հետ ունեցած խօսակցութիւնը եւ թէ կարելի է բարւոք ելքի մը յանգիլ կող – մերու բարեացակամութեամբ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶՈՐՄԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Լու – կանոյի մէջ (Զուիցերիա) : Արդէն իսկ բո – նագրաւած են եօթը պանդոկներ եւ մաս – նաւորներու խնդրանքները կը մերժուին : Ապահովութեան միջոցներ ալ ձեռք առ – նուած են :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի թագաւորը եւ թագու – հին Մ. Նահանգները գացած են , իբրեւ հիւր նախագահ Այզընհաուըրի :— Ցառա – ջիկայ չաբթու զինուորական խորհրդակ – ցութիւններ պիտի կատարուին Աթէնքի մէջ , Թուրքիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ ներկա – յացուցիչներուն հետ , Պալքաններու պաշտպանութեան մասին :

ԱԼՊԱՆԻՈՑ երբեմնի թագաւորը , Զո – գու եւ իր չրջապատէն տասը հոգի ոստի – կանական հսկողութեան տակ առնուած են Եգիպտոսի մէջ , սպասելով դատավարու – թեան : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ մաք – սանենգութիւն կը կատարէին , օգտուելով իրենց դիրքէն : Միջոցներ ձեռք առնուած են որպէսզի չփախչին :

ԳԻՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ԹԵՐԹԵՐՈՒ մաքսը չն – չելու համար պայմանագիր մը կնքած էին 15 երկիրներ , Իւնէսքոյի նախաձեռնու – թեամբ : Ֆրանսան ալ հաւանութիւն յայտնեց :

ՎՐԱՍՏԱՆի հանրապետութեան նախա – գահը , Ճխոսլաւիւի , պաշտօնական եղաւ Գերագոյն Առեանին կողմէ որ արտակարգ նիստի հրաւիրուած էր : Իրեն յաջորդեց Շուբինիչ : Բերքայի ձերբակալութենէն ի վեր անխնայ մաքրագործումները կը կա – տարուին այս երկրին մէջ , որ Սթալինի եւ Բերքայի հայրենիքն է ...

ԹՈՒՐՔԻՈՑ «Միլլէթ» կուսակցութեան վարիչներուն դատավարութեան առեն , բուռն միջադէպ մը ծագեցաւ Անգարայի առեանին առջեւ , հոկտեմբեր 22ին : Ամ – բաստանեալներէն երկու հոգի եւ իրենց փաստաբանները յանկարծակի խիստ քն – նադատութիւններ ուղղեցին դատարանին դէմ , դիտել տալով թէ առենադրութիւն – ները սխալ բռնուած են , թէ առեանը դատ կը վարէ անհիմն մեղադրանքներու վրայ եւն. : Նախագահը հրամայեց դուրս հանել երկու ամբաստանեալները : Դուրս ելած առեն Պոյաճիկիլլէր պոռաց . — «Դուրս կ'ելլեմ , բայց արդարութեան առջեւ պի – տի չափուինք ձեզի հետ» : Առեանին նա – խագահը , Պալամիր , հրաժարեցաւ , ա – ռարկելով թէ կարգ մը ամբաստանեալներ եւ փաստաբաններ անարգական լեզու գործածեցին դատական մարմնին դէմ , չորս նիստերու ընթացքին :

ՑԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Իրերօգ – նութեան Միութեան : Առնուվիլի եւ Կու – սէնվիլի մասնաճիւղերուն կողմէ :

Կիրակի 8 Նոյեմբեր , ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր ԿԱԼՄԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ :

Առնուվիլի կայարանին դիմաց :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՆՈՑԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

ՏՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյ. 8ին : ՍԱՔՐԷ ՔԷՕՐԻ մէջ , ժամը 15ին :

Նախագահութեամբ ընկեր Հ. ՍԷՐԷՆ – ԿԻՒԼԵԱՆի :

Կը խօսի ընկեր ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ

Ինամուած գեղարուեստական բաժին , մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժե – րու : Ազգային պարեր՝ Ֆ. Կ. Խաչի Սա – նուհիներուն կողմէ , նոր տարազներով : Կենդանի պատկեր : Մուտքը ապզտ է :

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին , կիրակի կէսօրէ վերջ :

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ , ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր :

Պատուոյ նախագահութեամբ Նախկին Նախարար (այժմ Երեւելոհան) քաղաքա – գլի Է. Տ. ՏԷՓՐԻՕՑԻ : Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

7 Նոյեմբերին :

ՊԱՆԵԷՕ ՔՈՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 15ին :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահան – դէսը Նոյեմբեր 21ին :

120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱ – ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չաբթի դիւչը կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ : Ժամը 21.30էն մինչեւ լոյս : Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին .— Հայկական պար , երգ , երգախառն կենդանի պատկեր :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ – ՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ , Վենեսիկի Մխի – թարեան հաստատութեան վրայ :

Տոմսերու համար դիմել . —

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Մխիթեան բոլոր անդամներուն մօտ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻԶԵՒ : Գրեց՝ Ս. Վրացեան : Երկրորդ տպագրութիւն՝ նոր փաստերով եւ վաւերագրերով եւ 1941էն ասդին տեղի ունեցած դէպքերով : Տպ. «Համազգային» ընկերութեան , Պէյրութ , 1953 :

Գինն 500 ֆրանք (Թղթատարի ծախքն ալ հաշուելով) :

Adresse : B. Tchiboukdjian
7, Rue Grange Batelière, Paris (9e)

«Ցառաջ»էն կարելի է ստանալ միայն անձամբ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Սէն Ժեռմէ (Մար – սէյլ) եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացած է երեք հա – զար ֆրանք , Տէր եւ Տիկին Սիմոն Աւետ – եանէ՝ իրենց հօր եւ աներհօր Պ. Ղազար Վէմեանի հոգեհանգստեան առթիւ : (Մե – ռած Երեւանի մէջ) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Լիոնէն Պ. Թադէոս Մինասեան եւ զաւակները խորին չնորհա – կալութիւն կը յայտնեն , ամէն անոնց , ո – րոնք անձամբ , նամակով , հեռագիրով կ – րենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին Տիկին ՄԱՔՐՈՒՀԻ ՄԻՆԱՍԵԱՆի (Ծնեալ Պօր – ծաքեան) յուղարկաւորութեան առթիւ , որ տեղի ունեցաւ Հոկտ. 7ին : Նոյնպէս խո – րին չնորհակալութիւն անոնց , որոնք ծաղկեպսակներով մասնակցեցան յուղար – կաւորութեան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ԶԱԻԱՐԵԱՆ կը ծանու – ցանէ թէ այս կիրակի օր (Նոյ. 1) , Փա – րիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հո – գեհանգիստ պիտի կատարուի յաւէտ ող – բացեալ մեծանուն Հայուն

ՍԻՄՈՆ ԶԱԻԱՐԵԱՆԻ

յիշատակին իր մահուան 40ամեակին առ – թիւ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄԸ

THEATRE d'IENA, 10, Ave d'Iéna
Երկուշաբթի 9 Նոյեմբեր ժամը 21ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՇԱՆ

Միջին Արեւելքէն վերադառնալով
կը ներկայացնէ իր

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Թատերգութիւնը (3 արար) , մասնակ – ցութեամբ՝ Մուտքի կարգով Ց. ԼԱՒԻՖ – ԵԱՆի , ՏԻԿԻՆ Ց. ԼԱՒԻՖԵԱՆի , Դ. ՏԻՐ – ՎԻՇԵԱՆի , Ա. ԴՄԲԼԵԱՆի , ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի եւ ՏԻԿԻՆ ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆի :

Բեմադրութիւն հետեւողութեամբ Պէյ – րութի ներկայացման ղեկավար Պ. ԱՇՈՏ ՄԱՏԱԹԵԱՆի :

Մուտքի տոմսերը 200 ֆրանքէն սկըս – եալ : Դիմել դրասուն Հ. Բալուեանի՝ 43 ռիւ Ռիշէ , Փարիզ (9) : Հեռ. ՓՐՕ 25-46

ՓԱՐԻԶԻ ՔՈՆՍԷՐՎԱԹՈՒԱՌԷՆ այս տարի չրջանաւարտ ելած է դաշնակահար Պ. Սեդրաք Եավրուեան , 21 տարեկան , որ Հոկտ. 21ին իր առաջին ռէսիթալը տուաւ Էքոլ Նորմալի մէջ , ի ներկայութեան մեծ բազմութեան մը , հայ եւ ֆրանսացի : Ա – ւելի փայլուն յաջողութիւններ կը մաղ – թենք : — Ժ. Ա.

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ , չափի վրայ
խնամուած աշխատանք
եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդ. միջոց .— Փորթ Շուազիէն
առնել 183 թիւ Թրօլիպիւս եւ իջնել
3 Communes ou Docteur Roux

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ
ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԷՆ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ .— Հ. Ց. Դ. Ա – րամ ենթակոմիտէն կը հրաւիրէ ընկերնե – րը եւ բարեկամները հաւաքուիլ այս կի – րակի Անիէնի զբօսայգիներուն դրան առ – ջեւ , ժամը 16էն , այցելելու ընկերները Տէրտէրեանի , Ցովհաննէսեանի եւ Էրզե – նի չերիմներուն : (Գերեզմանատունը՝ Ֆոթը Ռուէթ) :

ԱՆԻԷՆ .— Հ. Ց. Դ. Արամ ենթակոմի – տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21էն , Ծա – նօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ .— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկե – րուհիները այս երեքշաբթի ժամը 20·30 – ին , Ցոյներու սրահը , 5 ռիւ Պօնփուա : Կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներ – կայութիւն :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ .— Ընկեր Մկրտիչ Ներ – սէսեան անակնկալօրէն բժշկական գործո – ղութեան ենթարկուած ըլլալով , Հ.Ց.Դ. Անտոք ենթակոմիտէն արագ ապաքինում կը մաղթէ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԿՈՐԱՏՈՑԻ ներկայացումը Իսիի մէջ Նոյեմբեր 24ին , նախաձեռնութեամբ Իսիի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբին եւ հովանաւորութեամբ կաթող. պատուի – րակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի :

×

ՊՐՈՖ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑԻ ՑՈՒԲԵԼԵԱՆԸ , որ տեղի պիտի ունենար Նոյ. 15ին , յե – տաձգուած է 1954 Փետր. 16ին :

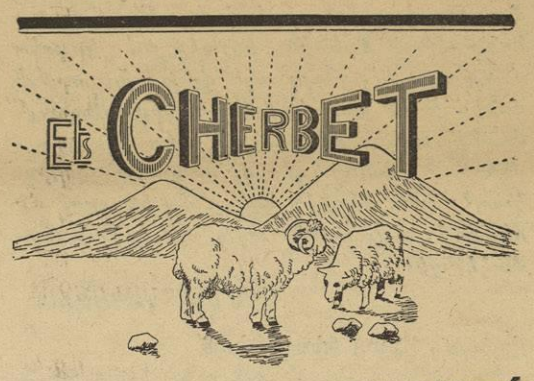
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ .— Հ. Բ. Ը. Միու – թեան Փարիզի մասնաճիւղի տարեկան պա – հանդէսը 1954 Փետրուար 21ին , Կիրա – կի , ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր , Օթէլ Ժորժ Ե.ի սրահներուն մէջ :

Ազգային կազմակերպութիւններէն ներ – մասիս կը խնդրուի նկատի ունենալ այս պարագան :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

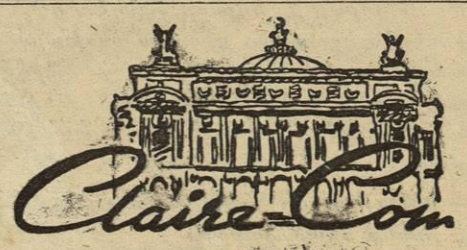
Շատ լաւ պատրաստուած , երիտասարդ մը , կարող եւ զարգացած , իբրեւ առեւ – տրական տնօրէն : Պիտի կառավարէ կա – րեւոր գործ մը եւ պաշտօնեաներ :

Դիմել ԱՆՁԱՄԲ «Ցառաջ»ի վարչու – թեան , ամէն օր ժամը 11էն 18 :

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité
Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris
Առաջնակարգ զգեստ մը
ընտրելու համար պահանջեցէք
ձեր ղերձակէն այս վճառանիշով, —
ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

ՑԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ
ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI 3 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7209 | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2620

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« Ա՛Լ ԿԸ ԲԱՒԻ . . . »

●

Բողոքի այս կանչը կը հնչէ ոչ թէ հեռաւոր Ասիոյ խորքերէն, այլ եւրոպայի պորտէն :

Բազմաչարչար Ասորիան էր որ կ'աղաղակէր, Հոկտ. 30ին, ի լուր ամենքի.

— Ա՛լ կը բաւէ, ելէք զայէք ...

Բողոքը ուղղուած էր Զորս Մեծերուն դէմ, որոնք տուն – տեղ են եղած Ասորիոյ մէջ, լման տասը տարիէ ի վեր : Հակառակ իրենց հանդիսաւոր խոստում – ներուն :

Զորսը միասին յայտարարութիւն մը տարագրած էին 1943 մարտին, ազատութիւն խոստանալով Ասորիոյ, որ պատերազմին մասնակցելու ստիպուած էր հիթլէրական Գերմանիոյ թաթին տակ : Իրրեւ լծկան :

Տասը տարին անցաւ, եւ դեռ կը մնան :

Արեւմտեան պետութիւնները կարգ մը դիջումներ կատարեցին վերջերս, անճար երկրին բերը թեթեւցնելու համար : (Զինուորներու կրճատում, կարգ մը իրաւասութեանց վերահաստատում եւն.) :

Ս. Միութիւնը, որ երկրին հարստութիւնները կը քամէր Շայլոքի մը անյագութեամբ, դեռ նոր բարեհաճեցաւ կարգ մը չնչին խոստանալ եւ դրաման ծախք չպահանջել 1954էն սկսեալ :

Երեք հարիւրի կը մօտենան ցարդ դումարուած ժողովները, հաշտութիւն կնքելու եւ Ասորիոյ անկախութիւնը վերահաստատելու համար :

Ամէն անգամին ալ, Մոսկուայի ներկայացուցիչները պատրուակ մը կը գտնէին եւ ժողովը կը փակուէր ապարդիւն :

Քանի մը տարի առաջ, համաձայնութիւն գոյացաւ դաշնագրին գլխաւոր կէտերու մասին : Կը մնար դրամական հատուցման խնդիրը մը :

Նորէն Մոսկուան էր որ խզեց բանակցութիւնները, կարգ մը առարկութիւններով որոնք ամէն բանէ առաջ կոպիտ չկատմութիւն կ'ենթադրէին :

Արեւմտեան պետութիւնները այս անգամ կրճատեալ դաշնագիր մը խմբագրեցին,ատորագրութիւնը դիւրացնելու համար : Վիճելի խնդիրները պիտի քննուէին առանձին :

Ս. Միութիւնը աւելի խոստացուց իր չկամութիւնը :

Ոչ միայն կը մերժէր կրճատեալ դաշնագիրը, այլեւ չէր ուզեր մասնակցիլ խորհրդաժողովներուն :

Այս տարի, Արեւմտեանք այդ ծրագիրն ալ ետ առին, եւ գործեալ խնդիրը կը մնայ առկախ, սպառելով անտէր ժողովուրդի մը համբերութիւնը :

— « Ա՛լ կը բաւէ, կ'աղաղակէր Ասորիոյ վարչապետը, դրաման տասնամեակին առթիւ : Գործադրեցէք ձեր հանդիսաւոր խոստումը : Թոյլ տուէք որ աշխատինք իրրեւ ազատ մարդիկ, Ասորիոյ եւ աշխարհի խաղաղութեան համար» :

Հոկտեմբեր 30ին ամէն չարժում դադրեցաւ երկրին մէկ ծայրէն միւսը : Հինդ վայրկեան տեւողութեամբ : Թերթերը լոյս տեսան սեւ չրջանակներով : Ամբողջ ժողովուրդ մը արդարութիւն կը պահանջէր խորին զառնութեամբ :

Պիտի լսե՞ն այս անգամ : Պիտի ստորագրե՞ն դաշնագիրը :

Դժուար է պատասխանել :

Թերեւս ճամբան հարթուի, եթէ Մոսկուան բարեհաճի մասնակցիլ Լուկանոյի ժողովին, որ պիտի գումարուի Նոյ. 9ին, քննելու համար գերմանական հարցը :

Ասորիան ալ պղտ պատերազմի զոհերէն մէկն է, գոնուելով երկու աշխարհակալութեանց ճամբուն վրայ :

Ինքնին պարզ խնդիր մը բարդացած, վերածուած է ազդեցութեան պայքարի : Ս. Միութիւնը կ'ուզէ նոր չագանակներ հանել կրակէն, Ասորիոյ ճակատագիրն ալ կապելով ուրիշ վիճելի խնդիրներու հետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԸ ՅՈՒՍԱՆ ԼՈՒԾԵԼ ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

●

ԹԵՐ ՈՒ ԴԻՄ ՏԵՍԱԿԻՑՆԵՐ

Իտալիոյ վարչապետը, Պ. փելլա, որ փարիզ եկած էր, չաբաթ օր յայտարարեց թէ տակաւին հրաւէր չէ ստացած մաս – նակցելու համար Հինգերու ժողովին : Վարչապետը չաբաթ օր մէկուկէս ժամ – ուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին՝ Պ. Ժորժ Պիտոյի հետ, այս հարցին առթիւ : Ինչպէս կը յիշուի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները վերջերս խորհրդակցութիւն մը կատարելով Լոնտոնի մէջ, որոշեցին մասնաւոր ժողովի մը հրաւիրել Իտալիան եւ Եուկոսլաւիան : Պաշտօնական աղբիւրներ դաղտնի կը պահեն փելլայի եւ Պիտոյի խօսակցութիւնը, ըսելով թէ երկու նախարարները միջոցներ խորհեցան, վէճը կարգադրելու համար : Իտալիոյ վարչապետը տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ հակառակ են որեւէ առաջարկի որ կը ձգտի «եւրոպականացնել» Թրիէս – Թէի չրջանը : Եւ նորէն յիշեցուց թէ լաւագոյն միջոցն է հանրաքուէ կատարել, նկատի առնելով միայն այն բնակիչները որոնք այդ չրջանը կը բնակէին 1918 Նոյ. 4էն առաջ կամ հոն ծնած են : (Եուկոսլաւիա կ'առարկէ թէ Իտալիա հպատակները «ներածեր է » Ա. մեծ պատերազմէն վերջ) :

× Պելկրատէն հասած լուրերու համաձայն, տրամադրութիւնները բաւական մեղմացած են Եուկոսլաւիոյ մէջ : Փոխ – վարչապետ Պ. Ճիլաս յայտարարեց թէ Եուկոսլաւիա «յաղթական պիտի հանդիսանայ Թրիէսթէի վէճին մէջ : «Ոչինչ կրնայ ետ կեցնել մեզ, բացագանչեց կիրակի օր, ճառ մը խօսելով 60·000 ունկնդիրներու առջեւ » : Այս առթիւ ըսաւ թէ հըրաւէրի կը սպասեն ծրագրուած խորհրդաժողովին համար : Եուկոսլաւիա պատրաստ է մասնակցելու այդ ժողովին, պայմանաւ որ հոկտեմբեր 8ի անգլեամերիկեան որոշումը չգործադրուի : Կ. Ճիլաս, որ Եուկոսլաւիոյ չորս վարչապետներէն մէկն է եւ անդամ Թիթոյի «ներքին դահլիճին», այդ որոշումին գործադրութիւնը կը նկատէ բարոյական յաղթանակ մը իր երկրին համար : «Ոչ ոք կրնայ պրակչուութիւն վայելել Ադրիականի մէջ : կարելի է գործակցութիւն մը հաստատել Եուկոսլաւիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, հաւասարութեան հիման վրայ, այլապէս պայքարը անխուսափելի է : Երբորդ ելք չկայ : Այս ճչմարտութիւնը կը վերաբերի նաեւ Թրիէսթէի : Արեւմտեան պետութիւնները պէտք է յիշեն Եուկոսլաւիոյ անկախ դիրքը 1948ին, երբ քաչուելով Ռուսերու տիրապետութեան ենթարկուած Կոմինֆորմէն, նախագահ Թիթօ դիմադրեց տնտեսական ճնշումին եւ արհամարհեց արշաւանքի մը սպառնալիքը : Մոսկուա չարաչար սխալեցաւ 1948ին : Այժմ կը փորձէ մօտենալ Եուկոսլաւ ժողովուրդին, իբրեւ թէ սառնան զործի ձեռնարկած ըլլայ արեւմտեան մայրաքաղաքներուն մէջ, մեր ժողովուրդը լարելու համար արեւմուտքի դէմ » :

Նոյն օրը նախագահ Թիթօ հեռագիր մը կ'ուղղէր Թրիէսթէի Բ. չրջանը փոխադրուած զօրաբաժնին, չնորհաւորելով զայն իրրեւ պաշտպանը «խաղաղութեան, անկախութեան եւ հոդային ամբողջութեան» : Ցեռոյ կ'ըսէ թէ Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդը միչտ պատրաստ է « ի հարկին նոր զոհողութիւններ կատարելու » :

× Թղթակցի մը հարցումին պատասխանելով, Պելկրատի մէջ դիտել կուտան

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԳԼԵԽԻՐԱՆԵԱՆ ՎԷՃԸ ԿԸ ԼՈՒԾՈՒԻ՞

●

Իրանի արտաքին գործերու նախարարը, Նասրոլլահ Էնթէզամ, չերմ գոհունակութիւն յայտնեց, իմանալով որ Անգլիա «անկեղծ եւ բարեկամական » ձեռնարկ մը կատարած է, վերահաստատելու համար դիւանագիտական յարաբերութիւնները : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ «որեւէ արդելք չկայ յարաբերութեանց վերահաստատման համար, կը բաւէ որ յարգուին Իրանի քաղաքացիական իրաւունքները :

Նախարարը գոհունակութիւն յայտնեց Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարին վերջին յայտարարութեան առթիւ եւ յոյս յայտնեց թէ բարեկամական յարաբերութեանց նոր չրջան մը կը բացուի երկու երկիրներուն միջեւ : Պ. Իդըն ճառ մը խօսելով երեսփ. ժողովին մէջ, ըսած էր թէ կառավարութիւնը կը չանայ վերահաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւնները Իրանի հետ :

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ արտաքին գործերու նախարարութիւնը ուշադրութեամբ կ'ուսումնասիրէ Իրանի արտաքին նախարարին յայտարարութեան կարգ մը կէտերը : Այս առթիւ անդամ մը եւս կը հաստատուի թէ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները համախորհուրդ կը գործեն, լուծելու համար քարիւղի վէճը որ պատճառ եղաւ յարաբերութեանց խզման, Յունիս. Մոսսատեղի օրով : Երկու երկիրները ալ կ'ուզեն գօրացնել գօր. Զահեստաիի դահլիճին դիրքը :

ՅՈՐԴԱՆԱՆ տասը հազար թոն ցորեն պիտի ստանայ Մ. Նահանգներէն : Երաշտը ծանրապէս վնասած է Յորդանանի հունձքերուն, եւ ժողովուրդը մեծապէս կը նեղուի :

ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ եօթը Սպանիացի – ներ որոնք օգտուելով իրենց «դխմադրական» հանգամանքէն, սպաննած էին 13 տարագիր հայրենակիցներ, Ֆրանսայի ատեաններէն վերջ, 1944ի ամառը :

ՔՈՐԷԱՑԻ «ըմբոստ» դերիներու քննութիւնը կը չարունակուի : Նոյ. 1ին 438 դերիներէ միայն 21ը հաւանեցան հայրենիք վերադառնալ :

ՊՐՈՖ. ԱՐՍԷՆ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

«Սովետական Հայաստան » օրաթերթէն (Հոկտ. 8) կ'իմանանք թէ երկարատեւ եւ ծանր հիւանդութենէ մը եռքՀոկտ. վերջին մեռած է վաստակաւոր բանասէր, Երեւանի համալսարանին ուսուցչապետ Արսէն Յարութիւն Տէրտէրեան :

Ծնած էր 1882ին, Լեռնային Ղարաբաղի Շուչիքենդ գիւղը : 1907–1908 թուականներուն կ'ուսանի Պետերբուրգ : 1920 Դեկտեմբերէն ի վեր կը դասախօսէր Երեւանի համալսարանին մէջ, վարելով լեզուի եւ դրականութեան ամբիոնը :

Հանդուցեալը աւելի քան երեք տասնեակ տարի աւանդած է հայ դրականութեան պատմութիւնը, հասցնելով դիտնական կոչումներ եւ մանկավարժներ : Ունի չարք մը արժէքաւոր երկեր եւ բազմաթիւ յօդուածներ : Հայաստանի Գիտութեանց ակադեմիային հաստատումէն վերջ նշանակուեցաւ իսկական անդամ : Մորհրդային կառավարութիւնը վերջը վարձատրած էր «Աշխատանքի կարմիր դրօշ»ի չքանշանով եւ դիտութեան վաստակաւոր գործիչի տիտղոսով :

*Ըստ սովորութեան, այս մահագդն ալ հրատարակուած է թերթին չորրորդ էջի ներդ եւ ճրդ սիւնակներուն վրայ, պաշտօնական յայտարարութեամբ մը, հեղինակութեամբ մը, հեղինակութեամբ մը, հեղինակ

ՅԳԵՍՆ ՉՎՅՎՈ

Ասացին, որ ծերացել է, ուժասպառ եղել, ոչ մի բանի պետք չի գալիս։ Ասացին, որ ինքն էլ գիտի իր տարիքը, ու ամեն անգամ, երբ հարցնում են, թե քանի տարեկան է, ասում է՝ ութսունհինգ։ Ասացին, որ ամեն առավոտ, երբ արթնանում է, ասում է՝ ինչ լավ է, որ դեռ ողջ եմ, ինչ լավ է, որ դեռ կարող եմ ոտքերս շարժել

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆ ՄԵՂՔԸ

Ամեն առաջադիմող ազգ իր մեջ ունի մարդիկ, որոնք իրենց կյանքի նպատակը դարձնում են ազգի ապագայի համար աշխատելը, ազգի ներկան ուղղելը, ազգի ապագան ապահովելը։ Այդ մարդիկ ազգի ուղեղն են, ազգի ներկայացուցիչներն են, ազգի ապագայի հովիվներն են։ Ազգի ներկան ուղղելու, ազգի ապագան ապահովելու համար նրանք ամեն զոհողության պատրաստ են։ Ազգի ներկան ուղղ

թէ խաղաղութեան առեն Եւրոպաւին կրնայ պէտք չունենալ Թրքիոյ նաւա – հանգստին, Քանի որ իր ձեռքն է ֆիւմէն, «Բայց պատերազմի պարագային բացար – ձակապէս անհրաժեշտ է։ Խաղաղութեան փարելով հանդերձ, պէտք է պատերազմն ալ նախատեսել։ Պատերազմի մը պարա – գային Իտալիա թոյլ պիտի չտայ որ ըլլ – նամթերք եւ պաշար փոխադրուի այդ ճամբով »։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆԵՐԱԾՈՒՄԸ ԱՌԱՆՑ ՄԱՔՍԻ

Ինչպէս գրած էինք արդէն, Ֆրանսան ալ ստորագրած է այն պայմանագիրը ո – րով մաքսային ամէն տուրքէ ազատ կը ձգուին գիրքերու, հանդէսներու, կրթա – կան եւ գիտական առարկաներու, մէկ խօսքով մշակոյթի վերաբերեալ նիւթերը։

Այս պայմանագիրը առաջին անգամ ստորագրած էին 32 երկիրներ, 1950 Նո – յեմբերին, Ունէսքոյի առաջարկութեամբ։ Պայմանագիրը, որ արդէն կը գործադր – ուի 15 երկիրներու մէջ, մօտերս պիտի վաւերացուի Ֆրանսայի խորհրդարանին կողմէ։ Այս առթիւ օրինագիծ մը յանձ – նուած է Ազգ. ժողովին։

Բայց, ինչպէս կը հաստատեն տեղական թերթերը, կառավարութիւնը որոշած է գործադրել պայմանագրին մաքսային տրամադրութիւնները, առանց սպասելու խորհրդարանին վաւերացման։ Պաշտօնա – թերթը հոկտ. 30ին հրատարակեց պայ – մանագրին ամբողջական պատճէնը, ինչ – պէս եւ անոր առժամեայ գործադրու – թեան հրամանագիրը։ Նախարարական որոշմանագիրներ պիտի ճշդեն կրթական եւ մշակութային իրերը առանց մաքսի հա – նելու պայմանները։

Ներածման բոլոր տուրքերէն ազատ են, — գիրքերը, թերթերը եւ պարբերական – ները, պատի ազդերը (աֆիշ), աշխարհա – գրական քարտէսները եւ նախատիպար – ները (մոդէլ), նկարները, գծագրու – թիւնները, վիմագրութիւնները, արձան – ները, թանգարանի վերաբերեալ բոլոր հաւաքածոները, գիտական գործիքները։

Պայմանագիրը նախատեսած է նաեւ եր – գապնակները եւ չարժանկարները, պայ – մանաւ որ դաստիարակչական եւ գիտա – կան հանգամանք ունենան եւ ներածուին նոյն հանգամանքն ունեցող հանրային կամ անհատական կազմակերպութեանց կողմէ, ներածող երկրին ձեռնհաս իշխա – նութեանց հաւանութեամբ։

Մ. Նահանգները ցարդ չեն ստորագրած այս պայմանագիրը, հակառակ անոր որ առջարկուած էր հաւանութիւն յայտնել կարգ մը վերապահումներով։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՊԵԼԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ մրցանակն ալ բաշխուեցաւ։ 1953ի մրցանակը արուեցաւ ամերիկացի զօր. Մարշըլլ, իսկ 1952ի մրցանակը Ալգասցի ծանօթ բժ. Ալպերթ Շեյյցըրի, որ միեւնոյն առեն աստուա – ծաբան է, բանասէր եւ համբաւ կը վա – յելէ իբրեւ «բորոտներուն առաքեալը »։ Զօր. Մարշըլլ, որ նախապէս վարած էր Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարու – թիւնը, նշանաւոր հանդիսացաւ հա – մանուն ծրագրով, օգնութեան հասնելու համար Եւրոպայի։

Աձեցէք եւ Բազմացէք.— Աբեւմա – եան Գերմանիոյ ընտանիքներու նախարա – րը կը յանձնարարէ աւելցնել ծնունդները, «սրպէսզի կարենանք պահել մեր ժողո – վուրդին կենսական ուժը այրեւելեան Եւ – րոպայի կենսաբանական ուժերուն հան – դէպ»։ Այս առթիւ նախարարը կը քա – ցատրէ. — «Այդ ուժերը արեւելեան Գեր – մանիոյ ժողովուրդներուն կուտան բնա – կան ուժականութիւն մը որ կը մղէ դէպի ծաւալում եւ որ ի վերջոյ պիտի ճնշէ Ա – րեւելքի դերման տարածութեան վրայ։ Չենք կրնար հոն մնալ, ոչ ալ վերագրաւել այդ երկրամասերը եթէ երիտասարդ ժո – ղովուրդ մը չդառնանք նորէն։ Եթէ արեւ – մտեան Եւրոպայի ժողովուրդները չվերա – դանեն իրենց կենսական ուժը արեւելեան յորձանքը պիտի ողողէ Եւրոպայի այն երկիրները ուր տակաւին կը տիրէ արեւ – մտեան ազատ մշակոյթը։ Եւրոպական բո – լոր ժողովուրդներուն համար պարտակա – նութիւն մըն է ժողովուրդի ճաման քա – ղաքականութիւն մը վարել»։ Նախարարը յետոյ իբրեւ օրինակ յիշելով Ֆրանսան, կ'ըսէ թէ իրենք ալ մասնաւոր ծրագիր մը յօրինած են որուն համաձայն ամէն ընտանիք ամսական 20 մարք (1700 ֆրանք) պիտի ստանայ իւրաքանչիւր զաւ – կի համար, սկսելով երրորդ զաւկէն։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյ. 8ին։ ՍԱՔՈՒԷ ՔԷՕՐԻ մէջ, ժամը 15ին։

Նախագահութեամբ ընկերը Հ. ՍԷՐԷՆ – ԿԻՒԼԵԱՆի։

Կը խօսի ընկեր ՄԻՄԱՔ ՄԻՐՋԷ

Ներմուծած դեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժե – րու։ Ազգային պարեր՝ Ֆ. Կ. Խաչի Սա – նուհիներուն կողմէ, նոր տարազներով։ Կէնդանի պատկեր։ Մուտքը ազատ է։

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ։

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր։

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքա – ցի Է. Տ. ՏՓՐԼՕՑԻ։ Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ։

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԼԵԱՆ։

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարա – կան ընկերներ։ Բեմավար Պ. Անդրանիկ։

ԳԵՂԱՐ. ԲԱԺԻՆ.— *Օր. Օր. Տէր Թու – մայեան, Քէօսէեան, Դաշնակեան, Պ. Պ. Գարակէօզեան, Պօղոսեան (երգ)։*

Օր. Օր. Շահինեան, Սարգիսեան, Պ. Պ. Անդրանիկ, Ե. Սերոբեան, դերասան Մի – սիրեան (արտասանութիւն)։

Նոր Սերունդի երգչախումբ, ղեկավա – րութեամբ Ս. Յովհաննիսեանի, տարա – զային պարեր, Պանէօ Քաչանի Նոր Սե – րունդի պարախումբին կողմէ։

Նուագախումբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ, ար – ուելեան նուագ.— Մէյրան։ Պիւֆէ մատ – չելի գիներով։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

7 Նոյեմբերին։

ՊԱՆԷԷՕ ՔՈՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 15ին։

Պ. Բարթամ Պասմաճեան եւ զաւակնե – րը՝ Եդուարդ եւ Իրիս, Տէր եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան, Օր. Արփինէ Սարգիս – եան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պասմաճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Օր. Սիրանուշ Պասմաճեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին տոքթ. Արթօ Աբգարեան եւ զաւակները, Օր. Աղաւնի Աբգարեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Տէյիրմէնճեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Արմէն Սէյմէֆ եւ զաւակը (Պոլիս), ինչպէս եւ Մահրամաճեան, Թէրզեմէզեան, Սէյմէֆեան, Լերթոզեան, Տիւփիւի, Թահմիզեան (Ամերիկա) եւ Սա – բաճեան ընտանիքները սրտի անհուն ցա – ւով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, քրոջ, հարսին եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ՎԷՀԻՆԷ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ Սարգիսեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ Հոկտ. 31ին իր բնակարանին մէջ, 95 Ավընիւ Արիսթիտ Պրիան, Քաշան։

Ծուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Չորեքշաբթի, 4 Նոյեմբեր, ժամը 2·30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն), ուրկէ մարմինը պիտի փո – խադրուի Քաչանի գերեզմանատունը ամ – փոփուելու իր ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել։

ՑԱՒԱԶ.— Մեր խորին ցաւակցութիւն – ները ընկեր Բարթամ Պասմաճեանի եւ զա – ւակներուն, Տէր եւ Տիկ. Հրաչ Սարգիս – եանի եւ բոլոր պարագաներուն, այս դա – ժոքն կորուստին առթիւ։

ՄԱՐՍԷՅԼ

SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահան – դէսը Նոյեմբեր 21ին։

120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տա – րեկան պարահանդէսը ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 24ի գիշերը։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանին վերաբացումը տեղի կ'ու – նենայ այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ (32 ռիւ սը Թրէվիզ)։

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

THEATRE d'IENA, 10, Ave d'Iéna

Երկուշաբթի 9 Նոյեմբեր ժամը 21ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՉԱՆ

Միջին Արեւելքէն վերադառնալով

Կը ներկայացնէ իր

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Թատերդութիւնը (3 արար), մասնակ – ցութեամբ՝ մուտքի կարգով Ց. ԼԱՒԻՖ – ԵԱՆի, ՏԻԿԻՆ Ց. ԼԱՒԻՖԵԱՆի, Գ. ՏԷՐ – ՎԻՇԵԱՆի, Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի, ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի եւ ՏԻԿԻՆ ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆի։

Բեմադրութիւն հեռեւողութեամբ Պէյ – րութի ներկայացման ղեկավար Պ. ԱՇՏՕ ՄԱՏԱԹԵԱՆի։

Մուտքի տոմսերը 200 ֆրանքէն սկըս – եալ։ Դիմել գրասուն Հ. Բալուեանի՝ 43 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9)։ Հեռ. ՓՐՕ 25-46

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Վիճն Տեսին մասնաճիւղի։

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա – ւօտեան 3, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահին մէջ։

Հայկական ժողովրդական եւ գեղջկա – կան երգեր, արտասանութիւններ եւ չատ մը հաճելի անակնկալներ։ Ընտիր նուա – գախումբ ղեկավարութեամբ ՌԻԹՄ ԺԱ – ԶԻ։ Ճոխ պիւֆէ, զանազան ըմպելիներ, մատչելի գիներով։ Մուտք 150 ֆր.։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

FERNAND NAVARRA

L'EXPEDITION au MONT ARARAT

Aperçus historiques et géographiques

de René Rougerie

avec 25 photos et 2 plans hors texte

Լիակատար նկարագրութիւն Արարատի վերելքին, զոր կատարեցին 1952ին,

Navarra, de Riquer

եւ ընկերները, Նոյեան Տապանը գտնելու համար։

Գին 690 ֆր., առաքման ծախքով՝ 760 ֆրանք։ *Դիմել՝*

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6e)

Chèque Postal : Paris 1278 - 35

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Tél. PRO. 25 - 46 R.C.No. 46325

Գրատունս ստացած է հետեւեալ նորու – թիւնները.—

Ճամբուս վրայ, *Մալխասի* 2000 ֆր.

կէօթէ, նորավէպեր, *Արտ. Աբեղեանի*, 1200 *ֆրանք։ Մանկապատում, Եդ. Տա – րօնեանի* 500 *ֆրանք։ Ընտանիքին Գիրքը, Երազահան եւայլն*, 1000 *ֆրանք։ Կեանքի եւ Մահուան երգեր, Մ. Զարիֆեանի* 250 *ֆրանք։ Թեւածող Մտքեր, Լուսիկի* 600։

ԾԱՆՕԹ.— *Լոյս տեսաւ գրատանս ըն – դարձակ գրացուցակը*, 144 *էջ, որ կը պա – րունակէ հայերէն եւ ֆրանսերէն գիրքե – րու ճոխ մթերք մը։*

Փափաքողին հատ մը ձրի կը ղրկենք։

ԵՐԳԱՊՆԱԿՆԵՐ

Պոլսէն նոր ստացած ենք արեւելեան, Ծունասատանէն՝ յունական եւ ուրիշ վայ – րերէ հայկական երգապնակները (տիսք)։

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԵՒ ԴՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԷԼԻՄԱՍ

CAFÉ - ՕՂԻ ԵՒ ԱՂԱՆԴԵՐ - BAR

11, RUE BUFFAULT, PARIS

Ընտանեկան մաքուր ճաշ մը ընելու հա – մար անվարան դիմեցէք բոլորին ծանօթ

Է Լ Ի Մ Ա Ս Ի Ն

ՄԱՔՈՒՐ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

ՀԱՄՈՎ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը՝ այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժան (Քուաէ)։*

ԱՆԻԷՌ.— *Հ. Ց. Դ. Արամ Երթակոմի – տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծա – նօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։*

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան վարչութեան եւ հիմնադիրներու ժողովը այսօր (Գչ.) ժամը 21ին, իր հաւաքատե – ղին։

ԼԻՈՆ.— *Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկե – րուհիները այս երեքշաբթի ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնփուա։ Կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներ – կայութիւն։*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆԸ տեղի կ'ունե – նայ առժամաքար Քաֆէ Քուաէի վերնա – յարկը, այս չորեքշաբթի ժամը 21ին։ Կը խօսի Պ. Մալոյեան։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Իրեւտ – նութեան Միութեան։ Առնուվիլի եւ Կու – սէնվիլի մասնաճիւղերուն կողմէ։

Կիրակի 8 Նոյեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր ԿԱԼՄԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ։

Առնուվիլի կայարանին դիմաց։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

13րդ տարի, խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Թիւ 152–4 (Օգոստոս - Հոկտեմբեր), 40 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ. — *Ա. Տիմա որդի եւ իր առողջութիւնը* (խմբ.) —*Ճահճատեղը Հայաստանի մէջ* (Տոքթ. Ալէքսանեան).— *Ապուխտին չամանը* (Ց. Իշխանեան).— *Զուկ կերէք* (Տոքթ. Ֆա – րէզ).— *Լէօքէմիա կամ «արեան քանսէր»* (Տոքթ. Սերոբեան).— *Բուսական կարագ* (Տոքթ. Աշճեան).— *Փոխանցիկ հիւան – դութիւնները* (Տոքթ. Ալթունեան).— *Երբ խայթէ օձը, մեղուն կամ ...* (Տոքթ. Լը – մէոն).— *Փորին մէջ ճմի ունի* (Տոքթ. Հուզէլ).— *Բուսական դեղեր* (Տոքթ. Գալուստեան). — *Առուտուր նախամաչը* (Տոքթ. Պլոնտէլ)։

Տարեկան բաժնեգինը 800, *արտասահ – ման* 1000 *ֆրանք։*

Դիմել «Հայ – Բոյժ»ի վարչութեան,

32, Rue de Trévise, Paris

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հոչակաւոր ուտելիքներու

ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՖԻՇՆԷ), ԶԻԹԻ ԵՒ ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԶԱՏ ՄԵՂՐ

Տուփով տոլմա եւ պամբա (ուտելու պատրաստ)։ Քալամաթայի եւ Վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ։

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX

144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98

Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ։

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

ԾԱԽՈՒ Է

Պարապ տուն մը կը Ռէյնոլ-Վիլմոմպ – լի մէջ։ Ունի հինգ սենեակ, խոհանոց, մեծ պատշգամ մը, բաղնիք, կեդր. ջե – ռուցում, մառան, պարտէզ, պողպատու ծառերով։ Ամէն դիւրութիւն երթեւեկի, մօտ ըլլալով թէ հանրակառքին եւ թէ չո – գեկառքին։

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI 4 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7210 | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2621

ՐԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Երկու բացառիկ դատավարութիւններ կը հետաքրքրեն թէ իսկապէս լուրջ հանգամանք ունին Թուրքիոյ վերջին խմորումները :

Առաջինը 167 համայնավարներու դէմ բացուած դատն է, որ ազմկալի տեսարաններէ եւս վերածուեցաւ դռնփակի (20 Հոկտեմբեր) :

Այս մասին պատրաստուած ամբաստանագիրը, 112 էջ, կը ներկայացնէ իւրաքանչիւրին ընկերային հանգամանքը : Միեւնոյն ատեն կը յիշէ արտասահմանի հետ եղած կապերը, սկսելով Մոսկուայէն :

Ամբաստանեալներուն մէջ կան կիներ ալ որոնք որոշ դեր կատարած են, բոլշեւիկեան ցանցի մը հաստատման համար :

Այս առթիւ մասնաւորապէս կը յիշուին Փարիզի մէջ կատարուած աշխատանքները :

Ինչպէս թըքական ամէն ամբաստանագիր, անշուշտ այս պաշտօնագիրն ալ յանձնել եւ ճոխացնել մանրամասնութիւններ կը պարունակէ :

Եւ արդէն, առաջին օրէն իսկ, ամբաստանեալները բողոքեցին իրենց կրած չարչարանքներուն դէմ :

Իսկ հիմա որ դատավարութիւնը զգտնի պիտի կատարուի, արտաքին աշխարհը չատ բան պիտի չգիտնայ ամբողջ անցուդարձէն :

Երկրորդը «Մլլէթ» կուսակցութեան դէմ բացուած դատն է, Անգարայի մէջ : (Առաջինը տեղի կ'ունենայ Պոլսոյ մէջ) :

Այս անգամ ալ բուռն տեսարաններ պարզուեցան :

Ամբաստանեալները ուժգնօրէն կը բողոքեն իրենց մասին եղածմեղադրանքներուն դէմ : Իրենց պաշտպան փաստաբաններէն կին մը բոլշեւիկեան մեթոտներու նման ցուց դատավարութիւնը : Ուրիշներ ուղղակի ապարէշ կարգացին դատաւորնեբուն :

Այն ատենն որ, դատավարութեան երկրորդ օրը, Հոկտ. 22ին, դատարանը դուրս հանեց երկու ամբաստանեալները :

Երկուքն ալ կը պնդէին թէ ամբաստանագիրը հիմնուած է անհիմն մեղադրանքներու վրայ, թէ ատենադպութիւնները սխալ բռնած են եւն. :

Այս դիտողութեան վրայ, դատարանին նախագահն ալ հրաժարեցաւ, եւ այժմ ամէն բան պիտի վերակազմուի :

Մինչ այս մինչ այն, հետզհետէ կը սաստկանայ կուսակցական պայքարը, որ մեղմացած էր առժամապէս :

Դեմոկրատ իշխանութիւնը նորէն կը չաչեցնէ մտրակը : Իր վարիչները պատասխաններ կը կատարեն քաղաքէ քաղաք, չանթեր տեղալով «Հալք»ի դէմ, որ սկսած է խլրտիլ, ի նախատեսութիւն նոր ընտրութեանց :

Կարելի է գաղափար մը կազմել մթնոլորտին թանձրացման մասին, կարդալով Առան Մենտերէսի վերջին ճառը, (Առաջնա, 24 Հոկտ.) :

Քանի մը հատուածներ .

— « Ափ մը անկուշտ – անյագ մարդիկ հրճիգութիւն կ'ընեն երկրին մէկ ծայրէն միւսը շրջելով եւ հայրենիքին շահերը ոտքի տակ առնելով : Ձեր եւ արար աշխարհի առջեւ կը յայտարարեմ թէ Հալէպի մարդոց բարոգութիւնը այնքան գռեհիկ եւ ստորին է որ, Մոսկուայի անթելին անգամ ողորմիս կը հանէ » :

Դեռ աւելի յառաջ երթալով, Թուրքիոյ վարչապետը «ստախօս եւ դաւաճան» կ'անուանէր ընդդիմադիրները, եւ կը թելադրէր «թքնել անոնց երեսը» :

Ըսէ՞նք թէ ընդդիմադիրներուն դէմ – խը կը գտնուի Լոզանի «հերոս»ը, Իսմէթ Ինէօնիւ :

Տարակոյս չկայ թէ աւելի թունաւոր սլաքներ պիտի արձակուին մինչեւ 1954 Մայիս, երբ տեղի կ'ունենան երեսփոխանական ընտրութիւնները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԸՐՋԻԼ ՄՈՍԿՈՒԱ՝ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ

•

Անգլիոյ Լրտեսի ժողովին նոր նստաշրջանը բացուեցաւ երէկ, երեքշաբթի առանդական հանդիսաւորութեամբ : Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ աշխատաւորական կուսակցութիւնը բուռն պայքար մը պիտի մղէ, որպէսզի տեսակցութիւն մը տեղի ունենայ Ջըրջիլի եւ Մալենկովի միջեւ :

Բանպէհներու կարծիքով, եթէ պայքարը վտանգաւոր դարձնէ, տեսակցութիւնը կրնայ տեղի ունենալ Մինուղէն առաջ : Ջըրջիլ Սթոքհոլմ պիտի երթայ Դեկտ. 10ին, Նոպէլի դրականութեան մրցանակն առնելու համար : Այս առթիւ կրնայ Մոսկուա հանդիպիլ, Լոնտոն վերադառնալէ առաջ : Եթէ աշխատաւորականները բուն ձայնը լսուի, այն ատեն Ջըրջիլ պիտի կրնայ ըսել Այզընհաուըրի· — Ձեր երկրին հանրային կարծիքը Թոյլ չի տար տեսակցիլ Մալենկովի հետ, իսկ մեր հանրային կարծիքը Թոյլ չի տար չտեսակցիլ» :

Անգլիոյ մէջ չատ մը պահպանողականները ալ համաձայն են Ջըրջիլ - Մալենկով տեսակցութեան մը, եթէ կարելի չըլլայ Ժողովրդու ժողով մը դումարել, մանաւանդ Այզընհաուըրի եւ Պ. Լանիէլի : Իրապէսներ չեն հաւատար այս ժողովին, հետեւաբար կը նախընտրեն խոհակցութիւն մը առաջին երկուքին միջեւ : Վերջերս երկու պահպանողական թերթեր ալ այս տեսակէտը կը պաշտպանէին : Աչխատաւորականները կը կարծեն թէ երբ Ջըրջիլ ուղղակի տեսակցութիւն մը ունենայ Մ. Մրութեան վարչապետին հետ, չատ մը թիւրիմացութիւններ կը հարթուին եւ կարելի կ'ըլլայ յետաձգել Գերմանիոյ վերաքաղինումը :

ԻՐԱՆ Կ'ՈՒԶԷ ՀԱՇՏՈՒԻԼ ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԵՏ

Կը հաստատուի թէ Իրան պաշտօնապէս առաջարկած է վերահաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւնները Անգլիոյ հետ եւ կարգադրել քարիւղի վէճը : Վարչապետ Զահեդի մասնաւոր դիր մը ուղղած է Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարին, Զուիցերիոյ կառավարութեան միջոցաւ : Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին· բայց իրապէսներ կը հաւաստեն թէ նամակը բարեկամական պատասխան մըն է Պ. Իրընի վերջին յայտարարութեան առթիւ ուր կ'ըսէր թէ Անգլիա պատրաստ է վերահաստատելու դիւանագիտական յարաբերութիւնները :

Տակաւին վերապահութիւն կը տիրէ երկու մայրաքաղաքներուն միջեւ, բանակցութեանց կարգի մասին· մանաւանդ որ քարիւղի խնդիրը չափազանց բարդ հանդամանք ունի : Պ. Իրընի հակակցողութեամբ, նախ պէտք է վերահաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւնները· վասն զի այն ատեն աւելի կը դիւրանայ քարիւղի վէճին քննութիւնը :

Մ. Նահանգներու մասնաւոր պատուիրակը, Լըրպըրթ Հուվըր, որ Թեհրան կը գտնուի այժմ կարգ մը աչխատանքներ կատարած է եւ լաւատես կ'երեւայ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման մասին :

Կարգ մը տեղեկութեանց համաձայն, Անգլիա պիտի դոհանայ բարեկամական այլ տարաձեւ յայտարարութիւն մը հրատարակելով Իրանի քարիւղի օրէնքին ճանաչման մասին, զոհացում տալու համար այդ երկրի հանրային կարծիքին : Իրաղեկներ կապ մը կը տեսնեն նոր բանակցութեանց եւ Տոքթ. Մոսատեղի դատին յետաձգման միջեւ :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԵՐ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

•

Մ. Նահանգներու օդանաւային նախարարը, Պ. Հէրոլտ Թէլպոթ, որ այս միջոցին քննական պտոյտ մը կը կատարէ Սպանիոյ եւ Մարոկի մէջ, յայտարարեց թէ Սպանիոյ մէջ հաստատուելիք ամերիկեան զինուորները հիւլէական զէնքեր պիտի ունենան : Այս լուրը մեծ իրարանցում պատճառեց քաղաքական շրջանակներու մէջ : Ամերիկացի նախարարը փութաց ճշդել թէ ոչինչ պիտի ընէն, առանց նախապէս համաձայնելու սպանիական կառավարութեան հետ :

Ինչպէս յայտնի է, վերջերս համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ որով Սպանիա ծովային եւ օդանաւային խարիսխներ պիտի տրամադրէ Մ. Նահանգներուն : Հիւլէական ռումբերու առաքումն ալ այդ համաձայնութեան լրացուցիչ մասը կը համարուի : Ամերիկացի նախարարը իր յայտարարութեան մէջ բացատրեց թէ Մ. Նահանգները երբեք միտք կունին «չրջնայինի ռազմագիտութեան մը» հետեւելու եւ Ռուսերը պաշարելու Անգլիոյ, Սպանիոյ, Իտալիոյ եւ Թուրքիոյ մէջ հաստատած օդանաւային ուժերով : «Մեր պաշտպանութեան առաջին դիծը կը գտնուի Գերմանիոյ մէջ, եւ վերջնական ձեւով» : Ցետոյ ըսաւ թէ սպանիական խարիսխներուն դերը պիտի ըլլայ լրացնել ռազմագիտական ցանցը Եւրոպայի մէջ, յարձակողական թէ պաշտպանողական դետնի վրայ : Այդ առաջադրութեամբ, խարիսխները կրնան գործածուիլ թէ ծանր ռմբաձիգ եւ թէ որսկան օդանաւերու համար : Ատլանտեանի զէնքակից միւս պետութիւնները այդ խարիսխները կրնան գործածել միայն բացառիկ պարագաներու տակ, վասնզի Մարիտի մէջ կնքուած համաձայնութիւնը կը վերաբերի միայն Հիւս. Ամերիկայի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թրիէսթէի ՀԱՐՑԻՆ քննութիւնը երեք չաբաթ եւս յետաձգուեցաւ Ապահովութեան խորհուրդին կողմէ, հակառակ Ֆ. Մրութեան պատուիրակին բողոքներուն : Պ. Վիշինսկի դիտել տուաւ թէ արեւմտեան պետութիւնները կ'ուզեն իրենց յենակէտ գործածել Թրիէսթէն, յարձակելու համար Ֆ. Մրութեան եւ անոր դինակիցներուն դէմ : Իր առաջարկը մերժուեցաւ մէկի դէմ 9 ձայնով եւ մէկ ձեռնպահութեամբ : (Ապահովութեան Խորհուրդը կը բաղկանայ 11 անդամներէ) :

Լիբանան հասաւ Այզընհաուըրի մասնաւոր պատուիրակը, Ճոնսթըն, միւս արաբական երկիրները այցելելէ վերջ : Թերթերը դիտել կուտան թէ գլխաւոր դժուարութիւնը այն է որ արաբական պետութիւնները չեն ուզեր գործակցիլ Իսրայէլի հետ :

ՓԱՔԻՍՏԱՆի սահմանադիր ժողովը որոշեց «իսլամական հանրապետութիւն» հռչակել : Հնդիկ ընդդիմադիրները դուրս ելան, բողոքելով «իսլամական» բառին դէմ :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄի արաբական քաղաքամասը ջուրէ զրկուեցաւ, իբրեւ հետեւանք խողովակի մը պայթման, որ տեղի ունեցաւ Հաղասա հիւանդանոցէն երկու մղոն անդին : Ազգաժողովին զինադադարի յանձնախումբը անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց : Ծորդանանի անթելը կ'ըսէ թէ Իսրայէլի ոստիկանութիւնը պայթեցուցած է խողովակը : Իսրայէլ անմիջապէս հերքեց այս մեղադրանքը :

ԱԼՊԱՆԻԱ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, բողոքելով Յունաստանի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ կնքուած համաձայնութեան դէմ որով խարիսխներ կը տրամադրուին ամերիկեան ուժերուն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՃԻՇԴ ԱՑԴՊԻՍ

«Նայիրի» շաբաթաթերթը երկու երիտասարդ աշխատակիցներ ունի, որոնք պարբերաբար ինքնատիպ էլոյթներ կը փորձեն, տողուն եւ սահուն հայերէնով մը :

Մէկը տաղանդաւոր հեղինակ մըն է արդէն, Եդուարդ Պօյաճեան, ծանօթ՝ իր «Հոգ»ով եւ ուրիշ ստեղծագործութիւններով, արձակ թէ ոտանաւոր :

Միեւնոյն ատեն ուսուցիչ, մօտէն տեղեակ՝ ասպարէզին բոլոր դառնութեանց, երբեմն կը պոռթկայ, յուսակտուր :

Ու մինչ կը կարծես թէ կէս ճամբէն ետ պիտի դառնայ, նորէն գրիչը ձեռք կ'առնէ եւ կ'աղաղակէ, ուրիշներն ալ սրտապնդելու համար,

Ահաւասիկ իր վերջին գրութիւնը, — « Ամէն բանէ առաջ » (Վերամուտի խորհրդածութիւններ) :

Միջանկեալ յիշելով այլեւս հանրածանօթ իրողութիւններ, յօդուածագիրը խօսքը կ'ուղղէ ուսուցիչներուն, «մանաւանդ հայերէնի դասատուներուն» :

— « Ձեր կոչումն ու ազգին մաճուր խիղճը ձեզի հետ պիտի ըլլան, եթէ չմոռնաք թէ Սփիւռքի մէջ ձեր դերը քառասպատկուած դեր մըն է, թերեւս քազմապատկուած դեր մը : Հայը Հայ պահելու, զայն հայօրէն դաստիարակելու վսեմ պարտականութիւնն է ձերինը · ազգային ներքին բաղաճականութեան գլխաւոր յենարանն էք դուք, և պզտիկներու երբեք իրաւունք չունիք : Թուրքի չափ թուրք էք, եթէ մոռնաք հայ տղան արժանաւոր կերպով հայ պահելու ամենագլխաւոր ձեր պարտականութիւնը : (Նայիրի, 18 հոկտեմբեր) .

Դեռ ուրիշ բաներ ալ կ'ըսէ, նոյն մտահոգութեամբ : Սակայն կը բաւէ այսքանը, ամէն տեղի եւ ամէն օրուան համար :

Մ'իւսի մասին յաջորդով : **ՎԱՀԷ**

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ նոր տուներ պիտի չինուին 1954 Ցունուարէն սկսեալ, 40·000 հոգի տեղաւորելու համար, Փարիզի մէջ :

ԱՆԳԼԻՈՅ Էլիզապէթ թագուհին Անգլիոյ գահուն խնամակալ նչանակեց իր ամուսինը, Էտինպուրկի դուքսը : Նախապէս իր քոյրն էր խնամակալը :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշեց Ազգաժողովին քննութեան ենթակել դաչնակից զէրիներու դէմ գործուած բարբարոսութիւնները :

ՔԱՐԻՒՂ սկսաւ հոսիլ Լաքի մէջ բացուած հորէ մը (Ֆրանսա), 400·000 խորանարդ մեթը կազ արտադրելով :

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ երկրորդ ընկերութիւն մըն ալ, «Թորթիւ», սնանկութիւն յայտարարեց հարիւր միլիոն Ֆրանք բացով :

ԹԵՀՐԱՆի թերթերը կը դրեն թէ վերջերս ձերբակալուած թուդէականներուն մէջ (համայնավար) կը գտնուին երեք Հայեր, Վարդանեան, Հրանտ Ալազեան եւ Ալէքսանդր :

ԻՐԱՔի կառավարութիւնը արգիլեց Վիքթոր Հիւկոյի «Թշուառներ»ուն չորժանկարի ներկայացումը, ցոյցի մը հետեւանքով :

ՊԵՏԱԿԱՆ պաշտօնեաներէն քանի հազար հոգի ամսական կը ստանան քան հազար Ֆրանքէն պակաս, 935 հազար հոգի քան հազարէն յիսուն հազար, 190 հազար հոգի 50000էն հարիւր հազար, իսկ քանի հազար հոգի հարիւր հազարէն աւելի, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը : Ուրեմն, երկու առ հարիւրը կը ստանան քանի հազար Ֆրանքէն պակաս, 80 առ հարիւրը քանի հազարէն 50·000, 16 առ հարիւրը 50 հազարէն հարիւր հազար եւ 2 առ հարիւրը հարիւր հազարէն աւելի, առանց հաշուելու ընտանեկան նպաստները : Այս պաշտօնեաներէն 965000ը քաղաքային են, 200·000ը զինուորական :

(Շար.ը կարդալ Ը· էջ)

ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԿՈՒԳԱՆ

●

ՄԻՒ.— Ինչպէս գրած էր մեր թղթա – կիցը, վերջերս Հ· Յ· Դ· շարքերը մտան 13 նորագիրներ, Պուէնոս Այրէսի մէջ : Այս առթիւ՝ հետեւեալ խմբագրականը·—

Վաթսուներեք տարուան լուսաւոր անց– եալով յեղափոխական կուսակցութիւն մըն է Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը:

Անոր կեանքը կը մնայ անբաժան ժա – մանակակից ազգային մեր պատմութենէն:

Երեք մարդի վրայ պանծալի մնաց իր անցեալը, որ կը ներչնչուէր մեր անկա – խութեան խորհուրդէն :

Առաջինն՝ տուաւ հայկ· կեանքին զա – ղափարի անձնուրաց մեծութիւններ, ո – րոնք սովորական հայը կարկառեցին վեր ու մօտեցուցին աստուածներու :

Քրիստափոր, Զաւարեան, Ռոստոմ կը մնան առաջին գծին վրայ եւ չքեղ մարմ – նացումը առոր :

Երկրորդ՝ հերոսականը զարձուց քա – ղաքական մեր իրաւունքները նուաճելու փորձին մէջ սեւեռակէտ, ու ծնաւ Աղբիւր Սերոբներ, Գէորգ Զաւարեաններ, Հրայր – ներ, Սմբատ Բոյաճեաններ, Խաչիկ Գնունիներ : Արտաշէս Անդրէասեաններ, Արտաշէս Միհաքեաններ, Մուրատներ, Քեռիներ, Եփրեմներ, Արամ Արամեաններ, Նիկոլ Դումաններ, Արամներ, Վազգէններ, Պե– տօներ, Մանուէլեաններ, Կայծակներ, Բարկէն Սիւնիներ, Կարօներ, Սեւքարեցի Սաքօներ, Աշոտ Երկաթներ, Իշխաններ, Անդրանիկներ եւ այնքան ուրիշ քաջարի դէմքեր, որոնք պատիւ պիտի բերէին ո – եւէ մեծ ժողովուրդի :

Երրորդ՝ մտքի չքեղութիւններ, որոնք իրրեւ զոհ մը կամ զրոյ, զոհեցին ազ – գային մեր իրականութեան մէջ, ինչպէս Ռ· Զարդարեան, Ատոմ Եարճանեան (Սիամանթօ), Դանիէլ Վարուժան, Է· Ադնունի, Գեղամ Բարսեղեան, Գեղամ Տ· Կարապետեան, Միքայէլ Վարանդեան, Հրանտ (Մ· Կիւրճեան), Գարեգին Խա – ժակ, Յարութիւն Շահրիկեան, Ա· Յա – րութիւնեան, Արիս Իսրայէլեան, Եղիշէ Թոփչեան, Վահան Տօրեան, Ե· Ֆրանգ– եան, Ա· Վռամեան, Բարսեղ Շահպազ, Գիւլլանդանեան, Ռուբէն Տէր Մինաս – եան, ու հարստացուցին հայ մշակոյթի եւ մտքի անգնահատելի գանձերը :

Ու երեք մարդի վրայ դրուեցաւ հիմը Հ· Յ· Դաշնակցութեան դպրոցին :

Արդարեւ յեղափոխական այս կազմա – կերպութիւնը ինքնուրոյն դպրոց մըն է, որուն մէջ կուգան թրծուելու երիտասարդ նոր ինքնագիրներ, որոնք որեւէ կերպ յա – փշտակուած ազատագրական մեր պայքա– րին համար իրենց արիւնը տուող այս մե– ծութիւններով՝ կ'ուզեն քալել անոնց հետքերէն:

Ու ամէն մէկ Դաշնակցական, ամէն մէկ չարքային որ ճանչցած է այդ մեծութիւն– ներու կեանքն ու գործը, կ'աշխատի հաս– տնել հաւատուր սերունդ մը աշխարհա – գրիւ մեր երիտասարդութեան չարքերէն, որպէսզի կանգ չառնէ Ազգային դատի հե– տապնդման գործը, որպէսզի չփչրուի յա– ջորդականութեան շղթան, ու հասնի ղե– կավարութիւն մը կիսատ մնացած սիրալի գործի մը աւարտման ի խնդիր :

Արդ, ամէն չարքային Դաշնակցական, իր ապրումներով ու անչահախնդիր կեց – ուածքով, եւ ազատագրական մեր պայ – քարին համար ցոյց տուած իր հետաքրք– րութեամբ՝ կը դառնայ անուղղակի քա – րոզիչ մը անոնց, որ հասակ կը նետեն իր շուրջը:

Երիտասարդ այս հոգիները երբ կ'ու – սումնասիրեն այդ մեծութիւններուն կեանքն ու գործը, ինքնաբերաբար կ'ու – զեն մտնել ներս չարքերէն Հ· Յ· Դաշնակ– ցութեան :

Անոնց մէջ ազգային դիմագիծը խորա – ցնելու համար կը կատարուին անչուշտ աշխատանքներ· կը բացատրուի անոնց կուսակցութեան ծրագիրը եւ կանոնա – գիրը, ու կը տրուի նոյնպէս՝ իրենց ազ – րումներուն մասին անհրաժեշտ դիտելիք– ները: Բայց կամակերպուելով ու կազմա– կերպութեան չարքերը խտացնելով հայ – րենիքին ծառայելու միտքը կը մնայ դի – րենք յափշտակող առաջին զաղափարը :

Անոնք, Սփիւռքի մէջ ամէն կողմ հա – մակ ձգտող յեղափոխական խառնուածքով այդ երիտասարդները, կ'ուզեն Դաշնակ – ցական դառնալ :

Որովհետեւ Դաշնակցութիւնը միակ յե– ղափոխական քաղաքական կուսակցութիւ– նըն է որ կը խօսի իրենց հոգիին :

Ինքնուրոյն տիպար մըն է Դաշնակցա – կանը :

Խառնուածքով կրակոտ ու ազատամիտ, հանճարապաշտ ու ասկետական քաղքենի ծեքծեքումներուն դէմ, Դաշնակցականը կը մնայ մեր աւանդութիւններուն պաշտ – պան :

Մեր պատմութիւնը անոր համար աւելի հպարտութեան էջերը կը բովանդակէ քան կորանքի :

Մեր մշակոյթը ունի նոյնքան ընտիր էջեր անոր որուն խօսող որքան մշակոյթը անոնց, որ բաղդատաբար զոհուած են քաղաքական եւ աշխարհագրական աւելի բարենպաստ պայմաններու մէջ: Մեր յե – ղափոխութիւնը տուած է աւելի մեծ թի – ւով հերոսներ քան յեղափոխութիւնը ա – նոնց, որ եղած են թիւով անհամեմատօ – րէն չատ մեղմ: Մեր մայրերը եղած են նոյնքան կամ աւելի առաքինի ու անձնու– րաց քան օտար կիներ, եւ վերջապէս, մեր աշխարհը իր աննման գեղեցկու – թեամբ կը մնայ իրենց համար նոյնքան սրտախօսիկ, որքան հայրենի հողը օտա – րին համար՝ :

Իր սեփական ազատութիւնը այս պա – րունակին մէջ իրաւունք դաւանող երիտա– սարդութիւն մը որ կ'ապրի պիտակցօրէն հպարտութիւնը հայ ծնած ըլլալուն, դի – տակցօրէն ալ կ'ուզէ ներս մտնել չարքե – րէն Հ· Յ· Դաշնակցութեան :

Ու Դաշնակցականներ չեն զարմանար, որ ամէն օր, Սփիւռքի մէջ ամէն կողմ, յողովրդական խառնուածքով հայ երի – տասարդներ խումբ խումբ կը զարնեն կուսակցութեան դուռը:

Կը զարմանան ու կը խոովին այդ առ – թիւ անոնք միայն, որ իրենց կարճատես աչքերով կը կարծեն, թէ գոյութեան ի – մաստը կը կայանայ միայն մանրամասնու– թիւններու մէջ, եւ չեն կրնար տեսնել ան – դիմադրելի ուժը, որ կը մղէ զանոնք դէպի ընդհանուրը, դէպի ամբողջականը, դէպի ամբողջականացումը :

Ու Դաշնակցականները չեն զարմանար, որ ամէն օր, Սփիւռքի մէջ ամէն կողմ, յողովրդական խառնուածքով հայ երի – տասարդներ խումբ խումբ կը զարնեն կուսակցութեան դուռը:

Կը զարմանան ու կը խոովին այդ առ – թիւ անոնք միայն, որ իրենց կարճատես աչքերով կը կարծեն, թէ գոյութեան ի – մաստը կը կայանայ միայն մանրամասնու– թիւններու մէջ, եւ չեն կրնար տեսնել ան – դիմադրելի ուժը, որ կը մղէ զանոնք դէպի ընդհանուրը, դէպի ամբողջականը, դէպի ամբողջականացումը :

ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

●

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Եթէ Հայերը մուսէօն բառը վերածեր են «Թանգարան» բառին, այդ ունի իր կարեւոր պատճառը :

«Թանգարան» բառը կը նշանակէ Թան – գին առարկաներու եւ իրերու վայրը : Այդ պատճառով անոր մէջ պէտք է գտ – նուին ամէն տեսակէտով թանկարժէք ի – րեր :

Վերջապէս հայկական թանգարանը ան– հրաժեշտաբար կը պատկերացնէ Հայոց քաղաքակրթութեան վերաբերող բոլոր արժէքաւոր մնացորդներուն եւ յիշատա – կարաններուն ամբողջական պատկերա – ցումը :

Անհրաժեշտաբար, բազմաթիւ թանգա– րաններու միացումովն է որ հայկական անունը կարելի պիտի ըլլայ անոր տալ :

Հայկական թանգարանը միացումն է արուեստից, ճարտարապետութեան, տա – րազներու, զէնքերու, զարդեղէններու, ճարտարարուեստի, արհեստներու, ցե – ղագրութեան, զորգագործութեան եւն· լիակատար թանգարաններուն ամբողջու – թիւնը, հոգ չէ թէ անոնք ցրուած ըլլան բազմաթիւ տարբեր չէնքերու, եւ նոյնիսկ իրարմէ հեռու, տարբեր քաղաքներու մէջ:

Օրինակ հայկական ճարտարապետու – թեան թանգարանը անհրաժեշտութիւն մըն է, քանի որ Հայոց քաղաքակրթու – թեան ամենաչօչափելի արժանիքներէն մէկն է: Կարելի է վերարտադրել փոքրիկ նմոյշներ, համապատասխան հայկական ճարտարապետութեան ամենակարեւոր կոթողներուն, բնական է յատակագիծնե – րու, կամարներու, հաւասարակշռութիւն ստեղծող յատուկ եւ հայկական ձեւերու խոշոր տախտակներով: Անհրաժեշտ է բա – ժին մը, որ ցուցնէ հայկական ճարտարա– պետութեան զանազան ոճերու ազդեցու – թիւնը Հայաստանէն դուրս երկիրներու մէջ: Այս ամէնը կրնան պատրաստուիլ միայն մասնագէտներու կողմէ :

Արուեստից թանգարանը իր մէջ կրնայ ներկայացնել գրչագիրներու, մազաղաթ – ներու, դրչանկարներու, գրականութեան, երաժշտութեան, նկարչութեան, արձա – նագործութեան յիշատակարանները :

բաւունք չունի՝ ոչ իսկ ընելիք այլեւս Դաշնակցութիւնը :

Անոնց պատերազմները երբ Դաշնակ – ցութեան երեւակայական թաղումը կը կատարեն, փլատակներու տակէն յարու – թիւն կ'առնէ ան, ազգային կեանքին արշալոյսներ պարզեւելու համար :

Երբ ժամանակավրէպ ամէն միջոց կը փորձուի խափանելու համար ընթացքը Հ· Յ· Դաշնակցութեան, ազատագրութեան մեր պայքարով խանդավառ երիտասարդ– ներ զոհաբերութեանց գնով կը մօտենան Դաշնակցութեան: Կը կատարեն Դաշնակ– ցութեան մէջ, հայութեան քաղաքական դատին ծառայելու պաշտօնական երդում – մը :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

(Նոյնպէս ճարտարապետութեան, որ արուեստ մըն է): Եւ այսպէս, թանգարան – ները իւրաքանչիւր ճիւղին համար, նոյն – իսկ երբեմն քանի մը թանգարաններ մի – եւնոյն ճիւղին վերաբերող :

Այս ամէնը կարելի է իրագործել միայն հայրենի պետութեան միջոցներով եւ ղե – կավարութեամբ :

Միայն պետութեան մէջ գտնուած բո – լոր թանգարաններուն դումարն է որ կը– նայ կրել հայկական թանգարան անունը : Ազգային արժանապատուութեան պահանջ է, իւրաքանչիւր թանգարանին տալ իր իսկական անունը եւ խստապահանջ ըլլալ այդ տեսակէտով: Իւրաքանչիւրին պէտք է տալ իր տիղտրը : Ինչպէս որ կարելի չէ վարդապետը կաթողիկոս անուանել, այնպէս ալ կարելի չէ հայկ· արուեստի թանգարանը կոչել պարզապէս հայկական թանգարան :

Մեծապէս ուրախալի եւ գնահատելի ձեռնարկ մըն է Փարիզի մէջ հայկական արուեստներու թանգարանի մը գոյութիւ– նը :

Փարիզը աշխարհի կեդրոններէն մէկն է եւ ամէն կողմերէ միլիոնաւոր բազմազգի այցելուներ կուգան տեսնելու անոր դան– ձերը :

Ուրախալի եւ չնորհաւորելի է որ այդ դանձերուն շարքին, անոնք տեսնեն նոյն– պէս հայկական արուեստին դանձերը :

Մանաւանդ որ գոյութիւն ունի եւ միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ Ֆրանսահայու– թիւնը, որուն զաւակները կրնան հպար – տանալ եւ ոգեւորուիլ իրենց հայրերուն քաղաքակրթութեան յիշատակարաննե – րով :

Սակայն, թանգարանը Փարիզի նման կեդրոնի մը մէջ գտնուելուն եւ ազգային ընդհանուր արժանաւորութեան հետ կապ– ուած հաստատութիւն մը ըլլալով, մեր խստապահանջութիւնը պէտք է ըլլայ ան – սահման անոր հանդէպ : Ոեւէ կասկածելի առարկայ, ո եւ է վիճելի իր, ոեւէ անար– ժէք եւ անհարազատ յիշատակ չի կրնար ցուցադրուիլ հոն : Անոնց ընտրութեան համար անհրաժեշտ է ի գործ դնել բոլոր միջոցները եւ ունենալ բոլոր երաշխիքնե – րը: Նոյնպէս, Փարիզի նման կեդրոնի մը արուեստից թանգարանին մէջ անպայման նկատի պէտք է ունենալ ցուցադրուած յի– շատակներուն դեղեցկութիւնն ու կատա – րելութիւնը: Միւս թանգարանները հետու չեն: Բազդատութիւնն անխուսափելի է : Պէտք չէ գոհանալ ըսելով «մերն է, հայ – կական է, հարազատ է»: Մանաւանդ Փա– րիզի նման մայրաքաղաքի մը թանգա – րաններուն մէջ կը գրուին արուեստի ան– թերի եւ դեղեցիկ արտադրութիւնները :

Այս ալ բաւական չէ :

Արուեստից թանգարանը ներկայացնող, անոր մասին խօսող, զայն ճանչցնելու պաշտօնն ունեցող անձերը պէտք է հա – մապատասխանեն արուեստներու թանգա– րանին մէջ ցուցադրուած առարկաներուն կատարելութեան : Որովհետեւ, եթէ թան– գարանին մէջ ցուցադրուած առարկանե – րը կը ներկայացնեն հայկական քաղաքա – կրթութեան ամէնէն դեղեցիկ ճիւղը՝ թանգարանին վարիչն ալ ներկայացուցիչն է հայ ժողովուրդին :

Փարիզի մէջ անհրաժեշտ է գանազանել

ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՍԱՆԻՔ

★

Ծունկի եկուր, Շէյթան, ծունկի եկուր, զոհերուդ կեանքին հետ դուրս ծորող սա հսկայ լոյսին մէջ թերեւս քու էութեանդ չուրջ խտացած խաւարը պայծառանայ եւ դուն սկզբնական իսկութեանդ վերադառ– նաս: Ծունկի եկուր, Թշուառական, քու իսկ փրկութեանդ համար: Մի վարանիր, մի քթթեր աչքերդ: Նայէ անոնց լայն բի– բերով: Թերեւս, Տիեզերքին աղջամուղ – ջով պղտորած նայուածքդ կուրնայ յան – կարծ, եւ դուն հրեշտակային տեսողու – թիւնդ վերագտնես :

Երկրպագէ, Շէյթան, երկրպագէ, Հա – յոց սուրբերուն :

×

Զորս օր եաք, Գարա Քէօփրիւ, Գուտե– մէ: Հարիւրաւոր հայ կորիճներ իրենց իսկ փորած փոսերուն մէջ կխամեռ կը թաղուին ...: Օրերով հողը անոնց կեանքին հեւքովը կը թրթռայ ...: Ամէն առն

զոհ մը ունի: Մահը հրճուանքով սուզի մոխիրը կը մաղէ եղիսահայ երդիքներուն վրայ:

Թուրքիոյ դաւառներէն ամիսներով հե– տիոտն Ուրֆա հասած գաղթականները, կենդանի դիակներու պէս ժամուն քակը փուլ եկած կը հեծեն :

Մայր եկեղեցին պայթելու մօտ հրա – բուխ մըն է: Կը հեւայ :

×

Զդոյչ, Իպրահիմ, Խալիլ, Մուսթաֆա չավուշներ: Զդոյչ, Հայոց թաղերը հըս– կելու կեցած վայրերդ պահակներ: Զըլլայ թէ դպիք սա համարձակ երթեւեկող զե – նուհիներուն, քոյրերն ու այրիները ձեր զոհերուն: Զդոյչ... անոնց «չարչաֆ»նե– րուն տակ դաշոյնը մերկ է իրենց ձեռքե – րուն մէջ: Կը տեսնէ՞ք, արցունք չկայ ա– նոնց աչքերուն մէջ: Արտասուքը անար – ժան է Նեմեսիսներուն: Լացն ու կոծը կեանքին կը պատկանին: Անմահութիւնը պէտք չունի լացի: Զդոյչ, զդոյչ, չըլլայ թէ չատ մօտենաք: Անոնց թաղէ թաղ փո– խադրած ոսկեթերուն մէջ բուն իսկ իրենց սրտերն են որ կը բաբախեն :

Զդոյչ, մօտ է պոռթկումը հրաբուխին:

×

Հէյ, վար իջէիր եղիսահայ տանիքնե – րէն, չփացած միամօրը կեանքին: Վար ի– ջիր, մահ, ղէմ կարգը քուկդ է մեռնե – լու ...

— Տան, տան, տան ...

Ահազանգի զողանջներով եղիսահայ Մայր եկեղեցւոյ սեմին կը խողխողէ մահը եւ կը սկսի իր Անմահութեան լուսեղէն հարսնիքին :

— « Լի, լի, լի, լի, լի···»: Ախ, Խառանի քեհլան ձիե՞րն են որ այսպէս կը խրխնջան ....

— « Լի, լի, լի, լի, լի···»: Խիպն ու ամօթը ալ վայրներուն հետ բոցերուն նե– տած՝ Խանըմն ու Հաղարվարդը ծափ ու ծիծաղով նշանածնուն կողքին պարի են կանգնած: Խիպն ու ամօթը կեանքի դոր – ծերն են: Անմահութիւնը ի՞նչ պէտք ունի անոնց :

— « Լի, լի, լի, լի լի···»:

— Հէյ, կը կը լսէ՞ք, Օսման, Ալի, կը լսէ՞ք սա զըլդըբ-ն ու նաղարան: Պոմպա– ներու տիւմանին մէջ, շախմուր շուխմուր պար կը դառնան բեռափրներուն կիները :

Ինչ փորձանք է այսպէս փրթաւ մեր գլխուն :

— Փրթաւ, փրթաւ... Եղիսահայը կեանքին փրթած անմահութեան տենդով կ'ապրի իր համբուած օրերը: Սուրբ Վրէ– ժի հարսնիքն է այս: Հրամեցէք, Օսման, Ալի:

« Լի, լի, լի, ախ, լի լի, լի»:

— Պում... թրաք, թրաք, թրաք, թը– րաք, թրաք :

— Ալը հա ալը... Ես Լեւոնն եմ Արզու– հալճանց· ես Քէօռ Սաքօն, Ալահայտօն : Եկէք տեսնանք ի՞նչպէս կ'ըլլայ Շէյթան – Տերէն, Գարա Քէօփրիւն, Գուտեմէն : Ի՞նչպէս կ'ըլլայ Ցէր, Աստանան: Ինչպէս, ինչպէս սա աքսորը համաստաբած :

Ալը հա ալը ...

Թրաք, թրաք, թրաք, պում, թրաք, թրաք, թրաք ...

Հուռա, հուռա, մարտի լաւան դիրքե – րէն դուրս, փողոցները կը յորդի : Կին, պատանի, ծեր ու մանուկ ոտքի են :

Մկրտիչն ո՞ւր է, ո՞ւր է: Զմրուխտ Տանկան Ուրֆան կոցած թոցուցեր է ա – զատութեան երկինքը : Աւետիսն վեր, աստղերէն վեր, կեանքէն վեր, Անմահու – թեան լոյսերուն մէջ կը սաւառնի մեր Ա– րեւ Մկրտիչը :

ԳԱՐԳԵՒՈՒՀԻ ՕՐՑԱՆ.

(Շար·)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՈՂ

Ծանրամահով դասախոսը մի յուսա-
յով մեզ.
— Ընդունելու ձեր պատասխանը
ձեր սրտացաւ ուշադրութեան մասին
կը վկայէ:
Ուրախ յարձակումներ:
— Շատ ալ վստահ չեմ: Կարելի՞ է որ
այս պահուն ձեր մտքին մէջ ծագած
միտքը ես չյայտնեմ: Իմ կիսատ-պռատ
միտքերս ալ ամբողջական չեն: Ես
միայն կրնամ ձեզ ցոյց տալ ուղին,
որուն վրայ ես կը քալեմ: Ինչ որ
գտնեմ, ձեզի կը հաղորդեմ:
Ծափահարութիւններ:
— Ներողութիւն կը խնդրեմ, եթէ
ձեզ ձանձրացուցի: Ես ալ ձեզ պէս
ուսանող մըն եմ: Ես ալ ձեզ պէս կը
սիրեմ գրականութիւնը: Ես ալ ձեզ
պէս կը սիրեմ գեղեցիկը: Ես ալ ձեզ
պէս կ՚ուզեմ ճշմարտութիւնը գտնել:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ապրիլ: Ես ալ
ձեզ պէս կ՚ուզեմ սիրել: Ես ալ ձեզ պէս
կ՚ուզեմ ուրիշներ սիրել տալ: Ես ալ
ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ ապրիլ
տալ: Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշ-
ներ ճշմարտութիւնը գտնել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
գեղեցիկը սիրել տալ: Ես ալ ձեզ պէս
կ՚ուզեմ ուրիշներ ուրիշներ սիրել
տալ: Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ գեղեցիկը սիրել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ սիրել
տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ սիրել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ սի-
րել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ սիրել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ սի-
րել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ սի-
րել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ապրիլ տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ սի-
րել տալ:
Ես ալ ձեզ պէս կ՚ուզեմ ուրիշներ
ուրիշներ ուրիշներ ուրիշներ ուրիշ-
ներ

ՁԱՌԱՐՆԵՐՈՒ յատուկ հիւանդութիւնը (միքռոմաթոզ) կը ճարակի ոչ միայն Ֆրանսայի, այլեւ Պելժիոյ, Անգլիոյ, Հոլանտայի, եւ Գերմանիոյ մէջ: Պաճարախտի միջազգային պաշտօնատունը որոշեց ընդհանուր պայքարի մը ձեռնարկել այս համաճարակին դէմ: Այս առաջադրու – թեամբ մանուածէտներու ժողով մը պիտի գումարուի այս օրերս, ինչպէս հաղորդեց Փարիզի Գիտութեանց Ակադեմիան: Անցեալ Օգոստոսի վերջը միքռոմաթոզը տա – րածուած էր Ֆրանսական 6127 պէտք – համբերու մէջ:

Այրի Տիկին Գրիգոր Մարտինեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մարտինեան եւ զաւակ – ները, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Պեռանեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Մարտինեան եւ ազ – գիկները, Պ. Կարապետ Մարտինեան, Պ. Մկրտիչ Մարտինեան և ազգականները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր՝

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ հոկտ. 31ին, իր բնակարանին մէջ, 64 ռիւ տ'Օռսի, Փա – րիզ (18):

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, չորեքշաբթի ժամը 10·45ին, Փա – րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կու – ժօն, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Սէնթ Ուէն, Փառիզիէնի գերեզմանատու – նը, ամփոփուելու իր ընտանեկան դամ – բարանին մէջ:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէ կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պան – եէօ Քաչանի մանաճխղը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ վաղաժամ մահը իր աննման ընկերուհիին՝ Տիկին Վեհինէ ՊԱՏՄԱՃԵԱՆի եւ իր վշտակից ցաւակցու – թիւնները կը յայտնէ Պամամճեան, Սար – գիսեան, Աբգարեան ընտանիքներուն եւ պարագաներուն:

ՀՐԱՒԷՐ ԺՈՂՈՎԻ

Վասպուրականի զոյգ միութեանց կէ – լիկիոյ ընդհ. միութեան, կեսարիոյ, Հա – ճընի, Պոնտոսի, Տարօն Տուրուբերանի, Սամաթիոյ, Ուրֆայի Հայր. վարչու – թիւններէն կը խնդրուի որ համաձայն մեր Յուլիս 1, 11 եւ հոկտ. 5 թուակիր դի – մումներուն, իրենց մնայուն անդամ Մի – հայրենակցական խորհուրդի, իրենց կողմէ որոշուած ներկայացուցիչներուն յանձնարարեն միասին բերել 29 յունիս 1953ի խառն ժողովէն մշակուած եւ իւրա – քանչիւր Հայրենակցականի ղրկուած՝ ուղեգիծ - կանոնագիրը վաւերացուած ի – րենց միութեան կնիքով:

Ժողովը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ, ժամը ճիշդ 21ին Մեթրօ Քաաէ, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը:

ՅԵՏԱՋԳՈՒԱԾ

Կը խնդրուի ծանուցանել թէ անակնկալ հիւանդութեան մը պատճառով յետաձգ – ուած է ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ, որ տեղի պիտի ունենար Մարսէյլի մէջ, Նոյեմբեր 8ին:

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻՆ

Վերակազմութեան առաջամեայ յանձնա – խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր նախկին անդամները 11 Նոյեմբեր ժամը 14·30ին, 32 ռիւ քը Թրէվիզ, Ազգ. Տան թատերասրահը:

Նմանապէս կը հրաւիրէ անոնք որ կ'ու – զեն անդամակցիլ Սիփան Կոմիտաս երգ – չախումբին:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒԲՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ: Գրեց՝ Ս. Վրացեան: Երկրորդ տպագրութիւն՝ նոր փաստերով եւ վաւերագրերով եւ 1941էն ապին տեղի ունեցած դէպքերով: Տպ. «Համազգային» ընկերութեան, Պէյրութ, 1953:

Գինն 500 ֆրանք (թղթատարի ծախքն ալ հաշուելով):

Adresse : B. Tchiboukdjian
7, Rue Grange Batelière, Paris (9e)

«Ծառաջ»էն կարելի է առնել միայն անձամբ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ
ԵՐԿՈՒ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Նոյ. 8ին: ՍԱՓՈՒՆ ՓԷՕՐԻ մէջ, ժամը 15ին:

Նախագահութեամբ ընկեր Հ. ՍԷՐԷՆ – ԿԻԻԼԵԱՆի:

Կը խօսի ընկեր ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ

Ինամուած գիւղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժե – րու: Ազգային պարեր՝ Ֆ. Կ. Խաչէ Սա – նուհիներուն կողմէ, նոր տարազներով: Կենդանի պատկեր: Մուտքը ազատ է:

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ:

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր:

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքա – գի էՏ. ՏԻՓՐԻՕՑԻ: Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԵԱՆ:

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարա – կան ընկերներ: Բեմավար Պ. Անդրանիկ:

ԳԵՂԱՐ. ԲԱԺԻՆ.— Օր. Օր. Տէր Թու – մայեան, Քէօսէեան, Դաշնակեան, Մար – գրիտ Մուրատեան, Պ. Պ. ապրակէօզեան, Պողոսեան (Երդ):

Օր. Օր. Շահիճեան, Սարգիսեան, Պ.Պ. Անդրանիկ, Ե. Սերոբեան, դերասան Մի – սիրեան (արտասանութիւն):

Նոր Սերունդի երգչախումբ, ղեկավա – րութեամբ Ս. Յովհաննիէսեանի, տարա – զային պարեր, Պանեէօ Քաչանի Նոր Սե – րունդի պարախումբին կողմէ:

Նուագախումբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ, արե – ւելեան նուագ.— Սէյրան: Պիւֆէ մատ – չելի գիներով:

Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարա – խումբը պիտի ներկայացնէ նաեւ «Մեծա – պատիւ Մուրացկաններէն» տեսարան մը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

7 Նոյեմբերին:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՉԱՆԻ ՄԷՋ

Յետաձգուած է:

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին:

120 ՄԱՐՋԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻԻՐԸ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

Երեկոյեան ճրի դասեր կը տրուին չա – փահասներու համար

ԱՄԷՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

ժամը 19էն 20, առաջին տարի, ժամը 20էն 21 երկրորդ տարի:

Lycée Condorcet, 8, rue du Havre, Paris
Métro St. Lazare ou Havre-Caumartin

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —

Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք
եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդակ. միջոց.— *Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux*

ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԻ ՓՆՏՐԷՔ
ԵՐԲ ՍԱՒՈՒՆԻՆ ԿԱՅ

31, RUE D'ALEXANDRIE
Métro Sentier, Réaumur et St. Denis
Tél. : GUT. 92 - 65

Արեւելեան եւ եւրոպական ճեր բոլոր ուզած համադամ կերակուրները, անու – շեղէնները, ըմպելիները, ադանդերները:

ԱՐԱԴ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԴԻՆՆԵՐՈՎ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները: Հետ – գեւտէ կը զրկուին իրենց հաշիւները: Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ. 15էն սկսեալ:

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԸՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵ – ՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը:

Կանխավայաւ շնորհակալութիւններ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

JOURNÉE NATIONALE
DU SOUVENIR

FRANÇAISES et FRANÇAIS
le **11 NOVEMBRE**
ACHETEZ LE
BLEUET de FRANCE

Emblème des Anciens Combattants et Victimes de la Guerre
AU PROFIT des VEUVES - ORPHELINS et ASCENDANTS

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանին վերաբացումը տեղի կ'ու – նենայ այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ (32 ռիւ տը Թրէվիզ):

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԼԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱ – ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ:

Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս: Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ – ՅՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենեաիկի Մխի – թարեան հաստատութեան վրայ:

Տոմսերու համար դիմել.—
Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

Եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Լիոն Տեսին մասնաճիւղի:

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա – ւօտեան 3, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Հայկական ժողովրդական եւ գեղջկա – կան երգեր, արտասանութիւններ եւ չատ մը հաճելի անակնկալներ: Ընտիր նուա – գախումբ գեկավարութեամբ ՌԻԹՄ ԺԱ – ԶԻ: Ճոխ պիւֆէ, զանազան ըմպելիներ, մատչելի գիներով: Մուտք 150 ֆր.:

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ
THEATRE d'IENA, 10, Ave d'Iéna
Երկուշաբթի 9 Նոյեմբեր ժամը 21ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՉԱՆ

Միջին Արեւելքէն վերադառնալով
կը ներկայացնէ իր

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Թատերգութիւնը (3 արար), մասնակ – ցութեամբ՝ մուտքի կարգով Ց. ԼԱՒԻՃ – ԵԱՆի, ՏԻԿԻՆ Ց. ԼԱՒԻՃԵԱՆի, Գ. ՏԷՐ – ՎԻՇԵԱՆի, Ա. ԳՄԲԻՔԵԱՆի, ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի եւ ՏԻԿԻՆ ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ Դ ԱՒԻՒՔԵԱՆի:

Բեմադրութիւն հետեւողութեամբ Պէյ – րութի ներկայացման գեկավար Պ. ԱՇՈՏ ՄԱՏԱԹԵԱՆի:

Մուտքի տոմսերը 200 ֆրանքէն սկըս – եալ: Դիմել գրասուն Հ. Բալուեանի՝
43 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9): Հեռ. ՓՐՕ25-46

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա. – հարոնեան խումբի ընդհ. ժողովը այս հինգչաբթի ժամը21ին Ազգային Տան մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերնե – րու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: — Հայերէնի դասերը ժամը 20ին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը՝ այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժան (Քաաէ):

ԱՆԻԷՌ.— Հ. Ց. Դ. Արամ ենթակոմի – տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծա – նօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարդանեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս հինգշաբթի ժամը 20·30ին, 101 Ավրընիւ տը Սաֆսի անկիւնի սրճարա – նը: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Վարդան են – թակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կուաէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սաբսէլի բոլոր ընկերները այս չաբաթ Ե – բիկուն Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը ճիշդ 20·30ին:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆԸ տեղի կ'ունե – նայ առաջամաբար Քաֆէ Քաաէի վերնա – յարկը, այս չորեքշաբթի ժամը 21ին: Կը խօսի Պ. Մալոյեան:

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԱՑՐ. Միութեան ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժան:

ՀԱՄԱՆՈՒՐԲ. Միութեան Մարսէյլի մանաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի օր, առաւտեան ժամը 9ին, Պառ տիւ Կլոպի մէջ, (7 Պուլվառ տ'Ալթէն): Խիստ կարե – ւոր օրակարգ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ.— Գ. Ս. Պրիւսէլ. — Կարգադրուած է: Պիտի հրատարակուի Ա. Ա.ի յոդուածին հետ:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ.— Տաղանդաւոր դաշնակահար Սեդրաք Եաւրուեանի նը – ւագահանդէսը երգապնակի առնուած ըլ – լալով, անթելով պիտի հաղորդուի այս հինգշաբթի ժամը 15·18ին, փարիզեան թէրէն:

ՀԱՆԴԷՍ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Պորտոյի մաս – նաճիւղի հանդէս - պարահանդէսը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Շամպր տը Քոմէրսի սրահը, Պոռտօ, «Ռիւ Թրուա Քօնիլ»:

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, նուագ, հայկ. եւ կովկասեան պարեր: Կը բեմադրուին Զարշըլը Արքին Աղաի թա – տերախաղէն քանի մը տեսիլներ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՑ – ԲՈՑԱ
ԺՈՂՈՎՐԴ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱՇԿՈՒԹԵԱՆ

13րդ տարի, խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ
Թիւ 152–4 (Օգոստոս - Հոկտեմբեր), 40 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ. — *Ա. Տիւմա որդի եւ իր առողջութիւնը* (խմբ.) —*Ձահճահաւնդը Հայաստանի մէջ* (Տոքթ. Ալէքսանեան).— *Ապուխտին չամանը* (Ց. Իշխանեան).— *Զուկ կերէք* (Տոքթ. Ֆա – րէզ).— *Լէօքէմիա կամ «արեան քանսէր»* (Տոքթ. Սերոբեան).— *Բուսական կարագ* (Տոքթ. Աշճեան).— *Փոխանցիկ հիւան – դութիւնները* (Տոքթ. Ալբուճեան).— *Երբ խայթէ օձը, մեղուն կամ ...* (Տոքթ. Լը – մէոն).— *Փորին մէջ ճճի ունի* (Տոքթ. Հոլգէր).— *Բուսական դեղեր* (Տոքթ. Գալուստեան). — *Առտուան նախաճաշը* (Տոքթ. Պոճուէլ):

Տարեկան բաժնեգիները 800, արտասահ – ման 1000 ֆրանք:

Դիմել «Հայ – Բոյժ»ի վարչութեան,

32, Rue de Trévise, Paris

ԾԱԽՈՒ Է

Պարապ տուն մը կը Ռէնսի-Վիլմոմպ – լի մէջ: Ունի հինգ սենեակ, խոհանոց, մեծ պատշգամ մը, բաղնիք, կեդր. ջե – ռուցում, մառան, պարտէզ, պտղատու ծառերով: Ամէն դիւրութիւն երթեւեկի, մօտ ըլլալով թէ հանրակառքին եւ թէ չո – պկեակաքին:

Դիմել «Ծառաջ»ի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI 5 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7211 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2622

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՂԲՈՒԿՈՆԸ ԴԱՐՄԱՆ ՉԷ

●

Ամէնքն ալ կ'ողբան ...

Մէկը մխսին հետ կը մրցի, կարելի է - զածին չափ սեւցնելու համար կացութիւ-նը : Տարագիր բազմութեանց ներկան եւ ապագան :

Լրագրական հրատարակութեանց պա – կասը կը լրացնեն ճառերը եւ մանաւանդ նամակները :

Զայն մը գաւառէն .

— Երէկուան համեստ, երիտասարդ եւ եռանդուն հայրենասէրն անգամ տեսակ մը հով ունի : Ոչ մէկ բանով կը հետաքր - քրուի ...

Ուրիշ ձայն մը հարեւան գաղութէ մը .

— Ի՞նչ տարբերութիւն ունինք աշիրէ-թէ մը : Ոչ ազգային իշխանութիւն, ոչ կեդրոն մը ...

Այս առթիւ քար մըն ալ կուսակցու – թեանց գլխուն :

Այստեղ, Փարիզի մէջ, հերթական հար-ցումը .

— Ձեր մը պիտի չդանուի՞ այս անհի-րութեան ...

Եթէ մէկը բան գործ ընէր ամփոփել դանդաղներն ու առաջարկները, Յառաջի մէկ թիւը կը լեռնար թելադրուած դար – մաններով :

Մէկ հատիկ ենք, ծրագիր մշակելու եւ խելք սորվեցնելու համար :

Երբ կարգը գործի գայ, ներկաներուն թիւը յանկարծ կը հալի :

Ամէնքն ալ կը գառնան կանայի հարց - նեւորները :

Եւ կամ դիմացդ կ'ունենաս դեղնած տե-բեւները :

Հարցուցէք արտնջացողներուն, ո՛ւր որ ալ գտնուին,— Փարիզ, Լիոն, Մարսէյլ, Ժընեւ, Լոնտոն, Պրիւսէլ, Մարոք, Ալ – ժերիա .

— Պարոն հայրենասէր կամ ազգասէր , դուք ո՞ր օրուան համար էք :

Այո, ո՞ր հեռաւոր սուրբին կը սպասէք, ձեր խելքը եւ եռանդը տրամադրելու, ձեր գաղութին ազգային գործերը կարգի դնե-լու համար :

Մեր այս ցիրուցան վիճակին մէջ. ամէն բանէ առաջ կը կարօտինք ձեռներէցու - թեան եւ քաջութեան :

Անհրաժեշտ է որ մարդիկ պարտակա – նութիւններ եւ պատասխանատուութիւն - ներ ստանձնեն :

Երբ խաւարակուռ Ախոյ խորերը կը գտնուէինք եւ ազգ. սահմանադրութիւնը երազ էր, պիւղին տէրտէրը եւ ափ մը գիւղացիներ գլուխ գլխի տալով ինքնա - վարութեան ձեւ մը կը գտնէին :

Ինքնապաշտպանութեան այս տարրա – կան գիտակցութի՞ւնն ալ չոգիացաւ , օ-տարութեան կրակին մէջ :

Սանձարձակ աղատութիւնը եւ ապահո - վութիւնը միայն մեր առեւտրական ձիր – քե՞րը պիտի զարգացնէին : Ուրիշ բաներ ալ պիտի չսորվեցնէի՞ն :

Դիւրի՛ն է չորս պատի մէջ ամփոփուիլ եւ ամէն մեղք փաթթել կուսակցութեանց գլխուն :

Այդ կուսակցութեանց ամէնէն ղօրաւո-րը եւ ծաւալունը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւ-նը անփոխարինելի դեր մը կը կատարէ իր աչխարհացրիւ ցանցով : Առանց հաշուելու իր միւս արժանիքները :

Եւ, փա՛ստ է,— ուր որ Դաշնակցու – թիւնը տկար է, հանրային կեանքն ալ տժգոյն պատկեր մը կը ներկայացնէ :

Երբ մղիչ ուժը կը պակսի, լճացումը չուշանար :

Ի՞նչ օգուտ ողբուկոծէն, երբ տրամա - դրութիւն չունիս մատներդ մոխիրը թաթ-խելու : Երբ հանրային գործունէութեան վրայ կը նայիս իբրեւ ամաքէօր :

Եւ մատնդ, երբ չես ըմբռներ թէ մի – նակ ենք, եւ մենք պիտի գտնենք մեր գըլ-խուն ճարը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՆՈՐԷՆ ՄԵՐԺԵՑ

●

ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ԱՆՏՈՒԴՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս կը սպասուէր , Մ. Մուլթիւնը նորէն մերժեց մասնակցիլ արեւմտեան եր-եք պետութեանց առաջարկած խորհրդա-ժողովին , որ պիտի գումարուէր Նոյ.9ին, Լուկանոյի մէջ :

Այդ հրաւէրը կրկնուած էր Հոկտ. 18 – ին : Մոսկուա պատասխանած է երկար ծանուցագրով մը, որ կը բաղկանայ 18 էջերէ , աւելի երկար քան Սեպտ. 28ի ծա-նուցագիրը : Թարգմանութիւնը ուշացած ըլլալով, ամբողջ պատճէնը նոր պիտի հրատարակուի :

Առաջին առթիւ հաղորդուած լուրերու համաձայն, Մոսկուայի ծանուցագիրը երեք նկատի չառներ երեք Դաշնակիցնե-րուն հրաւէրը եւ նորէն կը յիշեցնէ իր ա-ռաջարկը, — Հինգերու ժողով մը գումա-րել Զինաստանի մասնակցութեամբ : Այդ ժողովը պէտք է գումարուի չաս լայն օ - րակարգով մը, քննելու համար այն բոլոր միջոցները որ կրնան մեղմացնել միջազ – գային կացութիւնը : Ցետոյ կարելի է Ջորսերու ժողով մը գումարել, քննելու համար գերմանական հարցը : Կը նշանա - կէ թէ Մ. Մուլթեան տեսակէտները չեն փոխուած Սեպտ. 28էն ի վեր : Կարճ խօս-քով, Մոսկուա չուզեր բանակցիլ որոշ հարցի մը մասին, կը ձգտի ընդհ. խորհր-դակցութիւններ կատարել անվերջանալի վիճաբանութիւններով, ինչպէս դիտել կուտան իրազեկներ : Անոնց կարծիքով , Մոսկուայի գլխաւոր նպատակն է խափա-նել եւրոպական բանակին ծրագիրը : Միւս կողմէ, Մ. Մուլթեան նոր վարիչները կ'ուզեն ծանրացնել արեւմտ. դաշնակից – ներուն անհամաձայնութիւնները, ժամա – նակ չտալու եւ ջուրերը աւելի պղտորե - լու համար :

× Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը հեռագրած էր խորհրդային ծանուցագրին ամփոփումը, որ պարզապէս մերժում կը նշանակէր : Առանց սպոր ալ, Մ. Նա - հանգներու արտաքին նախարարը, Ֆ. Տը-լըս Գշ. օր յոռետեսութիւն կը յայտնէր , դիտել տալով թէ յուսալի չէ որ Մ. Մու-լթիւնը կամ կարմիր Զինաստանը հաւանին բանակցիլ որեւէ որոշ հարցի մասին : Իր կարծիքով, մանաւորապէս Մ. Մուլթիւ-նը երբեք սրամադիր չէ որեւէ բանակցու-թիւն կատարելու օրուան այս ժամուն : «Մեր կառավարութիւնը պատճառներ ու-նի վախնալու թէ համայնավար վարիչնե-րը չեն ուզեր որեւէ լուրջ խօսակցութիւն որեւէ որոշ հարցի մասին» : Այս խօսքերը արտասանած ատեն տակաւին լուր չունէր Մոսկուայի ժխտական պատասխանէն :

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԶԸՐՋԻԼ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի նոր նստաշր – շանին բացման առթիւ, Զըրչիլ անգամ մը եւս եւ աւելի ուժգնօրէն կրկնեց թէ ՛ինչ մեծ փոխոխութիւններ կը սպասէ Մ. Մի-ութեան ներքին քաղաքականութեան մէջ : Այս անգամ չխօսեցաւ Մալենկովի հետ ա-ռանձին տեսակցելու ծրագրի մասին, բայց թելադրեց համբերութեամբ սպասել դէպքերու ընթացքին : «Ա՛ւ այժմ բրիտա - նական կառավարութիւնը կը սպասէ Ջոր-սերու տեսակցութեան մը, արտաքին նա - խարարներու միջոցաւ : Եթէ այս հան – դիպումը նպաստէ կացութեան բարւոք - ման, կարելի նոր փորձեր կատարել երկու կողմէն ալ» : Այս տեսակէտը պարզած ա-տեն ինքն ալ չէր գիտեր Մոսկուայի պա - տասխանը :

.....

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ նոր թերթ մը կը հը-րատարակուի Նոյ. 3էն ի վեր, «Սովեսա-կայա Տորգովլիա» (Առեւտրական թերթ, իբրեւ պաշտօնաթերթը առեւտրական նա-խարարութեան որ կ'ուզէ զարկ տալ ու - տեստի եւ ընթացիկ ապրանքներու ար – տադրութեան :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔԻ ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

●

ԿԸ ՀԵՐՔՈՒԻ ԹԷ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԻՏԻ ԱՄԲԱՐԵՆ ՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ.—ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ԾԱՆՈՒ-ՑԱՆԷ ԹԷ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԵՒ ԶՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲԵՐ ՀՆԱՐԱԾ ԵՆ

Մ. Նահանգներու արտաքին գործերու եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարները փութացին հերքել այն լուրը թէ հիւլէա - կան զէնքեր պիտի ամբարուին Սպանիոյ մէջ : Այս լուրը, որ հրատարակուեցաւ ե-ւրկիկ, առնուած էր Մ. Նահանգներու օդա-նաւային նախարարին լրագրական ասու – լիսէն, Մատրիտի մէջ : Ամերիկեան բոլոր թղթակիցները հետապրած էին լուրը , յաւելեալ մանրամասնութիւններով : Նա - խարարը, որ Աթէնք կը գտնուի այժմ, կը յայտարարէ թէ ինք երբեք այդպիսի բան չէ ըսած :

Արտաքին նախարարը վճռապէս յայ – տարարեց իր լրագրական ասուլիսին մէջ. — « Մենք որեւէ ծրագիր չունինք հիւլէա-կան զէնքեր ամբարելու Սպանիոյ մէջ : Եթէ այդպիսի ծրագիր մը ունենայինք , ամերիկեան կառավարութիւնը հրապա – րակաւ պիտի չծանուցանէր զայն » :

Ինչպէս դիտել կուտայ տեղական թերթ մը, առաջին անգամ չէ որ Ամերիկայի պինուորական մասնագէտներ չտնդայից յայտարարութիւններ կ'ընեն , մանաւանդ երբ արտասահման կը գտնուին, եւ յետոյ հերքում կը տրուի Ուշինկթընէն : Այս առթիւ իրազեկներ դիտել կուտան թէ որ եւ է հիւլէական զէնք արտասահման փո - խադրելու համար, անհրաժեշտ է տուեալ երկրին հաւանութիւնը եւ նախադահ Այ – զընհաուըրի ստորագրութիւնը :

Արտասահմանի մէջ կարգ մը ամերիկ - եան հաստատութիւններ այնպէս մը դա – սաւորուած են որ կրնան ի հարկին հիւ – լէական զինամթերք եւ կամ ռումբեր փո-խադրել մեծ օդանաւեր ընդունիլ : Այս ձեռնարկները նախապատրաստութիւն եւ մանդատ պաշտօնեաները կը պահանջեն : Ամէնէն աւելի Անգլիոյ մէջ յառաջ տար - ուած են այս պատրաստութիւնները : Հե - տեւաբար, բնական է որ Սպանիոյ մէջ տրամադրուած խարիսխներն ալ ըստ այնմ յարդարուին :

Արտաքին նախարարը իր յայտարարու-թեան մէջ չեշտեց թէ հիւլէական օրէնք – ները միայն նախագահին կը վերապահեն հիւլէական զէնքերու գործածութեան , տեղափոխութեան եւ բաշխման պատաս - խանատուութիւնը :

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարն ալ հերքելով տրուած լուրը, աւելցուց . — « Ձեմ կրնար ըսել թէ այժմ հիւլէական ռումբեր չկան ամերիկեան ցամաքէն դուրս. եւ եթէ կարենայի ըսել, պիտի չըսէի» : Նախարարը չուզեց մանրամաս - նութեանց մէջ մտնել : Իր յայտարարու - թենէն կը հետեւի թէ Մ. Նահանգները արդէն հիւլէական ռումբեր ունին կամ կրնան ունենալ Մ. Նահանգներէն դուրս եղած խարիսխներու մէջ :

× Մոսկուայի անթելը նոյեմբեր 3ին հաղորդեց թէ խորհրդային դիտուններ «քանի մը տեսակ հիւլէական եւ ջրածին ռումբեր հնարած են» :

Այս յայտարարութիւնը եղաւ անթելի ռուսական բաժնին մէջ որ կը պարզէր քի-միդէտ ակադեմական Վոյցքովիչի հետ կատարուած զրոյց մը : Զեկուցումը կ'ը - սէր .— «Բնագէտներու, քիմիագէտներու եւ քարիւղագէտներու միացեալ աչխա - տանքին չնորհիւ, խորհրդային դիտու – թիւը կարճ ժամանակի մը մէջ յաջողեցաւ լուծել հիւլէական զէնքի գաղտնիքը եւ քանի մը տեսակ հիւլէական եւ ջրածին ռումբեր ստեղծել : Այս գործը կ'ապացու-ցանէ խորհրդային դիտութեան եւ ար -

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԲԱՐԵՀԱՃԵՑԻՔ ԼՈՒՍԱԲԱՆԵԼ

Բարկանայք երկտող մը՝ սեղանիս վրայ : Գրողը, Պ. Լեւոն Երկանեան, Իզմիրցի է եւ նախկին Դաշնակցական :

Խորապէս դառնացեր է որ նախկին իթ-թիհատական երեսփոխան Օննիկ Իհսանի «դրուատական կենսագրականը լայնօրէն» տպուեր է *Յառաջի* մէջ :

— « Իր պարագաները թող յարգեն ի - րենց բարերարին յիշատակը , իրենց մէջ լռելեայն : Թող ծաղիկներու յու - շարձան կանգնեն : Թող անիւնը փոխա - դրեն Թալէաթի գերեզմանին էով կամ Անգարա, Մ. Քէմալի ագարակը : Ընելիք չունիմ : Բայց թող չելլեն պահնջացներ գայն, գոնէ ի սէր Վարդգէսի, Վռամեա - նի, Զօհրապի » :

Կը տեսնէք թէ որքան փրփրած է մեր բարեկամը, *Յառաջի* գլխուն ալ բար մը գլորելով :

« Բարկանայք բայց մի մեղանչէք» — պիտի ըսէր մեր տաներէցը :

Վերապահ ըլլալով հանդերձ, գոնէ ես փաստացի բան մը չեմ գիտեր Օննիկ Իհ-սանի մասին : Ոչ ալ կը ճանչնամ :

Ինչպէս ըսուած էր մասնաւոր ծանօթու-թեամբ, խմբագրութիւնը կը սպասէր ի – րազեկներու լուսաբանութեան, թուրք թերթի մը էրոնիկին առթիւ :

Հոկտ. 29ին հրատարակուեցաւ իրազեկ բարեկամի մը վկայութիւնը, որ կարգ մը իրողութիւններ կը յիշէր :

Ուրիշ որեւէ ձայն չլսեցինք, թուրք թերթին ցնդաբանութենէն կամ այս յօդ - ուածին հրատարակութենէն ետք :

Ականատես իմխիրցիներ չեն պակսիր Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

Թող անոնք ալ խօսին : Եւ ամէնէն ա – ռաջ՝ նամակագիր երկանեանը :

Որակումները բան չեն ապացուցաներ : Վաւերական փաստեր յիշեցէք, որպէսզի միանգամ ընդ միշտ պարզուի «երեսփո - խան Օննիկ»ի դիմագիծը : Վ.Ա.Հէ

հետապնդութեան բարձր մակարդակը : Բայց մեր երկիրը վճռապէս կ'ըդդիմանայ հիւլէական զէնքի գործածութեան եւ կը շարունակէ իր չամառ պայքարը զայն ար-դիլել տալու համար : Ռազմավարները յառաջ կը տանին իրենց աչխա-տանքը, չինարար նպատակներու չատա-գործելու համար հիւլէական ուժը » :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏ. ՀՈԳԵՐԸ

Անգլիոյ Էլիզապէթ Բ. թագուհին Գշ. օր կարգաց իր գահաճառը երեսփ. ժողո - վին մէջ, նստաչրջանի վերաբացման առ-թիւ : Ամբողջ ընթերցումը տեւեց ինը վայրկեան : Անհամար բազմութիւն մը խնդուած էր արքայական թափօրի ճամ – բուն վրայ :

Գահաճառը , որ ըստ աւանդութեան գրուած էր օրուան կառավարութեան կողմէ, կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը ան - ընդհատ պիտի չարունակէ իր ջանքերը քառանդամ խորհրդաժողովի համար , ի խնդիր միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման եւ խաղաղութեան : Կառա - վարութիւնը պիտի ղօրացնէ Հիւս. Ա տ – լանտեանի կազմակերպութիւնը : Պիտի ջանայ կարգադրել Գերմանիոյ միութեան խնդիրը, գործակցելով Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն հետ եւ խորհրդակցելով պեմման դաշնակցային կառավարութեան հետ : Պիտի չարունակէն իրենց ջանքերը Ատլանտիոյ հաշտութեան դաշնագիրը կեն-քելու համար : Կառավարութիւնը կը յու-սայ վերահաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւնները Իրանի հետ :

Գահոյքի ներքին խնդիրներու կառավա – րութիւնը նորէն ձեռնարկներ պիտի կա – տարէ Լորտերու ժողովը բարեկարգելու համար, աւելի ժողովրդավար ձեւ մը տա-լով անոր, որպէսզի ոչ մէկ քաղաքական կուսակցութիւն տեւական մեծամասնու – թիւն մը ունենայ անոր մէջ :

ՍԵՂՍՅՈՒՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՈՒՄԲԱՌ

★

«Նահեցան նոր խաղաղասեր ուժերն ի թուրքիոյ, որք ի թուրն ալ ապրին հայոց հետ միասին որպէս եղբարք։ Ազատասէր ուժերն ալ պիտի զարթնին։ Ազատասէր ուժերն ալ պիտի զարթնին։ Ազատասէր ուժերն ալ պիտի զարթնին

Ո՞Վ ՍՊԱՆՑ

Ընթերցողը իմ գրքում կարդացել է Ֆրանսիայի ներկայիս նախագահ Ժորժ Պոմպիդուի մասին։ Ես նրան հանդիպել եմ 1953 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի վարչապետն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1962 թվականի աշնանը, երբ նա արդեն Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1966 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1969 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1971 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1972 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1973 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1974 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1975 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1976 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1977 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1978 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1979 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1980 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1981 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1982 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1983 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1984 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1985 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1986 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1987 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1988 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1989 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1990 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1991 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1992 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1993 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1994 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1995 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1996 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1997 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1998 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 1999 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2000 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2001 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2002 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2003 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2004 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2005 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2006 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2007 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2008 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2009 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2010 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2011 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2012 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2013 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2014 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2015 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2016 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2017 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2018 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2019 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2020 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2021 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2022 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2023 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2024 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2025 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2026 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2027 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2028 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2029 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2030 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2031 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2032 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2033 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2034 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2035 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2036 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2037 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2038 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2039 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2040 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2041 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2042 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2043 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2044 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2045 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2046 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2047 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2048 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2049 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2050 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2051 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2052 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2053 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2054 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2055 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2056 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2057 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2058 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2059 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2060 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2061 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2062 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2063 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2064 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2065 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2066 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2067 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2068 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2069 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2070 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2071 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2072 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2073 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2074 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2075 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2076 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2077 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2078 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2079 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2080 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2081 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2082 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2083 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2084 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2085 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2086 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2087 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2088 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2089 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2090 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2091 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2092 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2093 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2094 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2095 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2096 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2097 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2098 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2099 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2100 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2101 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2102 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2103 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2104 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2105 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2106 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2107 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2108 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2109 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2110 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2111 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2112 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2113 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2114 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2115 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2116 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2117 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2118 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2119 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2120 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2121 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2122 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2123 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2124 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2125 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2126 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2127 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2128 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2129 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2130 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2131 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2132 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2133 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2134 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2135 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2136 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2137 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2138 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2139 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2140 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2141 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2142 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2143 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2144 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2145 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2146 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2147 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2148 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2149 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2150 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2151 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2152 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2153 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2154 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2155 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2156 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2157 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2158 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2159 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2160 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2161 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2162 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2163 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2164 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2165 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2166 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2167 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2168 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2169 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2170 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2171 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2172 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2173 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2174 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2175 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2176 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2177 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2178 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2179 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2180 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2181 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2182 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2183 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2184 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2185 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2186 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2187 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2188 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2189 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2190 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2191 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2192 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2193 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2194 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2195 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2196 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2197 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2198 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2199 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2200 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2201 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2202 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2203 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2204 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2205 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2206 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2207 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2208 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2209 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2210 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2211 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2212 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2213 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2214 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2215 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2216 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2217 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2218 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2219 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2220 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2221 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2222 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2223 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2224 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2225 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2226 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2227 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2228 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2229 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2230 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2231 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2232 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2233 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2234 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2235 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2236 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2237 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2238 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2239 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2240 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2241 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2242 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2243 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2244 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2245 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2246 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2247 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2248 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել եմ նաև 2249 թվականի գարնանը, երբ նա Ֆրանսիայի նախագահն էր։ Ես նրան հանդիպել ե

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՒՔի վերաբերեալ բանաձեւը մեր – ժուեցաւ ՄԱԿի ընդհ. ժողովին կողմէ, Նոյեմբեր 3ի նիստին մէջ: Բանաձեւը կը պահանջէր դադրեցնել բացառիկ տնօրի – նութիւնները եւ մէջոցներ ձեռք առնել որպէսզի Մարոքցիները իրաւունք սա – նան ազատ կարդեր հաստատելու: Այս ո– րոշումը մեծ տհաճութիւն պատճառեց ա– րաբ եւ ասիական պետութիւններէ:

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ կառա – վարութիւնը դաւ մը երեւան հանեց որ սարքուած էր ի նպաստ Տոքթ. Մոսատե– ղի, համայնավարներու ներշնչմամբ: Ծրագիրը կը թելադրէր ընդհ. դործադուլ մը տարքել ուրբաթ օր: Անցեալ Օգոստոս 19էն ի վեր, երբ իշխանութեան տիրացաւ դօր. Զահեդի, համայնավարական 208 բջիջներ երեւան հանուած եւ 812 հոդի բանտարկուած են:

ԱՔԼՆՈՒի մէջ նորէն կը դատուին 64 համայնավարներ որոնք ապրիլեն դատա – պարտուած են դինուորական տեսեններու կողմէ: Այս անդամ պիտի քննուին քաղա– քացիական պատերազմին տեսեն դործուած ոճիրները: Հաստատուած է թէ ամբաս – տանեալներէն երկուքը դրդիչներն են դա– տական նախարար Մուխթօ Լատասի սպա– նութեան որ տեղի ունեցաւ 1948ին:

ՓԱՐԻԶի ՄՍԱՎԱՃՈՒՆԵՐԸ կը մերժեն դործադրել նոր սակացոյցը, որ կարդ մը դեղչեր կը տրամադրէ:

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ անձրեւները վերսկսան Ի– տալիոյ մէջ, մահոդութեան մատնելով հիւսիսային եւ հարաւային չրջաններու բնակիչները: Գետերը յորդած են, քան – դելով չատ մը թումբեր:

ՉԵԽ ԼՐՏԵՍ մը, եղէգի քուպալ, ձեր – բակալուեցաւ փարիզի մէջ: Կ'ըսուի թէ լուսանկարած է Ատլանտեանի ամերիկեան խարխխները:

ՀԱՐԿԱՑԻՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄԱՆ եւ 1954ի ելմտացոյցին ծրագիրները վաւերացուե – ցան նախարարական խորհուրդին կողմէ: Առաջինը տուրքէ ազատ գումարը180·000-էն կը բարձրացնէ 220 հազար ֆրանքի, 10 առ հարիւր յաւելուածական դեղչ մը չը – նորհելով վարձու աշխատաւորներուն:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը ծանր պարտութիւն մը կրեց: Նիւ Եորքի քա – ղաքապետ, Նիւ Ձրզիի կառավարիչ եւ ու– րիշ վայրերու մէջ քաղաքապետ ընտրուե– ցան ռամկավարները (դեմոկրատ):

ՍԷՆ Է ՈՒԱԶի նահանդային խորհուր – դին բոլոր անդամները հրաժարեցան, բո– ղոքելով պարտադրուած մեծադումար ծախքերուն դէմ:

ԹՐԻԷՍԹԻ մէջ ցոյց մը կատարեցին իտալացի երիտասարդներ եւ աղջիկներ, իտալական զօրքին Թրիէսթէ մուտքին 35րդ տարեդարձին առթիւ: Ոստիկանու – թիւնը ցրուեց բազմութիւնը:

ՄԱՐՍԷՅԼ

SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին:

120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹի ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ մխուեան Որ– բերու Օգնութեան մարմինը չնորհակա – լութեամբ ստացած է տիկին Վեհինէ Պաս– մաճեանի մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Ա. Խանտանեանէ, Տէր եւ Տիկին Հ. Պահճէճեանէ, Տէր եւ Տիկ. Հ. Գալէնտէ– րէ հազարական ֆրանք:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱԽՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ:
նոր գիներ
Articles polichinelles ի համար:
Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

5ՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՂԼԻ ՄԷՋ

Նոյ. 8ին: ՍԱՔՐԻԷ ՔԷՕՐԻ մէջ, ժամը 15ին:

Նախադահութեամբ ընկեր Հ. ՍԷՐԷՆ – ԿԻՒԼԵԱՆի:

Կը խօսի ընկեր ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Ինամուած դեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժե – րու: Ազգային պարեր՝ Ֆ. Կ. Խաչի Սա – նուհիներուն կողմէ, նոր տարազներով: Կենդանի պատկեր: Մուտքը ապտ է:

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ:

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիչեր:

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքա – գի Է. ՏԷՓՐԻՕՃի: Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԵԱՆ:

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարա – կան ընկերներ: Բեմավար Պ. Անդրանիկ:

ԳԵՂԱՐ. ԲԱԺԻՆ.— *Օր. Օր. Տէր Թու– մայեան, Քէօսէեան, Դաշնակեան, Մար – գրիտ Մուրատեան, Պ. Պ. ագրակէօզեան, Պօղոսեան (երգ):*

Օր. Օր. Շահինեան, Սարգիսեան, Պ.Պ. Անդրանիկ, Ե. Սերոբեան, դերասան Մի– սիրեան (արտասանութիւն):

Նոր Սերունդի երգչախումբ, ղեկավա – րութեամբ Ս. Յովհաննէսեանի, տարա – զային պարեր, Պանէէօ Քաչանի Նոր Սե – րունդի պարախումբին կողմէ:

Նուագախումբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ, արե – ւելեան նուագ.— Սէյրան: Պիւֆէ մատ – չելի դիներով:

Պանէէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարա– խումբը պիտի ներկայացնէ նաեւ «Մեծա – պատիւ Մուրացկաններէն» տեսարան մը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Հ. Ց. Դ. *Օրուան առթիւ: Նախաձեռ– նութեամբ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մի– նասեան Ենթակոմիտէի, այս չաբաթ ժա– մը 21էն մինչեւ լոյս:*

Ցովհաննէս Տէր Յակոբեանի սրահը, 112բիէր, ռիւ Էթիէն Տօլէ, Փըթի փօն:

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉ – ԵԱՆ եւ ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ:

S. F. I. O.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ընկերվարական կուսակցութեան Պանէէոյի մասնաճիւղը իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ ըն– կեր Բարթամ Պասմաճեանի, իր կնոջ՝ ող– բացեալ Վեհինէի մահուան առթիւ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

ԻՐԻՍ ՊԻԻԼՊԻԻԼԵԱՆԻ ԵՐԳԱՊՆԱԿՆԵՐԸ

Շարքը հինգ հատ.—

1.— *Անտունի, Գարուն ա՝ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.:*

2.— *Նազեր ԱԼԷՄՇԱՀ, երեկոյեան ծաղկոտ սարէն՝ Հ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ:*

3.— *Աղբիւրի մօտ ԱՇՈՏ ՍԱՔԵԱՆ, Տատարագոմի հարսը Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ:*

4.— *Հայրենիք ԱՐՏ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ, Անուշ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ:*

5.—Chanson géorgienne, Rachmaninoff, Les Noces de Figaro (air de chérubin Mozart

DISQUES SATURNE
Adresse — BULBULIAN
105, Ave. St. Ouen, Paris (17e)
Tél. MAR. 40 - 33

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները: Հետ – գեսէ կը զրկուին իրենց հաշիւները: Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ. 15էն սկսեալ:

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿՂ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԷՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵ – ՐՔ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանին վերաբացումը տեղի կ'ու – նենայ այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ (32 ռիւ տը Թրէվիզ):

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթը.— «Մեր ազգ. ընկերութիւն – ները 80 – 100 տարի առաջ եւ այսօր»:

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ընկերահամակրական թէյասեղան Ֆը – րանսահայ Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնա – ճիւղի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը երեքին, Ցոյներուն սրահը: 5 ռիւ Պօնիըփուա:

Կը խօսին Լիբանանի ընկերուհիներէն Ցուլիանէ Զպուճեան եւ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

Դեղարուեստական բաժին: Մուտքը ա – զատ է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Լիոն Տեսին մասնաճիւղի:

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա – ւօտեան 3, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Հայկական ժողովրդական եւ դեղչկա – կան երգեր, արտասանութիւններ եւ չատ մը հաճելի անակնկալներ: Ընտիր նուա – գախումբ ղեկավարութեամբ ՌԻԹՄ ԹԱ. – ԶԻ: Ճոխ պիւֆէ, զանազան ըմպելիներ, մատչելի դիներով: Մուտք 150 ֆր.:

COCKTAIL PARTY

Կազմակերպուած Հայ Տիկնանց Մի – ութեան կողմէ Նոյեմբեր 22ին, կրան Օ – թէլի չքեղ սրահներուն մէջ:

Մանրամասնութիւնները յայտրդուի:

ՀՐԱԻԷՐ ԺՈՂՈՎԻ

Վասպուրականի զոյգ միութեանց կի – լիկիոյ ընդհ. միութեան, կեսարիոյ, Հա – ճընի, Պոնտոսի, Տարօն Տուրուբերանի, Սամաթիոյ, Ուրֆայի Հայր. վարչու – թիւններէն կը խնդրուի որ համաձայն մեր Ցուլիս 1, 11 եւ հոկտ. 5 թուակիր դի – մումներուն, իրրեւ մնայուն անդամ մի– հայբենակցական խորհուրդի, իրենց կողմէ որոշուած ներկայացուցիչներուն յանձնարարեն միասին բերել 29 յունիս 1953ի խառն ժողովէն մչակուած եւ իւրա– քանչիւր Հայրենակցականի զրկուած՝ ուղեդիծ – կանոնադիրը վաւերացուած ի – րենց միութեան կնիքով:

Ժողովը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ, ժամը ճիշդ 21ին Մեթրօ Քաւէ, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը21ին Ազգային Տան մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերնե– րու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: — Հայերէնի դասերը ժամը 20ին:

ԱՆԻԷՒ.— Հ. Ց. Դ. Արամ Ենթակոմի– տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծա– նօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէի ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն– կերները այս հինգշաբթի ժամը 20·30ին, 101 Աւընիւ տը Սաֆսի անկիւնի սրճարա– նը: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

ԱՒՈՒՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Վարդան են – թակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կուէնվիլի, Աւնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները այս չաբաթ ի– րիկուն Աւնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը ճիշդ 20·30ին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերուն– դ»ի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս երեքչաբ– թի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատե – ղին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր– ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան սրահը: Կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԱՅՐ. Միութեան ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժան:

ՀԱՄԱՀԱՄԲՈՒ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի օր, առաւօտ ժամը 9ին, Պառ տիւ Կլոպի մէջ, (7 Պուլվար տ'Ալքէն): Խիստ կարե – ւոր օրակարգ:

Ց. Կ. ԽԱՉի Կեդր. վարչութիւնը մի– մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի չրջանի բոլոր մասնաճիւղերը այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Պանէէօ Քաչանի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ցաւակ – ցութիւն կը յայտնէ ընկ. Բարթամ Պաս – մաճեանի եւ զաւակներուն իրենց կնոջ եւ մօր՝ Տիկին ՎԵՀԻՆԷ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆի դառն կորուստին առթիւ եւ անոր յիչատակին երեք հազար ֆրանք կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին:

ՀԱՆԴԷՍ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Պորտոյի մաս – նաճիւղի հանդէս - պարահանդէսը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Շամպր սը Քոմէրսի սրահը, Պուտօ, «Ռիւ Թրուա Քոնիլ»:

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, նուագ, հայկ. եւ կովկասեան պարեր: Կը բեմադրուին Զարշըլը Արքին Աղաի թա – տերախաղէն քանի մը տեսիլներ:

ԾԱԽՈՒ Է

Պարապ տուն մը կը Ռէնոյ-Վիլմոմպ – լի մէջ: Ունի հինգ սենեակ, խոհանոց, մեծ պատշգամ մը, քաղնիք, կեդր. ջե – ռուցում, մառան, պարտէզ, պտղատու ծառերով: Ամէն դիւրութիւն երթեւեկի, մօտ ըլլալով թէ հանրակառքին եւ թէ չո – գենկայարանին:

Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Imp Araxes - 46. rue Richer, Paris.

ԱՐԳԴԵԶԷՐԹԻԼԽԾԿՀՁՂՃՄՑՆՇՈՉՊՌՈՍՎՏՐՑԻՓՓՕՖ

ՏՊԱՐԱՆ ԿՐԱՔՍ

Կը յանձնարարէնք առեւտրական ձեր բոլոր տպագրեալ թուղթերուն համար «Արաքս»ը:

★

Նամակի թուղթ, պահարան, քարթ, հաշուեցոյց եւն. Գիրքերու հրատարակութիւն՝ հայերէն, ֆրանսերէն եւ անդլիերէն:

Ճաշակով ու վայելչօրէն տպագրուած թուղթ մը՝ լաւագոյն ներկայացուցիչն է ձեր առեւտրական Տան:

46, RUE RICHER - PARIS (9e) ● PRO. 05-73

ՑՈՓՓՎՑՀՍՏԻՈՎԾՇՇՇՉՍՉՂՑՑՈՐ ՑՕՓՓՎՑՀՍՏԻՈՎԾՇՇՇՉՍՉՂՑՑՈՐՆՇՀԶՊՂՎՎՓՋՂՂՑՎՎՆՀՄ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300

Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

VENDREDI 6 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7212 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2623

ՐԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՍՊԱՐԷԶ ԻՋԷՔ

●

Այս թերթը տարին տասներկու ամիս տեսութիւններ եւ փաստեր կը հրատարակէ տարագիր բազմութեանց եւ մանաւանդ արեւմտեան Եւրոպայի գաղութներուն անտիրութեան մասին :

Եւ կը պարզէ պարագաները, իրողութիւններ որոնք իսկապէս վրդովիչ են :

Այսպէս. արեւմտեան Եւրոպայի մէջ գլխաւոր անտէրն ու անճարը Փարիզն է, որ տակաւին չկրցաւ կապել իր գլուխը, որպէսզի կարենար օրինակ հանդիսանալ միւսներուն :

Ամէն խմբակ, ամէն հոսանք տեսակ մը իշխանութիւն է ինքն իր մէջ :

Կան անհատներ ալ որոնք առանձին պաշտօնատուն մը կը ներկայացնեն իրենց բակով կամ կրպակով :

Իսկ անհամար բազմութիւն մը կը կազմեն չէզոքները : Անոնք որ հեռուէն կը դիտեն ամէն բան, եւ կը պահանջեն ոստոստուն կարծիքներ յայտնելով :

Ի՞նչ կը թելադրէ այս անողոք իրականութիւնը :

— Ասպարէզ իջնել եւ պատասխանատուութիւններ առանձնել :

Ո՛վ որ անկեղծօրէն կ'ըմբռնէ տագնապին խորութիւնը եւ կարողութիւն կը զգայ դեր մը կատարելու, դասալքութեան ճամբան բռնած կ'ըլլայ, եթէ խուսափի :

Որեւէ պատրուակ չի կրնար արդարացնել իր մեկուսացումը, ձեռնպահութիւնը կամ կրաւորական դիրքը :

Կացութիւնը կը պահանջէ որ ինքն ալ մօտենայ կրակին, սկսելով իր անմիջական շրջապատէն : Իր դիւղէն, թաղէն կամ քաղաքէն :

Ասպարէզ չի պակսիր ոեւէ ընդունակ, ձեռներէց, գործօն տարրի համար, ան հատ ըլլայ թէ հոսանք :

Ամէն մէկը կրնայ յանձնառութիւններ առանձնել համաձայն իր յարմարութեան եւ կարողութեան :

Մեր այսօրուան վիճակին մէջ, խելք եւ եռանդ ունենալ եւ չէզոքանալ՝ կը նշանակէ հեղնել համատարած ողբերգութիւնը :

Ինչպէս որ ողբուկածը գարման չէ, նոյնպէս գարման չէ մեղքը հարեւանին վրայ նետել եւ անկիւն մը քաշուիլ :

Ասպարէզ իջիր եւ դուն ալ փորձէ ուժերդ, այս կամ այն ճակատին վրայ :

Ցեհին համբակն ալ գիտէ որ գաղութները ամէն բանէ առաջ կը կարօտին ամուր եւ գործօն կազմակերպութեան մը :

Անհրաժեշտ է օղակները կազմել ամէն տեղ եւ միացնել : Ինքնապաշտպանութեան ցանցեր ստեղծել :

Ամփոփուելով մեր շրջանին մէջ, նորէն կը յիշեցնենք տարրական պահանջ մը, — սերտ կապ մը հաստատել այսուհետ, Ֆրանսայի բոլոր հայաչատ կեդրոններուն միջեւ : Վիճակագրութիւն մը կազմել, որպէս զի յետին համրանքն ալ կապուած ըլլայ ամբողջութեան հետ, փոխանակ ինքն իր գլխուն հալելու :

Երբ յաջողինք իրականացնել այդ տարրական ծրագիրը, դիւրին է բարոյական կապ մը հաստատել նա'եւ հարեւան գաղութներու հետ :

Բայց, ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է որ տրանջացողները ասպարէզ իջնեն եւ կորիզներ կազմեն իրենց վայրերուն մէջ :

Երբեմն հինգ հոգին հինգ հարիւրի տեղ կը բռնէ : Կը բաւէ որ ըմբռնեն թէ ամբողջին մէկ մասնիկն են, եւ ոչ թէ անցորդ միսիոնարներ որ քրիստոնէութիւն կը քարոզեն Հայերուն :

Կուսակցական վէճերը սովորական երեւոյթներ են ամէն ժողովուրդի մէջ : Մենք ամէնէն դժբախտը չենք, այդ գեհենին վրայ : Տարագիր Ռուսերը քառասուն ճակատ բաժնուած են :

Հիմնականը՝ աշխատանքն է :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՋՈՒՐԸ ԻՆԿԱՒ

●

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՊՆԴԻ ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՑԻՆ ՎՐԱՑ

Երէկ հրատարակուեցաւ Ե. Միութեան վերջին ծանուցագրին թարգմանութիւնը, որ 18 - 21 մեքենագիր էջ կը բռնէ :

Ինչպէս հաղորդած էինք արդէն, Մոս - կուա կ'անտեսէ արեւմտեան երեք պետութեանց վերջին հրաւէրը, ամուր կառչելով իր տեսակէտին, — Հինգերու ժողով մը դումարել, քննելու համար բոլոր վիճելի խնդիրները, ինչպէս առաջարկած էր Սեպտ. 28ին : Չհնարաւոր յաւելման եւ հրկիզի քանակցութեանց մասին խօսելէ ետք, խորհրդային ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ միջազգային յարաբերութեանց մեղմացումը մեծ մասով կախում ունի Չինաստանի ժողովրդական հանրապետութեան օրինաւոր իրաւունքներու վերահաստատումէն : Այս առթիւ անհրաժեշտ կը դտնէ անոր մուտքը Ազգ. ժողովին մէջ եւ մասնակցութիւնը հիմնական խնդիրներու քննութեան մէջ, ի խնդիր ժողովուրդներու խաղաղութեան եւ ապահովութեան : Ցետոյ կը բողոքէ Փարիզի եւ Պոնի համաձայնութեանց դէմ (արեւմտեան Գերմանիոյ մասին) եւ կ'առաջարկէ լուծել գերմանական միութեան խնդիրը : Ապա կը յիշեցնէ թէ Ե. Միութիւնը Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ հետ կապուած է դաշնագիրներով : «Մոռնալ այդ կարեւոր յանձնառութիւնները՝ չի համապատասխաներ Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ չահերուն» : Այս առթիւ նորէն յիշեցնելով Փոցտամի համաձայնութիւնը, ուժգնօրէն կը դատապարտէ ռազմական խարիսխներու հաստատումը խորհրդային ճակատին սահմանամերձ շրջաններուն մէջ :

Ծանուցագիրը լուսաբանութիւններ կը պահանջէ արեւմտեան պետութեանց առաջարկած խորհրդաժողովի մասին, դիտել տալով թէ միեւնոյն ատեն մերժողներ ձեռք առնուած են, վաւերացնելու համար Փարիզի եւ Պոնի համաձայնութիւնները : Ծանուցագիրը անհրաժեշտ կը դտնէ այդ լուսաբանութիւնը, նկատելով որ վերոյիշեալ համաձայնութեանց վաւերացումը եւ գործադրութիւնը անկարելի կը դարձնեն Գերմանիոյվերահաստատումը իրրեւ միացեալ պետութիւն, հետեւաբար անխուսափ՝ գերմանական հարցին քննութիւնը Զորս արտաքին նախարարներու ժողովին մէջ :

Իրրեւ եզրակացութիւն, ծանուցագիրը նորէն կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է Հինգերու ժողով մը դումարել, մեղմացնելու համար միջազգային կացութիւնը : Ե. Միութեան կարծիքով, այն ատեն կը դիւրանայ գերմանական հարցին լուծումը, որ սերտօրէն կապուած է Եւրոպայի ապահովութեան երաշխիքին հետ :

Ուրեմն կրկին կ'առաջարկէ Հինգերու ժողով մը դումարել, քննելու համար այն միջոցները որոնք կրնան մեղմացնել միջազգային յարաբերութիւնները : Ցետոյ Զորսերու խորհրդաժողով մը դումարել, քննելու համար գերմանական խնդիրները : Գալով Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին, Ե. Միութիւնը կ'ըսէ թէ իր Ցունուար 28 թուակիր ծանուցագրին պատասխանին կը սպասէ :

.....

1954ի ԵԼՄՏԱՅՈՑՅԻ մասին վերջնական համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, օրինագիծը Ազգ. ժողովին յանձնուեցաւ, հարկային բարենորոգման ծրագրին հետ : Ելքի գումարն է 3760 միլիառ Ֆրանք, կլոր հաշուով : Կառավարութիւնը 650 միլիառ Ֆրանքի բաց մը կը նախատեսէ :

ՅՈՒԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՔԱՂ. ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

●

Ե. Միութեան ծանուցագիրը ծանր տպաւորութիւն գործեց Փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի մէջ, թէեւ անակնկալ մը չէր անոր բովանդակութիւնը :

Նախազահ Այզընհաուըր հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Ծանուցագիրը ժխտական է եւ կը մերժէ երեքներու առաջարկը յառաջիկայ խորհրդաժողովի մասին : Միւս կողմէ, կը թուի թէ կ'ուզէ խափանել այդպիսի խորհրդաժողով մը, անկարելի պայմաններ դնելով մնացեալ Եւրոպայի, Ատլանտեանի հաւաքական ապահովութեան կարգաւորման եւ Չինաստանի դիրքի մասին : Խորհրդային ծանուցագիրը որեւէ մերձեցում չի յայտներ, այլ կը մատնէ ուրիշ դիտաւորութիւն մը, — կարելի եղածին չափ շատ դժուարութիւններ ստեղծել : Ամէն տեղ մենք չանցինք բանակցիլ Ե. Միութեան հետ, լուծելու համար այն լուրջ խնդիրները որ կան աղտտ աշխարհին մէջեւ : Քանիցս փորձեցինք, 1· Խորհրդաժողով մը դումարել Գերմանիոյ մասին, անոր միացումը ապահովելու համար . — 2· Փորձեցինք խորհրդաժողով մը դումարել Աւստրիոյ մասին, աղատագրելու համար այդ երկիրը . — 3· Պորէայի մէջ կը փորձենք խորհրդաժողով մը դումարել, քննելու համար այդ երկրին միացումը եւ դաշնակից զօրքերու պարպումը· — 4· Ազգաժողովի դինաթափութեան յանձնախումբին մէջ փորձեցինք համոզել Ե. Միութիւնը որ միասին քննենք սպառազինութեանց սահմանափակման եւ քանդիչ զէնքերու գործածութեան կրճատման խնդիրները : Ամերիկեան ժողովուրդին եւ կառավարութեան հիմնական նպատակն է աշխարհի խաղաղութիւնը : Իրրեւ ժողովուրդ մենք տրամադիր ենք Ե. Միութեան հետ քննելու որեւէ խնդիր, բացորոշ եւ ապահով համաձայնութեան մը յանգելու համար » :

× Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Մոսկուա կ'ուզէ օգտուիլ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու տարակարծութիւններէն եւ բազմապատկել դժուարութիւնները, վիժեցնելու համար Զորսերու խորհրդաժողովը : Փարիզի մէջ տրամաբանական չեն դտներ Մոսկուայի բռնած դիրքը : Այս առթիւ դիտել կուտան թէ Ֆրանսան եթէ նոյն ոգիով չարժէր, կրնար խորհրդաժողովին համար նախապատրաստել որ Ե. Միութիւնը դադրեցնէ իր սիրաշահութիւնը արեւելեան Եւրոպայի վրայ :

Ծանուցագիրը յուսախաբութիւն պատճառեց նաեւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, ուր այն հոմոզումը կը տիրէ թէ Ե. Միութիւնը երբեք տրամադիր չէ ընդունելու Գերմանիոյ ազատ միացումը եւ թէ կը շարունակէ ճնշել Ֆրանսայի եւ միւս դաշնակիցներուն, ինչպէս եւ գերման ժողովուրդին վրայ, անկայուն կացութեան մը մատնելու համար Գերմանիան : Ցետոյ, կ'ըսեն թէ չարունակ խօսելով գերմանական վրէժխնդրութեան մասին, Մոսկուա կ'ուզէ հակագերման հոգեվիճակ մը եւ պատերազմի տրամադրութիւն մը ստեղծել :

Մէկ խօսքով, ամէնքն ալ այն համոզումը ունին թէ Ե. Միութիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, ջուրը ձգելու համար արեւմտեան Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան դաշնագիրը եւ ուրիշ ծրագիրներ :

.....

ԻՍՐԱՑԵԼԻ վարչապետը, Պէն Կուրիոն, հրաժարեցաւ, չափազանց յոգնած ըլլալով : Կ'ուզէ հանգստանալ երկու — երեք տարի : 67 տարեկան է :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԳԱՂՏՆԻՔԸ ՊԱՐԶՈՒԵՑԱՒ

Բարեմիտներ կը զարմանան որ աշխարհի Մեծերը չեն կրցած եւ չ'մը գտնել, յարաբերութիւնները բարելաւելու եւ խաղաղութիւնը ապահովելու համար :

Այս առթիւ բազմաթիւ պատճառներ կը յիշուին, բայց ոչ մէկը համոզում կը ներշնչէ :

Մեր սրճարանի բաղաքագէտները բեմն աւելի վարպետօրէն կը բացատրեն գաղտնիքը :

Մանաւանդ «պլոթ» կամ նարտ խաղացած ատեն, երբ միջանկեալ ներմակ դեղին հեղուկ մըն ալ կ'լլեն :

Կարծեմ իրենց ալ ափ ի բերան պիտի մնան, եթէ յայտնեմ բուն գաղտնիքը :

Ես ալ նոր իմացայ, եւ կը փութամ հաղորդել, որպէսզի դուք ալ նոյն մեղքը չգործէք, վտանգելով աշխարհի խաղաղութիւնը :

Անգլերէն կրօնաթերթ մը, «Սկովտիոյ Ազատ Եկեղեցւոյ ամսագիրը», ձեռնհաս օրէն կը լուսաբանէ ամբողջ խնդիրը :

Թերթը ամենայն լրջութեամբ դիտել կուտայ թէ երբէ Մեծերը կը դաւանանեն քրիստոնէութեան եւ մարդկութեան դէմ, կիրակի օրերն ալ ժողով գումարելով :

Երբ տասնաբանեան խախտեն, բնականաբար խախտած կ'ըլլան, նաեւ, խաղաղութիւնը :

Խմբագրականը չանտեսեր մեղմացուցիչ պարագաները :

— « Տարակոյս չկայ թէ երբեմն ալ չափազանց զբաղած են եւ անհամար տաղտուկներ ունին, բայց ջերմապէս պիտի մաղթենիք որ հանգստանան կիրակի օրերը, հակառակ տասնաբանեայ պատուիրանին » :

Կը կարծեմ թէ հակոզուածդ :

— Բայց չէ՞ որ շատ մը խորհրդակցութիւններ, նոյնիսկ Ազգաժողովին բացման նիստերը աղօթքով կը սկսին եւ աղօթքով կը վերջանան ...

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք : Նոր խորհրդաժողո՞վ մը սարքեն, այս մասին ալ վիճելու համար : Վ.Ա.Հէ

ՍՊԱՆԻԱ ԿԸ ՀՈՍՏԱՆԱՑ ՕԳՆԵԼ

Ջօր. Ֆրանքօ, Սպանիոյ դիկտատորը ունկնդրութեան ընդունելով ամերիկեան գործակալութեան մը թղթակիցը, յայտարարեց թէ Սպանիա պղտու աշակցութիւն մը պիտի ընծայէ արեւմտեան ճակատին, եթէ Ե. Միութիւնը յարձակում գործէ : Բայց հերքեց այն կարծիքը թէ ուղղակի զինուորական գործակցութիւն պիտի հաստատէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հետ :

Ջօրավարը բացատրեց թէ « ամենամեծ կարեւորութիւն» ունին Սպանիոյ վերջին համաձայնութիւնները Մ. Նահանգներուն հետ, Արեւմտեան աշխարհի խաղաղութեան եւ ապահովութեան տեսակէտով : Ի պատասխան թղթակցին հարցումնե րուն, Ֆրանքօ բացատրեց թէ բոլորովին անկարելի չէ զինուորական գործակցութիւն մը՝ Պիրէնեան լեռներէն անդին : « Բայց առ այժմ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութիւնը Պիրէնեան լեռներէն անդին կ'իյնայ այնտեղ հաստատուած ազգերուն : Ամէն պարագայի մէջ 30 միլիոն Սպանիացիներու աջակցութիւնը նոր ազդակ մըն է միջազգային կացութեան մէջ : Այս պարագան ծանր բեռներ կը դնէ Սպանիոյ վրայ, միեւնոյն ատեն թեթեւցնելով ամերիկեան ժողովուրդին զոհողութիւնները » :

.....

ԹԵՀՐԱՆԷն կը հեռագրեն թէ Տոքթ. Մոսաթեղի դատավարութիւնը պիտի սկսի չորեքշաբթի օր, Սալթանապատի բանտին մեծ սրահին մէջ : — Գերման հաստատութիւն մը 60 միլիոն տոլարի վարկ մը բացաւ, գործիքներ եւ մեքենաներ ճարելու համար Իրանի : Այս վարկը կրնայ երկու հարիւր միլիոն տոլարի բարձրանալ :

ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

•

Պատմութիւնը դէպքերու պարզ արձանագրութիւն մը չէ միայն :

Անիմաստ պիտի ըլլար, հետագայ սերունդներուն համար, չոր տախտակներու, քարացած ցուցակներու ընթերցումը :

Պատմութիւնը, առաւելապէս, ոգեկոչումն է հերոսական պայքարներու, կեանքի բոլոր երեսներուն վրայ : Արձանագրութիւնը այնպիսի արարքներու, որոնք կը յափշտակեն յաջորդական սերունդնե-րը, կը յուզեն ու խանդավառեն զանոնք :

Այս տեսակէտէն, բացառիկ տեղ մը կը գրաւէ Հայոց պատմութիւնը : Ինչ պիտի ըլլար ան, եթէ արձանագրէր միայն ջարդերն ու կոտորածները· եթէ միայն պատկերացուցած ըլլար թշնամիներուն առջեւէն հալածական ու փախստական բազմութիւններու կեանքը· անոնց ահաբեկ ու սրտաճմլիկ ոգեն ու կոծը· անոնց տխուր ու նեմս համակերպումը՝ ուժին ու բռնութեան առջեւ :

Ի՞նչ պիտի ըլլար :

Եթէ չխօսէր Հայկի ու Տիգրաններու, Վարդաններու եւ Դաւիթ Բէկերու, Անդրանիկներու, Գէորգ Զաւուշներու, Սերոբ Աղբիւրներու, հայ փետայիներու փառաղանդներուն մասին :

Այն առեն՝ ահաւոր, մռայլ պատմութիւն մը պիտի ըլլար մեզի· սուգ պիտի պատէր մեր կեանքը, մեր աշխարհն ու հոգիները :

Ի՞նչպէս պիտի ապրէր հայ ժողովուրդը, եւ ինչո՞ւ ...

Բարեբախտաբար, սակայն, պատմութիւնը իրաւունք տուած է հայութեան ապրելու· աւելի ճիշդը՝ հայ ժողովուրդը խլած է ապրելու իրաւունքը, իր պայքարով, իր զիւցազնական թուականներով եւ ստեղծագործութիւններով : Ունեցած է, անշուշտ, Ապրիլեան Եղեռնը, Հայոց պատմութեան ամէնէն մութ թուականը, բայց ունեցած է նաեւ Մայիս 28ը, Հայոց պատմութեան հրաշալի արեւածագը :

Անցեալ Սեպտեմբեր 19ին, այս էջերուն վրայ, պանծացուցինք զիւցազնական, չքեղ թուական մը — Արարայի հերոսամարտին 35րդ տարեդարձը : Այն օրը, երբ հայ լեգէոնականները, աշխարհի բոլոր կողմերէն եւ մանաւանդ Ամերիկայէն, համախմբուած, չուրջ երկու հազար հոգի, ճակատեցան մեր դարաւոր թշնամիին եւ ջախջախեցին անոր ղիմադրական կորովը :

Կիպրոսէն Կիլիկիա նետուեցան, պայքարի ոգիէն բռնկած, հայ ժողովուրդի վրէժը լուծելու :

Հայ քաջարի կամաւորները, բրիտանական հոչակաւոր հրամանատար զօր· Ա–լէնպիի վերին հրամանատարութեամբ եւ Ֆրանսական սպաներու առաջնորդութեամբ, նետուեցան կրակին մէջ, պաղեստինի ճակատին վրայ, գրաւելու համար Արարայի բարձունքը, անղիմադրելի զօրոհով :

Գրաւուեցաւ Արարան, որ խորտակեց թշնամիին ողնայարը եւ հարկադրեց զայն անարդ նահանջի : Հայ լեգէոնականները, փառքով ծածկուեցան, զնահատուելով ոչ միայն Ֆրանսական սպաներու եւ բարձրաստիճան պինուորականներուն կողմէ, այլեւ ընդհ· հրամանատար զօր· Ալէնպիի կողմէ, որ յայտարարեց թէ Պաղեստինի ճակատին վրայ տարուած յաղթանակը կը պարտէր «հայ լեգէոնականներուն » :

Արարայի ճակատամարտին հայ զոհերը, նահատակները, այսօր կը հանդիսին ե–րեւաղէմի Հայոց վանքին գերեզմանատան մէջ, չիբլիմի մը տակ, որուն վրայ արձանագրուած է· «Անհուամ երազին կարօտով »···

Այդ երազը, ազատութեան երազ , եւ կարօտը իրար կը հալածեն եւ իրարմով կ'ամբողջանան, մեր բովանդակ պատմութիւնը բացատրելով : Ցարգանք անոնց , որոնք մեզ մեր ազգային երազին մօտեցուցին :

Դիւցազնական ուրիշ թուական մըն էր 38րդ տարեդարձը Ուրֆայի դիւցազնամարտին :

1915ի դժոխային օրերուն , երբ Հայոց Աշխարհը ծխացող աւերակներու կոյտ մը դարձած էր, երբ հարիւր հազարաւոր հայ տարագիրները, գլխահակ, անզէն ու անյոյս, դէպի անապատները կը քշուէին , արիւնին ու կրակներուն մէջէն, եղան հայ քաղաքներ, որոնք դիմացան «ոչ» ըսել տրուած հրահանգներուն : Ոտքի տակ առին արձակուած հրամանները եւ զէնքի վարեցան, պայքարելու, կռուելու եւ, ի հարկին, մեռնելու համար, պատուով :

Վասպուրական, Շ· Գարահիսար ,Սուէ–տիա, Ուրֆա, Տարօն եւ ուրիշներ :

Բացառիկ տեղ մը կը գրաւէ Ուրֆան : Թրքական հոծ բնակչութեան մը մէջ նետուած, այս հերոսական քաղաքին հայ բնակչութիւնը, չուրջ 30·000, ոտքի կեցաւ, վճռապէս մերժեց կառավարական բիրտ հրահանգը, եւ մեծով պզտիկով , վարեցաւ զէնքի, կրակին դէմ՝ կրակ , դնդակին դէմ դնդակ, արիւնին դէմ ա–րիւն թափելով : Մահը դիմաւորեց՝ թշնամիին կեղտաբանքին տակ եւ քաջութեամբ, կուրծքը բաց ու ճակատը բարձր, պայքարեցաւ, սուղ ծախելով իր կեանքը, իր դնդակը, իր մահը : Պայքարեցաւ Թուրք ամբոխին ու զօրքին դէմ, հերոսական կեցուածքով , կատաղութեամբ ու վճհանձնութեամբ, աւելի քան ամիս մը, Օգոստոս 6էն Սեպտեմբեր 30 :

Ամբողջ ժողովուրդ մը ոտքի կեցած էր, մահուան դէմ դրօհելու համար, առանց տարիքի ու դաւանանքի խտրութեան . Հայը՝ Թուրքին դէմ, տասնապատիկ աւելի զոհեր խլելով թշնամիէն : Անհաւասար՝ իր պայքարով, թիւով, զէնքերով եւ պայքարի միջոցներով, բայց անհաւասարելի, դերազանց՝ իր ոգիով, անվհեր քաջութեամբ եւ մահուան դէմ խիզախելու յան–

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ

•

(Բ· եւ վերջին մաս)

Բանախօսը հոս վեր հանեց թէ ինչպէս Եկեղեցին, յարգելով հանդերձ իր եկեղեցական տոհմային դրոշմը եւ եզականութիւնները, ինչպէս ունին Արեւելեան բոլոր եկեղեցիները, պէտք չէ որ իջնէ իր գերազգային ոլորտէն եւ զուտ ազգային հիմնարկութեան մը վերածուի, այլապէս կը վտանգէ նոյն իսկ իր գոյութիւնը այս Սփիւռքի օտարութեան մէջ :

Համեմատելով դպրոցին դերը Եկեղեցիին հետ, իբրեւ այսպէս ըսուած ազգակ ազգապահպանման, ըսաւ թէ դպրոցը օ–տարութեան մէջ իր գոյութիւնը այնքան կրնայ արդարացնել որքան անոր պահանջը կը բխի եկեղեցիէն : Այլապէս՝ դատապարտուած է կորսուելու ժամանակի տեւողութեամբ, միջավայրին խաղացած հոգեբանական, ընկերային, տնտեսական օ–րէնքներուն ազդեցութեան տակ, որոնց միայն կազմակերպութեամբ կուռ եկեղեցի մը կրնայ դիմանալ :

Եթէ այսքան կարեւոր է Եկեղեցիի դերը այս մարզին մէջ, եւ առաջնակարգ , ին–չո՞ւ այն տեսիլն անցեալին մէջ այնքան յաջողութեամբ կատարած դերը այսօր դժբախտաբար չի յաջողիր : Բանախօսը այս եղելութեան բուն պատճառը կը դնէր երկու ընդդիմակ դոյավիճակներու խո–

դնութեամբ :

Հերոսական ոգիով ամբողջ զանգուածը, հերոսները կերտեց, որոնք կոչուեցան Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան, Ցար· Ռաստկէլէնեան, Եղիսաբէթ Եօթնեղբայրեան, Վահնամ Քէթէնճեան, պատուելիներ ու քահանաներ, որոնցմէ մէկը՝ Տէր Գարեգին եւ իր երիցուհին թշնամիին ձեռքը չիյնալու համար, դիտակցօրէն, նետուեցան մահուան գիրկը, «իմացեալ մահով» ան–մահանալով Հայոց պատմութեան մէջ :

Գանի մը տարի աւելի՛ պիտի ապրէին մեր հերոսները, անոնց արժանի հայ զանգուածները, Վասպուրականի, Գարահիսարի, Սուէտիոյ եւ Ուրֆայի մէջ եւ այլուր : Թերեւս : Պակաս ապրեցան, բայց պատուով : Եւ հիմա, վաղը, գարերով պիտի ապրին անոնք խունկի ու ծուխի , աղօթքի ու խանդավառութեան հրեղէն մթնոլորտի մը մէջ : Պիտի ապրին, իրենց հետ ապրեցնելով հայութիւնը, գալոց սե–րունդները, մինչեւ որ նուաճուի հայու–թեան «անհուամ երազը»,— Ազատու–թիւնը :

Փառք մեր բոլոր հերոսներուն, որոնք բարձրացուցին մեր ճակատները : Եւ փառք անոնց, որոնք Հայու անունը զրօ–չակ գարձուցին, քաջութեան ու զիւցազ–նութեան խորհրդանիշն :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

մուր համեմատութեան մէջ մասնաւորա–պէս : Այսինքն, մէկ կողմէ հայութեան գրօնքին պատճառաւ ընդարձակ աշխարհ–համասերու վրայ, այսօրուան դժուարու–թիւնները անհունօրէն աւելի աճած են : Բոլորովին այլազան մթնոլորտներու զօրեղ ճնշումը, նորագոյն սերունդներու հոգ–ւոյն վրայ, անխուսափելիօրէն զանոնք կը դնէ հարցականներու առջեւ, եւ վերջին–նէ հարցականներու առջեւ, եւ վերջին–նէ մէկ հակակշռի մը իր ծնողաց սո–վորութիւններուն, նախասիրութիւննե–րուն, ու հաւատալիքներուն : Միւս կողմէ դիմակալ ճակատը, ծնողքէն վերջ ինքնին եկեղեցին, որ հաւատացեալներու համա–հաւաքող դեր մը ունի միշտ, իր պատմա–կան երկրեղկումով, բաժանուած երեք եկեղեցիներու կամ յարանուանութիննե–րու, կը հանդիսանայ անզօր, յաճախ նա–եւ իրարու հակասող ճակատ մը : Թողունք որ իւրաքանչիւրը անոնցմէ, պէտք է որ առանձին առանձին կերտէ իր զաւակները, գործունէութեան իր մեքենան, որպէս զի բաժան բաժան, անհաղորդ եւ անկապ ու–ժերով դիմակալէ յարձակող ճակատին :

Եւ կ'եզրակացնէր· — « Համայնապատկերը տխուր է ,պարզապէս ընկերային տնտանկիւնէն նկատուած, ինչպիսին է մեր ներկայ տեսակէտը : Հինաւուրց ազ–նուական ազգ մը, դարերով նահատակ–ուած Քրիստոսի հաւատքին համար, հո–գեկան ահեղ հերոսամարտի մէջ կողք կողքի կարկտահար հնձուած : Անոնց յե–տին բեկորները, դժբախտ ճակատագրէն հղմաացրիւ, չորս ծագերուն, իրենց դա–յմարտին մէջ իսկ չկարենան հարթել , յանուն գերագոյն չահերուն, հասարակաց դետին մը ուր համերաշխ հաւաքուին : Նեղ առուակ մը որ անապատի անսահմա–նութեան մէջ անվերջ կը ճիղաւորուի , դատապարտուած խրելու աւազուտքին յատակը » :

Այս իրականութեան տեսիլէն, կը չա–փուենակէր բանախօսը, փոխանակ ընդվզե–լու եւ քէն ընելու եկեղեցիին հետ, պէտք է որ ամէն Հայ, որ անկեղծ է իր սիրոյն մէջ դէպի իր ժողովուրդը եւ եկեղեցին.ա) համաձայնի «դէթ այս կէտին չուրջ, թէ եկեղեցիներու այս բաժանեալ վիճակը ա–ղէտ մըն է : Մեր կարծիքով ազգային մե–ծագոյն աղէտն է» : բ) Փոխանակ վայր կանչելու, կամ պատասխանատուները հե–ատպնդելու, որ կրակ տեղայ, դի անոնք դարերէ ի վերմեռած են,վերաքննութեան ենթարկենք, անկողմնակալ ոգիով , մեր յարանուանական յարաբերութիւնները , հաւասարակաց դետին մը ստեղծելու տրա–մադրութեամբ ուր հաւատքինք համե–բաչխ գործակցութեան մը համար : Այլա–պէս մենք մեզ չխաբենք, կամ թիւի կամ որակի նուաղութենէն, դատապարտուած ենք հալելու ուրիշ եկեղեցիներու մէջ , իբրեւ հայութեան արիւնակից եւ անդամ :

Պատմութիւնը վճռական պահեր ունի : Քրկութեան դաղտնիքը, կ'ըսէր բանախո–սը, այդ պահը դուշակելու եւ օգտագոր–ծելու մէջ է : Օր մը կրնայ հասնիլ, որ այդ օգտագործումի հնարաւորութիւնն ալ

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ԱՌՋԻ ՍԷՐ, ԱՌՋԻ ԲԱՐԻ

★

Թազուկ տատուն իմ դրացիս է· չա–մուանացած բարի պառաւ մը, որ տունը մնացած աղջիկներու անհամբոյր ու դառնացեալ սիրտը չունի : Իր անուշ լեզուն , զուարթ խօսակցութիւնը կը յիշեցնեն ին–ձի այն չքաղուած խաղողի հատիկը, որ կեցած տեղը, բիրտ հպումներէ հեռու , թոմոելով աւելի եւս կը քաղցրանայ , չամիչի կը վերածուի :

Թազուկ տատուն անբասիր անցեալի մը համբաւը ունենալով հանդերձ, ներողա–միտ է երիտասարդներուն, որ յօժարա–կամ ամէն ոք իր ցաւը կը խոստովանի ա–նոր ու խորհուրդ կը խնդրէ իրմէ :

Ամէն իրիկուն, կանոնաւոր կերպով , պատուհանը նստած կը տեսնեմ զինքը, մաքուր հագուելու վարժուած կնկան մը անսեթեւեթ պաճուճանքին մէջ· այս ար–դուզարդը հին օրերու տարազը անփոփոխ ու անայլայլ կը պահէ : Ներքազեղ ասեղնա–գործութիւններով զարդարուած սեւ եազ–մային տակ՝ ալեւոր մազերուն ցոլացումը կը փոխանցուի դուրս, մութ գիշերուան մէջ ձիւնապատ դաշտի փողփողումին պէս : Դէմքը՝ ճերմակ, անարիւն, խոր – չմնիերով լեցուն հիմակ, կաթնապուրին երեսը ծածկող պարուտակին կը նմանի , մաքուր ու փոթ փոթ :

Ձմեռ գիշերները իր չուրջը կը ժող–ովունք ամէնքնիս, զինուելով իր հեզ ու համբերող բնաւորութեանը դէմ, կատակ–ներ տեղալով իր տարիքին, առանց դոր–ծածութեան մնացած հրապոյրներուն, իր «եաղմայի»ին հաստատատիպ հանդոյցին եւ այն անվերջ, անհատնում օյայի ման–ուածահիւս դրասանդներուն վրայ, զրոս , ակնոցը աչքին, Թազուկ տատուն օրն ի–րիկուն կը չինէ· կը բանի, ճչմարիտ ար–ուեստագէտի մը երանութեամբը համակ–ուած :

Բոլոր արդուզարդէն՝ գլխուն « օյան » կը փոխուի երբեմն, հանդիսաւոր օրերու մէջ, Ծնունդին, Զատիկին , Ասչին, եւ որուն անակնկալը անոր նուրբ զործա–դրութեանը մէջ կը կայանար :

Հիմակուան ժամանակներու կոշտ ու ճաշակէ զուրկ ձեւերուն վրայ արդահա–տելով Թազուկ տատուն՝ իր ձեռագոր–ծին աննման կարելիութիւնովը կը խրոխ–տայ ու յաղթանակը կը տանի ծերացած դողդոջուն մատներուն, անլոյս ու ակար աչքերուն :

×

Ոմանք, անողորմներ, գլուխը հաւաք–ուած՝ կտակը կը չինեն խեղճ պառաւին, բոնի ակամայ կտակ մը իր ներկայու–թեան, իր աչքին առջեւ, ի կենդանւոյն

ժառանգութիւնը բաժնելու համար մէջեր–նին , քանի որ էրիկ չունի, զաւակ չունի, մարդ ու մարդասանք չունի բացի մեզմէ , որ ահա իր չուրջը բոլորուած, իր լքուած առանձնութիւնը մեր զուարճախօսու–թիւններով կը կենդանացնենք ու կ'ոգեւո–րենք :

Սր մըն ալ ունեցածը չունեցածը տես–նելու փափաքը ունեցանք· ապահանդ չունէ՞ը, քոնսոլի՞տ ալ չունէը : Ի՞նչ ու–նէր ուրեմն այս Թազուկ տատուն, մեզի արժանի ի՞նչ ժառանգութիւն ցոյց պիտի կրնար տալ օր մը եթէ մեռնէր, անպիտան շորերէ զատ, որոնք զուրսը, անկիւն մը , ընկուզենիէ չինուած պարկեշտ սնտուկի մը մէջ պահուած էին :

— Սնտուկը նայինք մէյ մը, ըսաւ վարի քովի տան տղան :

Թազուկ տատուն բողոքեց, պոռաց · չէ՞ մի որ մահուընէն եառքը մերն էր այդ սնտուկը, ինչ հարկ հիմակուց խառնչտկել իր բոլոր գոյքը· իր երաւացի բողոքը խեղդուեցաւ մեր յարուցած ժխորին մէջ :

— Սնտուկը, պոռացին ամէն կողմէ :

Բոնի առինք բանալին ձեռքէն ու ներս բերելով սնտուկը, ծանրացած դաղտնի մը պէս, վրան վազեցինք դիակեր ագռաւնե–րու երամի մը նման :

Հիմա Թազուկ տատուն իր նստած ան–կիւնէն կը դիտէր մեզ առանց նեղանալու· ակնոցը հաներ աչքէն ու բարձին վրայ դրեր էր ձեռքի ասեղնագործութիւնը , ինչ որ չատ կարեւոր պարագաներու մէջ միայն կը պատահէր :

Իր բոլոր կեանքը, կարգով կանոնով այդ անտուկին խորը խնամով պետեղուած, չարուած, դուրս կ'ելլէր հետզհետէ , եր–կար չղթայի մը օղակներուն նմնա որուն ծայրը՝ ծովին յատակը նետուած երկա–թին պէս , մինչեւ երիտասարդութեան կ'երթար կը յանդէր : Եւ որքան կ'ինչնէինք խորը, կը մօտենայինք յատակին, օդէ ու լոյսէ զուրկ մնացող բոլոր նիւթերուն հո–տը սաստիկ ու կծու կուգար մեզի, քա–ռասուն տարի առաջուընէ պահուած հոտ մը :

Ցարութեան ու վերակենդանութեան կոչուած այս ամէն առարկաները սեղ–մուած թանգարանին տպաւորութիւնը կը ձգէին վրանիս· ու դովեանները չէինք ղլանար տնօրէնին , իր ճաշակին նրբու–թեան ապացոյցը հոս ալ տեսնելով :

Ամբողջ շարք մը կը սկսէր, յուցահան–դէս մը հին տուեններու պերճանքին , մե–ծարժէք կերպասներու, վառ ու պոռոտ դոյներով ,որոնք հիմա գործածական չեն, «էնթարի չալմար»ներ, Պրուսայի «կապէ» չինուած , գոյնզգոյն «տիատէմ»ներ , «հաքիք» մատնիներ, սանտրեր, բաղնիքի «թաս» մը, ու յետոյ, չգիտցողին հասկը–ցնելու համար Թազուկ տատուին ջերմե–ռանդ հոմէական մը ըլլալը :

ԳՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐԱՊ

(1)

(Շար·)

ԵՐԵՒԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐԸ

★

(Ամփոփուած *Սով. Հայաստան* օրաթերթի Հոկտ. 6ի թիւէն).

Երեւանի քաղաքային եւ չրջանային գրադարաններուն մէջ գիրքերու թիւը կ'աւելնայ հետզհետէ: Քաղաքի գրադարանը նեղկայիս ունի հարիւր հազար գիրք: Մինչեւ տարւոյն վերջը տասը հազար եւս պիտի աւելնայ: »Ննկո ապոր» մանկական գրադարանը եւս կը հարստանայ: Բանուորները, ուսանողները, արհեստաւորները, կապուած են գրադարաններուն, որոնք զարձած են խորհրդային գրքի լաւագոյն օջախներ, ուր կը կազմակերպուին ցուցահանդէսներ, դասախօսութիւններ, կը քննուին խորհրդային գրողներու երկերը:

Քաղաքային գրադարանը ունի տասը չրջիկ գրադարան, որոնց միջոցով բանուորներն ու ծառայողները կը ստանան իրենց անհրաժեշտ գրականութիւնը:

Այս բոլորին հետ պէտք է նչել քաղաքի կարգ մը գրադարաններուն մէջ լուրջ թերութիւններ, որոնք խոչընդոտ կը հանդիսանան գրադարանային աչխատանքներուն լաւ կազմակերպման:

Սթալինեան եւ Մոլոթովեան չրջաններու գրադարանները ժամանակին չեն ստանար թարմ գրականութիւն: Այս տեսակէտէն կացութիւնը աւելի դէշ է գրադարաններու ատրբէյճանական բաժիններուն մէջ, ուր չկայ ադրբէյճաներէն լոյս տեսած նոր գրականութիւն:

Քաղաքի գրադարաններուն մեծ մասին մէջ գիրքերը լաւ չեն պահպանուիր: Տարուէ տարի կ'աւելնայ գիրքերու մթերքը, բայց գրապահոցներու թիւը կը մնայ նոյնը: Ըստ գրադարանային պահանջներու, գրադարակները պէտք է ըլլան հինգ յարկանի: Սակայն քաղաքի գրեթէ բոլոր գրադարաններուն մէջ գրադարակները կը հասնին մինչեւ առաստաղը: Վատ հըսկողութեան եւ խնամքի հետեւանքով յաճախ գիրքերը կը փճանան եւ չարքէն դուրս կուգան: Սթալինեան չրջանի եւ «Ննկո — Ապոր» մանկական գրադարաններուն մէջ տեղ չրլլալուն հետեւանքով, գիրքերուն մէկ մասը թափուած է յատակը: Այդ հանգամանքը կը դժուարացնէ գիրքը արագօրէն գտնելու եւ ընթերցողին հասցնելու գործը:

Անմխիթար վիճակի մէջ են նաեւ ընթերցասրահները: Քաղաքային գրադարանը ունի երկու փոքրիկ ընթերցասրահ, իսկ Սթալինեան չրջանի ընդարձակ գրադարանը զուրկ է ընթերցասրահէ: Սեղանակներէն մէկը վերածուած է պահեստի:

Մասնաւորապէս լաւ չէ չրջանառու գրքեան մէջ գտնուող գրքերու հաչուառման գործը: Ընթերցողներու մէկ մասը լաւ չի պահպաներ գիրքը: Իսկ գրադարաններու վարիչները լուրջ ուչադրութիւն չեն դարձներ այդ երեւոյթին վրայ, միջոցներ ձեռք չեն առներ բարձրացնելու ընթերցողներու պատասխանատուութիւնը: Յաճախ ընթերցողներու կողմէ փճացած գրքի փոխարէն անոնք կը պահանջեն որ ներկայացնեն ուրիչ գիրք մը եւ հարցը այդ ձեւով ալ կը փակուի:

Գրադարանները չունին անհրաժեշտ մասնագիտական վարչակազմեր: Քաղաքային գրադարանի 14 աչխատողներէն ոչ մէկը չունի մասնագիտական կրթութիւն: Նոյն վիճակը նաեւ Սթալինեան եւ Մոլոթովեան գրադարաններուն մէջ:

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

★

«*Միլլէթ*» կուսակցութեան Պոլսոյ անդամներուն վկայութիւնները լսուեցան Հոկտեմբեր 26ին: Այս առթիւ հակասական կարծիքներ յայտնուեցան, բայց մեծամասնութիւնը կը հաստատէր թէ կազմակերպութիւնը, որ մէկուկէս միլիոն ? անդամ ունի, յեռաչրջական է:

Ռէմզի Պայրազտար անուն առաղձա – գործ մը կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ ու յայտնեց թէ նախապէս Աբդ-ըլհըրքին եւ իր չեղաչրջումներուն հակառակորդները սակաւաթիւ էին, բայց հետզհետէ չատցան ու զօրացան, մանաւանդ Ազգ. վերականգնումի կուսակցութեան անդամներուն Միլլէթին յարելէն վերջ: Եւ համաժողովին մէջ կը ձգտէին որ չեղաչրջականները վարիչ մարմնի մէջ չմտնեն ու կը յաջողէին:

Շինուութեանց համագործակցականի տնօրէն Աթիլ Թէքֆիտան ըսաւ.

— Իզզէթ Մուհիտտինօղլու, Լութֆի Գօրնովալը, Էրթուղրուլ Ազչա հակառակ էին Աբդ-ըլհըրքին եւ անոր չեղաչրջումներուն ու չեղաչրջականները «անկրօնեւ մասոն» կ'որակէին: «Միլլէթին Սէսի» անուն պարբերաթերթ մը հրատարակելով, չեղաչրջումին եւ վարչաճեւին դէմ գրեցին: — «Մենք, կ'ըսէին, 27 տարուան չեղաչրջումներուն հակառակ ենք: Հանրապետութիւնը չենք ճանչնար»:

Ասոնց գլխաւոր նչանաբաններն էին վերահաստատել Խալիֆայութիւնը, չնչել հանրապետութիւնը եւ վերականգնել սուլթանութիւնը- հին տառերը, քողն ու չարչաֆը եւ բազմակնութիւնը վերընդունել: Շարք մը ասուլիսներու ընթացքին այս բանները հրապարակաւ կ'ըսէին, կ'ուրանային անկախութեան պատերազմը եւ կը պնդէին թէ բռնութեամբ մեզի ընդունել տուած են հանրապետութիւնն ու չեղաչրջումները:

Ցեհադիմականներուն մէջն էր նաեւ Րէֆիք Ճէվատ, որուն մարդոցը 40·000 ոսկի բաժնած էին: Լութֆի Գօրնովալի գրասենեակին մէջ գաղտնի ժողովներ տեղի կ'ունենային եւ Ահմէտ Օկուզ հեռաձայնով կը սպառնար կուսակցութենէն հեռացողներուն:

Զօր. Սաադեդ Ալազան ընկերվարութիւնը կը հովանաւորէր: Եղիպտոս փախցուցին Նիհատ Եազար անունով երիտասարդ մը, որ ներկայիս էլ Ազհար համալսարանին թուրք յեռաղիմական ուսանողներու նախագահն է:

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Ինչպէս գրած էինք, վարչապետը՝ Աատնան Մենտէրէս, կրակոտ ճառ մը խօսած էր Աատանայի մէջ, «Հալբ»ի դէմ (Մ. Քէմալի կուսակցութիւնը որ այժմ կը զբաղնուի Իսմէթի եւ ընկ. ձեռքը): Ահա քանի մը հատուածներ եւս.—

— Կ'ուզէի հասկնալ թէ Հալբի մարդոց մէջ հայրենիքին սիրով վառուղ մարդիկ չկան: Հալբի քաղաք. մտայնութիւնը — Օհ, բայց սարսափելի է, սարսափելի:

Անշուշտ սարսափելի էր: Աթիկա իրմէ չէր որ պիտի դիտնայինք: Թերեւս երես – նելին կը խղճահարէր հանդուգնալին հանդէպ դէշ մտածումներ ունեցած եւ պայն բամբասած ըլլալուն համար:

Ֆանի մը վայրկեան վերջ հարցուց, չնչաւոտ.

— Ի՞նչ պիտի ընէք:

Պ. Իսմէթ իր սովորական պաղարիւնով անհրաժեշտ կարգադրութիւններն ըրաւ:

— Պիլ, անմիջապէս Հասանիէ վերադարձէք, երբեք չեմ դիտեր թէ ինչ ձեւակերպութիւններ պէտք է կատարել:

Աչխատեցէք տեսնել ոստիկանութեան տեսուչը, հարիւրապետ Մէյթլէնար: Ամէնէն առաջ խորհուրդ հարցուցէք Տօքթ. Րէյլիի: Ան կ'ըսէ թէ ի՞նչ ընթացք պէտք է բռնել:

Ֆոլմէն հաւանութիւն յայտնեց գլխու նչանով մը: Լուրջ երեւոյթ մը առած էր, ինչպէս ահուդողի մատնուած տղայ մը: Առանց բառ մը արտասանելու բնոնակատքին մէջ նետուելով մեկնեցաւ:

Պ. Իսմէթ առաջարկեց, առանց համոզուած ըլլալու:

— Թերեւս լաւ կ'ընենք ակնարկ մը նետելով չրջակաները:

Ցետոյ ձայնը բարձրացնելով կանչեց.

— Իպրահիմ:

— Եկայ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

★

Հոկտեմբեր 27ին Շարլուայի մէջ (Պելժիա) արուեստագէտ վաճառականներու կազմակերպած «Ցուցադրութիւն» կրկէսին մէջ, կռւխամարտի միջազգային մրցումներ կատարուեցան Պելժիոյ եւ Ցբանասյի լաւագոյն կռւխամարտիկներու միջեւ: Կը մասնակցէր նաեւ հայ ախոյեան Փիէռ Սարգիսեան (60 քիլօ 600 կր.) Ա. դասակարգին նչանաւոր պելժիացի Ռօժէ Տըլապասկի դէմ, (61 քիլօ 600 կր. եւ 8×3:

Ա. չրջանէն մինչեւ վերջինը երկուստեք հաւասար արդիւնք ձեռք բերելով, արժանացան վեց հազար մարզասէրներու բուռն ծափերուն: Բայց չենք գիտեր ինչ հաչիւներով, իրաւարարները անարդարօրէն յաղթական հռչակեցին Պելժիացին:

Պէտք է խոստովանիլ թէ, Սարգիսեան Հոկտեմբեր վեցին (Սանթրալ), 18ին (Լիլիզ Մոնմարթր), եւ 27ին (Պելժիա) ուրբաթն 21 օրուան ընթացքին երեք մեծ մրցումներ կատարեց:

Մեծապէս կը ցաւինք որ հայ կռւխամարտիկին «մինէյճըրը» սկսած է պայքար բանալ իր աչակերտին դէմ ...

× Ուէսլէյի (Անգլիա) մարզարանին մէջ կռւխամարտներու մրցում մը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան 9000 հոգինոց բազմութեան մը:

Այս առթիւ կէս ծանրութեան հայ ա — խոյեանը Նաւթրեան պարտուեցաւ կատաղի դուալարէ մը վերջ: Հակառակորդն էր Քուփըը (կէտով) 3×3):

ՍԱՐԳԻՍ Զ.

ԿԱՐԴԱՑԷ'Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ'Ք «ՅԱՌԱՋ»Ը

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

Ինչպէս համոզուած էի, լուրջ մարդ մըն էր որուն կրնայիր վստահիլ տաղնապալի պահու մը: Բոլորովին հանդարտ եւ ինքնավստահ, կապոյտ աչքերը, բացաւ աղչահար:

Վայրկեան մը խորհելէ վերջ ըսաւ.

— Անյապաղ լուր տանք ոստիկանութեան: Պիլ չուտով կը վերադառնայ: Ի՞նչ ընենք Տօքթ. Վէյսըրը:

— Օգնեցէք ինծի որ իր սենեակը փոխադրենք:

Իմմըթ հաւանութիւն յայտնեց գլխու չարժումով մը:

Թերեւս յարմար է նախ կղպել այս դուռը:

Եւ բանալին դարձուց կղպանքին մէջ:

— Առէք ասիկա, Օրիորդ, բաւ բանալին ինծի տալով:

Միասին Տօքթ. Լէյսընըրը տարինք իր անկողինը դրինք: Պ. Իմմըթ դնաց չիչ մը մրգողի բերելու եւ վերադարձաւ Օր. Ձոնսընի հետ, որ անձկագին երեւոյթ մը ունէր, բայց պաղարիւնը չկորսնցուց: Իրեն ձգեցի խնամել Տօքթ. Լէյսընըրը:

Մէկ ոստումով բակը ելայ: Այդ պահուն պզտիկ բեռնակառքը կամարակապ դուռնէն կ'անցնէր: Գայթակղեցանք տեսնելով Պիլին վարդագոյն այտերը եւ զբաղարթ աչքերը: Տեղէն վար ցատկեց եւ իր սովորական «հէլօ, հէլօ»ն արձակեց: «Ահաւասիկ իմ քառանիւղս ճամբան աւազակներու չհանդիպեցանք:

Ցանկարծ կեցաւ:

— Ի՞նչ անցա՞ծ-դարձած է հոս: Ի՞նչ ունիք բոլորդ ալ: Կատուն սպանե՞ց դեղձանիկը:

— Տիկին Լէյսընըրը մեռած է... սպանուած:

— Ի՞նչ ըսիք:

Ցանկարծ դէմքին արտայայտութիւնը փոխուեցաւ: Աչքերը կլորցած իր առջեւը կը նայէր:

— Տիկին Լէյսընըր մեռա՞ծ է ...

Վրա՞ս կը խնդաք:

— Մեռած է ...

Այս սուր ճիչը լսելով գլուխս դարձուցի եւ կռնակս տեսայ Տիկին Մերքատօն:

— Կ'ըսէք թէ Տիկին Լէյսընըր սպանուա՞ծ է:

— Այո, սպաննուած է, պատասխանեցի:

— Ո՛չ, գոչեց, երբեք չեմ կրնար հաւատալ: Թերեւս անձնասպան եղած է:

— Անձնասպանները իրենց գլխուն եաեւը չեն դարներ, պատասխանեցի, չոր չեզոտով մը: Իսկ եւ իսկ ոճիր մըն է, Տիկին Մերքատօ:

Ցանկարծ անտուկի մը վրայ նստաւ:

— Օհ, բայց սարսափելի է, սարսափելի:

Անշուշտ սարսափելի էր: Աթիկա իրմէ չէր որ պիտի գիտնայինք: Թերեւս երես – նելին կը խղճահարէր հանդուգնալին հանդէպ դէշ մտածումներ ունեցած եւ պայն բամբասած ըլլալուն համար:

Ֆանի մը վայրկեան վերջ հարցուց, չնչաւոտ.

— Ի՞նչ պիտի ընէք:

Պ. Իմմըթ իր սովորական պաղարիւնով անհրաժեշտ կարգադրութիւններն ըրաւ:

— Պիլ, անմիջապէս Հասանիէ վերադարձէք, երբեք չեմ դիտեր թէ ինչ ձեւակերպութիւններ պէտք է կատարել:

Աչխատեցէք տեսնել ոստիկանութեան տեսուչը, հարիւրապետ Մէյթլէնար: Ամէնէն առաջ խորհուրդ հարցուցէք Տօքթ. Րէյլիի: Ան կ'ըսէ թէ ի՞նչ ընթացք պէտք է բռնել:

Ֆոլմէն հաւանութիւն յայտնեց գլխու նչանով մը: Լուրջ երեւոյթ մը առած էր, ինչպէս ահուդողի մատնուած տղայ մը: Առանց բառ մը արտասանելու բնոնակատքին մէջ նետուելով մեկնեցաւ:

Պ. Իմմըթ առաջարկեց, առանց համոզուած ըլլալու:

— Թերեւս լաւ կ'ընենք ակնարկ մը նետելով չրջակաները:

Ցետոյ ձայնը բարձրացնելով կանչեց.

— Իպրահիմ:

— Եկայ:

ձեռքէ ի սպառ խուսափիլ: «Հին բորբոսած առածներու դերութենէն ազատելու համար, իրականութիւնը ճակատէն դիտել, վչտի քուրային մէջ հասունցած ժողովուրդներու պաղարիւն դիտակցութեամբ»: Այնատեն ամէնքս ալ կը նչմարենք որ ունինք վերաքննելի կէտեր. եթէ ոչ ուրիչ մարզի մէջ, դէթ եղբայրական վերաչինող սիրոյ գործադրութեան մէջ:

Հուսկ կը փակէր իր խօսքը, յիչելով Ֆրանսայի եկեղեցականի մը, Նոթըր Տամի պերճախօս բեմբասացներէն Շէօվրեյին մէկ կոչը, բարոյական վերաքինման համագումարին առթիւ որ գումարուեցաւ Փոյի մէջ: Նոյն եկեղեցականը փառաբանելով սիրոյ առաւելութիւնները ատելութեան վրայ, կը գոչէր. «Ի՞նչ այսօր Աստուծոյ ուղած աչխարհին պատկերն է, ուր չնորհիւ անվերապահ սիրոյ մը, նոյն իսկ մարդոց տարաձայնութիւնները կը նպաստեն զանոնք միացնելու»: Ցետոյ յիչելով 24 Օգոստոս 1572ի չարդերը, կ'ըսէր. — «24 Օգոստոս կը յիչեցնէ 24 Օգոստոս 1572ի եղերական թուականը, ուր ձեր բողոքական նախնիքը չարդուեցան վտառաբար մեր կաթողիկէ նախնիքներէն: Կ'ուզեմ ապահովել ձեզ որ ձեր նահատակներու այս տարելիցին, մեր վիչտը նուազ չէ քան ձերինը, բայց այդ կը ծանրանայ խորին նուաստացումի ղղացումով մըն ալ, Ֆրանսայի բողոքական եղբայրներ, Ֆոյի այս վայրը, ուր միատեղ կը ճգնինք նոր աչխարհ մը չինելու, հաւատացեք ձեր կաթողիկէ եղբայրներուն կսկիծին»: Հոս Ֆրանսացի պատգամաւորը – ներու խումբէն պատգամաւոր մը, ոտքի կանգնած, իր կրօնակիցները համերաչխութեան հրաւիրեց:

«Եթէ հայրենիք ու պետականութիւն ունեցող մեծ երկրի մը գաւակները, եղբայրացուց Հ. Ամատունի, այսպէս կարօտը կը քաչեն՝ համերաչխութեան, քրիստոնէական միութեան մէջ, մենք Հայերս որքան աւելի կարօտ ենք եղբայրական այս վերաչինող սիրոյն եւ գործակցութեան:»

ԵՐԹԱՍԱՐԴ ԾԱՌԱՆ ՎԱՂԵԼՈՎ ԵԿԱՒ

Պ. Իմմըթ արաբերէն խօսեցաւ հետը եւ բուռն խօսակցութիւն մը սկսաւ իրենց մէջեւ: Կը թուէր թէ տղան բան մը կ'ուրանար ուժգնօրէն: Վերջապէս Պ. Իմմըթ յայտարարեց, վարանոտ.

— Կը պնդէ որ այս կէսօրէ վերջ ոչ մէկ մարդկային արարած մտած է հոս, ոչ ոք, բացարձակապէս: Երեւի ներս մտած է առանց նչմարուելու:

— Բնականաբար, պատասխանեց Պ. Մերքատօ: Ներս սողոսկած է ծառանեբուն անուչադրութեան մէկ վայրկեանին:

— Թերեւս այդպէս է, բաւ Պ Իմմըթ:

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ ՄՍԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առած է կառավարութիւնը: Առջի օր եօթը օրուան համար փակուեցան քանի մսավաճառներու խանութները, այն ամբաստանութեամբ թէ 53 — 58 առ հարիւր աւելցուցած էին գին-ները: Երէկ բազմաթիւ քննիչներ շրջեցան մայրաքաղաքին մէջ, ստուգումներ կատարելու համար: Տնտեսական նախարարը, Պ. Պերնառ լաֆէյ յայտարարեց թէ « պիտի զսպեն մսավաճառներուն ըմբոստութիւնը: Անխնայ պիտի պատժուին հաստատուած սակացոյցին խախտումները, խանութներու փակումով, տուգանքով եւ դատական հետապնդումներով » :

ԹՐԻՆԻԹԻի մէջ բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան Դէկ· օր, քաղաքին իտալական դը-րաման 35րդ տարեդարձին առթիւ: Անգլիացի հրամանատարը արգիլած էր իտալական դրօշներ պարզել հանրային չէն-քերուն վրայ: Նոյնիսկ բռնադրաւել տուած էր այն դրօշը զոր քաղաքապետը պի-տի պարզէր իր պաշտօնատան պատուհանին: Այս խստութիւնը դրդեց ի-տալացի հայրենասէրները որոնք փորձե-ցին բռնի պարզել դրօշը: Ոստիկանութիւնը միջամտեց անգլիացի սպաներու հրամա-նատարութեամբ: Ասոր վրայ ամբոխը զայրանալով շրջապատեց ոստիկաններուն կառքերը: Աթոռներ եւ սեղաններ նետուե-ցան: Ոստիկանները բիրերով ճեղքեցին բազմութիւնը որ կը փորձէր դրաւել քա-ղաքապետարանը: Բազմաթիւ ձերբակա-լութիւններ կատարուեցան:

ՄՈՐԻՍ ԹՈՐԻԶ Մէյերկրականի ափերը գացած է գաղտնօրէն, հանդստանալու համար, ինչպէս կը գրեն տեղական թեր-թերը: Կը բնակի յատկապէս յարդար-ուած յարկաբաժնի մը մէջ, Քանէն եօթը քիլոմեթր հեռու: «Քոնպա» կ'ըսէ թէ բա-ցառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են հա-մայնավար առաջնորդին ապահովութեան համար եւ թէ պահակները կը փոխուին երկու ժամը անգամ մը:

ՕՓԵՐԱ ԿՈՄԻՔԸ վերջնապէս պիտի փակուի, կ'ըսեն, խնայողութեան համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ փոխ - վարչապետը, զօր· կամալ Նասըր, Գէ· օր ճառ մը խօսեցաւ անգլեւեգիպտական բանակցութեանց խզ-ման առթիւ· — « Հակառակ պաշտօնա-կան կամ անպաշտօն բանակցութեանց, մենք մէկ վայրկեան չկորսնցուցինք աւել-ցնելու համար մեր զինեալ ուժերը: Երբ ժամը հնչէ, 22 հազար եգիպտացիներ պատրաստ պիտի ըլլան սկսելու ազատա-գրութեան ճակատամարտը » :

67 ՀԲՆԱՆԵՐ ձերբակալուեցան Միւնի-խի մէջ, այն ամբաստանութեամբ թէ Գերմանիա մտած են ապօրէն միջոցներով: Պիտի դատուին եւ թերեւս արտաքսուին: Իրենց ընկերացող 70 կիները եւ մանուկ-ները չձերբակալուեցան :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին :

120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Օննիկ Պէկեան, Տէր եւ Տիկին Տիրան Գառա-եան, Այրի Տիկին Արաքսի Թազւորեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ալէքսանեան, Տէր եւ Տիկին Համլետ Ալէքսանեան, Տէր եւ Տիկ· Վրէժ Թազւորեան կը ծանու-ցանեն թէ այս կիրակի օր, Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հոգե-հանդիստ պիտի կատարուի, իրենց մօր, զոքանչին, մօրաքրոջ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՆՈՒՇ ՊԷԿԵԱՆԻ
(Ծնեալ Յովակիմեան)

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրա-ւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Իրերօղ-նութեան Մխիթեան Առնուվիլի եւ Կու-սէնվիլի մասնաճիւղերուն կողմէ :

Կիրակի 8 Նոյեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր ԿԱԼՄԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ :

Առնուվիլի կայարանին դիմաց :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
[redacted] ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
[redacted] ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՂԻ ՄԷՋ

Նոյ· 8ին: ՍԱՒՌԷ ՓԷՕՐԻ մէջ, ժամը 15ին :

Նախագահութեամբ ընկեր Հ· ՍԻՐԷՆ-ԿԻՒԼԵԱՆի:

Կը խօսի ընկեր ՄԻՍԱԱՔ ՄԻՐՋԷ

Խնամուած գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժե-րու: Ազգային պարեր՝ Ֆ· Կ· Խաչի Սա-նուհիներուն կողմէ, նոր տարազներով : Կենդանի պատկեր: Մուտքը ազատ է :

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ :

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր :

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքա-գլի ԷՏ· ՏԷՓՐԻՕՑԻ : Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԵԱՆ:

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարա-կան ընկերներ : Բեմավար Պ· Անդրանիկ:

ԳԵՂԱՐ· ԲԱԺԻՆ·— *Օր· Օր· Տէր Թու-մայեան, Քէօսէեան, Դաշնակեան, Մար-գրիտ Մուրատեան, Պ· Պ· Գարակէօզեան, Պօղոսեան (երգ) :*

Օր· Օր· Շահինեան, Սարգիսեան, Պ·Պ· Անդրանիկ, Ե· Սերոբեան, դերասան Մի-սիրեան (արտասանութիւն):

Նոր Սերունդի երգչախումբ, ղեկավա-րութեամբ Ս· Յովհաննիսեանի, տարա-գային պարեր, Պանէէօ Քաչանի Նոր Սե-րունդի պարախումբին կողմէ :

Նուագախումբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ, արե-ւելեան նուագ·— Սէյրան: Պիւֆէ մատ-չելի գիներով :

Պանէէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարա-խումբը պիտի ներկայացնէ նաեւ «Մեծա-պատիւ Մուրացկաններէն» տեսարան մը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Հ· Ց· Դ· Օրուան առթիւ: Նախաճեա-նութեամբ Ալֆորվիլի Հ· Ց· Դ· Ս· Մի-նասեան ենթակոմիտէի, այս չաբաթ ժա-մը 21էն մինչեւ լոյս:

Յովհաննէս Տէր Ցակոբեանի սրահը, 112բէր, ռիւ էթիէն Տօլէ, Փըթի Փօն :

Կը նախագահէ ընկ· Պ· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉ-ԵԱՆ եւ ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ :

Պ· Սահակ Մարկոսեան եւ զաւակները Ժաք, Նիքոլա եւ Մարի-Այտա, Այրի Տի-կին Կարապետ Հիւսնիեան, Տէր եւ Տիկ· Փասքալ Հիւսնիեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Թիպեռ Հիւսնիեան եւ աղջիկները, Տէր եւ Տիկին Ջաւիկ Խաչիկեան եւ զա-ւակները, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Աստուա-ծատուրեան եւ զաւակները, Այրի Տիկ· Ժողէֆ Մարկոսեան եւ զաւակները, ինչ-պէս նաեւ Նահապետեան, Եարճեան, Պարսամիկեան, Պօղոսեան, Գարիպեան, Ա· Պօղոսեան, Աստուրեան եւ Մարկոս-եան ընտանիքները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, աղջկան, քրոջ, հարսին, հօրաքրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին

ՏԻԿԻՆ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ
(Ծնեալ Եպրաքսէ Հիւսնիեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյ· 4ին իր բնա-կարանին մէջ, 55 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ, ժամը 13ին: Հուսքուիլ բնակարանը, 15 ռիւ Ժոռժ Լըպլաճ, Իսի լէ Մուլինօ, ուրկէ մարմինը պիտի փո-խադրուի Իսիի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել :

Կը խնդրուի միայն բնական ծաղիկներ դրկել :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասիրացը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Պ· Սահակ Մարկոսեանի, զաւակներուն եւ պարագաններուն, այս դառն կորուստին առթիւ :

«ՅԱՌԱՋ»ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՏԱԼՈՎ

ՈՒՇ – ԿԱՆՈԽ ԿԸ ՇԱՀԻՔ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանին վերաբացումը տեղի կ'ու-նենայ այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ· Տան մեծ սրահին մէջ (32 ռիւ տը Թրէվիզ):

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթը· — «Մեր ազգ· ընկերութիւն-ները 80 – 100 տարի առաջ եւ այսօր »:

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ընկերասիրական Թէյասեղան Ֆը-րանսահայ կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնա-ճիւղի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը երեքին, Ցոյներուն սրահը: 5 ռիւ Պօնըփարտ:

Կը խօսին Լիբանանի ընկերուհիներէն Յուլիանէ Զպուճեան եւ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը ա-զատ է :

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

22 Նոյ· 1953 կիրակի օր ժամը 15էն, *Փարիզի եւ չրջանի Հայոց Կրօն· Ընկե-րակցութեան ընդհ· ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ազգային Տան մէջ 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9) :*

Ժողովին օրակարգը· — Ընտրութիւն ընդհ· ժողովի դիւանի : Ընթերցում եւ վաւերացում նախորդ ընդհ· ժողովի ա-ռենագրութեան : Վարչութեան բարոյա-կան եւ նիւթական հաշուետուութիւն՝ 1950 1951 1952 տարիշրջաններու : Հաշուեքն-նիչ յանձնախումբի տեղեկագրի ընթեր-ցում: Վարչութեան հաւաքական հրաժա-րականը եւ նոր վարչութեան եւ հաշուե-քննիչ մարմնի ընտրութիւն :

Եթէ 22 Նոյեմբերին մեծամասնութիւն չգոյանայ, ընդհ· ժողովը վերսին պիտի գումարուի միեւնոյն օրակարգով վեց Դեկտ· կիրակի օր՝ ժամը 13ին Ազգ· Տան մէջ եւ ներկաներու թիւը ինչ որ ըլլայ, համաձայն ծրագրի կանոնագրի 16րդ յօդուածի, մեծամասնութիւն պիտի հա-մարուի: (Դիւան վարչութեան)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ օծման 49րդ տարե-դարձին առթիւ պիտի մատուցուի եկմալ-եան եռաձայն Հանդիսաւոր Ս· պատա-րագ եւ ըստ սովորութեան հոգեհանգստ-եան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցա-չէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ Ադեքսան-դրը Մանթաշեանի եւ Մանթաշեան գեր-դաստանի համօրէն ննջեցեալներուն :

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայր· պատուիրակ եւ Փարիզի Առաջնորդ գերա-չնորհ Տէր Սերովբէ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ:

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ չրջակայքի համայն հայութիւնը որ սիրով փութայ ե-կեղեցի ներկայ ըլլալու այս արարողու-թեան, ի յարգանս մեծ բարերարի յիշա-տակին:— (Դիւան հոգարարձութեան)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ· Մ· Ը· Մ·Լիոն Տեսին մասնաճիւղի:

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա-ւօտեան 3, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Հայկական ժողովրդական եւ դեղձկա-կան երգեր, արտասանութիւններ եւ չատ մը հաճելի անակնկալներ: Ընտիր նուա-գախումբ ղեկավարութեամբ ՌԻԹՄ ԹԱ-ՋԻ : Ճոխ պիւֆէ, զանազան ըմպելիներ, մատչելի գիներով : Մուտք 150 ֆր·:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ «ՄՈՒՐԱՏ» ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԵԼ

Վաստպուրականի զոյգ միութեանց կի-լիկիոյ ընդհ· միութեան, կեսարիոյ, Հա-ճընի, Պոնտոսի, Տարօն Տուրուբերանի, Սամաթիոյ, Ուրֆայի Հայր· վարչու-թիւններէն կը խնդրուի որ համաձայն մեր Ցուլիս 1, 11 եւ հոկտ· 5 թուակիր դի-մումներուն, իրրեւ մնայուն անդամ մի-հայրենակցական խորհուրդի, իրենց կողմէ որոշուած ներկայացուցիչներուն յանձնարարին միասին բերել 29 յունիս 1953ի խառն ժողովէն մշակուած եւ իւրա-քանչիւր Հայրենակցականի ղրկուած՝ ուղեղիծ - կանոնագիրը վաւերացուած ի-րենց միութեան կնիքով :

Ժողովը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ, ժամը ճիշդ 21ին Մեթրօ Քատէ, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը :

Օր· ԱԼԻՍ ԱՐՈՒԹԵԱՆ
Պ· ԺԱՆՕ ՂԱԶԱՐԵԱՆ
Ամուսնացած (Նոր Սերունդ)

Մարսէյլ, 25 Հոկտ· 1953

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԷՌ.— Հ· Ց· Դ· Արամ ենթակոմի-տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծա-տէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծա-նօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԱՒՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· Վարդան են-թակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Կուսէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները այս չաբաթ ի-րիկուն Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը ճիշդ 20·30ին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· «Նոր Սերուն-դ»ի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս երեքչաբ-թի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատե-ղին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր-ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ակումբը: Կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Կեդր· վարչութիւնը միջ-մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի չրջանի բոլոր մասնաճիւղերը այս չաբաթ ժամը 16ին, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ :

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԱՑՐ· Միութեան ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժան :

ՀԱՄԱԽԱՐԲ· Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս կիրակի օր, առաւօտ ժամը 9ին, Պառ տիւ Կլոպի մէջ, (7 Պուլվառ տ'Ալճէն): Խիստ կարե-ւոր օրակարգ :

ՀԱՄԱԽԱՐԲ· Միութեան Վալանսի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը տասնին, Քաֆէ Քոարտի սրահը: Օրակարգ·— Զեկուցում հաշուե-քննիչ յանձնախումբի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները : Հետ-զհետէ կը զրկուին իրենց հաշիւները : Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ· 15էն սկսեալ :

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԷՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը :

Գաւառի (Լիոն եւ չրջակայք) բաժա-նորդներէն կը խնդրուի օգտուիլ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեանի ներկայութե-նէն, վճարելու համար իրենց բաժնեգի-ները :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ Տիկնանց Միութեան Որ-բերու Օգնութեան մարմինը չնորհակա-լութեամբ ստացած է Տիկին Վահինէ Պաս-մաճեանի մահուան առթիւ հեռաւէալ նը-ւէրները· — Տէր եւ Տիկին Թ· Մեսրոպ-եան 2000 ֆր·, Օր· Տիրուհի Անդրանիկ-եան 2500 ֆրանք :

ԿՈՉ ԲԱՒԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Քանի մը հայրենակիցներ խորհրդակ-ցելով որոշեցին Փարիզի եւ արուարձան-ներու բոլոր հայրենակիցները ընդհ· ժո-ղովի մը հրաւիրել, չատ կարեւոր նպա-տակի մը չուրջ:— Գրքի վերածել լուսա-հոգի Տ· Բարգէն քահանայ Ասլանեանի « Բաբերդի եւ չրջանի պատմութիւնը » :

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ ժողովին որ պիտի գումար-ուի Նոյեմբեր 15, կիրակի ժամը 3ին, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Մէթ-րօ Քատէ :

ՀԱՆԴԷՍ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կ· Խաչի Պորտոյի մաս-նաճիւղի հանդէս - պարահանդէսը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Շամպր տը Քոմէրսի սրահը, Պոռտօ, «Ռիւ Թրուա Քօնիլ»:

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, նուագ, հայկ· եւ կովկասեան պարեր: Կը բեմադրուին Զարշըլը Արքին Աղաի թա-տերախաղէն քանի մը տեսիլներ :

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 փր., վեցամս. 1300

Արտասահման՝ տարեկան 3000 փր. * Հատը 10 փր.

ՇԱԲԱԹ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

SAMEDI 7 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7213 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2624

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄՆԵՐ

●

Սովորութիւն դարձած է ամէն տեսակ մեղքեր վերագրել քաղաքական կուսակցութեանց :

Շատեր կը խօսին քարեմտօրէն , հաբեւանցի դատելով դէպքերը : Ուրիշներ ջուր եւ արիւն կը պղտորեն չարամտութեամբ :

Հեռուները չերթանք եւ ամփոփուինք ներկայ իրականութեան վրայ :

Քաղաքական կուսակցութիւնները ալ , ինչպէս ուրիշ հանրային կազմակերպութիւններ կը ծնին օրուան պահանջներէն :

Անոնք ալ «կուգան ու կ'երթան» :

Կ'ապրի ա՛յն որ սահմանուած է առաքելութիւն մը կատարելու եւ կ'արդարացնէ այդ կոչումը :

Մեծ ըլլայ թէ փոքր , ունէ կազմակերպութիւն դատապարտուած է կէս ճամբան մնալու , եթէ կորնչուցած է իր հաւատամքը եւ դործելու կամքը :

Տարրական պայման է որ ամէն քաղաքական կուսակցութիւն ունենայ ոչ միայն գաղափարական դաւանանք , այլ եւ իրատեսութիւն :

Իր ծրագիրը կրնայ պարունակել նուաղադոյն եւ առաւելադոյն պահանջներ : Ղեկավարութեան միտքը պիտի ըլլայ հասուն եւ արթուն , որպէսզի կարենայ զանազանել մէկը եւ միւսը :

Քարացած եւ ժամանակավրէպ դիտելիքներ կ'առաջնորդեն անշարժութեան եւ կազմալուծման :

Հիմա որ ազդովին հեռու ենք հայրենի հողերէն , չատ աւելի այլազան է քաղաքական կուսակցութեան մը դործունէութիւնը :

Բուն քաղաքական աշխատանքէն զատ , կան հանրային հոգեր :

Երէկ չունէինք սերունդի հոգեկան փրկութեան եւ մշակոյթի պահպանման , զարգացման խնդիր :

Այսօր այդ երկու հոգերը նոյնքան ծանր կը կշռեն որքան քաղաքական դասը :

Առ այժմ , քաղաքականը կորնչուցած է իր հրատապ հանգամանքը : Իսկ միւսը դարձած է մղձաւանջ :

Արդ , եղած - չեղած կազմակերպութիւնները քանա՞ն են , ընդ առաջ եր - թալու համար օրուան պահանջներուն :

Եկեղեցի , Բարեգործական , Կալոյտ եւ Կամիր Խաչեր , Հայր· եւ Երիտ· Միութիւններ , Մշակոյթի ընկերակցութիւններ եւ ուրիշ բազմազան կազմակերպութիւններ կրնա՞ն կատարել այն դործերը որ յատուկ են իրապէս քաղաքական կուսակցութեան մը :

Ո՞ր խմաստունը պիտի կրնար ապացուցանել թէ հայրենիքէն դուրս ըլլալով , «անելիք չունինք» :

Բազմաթիւ օտար քաղաքական հոսանքներ որոնք երէկ անկախ հայրենիք ատեղծած էին եւ պետութիւն կը կառավարէին , այսօր իրենց ամբողջ ուժը թափած են արտասահմանի մէջ , ի խնդիր ազատագրութեան :

Անոնք մէկն քաղաքական դործերով չեն զբաղիր :

Անոնք ալ ունին ուրիշ ներքին հոգեր :

Եւ կը դործեն ամէն ճակատի վրայ , ապաւելով լաւագոյն օրերու :

Դաւթեան դործել չի նշանակեր անպատճառ հայրենիքին դէմ դործել : (Անչուշտ խօսքը չի վերաբերիր հասարակ արկածախնդիրներու) :

Դուբսէն դործելով փրկուեցաւ Ցունաստանը (1820) եւ Ֆրանսան (1944) :

Ո՛ւր որ ալ գտնուինք , ներսն ու դուրսը իրար պիտի լրացնեն , հիմնական խնդիրներ լուծելու համար :

Տարագիր եւ ցիրուցան բազմութիւնները դորշ ամբոխի մը պիտի վերածուէին , առանց քաղաքական դաստիարակութեան :

Թողո՛ւնք հարցին քաղաքական մասը եւ քննենք միւս երեսը , որ կապ ունի մեր խորագրին հետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐԷՆ ՋԻՆԱՐՇԱԻ ԻԲՐԵՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԵՐԺՈՒՄԻՆ

●

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԴՈՒՐԸ ԲԱՑ ՊԱՀԵԼՈՎ ՀԱՆԴԵՐՁ

Երէկ Մեծերը ակռան քննել Ֆ· Միութեան վերջին ծանուցագիրը , որ Ջուրը ձգեց Զորսերու խորհրդաժողովը : (Պիտի դումարուէր երկուշաբթի , 9 Նոյ· , Լուկանոյի մէջ) :

Իրազեկներ կը հաւատան թէ կարճ պատասխան մը պիտի տան այս անդամ , դաւ յայտնելով Ֆ· Միութեան ժխտական դիրքին առթիւ :

*Ինչպէս կը բացատրէինք երէկ , նոր ատենել մը սահեցուած է , անձկութեան մատնելով ոչ միայն ժողովուրդները , այլ եւ օրուան վարիչները : Այդընհանուրէն հաք , Անգլիոյ արտաքին նախարարը , Իսլն եւ կառավարութեան տեսակէտները պարզեց երեսփ· ժողովին եչ· օրուան նիստին մէջ , զգուշաւոր , բայց վճռական յայտարարութեամբ մը : Ժողովը հաւանութիւն յայտնեց դրեթէ միաձայնութեամբ : Պ· Իսլն յայտարարեց թէ Անգլիա միշտ բաց կը պահէ դուռը՝ բանակցութեանց համար : «Բրիտանական քաղաքականութեան նպատակն է օր մը խորհրդաժողովի մը սեղանին առջեւ բերել Ֆ· Միութիւնը , ինչ ասիճանի վրայ որ ըլլայ : Եւ սակայն , Ֆ· Միութեան վերջին ծանուցագիրը ընդարձակ եւ անընդունելի պայմաններ կ'առաջարկէ արտաքին նախարարներու ժողովին համար : Եթէ ընդունինք , այդ պայմանները պիտի խափանեն մեր ապահովութիւնը եւ անկարելի պիտի դարձնեն Գերմանիոյ միութեան ազատ վերահաստատումը : Աւելի լաւ է արեւմտեան Գերմանիան միացնել արեւմտեան հասարակութեան քան թոյլ մը ձգել : Եւրոպայի միաւորեալ պաշտպանութեան կազմակերպութեան ենթակայ Գերմանիա մը նուազ վտանգաւոր է Ռուսիոյ համար քան բոլշեւիկին անկախ Գերմանիա մը իր սեփական բանակով : Ինչ են Ֆ· Միութեան դիտումները : Թերեւս իր նոր վարիչները հակված են թէ Սթալին չափազանց խստութեամբ վարեց Ռուսաստանը : (Այս առթիւ Իսլն յիշեց կարդ մը մեղմացումներ) : Ուրախ եմ որ Ֆ· Միութեան եւ Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ եղած հօթը վիճելի խնդիրներէն հինգը լուծուած են անցեալ մայիսէն ի վեր : Միւս կողմէ , դժուար է ըսել թէ Ֆ· Միութիւնը բարեփոխած է իր թշնամական դիրքը Արեւմուտքի հանդէպ : Հաքաստահարութեան նոր շրջան մը բացուած է արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : Վհհաստանի մէջ կը հալածէն կաթոլիկ առաջնորդները : Ն· Վհհաստանի դաշտավարութիւնը միշտ կը մաղթէ եւ կը սպասէ որ փոխուի Ֆ· Միութեան դիրքը : Մինչ այս մինչ այն , ուրիշ ելք չի դանուիր եթէ ոչ զօրացնել Արեւմուտքի պաշտպանութեան միջոցները : Այս մասնաւորապէս Ֆրանսայի կողմէ :

ԱՐԱԲ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԱԿի Քաղաք· Ցանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակը աղդարարութիւն մը ուղղեց Եչ· օր , բացատրելով թէ ամերիկեան նպաստը կրնայ դադրիլ , եթէ Արաբները եւ Իսրայէլացիները զործնական ձեռնարկներ չկատարեն կարդադրելու համար 820·000 արաբ տարագիրներու խնդիրը : Այս առթիւ յիշելով խորհրդարանական յանձնախումբի մը կատարած քննութիւնները , յայտարարեց· — «Մ· Նահանգները տրամադիր չեն անվերջ կրելու այդքան ծանր բեռ մը , երբ արաբական պետութիւնները եւ Իսրայէլ իրական ճիգ մը չեն փորձեր խնդիրը իրենք իրենց մէջ կարդադրելու համար : Խիստ վտանգաւոր է երբ կը տեսնենք որ Մ· Նահանգները որքան երկար կը չարունակեն նպաստ ճարել , վերոյիշեալ պետութիւնները նոյնքան պակաս կը ճգնին խնդիրը լուծելու» :

Պատուիրակը այս առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդեց տարագիրներու տեղաւորման ծրագրի մը մասին որ 250 միլիոն տոլարի ծախք մը կը նախատեսէ : Մ· Նահանգները ստանձնած են այս դումարին մօտ 40 առ հարիւրը եւ տարի մը եւս պիտի չարունակեն : Բայց եթէ դադրեցնեն իրենց բաժինը , Ազդաժողովը պիտի հարկադրուի հարիւր միլիոն տոլար ճարել :

***

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ Ֆրանսական հրամանատարութիւնը կը հեռադրէ թէ երկրորդ անդամ պարպեցին Ֆէս Քուան քաղաքը , աւելորդ կորուստներ չկրելու համար :

ԱՆԳԼԻԱ պարենաւորման բաժնեչափի դրութիւնը պիտի ջնջէ յառաջիկայ ամառ :

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռադրեն թէ Տոքթ· Մոսատեղի դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը , կիրակի , եւ ոչ թէ Նոյ· 11ին , ինչպէս որոշուած էր :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՀԱՅԸ ՇՆԻԿԻՆ ՁԳԱՑ ԷՐ

41·000 ՏՈԼԱՐԸ

Աշխարհահռչակ Ռէոյք-ըրը եւ ուրիշ գործակալութիւններ հետեւեալ հեռագիրը հաղորդեցին Հոկտ· 29ին·—

— « Պոպի , աշխարհի ամէնէն հարուստ շունը , վերջին շունչը արձակեց հանգստաւէտ որջի մը մէջ , ձգելով աւելի քան 35·000 տոլար :

« Իր տէրը , կարապետ Զիլինկիրեան , որ մեռած էր 1949ին առանց ուղղակի ժառանգորդներու , իր շնիկին կտակած էր ամբողջ հարստութիւնը , 41·000 տոլար : կառավարութիւնը մատակարար մը նշանակեց , իր գոյքերուն համար , օրական մէկ տոլար ծախսելու համար իբրեւ կենսաթոշակ հաստատուն ժառանգորդին :

« Պոպի , որ պատկառելի տարիքի մը հասած էր արդէն — տասնեւութ — մեռաւ առջի օր եւ որովհետեւ ինքն ալ աւելի ուղղակի ժառանգորդ չունի , պետութիւնը կը ժառանգէ իր հարստութիւնը » :

Ինչպէս կը տեսնէք , այս ճակատին վրայ եւս կը փայլինք , թուքակաբար , կապկորէն կամ շնական հոտառութեամբ հետեւելով «բանց մեզ աղէկներու» ախտաւոր բարբերուն :

Չեմ գիտեր ո՛ր տեղացի է երանելին Զիլինկիրեան , որ շուն մը միայն տեսեր է իր բոլորտիքը , իբրեւ ժառանգորդ :

Նշանաւոր հանդիսանալու մարմա՞ջ մը , թէ շնական ատելութիւն մը իր ազգին դէմ :

Եթէ Ամերիկա գացած չըլլար , թերեւս մզկիթ մը շինէր Անատոլուի մէջ :

Եւ դեռ ի՞նչ այլանդակութիւններ :

Վերջերս ամերիկահայ թերթերը կը գրէին թէ ուրիշ Հայ մը 25·000 տոլար կորսնցուցեր է , արգահատելի բթամտութեամբ :

Զմտահիլով որեւէ դրամատան , իր հարստութիւնը կը պահէ եղեր բեռնակառքի մը մէջ :

Խափշիկ ծառան իր պնդտուն աչքերով կը հետեւի անցուդարձին եւ առտու մը կը թոցնէ 25·000 տոլարը ...

Տակաւին չեմ յիշեր հոչակաւոր Պորթին եղած մեծադումար կտակները ,— հարիւր հազարաւոր տոլարներ :

Վեց նահանգներէն կամ Սեւ Ծովու ափերէն Ամերիկա գաղթել եւ իրենց վաստակը նուիրել ընկերակցութեան մը որ միւնչեւ պորտը կը լողայ հարստութեան մէջ ...

Ա՛յ ինչո՞ւ կը գանգատին թէ բան չենք սորվիր օտար ափերու վրայ :

Ո՞ր եւրոպացի կոմսը եւ կոմսուհին , ո՞ր ամերիկացի միլիոնատէրը մէկ ձեռքով 41·000 տոլար պիտի կտակէր իր շնիկին :

Վ.Ա.Հէ

ՀԱՅԿ. ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

●

ՀԱԼԷՊ.— Ինչպէս ծանօթ է «Յառաջ»ի ընթերցողներուն, Սուրիոյ վերջին պետական յեղաշրջումէն ետք, քաղաքական թէ մարզական բոլոր միութիւնները լուծուած յայտարարուեցան, վերաձեւութեան ենթարկելու համար անոնց գործունէութիւնն ու իրաւական դրութիւնը: Նոր իշխանութիւնը, հէր խափաններ նախկին միութիւններու եւ զանազան կազմակերպութեանց գործունէութիւնը, այլ կ'առաջարկէր՝ որ նոր դիմում կատարեն անոնք, ներքին եւ կրթական նախարարութիւններուն:

Ինչպէս բոլոր իսլամ եւ քրիստոնեայ միութիւնները, Հ. Մ. Ը. Մ. եւս դէպ նուեցաւ այս հարկադրանքին առջեւ: Եւ որպէսզի չկազդ կազմակերպական գործերը, կատարեց օրինական անհրաժեշտ դիմումը: Նոյն ձեւով դիմում կատարեցին նաեւ հայ մարզական այլ միութիւններ:

Դժբախտաբար, այդ դիմումէն ասդին բաւական երկար ժամանակ անցաւ, որովհետեւ նոր իշխանութիւնը, Սուրիոյ մէջ միաձոյլ սուրիացի հաւաքականութիւն ներ եւ միութիւններ ստեղծելու առաջադրութեամբ, հրահանգեց բոլոր չհապզոուողներուն, իսլամ եւ ոչ իսլամ անձնաւորութիւններէ խառն վարչութիւններ ընտրել: Այսպէս, Հայ Մարմնակրթական Ընդհ. Միութեան սուբ. մասնաճիւղի վարչութեան մէջ պիտի ամնուէին երկու իսլամ անձնաւորութիւններ, որոնց ընտրութիւնը կը ձգուէր Հ. Մ. Ը. Մ.ին: Նոյն ձեւով, իսլամ մարզական միութիւններ, իրենց վարչութեան մաս կազմելու պիտի հրաւիրէին երկու քրիստոնեայ անդամներ կամ ոչ անդամ անձնաւորութիւններ, իրենց նախասիրութեամբ:

Այս առաջարկը կամ թելադրութիւնը, որքան ալ որոշ մտահոգութենէ մը թելադրուած, կը ներկայացնէր կարգ մը անպատեհութիւններ: Որով, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սուրիոյ գլխավարութիւնը, ինչպէս նաեւ չհակիկ այլ կազմակերպութիւններ, բազմաթիւ առիթներով լուսաբանեցին պատկան մարմինները՝ այդ անպատեհութեանց մասին, եւ, ուրախ ենք հաղորդելու, որ կրթական նախարարութիւնը բարեացակամութեամբ հրաժարեցաւ իր նախկին պահանջէն:

Բաւական երկար սպասումէ մը եւ զանազան ձեւակերպութիւններէ ետք, Հ. Մ. Ը. Մ.ի պաշտօնական ճանաչումը — նոր իշխանութեան կողմէ — հաղորդուեցաւ վերջապէս, եւ այսօր, Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան Սուրիոյ մասնաճիւղը ազատ է, ինչպէս ամբողջ տասնեակ տարիներէ ի վեր, կազմակերպելու իր տարեկան միջմասնաճիւղային մրցումները, ու ազատ գործունէութիւնը, նաեւ միջազգային մրցախաղերու կազմակերպութեամբ:

Վերջին մէկ տարուան ընթացքին, կարգ մը դրչակներ Արտասահմանի մէջ այն տպաւորութիւնը ձգեցին, թէ Սուրիոյ նոր իշխանութիւնները մասնաւոր ձըգտում մը ունին արգելք հանդիսանալու հայկական ձեռնարկներու, ու նոյնիսկ, ազգային վարժարաններու ազատ գործունէութեան:

Ինչպէս ընդգծած ենք ասկէ առաջ, պետական վերջին յեղաշրջումէն ետք, ոչ միայն Հայերու, այլեւ իսլամ կազմակերպութիւններու նախաձեռնութիւնները են թակայ եղան որոշ հակակշռի կամ մաս նաւոր արգիլումի: Անբնական չէր այս երեւոյթը, որովհետեւ նոր իշխանութիւնը, արդար իրաւունքով, կ'ուզէր իր առաջադրութիւններն ու գործելու նոր եղանակները ձեւի բերել, օրէնքներով նուիրագործել: Արդարեւ, Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահի ընտրութենէն ետք, սկզբնական օրերու բոլոր սեղմումները վերջ գտան, ու, այսօր, երկիրը իր երբեմնի բնականոն կեանքին վերադարձած է, չատ աւելի կազմակերպուած կերպով:

Հայ վարժարանները, սուրիական կրթական նախարարութեան կողմէ մշակուած կրթական ծրագիրը գործադրելէ ետք, նաեւ իրենց անկախ կրթական ծրագիրներով կը գործեն, ըստ առաջնոյն: Ոչ Հայերէն լեզուն, ոչ Հայոց պատմութիւնը, ոչ ալ մինչեւ այժմ աւանդուած հայագիտական ճիւղերը, ենթակայ չեն որեւէ կաշկանդումի: Նախակրթարանները թէ Ազգ. Քարէն Եփփէ ձեմարանը, կատարեալ ազատութեան մէջ, կը շարունակեն իրենց փրկարար գործը: Նաեւ, արտօնուած են հայերէնով բոլոր ձեռնարկներն ու հանդէսները, ու այս պարագան պաշտօնապէս հաղորդուած է չհակդրգռուողներուն:

Մ.

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ

●

ՍԱՆ ՓԱՒԼՕ.— Վայ այն ժողովուրդին, որուն երիտասարդութիւնը իրմէ կը հեռանայ, եւ վայ այն երիտասարդութեան, որ ժողովուրդ չունի իր կռնակը: Առաջինը ծով մըն է առանց նաւի, լճացած: Երկրորդը նաւ մըն է առանց ծովի, քարացած կապ ցամաքին:

Այսօր դպրոցասարհի մէջ ցրուած ժողովուրդը, անոր առաջատար դասը, կազմակերպութիւնները եւ անոնց սրտցաւ ղեկավարութիւնը, Արեւելքէն Արեւմուտք եւ Հարաւէն Հիւսիս ահազանգ կը հնչեցնեն, թէ հայ երիտասարդութիւնը կորուած է մեզմէ, կը խորթանայ, կ'այլասերի, կ'օտարանայ եւ պիտի գայ ժամանակ մը երբ պիտի ուրանայ իր ծագումը, ցեղը, ազգութիւնը: Եւ այս ահազանգը չատ քիչերու ականջին կը հասնի, չատ քիչերու սարսափ կ'ազդէ:

Այս ահաւոր անտարբերութիւնը աւելի դաժան է ու անբացատրելի, քան համայնակուլ այլասերումը: Որո՞ւ հոգ, որ հայ երիտասարդը քայլ առ քայլ, արեւի տակ մնացած սառոյցի կտորի մը պէս կը հալի, կը փոքրանայ: Ո՞վ կը մտածէ այս ահաւոր չարիքին դէմ կռուելու համար: Ո՞վ կը մտածէ գոհել իր նիւթական եւ բարոյական միջոցները փրկելու համար երիտասարդութիւնը ... Հայ հարո՞ւստը ... Զէ՞ որ փոքր նիւթական զոհողութիւն մը կրնայ պակսեցնել իր չինած չէնքին յարկերը ... Հայ կղե՞րը, — դեռ կրօնասէրներ կան որոնք սա քանիերորդ դարուն կը բացատրեն Քրիստոս ինչպէս քալեց ծովի վրայէն եւ անցաւ: Հայ մտաւորականը, այո, կը մտածէ կը տառապի, բայց արդէն տառապանք մըն է իր դոյութիւնը, անտեսուած ու մոռացուած մըն է ինքն ալ իր հերթին:

Ընդհանուր այս դասալքութեան մէջ երբ պատասխանատուն կ'ուրանայ իր առաքելութիւնը եւ անպատասխանատուն առաքելութիւն կուտայ իր անձին, ինչպէ՞ս կարելի է չընդվզիլ, մանաւանդ որ այս վտանգաւոր անտարբերութեան ալիքները կը ծածկեն ամէն մէկ դաղութի ափերը: Նոյնն է վիճակ, բոլորին համար մէկը ապրագընթաց, միւսը աւելի դանդաղ:

Այն դաժան, ժամանակներուն երբ մենք դեռ կը դոնուէինք մեր հողին վրայ, մեր հայրենիքին մէջ, երբ չրջապատուած էինք բարբարոս եւ արիւնածարաւ թշնամիներով, երբ մեր կեանքը սոխի մը դիմունէր, երբ գիշերները կը պառկէինք ահուդողի մէջ, վախնալով որ այլեւս չենք տեսներ յաջորդ օրուան արեւին լոյսը, այն ահաւոր օրերուն, մենք աւելի լաւ Հայեր էինք: Շատ աւելի կը մտածէինք մեզ ցեղի պահպանման մասին, փիլիքա պէս թէ բարոյապէս եւ չէինք խնայեր մեր լաթերու մէջ պահած վերջին ոսկին, մեր ապրուստի միակ առարկան յատկացնելու պէնքի եւ սերունդի փրկութեան:

Իսկ այսօր, երբ մեր խրճիթներուն փոխարէն ունինք փառաւոր ապարթմանները, ձեթէ ճրագի փոխարէն էլեկտրական լուսաւոր ջահեր, երբ մեր աչքերն ու ականջները վարժուեր են ռատիօին եւ թէլէվիզիոնին, երբ մեր հայրենի սառնորակ աղբիւրներու անմահական ջուրը փոխակերպելու ենք չամփայնի, երբ մեր տակի ջուրին, էշը կամ ձին փոխարիներ ենք օթոմոբիլի, մենք հիմա աւելի պակաս Հայ ենք, քան այն օրերուն երբ մեր երկիրն էինք:

Այն առեն մենք հնարաւորութիւն չունէինք բայց կը փորձէինք, կը դոհարեր ուէինք, իսկ հիմա որ աւելի լայն են մեր միջոցները, դարձեր ենք եսասէր, միայն մեր մասին մտածող: Ի հարկէ բացառութիւններ միշտ ալ եղած են ու կան: Ասոնք այդ առաքինի ու ազնիւ հայ որդիներու մասին չէ, որ տուեր են ու կուտան իրենց նիւթական, բարոյական եւ յաճախ ալ ֆիզիքականը: Եթէ մենք հիմակուընէ, թէեւ քիչ մը ուշացած թումբեր չկանգնենք այդ հեղեղին դիմաց, յիսուն տարի վերջ մոմով պիտի փնտռենք հայ երիտասարդ մը որ ինքզինք Հայ զգայ կամ Հայ համարի: Այն առեն մեր ամբողջ նիւթական կարողութիւնը պիտի չկրնայ մէկ երիտասարդ անդամ դարձնել դէպի իր ազգութիւնը: Այն առեն պիտի ծածկենք մեր կուրծքը, պիտի փետտենք մեր մազերը, բայց արդէն չատ ուշ կ'ըլլայ:

Ուրիշ պարագայ մը եւս.— Մինակ մենք, հին սերունդը կամ ծնողներս չենք յանցաւորները երիտասարդութեան ուծացման կամ այլասերման խնդրին մէջ: Անշուշտ ունինք յանցանքի մեծագոյն բաժինը որուն անդրադարձայ եւ դեռ պիտի անդադարառնամ: Ցանցանքի մեծ բաժին մըն ալ կ'իյնայ իրեն նոր սերունդին վրայ: Երբ ան կը հասնի ինքնագիտակցութեան տարիքին, երբ արդէն անիկա դուրս կուգայ իր ծնողներուն թեւարկութեան տակէն եւ կը դառնայ իր ճակատագիրը վարողը, ահա այդ չրջանէն կը սկսի անոր պատասխանատուութիւնը:

Ուրիշ յօդուածով մը պիտի չանամ լրացնել պակասը եւ կարդ մը թելադրութիւններ ընել, իբրեւ եզրակացութիւն:

ՅՈՎՀ. ՏԷՕՄԻՃԵԱՆ

ՀՕՐԱՔՈՑԸ.— Արամ, եթէ այդ տպեղ բառը մէյ մըն ալ չգործածեիս, քեզի 25 ֆրանք կուտամ:

ԱՐԱՄ.— Հօրաքոյր, դեռ ուրիշ բառ մը դիտեմ, որ 50 ֆրանք կ'արժէ ...

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

●

ՄԱՐՍԷՅԼ, 3 Նոյ. (Յառաջ).— Դաշնակցութեան Օրուան տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ Հոկտ. 31ին, չաբաթ դիշեր ժամը 9ին մինչեւ լոյս: Մարսէյլի հայութիւնը՝ փութացած էր Ալժէ փողոցի թատերասրահը, անդամ մը եւս հաղորդուելու մեր անցեալին հետ եւ լսելու Դաշնակցութեան խօսքը:

Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ «Մարսէյեզ»ով եւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան քայլերգներով, զոր դաշնակի վրայ նուագեց Օր. Ակինեան, ընկերակցութեամբ Պ. Ս. Չէօրէքճեանի (ջութակ): Անցեալի նման քեմայարդարումը կատարուած էր պատշաճօրէն: Դաշնակցութեան մեծադիր դինանշանը, հիմնադիր երրոր դութեան նկարները՝ եւ հայկական ու ֆրանսական եռագոյնները:

Օրուան նախագահը՝ ընկեր Ց. Պապիկեան, իր բացման խօսքին մէջ, թուեց այն կարեւոր գործերը որ կատարուած են Դաշնակցութեան կողմէ, վերջին վաթսունամեակի ընթացքին.—Ասանասրի արշաւանք, Պանք Օթոմանի գրաւում, Եըլդըզի մահափորձ, Պարսկական եւ Օսմանեան սահմանադրական չարժումները, կամաւորական դունդերու կազմութիւն, Հայաստանի Հանրապետութեան ստեղծում եւն., եզրակացնելով ընկերը չէշտեց թէ Դաշնակցութիւնը այսօր ալ կը դոնուի պատնէշին վրայ, անվհատ աշխատելով Հայկական Դատին համար: Այդ աշխատանքները յաջողութեամբ պիտի պսակուին, ու հայ ժողովուրդը պիտի ունենայ իր հայրենիքը՝ Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ: Ընկերոջ խօսքերը ընդունուեցան ջերմ ծափերով: Օր. Ակինեան դաշնակահարեց Խաչատուրեանի «Օրօր»ը եւ Պախի քոնսերթոն: Օրիորդը որ տարիներէ ի վեր իր բաժինը կը բերէ հայկական հանդէսներու, իրապէս արժանի է դնահատութեան:

Առաջին բանախօսն էր Շրջ. Կոմ.ի կողմէ ընկ. Տ. Թադոյեան որ մասնանչելով Դաշնակցութեան դէմ սարքուած հալածանքներն ու պայքարները արտաքին թշնամիներու եւ ներքին հակառակորդներու կողմէ, հարց տուաւ թէ ուր է Դաշնակցութեան ուժին գաղտնիքը: Թուեց քանի մը գլխաւոր ազգակներ, որոնք կը կազմեն Դաշնակցութեան ուժը: Ցետոյ խօսքը ուղղելով ժողովուրդին եւ մասնաւորաբար երիտասարդութեան, թելադրեց դուրս դալ Դաշնակցութեան վրայ՝ որովհետեւ, ներկայ անստոյգ օրերուն, հայ ժողովուրդի փրկութեան յոյսը Դաշնակցութիւնն է:

Անակնկալ՝ բայց իրական հաճոյքով էր որ առիթ ունեցանք լսելու երգչուհի Խաբար Տիկին Մարի Նազդաչեանը (Աչըգեան) որ յունահայութեան ծանօթ անուն մըն է հայ մշակոյթին իր բերած նպաստ –

(2)

ԳՐԻԳՈՐ ՉՕՀՐԱՊ

(Շար.)

ՄՈՌՈՒԱԾ ԽՋԵՐ

ԱՌՋԻ ՍԷՐ, ԱՌՋԻ ԲԱՐԻ

★

Ինչ որ մենք գիտէինք արդէն—ամբողջ ու կատարեալ հաւաքածոյ մը հոն՝ Ցիսուսի, Աստուածածնի փոքրիկ դունաւոր պատկերներու, համրիչներու ու վենետիկ տպուած փոքրակազմ աղօթագիրքերու:

Մեղի պէս ինք ալ հետաքրքիր աչքերով կը հետեւէր այս ի տես հանումին, իբրեւ թէ օտարոտի ըլլային իրեն այդ ամէնը, որոնք՝ այս վայրկեանիս, իր առջի օրերը ետ կը բերէին, անփոփոխ իրենց ձեւով, գոյնով ու բոյրով գրքի մը էջերուն մէջ զետեղուած ծաղիկներու, տերեւներու նըմանո տափակցուած ու փոշիացած քիչ մը:

Ու առանց վէճի, ինչ որ հազուագիւտ է իրական ժառանգորդներու մէջ, մեր մէջ — ջէն ամէն ոք իր բաժինը կ'որոշէր, իրեն պէտք եղածը կը նշանակէր, մէկ դի կը դնէր:

Հիմա բոլորովին խորն էինք անտուկին. ձեռագործներ կը հանէինք դուրս, դունաւոր մետաքսէ հիւսուած անհատական նրբութեամբ, եւ սքանչացած՝ կը դառնայինք պառաւին որ կը ժպտէր համեստութեամբ:

— Մեր առենի աղջիկները բոլորն ալ գիտէին ասոնք:

Ու էն վերջը, կապոյտ մետաքսէ պզտիկ պահարանի մը մէջ որ ինքնին արուեստագիտական հրաշակերտ մըն էր, պզտիկ վունջ մը... խարտեաշ մազերու:

×

Կուիւը այս հէք մազերուն վրայ փրթաւ. ուսկի՞ց էին, որո՞ւն էին այս մազերը, եւ առանց իր պատասխանին ապասելու, անհամբեր, մեր վճիռը կուտայինք. սերտհարի մը գլխուն մազերն էին ասոնք: Թադուկ տուտունին սիրահարը. ու անմիջապէս կ'երեւակայէինք այդ սիրահարը. կը պատկերացնէինք դինքը, մարմինն ու հոգի կուտայինք իրեն. մի՞թէ հասակով, ոչ. ուրեմն բարձրահասակ: Թադուկ տուտուս մասնաւոր տկարութիւն ունենալու էր չքեղ հասակներու ու բարակ մետաքսէ պեխերու. գոնէ երջանիկ եղա՞ծ էր այս մարդուն հետ: Ու կը յարձակէինք Թադուկ տուտուին վրայ, կը դատապարտէինք դինքը. այս սուրբ կինը, այս աղջիկը որ մինչեւ ետքը էրիկ մարդոցմէ իր հետաքրքրութիւնը պահեր էր, կեղծաւորին մէկն էր. իր յանցանքին խոստովանութենէն աւելի բան ունէինք ձեռքերնիս, դրական ապացոյց մը: Կատակները կը վերսկսէին ամէն դիմէ մէյմէկ ձայնով, անլուր ժխորի մը ներդաշնակութեանը մէջ:

— Թադուկ տուտուս, բռնեցինք քեզի:

— Խարտեաշներէն կ'ախորժի եղեր, չըսէ՞ր մինչեւ հիմա:

— Ո՞վ է խարտեաշը մէջերնիս, թող առաջ անցնի:

Պառաւը պատասխանելու առեն չունէր, բայց իր սովորական անարիւն երեսը կը դունաւորուէր ահա, փոքրիկ խաժուկ աչքերը արտասուալոր փայլով կը ճառադայթէին՝ սեւեռած այդ մազի փունջին վրայ, չկարենալով զատուիլ անխօսուկ յիշատակէն. ու տակաւ առ տակաւ կը թրջէին, ծիրանի գօտիի մը տակ տեղացող անձրեւի մը նմանութիւնը բերելով:

— Ախիկա մարդու չեմ տար. ինծի հետ դերեզման պիտի դրուի:

Ինչո՞ւ համար. բացատրութիւն կ'ուզենք, աղուոր սրտաչարժ պատմութիւն մը, անոնցմէ՝ զոր Թադուկ տուտուն համով հոտով ըսելու արուեստին մէջ նըմանը չունի:

Եւ տեսնելով, որ ծաղրածութիւնները կը վիրաւորեն դինքը, լուրջ կերպարանք մը կ'առնենք, կ'աղաչենք:

— Ջուգում Թադուկ տուտու:

Եւ անտուկը պարպուած կը թողունք սենեակէն մէջտեղը. բաղմոցին ու աթոռին վրայ ալ անոր պարունակած այլազան առարկաները, անցեալ կեանքի մը բեկորները. պառաւին բոլորը կը հաւաքուինք, ուշադիր, խելօք կեցած տղոց նըման, որոնց մասնակ մը խոտացուած է:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

ՕՂԱԿՆԱՑ

•

Իր վրանատունը, սովոր տղա - կան եռանդագին աշխատանքի :

Դեռևս Նավասարդ ամսուն տան - տերը հրամայած էր ոչխարները ձմեռնանոցը տանել, որ ձյուն չգար ու ոչխարները սկսան ծնանիլ :

Կանգնած էր գ. կամարի ճա - միայի վրան :

— Ջան հայրիկ, ասա՝ ինչո՞ւ չես ուզում ինձ տալ քո աղջկան, որ ես էլ ուրախանամ :

Հայրը չպատասխանեց ոչինչ, միայն ժպտեցավ :

Ղազարը, որ ոչխարների հետ էր, ետ դարձավ տեսնելու, թե ինչ կլինի :

Հայրը ասաց աղջկան :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ինձ ոչինչ չես տալիս :

— Ես ի՞նչ ունիմ, որ տամ քեզ :

— Ոչխարներ ունիս, ձի ունիս, ինչ ուզես ունիս :

— Ես ոչխարներ չունիմ, ձի չունիմ, ինչ ուզես չունիմ :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ոչինչ չունիս :

— Ես ոչինչ չունիմ, բայց ինձ ուրիշ բան պետք է :

— Ի՞նչ բան :

— Ես ուզում եմ, որ ինձ տաս քո աղջկան :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ոչինչ չունիս :

— Ես ոչինչ չունիմ, բայց ինձ ուրիշ բան պետք է :

— Ի՞նչ բան :

— Ես ուզում եմ, որ ինձ տաս քո աղջկան :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ոչինչ չունիս :

Ղազարը, որ ոչխարները ետ էր դարձրել, ետ եկավ և ասաց հայրիկին :

— Հայր ջան, ինչո՞ւ չես տալիս ինձ քո աղջկան :

— Իրա՞ւ, Ղազարո, չե՞ս տարաձա - կում :

— Ինչպե՞ս կարող եմ տարաձա - կել, երբ ինձ ոչինչ չի տալիս :

— Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչխարներ տաս, որ ես էլ ուրախանամ :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ոչխար չունիս :

— Ես ոչխար չունիմ, բայց ինձ ուրիշ բան պետք է :

— Ի՞նչ բան :

— Ես ուզում եմ, որ ինձ տաս քո աղջկան :

— Ես ինչպե՞ս կտամ քեզ, որ ոչինչ չունիս :

Ղազարը, որ ետ էր դարձ

ՇԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԹՐԻՔՍԹԻ ՄԷՋ

Նոր խռովութիւններ տեղի ունեցան Թրիքսթէի մէջ, խաալական ցոյցի մը առթիւ: Երկու հոգի մեռան, չատեր վիրաւորուեցան: Ցուցարարները, որոնց մէջ բազմաթիւ ուսանողներ կային, ոստիկաններուն քարերը հանեցին եւ ոստիկաններուն վրայ նետեցին, «Թրիքսթէն Իտալիոյ կը պատկանի, անկից՛ Թրիէօ» ազդարակելով: Ցոյցը տեղի ունեցաւ Ս. Անտոնիոս եկեղեցւոյ մօտ, ուր քանի ուսանողներ վիրաւորուեցան ոստիկաններու քերերէն: Ոստիկանները իրենք ալ խոշտանգուեցան: Իտալական իշխանութիւնները կը ձգեն անգլեամերիկեան ոստիկանութեան վրայ: Իտալիոյ վարչապետը կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին որպէսզի հանդարտ կեցան:

Վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը չափազանց լարուած է եւ կը վախցուի նոր ընդհարումներէ Իտալացիներու եւ անգլեամերիկեան ոստիկանութեան միջեւ: Ընդհանուր գործադուլ յայտարարուած է եւ պաշարման վիճակ հաստատուած է: Իրազեկները կը հաւատան թէ 1945էն ի վեր առաջին անգամ է որ այսքան ծանր դէպքեր կը պատահին Թրիէսթէի մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

35 ՀՐԵԱՆԵՐ 6էն 14 օր բանտարկութեան դատապարտուեցան Մլունիկի մէջ, այն ամբաստանութեամբ թէ Իսրայէլէն գալով Գերմանիա մտած են գաղտնօրէն: Ցեղոյ պիտի արտաքսուին: 32 հոգի եւս կը դատուին:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ բոլոր հին պատուանշանները ջնջուեցան կառավարութեան որոշումով եւ նորեր հաստատուեցան, — «Նեղոսի Մանեակ», «Հանրապետութեան Մանեակ» եւն.: Ուրիշ հօթը չքանչաններ ալ հաստատուած են քաջութեան, զօրաշարժի, արժանիքի, պարտականութեան, ուղղամտութեան, նշանառութեան եւ մարզանքի համար:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կրաւորական պաշտպանութեան առաջին փորձը կատարուեցաւ Ուոչինկթընի մէջ, ի նախատեսութիւն հիւլէական յարձակումի մը: Նախագահ Այզընհաուըր ալ պատսպարան մտաւ իր կնոջը եւ բոլոր նախարարներուն հետ:

ԵՐԿՈՒ ԼՐՏԵՍՆԵՐԸ, գերմանացի Ռոսլէը եւ զուիցերիացի Շնայփըը դատապարտուեցան թեթեւ պատիժներու, զուիցերիական առեւանի մը կողմէ: Առաջինը դատապարտուեցաւ մէկ տարի, երկրորդը՝ ինը ամիս բանտարկութեան: Երկուքը միասին գաղտնիքներ հաղորդած էին Ատլանտեան կազմակերպութեան մասին:

84 ՕՐ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցաւ 19 տարեկան անգլիացի պահակ մը, որ դիւերը քնացած էր Լոնտոնի աշտարակին մէջ, ուր կը գտնուին արքունի գոհարեղէնները:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ մէկ արուարձանին մէջ երեք երիտասարդներ յարձակելով ընտանեկան նպաստի դրասենեակի մը վրայ, 1.600.000 ֆր. թոցուցին:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին երեկոյթ պարահանդէսին:

Դեկտեմբեր 24ին, եւրոպական Ծնունդին, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ:

Avec la grande formation de
JACQUES HELIAN

ՀԱՆԴԷՍ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Պորտոյի մասնաճիւղի հանդէս - պարահանդէսը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Շամպր ար Քոմէրսի սրահը, Պուասօ, «Ռիւ Թրուա Քօնիլ»:

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, նուագ, հայկ. եւ կովկասեան պարեր: Կը բեմադրուին Զարշըլը Այթին Աղաի թատերախաղէն քանի մը տեսիլները:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը ծախենք ամէն տեսակ ածուխ եւ փայտ: Մեծ ու փոքր քանակ: Փոխադրութեան ծախքը մեր վրայ: Դիւրամատչելի պայմաններ:

Դիմել ՔԱՋԵՐԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍԻՆ:
4, Rue Ruisseau, Marseille
Tél. Garibaldi 38 - 12

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՆՈՑԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

5ՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԸՆՈՂԻ ՄԷՋ

Նոյ. 8ին: ՍԱՖՐԻԷ ՔԷՕՐԻ մէջ, ժամը 15ին:

Նախագահութեամբ ընկեր Հ. ՄԷՐԻՆ - ԿԻՒԼԵԱՆԻ:

Կը խօսի ընկեր ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Խնամուած գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ մեր լաւագոյն ուժերու: Ազգային պարեր՝ Ֆ. Կ. Խաչի Սանուհիներուն կողմէ, նոր տարազներով: Կենդանի պատկեր: Մուտքը ազատ է:

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ:

Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր:

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքացի ԷՏ. ՏԷՓՐԷՕՁԻ: Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԵԱՆ:

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարական ընկերներ: Բեմավար Պ. Անդրանիկ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Հ. Ց. Դ. Օրուան առթիւ: Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի, այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս:

Ցուվհաննէս Տէր Ցակոբեանի սրահը, 112քէր, ռիւ Էթիէն Տօլէ, Փըթի Փօն:

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին շաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առաջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21.30էն մինչեւ լոյս: Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենեաիկի Մխիթարեան հաստատութեան վրայ:

Տոմսերու համար դիմել.—
Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Քանըմէկերորդ ուխտագնացութիւնը Մարսիլիոյ հայ գաղութին դէպի «Նօթր Տամ ը լա Կարտ»ի սրբավայրը, այս կիրակի: Աւարտուելէն պիտի նախագահէ Մարսիլիոյ վիճակաւորը՝ գերապայծառ Ցովհաննէս արք. ՏՐԼԷ: Սոյն օրը ժամը 9ին հայ հաւատացեալներ պիտի հաւաքուին նոյն սրբավայրին մէջ՝ ուր ժամը 9-ին հանդիսաւոր ճաշնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Մարսիլիոյ հայ կաթողիկէ առաքելութեան մեծաւորը: Ցաւարտ պատարագի հանդիսաւոր հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի վերջին երկու պատերազմներու ընթացքին իւնկած համայն նահատակներուն համար:

Աւարտուելէնէն վերջ ֆրանսերէն պիտի քարոզէ պատարագիչը: Սոյն օրուան սրբազան երգերը պիտի կատարուին Մարսիլիոյ հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյն «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» երգչախումբին կողմէ: Մեծապէս բաղձալի է որ Մարսիլիոյ հայ ժողովուրդը հոծ բազմութեամբ ներկայ ըլլայ եկեղեցական արարողութիւններուն: Մարսիլիոյ հայ կաթող. առաքելութիւն

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ընկերվարական թէյասեղան ծը - րանասահայ Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնա - ճիւղի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը երեքին, Ցոյներուն սրահը: 5 ռիւ Պօնըփուա:

Կը խօսին Լիբանանի ընկերուհիներէն Ցուլիաննէ Զպուճեան եւ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ օծման 49րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի Եկմալեան եռաձայն հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ ըստ սովորութեան հոգեհանդստական պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցւոյ չէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ Աղեքսանդրը Մանթաշեանի եւ Մանթաշեան զաւակներուն:

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայր. պատուիրակ եւ Փարիզի Առաջնորդ գերաչնորհ Տէր Սերովբէ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ:

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջակայքի համայն հայութիւնը որ սիրով փութայ եկեղեցի ներկայ ըլլալու այս արարողութեան, ի յարգանս մեծ բարերարի յիշատակին:— (Դիւան հոգաբարձութեան)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Օննիկ Պէկեան, Տէր եւ Տիկին Տիրան Գառակեան, Այրի Տիկին Արաքսի Թաղաւորեան, Տէր եւ Տիկին Ցովհաննէս Ալէքսանեան, Տէր եւ Տիկին Հմայեակ Ալէքսանեան, Տէր եւ Տիկ. Վրէժ Թաղաւորեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի օր, Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հոգեհանդիսատ պիտի կատարուի, իրենց մօր, զոքանչին, մօրաքրոջ՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՆՈՒՇ ՊԷԿԵԱՆԻ
(Ծնեալ Ցովակիմեան)

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՎԱԼԱՆՍ.— Այրի Տիկին Ալիս Կէղիւրեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր ամուսնոյն ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԷԶԻՒՐԵԱՆԻ յիշատակին, անոր մահուան քառասունքի առթիւ, այս կիրակի, ժամը 10ին, տեղւոյն հայ կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ:

Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ենթակոմիտէին եւ բոլոր անոնց, որոնք իմ հիւանդութեանս ընթացքին, իրենց այցելութեամբ եւ մաղթանքներով, մխիթարեցին զիս:— Մկրտիչ Ներսէսեան

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ. Լիոն Տեսին մասնաճիւղի:

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտեան 3, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Հայկական ժողովրդական եւ դեղջկական երգեր, արտասանութիւններ եւ չատ մը հաճելի անակնկալներ: Ընտիր նուագախումբ դեկավարութեամբ ՌԻԹՄ ԹԱՋԻ: Ճոխ պիւֆէ, զանազան ըմպելիներ, մատչելի գիներով: Մուտք 150 ֆր.:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ԽԱՉԱՀԱՆԳԻՍՏ

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱ.— Ս. Կարապետ եկեղ. կրօն. ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ «պատարագի զգեստի» օրհնութիւնը պիտի կատարուի, 11 Նոյեմբեր, Զորեքշաբթի առաւօտ, Զինադադարի տօնի առիթով: Այս բացառիկ հանդիսութեան առթիւ՝ կը հրաւիրենք անխտիր մեր բոլոր հայ ժողովուրդը:— (Կնիք)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղի վարչութեան անփոխարինելի անդամուհի Տիկին Վեհիւհի Պասմաճեանի կսկծալի մահուան առիթով ընորհակալութեամբ ստացած են փոխան ծաղկեպսակի, Պ. Ն. Օ. Թէրլէ - 4000 ֆր.: Տիկին Ա. Տիւփիւիէ եւ Տէր մէղեանէ եւ Տիկին Ս. Լերթողեանէ եւ Տիկին Ժ. Թէրլէմէղեանէ վեց հազար ֆր.: Գումար 10.000 ֆրանք:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Վարդան են - թակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կուսէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը ճիշդ 20.30ին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Ահարոնեան սրահը: Կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Կեդր. վարչութիւնը միջմասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի բոլոր մասնաճիւղերը այս շաբաթ ժամը 16ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

ՀԱՄԱՀԱՅՐ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի օր, առաւօտ ժամը 9ին, Պառ տիւ Կլոպի մէջ, (7 Պուլվար տ'Ալթէն): Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՄԱՀԱՅՐ. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը տասնին, Քաֆէ Քոմերսի սրահը: Օրակարգ.— Զեկուցում հաշուեքննիչ յանձնախումբի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

վերսկսած է հայերէնի, ռուսերէնի եւ կովկասեան պարերու դասերը:

Պայմաններու համար դիմել՝
10, Passage Dubois, Paris (9e)

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ
THEATRE d'IENA, 10, Ave d'Iéna
Երկուշաբթի 9 Նոյեմբեր ժամը 21ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՉԱՆ

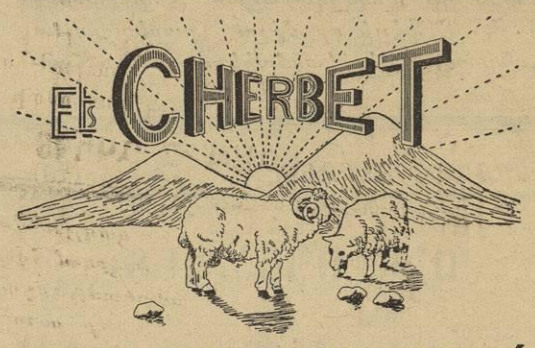
Միջին Արեւելքէն վերադառնալով կը ներկայացնէ իր

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Թատերգութիւնը (3 արար), մասնակցութեամբ՝ մուտքի կարգով Ց. ԼԱՒԻՖԵԱՆի, ՏԻԿԻՆ Ց. ԼԱՒԻՖԵԱՆԻ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի, Ա. ԳՄԲԻՒԹԵԱՆի, ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի եւ ՏԻԿԻՆ ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆի:

Բեմադրութիւն հեռուղութեամբ Պէյրութի ներկայացման դեկավար Պ. ԱՇՈՏ ՄԱՏԱԹԵԱՆի:

Մուտքի տոմսերը 200 ֆրանքէն սկսեալ: Դիմել գրատուն Հ. Բալուեանի՝
43 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9): Հեռ. ՓՐ 025-46

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité
Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris
Առաջնակարգ զգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք ձեր ղերձակէն այս վաճառանիշով, — ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի - պա, ներբին ներմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ:
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
8
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
8 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7214 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2625

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՍԵՒ ՉՏԵՍՆԵԼ

●

Մեր այսօրուան վիճակին մէջ ամէնէն աւելի պէտք ունինք ծաւալուն, կազմակերպուած ուժերու։ Կը բաւէ որ իրական պահանջէ մը բխած ըլլան։

Ամէն հանրօգուտ կազմակերպութիւն օղակ մըն է։ Որքան հարթագոյ, զօրաւոր եւ դործօն ըլլայ, այնքան կ'ամրապնդէ ինքնապաշտպանութեան ցանցը։

Քաղաքական կուսակցութիւններն ալ մաս կը կազմեն այդ ցանցին։

Իրենց բուն կոչումը արդեօք մը չէ ուրիշ աշխատանքներ կատարելու։ Մանաւանդ երբ ապացուցած են իրենց արժէքը, յարատեւ գործունէութեամբ եւ բազմակողմանի յատկութիւններով։

Շատ ալ չխօսինք ներքին, կուսակցական վէճերու մասին։

Կուսակցութիւններէն դուրս ալ վէճեր, կրքոտ ընդհարումներ չկա՞ն։

Տարիներով արիւն պղտորած չե՞ն կրօնական – դաւանական պայքարները, երեք յարանուանութեանց բաժնելով անտէր ժողովուրդը։

Քաղաքական կուսակցութեանց հետքը չէ մնացած Պոլսոյ մէջ։ Եւ ոսկայն իրար կը դղեն օրն ի բուն, փողոցի վերածելով մամուլը եւ թշնամի թեւերու բաժնելով դաղութը։

Ընդհանրապէս մեր ներքին վէճերը հետեւանք են տգիտութեան կամ բանգիտութեան մարզանքներու։ Եւ կ'արծարծուին անոնց կողմէ որոնք իսկապէս «անելիք չունին»։

Անշուշտ ասիական բարքերն ալ կ'ապահանեն մթնոլորտը։

Բայց եւ այնպէս, եթէ կարելի ըլլար բաղդատութիւն մը կատարել, պիտի տեսնէինք որ ամէնէն զժբախտը մենք չենք։

Այս պարագան կը յիշեցնենք ոչ թէ իրեւ մխիթարանք, այլ ըսելու համար թէ պատահական պոռթկումներ պէտք չէ պատրուակ դառնան խորհելու, անկիւն մը քաշուելու եւ ձիւթ ծամելու։

Անհատական թէ հանրային կեանքի մէջ երեւոյթներ կան որոնք խորապէսվրդովիչ են, բայց անխուսափելի։ Շարժումը կանգ չառներ այս կամ այն միջադէպին հետեւանքով։ Ոեւէ ժողովուրդի մէջ։

Ամէն օր թերթ կը կարդաք եւ կը տեսնէք թէ ինչ անճոռնի, երբեմն արիւնալի տեսարաններ կը պարզուին խորհրդարաններու մէջ, իրրեւ հետեւանք կուսակցական, քաղաքական եւ լրագրական պայքարներու։

Այո, մենք տկար ենք եւ անհրաժեշտ է որ կարելին փորձենք, պատակոումները սահմանափակելու համար։

Եւ սակայն, արդար չէ ամէն բան սեւ տեսնել եւ սկզբնական մեղքը վերագրել քաղաքական հոսանքներու գոյութեան։

Եթէ բաղդատութիւն մը փորձէք, պիտի տեսնէք որ չնայած երեւոյթները, դրական իրողութիւնները չատ աւելի մեծ, տեսանելի եւ չօշափելի չափով մը կը կազմեն։

Խօսելով մեր այն Դաշնակցութեան մասին, որ ամէնէն չարակամն ալ պիտի չկրնար ժխտել անոր ստեղծագործ վաստակը՝ իրրեւ գործօն ուժ։ Ոչ միայն քաղաքական ասպարէզին, այլեւ մշակոյթի անդաստանին մէջ։

Մտաւոր զօրաշարժի ո՞ր մէկ ճակատին վրայ կարելի եղած է դերազանցել Դաշնակցութիւնը։

Եւ ո՞րն է այն հոսանքը որ պիտի կրնար Դաշնակցութեան տեղը բռնել։ Եթէ ոչ բեղուն եւ բազմակողմանի գործունէութեամբ, գոնէ իրրեւ մղիչ ուժ։

Փոխանակ թարթափելու եւ անամէջ մարզանքներ փորձելու, դուրս գլխի տանք, տեսնելու համար թէ ի՛նչպէս կարելի է օգտագործել վաւերական եւ տոկուն ուժերը։

Առանց ամէն բան սեւ տեսնելու ; Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԵՒ ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԴԷՊՔԵՐ ԹՐԻԷՍԹԷԻ ՄԷՋ

●

ԵՕԹԸ ՍՊԱՆԵԱԼ, ՀԱՐԻՒՐ ՎԻՐԱՒՈՐ

Ուրբաթ օր դարձեալ խռովութիւններ ծագեցան Թրիէսթէի մէջ, չատ աւելի ծանր հետեւանքներով։ Այն ատիճան որ, Հռոմի մէջ ալ ցոյցեր կատարուեցան, բողոքելու համար անգլեւամերիկեան ոստիկանութեան միջամտութեան դէմ։

Ահաւասիկ վերջին դէպքերուն ամփոփումը ։ —

Անկարդութիւնները սկսան առտուն ժամը 9ին։ Այս անգամ ցոյցերը ուղղուած էին դաշնակից իշխանութեանց եւ մասնաւորապէս Անգլիացիներուն դէմ որոնց հետեւակ է ոստիկանութիւնը ։

Ցոյցերէն առաջ, ընդհ. գործադուլ մը տարբուած էր 24 ժամուան համար, ինչպէս գրած էինք երէկ։ Թրիէսթէի քաղաքապետը կ'ըսէ թէ զինուորական կառավարիչը, զօր. Ունիթըրթըն (անգլիացի) մերժած էր ընդունիլ քաղաքապետական խորհուրդին պատուիրակութիւնը որ պիտի խնդրէր փողոցներէն հեռացնել ոստիկանութիւնը եւ զինուորներ դնել անոնց տեղ ։ Քաղաքապետը յայտարարած էր ժողովի մը մէջ.— Եթէ զօրավարը կը մերժէ տեսնուիլ մեզի հետ, չենք կրնար պատասխանատու ըլլալ հետեւանքներու մասին։

Ակնատես թղթակիցներ նկարագրելով անկարգութիւնները, կ'ըսեն թէ չէնքեր կրակ տրուեցան, մինչ բաղմութիւնը կը մռնչէր.— «Իտա՛լիա, Իտալիա»։ Կրակի տրուած չէնք մը կը պատկանէր խաչական միութեան թշնամիներուն։ Այնմիջապէս օդնութեան հասան ոստիկաններ եւ քաղաքապահ զինուորներ ։ Ցուցարարները քարեր կը նետէին, ոստիկանները չարժման մէջ դրած էին իրենց բերդերը եւ ատրճանակները։ Ունէին հրապարակին վրայ, ծովուն դիմաց, ուրիշ երիտասարդներ կը փորձէին խաղալկան դրօշը պարզել քաղաքապետարանին վրայ, իտալական քայլերգը թնդացնելով։ Այս տեղ ալ զինուորներ հասան արտասուաբեր ռումբերով։ Ցանկարծ հրապարակին վրայ բոլոր չէնքերուն ապակիները ամրեցան ։ Անգլիական զինուորական կառք մը պայթած էր, բոցերու ճարակ դառնալով ։ Ոստիկանութիւնը դնդացիրները ուղղեց երիտասարդներուն վրայ։ Գնդակներ տէզերին եւ մարմիններ գետին տապալեցան։ Ցոյց մը ցուցարարները երկու ձեռնամբ նետեցին քաղաքապահ զինուորներուն վրայ որոնցմէ ոմանք ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Ամէն կողմ արիւն կը տեսնուէր եւ վիրաւորներ կը փոխադրուէին։ Բազմաթիւ երիտասարդներ բանտարկուած էին անմիջապէս ։

Խռովութիւնները ծաւալեցան քաղաքին միւս մասերուն մէջ։ Երիտասարդները կատաղօրէն կը մաքառէին զինեալ ուժերուն դէմ։ Ցերեկուան ըլլալէ ետք նորէն կը համախմբուէին, կը շրջապատէին զինուորական կառքերը, կրակի տալու համար ։ Կիները գետինը կը թքնէին իրենց զայրոյթէն։ Այրերը լուտանքներ կ'արձակէին Անգլիացիներուն դէմ։ Ի վերջոյ Ամերիկացիները կացիններն ալ փութացին օդնութեան հասիլ Անգլիացիներուն ։

Պահ մը կարծուեցաւ թէ անդորրութիւնը վերահաստատուած է։ Անգլեւամերիկեան զինուորական կառքեր չրջապատած էին քաղաքապետարանը։ Եւ ահա նոր պայթումները լսուեցան, նոր կառքեր կը բռակի տրուեցան։ Այդ պահուն ոստիկանները Նոր Փաչական Միութեան մը գրասենեակը մտնելով տակնուվրայ ըրին գրասեղանները եւ գրաւեցին թուղթերը ։

Անգլեւամերիկեան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ խռովութեանց ընթացքին սպան – նուած են վեց քաղաքացիներ եւ ոստիկան մը։ Վիրաւորներուն թիւը կը հաշուեն մօտ հարիւր հոգի։ Վեց քաղաքացիները սպաննուած են քաղաքային ոստիկանութեան կողմէ, քաղաքապետարանին առջեւ։ Ոստիկանը զոհ գացած է ցուցարարներու նետած ռումբերուն։ Անգլեւամերիկեան իշխանութեանց կարծիքով նոր Փաչականներն են ցոյցերուն դրդիչները ։ Իրենց դէմ բազմութիւնը աւելի զայրացաւ, տեսնելով սպանեալներու դիակները եւ ցոյց մը սարքեց զինուորական իշխանութեան պաշտօնատան առջեւ ։ Անգլեւամերիկեան զինուորները փողոցին մէջ դիծ մը քաշեցին կաւիճով եւ ազդարարեցին թէ պիտի կրակեն եթէ բազմութիւնը փորձէ գիծէն անդին անցնիլ։ Բոլորն ալ կազմ եւ պատրաստ կեցած էին իրենց սուիններով ։

ՕՐՈՒԱՆ ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՅՑԵՐ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Նոյն օրը բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան Հռոմի մէջ, բողոքելու համար կատարուած բռնութեանց դէմ։ 20 հազար ցուցարարներ, մեծ մասով նոր Փաչական եւ միապետական, թափօր մը կազմեցին մայրաքաղաքին մէջ, ցոյց մը սարքելով նախ Անգլիացիներուն, յետոյ Ամերիկացիներուն դէմ։ Երկու հազար ուսանողներ ընդհարում մը ունեցան ոստիկանութեան հետ, ամերիկեան դեսպանատան առջեւ ։ Կռիւը տեւեց 45 վայրկեան։ Ոստիկանութիւնը 15 արտասուաբեր ռումբ եւ ահագին քանակութեամբ ջուր արձակեց, հեռացնելու եւ ցրուելու համար ցուցարարները ։ Հինգ ժամ վերջ, դիւերը, երկու հազար ուսանողներ բռնագրաւեցին Հռոմի հանրակառքերը եւ նոր թափօր մը կազմեցին, դեսպանատան վրայ քալելու համար։ Ոստիկանութիւնը ցրուեց բոլորն ալ, ջուր հոսեցնելով։ Երկու հարիւր ուսանողներ ձերբակալուեցան ։ Տասներեք ոստիկաններ վիրաւորուեցան ցուցարարներուն արձակած քարերէն։ Ամերիկացի դրաղէտ մը, Ալէն Թէյթ, գրեթէ քաշ կոտուեցաւ իր կառքէն, բայց Իտալացի բարեկամներ օդնութեան հասնելով ազատեցին, Ամերիկեան դեսպանը , Տիկին Լիւս, պաշտօնատուն վերադարձաւ վարվարեան հետ խորհրդակցելէ ետք ։ Պատշգամէն կը դիտէր անցուդարձը եւ պատրաստակամութիւն յայտնեց ուսանողական պատուիրակութիւն մը ընդունելու ։

Միլանի մէջ ալ ուսանողները ցոյց մը սարքած էին անգլիական հիւպատոսարանին դէմ, բայց ոստիկանութիւնը արդիլեց։ Ուրիշ ցուցարարներ վար առին խանութներու վրայ պարզուած անգլիական եւ ամերիկեան դրօշները եւ փուղին ճամբաներուն վրայ, որպէսզի կոխոտուին կառքերու միջոցաւ։ Ցոյցեր սարքուած էին նաեւ Թորինոյի եւ Ֆիրենցէի անգլիական եւ ամերիկեան հիւպատոսարաններուն դէմ ։

Իտալիոյ վարչապետը Նալտոլի դնաց, հանրապետութեան նախագահին հետ խորհրդակցելու համար։ Հռոմի անգլոսաքսոնական դործակատարը բողոքագիր մը ուղղեց անգլիական հաստատութեանց դէմ կատարուած յարձակումներուն առթիւ։ Լոնտոնի իտալական դեսպանը Հռոմ կանչուեցաւ, խորհրդակցութեան համար։ Կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն ծանուցագիրներ ղրկեց Լոնտոն եւ Ուաշինկթըն բողոքելով Իտալացիներու սպանութեան դէմ ։

Այս դէպքերը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութեանց ։ Ուաշինկթըն ընդունելով հանդերձ դէպքին ծանրութիւնը , անպատասխանատու անձերու կը վերագրեն անկարգութիւնները։ Անգլեւամերիկեան դեկոյց մը կ'ըսէ թէ ցուցարարները կրակ բացած էին եւ ոստիկանութիւնը հարկադրուեցաւ պատասխանել ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ

Լսարանական շրջանն ալ վերսկսաւ ։

Առաջին բացումը կատարեց Ֆրանսա – հայ Լսարանը, իսկ առջի օր, ուրբաթ ալ Համազգայինը ։

Երկու լսարաններն ալ ունին հաւատարիմ հասարակութիւն մը։ Երբեմն խիտ, բայց ընդհանրապէս «կոկիկ»։

Ինչպէս միշտ, նորէն ներկայ մազերն են որ մեծամասնութիւն կը կազմեն ։

Այս առթիւ նամակ մը՝ յաջորդով, իրրեւ մասնակի լուսաբանութիւն ։

Նորութիւն մը, այս անգամ,— Լսարանները, ինչպէս ուրիշ հանդիպումներ եւ հաւաքոյթներ հետզհետէ կը փոխադրուին համապատասխան հաւաքատեղիի — Ազգ. Տուն ։

Չեմ գիտեր ինչո՛ւ Ֆրանսահայ Լսարանը նորէն սրճարան փոխադրուեցաւ, մէկ անգամ Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ հաւաքուելէ վերջ։

Կ'ըսեն թէ պատճառը ջեռուցման պակաս է։

Հաստատութիւնը օժտուած է կեդրոնական ջեռուցման բոլոր յարմարութիւններով ։

Սակայն, ծախքը շատ ծանր ըլլալով , չեն վառեր ։

Մանաւանդ որ, մնայուն վարձակալներ չունին կամ չեն կրնար ունենալ ։

Ամէն պարագայի մէջ, հիմնական արգելք մը չէ այս, եւ ոտքերը հետզհետէ կը վարժուին դէպի Ազգ. Տուն ։

Տարին տասներկու ամիս ձմեռ չէ։ Միւս կողմէ, արդէն միջոցներ ձեռք առնուած են, ֆարիզով տաքցնելու հատար ժողովասրահները ։

Այս առթիւ, պիտի ուզէի անգամ մը եւս յիշեցնել կարգ մը տարրական գիտելիքներ. —

1. Հալածուիլ ծանուցուած ժամերուն ։

2. Ուշադրութեամբ հետեւիլ դասախոսութեան ընթացքին։ Ամփոփուիլ անոր շուրջը, որպէսզի ունկնդիրները բաժնուին ոչ-րոշ տպաւորութեամբ ։

3. Նախապէս պատրաստել դասախօսութեանց շարքը, իրրեւ տեսակ մը դասընթացք ։

4. Միջոցներ մտածել, երիտասարդներն ալ շարժելու համար, իրրեւ դասախօս կամ ունկնդիր ։

Ուրիշ կարգ մը թելադրութիւններ ալ , ըստ կարգի ։

Իմ գործս չէ. բայց սրտցաւ լսարանական մը կը խնդրէ որ յիշեցնեմ նաեւ .... հոգ տանիլ ժողովասրահներու մաքրութեան ։

Վ.Ա.Հ.

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ...

ԵՐԿԱՐ ԹԷ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԵՆ

Մտաբեր Վորոշիլով, Խ. Միութեան նախագահը, քաղաքական ճառ մը խօսած է Մոսկուայի Մեծ Թատրոնին մէջ, ի ներկայութեան կուսակցութեան եւ կառավարութեան անդամներուն, ինչպէս եւ օտար դեսպաններու, հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 36րդ տարեդարձին առթիւ ։

Նախ հրաւիրեց ունկնդիրները յոտնկայս յարգել Սթալինի յիշատակը։ Ցետոյ սկսաւ իր ճառը, յայտարարելով թէ «պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով ընկերվարական հասարակութիւն մը ստեղծուեցաւ »։ Մանրամասնօրէն թուեց ձեռք բերուած արդիւնքները՝ տնտեսական գետնի վրայ։ Ցիշեց Մալենկովի վերջին ճառը, որ կ'ըսէր թէ ժողովուրդին բարօրութիւնը կը կախմէ կուսակցութեան եւ կառավարութեան գլխաւոր հոգը։ Անդրադառնալով արտաքին քաղաքականութեան, չեշտեց անոր խաղաղասիրական հանդամանքը եւ ուժգնօրէն ճադկեց Մ.

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԼԷՅԼԻ

(ՄԱՀՈՒԱՆ Բ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

Վերջին անգամ զինքը տեսայ 33 տարի առաջ: Այն ատեն Լէյլին երիտասարդ եւ վառվռուն աղջնակ մըն էր: Երկու տարի առաջ երբ առի իր մահուան լուրը, ինծի այնպէս թուեցաւ, թէ իմ երիտասարդ բարեկամն է որ մեռեր է հեռաւոր Մոսկուայի մէջ: Տարօրինակ զգացում մը ունեցայ, երբ քիչ ետքը անդրադարձայ, որ այս աշխարհէն հեռացեր է տարիքց կին մը՝ վաթսունի սեմին մօտեցած :

« Ես կ'ուզեմ մեռնիլ երիտասարդ» — այսպիսի տողով մը կը սկսի իր ոտանաւորէն մէկը, ռուս քնարերգու-բանաստեղծուհի Միրրա Լոխվիցկայան : Եւ իսկապէս մեռաւ երիտասարդ, ինքն իսկ վերջ տալով իր կեանքին:

Լէյլին՝ երիտասարդ աղջնակը՝ ինծի համար նոյնպէս մեռաւ երիտասարդ, վասնզի տարիք կնոջ՝ Փառանձէմ Տէր Մկրտիչեանի պատկերացումը չկայ իմ յիշողութեան մէջ :

Բայց Լէյլին մեռաւ երիտասարդ նաեւ իբրեւ բանաստեղծ, որովհետեւ, ինչպէս նշեր էի երկու տարի առաջ իր մահուան առթիւ գրած յօդուածիս մէջ, անոր քնարին լարերը փրթան 33 տարի առաջ: Լէյլին չուզեց դառնալ «պալատական երգիչ» եւ գրելը դադրեցուց բոլշեւիկներու իշխանութեան օրով :

« Եւ յիշատակս ալ թառամի, Ա՛հ, այն ատեն ես կը մեռնիմ»: Պետրոս Դուրեանի յիշատակը չթառամեցաւ եւ ան կ'ապրի մեզի համար իր մահէն եօթանասունամեակ մը վերջ:

Լէյլիի բարեկամները, որոնք բարեկամներն են հայ գիրի ու գրականութեան, կ'ուզեն որ Լէյլիի յիշատակը եւս չթառամի: Եւ «Յառաջ»ը ձեռնարկեր է քոյ մը արձարծել իր հեռաւոր գերեզմանին վրայ մահուան երկրորդ տարելիցին: Այս քանի մը տող յուշերով կ'ուզեմ իմ մասնակցութեան բաժինը բերել «Յառաջ»ի գովելի ձեռնարկին :

Լէյլին առաջին անգամ հանդիպեցայ 1914ի պատերազմի նախօրեակին, երբ ընկերային - քաղաքականի հետ միասին կովկասահայութիւնը կ'ապրէր մշակութային եւ մանաւանդ գրական վերելքի շրջան մը : Հրապարակ ելեր էին բազմաթիւ երիտասարդ գրագէտներ, մեծ մասով բանաստեղծներ, որոնց կարգին քանի մը հոգի իսկական սեռէն : Այս վերջիններէն էր Լէյլին: Կովկասահայ գրականութիւնը, եթէ չհաշուենք Շուշանիկ Կուրղինեանը, կին գրող չէ ունեցած մինչեւ առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրեակը, եւ Լէյլիի ու իր միւս ընկերուհիներու (Արմենուհի Տիգրանեան, Վարսենիկ Ա. - դասեան) երեւան գալը մասնաւոր ուշադրութեան արժանացաւ եւ անոնց գրականութեան ու —ինչու չէ— նաեւ անձնաւորութեան շուրջը մասնաւոր հետաքրքրականութիւն ստեղծուեցաւ : Երբ առիթը ներկայացաւ ծանօթանալու Լէյլիի հետ, ես հաճոյքով ընդ առաջ գացի, տարուած միշտ նոյն հետաքրքրութեամբ՝ մօտիկէն տեսնելու թէ ինչ կը ներկայացնէ այս երիտասարդ աղջիկը, որու ոտանաւորները կը կարդայի հայ թերթերուն մէջ եւ կը հաւնէի :

Պաշտօնական ծանօթութեան շրջան գրեթէ չունեցանք: Այդ օրերուն մարդիկ շատ շուտ կը մտերմանային, որովհետեւ ընդհանուր շատ բան կար, որ հայ մարդիկը իրարու կը մօտեցնէր, մանաւանդ մտաւորականները: Մեզ իրարու մօտեցնողը սէրն էր դէպի գրականութիւնը, աւելի ճիշդ՝ դէպի գեղեցիկ գրականութիւնը, իսկ աւելի ճիշդ՝ դէպի բանաստեղծութիւնն ու մանաւանդ այն առեղնուան ռուս բանաստեղծներու ստեղծագործութիւնները :

Համալսարանէն եառքը իմնալով Կովկասի գաւառական անկիւն մը, ես չհրաժարեցայ իմ նախկին սովորութենէն՝ հետեւիլ ռուս գրական նորութիւններուն: Ոչ մի - այն կանոնաւորապէս կը կարդայի ռուս գրագէտներու եւ մասնաւորապէս բանաստեղծներու գործերը, այլեւ գալորցական պատանիի նման գոց կ'ընէի հաւնած կտորներս: Լէյլիին թիֆլիսի մէջ հանդիպելէ քանի մը շաբաթ առաջ ռուսական ամսագիրներէն մէկուն մէջ կարդացած եւ գոց ըրած էի բանաստեղծուհի Աննա Ախմատովայի վերջին ոտանաւորը: Ես, չատերու նման, այն ինքնահաւան մոլորութեան մէջ էի այն ատեն, թէ իմ գիտցածը ուրիշները չեն գիտեր, թէ ոչ ոք ինծի չափ կը հետաքրքրուի ռուս գրականութեամբ:

Մեծ եղաւ զարմանքս, երբ տեսայ, որ Լէյլին նոյնքան ծանօթ է եւ նոյնքան կը սիրէ Սոլոգուբը, Բալմոնտը, Բլոքը, Անտրէյ Բէլըյին եւ Աննա Ախմատովան : Անկեղծ եւ խոր հիացմունքով համակուեցաւ, երբ արտասանեցի Ախմատովի վերջին ոտանաւորը :

— Պիտի չձգեմ ձեզ, մինչեւ որ ես ալ դոց չսորվիմ այդ ոտանաւորը, ըսաւ: Եւ, յանելով թեւս, ստիպեց որ կրկնեմ զայն քանի մը անգամ :

Եւ, խառնուած խիտ չարքերով հոծ բազմութեան, սկսանք ետ ու առաջ երթալ Թիֆլիսի Երեւանեան հրապարակէն մին - չեւ Գոլովինի լիտակը : Ես կը յուշէի ոտանաւորը, ինքը կը կրկնէր մինչեւ որ դոց ըրաւ :

Այո, Լէյլին բանաստեղծ մը չէր «ան - հասանելի կամօքն Աստուծոյ » միայն, ինչպէս էին մեր բանաստեղծներէն շատերը, մէջն ըլլալով Ցոլհ. Թումանեանը : Լէյլին, թէեւ չէր եղած ռուսական մտաւոր կեդրոններու մէջ (Պետերբուրգ, Մոսկուա), բայց կրցած էր ընթերցանու - թեամբ ու լուրջ աշխատանքով բանալ իր առջեւ ռուսական բանաստեղծութեան պանճարանին դուռը եւ լայնօրէն օգտուիլ : Զեռքի տակ չունիմ իր բանաստեղծութիւնները եւ իմ դատումները կը հիմնեմ երեք տասնեակէն աւելի տարիներ առաջ ստացած տպաւորութիւններու վրայ: Ատով մէկտեղ կրնամ վստահօրէն ըսել, որ եթէ Լէյլիի, իբրեւ բանաստեղծի կազմաւորման նպաստեր եւ ներշնչման աղբիւր են հանդիսացեր իր հայրենի Լոռիի բնութիւնն ու միջավայրը եւ ապա Հաւլաբարի իրենց բարձրանիստ տունի պատշգամէն Քուռ գետի եւ Թիֆլիսի վրայ բացուող սքանչելի համայնապատկերը, որ կը փոխուէր օրուան մէջ քանի մը անգամ, իր արուեստը, բանաստեղծական «տէքնիք»ն ու վարպետութիւնը ածեր ու զարգացեր են գերազանցապէս ռուս դրականութեան ազդեցութեան տակ :

Իսկական յարգանքը անոր յիշատակին կ'ըլլայ անկեղծ խօսքը, չափազանցութենէ զերծ գնահատումը անոր տաղանդին: Լէյլիէ սկզբնաւորութիւն մըն էր, բողբոջ մը, ալ Մեծարենց: Ան գեղեցիկ եւ խոստմնալից սկզբնաւորութիւն մը նէր, բողբոջ մը, որ սկսեր էր բացուիլ իբրեւ գարնանային թարմ ծաղիկ մը: Ժորչակհար եղաւ այդ բողբոջը եւ մենք չտեսանք փթթած ծաղիկը :

Արդե՞ք Լէյլին իսկապէս լռեց, թէ չըրնակեց գրել, բայց չկրցաւ հրատարակել իր գրած բանաստեղծութիւնները : Պօղոս առաքեալը, ցոյց տալու համար ուժը այն նրեքին մղումի, որ զինքը դարձուցած էր քրիստոնէութեան քարոզիչ, կ'ըսէ իր թուղթերէն մէկուն մէջ, թէ ինքը չի կրնար չատեղծագործել, որովհետեւ՝ իսկական կոչեցեալ մըն էր, եւ օր մը իր ոտանաւորնե-

ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐ

●

Յ. ՕՇԱԿԱՆ

Պատանութեանս վերջին շրջանին, ընթերցմասլութիւնը արթնցած ուժեղ կերպով մէջս՝ կը լափէի ինչ որ կ'անցնէր ձեռքս: Ծանօթ էի արդէն կարգ մը հեղինակներու եւ իրենց գործերուն: Իսկ գրողներու եւ արուեստագէտներու հանդիպելու առիթ չէի ունեցած: Ոչ մէկ գրագէտ կամ արուեստագէտ կ'ապրէր մեր գիւղաքաղաքին մէջ: Ամէն բոլորին ալ մտքերը երկայն էին եւ իրենց քալուածքը սովորական մարդոցմէ տարբեր: Նոր ծանօթացած էի կառավարչին, Զանազին, Պէշիկթաշլեանին եւ ուրիշներու հետ: Օր մը, պատահմամբ, ներս մտայ դրասէր ընկերոջ մը դրասենեակէն: Բարեկամս արտակարգ սէր կը տածէր Աբտ. Յարութիւնեանին, Մեծարենցին, Դեղամ Բարսեղեանին ու Յակոբ Քիւֆէճեանին հանդէպ: Ոգեւորութեամբ կ'արտայայտուէր մանաւանդ «մեհենական» չարժման եւ իրենց «Մեհեան» թերթին հանդէպ: Պէտք կարդաս հոդ կատարուած «Հարթենք» — ները կ'ըսէր: Ու կարդացած էի՝ անչուշտ առանց լուռլի կարենալ թափանցելու թէ ինչո՞ւ կը տափակցնէին «Հին Աստուածները» եւ Հրանտ Նազարեանցի գործերը :

Արդ, երբ ներս մտայ, ընկերոջս դրասենեակէն, մէկը նստած էր, անկիւնը, պարզ հագուստով, ձեռքերը ծունկին, գլուխը հակած քիչ մը մէկ կողմին: Մազերը կարճ էին, չափազանց կարճ, աչքերն ալ թեթեւակի դուրս ինկած: Իսկական դիւղացի մարդու տիպար մը :

Ընկերս, անմիջապէս մարդը ցոյց տալով ըսաւ .

— Մօտեցիր, սեղմէ ձեռքը, Յակոբ Քիւֆէճեանն է:

Մնացի ապշած: Չհամարձակեցայ մօտենալ: Կարծէք վայրկենաբար ամբողջ եւ-

րոպա մը, աղուոր երազ մը փլաւ մէջս : Սկսած էի ես ինծի հետ մտովի խօսիլ ու ըսել.— ասանկ Քիւֆէճեա՞ն կ'ըլլայ : Ո՞ւր են իր երկայն մազերը, ժժգոյն դէմքը, գոյն փոխած հագուստները: Ապազայ Օշականը, կ'երեւի կռահելով ապշած արտայայտութեանս իմաստը, աւելցուց անմիջապէս .

— Ինչ է, չորպաճի, չհաւնեցա՞ր դէմքիս :

Բան չզտայ փոխարինելու: Սկսայ կմկմալ, ու ընկերոջս դառնալով .

— Բայց Շիրվանզատէին, Զիվթէ Սարաֆին, նոյնիսկ Վահրամ Թաթուլին մազերը երկայն են ...:

Քիւֆէճեան, ժամանակ չձգելով որ ընկերս փարատէ տատամսումներս, ըսաւ .

— Անոնց մազերը երկայն են, բայց խելքը կարճ է ...

Քիւֆէճեանին հետ այս առաջին հանդիպումէս կ'առնէի հակասականը իրմէ, ու այդ տպաւորութիւնս, թէ իր գործերէն եւ թէ մարդէն անբաժան մնացին մէջս՝ մինչեւ իր մահը :

Պոլիսը աստիճանաբար մտաւ իր մշակոյթի եռուզեռին մէջ:

Մեծագոյն անակնկալը եղաւ Հ. Մ. Ը. Միութեան չքերթը Բերայի Մեծ Պողոտային վրայէն: Ծաղկեփունջերը կը տանէին Համաճայնական բանակի հրամանատարներուն: « Ձակատամարտ»ը կը հրատարակուէր նախկին « Ազատամարտ »ին տեղ, նոյն յեղափոխական ու երիտասարդական չունչով: Պոլիսը կը խայտար նոր կեանքով: Թրքական որբանոցներէն եւ անհատ Թուրքերու տուներէն հայ որբեր կ'առաջնորդուէին Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին շրջափակը: Հայութիւնը կարծէք գործ, գրաղում մէկդի ձգած, կը խլրտէր հայկական երեւոյթներով: Բոլորին շրթներուն վրայ էր Հ. Մ. Ը. Մ.ի չքերթը: Շատերու երեւակայութիւնը թեւ առած էր եւ տարբեր դուրգուրանքով կը հեգէին «Բարձրացիր — բարձրացուր»ը :

Այդ չքերթէն քանի մը օր վերջ, «Ձակատամարտ»ի առաջին էջին վրայ կը կարդայի կարճ գրութիւն մը, «Ծաղիկնակ » վերնագրով: Ներքեւը՝ Յակոբ Օշական : Այս անգամ, գրասէր ընկերս մօտս գալով հարցուց — կարդացի՞ր Քիւֆէճեանին առաջին գրութիւնը: Այժմ նոր կեղծանունով մը ան կը կոչուի Յակոբ Օշական :

Ու Օշականը վերստին դարձաւ Պոլսոյ գրական մարզին ամէնէն տիրական դէմքերէն մին:

Ինք « Ձակատամարտ »ի կիրակնօրեայ թիւերուն զարդն էր: Կը ստորագրէր պերճ ոճով մը գրուած հէգեաթներ ու արձակ բանաստեղծութիւններ, որոնք յետոյ ամփոփուեցան «Յորհուրդներու Մեհեան »ի յորագրով հատորի մը մէջ :

Այս ստեղծագործական գրականութենէն հետո, չէր լքած նոյնպէս քննադատական հատու չարքը: «Բարձրավանք»ի , « Ոստան»ի, «Ձակատամարտ»ի էջերէն յաջորդաբար կը հարթէր Գէորգ Մեսրոպը, Արշակ Ալպոյաճեանը, Թէոդիկը , Սալբին եւ ուրիշներ :

Թէոդիկի հանդէպ առաքեալական էր գործածած :

Ես սկսած էի արդէն սկիտալ խմբագրատուներէն եւ մտաւորականութեան հատուածներէն ներս :

Թէոդիկի մասին յօդուածը նոր լոյս տեսած՝ Բերա Թագսիմ, կապելայի մը խորունկը նստած էին Օտեանը, Շահբազեանը, Պարթեւեանն ու Զանանը: Թէոդիկ այլայլած ներս մտաւ ու խօսքը ուղղելով Օտեանին՝

— Երանդ, ի՞նչպէս կը թարգմանես առաքեալական բառը:

= Առաքեալ մզլոտած ըսել է, հոտած , աւրուած, բանի մը չհասած , պատասխանեց Օտեան :

—Ձանըմ ասիկա եղա՞ւ, վրայ կը բերէր Թէոդիկ՝ ուղղակի յուզուած :

Օտեան, իրեն յատուկ սկեպտիկ ժպիտով մը հարցը փակեց հետեւեալ լակոնական բացատրութեամբ մը :

= Թէոդիկ, սիրտդ լայն բռնէ: Գրականութեան մեծագոյն քննադատը ժամանակն է: Քու անհետացումէդ ետք եթէ Տարեգիրքերդ վիճառեն՝ ուրեմն առաքեալ մը եղած չես ըլլար: Իսկ եթէ Օշականը չվիճառեն՝ առաքեալ մը եղած պիտի ըլլայ հայ գրականութեան համար :

Ներկայիս, հայ գրականութեան այս երկու բեղնաւոր գրիչները անհետացած են: Թէոդիկի չիրիմը, ափսոս, կորսուեցաւ Փանթէնէի գերեզմանատան մէջ, իսկ իր Տարեգիրքերը կը մնան իրրեւ անհուն

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ԱՌՋԻ ՍԷՐ, ԱՌՋԻ ԲԱՐԻ

★

Մանկութենէն հօրմէ մօրմէ որբ, թադուհին հոգեզաւակ էր Բերա՝ ընտանիքի մը մէջ, որ մանչ զաւակ մը ունէր միայն եւ աղջիկ զաւկի կարօտ կը քաշէր :

Այս տղաքը քոյր ու եղբօր պէս մեծցան, քով քովի, երկուատեք մոռնալով այն տարբերութիւնը, որ ճակատագիրը դրած էր իրենց մէջ. մանկական խաղերէն, կռիւներէն, ծեծկուռւքներէն եւ համբոյրով մը կնքուած հաշտութիւններէն վերջը՝ պատանութիւնը եկաւ անծանօթ վրդովմունքով , չհասկցուած տրամութիւններով, ուրախութիւններով խառնուած , եւ վերջէն երիտասարդութիւնը՝ ճչղելով ու հաստատելով ընդհնչմարուած սրտի անբաւականալի կապերը, ինչպէս քիմիական բաղադրութիւն մը ,որ յատակօրէն ի յայտ կը բերէ լուսանկարի փոքրիկ տախտակին վրայ դրոշմուած աներեւոյթ պատկերը :

Այն ատեն իրենք ալ վախցան, աղջիկը մանաւանդ սարսափեցաւ, հոգեզաւակ մը ինքը, ընկեցիկ աղջիկ մը որ տան տիրոջ զաւկին վրայ աչք նետած էր: Ցետոյ քոյր ու եղբայր կոչուած էին միշտ. այս պայմանագրական ազգականութիւնն ալ իր սրբութիւնը ունէր: Ի՞նչ պիտի ըսէին մանաւանդ իրենց ծնողքը. իր տեսած խրոխտ անտիպ հատորը լոյս աշխարհ պիտի գայ : Իսկ մինչ այդ պէտք է հանել պարբերական մամուլի էջերէն, — այդ իսկական գերեզմանէն — իր գողարիկ ոտանաւորները եւ հրատարակել հոս՝ հայկական արտասահմանի մէջ առանձին հատորով : Հայաստանի այսօրուան վարիչները չեն ուզեր ընդունիլ նախասովետահայկական շրջանի գրողներէն չատերուն , ատոնց կարգին նաեւ Լէյլիի գրական ժառանգութիւնը: Հայկ. Արտասահմանին կը մնայ տէր կանգնիլ այդ ժառանգութեան : Ես յոյս ունիմ որ այդ անհրաժեշտ գործը գլուխ կը հանուի եւ Լէյլիի յիշատակը կը յաւերժանայ անձեռակերտ յուշարձանով մը:

Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

(3)

(Շար.)

ՈՂՈՒՆԱՑ

Ալ Ժիտկովի նկատմամբ ցուցաբերած ուշադրությունը Տոքթ. Լիմընհեդը տասը տարի առաջ էր վճարել։ Այս վերջինը տեսած էր Մոսկվայի մանկական հիվանդանոցում, որտեղ ուշ աշնան մի ցուրտ օր էր, և փոքրիկ Ալը ոչ միայն չէր ուզում հրաժեշտ տալ Տոքթ. Լիմընհեդին, այլև ամբողջ ուժով բռնել էր նրա վերարկուի փեշերից։ Տոքթ. Լիմընհեդը ստիպված էր եղել հանել վերարկուն և թողնել հիվանդանոցում։

Ալ Ժիտկովը հիշում էր այդ օրը։ Նա հիշում էր նաև, թե ինչպես էր Տոքթ. Լիմընհեդը վերադարձել հիվանդանոց՝ հագած մի ուրիշ վերարկու։

— Ինչո՞ւ էիր ուզում հրաժեշտ տալ Տոքթ. Լիմընհեդից, — հարցրեց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ես կարծում էի, որ նա ինձ հետ է տանելու, — պատասխանեց Ալը։

— Ինչո՞ւ էիր կարծում այդպես։

— Որովհետև նա ինձ խոստացել էր, որ ես կարող եմ գալ իր մոտ, երբ ուզեմ։

— Ես էլ եմ խոստացել, որ դու կարող ես գալ իմ մոտ, երբ ուզես, — ասաց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ խաբել ես, — ասաց Ալը։

Տոքթ. Լիմընհեդը ոչինչ չպատասխանեց։

— Ինչո՞ւ ես ինձ խաբել, — հարցրեց Ալը։

— Ես ինձ համար չեմ խաբել, — պատասխանեց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ուրեմն ո՞ւմ համար ես խաբել, — հարցրեց Ալը։

— Ես խաբել եմ քեզ, որ դու ինձ համար ավելի ուրախ լինես, — ասաց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ես ուրախ չեմ, — ասաց Ալը։

— Ես գիտեմ, որ դու ուրախ չես, — ասաց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ես ուզում եմ գնալ տուն, — ասաց Ալը։

— Ես գիտեմ, որ դու ուզում ես գնալ տուն, — ասաց Տոքթ. Լիմընհեդը։

— Ես ուզում եմ գնալ տուն, — կրկնեց Ալը։

— Ես գիտեմ, որ դու ուզում ես գնալ տուն, — կրկնե

Նահանգներու ղեկավարութեամբ հետապնդած քաղաքականութիւնը : « Աչխարհակալները կ'ուզէին գերութեան մատնել Քորէայի ժողովուրդը եւ խեղդել ասիական ազգերու ազատագրական չարժումը : Աչխարհակալները կը ջանան տիրապետել զաղթային ժողովուրդներուն եւ իրենց ականջները կը փակեն անոնց ազդային տենչերուն առջեւ» : Չինաստանի ազատագրումն ալ փոառաքանելով, պատհանջեց Ազգաժողովին մէջ առնել այդ հանրապետութիւնը : «Առանց այդ անդամակցութեան կարելի չէ մեղմացնել մի ջազդային կացութիւնը , ոչ ալ խաղաղ օրէն կարգադրել ասիական խնդիրները : Գերմանական հարցին առթիւ յիչեց իրենց առաջարկները : «Ներհրդային կառավարութիւնը համոզուած է թէ այս խնդիրը կրնայ կարգադրուիլ խաղաղօրէն, խորհրդաժողովի մը մէջ, մինչ արեւմտեան պետութիւնները կ'ուզեն պղտորել մթնոլորտը, երկրորդական պայմաններ դնելով :

— « Արեւմտեան պետութեանց բռնած դիրքը Գերմանիոյ հանդէպ կ'ապացուցնէ թէ անոնք երբեք չեն ուզեր խաղաղ կարգադրութեան մը յանգիլ Եւրոպայի մէջ, այլ նախայարձակման բոյնի մը վերածել արեւմտեան Գերմանիան : Գերմանիոյ վերաղինումը եւ խմբակցութեանց կազմութիւնը Արեւմուտքի կողմէ սպառնալիք մըն են ոչ միայն Խ. Միութեան եւ ժողովրդական հանրապետութեանց, այլ եւ Ֆրանսայի եւ մանաւանդ Գերմանիոյ ժողովրդավար ուժերուն համար : Արեւմտեան պետութիւնները կ'ուզեն Խ. Միութեան հետ քննել վիճելի խնդիրները , բայց իրենց խօսքերը կը հակասեն իրենց գործքերուն : Այսպէս է իրենց դիրքը գերմանական հարցին մէջ ալ : Անոնք անկատ համաձայնութիւններ կը կնքեն, ինչպէս Ատլանտեան միաբանութիւնը որ թշնամի է Խ. Միութեան : Կը ջանան իրենց պայմանները պարտադրել Խ. Միութեան, եւ, միեւնոյն ատեն անոր վրայ ձգել անհամաձայնութեան պատասխանատուութիւնը , մոլորեցնելով ժողովուրդները : Արեւմտեան Գերմանիան Ատլանտեանխմբակցութեան մէջ առնելու քաղաքականութիւնը կապ ունի ռազմական խարխնոներ ստեղծելու քաղաքականութեան հետ : Նոր պատերազմի մը պատրաստութեան քաղաքականութիւն մըն այդ » :

Մաուրիսաքը այս առթիւ յիչեց ամերիկեան ձեռնարկները՝ ռազմական խարխնոներ ստեղծելու համար Ցունաստանի, Թուրքիոյ , Սպանիոյ եւ Փորթուկալեան դաղթավայրերու մէջ :

Եզրակացնելով, մաուրիսաքը յայտարարեց թէ խորհրդային ժողովուրդը, որ երբեք չէ վախցած դժուարութիւններէ , պիտի չարունակէ իր ճամբան դէպի համայնավարութիւն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻՆԳ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԴԷՄ կատարած հետապնդումները չեղեալ կը համարուին : Ազգ. ժողովը Նոյ. 6ին 291ի դէմ 302 ձայնով մերժեց ջնջել անոնց անձեռնմխելի հանգամանքը : Ամբաստանեալներն էին ժաք Տիւքլօ, Ֆաժոն, Կիւյօ, Պիյու, ինչպէս եւ Անտուէ Մարթի (արտաքսուած) :

Թէ ՀՐԱՆի մէջ ձերբակալութեան երեք թուականները, այն ամբաստանութեամբ թէ կ'ուզէին սպաննել Շահը, ինչպէս կը ծանուցանէ պետական կառավարիչը :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏ վարժարանը այցելեցի տեսնելու համար Սերաստիոյ Մուրատ Ռեսմնահիրացի որդեգրած սանը : Շատ գոհ մնացի մեր սանիկէն որ առոյգ եւ առողջ էր : Այս առթիւ, երկու հազար ֆրանք կը նուիրեմ Մուրատ Ռեսմնահիրացին : (Տատնալ «Ցառաջ»էն :

Ներողութիւն կը խնդրեմ բոլոր բարեկամներէս եւ ընկերներէս որ չկրցայ անձամբ հրաժեշտ առնել Ամերիկա մեկնելիս առթիւ : Կապերս եւ յիշատակները միշտ պիտի պահեմ բարեկամներուս հետ :

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԶԱԼԼԱՔԵԱՆ

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ. — Հանդուցեալ Գեղամ Մանուկեանի մահուան առթիւ Կ. Պոլսի Օգն. Մարմնի Կեդր. վարչութեան անդամները, փոխան ծաղկեպսակի, կը նուիրեն 2750 ֆր. Փարիզի Եկեղեցւոյ Կրթ. Մարմնի եւ 2750 ֆր. ալ Հ. Կ. Ասլի Օգնութեան ձեռնարկներուն : Տատնալ եկեղեցւոյ դիւանատունէն : (Կրթական Մարմին) :

Imp. Araxes - 45, rue Richer, Paris.

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14-ԻՆ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին նախկին նախարար եւ երես-փոխան՝ քաղաքացի

E. DEPREUX

Ընկերներ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Ուղերձ յանուն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան :

Գեղարուեստական բաժին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 8ին, կիրակի կէսօրէ վերջ : Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ , ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր :

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար (այժմ երեսփոխան) քաղաքացի ԷՏ. ՏԷՓՐԻՕՑԻ : Նախագահ՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ եւ ՊԵՐՃ ՄԱՎԵԱՆ :

Ներկայ կ'ըլլան տեղական ընկերվարական ընկերներ : Բեմավար Պ. Անդրանիկ :

ԳԵՂԱՐ. ԲԱՃԻՆ.— Օր. Օր. Տէր Թումայեան, Քէօսէեան, Դաշնակեան, Մարգրիտ Մուրատեան, Պ. Պ. Գարակէօզեան, Պօղոսեան (Երգ) :

Օր. Օր. Շահինեան, Սարգիսեան, Պ.Պ. Անդրանիկ, Ե. Սերոբեան, դերասան Միսիրեան (արտասանութիւն) :

Նոր Սերունդի երգչախումբ, ղեկավարութեամբ Ս. Յովհաննէսեանի, տարբեր դային պարեր, Պաննէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարախումբին կողմէ :

Նուագախումբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ, արեւելեան նուագ.— Սէյրան : Պիւֆէ մատչելի գիներով :

Պաննէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարախումբը պիտի ներկայացնէ նաեւ «Մեծապատիւ Մուրացկաններէն» տեսարան մը :

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին : Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

AMICALE ARMÉNIENNE

de Marseille et des Bouches du Rhône

pour l'Entr'aide

« ՀԱՑ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ »

Մարսէյլի եւ Պուշ տիւ Ռոն նահանգի շրջան

Déclaration d'Association

Préfecture des B. d. R. 7 - 53 - 225

1.— Հայ Բարեկամական Միութիւնը զուտ բարեկամական ընկերակցութիւն մըն է եւ իրեն գլխաւոր նպատակն է իրերօգնութիւնը :

2.— Միութիւնը ոչ մէկ քաղաքական կամ կրօնական հանգամանք ունի :

3.— Բաց է բոլոր հայ այրերու եւ կիներու առջեւ, առանց դիրքի, կարծիքի եւ դաւանանքի խտրութեան :

4.— Անոր գործը պիտի ըլլայ իրերօգնութեան նպատակին հասնելու համար , հաւաքել ամբողջ հայ հասարակութիւնը եւ կամ հայկ. ծագում ունեցող մարդիկ , սեղմել եւ զօրացնել այն բնական եւ եղբայրական կապերը, որոնք կը միացնեն նոյն հասարակութիւնը :

5. Առաջադրուած իրերօգնութեան նը պատակին հասնելու համար Միութիւնը պիտի ջանայ Ա) Ստեղծել սոյն ամբողջ պայմանները որոնք մեծապէս կրնան օգտակար ըլլալ հայ հասարակութեան եւ ընդունակ են անոր համբաւը բարձրացնելու : Մտաւորական, մշակութային, դպրոցական, բժշկական, իրաւագիտական , դաստիարակչական, համալսարանական, առեւտրական, ճարտարարուեստական , արհեստական, մարզական , ընկերային, գեղարուեստական եւ այլն մարզերու մէջ :

Բ) Հետապնդել եւ իրականացնել նոյն գործերը իր միջոցներուն ներած չափով :

Գ) Ֆրանսական մշակոյթը եւ քաղաքակրթութիւնը տարածել հայ հասարակութեան մէջ :

Բացատրութեան եւ անդամագրութեան համար դիմել

2, Rue Colbert, Bar de la Poste, Marseille

él. CO. 17 - 78

Ընդունելութիւն, ամէն կիրակի առաւօտները ժամը 10-12, ամէն երկուշաբթի իրիկուն ժամը 18-20 :

Հ. Ց. Դ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ահարոնեան» գրադարանը բաց է ամէն երեկոյ ժամը 7·30էն 9 : Իսկ կիրակի օրերը առաւօտեան ժամը 10էն 12 :

× Բոլոր անոնք որոնց քով դիրք մնացած է արձակուրդի առթիւ Թող հաճին վերադարձնել : Հասցէ.—

26, Rue des Convalescents

Անոնք որ արամադրելի ունին աչխատհամարտէն վերջ լոյս տեսած դիրքեր, չնորհապարտ պիտի ձգեն մեզ զրադարանին նուիրելով : Նոյնը կը խնդրուի հեղինակներէն : Կ'ընդունուին ամէն տեսակ հրատարակութիւններ, հայերէն թէ ֆրանսերէն : Հասցէ. —

A. Hatsakorzian

48, Rue Tapis-Vert,Marseille France

× Հ. Ց. Դ. «Ահարոնեան» սրահը զամաղրելի է Հայր. Միութեանց, ժողովներու, թէյասեղանի , հարսանիքի , նչանառքի , եւն., Դիմել հետեւեալ հասցէին. — Կ. Թիւթիւլեանի, 4ռիւ Փարմանթիէ, Մարսէյլ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ օծման 49րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի Եկմալեան եռաձայն հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ ըստ սովորութեան հոգեհանգստեանն պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցիին եւ մեծ բարերար ողբացեալ Աղեքսանդրը Մանթաչեանի եւ Մանթաչեան գերդաստանի համօրէն ննջեցեալներուն :

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայր. պատուիրակ եւ Փարիզի Առաջնորդ գերաչնորհ Տէր Սերովբէ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջակայքի համայն հայութիւնը որ սիրով փութայ եկեղեցի ներկայ ըլլալու այս արարողութեան, ի յարգանս մեծ բարերարի յիչատակին :— (Գիւտ հոգաբարձութեան)

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ԽԱՉԱՀԱՆԳԻՍՏ

ԼԱ. ՍԻՈՒԹ.— Ս. Կարապետ եկեղ. կրօն. ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ «պատարագի դիտաւ» օրհնութիւնը պիտի կատարուի , 11 Նոյեմբեր , Հոգեչաբթի առաւօտ, Հինադադարի տօնի առիթով : Այս բացառիկ հանդիսութեան առթիւ՝ կը հրաւիրենք անխտիր մեր բոլոր հայ ժողովուրդը :— (Կնիք)

COCKTAIL PARTY

Կազմակերպուած Հայ Տիկնանց Մի ութեան կողմէ Նոյեմբեր 22ին, կրան Օքէլի չքեղ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՐԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի :

ՎԵՆՍԱՆ ՄՈՐԿԱՆի համբաւաւոր նուագախումբը :

Գեղարուեստական բաժին :

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա _ Մարբերդի «Եփրատ» միութեան կողմէ, ի նպաստ կարօտ ուսանողներու :

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Վը Գլէյալի մէջ : 51 ռիւ Կրիմեան :

Կը նախագահէ Պ. Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը ներկայացուի զաւեչտ մը, «Սամաթիայի Աբիկ աղան», Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. Ն. Ա.ի թատերախումբի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Ս. Սարգիսեանի :

Կը նուագէ ծանօթ ջութակահար Պ. Լեւոն Ղեւոնդեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկին Ա. Մկրտիչեանի, կ'երգէ Օր. Ա. Յարութիւնեան, կ'երգէ Օր. Ա. Արզումանեան :

Եւրոպական պար,

EDDY TOURNEL et son ensemble

avec le chanteur Jean Staiano

Մուտք 200 ֆրանք :

Հանդէսի հայկական մասէն վերջ եկողներուն համար 250 ֆրանք :

RESTAURANT

FRANCO - ORIENTAL

B A R O N

10, Rue de Beauregard, Paris

Անթարատ օղի եւ գանագան առատ աղանդեր

Դիւրամատչելի գին

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդ»ի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս երեքչաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄԸ

THEATRE d'IENA, 10, Ave d'Iéna

Երկուչաբթի 9 Նոյեմբեր ժամը 21ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՉԱՆ

Միջին Արեւելքէն վերադառնալով կը ներկայացնէ իր

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Թատերդութիւնը (3 արար) , մասնակցութեամբ՝ մուտքի կարգով Ց. ԼԱԲԻՃԵԱՆի, ՏԻԿԻՆ Ց. ԼԱԲԻՃԵԱՆԻ, Դ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի, Ա. ԳՄԲԻՐԵԱՆի, ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի եւ ՏԻԿԻՆ ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆի :

Բեմադրութիւն հետեւողութեամբ Պէյրութի Ներկայացման ղեկավար Պ. ԱՇՈՏ ՄԱՏԱԹԵԱՆի :

Մուտքի տոմսերը 200 ֆրանքէն սկսեալ : Դիմել դրատուն Հ. Բալուեանի՝ 43 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) : Հեռ. ՓՐՕ25-46

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Հայ երիտասարդ մը որ առեւտրական տուներու մէջ աչխատած է եւ ունի լաւ յանձնարարականներ : Պատրաստ է որեւէ գործ կատարելու :

Դիմել «Ցառաջ»ի, գրասեր :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը ծախենք ամէն տեսակ ածուխ եւ փայտ : Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ : Փոխադրութեան ծախքը մեր վրայ : Դիւրամատչելի պայմաններ :

Դիմել ՔԱՋԵՐԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍԻՆ :

4, Rue Ruisseau, Marseille

Tél. Garibaldi 38 - 12

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հռչակաւոր ուտելիքներու

ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՖԻՇՆԷ), ՋԻԹԻ ԵՒ ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՋԱՏ ՄԵՂՐ

Տուփով տոլմա եւ պամեա (ուտելու պատրաստ) : Քալամաթայի եւ Վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ :

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ,

Մեծածախ եւ փոքրածախ

PRODUITS COLONIAUX

144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98

Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

MORY et Cie

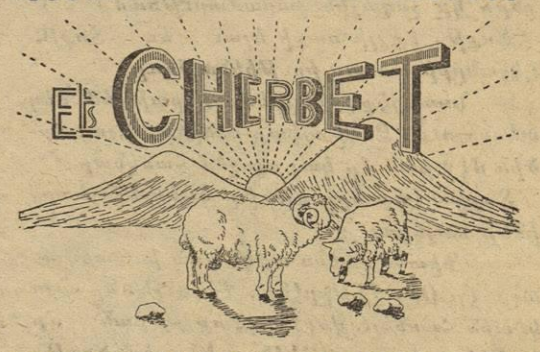
SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ

Le Sommet de la Qualité

Tél. PROvence 61 - 71

94, Rue Lafayette, Paris

Առաջնակարգ գգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք ձեր ղերձակէն այս վաճառանիչով, — ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԻՍԱԿԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI 10 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7215 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2626

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԼԵԿՈԾ ԵՒՐՈՊԱՆ

●

Այս տարին ալ կը վերջանայ մոայլ հեռանկարներով :

Նոր չղաձգութիւններ հետզհետէ կը թանձրացնեն մթնոլորտը : Որեւէ խնդիր չլուծուած , ուրիշ առիւծներ կը բար – դուին :

Փոխադարձ անվստահութիւն : Ազդեցութեան պայքար : Աւելավառ մեղադրանք – ներ : Եւ, իբրեւ հետեւանք՝ յարաճուն գինարշաւ :

Ամէնէն առաջ Մեծերը իրենք անճրկած են : Ապացոյց՝ իրենց աննախընթաց սպառազինութիւնները՝ յանուն սեփական ապահովութեան :

Բազդատաբար երկրորդական խնդիր մը , Թրիէսթէ , կը սպառնայ նոր Տան – ցիկի մը վերածուիլ :

Պատերազմէն չարաչար պարտուած , իր երկրին մէջ կծկուած ժողովուրդ մըն է որ կը պոռթկայ ուժգնօրէն , յաղթական պետութեանց դէմ :

Իսկ այս վերջինները կը վճռանին դարձադրել իրենց ամէնէն հաշտարար որոշումները, վախնալով հետեւանքներէն :

Քիչ անդին կեցած է սպառազէն Եուկոսլաւիան , միշտ կազմ եւ պատրաստ՝ արշաւելու :

Եթէ տեղի տան , Իտալիան պիտի կորանցնեն : Եթէ յարձակին , Եուկոսլաւիան կրնայ երես դարձնել :

Արդ , երկուքին ալ պէտք ունին , հաւասարակշռութիւնը պահպանելու համար , ինչպէս կ'լսեն դիւանագիտական լեզուով :

Անշուշտ այս ողբերգութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ աւելի անդին հսկայական ուժ մը անդադար կը պղտորէ ջուրերը, ամլութեան դատապարտելով իրենց բոլոր ծրագիրները :

Վերջին պատերազմէն եւ կարգ մը հաշտութեան դաշնագիրներու ճնգումէն ի վեր, կը յիշե՞ք որեւէ խնդիր որ դէմ դիմաց հանած չըլլայ երկու ճակատները ,— Արեւմուտք եւ Արեւելք : Ազատ աշխարհը եւ Մ. Միութիւնը :

Մոսկուայի վերջին ծանուցագիրը ան – դամ մը եւս հաստատեց թէ անօգուտ են բոլոր բանակցութիւնները :

Մ. Միութիւնը կը հետեւի կանխորոշ ուղեգիծի մը, — իրար խառնել բոլոր վէ – ճելի խնդիրները, կենսական ըլլան թէ երկրորդական, եւ քաոսային վիճակ մը առեղծել :

Այդ պատճառով ալ, չարունակ նոր պայմաններ կը դնէ որեւէ հարցի քննութեան առթիւ : Գիտնալով հանդերձ որ պիտի մերժէն :

Այսպէս, անվերջ կը ձգձգէ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին կնքումը, իրարու կապելով զանազան խնդիրներ :

Նոյն ծածկամտութեամբ, կը մերժէ առանձին քննել գերմանական հարցը, իրարու խառնելով Ալզասեանի դաշինքը, ռազմական խարխինները , Եւրոպայի միացեալ բանակի դաշնագիրը, վինաթափութիւնը եւ ուրիշ խնդիրներ :

Դեռ անցեալ ուրբաթ, նոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Ազգաժողովին Քաղաքական յանձնախումբին մէջ, եւ նորէն դէմ դիմաց եկան երկու ճակատները :

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ազի – լիզի խօսքեր փոխանակուեցան :

Քրիստոնական պատուիրակը բանաձեւ մը ներկայացնելով յանուն արեւմտեան պետութեանց, «վհատեցուցիչ եւ զայրացուցիչ» կոչեց Մ. Միութեան դիրքը, եւ պատճառ՝ վինաթափութեան ջանքերուն ձախողման :

Անշուշտ խօսքի տակ չէր կրնար մնալ Մոսկուայի խօսնակը, խռովարար վի – չինսկին :

Նոյն դիշերն իսկ, Վորոշիլով «նոր պատերազմի մը պատրաստութեան » մեղքը կը փաթթէր Արեւմուտքի գլխուն ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

« ԵՍ ԽԵՆԴ ՉԵՄ », Կ'ԸՍԷ ՏՈՔԹ. ՄՈՍԱՏԵՂ

●

ԵՒ ԱՏԵԱՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱՑ ԻԲՐԵՒ ՕՐԻՆԱՒՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Կիրակի օր (8 Նոյ.) սկսաւ Իրանի նա – խորդ վարչապետին՝ Տոքթ. Մոսատեղի դատավարութիւնը Սալթանապատի զօրանոցին Հայելիներու սրահին մէջ :

Հարցաքննութիւնը սկսած առեն ծերունին , որ 72 տարեկան է, այսպէս յայտնեց իր ինքնութիւնը.— « Մոսատեղ, իրական եւ օրինաւոր վարչապետը Իրանի , իսլամ , Շիա աղանդէն» : Ցետոյ չարունակեց .

— « Վերջնապէս եւ վճռապէս կը բողոքեմ ատեանին իրաւասութեան դէմ » : Իրեն հետ ամբաստանեալի աթոռին վրայ նստած էր զօր. Թագբի Ռիահի, իր սպայակոյտին պետը, որ չաճախ կը խնդար : Ունկնդիրները, 170 հոգի, լարուած ուշադրութեամբ եւ լուութեամբ կը հետեւէին հարցաքննութեան : Լուսանկարիչ – ները անընդհատ կը բռնէին : Տոքթ. Մոսատեղ պահանջեց որ լաւ լուսանկար մը հանեն : Պատասխանելով նախագահին հարցումներուն, մասնաւորապէս կը բողոքէր զինուորական դատախազին՝ զօր. Հոսէյն Ազիմուլլահի դէմ : Երբեմն կուլար եւ ձեռքերը դրաստեղանին կը զարնէր : Այս առթիւ ըսաւ. — «Նախ կը բողոքեմ ընդհ. դատախազին դէմ, որ կարդալ – գրել անդամ չի գիտեր» : Շարունակ սխալներ եւ քերականական վրիպումներ կը գտնէր դատախազին ճառին մէջ : Երբ նախագահը դիտել տուաւ թէ նիւթէն կը չեղի , բացագանչեց .

— Դուք կ'ուզէք մահուան դատապարտել զիս եւ պատեհութիւն չէք տար ինքզինքս պաշտպանելու : Ես օրէնք մը քուէարկել տուի որուն համաձայն անգրագէտ մարդ մը չի կրնար դատախազ ըլլալ : Զօր. Ազիմուլլահ անձեռնհաս է եւ ապօրինաբար կ'երեւայ դատարանին մէջ : Ան իրաւունք չունի անձամբ վարելու գործը եւ պարտաւոր էր փոխանորդ մը ղրկել : Ես ցուրտէն կը մեռնիմ, ես չեմ կրնար մնալ այս բանտին մէջ. իսկ դուք թոյլ կուտաք այս ապօրինութիւնները » :

Դատաւորը դիտել տուաւ թէ իրենք դահիճներ չեն : Տոքթ. Մոսատեղ միշտ կը պնդէր ,— Ազիմուլլահ ապօրինաբար նըստած է այստեղ : Ես Իրանի օրինաւոր վարչապետն եմ : Ես խենդ չեմ : Կը յուսամ թէ դատարանը այն տպաւորութիւնը պիտի չզործէ թէ օտարներու գործիքն է» :

Նախագահը սաստեց . — « Դուք իրատունք չունիք այսքան անճահօրէն ամբաստանելու մեզ. մենք չատ աւելի սէր ունինք մեր հայրենիքին հանդէպ քան թէ դուք : Մենք այստեղ եկած ենք ձեր յայտարարութիւնները լսելու եւ արդար վճիռ մը տալու համար :

Ամբաստանեալը պատասխանեց .

— Դուք պարտաւոր էք պայքարիլ օտարներուն եւ ոչ թէ ինծի պէս ծեր եւ տկար մարդու մը դէմ :

Զօր. Ազիմուլլահ դիտել տուաւ թէ ինք այլեւս իր մեծաւորը չէ : «Ես այս ըմբոստին ստորադաս պաշտօնեան չեմ. իսկ ես թէ անգրագէտ եմ, առաւելութիւն մըն է իրեն համար : Ինք միշտ կ'անարդէ ատեանը : Այս մարդը կը յաւակնի թէ իրաւագիտութեան վարդապետ է եւ տակաւին չի գիտեր թէ իրրեւ ընդհ. դատախազ ես կրնամ անձամբ վարել գործը կամ փոխանորդ մը նշանակել : Մոսատեղ իշխանութեան բռնագրաւիչ մը եւ ըմբոստ մըն է Օգոստ. 16էն ի վեր երբ պաշտօնանկ եղաւ Շահին կողմէ : Մոսատեղ դերասան մըն է որ ուզած ատենը կը պոռայ կը կանչէ : Կուլայ դատարանին մէջ, ըսելով թէ ցուրտէն կը մեռնի, թէեւ իր առողջութիւնը աւելի լաւ է քան իմինս» :

Տոքթ. Մոսատեղ միշտ նոր առարկութիւններ կ'ընէր, պնդելով թէ ընդհ. դատախազը իրաւունք չունի զինքը դատելու, քանի որ իր հրամանին տակ ծառայած է իրրեւ սպայ, երբ ինք ազգ. պաշտպանութեան նախարար էր :

Տասնեօթը ամբաստանութիւններ կան նախորդ վարչապետին դէմ, եօթը մեղադրանքներ ալ նախկին սպարապետին դէմ : Գլխաւոր մեղադրանքն է խախտում սահմանադրութեան եւ անհնազանդութիւն կայս. հրովարտակին հանդէպ : Սպարապետն ալ կը մեղադրուի թէ Տոքթ. Մոսատեղի հպատակած է եւ ոչ թէ վեհապետին :

Ատեանը օրը երկու անգամ նիստ կը դումարէ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԴԷՊՔԻՆ ՀԵՑԵԻԱՆՔՆԵՐԸ

●

150 ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ. — ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻ ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԼԱՆ ԶՈՀԵՐՈՒ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ. — ՅՈՐ ՑՈՒԶՈՒՄ ԱՄԲՈՂՋ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ. — ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿՐ ՄԵՂԱԴՐԷ ԱՆԴԼ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

Կիրակի օր մանրամասնօրէն նկարագրած էինք Թրիէսթէի եւ Հռոմի մէջ պատահած դէպքերը, որոնք աւելի կը բարդացնեն կացութիւնը : Կիրակի օր Իտալիոյ վարչապետը, Փելլա, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, պահանջեց անմիջապէս քննութիւն կատարել եւ պատժել անոնք որ պատասխանատու են վեց Իտալացիներու սպանութեան եւ ուրիշ քառասուն քաղաքացիներու վիրաւորման : Ցետոյ հանդարտութեան կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին : Վարչապետը խօսած ատեն հանդարտութիւնը վերահաստատուած էր ամբողջ Իտալիոյ եւ Թրիէսթէի մէջ, հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերու արիւնալի ընդհարումներէն վերջ : Վերջին տեղեկութեանց համաձայն 12·000 հոգի կը մասնակցէին Հռոմի անգլ. դեսպանատան դէմ կատարուած թշնամական ցոյցին : Սա նուազն չիսուն ոստիկաններ եւ հարիւր քաղաքացիներ վիրաւորուած, հարիւրաւոր ցուցարարներ ձերբակալուած են :

Կիրակի օր նոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ Միլանի մէջ : Ռումբ մը ուսանողներ օտար տեղեկատու դրասենեակը մտնելով, խորտակեցին պատուհանները եւ կարասիները եւ կրակի տուին Թղթատարական պայմանները :

Նոյն օրը հազարաւոր դրօշներ կէս պարզուած էին Հռոմի մէջ : Ամբողջ գահլիճը, առաջնորդութեամբ վարչապետին, բազմաթիւ երեսփոխաններ եւ ծերակուտականներ Ս. Մարիամ եկեղեցին գացին , ուր սգահանդէս մը տարբուած էր ի չիւտակ Թրիէսթէի մէջ սպանուած Իտալացիներու : Եկեղեցին ասեղ ձգելու տեղ չկար եւ երկու հազար հոգի դուրսը մնացած էին : Հարիւրաւոր ոստիկաններ եւ բերք բանակներէն զինուորներ բարեւի կացած էին, երբ կարդինալ մը կ'օրհնէր խորհրդանչան - մեռելակառքը որ ծածկուած էր իտալական դրօշով : Հարիւրաւոր ծաղկեպսակներ դրուած էին կառքին վրայ : Արարողութենէն հաք խումբ մը բիտասարդներ շրջեցան հրապարակին վրայ, «Թրիէսթէն մերն է» աղաղակելով :

Բ. օր արհեստակցական Միութիւնները հրամայեցին ամէն աշխատանք դադրեցնել տասը վայրկեանի համար, ի չիւտակ Թրիէսթէի զոհերուն :

Վարչապետը իր ճառին մէջ Թրիէսթէի արիւնահեղութեանց պատասխանատուութիւնը ձգեց զինուորական կառավարիչին՝ անգլ. զօր. Ուինթըրթընի վրայ, որ անցեալ Դշ. օր արգիլած էր իտալական

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջ հարեւանցի մատնանշած էր Բանի մը տնաւարի տեսարաններ, փարիզի Հայկ. Թանգարանին բացման առթիւ :

Եւ ահաւասիկ ուրիշներ ալ ձայն կը բարձրացնեն :

Փարիզահայ երգիծաբերթը, «Կէս-կատակ, Կէս շիտակ», Նոյ. 1ի «Լուրջ բաժին»ին մէջ մանրամասնօրէն կը նկարագրէ Թանգարանին բացման արարողութիւնը, լայնօրէն տեղ տալով շողշողուն «քլիշէ»ներուն :

Այս առթիւ կ'արձանագրէ հետեւեալ «տգեղութիւնները » .—

— « Հանրապետութեան նախագահը Ֆրանսան կը ներկայացնէ : Տգեղ է, հետեւաբար, պաշտօնական այցելութեան մը ընթացքին անոր քաղաքավարական ժը – պիտներէն եւ կատակախառն արտայայտութիւններէն քաջալերուած՝ զարնել ուսին եւ ներկայացնել իր աղջիկն ու մայրը, չփոթելով զայն օդիի կամ թղթախաղի ընկերոջ մը հետ :

... Տգեղ է, նաեւ նախագահին կամ նախարարին —այն ալ պաշտօնական այցելութեան մը պահուն — դրպանը խնդրապիր մը սահեցնել, օգտուելով տեղի անձկութեան պատճառաւ յառաջ եկած խճողումէն, որպէսզի ան բարեհաճի իր հովանաւորութիւնը չնորհել յօբելենական հանդէսի մը :

Տգեղ է նաեւ հեղինակի մը կողմէ, — զարձեալ պաշտօնական այցելութենէ մը օգտուելով — իր գիրքերէն մէկը նուիրել նախարարին, ստիպելով զայն որ անգամ մը բանայ ...» :

Ինչպէս կ'երեւայ, թերթին աշխատակիցը անձամբ տեսած է ամէն բան : Եւ նոյնիսկ անմոռանալի պարագայ մը եւս կը մատնանշէ .

— « Այս տգեղութիւնները տեղին վրայ արգիլելու համար պռոալ կանչելով ու – շադրութիւն հրաւիրելը չատ աւելի տգեղ է » :

Կը կարծէք թէ կարգի կուգա՞ն, երբ հրապարակաւ արձանագրէք այս ասիա – կան բարբերը եւ դեռ ուրիշ տգեղութիւններ :

Թերթ չի պակսիր : Եթէ փարիզի մէջ ֆինանսատէր եւ կամ վերապահ դիրք բռնէք, իրենց շունչը Պալիս կ'առնեն, շոնդալից նկարագրութիւններ եւ լուսանկարներ տպել տալով, փոխան ընկալագրի :

— Ի՜նչ լաւ կ'ըլլար եթէ վերոյիշեալ տնավարի սովորութեանց լուսանկարներն ալ արտասահմանի թերթերուն դրկէին , իբրեւ նմոյշ փարիզահայ կենցաղագիտութեան :

ՎԱՀԷ

ՏՒՐՈՒՆԻ.— ԵՂԻՇԷ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Նոյ. 6ին Լիոն, իր բնակարանին մէջ յանկարծամահ եղած է Պ. Եղիշէ Փափազեան : Մահազդը սաստկանք երբ արդէն լոյս տեսած էր կիրակի օրուան թիւը :

Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ, երկուշաբթի ժամը 3ին :

Հանգուցեալը գործնապէս կը մասնակցէր հանրային կեանքի, նիւթական զոհողութիւններ ալ ստանձնելով : Երկար տարեն վարած է Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին նախագահութիւնը : Մասնակցած է նաեւ Լիոնի ազգ. կազմակերպութեանց :

Մեր ցաւակցութիւնները իր կնոջ, զաւակներուն, եղբայրներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ սկսան խմբագրել իրենց նոր ծանուցագիրը, ի պատասխան Մոսկուայի վերջին յայտարարութեան : Կ'ըսուի թէ դուրը բաց պիտի ձգեն ժողովի մը համար, առանց մասնաւոր հրաւէր մը ուղղելու :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԸ

ՆՈՐ ՍԿԶԲ ԹՈՒՐԲ

Ս. ՆԱԶԱՐԵԹՅԱՆ անուան. պատմական ճեմարանի շենքն է ինչպես նախկին տարիներում, այնպես էլ հիմա ուսումնական հաստատություն։ Միայն թե այդ շենքում այսօր ուսում են ստանում ոչ թե հարուստների զավակները, ինչպես առաջ էր, այլ աշխատավոր ժողովրդի երեխաները։

Ուսումնական տարվա սկզբին ճեմարանում ունեցել ենք 120 — 140 սովորող միայն։ Այսօր նրանց թիվը հասնում է 2600-ի։ Ուսանողների մեծ մասը գյուղացիների երեխաներ են։

Ուսանողների մեծ մասը ապրում է հանրակացարանում։ Ուսանողների համար կառուցվել են հարմարավետ բնակարաններ։ Ամեն մի սենյակում ապրում է 3-4 հոգի։ Սենյակները լուսավոր են, ջեռուցվում են կենտրոնական ջեռուցման համակարգով։ Ամեն մի սենյակ ունի էլեկտրական լամպ։ Ուսանողների համար կառուցվել են լոգարաններ, որտեղ նրանք կարող են ցանկացած ժամանակ լողանալ։ Ուսանողների համար կազմակերպված է սննդարան։ Ուսանողները ճաշում են ընդարձակ ճաշասենյակում։ Ճաշասենյակում ուսանողները սեղանների շուրջ նստած ճաշում են սպիտակեղեն սպիտակ սփռոցների վրա։ Ճաշասենյակում ուսանողները սպասարկվում են հատուկ մատուցողների կողմից։

Ուսանողների համար կազմակերպված է ընթերցասրահ։ Ընթերցասրահում կան ամեն տեսակ գրքեր, ամսագրեր, թերթեր։ Ընթերցասրահում ուսանողները կարդում են, պատրաստվում դասերին։

Ուսանողների համար կազմակերպված է ֆիզկուլտուրայի դասընթացներ։ Ուսանողների համար կազմակերպված է նաև ֆիզկուլտուրայի խմբակներ։ Ուսանողների համար կազմակերպված է նաև ֆիզկուլտուրայի խմբակներ։ Ուսանողների համար կազմակերպված է նաև ֆիզկուլտուրայի խմբակներ։

ՑՊԱԴՈՒՆ Ե.Ս

•

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԵՐ

ՎԱՂՎԱ ՄԱՆԿԱ

Սրտի խորքից, եւ արդի աղջիկ լինելու հպարտությամբ ես ուզում ասել, որ ամենից շատ ատում եմ ստախոսությունը, որովհետեւ ստախոսությունը ամենամեծ մեղքն է Աստծո առաջ։

— Իսկ ինչպե՞ս կարող է ստախոսությունը մեղք համարվել, երբ ամեն մարդ ստում է, ինչպես շնչում է, ուտում է, խմում է, քնում է, ապրում է։

— Ստախոսությունը մեղք է, որովհետեւ ստախոսությունը ամենամեծ անարգանքն է մարդկային էության հանդեպ։

— Ես չեմ հասկանում։

— Ստախոսությունը մարդկային էության ամենամեծ անարգանքն

ղրօշը պարզել Թրիէսթէի քաղաքապետարանին առջեւ: Այդ օրը ամբողջ Իտալիոյ մէջ կը տօնուէր Իտալիոյ յաղթանակը Աւստրիա - Հունգարիոյ վրայ, 1918ին: Պ. Փելլայի յայտարարութեան համա - ձայն, ուսանողները պարզապէս կը բողոքէին ղրուած արգելքին, ինչպէս եւ ոստիկանութեան բռնութեանց դէմ եւ բոլորովին անզէն էին: Այս առթիւ չէշտեց.— «Կարելի էր եւ պէտք էր խուսափիլ Թրիէսթէի Նոյ. 5ի եւ 6ի դէպքերէն: Այն ա - տեն կարելի էր ցոյցերուն առաջքն ալ առնել: Մարդկային բան է զայրանալը: Ցուցարարներուն կ'ընկերանային տարեց Իտալացիներ որոնք Հապսպուրկներուն դէմ կռուած էին 40 — 50 տարի առաջ»: Վարչապետը խոստացաւ քննադատել ոստիկանական բռնութիւնները:

× Վեց զոհերուն յուղարկաւորութիւնը Թրիէսթէի մէջ՝ տեղի ունեցաւ աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ: Տասնեակ հազարաւոր քաղաքացիներ կը հետեւէին մեռելակառքերուն, իսկ աւելի քան հարիւր հազար հոգի չարուած էին թափօրի ճամբուն վրայ: Դաշնակից իշխանութիւնները կը վախնային անկարգութիւններէ, բայց որեւէ դէպք չպատահեցաւ: Մօտ քսան հազար Իտալացիներ խռնուած էին մայր եկեղեցին որ կը գտնուի բլուրի մը վրայ: Եպիսկոպոսը իր դամբանականը վերջա - ցուց աղաղակելով, — «եղբայրներ ըլ - լանք: Թող ամէն առելութիւն թաղուի այս նոր զոհերուն հետ»:

× Եուկոսլաւիոյ փոխ – վարչապետնե– րէն Փիժատ ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ իտալական կառավարութիւնը սարքած է վերջին ցոյցերը, «արեւմտեան պետու - թիւնները վախցնելու համար, որպէսզի անմիջապէս Իտալիոյ յանձնեն Թրիէսթէի Ա. շրջանը: Հոմ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ, խիստ վտանգաւոր կացութիւն մը ստեղծելով Թրիէսթէի չուրջը: Մենք գի– տենք թէ ինչ պիտի ընենք, երբ մեր չա – հերը վտանգուին»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶի մասնաճիւղերը համակերպե-լով կառավարութեան խիստ հրահանգին, որոշեցին դործադրել չարժական սակա – ցոյցը:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ պատերազմական նա – խարարը, մտադիր Բուլիանին, ճառ մը խօսելով հակաեմբերեան յեղափոխութեան առթիւ, ըսաւ թէ խորհրդային բանակը, որ արդէն զօրացած է վերջին պատերազ – մէն ստացած փորձառութեամբ, վար - ժուած է նաեւ նոր դէնքերու, այնպէս ինչպէս պատերազմի ժամանակ: Ցետոյ յիշեց Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ Պուլ – կարիոյ մէջ կատարուած ռազմափորձերը: — Տարեդարձի տօնակատարութեան առ - թիւ Մոլոթով ճաշի մը հրաւիրած էր անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան եւ չինական դեսպանները, որոնք լման երկու ժամ զուարճացան, մոռնալով օրուան դէպքերը: Սեղանին վրայ, քաղաքական օ– րակարգին տեղը բռնած էին համադամ ու- տելիքները, հաւերը եւ վոտկան:

200·000 ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ դործադուլ յայտարարեցին երէկ:

ՀՆԴԿԱՉինի պատերազմը բանակցու – թեամբ վերջացնելու համար բանաձեւ մը քուէարկեց Ազգ. ժողովի ձախակողմեան խմբակցութիւն մը, 337ի դէմ 402 ձայ - նով: Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Պ. Փլեւէն, այս որոշման վրայ հրաժարե– ցաւ կուսակցութեան նախագահութենէն:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ 500·000 կապոց (քոլի) ուտելիք պիտի առնայ Մ. Նահանգնե – րէն, Ծնունդի առթիւ, չքաւորներուն բաժնելու համար:

ԵԳԻՊՏՈՍի յեղափոխական ատեանը 15 տարի բանտարկութեան դատապարտեց բանակին գինամթերքի նախորդ ընդհ. քննիչը, դնդ. Կաֆար Օսման, այն ամ – բաստանութեամբ թէ անպիտան ձեռնա – ռումբեր յանձնած է բանակին, Պաղեստի– նի պատերազմին առեն: Ամբաստաեալը դատապարտուեցաւ նաեւ աստիճանազրկ – ման եւ ստացուածքի զրաւման:

ԹՈՒՐՔԻԱ կը բանակցի Մ. Նահանգնե– րուն հետ, պայմանագիր մը կնքելու հա – մար, որպէսզի Թրքական դատարանի մէջ դատուին այն Ամերիկացիները որ յան – ցանքներ կը գործեն իրենց գինուորական պարտականութենէն դուրս:

ՀԱՐԱՒ. ԱՐԵՒԵԼ. ԵՒՐՈՊԱՑի երեք պետութիւնները, Ցունաստան, Եուկոսլա– ւիա եւ Թուրքիա մնայուն դրասենեակ մը հաստատեցին Պելկրատի մէջ, ընթացք տալու համար իրենց կնքած համաձայնու– թեան (պաշտպանութիւն նախայարձակ – ման դէմ):

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԱՑՍ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Փլաս տիւ Փանթէոն

Կը նախագահէ ընկերը Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ
Կը խօսին նախկին նախարար եւ երես - փոխան՝ քաղաքացի

E. DEPREUX

Ընկերներ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

Ուղերձ յանուն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան:

Գեղարուեստական բաժին:

Մասնակցութեամբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նո-րակազմ նուագախումբին, հայկական եւ – զանակներով, Օր. Օր. Մ. ԿԱՌՎԱՐԵՆ – ՑԻ, ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի եւ Պ. ՔԻՒՓՔԻԼԵԱՆի (երգ), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի (արտասա - նութիւն):

Հայկական եւ եւրոպական պարեր կէս գիշերէն վերջ:

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 200 ֆրանք: Տոմսերը ապահովել ԲԱԼՈՒԵԱՆ դրատուն՝ 43 ռիւ Ռիշէ, ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ դրատունէն51 ռիւ Մէո– սիէօ լը Փրէնս եւ Պէլվիլ ճաշարան Ար - թիւր եւ հանդէսին օրը կիջէն:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամաս - նութիւնները յառաջիկային:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱ-ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս: Գեղար - ուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր: ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ - ՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենետիկի Մխի – թարեան հաստատութեան վրայ:

Տոմսերու համար դիմել.—

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ:

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տաբեկան պարահան-դէսը Նոյեմբեր 21ին:

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմե – լով ՎԱՀԷ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆի,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆի
ԵՐԳԱՊՆԱԿՆԵՐԸ

Շարքը հինգ համ.—

1.— Անտունի, Գարուն ա՝ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.:

2.— Նապեր ԱԼԷՄՇԱՀ, Երեկոյեան ծաղկոտ սարէն՝ Հ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ:

3.— Աղբիւրի մօտ ԱՇՈՏ ՍԱՔԵԱՆ, Տատրադոմի հարսը Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ:

4.— Հայրենիք ԱՐՏ. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ, Անուշ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ:

5.—Chanson géorgienne, Rachmaninoff,
Les Noces de Figaro (air de chérubin Mozart

DISQUES SATURNE
Adresse — BULBULIAN
105, Ave. St. Ouen, Paris (17e)
Tél. MAR. 40 - 33

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները: Հետ - գիետէ կը դրկուին իրենց հաշիւները: Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ. 15էն սկսեալ:

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԸՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵ - ՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆոր - վիլի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր, Սալ Վօլթէրի մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Նոր Սերունդի կողմէ: Կը ներկայացուի ԲՌՆԻ ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆԸ:

Հաճելի անակնկալներ, եւրոպական եւ սպանիական պարեր, մասնակցութեամբ հռչակաւոր նուագախումբ, ՌԻՒՔԱՐՏՕ ՓԷՐԻԶ:

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Շարան– թօն էքօլէն առնել 103 թիւ հանրակառք, եւ իջնել ռիւ Վօլթէռ:

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա – Խարբերդի «Եփրատ» միութեան կողմէ, ի նպաստ կարօտ ուսանողներու:

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Լը Գլիւպի մէջ: 51 ռիւ Կրիմեան:

Կը նախագահէ Պ. Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Պ. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը ներկայացուի զաւեշտ մը, «Սա - մաթիացի Աբիկ աղան», Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. Ն. Ս.ի թատերախումբի կողմէ, ղե - կավարութեամբ Պ. Ս. Սարգիսեանի:

Կը նուագէ ծանօթ ջութակահար Պ. Լեւոն Ղեւոնդեան, դաշնակի ընկերակ - ցութեամբ Տիկին Ա. Մկրտիչեանի, կ'ար– տասանէ Օր. Ա. Ցարութիւնեան, կ'երգէ Օր. Ա. Աբգումանեան:

Եւրոպական պար,
EDDY TOURNEL et son ensemble
avec le chanteur Jean Staiano

Մուտք 200 ֆրանք:

Հանդէսի հայկական մասէն վերջ եկող– ներուն համար 250 ֆրանք:

ԿՈՉ ԲԱԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Քանի մը հայրենակիցներ խորհրդակ – ցելով որոշեցին փարիզի եւ արուարձան - ներու բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժո- ղովի մը հրաւիրել, շատ կարեւոր նպա– տակի մը չուրջ:— Գրքի վերածել լուսա - հոգի Տ. Բաբգէն քահանայ Ալանեանի «Բաբերդի եւ չրջանի պատմութիւնը»:

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ ժողովին որ պիտի գումար - ուի Նոյեմբեր 15, կիրակի ժամը 3ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Մէթ– րօ Քատէ:

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

Վերակազմութեան առաջամեայ յանձնա – խումբը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր նախկին անդամները 11 Նոյեմբեր ժամը 14·30ին, 32 ռիւ քը Թրէվիզ, Ազգ. Տան Քաւերեսրահը:

Նմանապէս կը հրաւիրէ անոնք որ կ'ու- զեն անդամակցիլ Սիփան Կոմիտաս երգ– չախումբին:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ներողութիւն կը խնդրենք բոլոր քարե - կամներէս եւ ընկերներէս որ չկրցայ ան – ձամբ հրաժեշտ առնել Ամերիկա մեկնու - միս առթիւ: Կապերս եւ յիշատակներս միշտ պիտի պահեմ բարեկամներուս հետ:
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԶԱԼԼԱՔԵԱՆ

1954ի ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐՈՒ

Ապսպրանքներու համար դիմել՝
Mr. V. Partamian
36, Rue des Dominicaines, Marseille

«ԾԱՌԱՋ»ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՏԱԼՈՎ

ՈՒՇ – ԿԱՆՈԽ ԿԸ ՇԱՀԻՔ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 9ին, Ազգ. Տան մէջ: Նիւթը՝ Հայ Ցեղափոխական Դաշ - նակցութեան ազգային հիմքերը: — Հայե– րէնի դասեր՝ ժամը 8էն 9:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերուն- դ»ի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս երեքշաբ– թի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատե – ղին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՖՐԱՆՍԱՑ ԼՍԱՐԱՆի հերթական հաւա- քոյթը այս չորեքշաբթի գիշեր, Քատէ սրճարանի վերնայարկը: Դասախօսն է Պ. Վ. ՋԻՑՈՒՆՑԵԱՆ: Նիւթը՝ «Ցեղապաշ- տութիւնը» իբրեւ ընկերաբանական հարց:

ՀԱՑ ԲԱՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթա – կան դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ: Դասախօսն է Բժ. Ն. ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ, նիւթը՝ Սարոյեանի նոր վէպին «Րոպ Վակրամ»ի հոգեբանական կողմերը: Մուտքը ազատ է:

ԱՆԻԷՒ.— Հ. Ց. Դ. Ազամ ենթակոմի – տէն Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ ընկեր– ներ Տէրտէրեանի, Ցովհաննէսեանի եւ Էրզեանի գերեզմանները այցելելով, փո - խան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ կապոյտ Խաչի \ Անիէր Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղին:

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ \

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Ահարոն Քէնթիրեանէ (Պոսթօն) հազար ֆրանք, իր այցելութեան առթիւ:
Վարչութիւն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ստեփաննոս, Ս. Պօղոս – Պետրոս, Ս. Յակոբ, Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ, Ս. կարապետ, Ս. Սարգիս

Կը մատուցանեն: Ինչո՞վ պիտի հիւրասի - րէք ձեր անուան տօնը չնորհաւորող հիւ – րերը:

Բնաւ մի՛ մտահոգուիք
Գացէք անուշավաճառ

Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի

32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44

Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէն- ներ, ինչպէս նաեւ հէվվա եւ lofում
Տեղին վրայ պատրաստուած

Իսկ եթէ ուղէք տունէն չինել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ
Թէյ fատահի

ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼի ԳԻՆ
Մասնաւոր գեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու:

Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Հայ երիտասարդ մը որ առեւտրական տուներու մէջ աշխատած է եւ ունի լաւ յանձնարարականներ: Պատրաստ է որեւէ գործ կատարելու:

Դիմել «Ծառաջ»ի, ղրաւորը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը ծախենք ամէն տեսակ ածուխ եւ փայտ: Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ: Փոխադրութեան ծախքը մեր վրայ: Դիւ - րամատչելի պայմաններ:

Դիմել ՔԱՋԵՐԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍԻՆ:
4, Rue Ruisseau, Marseille
Tél. Garibaldi 38 - 12

ԾԱԽՈՒ Է

16 տարիէ ի վեր բանեցուցած պանդոկս, որ 21 սեպտեմբէկ կը բաղկանայ, ծախու է, անակնկալ եւ ստիպողական մեկնումիս պատճառով: Մաքուր կահաւորում, կեդ - րոնական ջեռուցում (չոֆաժ սանթրալ), տաք եւ պաղ ջուր, դիւրամատչելի պայ - մաններ:

Դիմել Այրի Տիկին Տէյիրմէնճեանի
7, Rue Molière, Hôtel Massenet, Marseille
Tél. DR. 86 - 26

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300

Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ MERCREDI 11 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7216 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2627

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐ

●

Երկու աչխարհամարտ, երկու պինդաղաբ, — եւ տակաւին խաղաղութիւն կը փնտռենք ...

Այն բոլոր խնդիրները որ արիւնահեղութեան յանդեր էին, իրենց եաին ձգեցին լեռնակուտակ վէրքեր եւ հարցեր, մէկը միւսէն քարդ եւ պայթուցիկ :

Առաջին Մեծ Պատերազմին կայծերը մխացին, մխացին եւ աչխարհ նորէն բռնկեցաւ :

Երկրորդին զինադադարը կը չարունակուի սպառազինութեանց բազմապատկութեամբ եւ հրէչային զիւսերու կատարելագործութեամբ :

Ինչ նշանախօսքեր որ լեռնէ լեռ կ'արձագանգէին 1914 — 18ին, նոյն ուժգնութեամբ կը հնչեն այսօր, 35 տարի եաք :

Կայսրութիւններ փլան եւ դերի ժողովուրդներ փրկուեցան, այն ատեն :

Փրկիչները իրենք տաղնապի մատնուած են այսօր : Իսկ փրկուած ժողովուրդները նորէն կը հեւան այլապէս դաժան լուծի մը տակ :

Հսկայական վերիվայրումները տեղի ունեցած էին, տասնի աչխարհամարտի ընթացքին :

Փոթորիկ մը աւլած — սրբած էր դաչնակից պետութիւններէն մէկը, եւ կը սպասնար արշաւել անոր սահմաններէն դուրս :

Տարիներու դաւերն ու ճիգերը մնացին ապարդիւն :

Բայց Բ. աչխարհամարտը խորտակեց պատուարները :

Արեւմտեան աչխարհին դուռները բացուեցան կռնակի վրայ, համայնակուլ հեղեղին առջեւ : Բացուեցան փոխադարձ ապակցութեամբ, յանուն հասարակաց չահերու ...

Ու այժմ «դռնապանները» իրենք անհնարին միջոցներ կ'որոճան, զոնէ մնացեալը փրկելու համար :

Նորէն կը հնչէ մարտակոչը — Ազատութիւն, խաղաղութիւն, հաւասարութիւն :

Այս անգամ ազատութիւնը ամէնէն առաջ իրենց՝ Մեծերուն համար է :

Մոռցած չէ միւս նշանախօսքը, — ինքնորոշման իրաւունք :

Բայց, բոլոր ճիգերն ու ծրագիրները կը ձգտին փրկել նախ ազատ աչխարհը : Թոյլ չտալ որ կարմիր հեղեղը նոր սահմաններ ողողէ :

Անչուշտ իրենց ապահովութիւնը կախում ունի զերի ժողովուրդներու, արեւելեան Եւրոպայի փրկութենէն :

Բայց, տխլուած են զգուշութեամբ չարժիլ : Տասը հաչուել, երկու քայլ առնելէ առաջ :

Ականներ եւ ամէն տեսակ պայթուցիկներ դիզուած են ճամբուն վրայ : Որեւէ պայթիւն կրնայ բոցավառել բոլոր սահմանները : Եւ այն ատեն դժուար է նախատեսել թէ ո՛վ կը յաղթէ, ո՛վ կը պարտուի :

Այս է պատճառը, որ ընդհանուր խօսքերէ անդին չեն անցնիր, երբ կը խօսին ազատութեան եւ ուրիշ իրաւունքներու մասին :

Զինադադարները իրարու կը յաջորդեն առաջին Մեծ Պատերազմէն ի վեր : Բայց դեռ չէ խաղաղած աչխարհի անծանօթ դիւնուրներու հոգին :

Եւ ամէնէն հանճարեղն ալ չի կրնար պնդել թէ նորերը աւելի բախտաւոր պիտի ըլլան :

Մարդիկ աւելի լաւատես էին 1918 Նոյ. 11ին, քան այսօր :

Այն ատեն մանրէական, քիմիական պատերազմը պարզ հեռանկար մըն էր :

Այսօր մարդիկ հիւլէականի մասին կը խօսին ճիշդ այնպէս ինչպէս մարդական մրցահանդէսի մը առթիւ ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՆ

ՋԸՐՋԻԼ, ԱՁԶԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ԵՒ ԼԱՆԻԷԼ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐԵՆ ԴԵԿ - ՏԵՄԲԵՐԻ ԿԻՍՈՒՆ

Ա. Մխիթեան վերջին պատասխանէն վերջ, արեւմտեան երեք պետութեանց վարիչները անքնդհատ կը խորհրդակցին, եզք մը գտնելու համար : Պաչտօնապէս կը հաղորդուի թէ Այզընհաուըր, Ջըրջիլ եւ Լանիէլ քացտրիկ ժողով մը պիտի գումարեն Դեկտեմբերի կիսուն, իբրեւ օրակարգ ունենալով դերմանական եւ ասիական խնդիրները :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, առջի օր կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ այս մասին, լրագրական ասուլիսի մը մէջ : Ըսաւ թէ երեք վարչապետները եւ իրենց արտաքին նախարարները պիտի քննեն արեւմտեան Գերմանիոյ խնդիրը : Օրակարգը կրնայ ընդգրկել նաեւ այն հարցերը որոնց համար խորհրդաժողով մը պիտի գումարուէր Պերմուտայի մէջ, ինչպէս կ'առաջարկէր Ջըրջիլ : Ուրեմն, պիտի քննեն նաեւ Ա. Մխիթեան հետ եղած յարաբերութիւնները, կարմիր Չինաստանի, Քորէայի եւն. խնդիրները :

Պ. Տըլլըս իր ասուլիսին մէջ ըսաւ թէ Ա. Մխիթեան վերջին ծանուցագիրը (3 Նոյ.) ոչ միայն կը մերժէ իրենց հրաւէրը, այլեւ նոր պահանջներ կը դնէ, խորհրդաժողովի մը մասին : «Իրականին մէջ, Ա. Մխիթեան վարիչները կոպտօրէն կը պահանջեն որ խորհրդային տիրապետութենէն ազատ մնացած եւրոպական եւ ասիական պետութիւնները հրաժարին իրենց պաչտպանութեան եւ ապահովութեան սկզբունքներէն եւ պատակտուին, հետեւաբար տկարանան, որպէսզի կարենան բանակցիլ համայնավար աչխարհին հետ : Խորհրդային կառավարութեան պահանջները հիմնուած են երկիցս կրկնուած այն անճահ տեսութեան վրայ թէ նոր պատերազմի մը վտանգը պիտի աճի, եթէ չընդունինք զանոնք » :

Նախարարը բացատրեց թէ Մոսկուայի պահանջները ձեւակերպուած են այնպիսի ոճով մը որ չի համապատասխաներ խաղաղութեան տեղ եղած սովորական յարաբերութեանց, հետեւաբար անընդունելի են :

Պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, Պ. Տըլլըս խոստովանեցաւ թէ դժուար է Գերմանիոյ ճակատագիրը կարգադրել առանց Սովետներու մասնակցութեան, ինչպէս դժուար է խորհրդաժողով մը գումարել Քորէայի ապագայի մասին, առանց անոնց որ կը տիրեն Հիւս. Քորէայի : «Բայց, անհրաժեչտ է կարգ մը որոչումներ տալ ոչ - համայնավար Գերմանիոյ մասին» : Նախարարը մերժեց ճչգել այդ որոչումները, բայց պնդեց թէ մեծ արժէք ունի արեւմտեան Գերմանիոյ տեսակէտը :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըր տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ անհրաժեչտ է նոր խորհրդարան մը ընտրել Սարի մէջ եւ անոր վաւերացման ենթարկել կնքուած համաձայնութիւնը : «Այդ նոր խորհրդարանին կ'իյնայ վերջին խօսքը, վասնզի ներկայ խորհրդարանին ընտրութեան մասնակցելու իրաւունք ունէին միայն այն կուսակցութիւնները որոնք խոստացած էին յարգել Սարի ներկայ կարգադրութիւնը» : Ցետոյ խօսելով արեւմտեան պետութեանց հետ կնքուած դաչնագիրներու եւ ուրիչ խնդիրներու մասին, ըսաւ թէ արեւմտեան Գերմանիան իր գերիչխանութիւնը պիտի վերահաստատէ մինչեւ տարեվերջ :

× Ջըրջիլ ճառ մը խօսելով Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեան մասին, ան - դամ մը եւս բացատրեց թէ անհրաժեչտ է խօսակցիլ Մոսկուայի վարիչներուն հետ :

ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԵՆ ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

●

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿՐ ՄԵՐԺԵՆ ՓՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐԵԼ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Նոյ. 9ի նիստին մէջ, արտաքին նախարարը, Իրլն, մանրամասն զեկուցում տուաւ Թրիէսթէի վերջին դէպքերու մասին, աղղարարելով թէ «Բրիտանիա պիտի ընդդիմանայ բռնութեան, ո՛ր կողմէն ալ կատարուի» : Այս առթիւ պահանջեց, որ Իտալիա զօրքերը եւ Դաչնակիցները դէմ սարքուած թշնամական յոյցերը : Միեւնոյն ատեն հաստատեց թէ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները համաձայն են կլոր սեղանի մը չուրջ խօսակցելու Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ հետ, իրրեւ լաւագոյն միջոցը լուծելու Թրիէսթէի վէճը : «Մենք պիտի չարունակենք մեր փորձերը ընդունելի եւ պետական կարգադրութեան մը յանգելու համար եւ տեղի պիտի չտանք որեւէ բռնութեան առջեւ» : Իր յայտարարութեան համաձայն, նոր - փաչական տարրեր վճռական դեր մը կատարած են Նոյ. հինգի խռովութեանց մէջ, որոնց ընթացքին ոստիկանութիւնը հարկադրուեցաւ դէնքի դիմել : «Նոյեմբերի սկիզբին իսկ երեք հազար իտալացի խռովարարներ եւ մղուած էին Թրիէսթէի սահմաններուն վրայ, բայց ոստուարաթիւ մարդիկ յաջողեցան սողոսկիլ, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ խռովութիւնները մասամբ սարքուած էին բուն իսկ իտալական հողին վրայ : Նոյ. 4ին ոստիկաններուն բիրի հարուածները բաւական եղան ցրուելու ցուցարարները որոնցմէ 17 հոգի ձերբակալուեցան : Անգլիական զօրամիաւոր մը եւ ամերիկեան զօրախումբ մը Նոյեմբեր 5ին միջամտեցին ոստիկանութեան հետ, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար : Նոյեմբեր վեցի ընդհատ զործադուլին առեն, երբ խռովարարները հրազէն եւ ձեռնառումբ կը գործածէին, չորս դաչնակից զօրախումբեր հարկադրուեցան միջամտել : Ոստիկանութիւնը սքանչելի կարգապահութիւն մը ցոյց տուաւ ծայրայեղ դրգռութեանց առջեւ» :

Պ. Իրլն այս առթիւ ուժգնօրէն մերժեց Անգլիոյ դէմ ուղղուած մեղադրանքները, «ճիշդ այն պահուն երբ ան կը չտնայ կատարել իր միջազգային պարտականութիւնները, մեծագումար ծախքեր ստանձնելով իր զօրքին համար» : Եւ ցաւ յայտնեց որ ցոյցերը յայտնապէս հականգլիական հանդամանք ունէին :

Անգլիա եւ Մ. Նահանգները կը մերժեն որեւէ քննութիւն կատարել, ինչպէս պահանջած էր Իտալիոյ վարչապետը, կամ եան կանչել Թրիէսթէի պինուորական կառավարիչը, որ Անգլիացի մըն է : Պ. Տըլլըս յայտարարեց թէ Թրիէսթէի խնդիրը անլուծելի չէ, ոչ ալ անյոյս :

Առ այժմ անդորրութիւնը վերահաստատած է Թրիէսթէի եւ ամբողջ Իտալիոյ մէջ : Իտալիոյ վարչապետը տեսակցութիւններ ունեցաւ Լոնտոնի եւ Փարիզի դեսպաններուն հետ : Դահլիճը նիստ պիտի դումարէ այսօր, չորեքչաբթի : Վարչապետը Թուրքիա պիտի երթայ Ուր. օր : Ա. Մխիթեան վարիչները կոպտօրէն կը պահանջեն որ խորհրդարանը պիտի գումարուի Նոյ. 17ին : Օրակարգի առաջին խնդիրն է Թրիէսթէի հարցը :

ԱՐԱԲԻՈՑ Թագաւորը, Իպնը Սէուտ, մեռաւ Նոյ. 9ին : Արդէն անդամալոյծ էր եւ 73 տարեկան : Մահէն անմիջապէս վերջ Թագաւոր հռչակուեցաւ իր երէց զաւակը, իչխան Սէուտ Ապտիւլ Ազիզ, որ կրթութիւնը ստացած է արեւմուտքի մէջ : Գահաժառանգ հռչակուեցաւ Բ. զաւակը, Ֆէյսալ : (Ունի 36 որդի եւ անհամար աղջիկներ) : Առանձին պիտի խօսինք իր մեռած կռիւներուն եւ Արաբիոյ Թագաւորութեան հաստատման մասին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

36 ՈՐԴԻ, ՓԱՐԻԿ ԵԻԱՑԻՆ

Միջազգային մամուլը հաղորդելով Սէուտի Արաբիոյ վեհապետին մահը, զարմանազան պատմութիւններ կը հրատարակէ անոր կենսագրութեան առթիւ :

Անցողակի ըսեմ որ Իպնը Սէուտ ալ իր գահը եւ մնացեալը կը պարտի 1914 - 18ի պատերազմին : Աւելի ետքը՝ իր անսպառ խարիսխին, որուն հոտը մինչեւ Եւրոպա եւ Ամերիկա հասած էր :

Արաբական անապատի սովորական զեղապետներէն մէկն ալ ինք էր : Բայց, իր սուր հոտառութեամբ, ըմբռնեց վայրկեանի պահանջը, եւ եակատ յարդարեց Օսմ. կայսրութեան դէմ, յանուն ուղղափառ իսլամութեան :

Կռուիլ սկսած էր յիսուն տարի առաջ : Եւ յաջողեցաւ իր կարգին կայսրութիւն մը հաստատել անապատին մէջ :

Իր ուղեցոյցը Գուրանն էր, ընտանեկան կեանքին մինչեւ քաղաքական ասպարէզը :

Ամէնէն վարպետ լրագրողներն ալ չեն կրցած ճշդել իր հարէմին անդամներուն քիւը :

Բայց, պաշտօնապէս կը հաստատեն թէ ունի 36 մանչ եւ անհամար աղջիկ զաւակներ :

Կարելի չէ եղած ճշդել, նաեւ, իր հարստութեանց գումարը :

Ամէն տարի, 300·000 տոլար եկամուտ ունէր : Ո՛վ որ Մէֆֆէ ուխտի երթար, պարտաւոր էր 150 տոլարի համարժէք տուրք մը վճարել :

Այս ոչինչ : Ամերիկացիներուն հետ կնքուած պայմանագրութեամբ տարեկան 150 միլիոն տոլարի հաստատուն եկամուտ մը ապահովեց :

Այնպէս որ, այլեւս պէտք չունէր ուխտաւորները շահագործելու :

Իր բուն վարպետութիւնը այս չէ, այլ իշխանութեան բաժանումը՝ 36 մանչերու միջեւ :

Կ'ըսեն թէ մենք Արեւմուտքի յառաջապահներն ենք Արեւելքի մէջ :

Արդ, պիտի կրնայի՞ք խաղաղութեամբ կառավարել մեր երկիրը, եթէ 36 գահաժառանգ ունենայիք ... ՎԱՀԷ

« ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆ ՄԸ »

ՏՈՔԹ. ՄՈՍԱՏԵՂ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԸԼԼԱԼ

Իրանի նախորդ վարչապետը դատավարութեան Բ. օրն ալ պնդեց թէ երբեք պիտի չճանչնայ ատեանին իրաւասութիւնը : «Ինչ որ ալ ըլլայ վճիռը, պիտի համակերպիմ եւ պիտի չբողոքեմ : Շահին նեղսիրտն ալ պիտի չընդունիմ» : Քիչ վերջ ուրիշ տեսարան մը պարզեց, ըսելով թէ ներկայ պիտի չըլլայ դատավարութեան, եթէ նոյնիսկ իր մերժումը մահապատիժի յանգի : Ցետոյ լացաւ եւ թիւերը փարատեց : Դէմքը զեղնած էր եւ կարծէք պիտի մարէր, բայց սկսաւ պոռալ կանչել, վիճիլ նախագահին, դատախազին, իր իսկ փաստաբաններուն հետ : Մինչեւ անգամ կը սպասնար անճնասպան ըլլալ, ճամբեղով փաստաբանները : «Առաջին կարգի դերասան մըն է եւ կը կարծէ թէ բեմին վրայ կը գտնուի», դիտել տուաւ ընդհ. դատախազը, Հոսէյն Ագիմուլլահ : « Կը թուի թէ դատաւորը դուք էք եւ ոչ թէ ես», աւելցուց նախագահը, Նասրոլլահ Մոգբելի : «Կ'ուզէք որ կեանքս ձեզի մատ՞ը ընեմ», ըսաւ Մոսատեղ, հեգնելով : Ցետոյ սկսաւ կարդալ իր արձանագրութիւնները, բայց ընդհատեց, ըսելով թէ հիւանդ է : Եւ ատենադպիրին յանձնեց

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՑԱՋՈՐԴ ԹԻԻԸ լոյս կը տեսնէ ուրբաթ, օր, զինադադարի տարեդարձին առթիւ :

ՕՏԱՐ ՅՈՏՈ

ՀԵՐՔԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

*

Ժամանակին, երբ գերիշխող իրավունքի տեր էին հարուստները, նրանք ստրկացնում էին ոչ միայն աշխատավոր զանգվածներին, այլև նրանց կանանց ու աղջիկներին: Որը որին կամ ինչին էր տիրանում, երբեմն էլ ինքնակամ հանձնվում, իսկ ինչ-որ դեպքերում էլ ստիպված էր լինում հանձնվել, որովհետև ուրիշ ելք չկար: Ստրկատիրական հասարակության մեջ ամուսնությունը ևս հարստության աղբյուր էր հանդիսանում, որովհետև ամուսնանալով հարուստ կնոջ հետ, ամուսինը ևս հարստանում էր: Ամուսնությունը ստրկատիրական հասարակության մեջ ոչ միայն չէր բացառում, այլ, ընդհակառակը, ենթադրում էր հարստության ձգտում, որովհետև

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

★

ԼԻՈՆ.— Դաշնակցութեան Օրը տօնե-ցինք չաբաթ, (31 Հոկտ.), ժամը 8·30ին, Գ. Թաղապետարանի սրահը, խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէի եւ նա-խաղահութեամբ ընկեր Հայկ Սէրէնկիւլեանի որ կուտ բանախօսութեամբ մը ակնարկ մը նետելով ազգային եւ միջազգային փառ-քերու վրայ, պանծացուց Հ. Յ. Դաշնակ-ցութեան երեք հիմնադիրները, Քրիստա-փոր, Ռոստոմ եւ Զաւարեան: «Այդ երեք տիտանները որոնց բարեկեցիկ կեանքն ու համալսարանական բարձր կրթութիւնը լայն ասպարէզներ կը բանային իրենց առ-ջեւ, փարեցան աւելի մեծ գործի մը, — պայքար յանուն ազատագրութեան: Այդ փոթորկալի եւ յարատեւ պայքարը, զե-կավարութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան յանդեցաւ Հայաստանի ստեղծման: Թէեւ այսօր օտար վաթսնամեայ տակ, սակայն մերն է այդ հայրենիքը, հայ ժողովուր-դինն է: Այսօր, բացի այն Հայերէն՝ որ կ'երկրպագեն օտար սուրբերուն, բացի թուլամորթներէն ու այլասերածներէն, մնացեալ ամբողջ հայութիւնը իր առողջ ըմբռնումով ու հաւատքով Դաշնակցու-թեան կողքին կեցած պիտի չարունակէ այդ պայքարը մինչեւ որ իրագործուի Հայկական Դատը, — միացեալ եւ անկախ Հայաստան:

Գեղարուեստական մասը տառնձնած էին Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի անդամները: Արտասանեցին Օր. Ա. Թուխեան եւ փոքրիկն Տիրուհի Զապուքեան (Պէյրութէն) որ այնքան սահուն առոգանութեամբ եւ հարազատօրէն արտասանեց Զարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»ն, բուռն ծափերու մէջ: Ուրիշ կտոր մը վերջ, արտասանեց, նաեւ իր փոքր քոյրը՝ Արփինէ, նոյնպէս յաջող: Մեր խոստմնալի Յովհաննէս Պէպիրեան Լութակի վրայ նուագեց Վ. Սարգսեանի «Սարոյի երգը» եւ ուրիշ կըտոր մը, իսկ սրինգի վրայ նուագեց Գ. Տէրտէրեան «Բարձր սարեր» (Թումանեանէ) եւ «Պարզիր աղբիւր»ը: Երգեցին Օրիորդները.— Լուիզ Հարէլեան եւ Անժէլ Կարապետեան:

Օրուան բանախօսը՝ ընկեր Սահակ Տէր Թումասեան լայնօրէն պարզեց Դաշնակ-ցութեան դերը: «Դաշնակցութիւնը իր աշխարհահայեացքով ու վճռական դոր-ծունէութեամբ ստեղծեց այնպիսի հոգե-կան ու բարոյական ուժ մը որ փոխան-ցուեցաւ հայ ժողովուրդին: Այդ հոգեկան ուժն էր, որ յետոյ օգտագործուեցաւ ինք-նապաշտպանութեան ու ազատագրութեան համար: Եւ իր հիմնարկութենէն 28 տարի վերջ, յեղափոխական ու ժողովրդային բուռն կոխուներէ ետք, նիւթական ու ֆի-զիքական անհամար զոհողութիւններով, ստեղծուեցաւ «Մայիս 28»ը: Ցետոյ բոլ-շեւիզմը իր հետ ունենալով Թուրքը, խոր-տակեց մեր անկախութիւնը: Այսքանով ալ չբաւականանալով եւ փորձեց խորտա-կել այն ոգին, որուն շնորհիւ ստեղծուած էր մեր ազատագրական պայքարը: Բոլ-շեւիզմը հետեւեցաւ հայ գաղթաշխարհի բոլոր շարժումներուն ու պայքարեցաւ ընդդէմ այն ձեռնարկներուն որ կապ ու-նէին ազատագրական տենչերուն հետ: Կարծուեցաւ թէ ժամանակները փոխուած են, թէ Հայը՝ բոլշեւիզմին շնորհիւ դատած է իր «ազատութիւնը» եւ հայկական պա-հանջները ի վերջոյ պիտի գտնեն իրենց արդար լուծումը: Այս հոգեվիճակը դժ-բախտաբար չափով մը տկարացուց մեր ինքնապաշտպանութեան պայքարը: Այ-սօր այլեւս կարելի չէ պարտկել իրակա-նութիւնը: Բոլշեւիզմը, ցարիզմի նման պատրաստ է հայկ. դատը զոհել իր ընդհ. շահերուն: Կարսի եւ Արտահանի պատ-մութիւնը մեկնութեան չի կարօտիր: Այսօր կրկին Դաշնակցութիւնն է որ կը հետապնդէ Հայկ. Դատին լուծումը: Ի-րեն հետ ունենալով ազատատենչ հայու-թիւնը, կը չարունակէ անկախութեան պայքարը: Պայմանները փոխուած են: Անազատ եւ ճնշուած ազգերու ազատա-գրութեան չրջանը կ'ապրինք: Պարտաւոր ենք մեր տեղը ապահովել ազատութեան ձգտող ազգութիւններու մէջ: Արտաքին ճակատին վրայ, պէտք է զօրացնենք մեր դիրքերը, գործակցելով բախտակից ժո-ղովուրդներու հետ: Այս բոլորին հետ, կենսական է ամրապնդել ազգապահպա-նումի գործը: Պէտք է ստեղծել ներքին միացեալ ճակատ մը բոլոր ազատատենչ զանգուածներու հետ, վանելով բոլշեւիզ-մը եւ իր ազդեցութիւնը: Այս կրկնակի աշխատանքով, անվհատ եւ յամառ ճիգե-րով, մենք պիտի հասնինք մեր ազգային նպատակներու իրականացման, պիտի տեսնենք ազատ, անկախ եւ միացեալ Հա-յաստանը»:

Նախագահին փակման խօսքէն վերջ, ժողովուրդը միաբերան երգեց «Ցառաջ նահատակ»ը եւ հանդէսը վերջացաւ ջերմ տպաւորութեամբ:

ԾՄԱԿ

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Գոգինիոյ մէջ (Ամէնք) մեռած է երիտասարդ ընկերներէն Արշա-ւիր Վարդանեան: Զաւակն էր Մշեցի ըն-տանիքի մը: Թրծուած «Զաւարեան» վար-ժարանի հրաշունչ մթնոլորտին մէջ, պա-տանի տարիքէն մտած է Հ. Յ. Դաշնակ-ցութեան շարքերը: Գոգինիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին սկառտ եւ նուիրուած առաջնորդն էր:

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը գրեն թէ Ղալա-թիոյ եկեղեցիին նորոգութեանդ-ախքերուն համար նուիրած են Պ. Յով. Պաքեան հազար ոսկի, Պ. Պ. Ժիրայր Թէրզեան եւ Յակոբ Փալաս 500ական ոսկի:

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆԹԵԼԷՆ

★

ՄՍԵՂԷՆԻ ամէնէն մեծ գործարանը կը չինուի Երեւանի մէջ, գիւղատնտեսու-թեան եւ ընթացիկ ապրանքներու արտա-դրութեան բարձրացման համար: Գործա-րանը կ'օժտուի նոր մեքենաներով եւ պիտի ունենայ միսի պահածոյի, երշիկի, ճար-պելէնի եւ բժշկական արտադրութեանց բաժիններ: Շինութիւնը պիտի աւարտի 1955ին: Միեւնոյն տեն կը չինուին բանա-ուորական բնակարաններ:

ՊԵՏԱԿԱՆ հրատարակչականը ամէն տարի լոյս կ'ընծայէ տասնեակ հազարա-ւոր օրինակներ խորհրդահայ եւ միւս հանրապետութեանց ինչպէս եւ արեւմտա-եւրոպական առաջնակարգ դրողներուգոր-ծերէն: Վերջերս լոյս ընծայեց Պեթհ Պը-ռուչեանի երկերու երրորդ հատորը, ինչ-պէս եւ ատրպէյճանցի դրող Իպրահիմովի ստեղծագործութիւնները:

ԿԱՐԳ ՄԸ ԳԻՏԱԿԱՆ արշաւներ կազմա-կերպեց վերջերս Երեւանի Համալսարանի վերատեսչութիւնը ուսումնասիրելու հա-մար հայրենիքի պատմական վայրերը, հայ հին ճարտարապետութեան կոթողնե-րը եւն.: Վերջերս պատմութեան եւ լեզ-ուաբանութեան համալսարաններու չոր-րորդ դասարանի ուսանողները այցելեցին Գառնիի եւ Էջմիածնի պատմական վայ-րերը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ եւ դիտական դիտելիքնե-րու ընկերութիւնը այս տարուան ին-սուան ընթացքին կազմակերպած է 300է աւելի դասախօսութիւններ զանազան նիւ-թերու չուրջ:

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏ Վիկտոր Համբարձումեան գիտութեանց ակադեմիայի նախագահը, վերջերս այցելեց Լենինական, Կիրովա-կան եւ Ալավերդի քաղաքները եւ դասա-խօսութիւններ տուաւ «խորհրդային աստ-ղագէտներու նուաճումները», «Տիեզերքի կառուցուածքը» եւն. նիւթերու չուրջ:

ԵՐԵՒԱՆի ծխախոտի գործարանին մէջ կը պատրաստուին Հայաստանի ամէնէն ընտիր ծխախոտները (սիկարէթ), — «Արմե-նիա», «Աւրորա», «Մասիս» եւ «Սասունցի Դաւիթ», որոնք մեծ ժողովրդակա-նութիւն կը վայելեն նաեւ եղբայրական հանրապետութեանց մէջ: Այժմեական բոլոր գործողութիւնները կը կատարուին մեքենաներով եւ արտադրութիւնը կրկնա-պատկուած է:

ԼԵՆԻՆԿՐԱՏԷՆ Հայաստան հասած է հնագիտական արշաւախումբ մը, բաղկա-ցած հնագէտ պատմաբաններէ, նկարիչ-ներէ եւ ճարտարապետներէ, ղեկավարու-թեամբ պատմական գիտութեանց թեկնա-ծու Բարկէն Առաքելեանի: Արշաւախում-բը այցելեց Թաւուշի ամրոցը, իր գինարանները, շրջակաները որոնք հնա-գիտական մեծ արժէք կը ներկայացնեն:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ՄԵՐ ՀՈԳԵՐԷՆ

ՎԻԼՆ (Ցառաջ).— Վիլնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆութպոլի ախոյեանական եղանակը սկսած է արդէն Հոկտեմբեր 11էն ի վեր: Մեր մարզիկները կատարեցին մէկ բարե-կամական եւ երկու ախոյեանական մրց-ումներ, բայց աննպաստ արդիւնքներով: Ցոյսով ենք որ դալիք մրցումները վայ-լուն յաղթանակներով պիտի պսակուին, եթէ զոհողութեան եւ կարգապահութեան ոգին չպակսին:

Սիրելի «Ցառաջ», ոչ միայն ազգային եւ մասնաւորաբար կրթական մարզերուն մէջ թուլացում եւ ուծացում կայ — այլ նոյն աղիտաբեր երեւոյթները սկսեր են թափանցել հայ մարզական խմբակցու-թիւններէն ալ ներս: Դժբախտաբար, այս օրերուն, չատեր կը նախընտրեն օտարին անդաստանը ... Մարզիկ այնտեղ տուն-տեղ եղած կը սոնքան, վերէն կը նային մերիններու վրայ: Ահա իրողութիւն մը, բայց հասկցողին համար՝ տխուր իրողու-թիւն:

× կապոյտ խաչի դպրոցները: — Տա-րիներու յարատեւ աշխատանքի արդիւնք են մեր երեք դպրոցները, զեռեղուած քա-ղաքիս (Վիլնի) երեք հայաշատ թաղամա-սերուն մէջ: Կան ծնողներ, որոնց անհո-գութիւնը եւ պատրուակներու չարանը կը դրկէ մանուկը եւ կամ պատանին իր մայ-րենիքը սորվելու տաւթէն, չարաթը եր-կու անգամ միայն: Ա՛ս ալ տխուր է:

Ա. Կ. ԲԻՒԶԱՆԴԱՑԻ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՑԱՌԱՋ»Ի

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԽՐՏՁԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 6 Նոյ.— « Երկու զաւակ ունիմ որոնց կրցածիս չափ հայերէն կը սորվեցնեմ: Հայկական հանդէսներ կը տանիմ որպէսզի հայութեան հետ չփման մէջ մտնեն: Սակայն չատ անգամ թերու-թիւններ կը դտնեն, դժգոհութիւն կը յայտնեն եւ չեն ուզեր երթալ: Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ երբ հանդէս կուտան մեր կազմակերպութիւնները յայտագրին վրայ կը գրեն.— Երեկոյթը կը սկսի ժամը 9ին, բայց վարագոյրը կը բացուի ժամը 10ին կամ 10·30ին: Երբ ազահանդէս մը սարքեն ժամերով ճառ կը խօսին: Մեր երիտա-սարդները որոնք արդէն դժուարութիւն ունին հասկնալու, կը ձանձրանան եւ չեն գար:

« Մեր դրագէտները նոյնպէս իրենց դերութենէն երբեմն քան - երեսուն էջ կը կարդան, ձանձրացնելով բոլորը, ո՞ւր մնաց երիտասարդութիւնը:

«Հերիք է խօսիք, պարոններ: Ես ալ որբ եղած եմ չատերուն պէս կոտորածէն ա-զատուած: Սիրտս կ'արիւնի ամէն վայր-կեան երբ կը տեսնեմ մեր տղոց այլասե-րումը: Միջոց մը գտէք փրկելու առանց ճառի: Ոչ թէ խօսքով, այլ գործքով:

Յ. ԱՐԾՐՈՒՆԵԱՆ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

Տօքթ. Լէյտնըը վերթեցաւ:

— Այո... համաձայն եմ ձեզի: Եւ սա-կայն, Րէյլի կը կարծեմ թէ կը սխալիք: Կը վստահեցնեմ ձեզի թէ հոս ամէնքն ալ մեծ համակրութիւն ունէին Լուիզին հան-դէպ:

Վայրկեան մը լռեց, յետոյ բարկաճայթ պոռաց.

— Խայտառակութիւն է ձեր չարամիտ ակնարկը: Ոչ, չեմ կրնար հաւատալ:

— Չէք կրնար ուրանալ ակներեւ իրա-ղութիւնը:

— Ակներեւ իրողութիւն: Ակներեւ իրա-ղութիւն: Հնդիկ խոհարարի մը եւ երկու արաբ ծառաներու պատմած սուտերը: Դուք ալ ինծի չափ կը ճանչնաք այդ բե-նիկները, Րէյլի եւ տուէք, Մէյթլենա: Ձեմարտութիւնը որեւէ արժէք չունի ա-նոնց համար: Անոնք պարզ հաճոյակատա-րութեան համար կը կրկնեն ինչ որ կ'ու-զեն ըսել տալ իրենց:

— Այս պարագային, դիտել տուաւ Տօքթ. Րէյլի, չոր չեշտով մը, կ'ըսեն ճիշդ այն ինչ որչէինք ուզեր որ ըսեն: Դրանատ-ղեւ չատախօսներու խումբ մը կը վիտայ չարունակ: Ասկէ զատ բաւականին ծանօթ եմ ձեր տան բարքերուն: Ամէն անգամ որ հոս եկած եմ կէս օրէ վերջ, ձեր մարդիկը նոյն տեղը հաւաքուած գտած եմ: Իրենց սովորական հաւաքատեղին է:

— Ըստ իս, չատ չուտ եզրակացութիւն-ներ կը հանէք: Ինչո՞ւ համար այդ մար-դը — այդ դեւը ըսենք — օրը ցերեկով ներս մտած պիտի չըլլայ, տեղ մը պահ-ուելու համար:

— Կրնայ ըլլալ, պատասխանեց Տօքթ. Րէյլի չոր չեշտով մը: Ենթադրենք թէ օտարական մը յաջողած է ներս մտնել ա-ռանց նշմարուելու: Այդ պարագային պարտաւոր էր պահուըտիլ մինչեւ ոճրին ժամը (եւ անշուշտ Տիկին Լէյտնըըի սեն-եակը ուր որեւէ թաքստոց չկայ) եւ աչք առնել բռնուելու վտանգը ճիշտ այդ պա-հուն երբ իր գոհին քով կը մտնէր եւ դուրս կ'ելլէր, քանի որ դրեթէ ամբողջ ժամա-նակը խմմբի եւ տղեկը բակին մէջ մնա-ցած են:

— Տղեկը, իրաւ որ մոքէս ելած էր, բացագանչեց Տօքթ. Լէյտնըը: Այդ լակոտը չատ արթուն է, պէտք է որ տեսած ըլլայ երբ մարդասպանը կնոջս սենեակը կը մըտ-նէր:

— Այդ կէտը լուսաբանած ենք: Ամբողջ կէս օրէն վերջ, բացի մէկ վայրկեանէ, անոթինները կը լուար բակին մէջ: Խմմբի ձեզի հետ պատշգամ ելած է ժամը մէկ ու կէսին առեւտուրը: Չի կրնար ասկէ աւելի լուսաբանութիւն տալ: Տասը վայրկեանի չափ մնացած է. այնպէս չէ՞:

— Այո, ես ալ չեմ կրնար որոշել ճիշդ ժամը:

— Շատ լաւ, տղեկը օգտուելով այդ կարճ ժամանակէն, կ'երթայ կը խառնուի միւսներուն դրան առջեւ, չաղակրատելու համար: Խմմբի վերադարձին կը տեսնէ որ տղան հոն չէ: Բարկանալով կը կանչէ եւ կը հարցնէ թէ ինչու ձգած է աշխա-տանքը: Երեւոյթներէն գատելով ձեր կինը սպաննուած պէտք է ըլլայ այդ տասը վայրկեանի միջոցին:

Տօքթ. Լէյտնըը հառաչանք մը արձակե-լով նստաւ եւ դէմքը ծածկեց ձեռքերովը: Տօքթ. Րէյլի չարունակեց հանդարտ ձայ-նով մը.

— Այդ ժամը կը գուգադիպի իմ անձնա-կան սուուգումներուս: Տիկին Լէյտնըը մեռած էր գրեթէ երեք ժամ առաջ երբ քննեցի դինքը: Միակ լուծելի հարցը սա է, — ո՞վ է մարդասպանը:

Պահ մը լռութիւն տիրեց: Տօքթ. Լէյտ-նըը չտխուեցաւ, եւ ձեռքը ճակտին տա-րաւ:

— Կ'ընդունիմ ձեր տեսակէտը, Րէյլի, ըսաւ: Ամէն բան ենթադրել կուտայ թէ մարդասպանը տանը մէջ էր արդէն: Եւ սակայն, ես այն համոզումը ունիմ թէ տրամաբանելու այդ եղանակը կը կաղայ: Նախ կը պնդէք թէ տարօրինակ դուգադի-պութիւն մը պատահած է:

— Անճոռնի բան է որ այդ բացատրու-թիւնը կը դործածէք, նկատեց Տօքթ. Րէյլի:

Տօքթ. Լէյտնըը կարեւորութիւն չտա-լով այդ նկատողութեան, չարունակեց.

— Կինս սպառնական նամակներ կը ստանայ: Պատճառներ ունի որոշ մարդէ մը կասկածելու: Ցետոյ կը սպաննուի: Եւ դուք կը պահանջէք ինձմէ հաւատալ թէ մարդասպանը այդ նամակներուն հե-դինակը չէ, այլ ուրիչ մարդ մը: Պարզա-պէս այլանդակութիւն է:

— Առաջին ակնարկով ... Էհ, այո, պատասխանեց Տօքթ. Րէյլի, երազուն և-բեւոյթով մը:

Եւ նշանացի կարծիք հարցուց հարիւ-բապետ Մէյթլենայի:

— Զուգադիպութիւն: Հէ: Ի՞նչ կ'ը-սէք, Մէյթլենա կ'ընդունիք այս տեսակէ-տը թէ ամբողջովին Լէյտնըըի վերապրելն է:

Հարիւրապետը հաւանութիւն յայտնեց:

— Շարունակեցէք:

— Որ եւ է բան լսո՞ծ էք Հերակլէս Փուարոյի մը մասին, Լէյտնըը:

Տօքթ. Լէյտնըը իրար անցնելով խօսակ-ցին երեսը նայեցաւ:

— Այդ անունը բոլորովին անծանօթ չէ, ըսաւ անորոշ կերպով: Բարեկամներէս մէկը Պ. Վան Ալտեն իր մասին դովեստով խօսած է ինծի: Մասնաւոր ոստիկան մըն է, այնպէս չէ՞:

(Շար.)

մէկ պատճէնը, հետեւեալ յայտարարու-թեամբ. — « Դուք ալ խեղճ ծերուկ մըն էք... Պէտք չունիք գրի առնելու ամէն ը-սած. քանի որ տակաւ էք ինձի պէս » : Եւ բուռն լուտանքներ տեղաց Անգլիոյ դէմ, իր «մրցակիցը» կոչելով զայն : Այդ պա-հուն էր որ կը սպառնար անձնասպան ըլ-լալ : Նախագահը որոշեց կարճ կապել, եւ դատավարութիւնը յետաձգեց յաջորդ օր-ուան : Իսկ ընդհ. դատախազը դիտել տը-ւաւ.— «Այս մարդը կը կարծէ թէ ամէնքս ալ իր ծառաներն ենք : Ոչ օրէնքէ կը հաս-կնայ, ոչ ալ բարեկարգութենէ » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ջինաթափոխութեան մասին նոր քանա-վէճ մը տեղի ունեցաւ Մակի Քաղաք. յանձնաժողովին մէջ : Պատասխանելով Պ. Վիշինսկիի մեղադրանքներուն, ամերիկ-եան պատուիրակը յայտարարեց. — «Զի-նաթափոխութիւնը անկարելի է առանց մի-ջազգային ապահովութեան եւ առանց հա-մապատասխան երաշխիքներու : Իսկ այդ երաշխիքները կարելի է ստանալ երբ վեր-նայ երկաթեայ վարագոյրը, երբ մենք ալ տեսնենք թէ ինչ կ'ընեն Սովետները, ինչ-պէս որ անոնք գիտեն թէ ինչ կ'ընենք մենք » :

ԱԼՊԱՆԻՈՑ հետ կնքուած պայմանագրու-թեան մը համաձայն, ալպանացի մասնա-դէտներ պիտի երթան Մոսկուա, ուսում-նասիրելու համար քարիւղի ճարտարար-ուեստը : Մոսկուա մասնագիտական տեղե-կութիւններ եւ ծրագիրներ պիտի ճարէ :

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատար-ուեցան արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : Կա-լանաւորները լրտեսներ եւ Արեւմուտքի գործակալներ կը համարուին : Ամբաս-տանագիրը կ'ըսէ թէ կը գործէին նոյն զօրավարի մը ղեկավարութեամբ :

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻ ճամբորդներէն անոնք որ տոմսակ չեն առած կամ պակաս վճա-րած են, շատ աւելի ծանր տուգանքներ պիտի վճարեն այսուհետեւ, հեռաւոր վայրերու թէ արուարձաններու համար : Մեթրոյի Բ. կարգի ուղեւորն ալ հարիւր ֆրանք պիտի վճարէ, եթէ Ա. կարգ նըս-տած ըլլայ :

ՌՈՒՍ ԳՐԱԳԻՏ Պունէն, որ աքսորական էր եւ 90 տարեկան, մեռաւ առջի օր : Իր մասին պիտի խօսինք առանձին :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ողղումներու մասին հասած վերջին լուրերը շատ աւելի ծանր կը ներկայացնեն կացութիւնը : Կեդրոնա-կան նահանգներուն դեռերը յորդած են : Քարտիցա քաղաքը փրկելու համար 2000 պարկ հող դիզուած է : Երկու դիւղեր ան-հետացած են երկու մեթր բարձրութեամբ ջուրերու տակ : Բնակիչները այլուր փո-խադրուած են նաւակներով : Վերջին 48 ժամուան ընթացքին երկրաշարժի ցնցում-ներ զգացուեցան Յոնիական կղզիներուն, Պելոպոնէսէ եւ Աթէնքի մէջ : Հաղորդակ-ցութիւնները խզուած են փոթորիկին հե-տեւանքով :

ՍՈՌՈՄ - ԳՈՄՈՐԵԱՆ բարքերը կը ճա-րակին Անգլիոյ մէջ, ինչպէս կ'ողբայ նախկին նախարար մը, դերկոմս Սամու-էլ, որ 83 տարեկան է : Ծերունին այս առ-թիւ կը յիշէ ոճիրներու եւ անբարոյակա-նութեան ամենօրեայ դէպքեր, ամուսնա-լուծման դատակղութիւններ եւն. :

ԻՍՐԱԷԼԻԷն տնտեսական պատուիրա-կութիւն մը մեկնեցաւ Մոսկուա, քննելու համար առեւտրական դաշնագրի դոր-ծադրութեան պայմանները :

1954ի ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕԼԱՑՈՑՑՆԵՐՈՒ
Ապսպրանքներու համար դիմել՝
Mr. V. Partamian
36, Rue des Dominicaines, Marseille

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդակ. միջոց.— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել
3 Communes ou Docteur Roux

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԱՑՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Փլաս տիւ Փանթէոն

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ
Կը խօսին նախկին նախարար եւ երես-փոխան՝ քաղաքացի
E. DEPREUX

Ընկերներ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Ուղերձ յանուն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան :

Գեղարուեստական բաժին :

Մասնակցութեամբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆԻ նո-րակազմ նուագախումբին, հայկական եւ ազանկներով, Օր. Օր. Մ. ԿԱՌՎԱՐԵՆ - ՑԻ, ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ եւ Պ. ՓԻՒՓԷԼԵԱՆԻ (երգ), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆԻ (արտասա-նութիւն) :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր կէս գիշերէն վերջ :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :

Մուտք 200 ֆրանք : Տոմսերը ապահովել ԲԱԼՈՒԵԱՆ գրասենչէ 43 ռիւ Ռիշէ, ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ գրասենչէն 51 ռիւ Մէօ-սիէօ լը Փրէնս եւ Պէլվիլ ճաշարան Ար-թիւր եւ հանդէսին օրը կիլչէն :

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին : Մանրամաս-նութիւնները յառաջիկային :

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ. Մուրճը կը ծանու-ցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ. 21-22ին, չաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ :

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգա-պետին եւ քաղաքապետին ներկայացու-ցիչները :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահան-դէսը Նոյեմբեր 21ին :

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմե-լով ՎԱՀԷ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆԻ,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ : Գրեց՝ Ս. Վրացեան : Երկրորդ տպագրութիւն՝ նոր փաստերով եւ վաւերագրերով եւ 1941էն ասդին տեղի ունեցած դէպքերով : Տպ. «Համապգային» ընկերութեան, Պէյրութ, 1953 :

Գինն 500 ֆրանք (Թղթատարի ծախքն ալ հաշուելով) :

Adresse : B. Tchiboukdjian
7, Rue Grange Batelière, Paris (9e)

«Ծառայ»էն կարելի է ստանալ միայն անձամբ :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասիրա-ցը ողբացեալ Տիկին Եղրաքսէ Մարկոս-եանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկե-պսակի չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Պ. Ստ. Մար-կոսեան եւ զաւակները 5000 ֆրանք : Տէր եւ Տիկին Սուրէն Ղուկասեան, Տէր եւ Տի-կին Բժ. Արշակ Պօղոսեան, Տէր եւ Տիկին Գաշըքճմանեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Յակոբեան, Տէր եւ Տիկին Ե. Ե-րանոսեան հազարական ֆրանք, Պ. Յա-րութիւն Շիրվանեան, Պ. Եղիազար Մի-նասեան 500ական, Պ. Ոսկան Եղեկէլ-եան 200, Այրի Տիկին Նչ. Զօրաեան 600 : Տէր եւ Տիկին Ալիքսան Պալապանեան հա-զար ֆրանք : Գումար 12·800 ֆրանք :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդնե-րէն փութացնել իրենց բաժնեգիները : Հետ-գիտէ կը ղրկուին իրենց հաշիւները : Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ. 15էն սկսեալ :

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԻՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵ-ՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆոր-վիլի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր, Սալ Վօլթէրի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Նոր Սերունդի կողմէ : Կը ներկայացուի ԲՌՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ :

Համեղի անակնկալներ, եւրոպական եւ սպանիական պարեր, մասնակցութեամբ հռչակաւոր նուագախումբ, ՌԻՒԲԱՐՏՕ ՓԷՐԼԻՋ :

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Շարան-թօն էքօլէն առնել 103 թիւ հանրակառք, եւ իջնել ռիւ Վօլթէր :

ՀԱՑ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«Ծուսաբեր» տպարանի հրատարակչա-կան բաժինը իր ունեցած նոր կազմակեր-պութեան շնորհիւ, ի վիճակի է հայերէն եւ լատիներէն տառերով 400 էջնոց գիրք մը տպագրել մէկ ամսուան ընթացքին : 8, 10 եւ 12 փունթոյի վրայ վեց տեսակ տառեր կը չարուին տողաչարով : Գեղեցիկ տպագրութիւն սովորական գիներով :

Իրրեւ նմոյշ, գրավաճառներու մօտ տեսնել մեր վերջին հրատարակութիւննե-րը.—

ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻ Հայոց Պատմութիւն
ԳԷՕԹԷ, Ամբողջական գործեր, Ա. Հատ.
ԳՈՐՇ ԳԱՅԼԸ ԿԱՏՂԵՐ ԷՐ, Գ. Թագուր-եան : Հասցէ.—
« HOUSSAPER », B. P. 868, Le Caire

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա_Խարբերդի «Եփրատ» միութեան կողմէ, ի նպաստ կարօտ ուսանողներու :

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Լը Գլիւպի մէջ : 51 ռիւ Կրինեան :

Կը նախագահէ Պ. Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Պ. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը ներկայացուի զաւեշտ մը, «Սա-մաթիայի Աբիկ աղան», Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. Ն. Ս.ի թատերախումբի կողմէ, ղե-կավարութեամբ Պ. Ս. Սարգիսեանի :

Կը նուագէ ծանօթ ջութակահար Պ. Լեւոն Ղեւոնդեան, դաշնակի ընկերակ-ցութեամբ Տիկին Ա. Մկրտիչեանի, կ'ար-տասանէ Օր. Ա. Ցարութիւնեան, կ'երգէ Օր. Ա. Արզումանեան :

Եւրոպական պար,
EDDY TOURNEL et son ensemble
avec le chanteur Jean Staiano

Մուտք 200 ֆրանք :

Հանդէսի հայկական մասէն վերջ եկող-ներուն համար 250 ֆրանք :

COCKTAIL PARTY

Կազմակերպուած Հայ Տիկնանց Մի-ութեան կողմէ Նոյեմբեր 22ին, Կրան Օ-թէլի չքեղ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՐ-ԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի :

ՎԵՆՍԱՆ ՄՈՐԿԱՆի համբաւաւոր նուա-գախումբը :

Գեղարուեստական բաժին :

ԿՈՉ ԲԱԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Քանի մը հայրենակիցներ խորհրդակ-ցելով որոշեցին փարիզի եւ արուարձան-ներու բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժո-ղովի մը հրաւիրել, շատ կարեւոր նպա-տակի մը շուրջ :— Գրքի վերածել լուսա-հոգի Տ. Բարգէն քահանայ Ալանեանի « Բարեգրի եւ շրջանի պատմութիւնը » :

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ ժողովին որ պիտի գումար-ուի Նոյեմբեր 15, կիրակի ժամը 3ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Մէթ-րօ Քատէ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 9ին, Ազգ. Տան մէջ : Նիւթը՝ Հայ Յեղափոխական Դաշ-նակցութեան ազգային հիմքերը : — Հայե-րէնի դասեր՝ ժամը 8էն 9 :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» են-թակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատե-ղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէն :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. Անտոք են-թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20ին, Մատուռին յարակից սրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՀԱՑ ԲԱՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթա-կան դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ : Դասախօսն է բժ. Ն. ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ, նիւթը՝ Սարոյեանի նոր վէպին «Րոպ Վակրամ»ի հոգեբանական կողմերը : Մուտքը ազատ է :

ՎՐԻՊԱԿ.— «Բանաստեղծ Լէյլի» յոդ-ուածին մէջ (8· Նոյ.) Բ. սխալակ վարչն 19րդ տողը կարդալ Լէյլիին ոչ Դուրեան մըն էր, ոչ Տէրեան եւ ոչ ալ Մեծարենց : Ան գեղեցիկ եւ խոստմնալից սկզբնաւո-րութիւն մըն էր, բողբոջ մը որ սկսեր է բացուիլ եւն. :

ՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Շա-րիլի վարչութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհիներ Թագուհի Մինաս-եանի եւ Ռեբեկա Բարսեղեանի եւ պարա-գաներուն իրենց մօր եւ կեսրմօր Այրի Տիկին եղիսաբէթ Բարսեղեանի մահ-ուան առթիւ :

Նոյնպէս իր ցաւակցութիւնը ընկերուհի Շաքէ Էմիրճանեանի, իր հօրԳէորգ Էմիր-ճանեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ երկու հազար ֆր. Շարիլի Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդին :

× *Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շարիլի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհիներ Մելինէ Մինասեանի եւ Ա-լիս Բարսեղեանի իրենց մեծ մայրիկին՝ Այրի Տիկին եղիսաբէթ Բարսեղեանի մահուան առթիւ :*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Շարիլի հայկ. դպ-րոցի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հազարական ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Բարսեղեանի մահուան առթիւ.— Տէր եւ Տիկին Օ. Մխճեանէ, Տէր եւ Տիկին Մ. Պօյաճեանէ, Տէր եւ Տիկին Ց. Աբէլեանէ, Տէր եւ Տիկին Ս. Պարոնեանէ եւ Տէր եւ Տիկին Պաամճեանէ : Նոյնպէս ստացած է հազար ֆր. Պ.Վրթանէս Թազոսեանէ, Գէորգ Էմիրճանեանի մահուան առթիւ :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ :
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԻ ՓՆՏՌԷՔ
ԵՐԲ ՍԱՍՈՒՆԻՆ ԿԱՅ
31, RUE D'ALEXANDRIE
Métro Sentier, Réaumur et St. Denis
Tél. : GUT. 92 - 65
Արեւելեան թէ եւրոպական ճոխ բոլոր ուզած համադամ կերակուրները, ամու-շեղէնները, ըմպելիները, աղանդերները :
ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ
եւ
ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
13
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
13 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7217 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2628

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

●

Բովանդակ աշխարհ երկիւղածութեամբ տօնեց Նոյ. 11ի պինդաղաղարին տարեդարձը :

Այս առթիւ, պատկառելի թափօրներէ հաղմուեցան դէպի Անծանօթ Զինուորին դամբարանը :

Մայրաքաղաքներու մէջ, զօրահանդէսները աւելի մեծ չուք մը կուտային արարողութեան, միեւնոյն ատեն յիշեցնելով պատերազմի սարսափները :

Զորեքշաբթի օր այստեղ, Փարիզի մէջ ալ անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր Քոնքորտէն մինչեւ Ցաղկական Կամարը, ուր կը հանդչի Ֆրանսայի Անծանօթ Զինուորը :

Կարելի չէր առանց յուզումի դիտել այն հաշմանդամ ռազմիկները, որոնք չէրջատած էին դամբարանը, անոր չուքը պարզելով իննսուն պատառատուն դրօշներ, — յիշատակ եւ խորհրդանշան 1914–18ի պատերազմէն : Մինչ հանրապետութեան նախագահը անձամբ կ'արձարծէր Անչէջ Բոցը .

Նոյն օրը այլապէս յուզիչ արարողութիւն մը տեղի կ'ունենար Քոնսիէնժըլի անտառին մէջ, ուր կնքուեցաւ առաջին Մեծ Պատերազմին դինադադարը :

Նախընթաց օրը յիսուն ջահեր վառելով Ցաղկական Կամարին տակ, նախկին ռազմիկները համախմբուեր էին անտառին մէջ, ուր ճառ մը խօսեցաւ Պ. Լանիէլ :

Վարչապետը միեւնոյն առեն կ'ուղեկցէր 1944ի դինադադարը , որ նոյնպէս յայտնանակով մը վերջացաւ :

Այս առթիւ յիշեց Քլեմանսոյի յայտարարութիւնը, 1918 Նոյ. 11ին .

— « Երդնուիմ միշտ աշխատիլ հանրային բարիքին համար» :

Այս տեղեկութիւնները արձանագրած առեն, չենք մոռնար ուրիշ արարողութիւն մը որ տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու, Նոյ. 7ին, Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 36րդ տարեդարձին առթիւ :

Այս անգամ ալ դղրդացին ցոյցեր սարքուած էին, եւ 50–60 նշանախօսքեր արձակուեցան :

Եւ, ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ օրուան իշխանաւորները ճառեր խօսեցան , թունաւոր նետեր արձակելով Արեւմուտքի դէմ :

Ֆ. Միւթթեան նախագահը, վարուչի – լով, պարզապէս ամբաստանագիր մը կը կարդար, կրկնելով սովորական մեղադրանքները : Իսկ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Բուրկանին , անգամ մը եւս կը պանծացնէր խորհրդային ուժերուն գերազանցութիւնը :

Երկուքին ալ եզրակացութիւնը մէկ էր. — Արեւմուտքը նոր աշխարհամարտ մը կը պատրաստէ :

Ո՛րքան խոր տարբերութիւն երկու տօնակատարութեանց միջեւ :

Մէկը՝ իսկապէս ողեկոչում եւ յարգանք : Միւսը՝ մարտակոչ :

Երկու կողմերն ալ միլիոնաւոր «անծանօթ զինուորներ» ունեցան : Եթէ մէկին ու մէկը գլուխ վերցնէր, պիտի տեսնէր որ աշխարհասասան յեղափոխութիւնն ալ չկրցաւ խաղաղութիւն բերել :

Արդարեւ, մարդիկ այսօր շատ աւելի դժուար կը հասկնան իրար :

Անջրպետը շատ աւելի խոր է եւ լայն երկրամասէ երկրամաս եւ սահմանէ սահման :

Երբեք այսքան սուր հանդամանք ստացած չէր աշխարհահայեացքի եւ չհերու ընդհարումը : Ոչ ալ այսքան խեղաթիւրուած էին տարրական գիտելիքները :

Տարեդարձները կուգան ու կ'անցնին : Զինադադարները իրարու կը յաջորդեն :

Բայց, բուն զինադադարը — փոխադարձ հասկացողութիւնը կը ձգձգուի եւ կը յապաղի : Միշտ ի վնաս խաղաղութեան եւ փոքր ազգերու փրկութեան ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

●

ՄԱԼԵՆԿՈՎ ԿԸ ՀԵՐՔԷ ԹԷ ԻՆՔՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՄԱՄՆԱԿՑԻ

Վերջնապէս հաստատուեցաւ թէ Ֆը – րանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետները եւ նախագահ Այզընհաուըը բացառիկ ժողով մը պիտի գումարեն Պերմուտայի մէջ , Դեկտ. 4էն 8, քննելու համար չորք մը հրատապ խնդիրներ :

Այս ժողովին նախաձեռնութիւնը ըստանձնած է Զըրչիլ, որ ամիսներէ ի վեր կը փորձէ համբան հարթել նաեւ Ֆ. Միւթթեան համար, ի հարկին Մոսկուա երթալով : Թերթերը հակասական տեղեկութիւններ կը հրատարակեն օրակարգի մասին, բայց ընդհանուր կարծիքն այն է թէ արեւմտեան երեք վարիչները պիտի քննեն որեւէ խնդիր որ կրնայ մեղմացնել միջազգային յարաբերութիւնները : Երեք պետութեանց արտաքին նախարարներն ալ պիտի մասնակցին խորհրդակցութեանց :

Պաշտօնական դիտոյցը հրատարակուած առեն, դանդաղ հարցումներ ուղղուեցան Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ : Ընդդիմադիր երեսփոխան մը հարցուց վար – չապետին թէ պիտի օգտուի՞ այս ժողովէն, առաջարկելու համար Մ. Նահանգներուն եւ Ֆրանսայի որ ուղղակի տեսակցութիւն մը ունենան Մալենկովի հետ : Զըրչիլ չուզեց կանխաւ յայտնել իր բոլոր մտածումները, դիտել տալով թէ պաշտօն. դիտոյցը խմբագրուած է մեծ ուշադրութեամբ : Կարգ մը զործակալութիւններ կը ծանուցանէին թէ Մալենկով պատրաստ է մասնակցելու Պերմուտայի ժողովին, բայց Ֆ. Միւթթեան վարչապետը անմիջապէս հերքեց : Լոնտոնի, Փարիզի եւ Ուոշինկթընի մէջ ալ հերքուեցաւ այս լուրը : Մոսկուայի անթելը այս առթիւ դիտել կուտար թէ լուրը հրապարակ հանուած է հանրային կարծիքը մոլորեցնելու համար : Անցեալ Ցուլիսին, երբ կը խօսուէր Պերմուտայի ժողովի մասին, Ֆ. Միւթթիւնը ժխտական դիրք բռնած էր : Այդ օրէն ի վեր բան մը չէ փոխուած :

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Պերմուտայի ժողովին առթիւ « բարեկամական ճնշում մը» պիտի փորձուի, որպէսզի Ֆրանսա վաւերացնէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը : Նախագահ Այզընհաուըը իր լրագրական ասուլիսին առթիւ յայտարարեց թէ պիտի քննուին այն բոլոր խնդիրները որ կապ ունին երեք պետութեանց հետ : Պարզապէս կլոր սեղանի ժողով մըն է որ պիտի գումարուի, առանց սովորական ձեւակերպութեանց :

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ արեւմտեան Գերմանիան տեղեակ պիտի պահուի անցուդարձին :

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԻ – ԹԻՒՆՆԵՐ կը կատարուին Պելկրատի մէջ, Եուկոսլաւիոյ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ ներկայացուցիչներուն միջեւ, հաւաքական պաշտպանութեան համար : Այս խօսակցութիւնները չարունակութիւնն են անցեալ փետրուարին Անկարայի, իսկ Յուլիսին Աթէնքի մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախկին նախագահը, Թրումըն, հարցաքննութեան հը – րաւիրուեցաւ Հակամերիկեան յանձնախումբին առջեւ, այն ամբաստանութեամբ թէ Միջազգային Հիմնադրամի տնօրէն նշանակած էր Տէքսթըը Հուայթ անուն պաշտօնատար մը, որ խորհրդային լրտես էր : Կը հարցաքննուի նաեւ արտաքին գործերու նախկին նախարարը , Պըրնս :

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ (Նոթր Տամ) մեծ զանգը էլեկտրականութեամբ կը բանի Նոյ. 11էն ի վեր :

ՄՈՍԱՏԵՂ ԿԸ ԾԵԾԷ ԻՐ ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ

●

ԿՈՒԼԱՁ, ԿԸ ՀԱՁՀՈՁԷ, ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՓԱԽՉԻԼ

Իրանի վարչապետին դատավարութեան երրորդ օրն ալ թատերական տեսարան – ներ պարզուեցան : Եւ պահ մը քիչ մնաց որ վախչէը ...

Բուռն ելոյթէ մը վերջ, որու ընթաց – քին բռունցք մը իջեցուց իր փաստաբա – նին, լուտանքներ տեղալով, Տոքթ. Մոսատեղ աթոռէն ելաւ դողդոջուն, եւ դէպ ի դուռը ուղղուեցաւ ահաբեկ պահակնե – րուն աչքին առջեւ : Արդէն հօթը – ութ մեթր անցած էր երբ ձերբակալեցին եւ բերին տեղը նստեցուցին :

— Կորսուէ՛, անիծա՛լ, կը պոռար փաստաբանին , որ կառավարութեան կողմէ նշանակուած է : Դուն Հիւսէյինի մարդասպանէն ալ դէշ ես :

Ցետոյ խօսքը դատարանին ուղղելով ըսաւ.

— Ես մինակս պիտի խօսիմ : Այս մարդը դատաճան մըն է : Սպաննեցէք զիս : Գլուխս կտրեցէք, ես չեմ վախնար : Բայց պէտք է որ ես ինքս պաշտպանեմ իմ դատս :

Նախագահը ազդարարեց թէ նիստը դռնփակ պիտի կատարուի, եթէ չդադրեցնէ իր խանգարել բարեկարգութիւնը :

— Իսկ ես ալ կ'ատենամ կը քալեմ, եթէ այդ մարդը խօսի :

Դատախազը այս առթիւ ալ կրկնեց թէ ամբաստանեալը ի բնէ ըմբոստ մըն է եւ դերասան : Մոսատեղ ոտքի ելաւ պատասխանելու համար : Նախագահը հրամայեց որ նստի : Ծերունին նորէն առնել քալել կ'ուզէր, բայց պահակները կեցուցին : Այս անգամ սկսաւ լալ, դբուխը ձեռքերուն մէջ առնելով : Ցետոյ նորէն ամբաստանեց Անգլիացիները, եւ դուեց Շահը, որ իր կեանքը փրկած էր անգամ մը : «Մեր վեհապետը սոխակ մըն է, ըսաւ : Անոր պէս մարդ չկայ : Ան օժտուած է մարդկային բոլոր բարեմասնութիւններով եւ ամէն բարօրութիւն կը մաղթեմ իրեն » :

Իր համոզմամբ, կեղծ է իր պաշտօնանկութեան հրովարտակը, որ անհետացած է, կ'ըսէն :

Կէս օրուան նիստէն վերջ, ամբաստանեալը հանդարտած էր եւ ժամերով խօսեցաւ, հետեւելով 26 էջերէ բաղկացած տպագրութեանց : Նախագահը փափկութեամբ հարցուց թէ յոգնած չէ՞ : «Ցա – կաւին քանի ժամ կրնամ խօսիլ», ըսաւ Մոսատեղ : Շարունակ սլաքներ կ'ուղղէր Անգլիացիներուն դէմ եւ կը ձաղկէր այն «արիկաները որոնք իր տան վրայ յարձակելով կ'ուզէին սպաննել զինքը» : Այս առթիւ նորէն դանդատեցաւ թէ ցերեկները եւ գիշերները չատ երկար են բանտին մէջ եւ թէ ցուրտէն կը սառի :

× Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Մոսատեղ նորէն բուռն տեսարաններ պարզեց, պնդելով թէ տեսանը «որեւէ օրինական արժէք չունի եւ սուիններու վրայ կտրնած է : Հրամայեր են ձեզի Մոսատեղը դատել եւ դուք հնազանդեր էք : Ես թշուառ մարդ մըն եմ, հիւանդ եւ տղէտ, եւ որեւէ բան չունիմ ձեզի դէմ : Բայց դիս հոս բերած են անիրաւաբար : Ես ըսածս պիտեմ : Իրբեւ օրէնսդիր երկու հարիւր հրամանագիր խմբագրած եւ հրապարակ հանած եմ : Դուք հոս գործ չունիք, ելէք գացէք » :

Նիստը ընդհատուեցաւ : Այդ պահուն Մոսատեղ նորէն հեծկլտաց, երեսը եւ մարեցաւ : Գաւաթ մը ջուր եւ դեղեր առնելով սթափեցաւ, եւ նորէն սկսաւ անարդել Անգլիացիները :

× Դատավարութեան ե. օրը Մոսատեղ նորէն լացաւ, պահ մը քնացաւ, յետոյ ըսաւ թէ այսուհետեւ դատարան պիտի

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՏԱԿԱՒԻՆ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ

Նոյեմբեր 5ին արձանագրեր էի ընթերցողի մը կծու պարսաւանքը՝ իմքիրի երբեմնի Օսմ. երեսփոխան Օննիկ Իհսանի դէմ :

Նամակագիրը, Պ. Լեւոն Երկանեան , դառնօրէն կը գանգատէր նաեւ Ցառաջէն որ տեղ տուած էր անոր վերաբերեալ գրութեան մը :

Իր նամակին բառերէն դատելով, հանգուցեալ երեսփոխանը պարզապէս հայակեր հրէշ մըն էր, արժանի՝ Թալէաթին հով թաղուելու...

Անճամբ ծանօթ չըլլալով Օննիկ Իհսանի, հրապարակաւ հրաւիրեցի յօդուածագիրը որ լուսաբանէ խնդիրը :

Երկու չոր փաստ աւելի կ'արժէ քան լեռ մը ածական :

Հրաւէրը ուղղուած էր նաեւ ուրիշ Իմիրցիներու :

Մինչեւ այսօր ալ կը սպասեմ :

Ցօդուածագիրը որեւէ իրաւունք չունի խուսափելու :

Լռելու իրաւունք չունին նաեւ այն բոլոր Իմիրցիները, Իմիրտցիները եւ ուրիշներ, որոնք վաւերական բան մը գիտեն Օննիկ Իհսանի ազգավնաս գործունէութեան մասին :

Կրնայի անուններով ալ հրաւիրել :

Ողջ ըլլան թէ մեռած, մարդիկ պէտք է պատմութեան անցնին իրենց իրական դիմագծով :

Փաստացի , վաւերական վկայութիւն մը բաւական է, լուսաբանելու համար խնդիրը :

Իրազեկ աշխատակից մը կարգ մը դրական փաստեր յիշած էր, իր պատասխանատուութեամբ :

Տարրական տրամաբանութիւնը կը պահանջէ որ ամբաստանողն ալ ժխտական արարքները ապացուցանէ : Վ.Ա.Հէ

ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Եուկոսլաւիոյ փոխ – վարչապետներէն Քարաելի ճառ մը խօսելով, նոր կռիւ մը ուղղեց մեծ պետութեանց եւ Իտալիոյ որպէսզի մէջերնին համբայ մը գտնեն Թրիէսթէի վէճը լուծելու համար : Այս առթիւ ըսաւ.— « Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ դործակցութիւնը միշտ կարելի է, հակառակ Թրիէսթէի մասին ծագած լուրջ վէճին : Ցետոյ, այդ դործակցութիւնը անհրաժեշտ է խաղաղութեան համար : Մենք ոչ ոքի կը սպառնանք եւ երբեք չենք ուղեր զինուժ զօրութեամբ լուծել Թրիէսթէի խնդիրը : Բայց վճռապէս որոշած ենք պաշտպանել մեր անկախութիւնը եւ անդորրութիւնը եւ թոյլ չտալ որ ուրիշներ անօրինեն մեր իրաւունքները առանց կարծիք հարցնելու մեզի : Մենք չենք ուղեր ծանրացնել մեր յարաբերութիւնները Իտալիոյ հետ, վասն զի պիտենք որ Թրիէսթէի առթիւ ստեղծուած վտանգաւոր կացութիւն մը սպառնալիք մըն է խաղաղութեան համար, աշխարհի այդ մասին մէջ : Մենք պատրաստ ենք մասնակցելու որեւէ ժողովի, պայմանաւ որ հակառակ 8ի անգլեամերիկեան որոշումը չվնասէ մեզի եւ միակողմանի տնօրինութիւններ չըլլան, մինչեւ որ ելք մը գտնուի : Մենք պատրաստ ենք ընդունելու Իտալիոյ դերիշխանութիւնը Թրիէսթէ քաղաքին վրայ կարգ մը պայմաններով» :

Ինչպէս կ'երեւայ, մթնոլորտը բաւական մեղմացած է եւ կը սպասուի ծրագրուած ժողովին :

Պ. ԼԱՓԷԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

●

ՄՄԲ.— «Յուսաբեր» արատպելով Ֆրանսայի տնտեսական նախարարին՝ Պ. Պերնաո Լափէի ճառը ֆրանսեւահայկական կոչումնիին առթիւ, զոր հրատարակեր է — ինչ հոկտեմբեր 16ին, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (Պ. Լափէի պատգամը, 5 Նոյ.).—

... Անդրադառնալէ առաջ Ֆրանսայի ազգ. տնտեսութեան նախարար Պ. Պեռնար Լափէի սրտայոյզ ուղերձին, խօսուած՝ Ֆրանքեւհայ Ակումբի ճաշին, յիշենք ու յիշեցնենք, առիթէն օգտուելով, քանի մը վկայութիւններ մեր ժողովուրդի բարձր առաքինութիւններուն մասին :

1935 Հոկտեմբեր 27ին, ճառ մը խօսեր էր մեծ հաւաքոյթի մը ընթացքին, եղեր բարեխոհ փրոֆէսէօրը՝ Ն. Եորկա՝ կը յայտարարէր .

— « Ժողովուրդներ կան, որոնք ինքնին մեծ բան մը չեն արժեր. ամէն բան կը պարտին իրենց աշխարհագրական դիրքին ու լաւ դրացիներ ունենալուն : Բայց այդպէս չէ ձեր պարագան : Նախ՝ դաժան է ձեր աշխարհագրական դիրքը, ու շրջապատուած էք անբարեացակամ ազգերով : Բայց, հակառակ այս բոլորին, դուք երկար տասեն պահելիք ձեր քաղաքական դիրքը, ինչպէս եւ ձեր մշակութային անկախութիւնը » :

Դարձեալ 1935 Հոկտեմբեր 20ին, Վիէննայի Երաժշտական Մուսեյեան Հանդիսասրահի մէջ, «Մուսա լերան քառասուն օրեր»ու մեծահամբաւ հեղինակը՝ Ֆրանց Վերֆէլ՝ կը հաստատէր .

— «Վարժուած ենք ե — Ը. դարերու չքնաղ «խաւար» անուանել. սակայն Հայոց համար «լոյս » էր ան : ... «Ո՞վ է յաղթանակներու մասին խօսողը, դիմանալն է քաջութիւնը». մեծ բանաստեղծի մը այս տողը ճշդութօրէն կը պատշաճի Հայոց ճակատագրին » :

Վեր. Բըսըլ Հէնրի Սթէֆըրս, 1935 Փետրուար 17ին, Քէյմպրիճ Մէսսի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիին մէջ, կը վկայէր .

—« Հայոց նման ժողովուրդի մը առջեւ՝ Հիւսիսային Եւրոպայի հնադոյն ցեղէն սերած մարդիկ իսկ յարգանքով ղըլխարկ ի ձեռին կանգնելու են : Մեր անգլօսաքսոն նախահայրերը, օրինակ, դեռ բարբարոսներ էին, երբ Հայկ. մշակոյթը արդէն տասնեւհինգ դարէ աւելի կեանք մը ունեցեր էր : Երբ Դաւիթ արքայ Երուսաղէմի մէջ 12 ցեղերու վրայ կը թագաւորէր, Հայաստան արդէն ազգ մըն էր» :

Ձենք կրնար չյիշել ուրիշ անգիր վկայութիւն մըն ալ : Արտասահմանի պարսիկ դեսպաններէն մէկը, անձնական խօսակցութեան մը ընթացքին, մօտաւորապէս կ'ըսէր իր հայ բարեկամին. «Մեր երկրի նահանգներէն մէկը ձեզի տանք, ձեր ընդլիչէն մեզի տուէք » :

« — Ո՛չ, — պատասխանած էր անշուշտ դեսպանին հայ խօսակիցը, — նահանգ մը, նոյնիսկ ամբողջ երկիր մը կորնչելի է, բայց Եղիշէն անկորնչելի է» :

Այս «անկորնչելի», այս անբաւ հարստութիւնը ժառանգորդ պիտի չտանե՞ վաղը, ակամայ կը հարցնենք մենք մեզի, հազիւ դպսուած, հազիւ քողարկուած դառնութեամբ :

Բայց ասիկա ուրիշ պատմութիւն է արդէն : Դառնանք Պ. Լափէի վկայութեան :

Ուղերձ մը խօսելով Ֆրանքեւհայ Ակումբի ճաշկերոյթին, Ֆրանսայի ազգ. տնտեսութեան նախարար Պ. Պեռնար Լափէ կ'ըսէր, ի միջի այլոց, ասկէ չուրջ ամիս մը առաջ .

— «Պատմութեան մէկ ծայրէն միւսը, ձեր ժողովուրդը չափուեցաւ բոլոր մեծ ժողովուրդներուն հետ, եւ ոչինչ կրցաւ պարտութեան մատնել ձեր քաջութիւնը : Աշակիրները ձեզ ունեցան իբրեւ նեղսիրտ. ժամանակակից պատերազմները, ձեզի չատ սուղի նստելով հանդերձ, աւելցուցին ձեր փառքը :

«Հայ ժողովուրդին յարատեւութիւնը, տոկունութիւնը, ոգեմունակութիւնը դարերու ընթացքին բոլոր ազգերուն կողմէ ճանչցուած են իբրեւ ցեղային յատկութիւններ : Հայկական հեծելազօրքը մասնակցեցաւ Մերճաւոր Արեւելքի բոլոր ճակատամարտներուն : Աշշուղները իրենց ճամբուն վրայ կը բախէին այս հերոսներուն, որոնք կը հսկէին երկրի սահմաններուն վրայ եւ կրնային պարտուիլ միայն եւ միայն թշնամիի թուական չափազանց առաւելութենէն» :

Պ. Լափէ, իր այս յիշեցումներով, պատմական իրողութիւն մը կը հաստատէ պարզապէս եւ ոչ թէ կը վերլուծէ կամ կը դատէ հայկական նկարագիրը : Բայց այսքանն իսկ կ'ուրախացնէ մեզ՝ նախ օտարի մը բերնով ըսուած ըլլալուն, ապա նաեւ անոր համար, որ այդ օտարը հակած է Հայոց պատմութեան դիրքերուն վրայ, թերեւս աւելի քան նոյնիսկ համալսարանական Հայ մը ...

Պատմութենէն այս քաղուածքը ընելէ ետք, մեծ պետութեան մը մեծ գաւակը, Պ. Պեռնար Լափէ, զուգակշիռը կ'ընէ մեր առաւելութիւններուն ու թերութիւններուն, չեշտը դնելով առաջիններուն վրայ, բայց չանտեսելով վերջիններն ալ :

Ահա թէ ինչպէս կը չարունակէ իր խօսքը Պ. Լափէ .

— « Հայոց ազգային կեանքը յատկանական յարութիւն մըն է : Հրդեհները հազիւ մարած, հեղեղները հազիւ դադրած, վէրքերը հազիւ բուժուած, Հայերը կը սկսին վերաշինել աւերակները, կը նորոգեն անթարտակները, կը վերստեղծեն ապրելու ուրախութիւնը :

« Հոն, ուր ժողովուրդ մը անհետ պիտի կորսուէր, Հայուն չինարար կամքը կը պահպանէ աւանդութիւնները, լեզուն, մշակոյթին կենսունակութիւնը եւ մանաւանդ միութեան տեւական ձգտում մը, որ հիացում կը պատճառէ » :

Պ. Լափէ առաջին օտարը չէ, որ կը հիանայ մեր չինարար կամքին, աւանդութիւններուն, լեզուին ու մշակոյթին վրայ : Ապահովաբար պիտի չըլլայ նաեւ վերջինը :

Կը սպասէինք անշուշտ, որ իր զուգակշիռը ընելէ ետք պատգամ մը ուղղէր մեզի : Պատգա՞մ ... Հաւանաբար պիտի ըսէր ինքն ալ մեր երէց ընկերներէն մէկուն պէս. «Պատգամը դուք ձեր մէջը փնտռեցէք եւ ոչ թէ ձեզմէ դուրս» :

Բայց մօտաւորապէս պատգամի մը ուժը ունի Պ. Լափէի ուղերձին վերջին մասը .

— « Համերաշխութեան չնորհիւ է, որ կրնաք անեղծ պահել ձեր հոգեկան եւ ֆիզիքական ժառանգութիւնը : Ցաղթանակները կը ծնին հաւաքական ուժէն, իսկ հաւաքական ուժը կը ծնի միութենէն : Ահա թէ ինչու կ'ըսեմ. — միացէք, չաղկապեցէք ձեր ճիգերը, ստեղծելով ձեր ուրոյն դաշնակցութիւնը : Միայն այս կերպով պիտի կրնաք պահել ձեր մշակոյթը ու արժանիքները» (անդ) :

Շնորհակալ ենք մեզի տրուած այս դասին համար, որ պատգամի մը ուժը ունի իրօք :

Մենք ալ ջատագոված ենք միշտ հաւատքական ուժին, «ուժերու դաշնակցութեան» դրծած ու գործելիք հրաչքը ժողովուրդներու կեանքին մէջ :

Համաձայն ենք Պ. Լափէի եզրակացութեան. «Աշխարհը պէտք ունի իւրաքանչիւր ժողովուրդի յատկութեանց : Պահելով ձեր իննները՝ մեզի օգտակար կ'ըլլաք» :

Այս դասը ուղղուած է անոնց մանաւանդ, որոնք կ'ուրանան մեր յատկութիւնները եւ կ'ուզեն օտարէն առնել, ինչ որ մեր «ածու»ին մէջ սերմանուած է աւտօրէն, մեր հայրերուն ու նախահայրերուն ճիգովն ու քրտինքովը :

Անդամ մը եւս չնորհակալ ենք ասպետական Ֆրանսայի ասպետական ղեկին՝ իր տաք, սրտագին բառերուն համար :

Մեզի մնինք ենք, որ չենք դիտեր, թէ ինչ է մեր արժէքը աշխարհի մեծ ու փոքր ազգերուն մէջ :

Թերեւս դիտենք, բայց մոռցած ենք :

Եւ Ֆրանսայի մը պէտք էր յիշեցնէր մեզի այս մոռացօնքը :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԴԷՊԻ ԲԱՐՕՐՈՒԹԻՒՆ ...

●

Մալթենով Գերագոյն Խորհուրդի Օգոստոս ուղթի իր ճառին մէջ կը յայտարարէր թէ «իրենց ամէնէն կարեւոր ճիգը պէտք է ըլլայ զալիք երկու երեք տարիներու ընթացքին առանձ չատ աւելի աննդհդէն ժողովուրդին եւ հում նիւթ թեթեւ ճարտարարուեստին համար : Պէտք է զարկ տալ երկրագործութեան նոր ճիգով մըն ալ երկրագործութեան նոր ճիգով մըն ալ զօրացնել կոլխոզները» : Իսկ Պ. Մրուչէեւ կ'արձագանգէր Սեպտ. 3ին. — «Ծնտեսական ամէնէն կենսական ճիգը պէտք է ըլլայ, չարունակելով հանդերձ զերագոյն չափով զարգացնել ծանր ճարտարարուեստը, ստանալ արագ ելլայք երկրագործութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ եւ զգալապէս աւելցնել երկու երեք տարիներու մէջ երկրին անդրական նիւթերը» :

Պ. Ա. Միկոյեան իր կարգին հոկտ. 17ին կը չեշտէր, — «Պէտք է որ զալիք երկու երեք տարիներու մէջ կարելի ըլլայ դնել ամէն քաղաքի եւ գիւղական ամէն չրջանի մէջ ամէն տեսակ անհրաժեշտ ապրանք :

« Լը Մոնտ »ի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անատէ Փիէռ այս ճառերէն կ'եզրակացնէր թէ անոնք խորհրդային քաղաքագիներուն կ'ըսեն .— «Դժգոհ էք այսօր, եւ իրաւունք ունիք : Անբաւարար է ձեր սպառնուդը, լաւ հագուստ եւ կօշիկ չունիք, սակայն կառավարութիւնը եւ կուսակցութիւնը մեծ ճիգ մը պիտի փորձեն, որպէսզի փոխուի այս կացութիւնը, 1955ին կամ 1956ին զոհ պիտի ըլլաք եւ առատութեան մէջ պիտի ապրիք » :

Ճառերուն եւ կառավարական հրամանագիրներուն մէջ, թեթեւ ճարտարարուեստի եւ սննդական նիւթերու համար առնուած որոշ թիւեր տուին, Խ. Միութեան ժողովուրդը համոզելու համար : 1951 — 1955 հնգամեայ ծրագիրը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ— (Արտադրութիւնը նախատեսուած է Թոնի վրայ) .

1953ին միս 2550000, 1956ին 3 միլիոն, 1953ին խոզեղէն 850·000, 1956ին մէկ միլիոն, 1953ին կարագ 560·000, 1956ին 600

ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍԸ ԵՒ ՍՏԱԽՕՍԸ

★

(Բ. եւ վերջին մաս)

— Ես քեզ առաջնորդել չեմ կրնար, ըսաւ ու հեռացաւ : Կոյրը կերաւ հացը եւ խարխափելով ինկաւ ճամբայ : «Թերեւս, կը մտածէր, կը յաջողիմ գիւղս դառնալ» :

Երկար քալեց, մոլորեցաւ ճամբան եւ չէր դիտեր այլեւս, թէ ուր պիտի երթար : Աղօթեց ու խնդրեց Աստուծմէ ցնքը չէքել : Եւ ահա անծանօթ ձայն մը լսեց, որ կ'ըսէր .

— Դէպի աջ դարձիր, անտառին մէջ կարկաչահոս աղբիւրի մը պիտի հանդիպիս : Այդ աղբիւրին ջուրովը լուացուէ եւ պիտի վերագտնես տեսողութիւնդ : Անտառին մէջ հսկայ կաղնի մը պիտի տեսնես, բարձրացիր անոր վրայ եւ դիշերը հոն անցուր :

Կոյրը դէպի աջ քալեց. դժուարաւ հասաւ անտառ եւ նրբուղիի մը հետեւելով, գտաւ կարկաչահոս աղբիւրը : Ափերով ջուր առաւ եւ կոպերը լուաց, վերագտաւ իր տեսողութիւնը : Փառք տուաւ Աստուծոյ եւ, չուրջը նայելով, հսկայ կաղնի մը տեսաւ, որուն ստորոտի խոտերը կոխկոտեր եւ հողն ալ փորփրեր էին : Բարձրացաւ ծառին վրայ եւ դիշերուան սպասեց : Երբ մութը կոխեց, չար ոգիները կաղնիին ստորոտը հաւաքուեցան եւ սկսան պարձենալ իրենց չահատակութիւններով ու պատմել իրենց գործած չարիքները : Դեւերէն մին ըսաւ .

— Գիղանի իշխանուհիին մօտն եմ. տասը տարիէ ի վեր կը չարչարեմ զայն ամէն միջոցով : Կ'ուզեն դիս վտարել պալատէն, բայց ոչ ոք կրնայ յաղթել ինծի : Կրնայ յաղթել այն մարդը միայն, որ յաջողի մօտակայ քաղաքի մեծ վաճառականին քովէն Աստուածամօր պատկերը առնել եւ իշխանուհիին տալ :

Առտուան, երբ բոլոր չար ոգիները ցրուեցան, պարկեչտ ու ճշմարտախօս մարդը ծառէն վար իջաւ եւ մօտակայ քաղաքը դնաց վաճառականը փնտռելու : Շատ հարցուց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ զայն, իբրեւ ծառայ մտաւ անոր քով աշխատելու :

— Ամբողջ տարի մը պատրաստ եմ ձրի ձեր քով աշխատելու, եթէ խոստանաք Աստուածամօր պատկերը ինծի տալ :

Վաճառականը հաւանեցաւ : Բարի դիւղացին հաւատարմօրէն ծառայեց : Ոչ դիշերը եւ ոչ ալ ցերեկը հանդիստ կ'ընէր, այնքան եռանդ կը ղնէր իր գործին մէջ : Երբ տարին վերջացաւ, իր հաշիւը խնդրեց :

— Բարեկամս, ըսաւ վաճառականը, թէեւ չատ գոհ եմ աշխատանքէդ, բայց կը ցաւիմ պատկերը քեզի չկրնալ տալուս : Կը նախընտրեմ դրամ վճարել :

— Ոչ, դրամ չեմ ուզեր, տուր ինծի ինչ որ որոշած էինք :

— Եթէ այդպէս է, տարի մը եւս ծառայէ եւ պատկերը կուտամ :

Հարկ էր տեղի տալ : Գիւղացին վաճառականին մօտ մնաց տարի մը եւս, առաջուան պէս հաւատարմօրէն ծառայելով : Երբ տարին լրացաւ իր խոստումը կատարելու .

— Ես որոշած եմ դրամ վճարել քեզի, ըսաւ, բայց եթէ կ'ուզես անպատճառ պատկերը ունենալ, տարի մը եւս պէտք է ծառայես :

Դժուար էր դիմադրել հարուստ եւ ազդեցիկ վաճառականի մը : Գիւղացին պարտաւորուեցաւ հաւանիլ : Տարի մը եւս մըն ալ եւ նոյն եռանդով ծառայեց : Երբորդ տարուան վերջը, վաճառականը պատրաստուեցաւ Աստուածամօր պատկերը, տալու դիւղացիին եւ ըսաւ .

—Ահա, բարի մարդ, քեզի կուտամ այս պատկերը իրրեւ վարձք քու երեք տարիներու աշխատանքիդ, թող Աստուած պահէ քեզ եւ փափաքներդ կատարէ :

Գիւղացին առաւ Աստուածամօր պատկերը եւ անմիջապէս դնաց այն երկիրը, ուր չար ոգին կը նեղէր դիւղանի իշխանուհին : Երկար քալեց եւ մայրաքաղաք հասաւ. ուղղակի պալատ դնաց :

— Եկած եմ դիւղանի իշխանուհին բժշկելու, ըսաւ :

Իսկոյն արքայական յարկաբաժին առաջնորդեցին զինք եւ ցոյց տուին դըժբախտ իշխանուհին : Աման մը ջուր ուղեց, Աստուածամօր պատկերը երեք անդամ մխրճեց ջուրին մէջ և իշխանուհին պատուիրեց այդ ջուրով լուացուիլ : Լուացուելուն պէս, չար ոգին մրրիկի մը նման դուրս եկաւ իշխանուհիին մարմնէն եւ անյայտացաւ : Հիւանդութիւնը անցած էր. դիւղանի աղջիկը վերագտաւ իր առողջութիւնը :

Թագաւորն ու թագուհին չատ ուրախացան եւ չէին դիտեր ինչպէս վարձատրեն «բժիշկ»ը : Տիտղոսներ, կալուածներ, լեցուն խոշոր խոստացան :

— Ոչ, պատասխանեց պարկեչտ դիւղացին, ես վարձատրութիւն չեմ ուզեր, ոչ մէկ բանի պէտք ունիմ :

— Բայց ուր ան իմ կեանքս փրկեց, ըսաւ իշխանուհին, իր կեանքի ընկերուհին դառնալ կ'ուզեմ :

Թագաւորն ու թագուհին իրենց հաւանութիւնը տուին : Հարսնիքը կատարուեցաւ ;

Այն օրէն պարկեչտ դիւղացին պալատին մէջ ապրեցաւ, դեղեցիկ զգեստներ հագաւ եւ թագաւորին սեղանէն ճաշեց :

Ատեն մը ետք, թագաւորին ու թագուհիին ըսաւ .

— Թոյլ տուէք, խնդրեմ, որ իմ հայրենի երկիրս վերադառնամ, ծերուկ մայրս տեսնել կ'ուզեմ :

— Ես ալ կուզամ, ըսաւ դիւղանի իշխանուհին, մայրդ ալ անպատճառ քեզի պէս բարի ու ճշմարտախօս մէկն է :

Երկուքը միասին ճամբայ ելան : Ձիերը, կառքը, ամէն ինչ թագաւորին կը պատկանէին : Երկար ճամբորդեցին եւ հասան դիւղացիին ստախօս խաբեբային : Թագաւորին փեսան տեսաւ, կառքը կեցուց եւ ըսաւ .

— Բարեւ, բարեկամ : Ճանչցա՞ր զիս : Կը յիշե՞ս, երբ կ'ըսէիր, թէ աշխարհիս վրայ լաւ ապրելու համար անհրաժեշտ է ատել, կեղծել եւ քծնիլ : Բարեկամս էիր, բայց չխղճահարեցար պատառ մը հացի համար աչքերս փորելու :

Խորամանկը վախցաւ եւ չփոթութեան մատնուեցաւ :

—Մի վախնար, ըսաւ թագաւորն փեսան. քեզի դէմ ես ոչ մի չունիմ : Ուրախ եմ միայն, որ ճշմարտութիւնը յաղթանակեց :

Եւ անոր պատմեց իր զլխուն եկածները : Խաբեբան ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ եւ մտածեց ինքն ալ անտառ երթալ կարկաչուն աղբիւրին մօտ : «Թերեւս, կը մտածէր, հոն կը տեսնվիմ երջանիկ դառնալու միջոցը» :

Անտառ դնաց, գտաւ կարկաչուն աղբիւրը : Բարձրացաւ կաղնիի ծառին վրայ, եւ դիշերուան սպասեց : Ճիշդ դիշերին, չար ոգիները եկան, ծառին ստորոտը հաւաքուեցան, նշմարեցին խաբեբան, որ դիրենք մտիկ կ'ընէր, վար առին ծառէն եւ կտոր կտոր ըրին :

Թարգմ. Հ. ԱՄԻՐԵԱՆ

(Ռուս. հէքեաթ)

հազար, 1953ին պաճիր 135 հազար, 1956ին 160·000, 1953ին ձուկ 3·190·000, 1956ին 3·600·000, 1953ին փոշի շահառ 4·800·00, 1956ին 5·300·000 :

Այս ընդհանուր թիւերը չահեկան են եթէ կարելի ըլլայ հաշուել անոնցմով ամէն մէկ բնակիչի բաժինը : Դժուար է այս բանը, որովհետեւ խորհրդային կառավարութիւնը գաղտնի կը պահէ իր ժողովուրդին թիւը : Սակայն մարդ չի խաբուիր , եթէ մտածէ թէ ներկայիս այս ժողովուրդը քանի միլիոն աւելի է, եւ 1956ին պիտի ըլլայ առնուազն 210 միլիոն : Մեկնելով այս հիմքէն կը տեսնենք որ Պետութիւնը պիտի կրնայ ամէն մէկ քաղաքացիի տալ չարաթը մօտ 275 կրամ միս, 92 կրամ խոզեղէն, եւ 55 կրամ կարագ, երեք տարին : Ճօղուածագիրը դիտել կուտայ թէ առայժմ մէկտեղ, այս պարենաւորումով իսկ, որ արեւմտեաններու պատերազմի չրջանի բաժնեչափը կը չիշեցնէ, Ս. Միութիւնը 1956ին ալ չի կրնար դառնալ առատութեան երկիրը : Եւ Մալենկովի, Խրուշչեւի եւ Միկոյեանի յայտարարութիւնները կը հաստատեն թէ որքան ցած էր երկրին ապրուստի մակարդակը, մանաւանդ պատերազմէն ետք, որ այնքան աւերներ դրած էր :

Ընթացիկ ապրանքներուն թեթեւ ճարտարուեստի ապրանքներու համար , ինչպէս կերպասեղէն , Գ. Միկոյեան բազմաթիւ թիւեր չիշեց որոնք զգալի չափ մը ցոյց կուտան 1955ի արտադրութեան մէջ : Նաեւ «մչակութային» ապրանքներու համար, որոնք կենսական անհրաժեշտութիւն չեն ներկայացներ, սա կայն անոնց տարածումը տարբեր երկիրներու մէջ կը վկայէ արդի քաղաքակրթութեան աստիճանը ինչպէս , հեծանիւ ; կարի մեքենայ, ժամացոյց եւն. :

3·800·000 հեծանիւը 1956ի համար , ինչպէս եւ 23 միլիոն ժամացոյցը, 5400000 անթելը եւն. համեստ թիւեր կը ներկայացնեն 210 միլիոն ժողովուրդի համար1956ին, նոյնիսկ աննշան, բաղդատելով Մ. Նահանգներուն հետ որոնց բնակչութեան թիւը 150 միլիոն է : Այս երկիրը, այս տարի 11 միլիոն անթել պիտի ունենայ, եօթը միլիոն հեռատեսիլ : Ամերիկեան յառաջդիմութիւնը շատ մեծ է եւ երկար տարիներ այդպէս պիտի մնայ : Սակայն սովետական արտադրութեան եւ արեւմտեան ԵՐոպայի միջեւ եղած տարբերութիւնը տարուէ տարի կը նուազի եւ հաւանական է որ այս երկուքին մակարդակը հաւասարի աւելի հեռաւոր ապագայի մը մէջ :

Թեթեւ ճարտարարուեստին մէջ մրցելու համար Եւրոպայի հետ, Մոսկուայի կառավարութիւնը, որ այս տարի քիչ մը կրճատած է իր պինուորական ելեւմտացոյցը, ռազմական գործարաններուն պիտի յանձնէ արտադրութեան մէկ մասը : Այսպէս, Գ. Միկոյեանի վկայութեամբ , 3·445·000 հեծանիւի վրայ, որ նախատեսուած է 1955ի համար, պաշտպանութեան նախարարութիւնը պիտի չինէ հինգ հարիւր հազար, 330 հազար սառնադարակի (ըէֆրիժէրաթէօր) վրայ, 110 հազարը պիտի ճարէ այս նոյն նախարարութիւնը , իսկ լիններսուն հազարը օդային ճարտարարուեստի նախարարութիւնը, 61 հազար, թեան ալիւմինիումէ ամաններ, որոնց 35 հազարը պիտի յանձնուին նմանապէս օդային նախարարութեան գործարաններուն կողմէ : Այս նախարարութիւնը պիտի չինէ նաեւ 4200000 երկաթէ անկողին 16–500·000ի վրայ, որ նախատեսուած է 1955ին :

Նոր ուղղութիւն մը կը տեսնուի Սթալինի մահէն ի վեր : Անէն բան ցոյց կուտայ թէ աննպակաս եւ թեթեւ ճարտարարուեստի արտադրութեան ապրանքներու ծրագիրները 1955 եւ 1956ին պիտի իրագործուին : Ջանակի տեսակէտով, պայքարը կրնան չահիլ, որովհետեւ գործարանները ամէն դնով պիտի իրականացնեն ծրագիրը : Սակայն, արդեօք նոյնը կարելի պիտի ըլլա՞յ որակով ալ : Այս տեսակէտով Ս. Միութեան յառաջդիմութիւնը շատ մեծ է, ոչ միայն բաղդատմամբ Արեւմուտքին, այլ եւ ժողովրդավար երկիրներուն, ինչպէս Զեխոսլովաքիա եւ Հունգարիա : Համաձայն Մալենկովի եւ Միկոյեանի կարծիքին այս երկիրներէն ներածուած ապրանքները, ինչպէս եւ արտահանման եկածները , կը նախընտրուին սովետական չուկային մէջ : Տարիներէ ի վեր Ս. Միութեան բնակիչները կը դանդաղին պետութեան խանութներէն, իրենց տրուած վարկով ապրանքին համար, եւ հակառակ ոսկի բարելաւելու համար մղուած պայքարին, որեւէ արդիւնք չտեսան : Մինայուկները, չծախուած ապրանքները իրարու վրայ կը դիզուին պահեստին մէջ, միլիոնաւոր րուբլիներ կոտրտնչել տալով պետութեան : Որոշուեցաւ նախ ուժան դիմով, մէկ երրորդ արժէքով ծախել հին մթերքը, ինչպէս եւ դէշ եւ մոտայի ինկած ապրանքները :

Ցօղուածագիրը չի հաւատար թէ կարելի է երկու երեք տարիէն վերահաստատել երկրին տնտեսական կացութիւնը :

Կարելի չէ նաեւ որ կարճ տեսնէն չափուի արտադրութեան բաժանման դրութիւնը :

Թ.Ա.Թ.

ՏՈՄՍԵՐ

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԱՂԱՆ

★

Հարուստ Հայ մը եւ աղքատ Հայ մը դէմ դիմաց նստած են՝ սրճարանը :

Անսովոր երեւոյթ է, իսկապէս : Որովհետեւ, պա թուրքա աւանդութիւնները ու ընկալեալ պատչաճութիւնները յարգող հարուստ Հայը աղքատ Հայուն հետ սրճարան չերթար : Չի վայլեր՝ ոչ իր դիրքին, ոչ իր անունին : Լսողնե՞րը, տես նողնե՞րը ինչ պիտի ըսեն... Հարուստ ըսածդ պէտք է որոշ բարձրութեան մը վրայ պահէ ինքզինք : Ամէն մարդ իր դասակարգին անդամներուն հետ բարեկամութիւն մշակելու է : Այլապէս , աչքարհի մէջ համ հոտ չի մնար :

Շատ լաւ կը յիշեմ իրական դէպք մը : Հարուստ հայրիկ մը, իր 16 տարեկան որդուն ըսաւ.

— Վաղ առտու մեր դրացիին, Պ. Կարապետին հետ չուկայ կ'երթաս եւ քու սիրած հագուստդ կ'առնես ...

Տղան զարմացաւ .

— Հայրիկ, մեր պաշտօնեային հետ փո՞ղ պիտի ելլեմ ...

Մայրն ալ տղուն իրաւունք տուաւ .

— Մարդ, դուն խենթեցե՞ր ես. մեր անունին կը վայլէ՞ որ մեր տղան դրացիի կտորի մը հետ չուկայ երթայ ...

Վերադառնանք սրճարան, ուր հարուստ Հայն ու աղքատ Հայը օչարակ կը խմեն :

× Ինա՞ր ես, Թաղիկ, կ'աչխատի՞ս : Ի՞նչ կը վաստկիս :

— Աղէկ եմ, չնորհակալ եմ պարոն Ա. Բիսողոմ. այո կ'աչխատիմ : Մանկ նանկ ապրուստ մը կը հանեմ : Շաբաթականս ալ 53 տոլար, բայց կաղանդին յաւելում պիտի տան ...

— Ցիսուն երեք տոլար... Ծօ , դուն խե՞նթ ես, ինչ ես : 53 տոլարով ինտո՞ր կ'ապրիս... Ամէն մեղքիս վրայ, մէյ մըն ալ ելեր կարգուեր ես : Ցիսուն երեք տոլար, հէ... ծօ, 53 տոլար ըսածդ իմ սիկարներուս փարան չէ... Դուն լուր ու նի՛ս թէ ես չաբաթը ի՞նչ կը ծախսեմ ...

— Չեմ դիտեր Պ. Աբիսողոմ ...

— 500 տոլարը բան մը չէ : Տոլար ըսա՞ծդ ինչ է, աչքդ բանաս, դոցես կը հաւի, կ'երթայ... Ցիսուն երեք տոլար հէ... Վախ, գավալը... Ծօ իմ կնիկս ամէն վար իջնելուն քանի մը հարիւրին տակէն կը մանէ, վրայէն կ'ելլէ : Հէվալ ըլլայ : Անցած օր 250 տոլար տուեր հագուստ մը առեր է... Քանի՞ օր պիտի հագնի : Բայց, հոգս : Ջուրի պէս դրամ կը չահիմ : Տանս ճոխութիւնը տեղ մը չկայ : Ամիչքներուն տեսակները : Ճոհարաբ մը ունինք, կերակուրներ կը պատրաստէ որ մատներդ ալ միասին կ'ուտես : Անցած չաբաթ փարքի մը տուինք , դիտե՞ս քանիի նստաւ վրաս :

— Չեմ դիտեր, Պ. Աբիսողոմ ...

— Հազար երկու հարիւր : Հապա աղջկանս հարսնիքը : Գիտե՞ս ինչ դնաց :

— Ոչ Պ. Աբիսողոմ :

— Ճօթը հազար : Կարասիներս տեսնելու ես : Վրայ դլուխ չունիս որ օր մը առնեմ քեզ տուն տանիմ ու տեսնես : Ցիսուն եւ երեք տոլար, հէ : Մեղք... Բայց ինչ ընես, եղբայր, Աստուած տանկ ուղեր է : Կ'երեւայ դուն ալ չանցանք մը ունիս որ փարայի տէր չես եղեր : Ինչ որ է, երթամ, ուշ մնացի, դուն կը վճարես : Ցը..

— Այո : Կը վճարեմ Պ. Աբիսողոմ , այսօր չաբաթականս առի... 53 տոլար ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

★

Վերջերս «Ցառաջ»ի մէջ ազդ մը երեւցաւ «Սիփան - Կոմիտաս» երգչախումբի վերակազմութեան մասին : Այդ ազդը ըստ բիտասարդացուց դիս մօտաւորապէս 25 տարիներ երթ, զեղեցիկ հեռանկարներով եւ մեծ յոյսերով, կը կազմէի Կոմիտաս երգչախումբը : Շեչտեցի «երկսեռ» բառը, քանի որ 1924ի սկիզբն իսկ արդէն ունէի Կոմիտաս «արական »երգչախումբս, որ կ'երգէր Փարիզի եկեղեցւոյն բազմաձայն պատարագները, անվճար :

Կոմիտաս երկսեռ երգչախումբը ունեցաւ անցեալ մը իր թուով (աւելի քան 80 մասնակցողներ), համերգներով, պարահանդէսներով եւ ընտանեկան հաւաքոյթներով : Երգեցողութեան հրաւէրներն ընդունեց անխտիր :

Հոն կար տաք մթնոլորտ մը եւ փոխադարձ յարգանք եւ եղբայրական սէր :

Երգչախումբը ունեցաւ նաեւ իր թատերական խումբը որ կը ճոխացնէր համերգ-պարահանդէսներուն զեղարուեստական բաժինը :

Այս առթիւ կ'արժէ չիշեցնել թէ ծնողները պարտին քաջալերել իրենց զաւակները որ անդամակցին երգչախումբի մը : Երգն ալ լեզու մը չէ՞ : Մնողները ամենամեծ ծառայութիւնը մատուցած պիտի ըլլան իրենց զաւակներուն, քանի որ երգը պիտի փրկէ զանոնք չատ մը հաւանական չարիքներէ :

Երգի ճաչակին տիրանալու միակ պայմանը, գայն խորապէս սիրելն է, իսկ սիրելուն միակ միջոցը պարտաճանաչօրէն եւ լրջօրէն անոր հետեւիլն է : Մենք, տարէցներս, երբ Կոմիտաս վարդապետի դասերէն կ'ելլէինք, յաջորդ դասի օրուան ու ժամուն անձկութեամբ կը սպասէինք :

Երգի սէրը աչակերտին մէջ արծարծելու դժուարին գործը կախում ունի սակայն ուսուցչին կարողութենէն : Աչակերտը կը հետաքրքրուի գործով, երբ ամէն անգամ նոր բան մը սորվի, եւ հոգ է յաջողութիւնը :

Ուրախութեամբ իմացայ թէ վերակազմեալ Սիփան Կոմիտաս երգչախումբը պիտի յանձնուի ծանօթ երաժիշտ Օհան Տուրեանի ուչիմ դեկավարութեան :

Անչուչտ ժողովուրդն ալ իր կարգին պիտի փութայ քաջալերել ձեռնարկը , վստահ ըլլալով՝ թէ անդամներուն դնահատելի գոհողութիւնովն է որ պիտի տեսնէ հայ երգին պահպանումը :

Նշան Ց. Սերգոյեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Լաուար Գէորգեան եւ Սենեկա, երկու մէջին դասակարգի կռիւամարտիկները դեղեցիկ խաղարկութիւն մը կատարեցին «Մխիթեանիթէ» սրահին մէջ (կիրակի, 8 Նոյեմբեր) :

Մասնաւորապէս կատարի հրջ. եւ վերջին չրջանը, ուր յուզերու նման ճակատ ճակատի իրար հարուածեցին մինչեւ վերջին րոպէն : Արդիւնքը՝ հաւասար :

× Նոյ. 13ին, ժող. Հայրապետականպէյրութի մէջ պիտի մրցի Պէյնար Փաչինիի դէմ, խաղացի առաջնակարգ վտանգաւոր ոսոխ մը, որ արդէն երեք անդամ ճակատած էր Եւրոպայի հայապդի ախոյեանին դէմ, կրելով երկու պարտութիւն , իսկ մէկ անդամ ալ հաւասար մնալով : Իտալացին՝ պատուաւոր դիմադրութիւն մը ցոյց տուած է Եօլանտ Փոմփէյի եւ Տօն Քօքէլ Անգլիացիներուն, (վերջինը Եւրոպայի նախկին ախոյեան) : Փաչինի մրցած է նաեւ Եւրոպայի նախկին ծանր ծանրութեանց ախոյեան Վէյտինի դէմ :

Ասկէ զատ՝ Ալէքս Պըքրսթըն, որ Տէնիս Պովըլի յաղթելով տիրացաւ Մեծն Բրիտանիոյ կէս ծանրութեան ախոյենութեան, իր կարգին տապարկէդ կը կարգայ հայապդի ախոյեանին, իրրեւ թեկնածու ներկայանալով Եւրոպայի ախոյենութեան :

× ՖՈՒԹՊՕԼ.— « Ռուբ տը Ֆրանս »ի Դ. չրջանի մրցումներուն մէջ Ալֆորվիլի հայկական խումբը յաղթեց Ա. Ս. Ամքալ զօրաւոր խումբին 4ի դէմ 2 կոլով :

Սարգիս Զ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍՊԻՏԱԿԻ ՇԱՒԲԱՐի գործարանը սկսած է տալ ընթացիկ տարուան չաքարի առաջին արտադրութիւնը : Գործարանը պիտի տայ երկրին 31000 փութ աւելի չաքար , մեծապէս նպաստելով հրուչակեղէնի, խաղալիներու եւ անուչեղէններու արդիւնաբերութեան :

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

— Այո, գաղտնի ոստիկան մը :

— Բայց այդ Փուարօն Լոնտոն կը բնակի, ինչպէ՞ս կրնայ օդնել մեզի :

— Ճիշդ է, Լոնտոն կը բնակի, բայց Տոքթ. Րէյլի, սակայն ահա թէ որն է զուգադիպութիւնը : Փուարօ այս միջոցին Լոնտոն չէ, այլ Սուրիա եւ վաղը Հասան - նիէէն պիտի անցնի Պաղտատ երթալու համար :

— Ո՞վ բան ձեզի :

— Ժան Պերան, Ֆրանսական հիւպատոսը : Երէկ զիւերը մեզի հետ ճաչեց եւ այդ լուրը ինք հաղորդեց մեզի : Կ'երեւի թէ Փուարօ գինուորական գայթակղութեան մը հեղինակը դտած է Սուրիոյ մէջ : Ասկէ կ'անցնի Պաղտատ երթալով եւ անկէ պիտի մտնէ Սուրիա, Լոնտոն վերադառնալու համար, ի՞նչ կ'ըսէք այս զուգադիպութեան :

Տոքթ. Էյլսները պահ մը վարանեցաւ , կարծես ինքզինքը չգմեղացնելու համար հարիւրապետ Մէյթլենտի նայեցաւ :

— Իսկ դուք ի՞նչ կը մտածէք, հարիւրապետ :

— Սիրով կ'ընդունիմ այս գործակցութիւնը, փութաց պատասխանել հարիւրապետը : Պաչտօնակիցներս սքանչելի բարեկամներ են, հետապնդումներ եւ քննութիւններ կատարելու համար Արաբներու միջեւ պատահած վրէժխնդրական արարքներու մասին. բայց անկեղծօրէն ըսեմ , Էյլսները, ձեր կնոջ սպանութիւնը պարզել իմ կարողութենէս վեր է : Այս ոճրին մէջ ամէն բան խորհրդաւոր կ'երեւայ ինծի : Շատ պիտի ուզէի որ այդ գաղտնի ոստիկանը ձեռք առնէր այս գործը :

— Այսինքն ըսել կ'ուզէք որ այդ Պ. Փուարոյին աջակցութեա՞ն դիմեմ, ըսաւ Տոքթ. Էյլսները : Իսկ եթէ մերժէ՞ :

— Չի մերժեր, հաստատեց Տոքթ. Րէյլի :

— Ի՞նչէն պիտէք :

—Որովհետեւ, բժիչկ ըլլալով , եթէ ինծի դիմեն բարդ հիւանդութեան մը համար, օրինակ՝ ուղեղատապի պարագայ մը քննելու համար, չեմ կրնար մերժել : Ասիկա սովորական ոճիր մը չէ, Տոքթ. Էյլսները :

— Ոչ, արդարեւ, ըսաւ Տոքթ. Էյլսները, չորեքունքները վչտէն կծկուած , Րէյլի, կը հաճի՞ք այդ Հերակլէս Փուարոյի տրամադրութիւնը չօչափել իմ կողմէ :

— Սիրով :

— Տոքթ. Էյլսները, չնորհակալութիւն յայտնեց ձեռքի չարժումով մը :

— Նոյնիսկ սա միջոցիս , չեմ կրնար հաւատալ թէ Լուիզ մեռած է :

Կրցայ աւելի դիմանալ :

— Օհ, Տոքթ. Էյլսները, պոթիկայէ . չեմ կրնար ձեզի բացատրել թէ որքան աղդուած եմ այս եղերական դէպքէն : Պարտականութեանս մէջ թերացայ : Իմ պարտքս էր չարունակ հսկել Տիկին Էյլսնըրի վրայ, փրկելու համար այսպիսի դժբախտութենէ մը :

Տոքթ. Էյլսները պլուխը չարժեց ծանրօրէն :

— Ոչ, ոչ, Օրիորդ դուք մեղք չունիք : Աստուած ողորմի ինծի, ես եմ մեղադրելին : Երբեք մէկ վայրկեան չհաւատացի թէ , իրական վտանգ մը կը սպառնար կնոջս կեանքին :

Եւ ոտքի ելաւ, դէմքը կծկուած :

— Իր ճակատագրին ձգեցի ինքզինքը : Բան մը չըրի այս ոճիրին առաջքը առնելու համար, որովհետեւ չէի հաւատար ... Եւ սենեակէս դուրս ելաւ դողդոջուն :

Տոքթ. Րէյլի աչքերը ինծի չուռեց :

— Ես ալ մեղաւոր եմ հանդուգնաբար հանդէպ : Մինչեւ հիմա կը կարծէի թէ այդ կինը ահուդողի կը մատնէր իր ամուսինը եւ կը գրգռէր անոր չիղերը :

— Ես ալ այդպէս : Լսածներդ լուրջ բանի մը տեղ չէի դներ, խոստովանեցայ :

— Երեքս ալ խաբուեր ենք, եղբայրս , ըսաւ Տոքթ. Րէյլի :

— Գոնէ այդպէս կը թուի , հաստատեց հարիւրապետ Մէյթլենտ :

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ծանուցագիր մը ուղղեց Ե. Մխուքեան, մերժելով անոր բողոքը եւ բացատրելով թէ ռազմական խարիսխներու մասին Մ. Նահանգները հետ կը քաշուած պայմանագիրը կը բխի Ատլանտեան դաշինքէն :

ԱԶԳԱՀՈՂՈՎԸ Նոյ. 11ի նիստին մէջ երկու երրորդի մեծամասնութիւն չստացաւ Քաղաք. Ցանձնախումբին այն բացառիկ նախագիծը որ կը թելադրէր ուղղակի բանակցութիւններ կատարել Ֆրանսայի եւ Թունուզի միջեւ, «երաշխաւորելու համար Թունուզի ժողովուրդին լինքնորոշման իրաւունքը» : Ուրիշ խօսքով ,ընդհ. ժողովը մերժեց որեւէ յանձնարարութիւն Թունուզի մասին, ինչպէս ըրած էր Մարոքի հարցին քննութեան առեն : Նոյն նիստին մէջ ընդհ. ժողովը հինգի դէմ 53 ձայնով եւ երկու ձեռնպահութեամբ որոշեց ընդհանուր վիճաբանութիւն մը կատարել Քորէայի մէջ կատարուած վայրագութեանց մասին, ինչպէս կը պահանջէին Մ. Նահանգները: Վիշինսկի դիտել տուաւ թէ Մ. Նահանգները կ'ուզեն քանդել Քորէայի հաչտութեան ժողովը , «ակներեւ սուտեր յերիւրելով » :

Մ. ՔՒՄԱԼԻ մարմինը իր մասնաւոր դամբարանը վոխադրուեցաւ Նոյ. 10ին , ի ներկայութեան երկու հարիւր հազար հոգինոց բազմութեան մը, ինչպէս կը հեռագրեն Անդարայէն: Տասը հազար հոգինոց բազմութիւն մը, մեծ մասով պինուրական, կը հետեւէր թափօրին: Հանրապետութեան նախագահը, ձէլալ Պայար, ճառ մը խօսելով վերառաքեց «մեծ ղօրականը, առաջնորդը, դիւանագէտը եւ յեղափոխականը որ նոր ժողովրդապետութիւն մը ստեղծեց փոխան մաշած Սուլթանութեան, բաժնեց պետութիւնը եւ կրօնը, ջնջեց խալաֆութիւնը իբրեւ պետական կրօն եւ հիմք երկրին օրէնքներուն»: Զինուորները դադարը առժամեայ դամբարանէն վոխադրեցին թնդանօթի այն կառքին վրայ որ գործածուած էր 15 տարի առաջ, յուղարկաւորութեան ատեն : Կառքը կը քաշէին 136 ենթասպաներ, մինչ նուագախումբը կը հնչեցնէր Պեթհովէնի մահերգը: Պոլսոյ թերթերը անցեալ շաբթու կը գրէին թէ Հայոց պատրիարքն ալ ներկայ պիտի ըլլայ :

ՈՍԿԻՆ 448·000 ֆրանքի լջած էր Գշ· օր Փարիզի հրապարակին վրայ· անկում մը որ տեսնուած չէ 1950ի կէսէն ի վեր երբ տոլարին անպաշտօն գինը գրեթէ հաւասար էր պաշտօնականին (350 Ֆր·): Այս անկումին հետեւանքով տոլարն ալ 385 ֆրանքի լջած էր ազատ չուկային մէջ: 1952ի սկիզբը ոսկին բարձրացած էր 630·000 ֆրանքի (քիլօն): Այդ օրէն ի վեր հետզհետէ կ'իյնայ: Մասնագէտներու կարծիքով այս անկումը հետեւանք է համաշխարհային չուկային ելեւէջներուն: Անկումին ուրիշ մէկ պատճառն ալ այն է որ Ե. Մխուքիւնը մեծ քանակութեամբ ոսկի կը ծախէ, օտար դրամներ , մասնաւորապէս սթերլին եւ տոլար գնելով իր ներքածումներուն համար :

ՀԻԹԼԷրի գործակիցներէն Ռուտոլֆ Հէս որ բանտարկուած է Պերլինի մէջ, բովին խենդեցեր է, ինչպէս կը գրեն պերմանական թերթերը: Բացարձակապէս կը մերժէ խօսիլ եւ իր յուշերը կը գրէ եղեր :

ԱԶԳ· ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ նորէն պիտի բարեփոխուի, Նոյ· 25ին: Տոմսակներուն թիւը կը մնայ անփոփոխ, 300·000, նոյնպէս գինը — ամբողջական — նը՝ 1750 ֆրանք, մէկ տասներորդը՝ 200: Մեծ պարգեւը միշտ 40 միլիոն է (25 միլիոն Ա· չարք, 15 միլիոն Բ· չարք), եւ նոր պարգեւներ պիտի տրուին, 4էն 15 միլիոն Ա·, 1·600·000էն վեց միլիոն Բ· չարքի համար եւն·:

ԾԱՆՕԹ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ Պ· Հրանտ Թորոսեան Նոյ· 11ին դրութիւն մը հրատարակած էր «Լը Մոնտ»ի մէջ , թուրք համայնավարներու դատավարութեան առթիւ, ուրիշ մըն ալ «Քոնպա»յի մէջ , — «Իպնը Սէուտ ախոյեան համարեա կան չարժման»:

ԵՐԿՈՒ ՀԱՑԵՐ, Միհրան Մավիեան եւ Ա· Կոստանդինեան, կեդր· Ֆրանսա աք սորուած են, ինչպէս կը գրէ «Իմանի թէ»: (Առաջինը» Քանթալի մէկ գիւղը , միւսը՝ Քլերմոն Ֆերան): Համայնավար պաշտօնաթերթերը այս առթիւ պարզելով անոնց գործունէութիւնը Դիմադրական ձակատին մէջ, անդամ մը եւս կը բողոքէ անոնց արգելափակման դէմ, որ կատարուած է ներքին ապահովութեան տեսչութեան կողմէ (11 Նոյ· եւ 12):

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԱՑՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ԵՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Փլաս տիւ Փանթէոն

Կը նախագահէ ընկերը Գ· ԲԱԼԱՑԵԱՆ
Կը խօսին նախկին նախարար եւ երես - փոխան՝ քաղաքացի

E. DEPREUX

Ընկերները Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ :

Ուղերձ յանուն Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի կեդր· վարչութեան :

Գեղարուեստական բաժին :

Մասնակցութեամբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նրբակազմ նուագախումբին, հայկական եղանակներով , Օր· Օր· Մ· ԿԱՌՎԱՐԵՆ - ՅԻ, ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ եւ Պ· ՔԻՒՓԷԼԵԱՆի (երգ) , Պ· ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի (արտասանութիւն) ,հայկական եւ կովկասեան պարեր Պաճէչօ Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբին կողմէ :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր կէս գիշերէն վերջ :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :

Մուտք 200 Ֆրանք : Տոմսերը ապահովել ԲԱԼՈՒԵԱՆ դրասուենէ 43 ռիւ Ռիշէ , ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ դրասուենէն51 ռիւՄէօսիէօ լը Փրէնս եւ Պէլվիլ ճաշարան Աբթիւր եւ հանդէսին օրը կիջէն :

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ· Մխուքիւնը կը ծանուցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ· 21-22ին ,չաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի :

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգապետին եւ քաղաքապետին ներկայացուցիչները :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին :

Orchestre SERGE BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմելով ՎԱՀԷ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆի,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի չի - նուէեան յանձնախումբին կողմէ :

Հովանաւորութեամբ Արեւմտ· Եւրո - պայի կաթող· պատուիրակ՝ ՍԵՐՈՒԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի , եւ Փարիզի Հայոց եկեղեցիի վարչութեան :

Երեքշաբթի երեկոյ, 24 Նոյ·, ժամը 8·30ին, Սալ Ալհամպրա, 6 Ավը· ժան ժօրէս, Իսի լէ Մուլինօ :

Կը ներկայացուի ՔՕՐՈՒԱՏՕ կամ ՈՃ - ՐԱՒՕՇԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ : (Տրամ 5 ա - բար,, ձիագօմէքիի):

Սիրայօժար դեկավարութեամբ դերասան Աւետիս Միսիրեանի: Կը մասնակցին դերասաններ Ա· Գմբէքեան, Օր· Խտշեան, Մարգարեան, Օր· Ե· Ճանճիկեան, Նաեւ Հապէշեան, Պշտիկեան :

Տոմսակներու գիները են՝ 200, 150 եւ 100 Ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել՝ եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբի անդամներուն ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սրճարանատէրերուն :

Հաղորդակց· միջոց·— Մէթրօ Մէրի տ'Իսի, օթօպիւս 123, 190:

Վարագոյրը կը բացուի ժամը ճիշդ 8·30ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները : Հետզհետէ կը ղրկուին իրենց հաշիւները : Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ· 15էն սկսեալ :

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԷՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱՅ ՀԱՇԻՒՆԵ - ՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Ալֆոր - վիլի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր, Սալ Վօլթէրի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին , պատրաստուած Նոր Սերունդի կողմէ: Կը ներկայացուի ԲՌՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Հաճելի անակնկալներ , եւրոպական եւ սպանիական պարեր , մասնակցութեամբ հռչակաւոր նուագախումբ , ՌԻՒԲԱՐՏՕ ՓԷՐԻԶ:

Հաղորդակց· միջոց·— Մէթրօ Շարան - թօն էքօլէն առնել 103 թիւ հանրակառք , եւ իջնել ռիւ Վօլթէր :

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա _ Խարբերդի «Եփրատ» միութեան կողմէ, ի նպաստ կարօտ ուսանողներու :

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Լը Գլիւպի մէջ: 51 ռիւ Կրինան :

Կը նախագահէ Պ· Գ· ՓԻԼԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Պ· Ա· ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը ներկայացուի զաւեշտ մը, «Սամթիայի Աբիկ աղան», Սէն Լուի Հ· Ց· Դ· Ն· Ս·ի թատերախումբի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ· Ս· Սարգիսեանի :

Կը նուագէ ծանօթ ջութակահար Պ· Լեւոն Դեւոնդեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկին Ա· Մկրտիչեանի, կ'արտասանէ Օր· Ա· Ցարուքիւնեան, կ'երգէ Օր· Ա· Արզումանեան :

Եւրոպական պար,

EDDY TOURNEL et son ensemble
avec le chanteur Jean Staiano

Մուտք 200 Ֆրանք :

Հանդէսի հայկական մասէն վերջ եկողներուն համար 250 Ֆրանք :

ԿՈՉ ԲԱԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Քանի մը հայրենակիցներ խորհրդակցելով որոշեցին Փարիզի եւ արուարձանները բոլոր հայրենակիցները ընդհ· ժողովի մը հրաւիրել , չատ կարեւոր նպատակի մը չուրջ:— Գրքի վերածել լուսահոգի Տ· Բարգէն քահանայ Ասլանեանի « Խարբերդի եւ չրջանի պատմութիւնը » :

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ ժողովին որ պիտի գումարուի Նոյեմբեր 15, կիրակի ժամը 3ին, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Մէթրօ Քատէ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ·— Ֆ· Կ· Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի սպակիը ընկերուհիները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որ իրենց ժրաջան եւ առատաձեռն աջակցութիւնը ցոյց տուին՝ վեհիւնէ Պասմաճեանի դառն կորուստին առթիւ ցաւակցութիւն յայտնելով :

Փոխան ծաղկեպսակի սուացած են հետեւեալ նուէրները.— Պ· Օ· Թէրլէմէզեան եւ Տիկին Ս· Լերթողեան չորս հարիւր Ֆրանք, Տիկին Ա· Տիւփիւի եւ Տէր եւ Տիկին Թէրլէմէզեան վեց հազար Ֆր·, Տէր եւ Տիկին Մխճեան հազար Ֆրանք :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ·— Սաեֆան Մարկոս - եան եւ զաւակները ժաք, Նիկոլա եւ Մարի - Այտա, եւ Այրի Տիկին Կարապետ Հիւսնիեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր, ծաղկեպսակով եւ նուիրատուութիւններ - րով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ, մօր եւ զաւկին՝ ՏԻԿԻՆ ԵՓՐԱՔՍԷ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ :

ՇԱԻԻԼԻՆ Տէր եւ Տիկին Գալուստ Մինասեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ կամ բարենպատակ նուիրատուութեամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր Տիկին Եղիսաբեթ Բաբսեղեանի մահուան առթիւ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ· կոմիտէն :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Հ· Ց· Դ· Ա՛նտոք են - թակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20ին, Մատուռին յարակից սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՀԱՑ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ազգ· Տան մէջ: Դասախօսն է բժ· Ն· ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ, նիւթը՝ Սարոյեանի նոր վէպին «Րոպ Վակրամ»ի հոգեբանական կողմերը : Մուտքը ազատ է :

ՊՐԻՒՔՍԷԼԼԻՆ Պ· Խաչիկ Կարապետեան 5000 Ֆրանք նուիրած է Դպրոցասէրին , իսկ երեք հազար Ֆրանք ալ Պ· Գմբէթեանի իր աչքերուն բուժման համար: (Վերջինը ստանալ «Ծառայ»էն) :

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատրաստուած է ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ·ին չաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առաջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս: Գեղարուեստական ճոխ բաժին·— Հայկական պար, երգ ,երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ , Վենեսիկի Մխիթարեան հաստատութեան վրայ :

Տոմսերու համար դիմել· —

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Մխուքեան բոլոր անդամներուն մօտ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ընկեր Պետրոս Զաքաքեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ իրենց ողբացեալ կնոջ եւ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԶՊՈՒՐՃԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ :

1954ի ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐՈՒ

Ապսպրանքներու համար դիմել՝
Mr. V. Partamian
36, Rue des Dominicaines, Marseille

ԾԱԽՈՒ Է

16 տարիէ ի վեր բանեցուցած պանդոկս, որ 21 սեպտեմբէն կը բաղկանայ, ծախու է, անակնկալ եւ առիթապաշտական մեկնումիս պատճառով: Մաքուր կահաւորում, կեդրոնական ջեռուցում (չոքաժ սանթրալ) , տաք եւ պաղ ջուր, դիւրամատչելի պայմաններ :

Դիմել Այրի Տիկին Տէյիրմէնճեանի
7,Rue Molière, Hôtel Massenet,Marseille
Tél. DR. 86 - 26 .

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հոչակաւոր ուտելիքներու
ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՓԻՇՆԷ), ՋԻՒԹԻ ԵՒ ԼԷՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՋԱՏ ՄԵՂՐ

Տուփով տոլմա եւ պամբա (ուտելու պատրաստ): Քալամաթայի եւ Վոլոյի պատուական ձիթապտուղ :

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Մեծածաւալ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX

144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98
Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

Imp Araxes - 46. rue Richer, Paris.

ՀԱՅԱՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI 14 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7218 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2629

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՅՆ ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԵԱՄԲ

●

Եթէ ուշէինք երկու բառի մէջ ամփո – փել Հ. Ց. Դաշնակցութեան գործունէու – թիւնը, պիտի ըսէինք — Հաւատք եւ Աշ – խատանք :

Ամուր հաւատք՝ իր առաքելութեան մասին եւ անընդհատ աշխատանք՝ զայն իրականացնելու համար :

Բնականաբար այդ երկու ազժանիքները կը պահանջէին անձնուիրութիւն, յան – դգնութիւն, հաւատարմութիւն, վճ – ռականութիւն եւ մանաւանդ կարգապա – հութիւն :

Առանց այս լրացուցիչ յատկութեանց դժուար թէ կարելի ըլար դիմանալ 63 տարի, հետզհետէ տարածուելով եւ ան – խորտակելի օղակներու ցանց մը կազ – մելով :

Մանաւանդ որ, երբեք բնականոն կեանք չունեցաւ մեր կուսակցութիւնը :

Իրրեւ յեղափոխական կազմակերպու – թիւն ստիպուած էր գործել տաժանելի, յաճախ դժոխային պայմաններու մէջ :

Անդամներուն ջախջախիչ մեծամասնու – թիւնը, ուսումնական, ռազմիկ թէ բան – ուոր ունեցած են երերուն, արկածալի կեանք մը :

Յաճախ Թրքական դժոխքին պակասը կը լրացնէր ցարական իշխանութիւնը : Զեռք ձեռքի տալով եւ հալածանքներ սարքելով ոչ միայն կուսակցութեան, այլ եւ ամբողջ ժողովուրդին դէմ :

Կը բաւէ յիշել միայն Կովկասի Հայոց դպրոցներուն փակումը, ազգ. կալուած – ներու բռնագրաւումը եւ ուրիշ բարբա – րոսութիւնները :

Այսքան դժուարին, եղերական պայ – մաններու մէջ անդամ, Դաշնակցութիւնը երբեք չեղաւ սահմանափակ եւ միակողմ կազմակերպութիւն մը :

Անոր հայեացքը, միտքը եւ թեւերը կ'ընդգրկէին գործունէութեան ընդար – ձակ, անծայրածիր դաշտ մը ազգային եւ միջազգային հորիզոնին վրայ :

Ան եղաւ եւ մինչեւ այսօր ալ կը շարու – նակէ մնալ մղիչ ուժ մը :

Համանման կուսակցութեանց մէջ, դժուար է գտնել կազմակերպութիւն մը որ այնքան խոր եւ լայն ակօսներ բացած ըլլայ իր ճամբուն վրայ, երբեւ աղբիւր, ներշնչարան եւ խարիսխ բազմակողմանի ստեղծագործութեանց :

Դաշնակցութեան կեանքը եղաւ յարա – ճուն արշաւ եւ նուաճում՝ ամէն ճակատի վրայ, — մարտական եւ յեղափոխակա – նէն մինչեւ քաղաքականը : Ռազմադաշ – տէն մինչեւ մշակոյթի անդաստանը :

Մանաւորապէս առաջին երեսնամեա – կին բառին բուն իմաստով ալեկոծու – թեան, փոթորիկներու չրջան մը կ'ան – ցընէր կազմակերպութիւնը :

Եւ սակայն, ոչ սուրը ձեռքէ ձգեց, ոչ գրիչը, ոչ ալ բրիչը :

Ամէնէն սաղնապալի պահերուն, երբ զինուած խումբի մը պատրաստութեամբ կը զբաղէր, չմոռցաւ, նաեւ, զպրոցի մը հիմը դնել :

Իր դիտուն զաւակները լեռ ու ձոր կը կորչէին համեստ գիւղացիներու, չալակ – տարներու, ֆեռաչիներու հետ : Ոչ միայն ժողովուրդը արթնցնելու, ինքնապաշտ – պանութեան կորիզներ կազմելու, այլեւ ի հարկին կռուելու համար :

Ուրիշ դիտուն դէմքեր կը փորձէին ճեղքեր, լուսամուտներ բանալ միջազգա – յին դիւանագիտութեան ամրոցներուն վրայ, աքնալեան հետապնդումներով կամ չանթահարիչ ձեռնարկներով :

Մինչ անդին, Դաշնակցութեան քննա – կան միտքը եւ բեղուն գրիչը վարուցան կը կատարէին, վերանորոգիչ աւիւ մը հոսեցնելով լրագրական թէ գրական – դեղարուեստական անդաստանին մէջ :

Անսասան հաւատքի եւ յարատեւ աշ – խատանքի այդ ոգին է որ կը խորհրդանշէ Դաշնակցութեան Օրը : Շ.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

ՁՕՐ. ՏԸ ԿՈՂ. ՀԱԿԱՌԱԿ Է ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ

Վարչապետը ճառ մը խօսելով Հանրա – պետութեան խորհուրդին առջեւ (Ծերա – կոյտ), բացատրեց թէ Ֆրանսա երբեք ստիպուած չէ պինու զօրութեամբ լուծել – լու Հնդկաչինի խնդիրը եւ ուրախու – թեամբ կ'ընդունի դիւանագիտական կար – գադրութիւն մը, ինչպէս Մ. Նահանգնե – րը Քորէայի մէջ : «Կառավարութիւնը պի – տի օգտուի ամէն պատեհութենէ բանակ – ցելու եւ հաշտութիւն կնքելու համար, բայց եթէ խաղաղութեան յոյսերը ի դե – րեւ ելլեն, պիտի չվերանայ իր պարտա – կանութեան մէջ» : Այս առթիւ դիտել տը – ւաւ թէ կառավարութեան դիրքը յստակ – օրէն պարզած էր Հոկտ. 27ին, Ազգ. ժո – ղովին առջեւ, բայց որեւէ պատասխան չստացաւ՝ ոչ Հօ Շի Մինէն ոչ ալ Զինաս – տանէն : «Հետեւաբար սխալ դուռ կը պարնեն անոնք որ անմիջական հաշտու – թիւն կը պահանջեն : Թող Հօ Շի Մինը համոզեն : (Ապատամբներուն կարմիր հը – բամանատարը) : Բայց պէտք չէ տկարու – թիւն համարիլ Ֆրանսայի խաղաղասի – րութիւնը : Որչափ ի վիճակի ըլլանք վճ – ռական հարուածներ տալու, հարուած – ներ ընդունելով առանց ընկրկելու, նոյն – քան պիտի աւելնան դիւանագիտական կարգադրութեան մը յոյսերը : Կառավա – րութեան քաղաքականութիւնը կը ձգտի աստիճանաբար երեք ընկերակից պետու – թեանց փոխանցել Հնդկաչինի պաշտպա – նութիւնը : «Բայց եթէ այդ երեք պետու – թիւնները չուզեն նետուիլ պատերազմի մը մէջ որ աւելի շատ իրենցն է քան մե – րինը, Ֆրանսա ինքզինքը ազատ պիտի զգայ իր պարտաւորութիւններէն եւ կա – ռավարութիւնը տրամաբանական հետե – ւանքները պիտի հանէ, արմատապէս վե – րաքննելով իր քաղաքականութիւնը » :

× Ձօր. ը կոչ լրագրական ասուլիս մը սարքելով, խոստովէն քննադատեց եւրո – պական բանակի դաշնագիրը : Ներկայ էին 250 թղթակիցներ : Իր յայտարարութեան համաձայն, այդ ծրագիրը պիտի կործա – նէ Ֆրանսան եւ Ֆրանսական Միութիւնը (գաղթապետութիւն), պիտի խախտէ Ֆը – րանսայի զերիչխանութիւնը եւ Ֆրանսա – յինները պիտի յանձնէ կազմակերպութեան մը որուն վրայ ազդը որեւէ իրաւասու – թիւն պիտի չունենայ : Ձօրավարը կ'ա – ռաջարկէ նոր կարգադրութիւն մը փոր – ձել Ե. Միութեան հետ : Եւ կամ ծրա – գրուած միացեալ պաշտպանութեան տեղ հաստատել տեսակ մը համադաշնակցու – թիւն որուն մէջ — Գերմանիան ալ միա – սին առնելով — պետութեանց վարիչները պիտի երաշխաւորեն իւրաքանչիւրին ա – պահովութիւնը, առանց զոհելու իրենց ազգակիցներուն իրաւունքները : Այս կարգադրութեան կարելի է յանդիլ մի – նակցութեանց համաչխարհային ցանցով մը : «Զրածին ռումբի դարաշրջանին մէջ առաջին անհրաժեշտութիւնն է « այո » կամ «ոչ» մը փնտռել խորհրդային աշ – խարհին հետ, կարելի կարգադրութեան մը մասին : Ֆրանսայի կ'ինչայ վճռել թէ այս ձեւը կարելի՞ է թէ ոչ : Ֆրանսա ի վիճակի է ստանձնելու այս կարգի բա – նակցութիւն մը, որովհետեւ զինակցու – թեան դաշինքով մը կապուած է Ե. Մի – ութեան հետ, ընդդէմ գերմանական նոր սպառնալիքի մը եւ միակ երկիրն է որ ի – րապէս կը պայքարի համամասնավար ուժե – րուն դէմ» :

Զեռքը յաճախ դրասեղանին զարնելով, ձօրավարը դառնօրէն քննադատեց Մ. Նահանգները եւ Անգլիան, մեղադրելով թէ կը քաջալերեն եւրոպական միացեալ բանակի ծրագիրը : «Երաշխաւորած՞ ենք թէ հովանաւորը (Ամերիկա) պիտի պաշտպանէ մեզ : Ամերիկեան ռազմապի – տութիւնը չրջանային է եւ եւրոպական ցամաքին պէտք ունի միայն իրրեւ խա – րիսխ իր ամբաձիգ օդանաւերուն եւ

Հ. Ց. Դ. ԵՐԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ, ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ ԵՒ ՋԱԽԱՐԵԱՆ
(Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ որ կը տօնուի այս գիշեր, շաբաթ, ե. թա – ղապետարանին մէջ) :

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ ՄՈՍԱՏԵՂԻ ԴԷՄ

●

ԲՈՒՌՆ ՅՈՅՑԵՐ ԵՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒ – ԹԻՒՆՆԵՐ.— ՆԱԽՈՐԴ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԼԱԼ, ԱՆՈՒԱՆԱՐԿԵԼ ԵՒ ՁԱԽԵՑՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ՊԱՐՁԵԼ

Նոյեմբեր 12ի նիստին մէջ, ընդհ. դա – տախազը մահապատիժ պահանջեց Տոքթ. Մոսատեղի դէմ : Ետքը ժամ տեւեց իր ճառը : Այս առթիւ բացատրեց .

— « Թերթերու մէջ հրատարակուած վերջին լուսանկարներով Տոքթ. Մոսա – տեղ Զարլի Չէփլինն ալ կը գերազանցէ : Մեր դիմացը կը գտնուի խեղկատակ մը : Երէկ յարձակեցաւ խորհրդարանին եւ դահուն վրայ : Այսօր կոկորդիլոսի ար – ցունքներ կը թափէ Սահմանադրութեան վրայ : Պարզապէս ծիծաղելի կը դառ – նայ » :

Ցետոյ մէկ – մէկ հերքեց ամբաստան – եալին առարկութիւնները, բացատրելով թէ Մոսատեղ ամէն լիազօրութիւն կը վա – յելէր եւ չարաչար գործածեց իր իշխա – նութիւնը : « Ան վճռած էր իր լուծը պարտադրել իրրեւ Շահ կամ հանրապե – տութեան նախագահ » : Եզրակացութիւ – նը — մահապատիժ համաձայն 317րդ յօդուածին : « Ո՛վ որ կը փորձէ խախտել պետութեան հիմքը կամ փոխել դահուն ժառանգութիւնը մահուան կը դատա – պարտուի » :

Այս առթիւ իրաւեկներ դիտել կուտան թէ Իրանի պինուորական օրէնքին 148 պատուար մը՝ պաշտպանելու Մ. Նա – հանգները : Մեծն Բրիտանիան ալ միջազ – գային բանակ մը կ'ուզէ առանց մասնակ – ցելու : Անգլիացիները կրնան Ֆրանսայի դէմ դառնալ : Արդէն լորտ Մաունթպէթըն մը կայ իրրեւ գլխաւոր հրամանատար ա – րեւմտեան Միջերկրականի եւ լորտ Ալէք – սանդր մը, դերկոմս Թունուղի » :

Ձօրավարը «մարդամէքենայ» եւ «ար – հեստական հրէշ» կոչեց միացեալ եւրո – պական ծրագիրը :

ՊՈՒՄԷն իրենց պաշտօնավայրը վերա – դարձած են Երուսաղէմի պատր. տեղա – պահը, Եղիէ արք. եւ Լիբանանի առաջ – նորդը, Քորէն Եպիսկ. :

յօդուածին տրամադրութեամբ անձան մը կամ 60էն վեր մարդ մը չի կրնար մա – հապարտիժ կրել : Մոսատեղ 73 տարեկան է : Նախագահը կ'ուզէր խօսքը տալ զօր. Ռիմհիի, բայց Մոսատեղ բողոքեց : « Ընդհ. դատախազը ետքը ժամ խօսեցաւ, թոյլ տուէք որ պատասխանեմ » :

— Բայց դուք երեք օր խօսեցաք :

Նախագահը հրամայեց ամբաստանեա – լին ոտքի ելլել, խօսած տանի :

— « Զափազանց տկար եմ, պատասխա – նեց Մոսատեղ : Բայց ահա ոտքի կ'ելլեմ : Ընդհ. դատախազը կը սխալի Շահին հա – կառակորդ ներկայացնելով զիս : Դատա – խազը կ'ըսէ թէ ես իշխանական կեանք մը կը վարեմ Սալճանապատի բանտին մէջ : Իմ մենաւոր խուցս տարէք զիս : Ջեմ ու – զեր ձեր պատասխանը : Դիւրին է փո – խել Շահը, բայց չէք կրնար փոխել ազ – գը » :

Նախագահը խնդրեց նստիլ : Մոսատեղ, որ կ'երեւար, պոռաց .—«Երբեք» : Եւ յա – մառօրէն ոտքի կեցաւ, դրասեղանին կռ – թնելով, «Ես ոչ Շահ ըլլալ կ'ուզեմ, ոչ ալ նախագահ : Այդ պաշտօնները չեն հե – տաքրքրեր զիս : Ես միայն կ'ուզեմ ապա – ցուցանել իմ անմեղութիւնս եւ ուղղա – մտութիւնս : Դատաւորներ, եթէ չկա – տարէք ձեր պատրականութիւնը ինձի հանդէպ, ուրիշ ըսելիք չունիմ եթէ ոչ այն թէ ձեր աչքերը կապուած են : Պատ – մութեան մէջ առաջին անգամ է որ օրի – նաւոր վարչապետ մը կը դատուի այսքան խայտառակ պարագաներու մէջ» :

Ամբաստանեալը աթոռին կոթնած էր եւ կը դողդղար : Նախագահը նորէն պատ – ուիրեց որ նստի : «Սրատ՞նց կ'ըսէք», պատասխանեց Մոսատեղ : Լաւ, կը նս – տիմ» : Եւ չարունակեց կարդալ իր պա – տասխանը :

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻՇՏ ՊԱՏՆԷՇԻՆ ՎՐԱՑ

Տարին մէկ անգամ իր « Օր »ը ծօնե – լով , Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը առիթ կ'ունենայ ներկայանալու Ափիւռքի Հա – յութեան առջեւ, անոր պարզելու համար քաղաքական ընդհանուր կացութիւնը եւ ստեղծուած նոր պայմաններուն մէջ իրեն վիճակուած դերը :

Դաշնակցութիւնը իր ծնունդէն ի վեր կը հետապնդէ Հայկական Դատը :

Վաթսունեւերեք տարիէ ի վեր հաւատա – րիմ մնացած է իր առաքելութեան :

— Ժամանակակից Հայոց Պատմութիւնը լեցուն է իր կատարած «արութեան դոր – ծերով»:

Իր յեղափոխական ու քաղաքական բո – լոր ձեռնարկները ձգտած են մէկ նպա – տակի ,— ազատ ու անկախ հայրենիք մը տալ հայրենակորոյս բայց ազատատենչ Հայութեան :

Այդ նպատակին համար զոհուեցան իր լաւագոյն զաւակները :

Շուրջ երեք տասնեակ տարիներու պայքարէն վերջ իրականացաւ անկախ հայրենիքի գաղափարը, 1918 Մայիսին, ստեղծումովը Հայաստանի Հանրապե – տութեան :

Հայ ժողովուրդի մէկ միլիոն նահա – տակներու հոլիները խայտային : Ի զուր չէին թափած իրենց արիւնը :

Երեսուն ամիս միայն ինչեց ազատ Հա – յաստանը , ի վերջոյ վերածուելու համար այսօրուան «կորիզ»ին :

Օտար սուիններ անգամ մը եւս ազա – տութենէ զրկեցին հայութիւնը :

Անկախ ու միացեալ հայրենիքի գաղա – փարը տարուէ տարի աւելի խոր արմա – տներ ձգեց աշխարհի չորս հովերուն ցրը – ւըւած տարագիր հայ ժողովուրդի հո – գիին մէջ :

Ու այսօր աւելի քան երբեք զօրաւոր է այդ խոհալը, որուն մարմնացումն է Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը :

Մինչ Դաշնակցութենէն դուրս գտնուող Հայեր դլուխ ծռելով «կատարուած իրո – ւթեան » առջեւ, ձեռնածալ նստած են, եւ ամէն չնորհ կը սպասեն Մոսկուայէն , այս վերջինը ամէն օր նոր դիջումներ կ'ընէ հայութեան դարաւոր թշնամիին :

Երկրորդ մեծ պատերազմը փոխանակ բարելաւելու աշխարհի վիճակը աւելի բարդացուց զայն :

Հարիւր միլիոնաւոր մարդիկ, որ երէկ ազատ ու անկախ հայրենիք ունէին այսօր ինկած են Մոսկուայի բռնակալութեան տակ :

Երկաթեայ վարագոյրը եկած հասած է մինչեւ Եւրոպայի սիրտը :

Այդ բոլոր ժողովուրդները, տէր դա – բաւոր քաղաքակրթութեան եւ մշակոյ – թի, ինչպէս հայ ազգը, չեն կրնար յաւի – տենապէս հանդուրժել օտարի լուծին :

Անկախութեան եւ ազատութեան բա – րիքները վայելող եւ դնահատող ազգերը կը ձգտին ժողովրդավար կարգերը վերա – հաստատելու իրենց երկիրներուն մէջ :

Քսաներորդ դարը չատ հեռու է Միջին դարէն : Աւատապետութեան եւ բռնակա – լութեան չրջանները պատմութեան կը պատկանին :

Եւ սակայն 36 տարի առաջ աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին մէջ հաստատուած վարչաձեւը հետզհետէ ծաւալեցաւ ոչ միայն դէպի արեւմուտք, այլ մինչեւ Ծայրագոյն Արեւելք :

Տարիներէ ի վեր երկու հսկայ ուժեր իրարու դէմ ճակատ յարդարած են :

Ազատութեան եւ ստրկութեան պայ – քարն է : Լոյսին կուիւը խաւարին դէմ :

Պատմութիւնը ցոյց կուտայ թէ լոյսն է որ միշտ տարած է վերջնական յաղթա – նակը :

Մենք լոյսին հետ ենք :

×

Աւելի քան ութ տարիէ ի վեր թնդա – նօթները լռած են Եւրոպայի մէջ :

Սակայն մարդկութիւնը կ'ապրի նոր աշխարհամարտի մը մղձաւանջին տակ :

« Զինեալ խաղաղութեան » չրջանին մէջ ենք կրկին :

Այսպիսի չրջաններ ունեցած է մարդ – կութիւնը 1870 – 1914 եւ 1919 – 1939 :

Ֆրանքեւգերման պատերազմէն մինչեւ առաջին համաշխարհայինը 44 տարի ան – ցած էր :

Քսան տարին բաւական եղաւ պայթե – ցնելու համար երկրորդը, երբ տակաւին դիւանագէտները չէին կրցած կարգի դնել աշխարհի գործերը, հակառակ Ազ – գերու Դաշնակցութեան եւ զանազան մեծ – ու փոքր դինակցութեանց եւ Համաձայ – նութեանց :

Այսօր ալ խախտած է աշխարհի հաւա – ռարակչռութիւնը :

Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւ – նը, Ատլանտեան Ուխտը , Եւրոպայի Դաշնակցային Միութիւնը , Եւրոպայի պաշտպանութեան բանակը եւ այլ զանա – զան ծրագիրներ ցարդ չկրցան ստոյգ ու տեւական խաղաղութիւն ապահովել մարդկութեան :

Ներկայ բախտորոշ օրերուն, բոլոր ճն – շուած ժողովուրդները չարժման մէջ են, ծրագիրներ կը կազմեն վաղուան համար :

Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը աչալուրջ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին, պաշտպա – նելու համար հայութեան իրաւունքները :

Ինչպէս 63 տարիէ ի վեր , այսօր ալ միշտ պատնէշի վրայ է եւ պիտի չարու – նակէ հետապնդել Հայկական Դատը , մինչեւ որ իրականանայ Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ՊԱՏՄԷ
ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՀԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՄԲ·— «Ցուսաբեր» ընկերակցութեան տպարանէն լոյս տեսաւ Սողոմոն Թէհ – լիրեանի Ցուշերը, զոր գրի առած է ող – բացեալ Վահան Միհնախորեան: Ահաւա – սիկ հատուած մը այն գլուխէն ուր կը պատմէ հայասպան հրէշին՝ Թալէաթի ահաբեկումը· —

Առաւօտը սովորականէն չուտ եկայ· ա – րեւի չողերը արդէն հասել էին դիմացի չէնքի պատուհանին: Հաղիւ էի աւարտել Թէյս եւ ուզում էի բակակաթոռը մօտեցնել պատուհանի եղերին երբ յանկարծ դիմացի չէնքի պատշգամում տեսայ Թալէաթին: Քարացայ· Նո՞ էր արդեօք: Այո ...

Նա մէկ երկու քայլ առաջ անցաւ, ու – շադիր զննեց մայթը՝ նախ վեր, ապա վար ու կարծես մտքերի ծանրութեան տակ դլուխը կախեց: Ըստ երեւոյթին թեթեւ չէր կեանքը, գործած անպատում ոճիրից յետոյ: Ցամենայն դէպս, թէեւ անցել էր հինդ վեց տարի, բայց վախը անբաժան էր մնացել նրանից: Իր լայն ուսերին կրում էր երկու հրապարակա – յին մահավճիռներ, Պոլսոյ պատերազմա – կան առեանի եւ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան: Առաջինը նրա համար, հասանաբար, ունէր բարոյական նչանա – կութիւն· իւր երկրի մէջ հարազատները դատապարտում էին նրան մահուան, իբ – րեւ սովորական ոճրագործի: Բայց ժա – մանակը կարող էր այդ « Թիւրիմացու – թիւնը » պարզել· ապագայ սերունդները կը հասկանային կատարած գործի արժէ – քը, եթէ ... եթէ չլինէր Հ· Ց· Դաշնակ – ցութեան դատավճիռը: Այնուամենայ – նիւ, չկարողացաւ այդ կուսակցութեան բոլոր դեկավարներին բնաջնջել: Բայց ո՞վ մնաց իր ճանաչածներից: Փաստօրէն մէկ հոգի — Գարեգին Փաստրմաճեանը: Զի՞ր յիշում արդեօք իր վերջին զրոյցը նրա հետ:

Լծակի պէս հասա դասակը վեր տա – րաւ, ձեռքով ճակատը չփեց, ներս մտաւ: Նայեցի ժամացոյցին, 10 էր, Ուէլանտ դնալու իր սովորական ժամը: Զէնքը ա – ռի վրաս, պատրաստ դուրս գալու: Ցան – կարծ նա յայտնուեց դրան մօտ ու փղի պէս ծանրօրէն սկսեց վար իջնել: Երբ դուրս եկայ փողոց, դիմացի մայթով ար – դէն բռնել էր Ուէլանտի ուղին: Սառը դատողութիւնըինձ ասում էր ,որ այս ան – դամ անկարող պիտի լինի ապատուել ձե – ռիցս, բայց եւ յուղումը բաղմալեզու ա – զդակներով փոթորկում էր ինձ:

— « Հասիր, վազիր, անցիր միւս մայ – թը, ու չեզակի կռնակին, մէջքին դլխին; չուտ, անցիր փողոց »···

Մայթից իջայ փողոց՝ յետեւը անցնե – լու համար, բայց յանկարծ մի բան յետ մղեց ինձ. հազար անդամ պարզուած բա – ցորոշ բանը այդ պահին մէկէնիմէկ կա – կածելի թուաց· նա՞ է արդեօք ···

— « Անցիր դիմացը, դիմացը, դիմա – ցը, ուղղակի ճակատին, չուտ, չուտ , վազիր » · ··

Դիմացի մայթով հաւասարուեցի նը – րան, արագ քայլերով բաւական յառաջ – ցայ, անցայ նոյն մայթը, ուսկից դնում էր նա: Ցետ դարձայ: Մօտենում էինք իւ – րար: Նա գալիս էր ճեմելու ձեւով՝ ձեռ – նափայտը անփոյթ ճօճելով: Մի կարճ տարածութիւն մնացած՝ զարմանալիան – դորրութիւն համակեց էութիւնս: Հաւա – սարուելու վրայ Թալէաթը չեչտակի նա – յեց ինձ. աչքերի մէջ առկայծեց մահ – ուան սարսուռը: Վերջին քայլը բեկուեց· մի քիչ թեքուեց որ խուսափի, բայց դէնքը դուրս քաշելս ու դլխին պարպելս մէկ եղաւ ···

Թալէաթը հարուածից կարծես ցցուեց ու մի ակնթարթ հզօր մարմինը պրկուեց ճիգ, բայց երերուն· ապա՝ սղոցուած կաղնու բունի պէս երեսի վրայ տապալ – ուեց թնդիւնով··· Քիչ դէնը մի կին ճը – չաց ու դեսին փոռուեց· մի մարդ վազեց դէպի նա··· Ինաւ չէի կարող երեւակա – յել, որ այդպիսի դիւրութեամբ դետին պիտի փռուի դազանը: Մի վայրկեան մղում ունեցայ բոլոր դնդակները պար – պելու մէջքին, բայց փոխանակ կրակելու ատրճանակս նետեցի: Սեւ, թանձր արիւ – նը վայրկենապէս լճացաւ Թալէաթի դլ – խի չուրջ· կարծես ջարդուած անօթից մաղրիթ էր դուրս թափւում ···

— Մարդ սպաննեց, լսեցի ···

Նայեցի վեր, վար, դիմացը, ամէն կողմ մարդիկ կանդ առած՝ նայում էին ինձ ···

— Մարդ սպաննեց, բռնեցէք, ճչաց մէկը՝ ցանցաձեւ պարզելով դէպի ինձ ձեռքերը ···

Բայց լճացող արիւնը կարծես դիւթել էր ինձ :

— Բռնեցէք, բռնեցէք, ճչացին ուրիչ – ներ ···

Ես անցայ նրանց մօտով· ոչ ոք փորձեց ինձ բռնել: Բայց երբ թիկունքից ազա – դակները բաղմացան քարացած ջղերս յանկարծ թուլդ ելան, ու ես ինձ նետեցի հարեւան փողոցը, ի՞նչ անելու՝ չդիտեմ: Ահաւոր աղմուկով մարդիկ ինձ հետապն – դեցին: Ես փախայ: Դիմացից եկող մէկը բռնեց ինձ :

Կարո՞ղ էի արդեօք խուսափիլ, հաւա – նաբար, եթէ այդ մասին նախապէս մտա – ծած եւ որոշած լինէի: Անմիջապէս սմ – բոխը ինձ չրջապատեց: Չէի հասկանում, թէ ինչ են ուզում ինձնից· դոռում են , բռնուելիքները ճօճելով յարձակւում , այնինչ ես ոչ ոքի հետ գործ չունեմ : Մէկը ինձ քաչքչեց, ուրիշներ սկսան ան – խնայ հարուածել· մի դինուած բռունցք իջաւ դլխուս· աչքերս մթնեցին· վար ընկնելուց խուսափելով՝ չոքեցի· արիւնը

ԳԱՆՋԱԿԻ ԴԵՐԸ
ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ
Մ Է Զ

(ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ)

*

Ինչպէս Կովկասի հայաբնակ բոլոր չր – ջաններուն, նոյնպէս եւ Գանձակում , մինակ լաւ կազմակերպուած քաղաքական կուսակցութիւնը Հ· Ց· Դաշնակցութիւնն էր, որ տեղական անձնուէր լայն խաւերի գործօն մասնակցութեամբ, պայքարեց թէ ցարական կառավարութեան հալա – ծանքների դէմ, թէ 1905 – 16 եւ 1917 – 18ին, կորովի միջոցներով ծառացաւ թա – թարական յարձակումների դէմ, թէ վա – րեց արհեստակցական միութիւնների պայքարը եւ թէ մեր ազգային ազատա – գրական ընդհանուր չարժման տրամադ – րեց մի չարք մտաւորական եւ ռազմիկ նչանաւոր դէմքեր ու բազմաթիւ խոնարհ հերոսներ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

1903 Օգոստոս 29ին համաժողովրդա – կան հսկայ անդէն ցոյց մը տեղի ունեցաւ հայ եկեղեցական կալուածների բռնա – գրաւման որոշման դէմ: Գանձակի նա – հանգապետ Անտրէեւի հրամանով, ռուս· զօրքը անդէն ցուցարարների վրայ կրա – կեւով, 16 հոգի սպաննեց եւ մօտ 70 հոգի վիրաւորեց: Ոստիկանութիւնն էլ ձերբա – կալեց բազմաթիւ Հայեր, որոնցմէ չա – տերը մէկ տարի վերջը դատարանով ար – դարացան : Մի քանիսին էլ մի քանի տա – րով աքսորեցին:

1904 Յուլիսին, Հ· Ց· Դ· որոշումով, նահանգապետ Անտրէեւը ստացաւ իր ար – ժանի պատիժը:

1905 – 6ին հայ – թաթարական ընդհա – րումներին չնորհիւ Հ· Ց· Դաշնակցու – թեան Գերագոյն Մարմնի ձեռք առած արտակարգ միջոցների, ինչպէս Անդր – կովկասի վանդուած բոլոր հայաբնակ վայրերի, նոյնն Գանձակի չրջանի մեր ժողովուրդին, կարելի եղաւ փրկել ահա – ւոր վտանգից, տալով փոքրաթիւ զոհեր միայն: Սակայն նիւթական վնասը չատ մեծ եղաւ, որովհետեւ ամէն տեղ էլ թա – թարները նախապատրաստ եղած էին :

Հայ – թաթարական կռիւների ընթաց – քում, ինչպէս ամէնուրէք, Գանձակի հա – յաբնակ չրջանում էլ, Հ· Ց· Դ· վարիչ մարմինը կատարեց իշխանութեան պար – տականութիւնները:

1906, աշնանից ցարական կառավարու – թիւնը ձեռնարկեց խուզարկութիւնների եւ ձերբակալութիւնների : Թիֆլիսից արտակարգ լիազօրութիւններով 1907 Յունուարին, Գանձակ հասաւ ոստիկա – նական յատուկ պաշտօնեայ մը, Լոլաձէն, ձերբակալելու մեր ցայտնի ընկերները : Ցետոյ էլ նոյն նպատակով պիտի անցնէր Շուշի եւ Բաքու: Այս իսկ պատճառով , անմիջապէս Լոլաձէն ինքը պատժուեց մեր ահաբեկիչների ձեռքով :

1908 Ապրիլին զնդակահարուեցաւ նաեւ Գանձակի գաւառապետ Աւալեանը , որ փախստական թաթար յայտնի աւազակ – ների միջոցով, սպաննել տուած էր մեր քաջ մարտիկներից Ղարադաղլուեցի Ջումչուղը եւ բանանցիցի Մուքէլը: Եթէ մի կերպ պարենաւորել եւ թէ հայկական չաղաքամասի ու գաւառամասի մէջ այն – պիսի օրինակելի կարգ ու կանոն ստեղ – ծել, որին նախանձում էին մեր դրացի Թաթարները :

Թրքական բանակը Ղարաքիլիսա – Դի – լիջան – Ազստաֆա գծով Գանձակ հասնե – լով, 1918 Յունիս 10ին գրաւեց հայկա – կան քաղաքամասը՝ մէկ օրուան դիմա – դրութիւնից եւ բանակցութիւններից վերջ: Եւ պէտք է վկայեմ, որ Գանձակի չրջանի Հայութիւնը զերծ մնաց Թրքա – կան կոտորածից ու հալածանքից: Ըստ երեւոյթին, Թրքական հրամանատարու – թիւնը որոշել էր գրաւել նաեւ Ղարաբա – ղը, Զանդեզուրը եւ ուրիչ հայաբնակ վայրեր, եւ ապա միայն դործադրել Հա – յերիս հանդէպ իր դիւային ծրագիրը , որ խանգարուեց չնորհիւ Դաշնակների տա – րած ընդհանուր յաղթանակին :

Համաձայն ստոյգ տեղեկութեան , Ա. – դրբէյջանի Մուսաւաթական կառավարու – թիւնը, որոշել էր Գանձակի Հայերը կո – տորել 1920 ապրիլ 10ին: Այս անդամ էլ մեր ժողովուրդը փրկուեց հետեւեալ դիպուածով :—

Բոլշեւիկներից հալածուած բազմաթիւ ռուս զօրավարներ եւ սպաններ, հիւսիս – ային Կովկասից նահանջելով, 1920 Մար – տի վերջերին՝ ապաստանում են Բաքու, որպէս քաղաքական տարագիրներ : Ադր – բէյջանի կառավարութիւնը, այս տարա – դիր Ռուսներին ուղարկում է Գանձակ , ուր իրենց դիմաւորում են նաեւ տեղացի Հայեր եւ բոլորին տեղաւորում իրենց

Հ· Յ· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՉԵՐԸ

★

...Նորածին կազմակերպութիւնը չատ պէց ցոյցնել հայ աշխարհին իր քաղաքական դէմքը: Նախ կազմակերպէց իր մամուլը: Դժուարին գործ: Յարական ոստիկանութիւնը արթուն կը հսկէր: Դիւրին բան չէր Կովկասի մէջ դաղտնի տպարան հաստատել եւ թերթեր հրատարակել: Առժամանակ բաւականացան Թռուցիկներով:

Թռուցիկները կը տպագրէին Ռոստոմ եւ Շաթիրեան: Ունէին փոքրիկ տպարան մը, ուր կ'աշխատէին դիւերով: Տպարանը սկիզբը Թիֆլիսի «Նաղ կուրոյ» անունով ճաշարանի մօտն էր, նկուղի մէջ· ապա փոխադրեցին Ս· Դաւիթ Սարի կողմերը, Օր· Ժենիայենց տան ներքնայարկը: Տիկ· Մատինեանն ու Արշակ Թադէոսեանն ալ կը մասնակցէին այդ աշխատանքներուն:

Հետաքրքրական էր այս առաջին թռուցիկը, որ կուսակցութեան անդրանիկ հրովարտակն է, գրուած, ամենայն հաւանականութեամբ, Քրիստափոր Միքայէլեանի եւ Ս· Մալումեանի ձեռքով: Կարնոյ ապստամբութեան վաղորդայնին էր:

... « Այսօր Եւրոպան իր առաջ տես – նում է մի ամբողջ ժողովուրդ, մի ամբողջ ազգ, որ սկսել է պաշտպանել իր մարդկային իրաւունքները... Այսպիսի մի պատմական ճգնաժամի միջոցին առաջին հարցը, որ պէտք է գրաղեցնէ ամէն մի հայրենասէրի, — այդ բոլոր յեղափոխական ուժերի միութեան եւ Դաշնակցութեան հարցն է:

... « Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւնը սորանով... դիմում է բոլոր Հայերին եւ հրաւիրում է կանգնել մի դրօշակի տակ:

... « Նպատակ դնելով Թիւրքաց Հայաստանի քաղաքական եւ տնտեսական ազատութիւնը, «Դաշնակցութիւնը» մտել է այն կռուի մէջ որ սկսել է ինքը ժողովուրդը տասնեակ կառավարութեան դէմ, ուխտելով մինչեւ արեան վերջին կաթիլը կռուել հայրենիքի ազատութեան համար:

... Ուրեմն, եղբայրներ, միանանք յանուն սուրբ գործի ընդհանուր թշնամու դէմ:

« Եւ դուք, երիտասարդներ, միշտ եւ ամէն տեղ վսեմ դաղափարների պաշտպաններ, միացէք ժողովրդի հետ:

« Եւ դուք, ալեզարդ ծերունիներ ,ո – գեւորեցէք ձեր որդւոց եւ օգնեցէք նոցա ձեր բարմամեայ փորձառութեամբ:

« Եւ դուք, հարուստներ, բաց արէք ձեր քսակները, զէնք հայթայթելու ժողովրդին, որ նա կարող լինի պաշտպանել իր կուրծքը, որ բաց է արել թշնամու դէմ:

Եւ դուք, հայ կին, ոգի ներշնչիր սուրբ գործի մէջ:

Եւ դուք, հայ հոգեւորական, օրհնիր ազատութեան դիւնուորներին:

Սպասելու ժամանակը չէ ... Համախմբուենք, Հայեր, եւ քաջութեամբ առաջ տանենք հայրենիքի ազատութեան սուրբ գործը »:

Երկրորդ եւ երրորդ մանիֆեստները հրատարակուած են, հաւանօրէն, 1891ի սկիզբները ««Հնչակ»ի հեռանալէն վերջ— եւ արդէն կը կոչուին Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան եւ «Դրօշակ»ի հրատարակութիւններ:

Երկրորդի մէջ կը կարդանք·

— « Սարսափելի կոիւը այժմեանից յուսահատեցնում է թերահաւատներին: Նոքա հարցնում են· ի՞նչ կարող է անել Հայը· ոչ թնդանօթ ունի, ոչ զօրք, ոչ պաշտպան: Աւելորդ թերահաւատութիւն ... երբ ժողովուրդը միացած է եւ պատրաստ կռուելու, ոգեւորուած միեւնոյն վեհ զգացմունքով, — այլեւս ոչինչ չարժէ ոչ թշնամու զօրաբանակը, ոչ թնդանօթը եւ ոչ օտարի պաշտպանութիւնը »··

Երրորդ հրովարտակը նուազ պաթետիկ ոճ ունի, աւելի չափաւոր եւ խոհական ·—

... « Այսպիսի ոգեւորիչ եւ սրտաշարժ լուրեր են հասնում մեզ զանազան հայրենական տեղերից: Դաշնակցութեան գործակալները անդադար հարցնում են մեզ· — «Ի՞նչ պատասխանել այժմ գրգռուած ժողովրդին· ի՞նչ ելէ պէտք է ցոյց տալ նրա վեհ զգացմունքին».

Հայ ժողովուրդը անսահման անձնուիրութեան ապացոյցներ է տալիս · դա արդէն անհերքելի է: Բայց լոկ անձնուիրութիւնը բաւական չէ այդ մեծ եւ սուրբ գործի համար... Անհրաժեշտ է վինել հեռատես եւ զգոյշ: Պէտք է խնայողութեամբ գործածել մեր ուժերը: Յաղթութիւնը կը տեսնենք այն ժամանակ երբ մեր ուժերը խմբենք մի ընդհանուր դրօշակի տակ, մեր կամքը հպատակեցնենք մի որոշ կարգի, անհրաժեշտ կարգապահութեան ... Աղերսում ենք ամէն մի հայրենասէր Հայի այս խօսքերը դրոշմել իր սրտում: Թող ամէն մի հայրենասէր Հայի այս խօսքերը դրոշմել իր սրտում: Թող ամէն մի հայրենակից կեդրոն չարունակ պատրաստուի: Բայց ընդհանուր գործ սկսելու համար Թող սպասի մի ընդհանուր հրաւէրի:

... Հայ եղբայրներ, յոյսով, հաւատով ու անդրդուելի եռանդով գիւղեր – ցերեկ պատրաստուինք եւ ամէն րոպէ պատրաստ սպասենք, որպէսզի կարող լինենք մեր բազմաչարչար տասնհազար եղբայրների ընդհանուր ապստամբութեան նշանին անմիջապէս արձագանդ տալ »:

... Շարժումը տարերային էր: Նոր կրօն մը կ'ալեկոծէր Հայ աշխարհը, նոր եկեղեցի — Հայ Մարտական Կազմակերպութիւնը — որու առջեւ կուդային խոնարհելու բոլոր եկեղեցիներու հաւատացեալները՝ լուսաւորչական, կաթոլիկ, բողոքական: Տպաւորիչ, հաղուագէպ տեսարան մը կը պարզէր Հայոց Անդրկովկասը — դաղափարային թռիչքներու եւ չղթայազերծ կիրքերու թատերաբեմ: Աղգային դաղափարը, վեց դարերու դէմ – րութենէն վերջ, կը տարածուէր հեղեղի մը կատաղութեամբ դոր ոչ մէկ թումբ կը կանդնեցնէր:

Մ· ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

ՀԱՂՈՐԴՈՒԻՆՔ

●

Ինչպէս հայ քրիստոնեան տարին դոնէ մէկ, երկու անգամ տօնի օրերուն կ'ուղէ եկեղեցի երթալ, լսել ու հաղորդուիլ կրօնական չունչով, մենք ալ կը կազդուրուինք տօնելով Դաշնակցութեան 0 – րը:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը նոր վարդապետութիւն մը ստեղծեց իր Քրիստափոր, Ռոստոմ եւ Զաւարեան երորդութեամբ եւ բաղմաթիւ առաքեալներով:

Ինչպէս Հայ· Եկեղեցին ունի իր մարտիրոսները, Հ· Յ· Դաշնակցութիւնն ալ տուաւ անթիւ, անհամար զոհեր, անձնուրաց գործիչներ որոնք ինկան ազատութեան ճամբուն վրայ:

Ան փորձեց կարելին եւ անկարելին, մտաւ ամենայանդուդն ձեռնարկներու մէջ, մինչեւ որ դանէր Հայուն փրկութեան ելքը, եւ սեփական հայրենիք:

Իր դրօշին չուրջ հաւաքուած էին դիտունը եւ ռամիկը, դինուորը եւ մչակը, մտաւորականը եւ բանուորը, գրողը եւ կրօնաւորը: Ամէնքը ձեռք ձեռքի, խելք խելքի տուած:

Անոնք ուրիշ հոգեր չունէի՞ն իրրեւ սոսկական մարդ, անհատական, ընտանեկան: Անոնք չատ անգամ այդ բոլորը թողած, ատա, անդ կը վազէին, քաղաքէ քաղաք, գիւղէ գիւղ, լեռներ, ձորեր կը կտրէին յանուն ազատութեան:

Ինչ փոթորկալից չրջաններ ունեցաւ ան, 90ական թուականներէն ի վեր ու փորձութեան դառնութեան պահեր, բայց, պարծանք իրեն, երբեք չլքեց իր սուրբ գործը եւ կը չարունակէ մինչեւ այսօր, աննկուն կամքով ու պողպատի պէս ուժով, մինչեւ որ հասնի իր նպատակին հայրենիքի ամբողջական ազատագրման:

Անկախութեան պայքարին յառաջապահ դունդն է Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը: Հաւատք ունենանք իր վրայ, թեւ ու թիկունք հանդիսանալով:

Անգամ մը եւս հաղորդուինք իր վսեմ վարդապետութեան չունչով, կարդանք իր անցեալը ու գօտեպնդուինք, ալ աւելի փարելով այդ գաղափարին, որմէ պիտի ծագի մեր փրկութիւնը, մեր յաղթանակը···

Մ·Ի·Ն – Սէ

Դասակարգային պայքարի հիմք չկար մեր երկրի մէջ, քանի որ մէկ իրաւազուրկ դասակարգ մը կար, եւ այդ հայութիւնն էր: Միակ մէկ նպատակ ունէր հայութիւնը, եւ այդ իր ազատագրումն էր սորկութենէ: Կարծուածին հակառակ, Հայը այդ կէտին մէջ միաբան էր առանց դասանանքի, դիրքի եւ ծագումի խարութեան: — Ռուբէն

ակօսում էր դէմքս· բազմաթիւ ձեռք ու ոտք էին իջնում վրաս· անդօր կատաղութեամբ պոռացի·

— Ի՞նչ էք ուզում· ես՝ Հայ, նա՝ Թուրք, ձե՞զ ինչ···

Ցանկարծ ամբոխը ճեղքուեց· մի ոստիկան ոտքի հանեց ինձ·

— Հայ են, Թուրք են, խլրտում էր տեղի տուղ ամբոխը:

Գլխիցս արիւն էր հոսում: Հասան ու – բիչ ոստիկաններ: Ամբոխը յետ քաշուեց: Ինձ դարձրին Հարեւներդ: Մայթի վ· – բայ նոյն դիրքում ընկած էր հրէշը: Ոստիկանները, բազմութիւն, որոշ հեռաւո – րութեան վրայ, բոլորել են չորս կողմը:

Անցանք ···

Գաղտած ոստիկանները նետեցին ինձ Շարլոտենբուրգի ոստիկանական մի խցիկը: Ապա յայտնուեց մի պաշտօնեայ, որ գլուխս վիրակապերով փաթաթեց ու ինձ դուրս հանեց: Ինքնաշարժով փոխադրեցին գաղտնի ոստիկանական բաժին – նը: Պաշտօնեաների եւ ոստիկանների մի բազմութիւն կար այստեղ· մէկը ինձ ներս տարաւ մի աւելի մեծ խուց ···

Համակուած էի հոգեկան այնպիսի մի ներքին զոհունակութեամբ, որի նմանը չէի ապրել երբեք: Արճիճի պէս վրաս ծանրացած տեւական մղձաւանջը չքացել էր յանկարծ: Ամէն բան փոխուել էր կարծես· կաշկանդուած հոգիս ազատ ու լայնարձակ թռչում էր· կարծես էու – թեամբ ձերբազատուած՝ մտքերս չրջան էին անում աշխարհի ծանօթ բոլոր ան – կիւններում: Տէր Աստուած, որքան չատ բան կար մտածելու: Եւ սակայն, ամէն բանից ու տեղից մտքերի մի – մի փշուր կայ գլխիս մէջ, որոնք փայլատակում են ու մարում ···

Հանդարտել էի, երբ ինձ առջնորդե – ցին բաժնի պետի մօտ: Ինքնութեանս վերաբերող հարցումներին պատասխանեցի: Բայց երբ սկսեմ ինձ հարցաքննել ըստ էութեան, Ֆրանսերէնիս օգնութեամբ խնդրեցի մի հայ թարգման: Գտնուեց Ֆրանսերէնն իմացող, առարկեցի, որ Ֆրանսերէնս տկար էր հարցումներին ճշդրիտ պատասխանելու համար: Յետ տարին խուցը ···

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՀԼԻՐԵԱՆ

ինեռուորականների ներկայութիւնն էր պատճառը, որ արգելք է հանդիսանում Թաթարներին մտադրութեանը:

Ձիշդ այդ օրերին էր որ, Ղարաբաղի նահանդապետ Դոկտ· Սուլթանովը կազմակերպեց Շուշուայի Հայերի կոտորածը: 1920 Ապրիլ 27ին, Ազրբէյջանի ազգային կառավարութիւնը, առանց դիմադրութեան, երկիրը յանձնեց բոլշեւիկներին:

Սակայն Ազրբէյջանի խորհրդայնացման առաջին ամիսը դեռ չլրացած, Գանձակի չրջանի Թաթարները, դեկավարութեամբ Նուրի փաչայի ապստամբելով բոլշեւիկեան իշխանութեան դէմ, դիւերը յարձակուում են իրենց քաղաքամասի բոլշեւիկեան փոքրաթիւ զօրքի վրայ, դէնքերը գրաւում եւ դինուորներն էլ բանտարկում զօրանոցի մէջ:

Ցաջորդ առաւօտ, երբ Թաթարները փորձել են անցնիլ կամուրջը, Հայկ· քաղաքամասի բոլշեւիկեան փոքրաթիւ դինուորներին եւս դինաթափելու եւ բանտարկելու մտադրութեամբ, բոլշեւիկ դինուորների եւ գիւղացի Հայերի կողմից հանդիպել են բուռն դիմադրութեան: Կռուի հինգերորդ օրը Բաքուից կարմիր զօրքը օգնութեան հասնելով, ապստամբութիւնը զսպում եւ զէնքահարում է բազմաթիւ Թաթար երեւելիներ: Կասկած չկայ որ Գ֊ի Գանձակի Հայերը բոլշեւիկեան դինուորներին չօգնէին, Թաթարները պիտի դրաւէին նաեւ հայկական քաղաքամասը եւ դինաթափ անելով բոլշեւիկեան դինուորները պիտի բանտարկէին: Այն առեն Հայերին էլ պիտի կոտորէին եւ ամէն ինչ թալանէին:

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑ· ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայկ· վաճառատներում աշխատող մի խումբ դործակատարներ եւ հաշուապահներ, արհեստակցական Միութիւն կազմելով, օրական անորոշ, երկար ժամեր աշխատելու դէմ յայտնի պայքար մղելով, յաղթեցանք կառավարութեան աջակցութեամբ հիմը դնել ութժամեայ աշխատանքի (8ից 12 եւ 2ից մինչեւ 6): Առաջ աշխատում էին օրը 10ից մինչեւ 18 ժամ:

1904 Գարնանն էր, որ Հ· Յ· Դաշնակցութեան դոնները լայն բացուեցան եւ շատերի Թուում գործակատարների արհեստակցական Միութեան անդամներիս էլ կուսակցական չարքերի մէջ ընդունեցան:

Սակայն, արհեստակցական չարժումը ընչզէս ամբողջ Կովկասում, նոյնպէս եւ Գանձակում, լայն թափ առաւ հայ – Թաթարական կռիւներից յետոյ: Հ· Յ· Դաշնակցութեան Այդեստանի (Գանձակի) Կ· Կոմիտէի դեկավարութեամբ է որ կազմուեցան բազմաթիւ արհեստակցական Միութիւններ, որոնք յաջող պայքար մղեցին ընկերային անարդարութիւնների դէմ, առանց լուրջ միջադէպերի:

Պէտք է ասել, որ արհեստակցական միութիւնների չարժումը տնտեսական հանդամանք ունենալով, ցարական կառավարութիւնը միջամտում էր այն պատճառով, որ գործադուլների ընթացքում լուրջ դէպքեր էին տեղի ունենում:

Զոհուած եւ մեռած դէմքեր

Ցիչատակենք Գանձակեցի մի չարք յայտնի ընկերներ որոնք մինչեւ իրենց մահը գործօն դեր կատարեցին Կովկասի, Թուրքիայի, Իրանի եւ սփիւռքի մէջ· —

Զոհուածներ ռազմի դաշտում·— Եփրեմեան, Ցարութ· Պետրոսեան (Ստ· Սահակեան), Նիկոլ (Աբրասո), Ցարութիւն Նանամեան (խմբապետ՝ Զեմլեակ), Միքայէլ Բադալբեիովկեան (խմբ·Դալի-Ղաղար), Աւետիս Թաւաքալեան: Ցարութիւն (Զաւէն), զոհուած Սէյդօ Պօղոսի եւ Զնտոյի հետ:

Բոլշեւիկեան զոհեր, դնդապահար – ուած՝ Սարդիս Մանասեան, Գր· Ցակոբեան(Գանձակի վերջին ազգային խորհրդի նախագահ) եւ ուրիշներ:

Բոլշեւիկեան բանտերում եւ աքսորավայրերում մահացան՝ Մորէն, Համասփիւռ, Ստ· Տէր Աւետիքեան, Ցովհ· Տէր Առաքելեան, Գրիգոր Եղիազեան եւ բազմաթիւ ուրիշներ, որոնց մասին ստոյգ լուրեր չունինք:

Սփիւռքի մէջ մահացած ·— Արշակ Իսահակեան (Ջամալեան) եւ Բժ· Հայկ Մելքոնեան:

Ինքնասպան եղած ·— Նիկոլ Օղաբաչեան:

ԶԷՆՔ ԵԻ ՏՊԱՐԱՆ

Հակառակ ցարական ոստիկանութեան ստոյիկ հետապնդումներին եւ խուզարկութիւններին, հայ – թաթարական կռիւներից մնացած կուսակցական հարիւրաւոր ընտիր հրացանները, ատրճանակները, տասնեակ հազարաւոր փամփուշտները եւ տպարանը, տարիներ չարունակ անվտանգ պահուեցան Գանձակի մեր դաղտնի պահեստներում: Ցաճախ էլ տեղից տեղ փոխադրուեցան անվտանգ:

Հ· Յ· Դ· Զիֆոնի (դինական Փոնտի) մարմնի հրահանգով, 1908ի ամառը, Գանձակի զէնքերի մէկ խոշոր մասը, Ա – դատաֆա – Դիլիջան – Երեւան գնով անվտանգ տեղափոխուեցաւ Ատրպատականի-Պարսկաստանի յեղափոխական չարժման մասնակցող մեր մարտական խմբերին:

Նոյն տարուան աշնան էլ մեր տպարանը Երեւան – Իգդիրի ճամբով նուէր ուղարկեցինք վանի մեր ընկերներին, որոնք սկսան հրատարակել կուսակցական օրգանը, «Աչխատանք»:

1912ին էլ մինչեւոյն գաղտնի գնով, Գանձակից Վան փոխադրուեցաւ մեծ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմամթերք:

Գանձակում պահուեցան միայն հարիւր ընտիր հրացան եւ մի քանի մատղէր ատրճանակ, իրենց փամփուշտներով, չատ լաւ վիճակի մէջ: Այս զէնքերով է որ 1917ի աշնանը դինուեց մեր մարտական խումբը եւ տեղական Հայկ· զօրքի ու ժողովրդական խմբերի հետ միասին, մասնակցեաւ 1917 – 18ի, Գանձակի երկրորդ Հայ – Թաթարական կռիւներին:

ԲԵՆՕ

«ԶԱՐԱԶ»

× Նոյն օրը ոստիկանները չէջապատած էին փողոցները եւ կրակ բացին խումբ մը ուսանողներու վրայ որոնք ցոյց մը սար – քած էին ի նպաստ Մոստաղեի: Երկու ու– սանողներ սպաննուեցան Թեհրանի հա – մալսարանին մօտ, ուր համախմբուած է– ին Թուտէի անդամները (համայնավար): Հարիւր յիսուն ցուցարարներ ձերբակալ– ուեցան, երբ Թուտիկները կը ցրուէին: Զինուորներ ալ կ'օգնէին ոստիկանու – թեան, թնդանօթներով եւ հրասայլերով: Թեհրանի մեծ չուկան փակուեցաւ առ – աուն, բայց վերաբացուեցաւ իրիկուան դէմ: Վաճառականները զեկոյց մը հրա – տարակեցին, իրենց համակրանքը յայտ – նելով զօր. Զահեդիի կառավարութեան: Թեհրանի զինուորական կառավարիչը հրամայեց զօրքին եւ ոստիկանութեան զսպել որեւէ անկարգութիւն, ի հարկին թնդանօթ արձակելով: Թուտիկները կը պահանջէին արձակել Մոստեղը, «օրէ – նաւոր վարչապետ» համարելով զայն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Փելլա Նոյ. 12ին Անգարա հասաւ օդանաւով, պաշտօ– նապէս այցելելու եւ երիտ պետութեանց յարաբերութիւնները բարւոքելու համար: Օդանաւէն իջած առեն հարցումներ ուղ – ղուեցան Թրիէսթէի մասին, բայց վար – չապետը մերժեց պատասխանել: Ըսաւ թէ «Թուրքիա եւ Իտալիա միացած են պաշտ– պանութեան մխիւնոյն ցանցով (Ատլան – տեան դաշինք) եւ թէ իրենց յարաբերու– թիւնները կ'ամրապնդուին քաղաքական եւ տնտեսական չափումներով»: Թուրքիոյ վարչապետը նոյն օրը սեղան մը սարքեց ի պատիւ Պ. Փելլայի որ ծաղկեպսակ մը դրաւ Աթաթիւրքի նոր դամբարանին վը – րայ:

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ժողովին մէջ Ֆրան– սայի պիտի առաջարկուի կա՛մ վաւերա– ցնել եւրոպական բանակի դաշնագիրը եւ կամ համակերպիլ Գերմանիոյ ուղղակի վերազինման, ինչպէս կը հաղորդեն իրա– ղեկ աղբիւրէ: Կը վախցուի որ դահլիճի տագնապ մը ծագի:

ԹՈՒՐԻՈՑ մասին յօդուած մը հրա – տարակելով, Նոյ. 10ի թիւին մէջ, « Լէ դ'Էքօ» զգուշութիւն կը պատուիրէ այն Ֆրանսացի առեւտրականներուն որոնք ապրանք կը ղրկեն այդ երկիրը: Կ'ըսէ թէ մօտաւորապէս մէկ տարի է որ կը չարու– նակուին վճարման դժուարութիւնները: Այս առթիւ պատճառներն ալ կը բացատ – րէ.— Ֆրանսացի արտածողները հաստա– տելէ վերջ թէ իրենց թուրք յաճախորդ – ները ներածման արտօնագիր ունին, կը ղրկեն իրենց ապրանքները, «վճարելի փոխան փաստաթուղթերու»: Երբ թուղ – թերը Թուրքիոյ կեդր. դրամատունը կը հասնին, այս վերջինը կ'իմացնէ Ֆրան – սացի արտածիչին թէ՝ որպէսզի ապրան – քը մաքսատուն չմնայ, իր շահը կը պա– հանջէ փաստաթուղթերը յանձնել յաճա – խորդին որ հաշուեցոյցին փոխարժէքը ի պահ պիտի դնէ դրամատան մէջ, վասն զի փոխանցումը ժամանակի կը կարօտի: Ֆրանսացի առեւտրականները չատ յա – ճախ կ'ընդունին այս ձեւը, կը յանձնեն փաստաթուղթերը եւ ապրանքը, եւ ի – րաւատէր կը դառնան դրամատուն դրը – ուած թրքական ոսկիներուն, մինչեւ որ ձեռնհաս իշխանութիւնը արտօնէ այդ դումարներուն փոխանցումը՝ Ֆրանքով: Քանի մը ամիսներ վերջ կարգ մը արտա– ծողներ կը ստանան իրենց առնելիքը, սակայն բազմաթիւ են անոնք որ 8–10 ա– միս, չաճախ մէկ տարի կը սպասեն, դը – րամական մեծ դժուարութիւններ կրելով:

ՆԵՐԳԱՂԹ ԵՒ ԱՐՏԱԳԱՂԹ.— Իսրա – յէլի խորհրդարանին մէջ երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ երկրէն մեկնողներուն թիւը վերադարձողներէն աւելի է: 43000 Հրեաներ Իսրայէլէն մեկնած են վերջին հինգ տարիներու ընթացքին: Ասոնց 8000ը Պաղեստին հաստատուած էին տարիներէ ի վեր, իսկ 4000ը հոն ծնած էին: Հեռա – ցողները մեծ մասով Ֆրանսա, Իտալիա, Պելժիա եւ Գերմանիա կ'երթան:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ արքայական դերդաստանին անդամներէն կարգ մը իշխաններ ձերբա – կալուեցան եւ պիտի դատուին մօտերս:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ զօրավարներէն երեքը, Արեմիյեւ՝ Մոսկուայի նախորդ զինուո– րական կառավարիչը, Սինելով՝ նոյն չը– ջանին զինուորական հրամանատարը եւ Ապրիլոով՝ կրեմլինի զինուորական հրա– մանատարը, պաշտօնանկ եղած են, հա – մաձայն վաւերական տեղեկութեանց: «Փրաւտա» նկարագրելով հոկտեմբերեան յեղափոխութեան տարեդարձին տօնակա– տարութիւնը, այս զօրավարներուն տեղ արձանագրած է անոնց յաջորդներուն ա – նունները: Երեքն ալ կուսակից կը հա – մարուին Բերիայի:

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ միշտ կ'աւելնայ Փարիզի չրջանին մէջ: Նոյ. 1ին նպաստընկալ գործազուրկներուն թի– ւը էր 53·249 (Հոկտ. 1ին 51·870): Անց– եալ տարի Նոյ. մէկին 36·324 նպաստըն– կալ գործազուրկներ կային:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախկին նախագա – հը, Թրումըն, մերժեց հակամերիկեան յանձնախումբին ներկայանալ, բացատ – րութիւններ տալու համար այն ամբաս – տանութեան մասին թէ բարձր պաշտօնի մը կոչած է խորհրդային լրտես մը, Տէ – քսթըը Հուայթ (մեռած): Յանձնախում– բին նախագահը ունկնդրութիւնը յետա – ձգելով հանդերձ յայտարարեց թէ Թրու– մըն եւ նախորդ արտաքին նախարարը, Պըրնս, պարտաւոր են առեան ներկայա– նալ եւ բացատրութիւններ տալ: Նախա – գահ Այզընհաուըը ալ համաձայն չէ Թրումընի ուղղուած կոչնագրին:

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ՝ իջեցնելու համար նոր փորձ մը պիտի կատարուի յառաջիկայ չաբթու: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Լիոնի մէջ գինիները իջած են 19 առ հա – րիւր, մսավաճառներուն հաւանութեամբ:

ԻՍՐԱՑԻԼ ազդարարեց Լիբանանի կա – ռավարութեան թէ փոխադարձ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, եթէ նոր դէպքեր պա– տահին սահմանապլուխին վրայ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԱՑՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ՅՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Փլաս տիւ Փանթէոն

Կը նախագահէ ընկերը Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին նախկին նախարար եւ երես – փոխան՝ քաղաքացի

E. DEPREUX

Ընկերները Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ:

Ուղերձ յանուն Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան:

Գեղարուեստական բաժին:

Մասնակցութեամբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նո– րակազմ նուագախումբին, հայկական եւ – զանակներով, Օր. Օր. Մ. ԿԱՌՎԱՐԵՆ – ՅԻ, ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի եւ Պ. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆի (երգ), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի (արտասա – նութիւն), հայկական եւ կովկասեան պա– րեր Պաներէօ Քաշանի Նոր Սերունդի պա– րախումբին կողմէ:

Կը պարէ փոքրիկն Սեդա Ջամալեան: Հայկական եւ եւրոպական պարեր կէս գիշերէն վերջ:

Ճոխ եւ մատչելի պուֆէ:

Մուտք 200 Ֆրանք: Տոմսերը ապահովել ԲԱԼՈՒԵԱՆ դրատունէ 43 ռիւ Ռիշէ, ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ դրատունէն 51 ռիւ Մէօ– սիէօ լը Փռէնս եւ Պէլվիլ ճաշարան Աբ – թիւր եւ հանդէսին օրը կիչէն:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամաս – նութիւնները յառաջիկային:

ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ

14 Նոյեմբեր ժամը 21ին:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ԵՂԱՆԱԿԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան կողմէ, ի նպաստ որբերու եւ Հ. Կ. Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղե – րու ձեռնարկներուն:

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՌԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի:

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր:

GRAND HOTEL ի

չքեղ սրահներուն մէջ, (մէթրօ Օփերա)

Avec le Célèbre Orchestre
VINCENT MORGAN

Մանրամասնութիւնները յայտնուելիք:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կրկին կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փութացնել իրենց բաժնեգիները: Հետ – գիետէ կը դրկուին իրենց հաշիւները: Բոլոր անոնք որ մէկ տարիէն աւելի պարտք ունին թերթ պիտի չստանան Նոյ. 15էն սկսեալ:

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ ԲՈԼՈՐԷՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՓԱԿԵԼ ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒՆԵ – ՐԸ, աւելի չդժուարացնելու համար մեր ծանր աշխատանքը:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:
ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆոր – վիլի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր, Սալ Վօլթէրի մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Նոր Սերունդի կողմէ: Կը ներկայացուի ԲՈՒՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Հաճելի անակնկալներ, եւրոպական եւ սպանիական պարեր, մասնակցութեամբ հռչակաւոր նուագախումբ, ՌԻՔԱՐՏՕ ՓԷՐԻԶ:

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Շարան – թօն էքօլէն առնել 103 թիւ հանրակառք, եւ իջնել ռիւ Վօլթէր:

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա – Խարբերդի «Եփրատ» միութեան կողմէ, ի նպաստ կարօտ ուսանողներու:

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Լը Գլիւպի մէջ: 51 ռիւ Կրիւնան:

Կը նախագահէ Պ. Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Պ. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը ներկայացուի զաւեշտ մը, «Սա – մաթիացի Աբիկ աղան», Սէն Լուի Հ. Յ. Դ. Ն. Ս.ի թատերախումբի կողմէ, ղե – կավարութեամբ Պ. Ս. Սարգիսեանի:

Կը նուագէ ծանօթ ջութակահար Պ. Լեւոն Ղեւոնդեան, դաշնակի ընկերակ – ցութեամբ Տիկին Ա. Մկրտիչեանի, կ'ար– տասանէ Օր. Ա. Յարութիւնեան, կ'երգէ Օր. Ա. Արզումանեան:

Եւրոպական պար,

EDDY TOURNEL et son ensemble
avec le chanteur Jean Staiano

Մուտք 200 Ֆրանք:

Հանդէսի հայկական մասէն վերջ եկող– ներուն համար 250 Ֆրանք:

ENSEMBLE ORCHESTRE DE PARIS

Ղեկավարութեամբ՝

RENÉ PIERRE CHOUTEAU ի

Այս չաբաթ ժամը 17·30ին, Սալ Կավո:

MAISON VIKÈNE

103, Rue Réaumur, Paris (2·)

Կը փնտռենք հագուստի եւ չմխիզէի աղջիկներ Փարիզի համար:

Դիմել 103 ռիւ Ռէոմիւր եւ վիւոֆլէ, 2պիս, ռիւ Լուի Պասթան:

ԿՈՉ ԲԱՐԵՐԴՅԻՆԵՐՈՒՆ

Քանի մը հայրենակիցներ խորհրդակ – ցելով որոշեցին Փարիզի եւ արուարձան – ներու բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժո– ղովի մը հրաւիրել, չատ կարեւոր նպա– տակի մը չուրջ:— Գրքի վերածել լուսա – հոդի Տ. Բարդէն քահանայ Ալանեանի « Բարերդի եւ չրջանի պատմութիւնը »:

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ ժողովին որ պիտի դումար – ուի Նոյեմբեր 15, կիրակի ժամը 3ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Մէթ– րօ Քատէ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ. Բարթամ Պաս – մաճեան եւ զաւակները եղուարդ եւ Ի – րիս, Տէր եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան, Օր. Արփինէ Սարգիսեան, Բժ. Արթօ Ա– զարեան եւ տիկինը, եւ բոլոր պարագա – ները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով եւ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ, մօր, քրոջ, քեռկինին

ՏԻԿԻՆ ՎԵՀԻՆԷ ՊԱՄՄԱՃԵԱՆի
(ծնեալ Սարգիսեան) կսկծալի մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

Սէնթ Էթիէն.— Հ. Յ. Դ. Անտոք են – թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20ին, Մատուռին յարակից սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ընկեր Պետրոս Զպուքճեան եւ զաւակ – ները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հո– գեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ իրենց ողբացեալ կնոջ եւ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԶՈՒՒՔՃԵԱՆի
մահուան տարելիցին առթիւ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

BOSPHORE

74, Rue Sedaine, Paris (11·)

Tél. ROQ. 53 - 70

Ճաշարանը մեծ զոհողութիւններով ապահոված է Պոլսէն արեւելեան նուա – գախումբ մը եւ պարուհի մը ամէն գիշեր:

Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն:

Ժամը 19·30էն մինչեւ կէս գիշեր:

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8·)

Tél· ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS PROPRIÉTÉS

ՁԵԶԻ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ.—
Անիէր կայարանին մօտ, երեք սեն– եակ, խոհանոց, լուացարան, մուտք, երկու միլիոնի:

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Նոր չէնքի մը մէջ բնակութեան համար տրամադրելի 1954 յունուարին, երեք սենեակնոց տուն մը, խոհանոց, մուտք, բաղնիք, արդիական ամէն յարմա– րութիւններով (քոնֆոռ): Գին 4·600·000, որուն 50 առ հարիւրին համար վճարումի դիւրութիւն, 25 տարուան վրայ:

Պետական նպաստ չինութեան համար

Ազատ է կալուածական տուրքէ:

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Սքիւտօ, մուտք, խոհանոց, բաղնիք, տէպառա: Հան– գստաւէտ պայմաններով, մէկուկէս միլիոնի:

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ

Le Sommet de la Qualité

Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris

Առաջնակարգ զգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք ձեր դերձակէն այս վճառանիշով, —
ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձեռմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — DIMANCHE 15 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7219 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2630

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁԵՌՆՊԱՀՆԵՐԸ

Մեր բաժան – բաժան վիճակին մէջ, մեծամասնութիւն կը կազմէ այս դասա – կարգը :

Ընդհանրապէս ուսումնականներ են — ինտելիգենտ, ինչպէս կ'ըսեն սովորաբար : Շատ բան գիտեն : Շատերը ամէն բան գի – տեն : Բայց, միշտ կը խուսափին որեւէ յանձնառութենէ :

Կրակը դուն պիտի վառես եւ չարունակ պիտի արծարծես : Իրենք ալ պիտի դի – տեն, զանազան կարծիքներ յայտնելով :

Մէկը պիտի ըսէ,— փայտը (կամ ա – ծուխը) թաց է :

Միւսը վառարանին տեղը յարմար պի – տի չգտնէ :

Երրորդ մը չափազանց տաքէն պիտի տրտնջայ :

Մէկ խօսքով, ամէնքն ալ պիտի խօսին, պիտի դատեն, բայց մատը մոխիրը պի – տի չթաթխեն : Ոչ խակ ունելիով :

Եւ այսպէս հրապարակին վրայ կը մնան համբանքով մարդիկ : Ձեռնպահու – թիւնը կը ծաւալի եւ գործերը կը կաղան :

Շատեր կը փորձեն իրենց խուսափումը արդարացնել իրրեւ պատրուակ ցուցնելով ներքին վէճերը :

Մի խաբուիք : Պարզ դասալիքներ են ո – րոնք պատահական երեւոյթները կը չփո – թեն բուն իրականութեան հետ :

Ահա ձեզի կենդանի փաստ մը , —

Բաղդատաբար խաղաղ է Ֆրանսահայ գաղութը : Ոչ լուրջ պառակտումներ , ոչ ալ կուսակցական սուր վէճեր :

Տեսակէտներ կը յայտնուին ինչպէս ա – մէն տեղ : Գործունէութեան ծրագիրներ կ'առաջարկուին : Ձկայ դաւադիր ուժ մը որ կաբենայ քանդել բոլոր կամուրջները :

Եւ սակայն, ո՞ւր է գործը : Ո՞րն է աշխուժացման, շինարար աշխատանքի ապացոյցը :

Դպրոցները բացուեցան եւ մէկ ծաղկոց չաւելցաւ : Երկու – երեք հարիւր հոգի – նոց Պոստոն յարաաեւօրէն կը պահէ իր դասընթացքը, եօթը հարիւրնոց Սէնթ Է – թիէնը երրորդ տարին է որ անճրկած կը մնայ :

Աւելի մեծերէն սկսելով , կը տեսնէ՞ք վերակենդանացման որեւէ փաստ՝ Փարի – զէն Լիոն, Վալանս, Մարսէյլ :

Տուներու մէջ անդամ հայկական չուն – չը կը պակսի հեռդհեռէ :

Հայրիկներն ու մայրիկներն ալ ձեռն – պահութիւն յայտարարած են իրենց զա – ւակներուն հանդէպ :

Իրենք անդամ հարեւանցի կը նային որ եւ է հայերէն հրատարակութեան վրայ , թերթ ըլլայ թէ գիրք : Իսկ զաւակները ա – մէն օտարոտի ընթերցում կը թիեն ու կը թիեն, ինչպէս չոքոլան եւ անուշեղէնը : Նոյն ողբերգութիւնը սահմանէն անդին : Կատարելապէս խաղաղ են Լոնտոնի եւ Պրիւսէլի գաղութները : Կուսակցական պայքարի ոչ մէկ հետք :

Բարեկեցիկ ալ են : Եւ ունին ուսում – նականներ : Մինչեւ Արեւելքէն եկած ու – սանողներ կը լրացնեն պակասը :

Եւ սակայն, կան ու չկան :

Երկու գաղութներուն մէջ ալ ի զուր կը փորձէք լսել տեղացի երիտասարդութեան ձայնը :

Աչքերն ալ վերի արտէն են : Կը վախ – նան որ իրենց վարկէն բան մը կը պակսի, եթէ հայկական անդաստանը իջնեն ...

Աւետո՞ւր, — այո : Ազգային հոգե՞ր : Սերունդի փրկութի՞ւն : Մշակո՞յթ , — գնա բանդ :

Եւ այսպէս հին ձեռնպահներուն կը յա – ջորդեն նորերը, անտիրութեան մատնե – լով ամէն ինչ որ հայկական է :

Օտարոտի չունչ մը կը փչէ ամէն տեղ, նոր հովերով եւ անամէջ յաւակնութիւն – ներով :

Այսպէ՞ս էինք երէկ, աւելի տաժանելի պայմաններու մէջ... Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԳԾ. ԿԸ ՍԿՍԻ ՇԱՐՔ ՄԸ ՀՐԱՏԱՊ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթի օր լայն վիճաբանութիւն մը պիտի սկսի Ազգ. ժողովին մէջ , ար – տաքին քաղաքականութեան մասին : Ուր նիստեր յատկացուած են այս քննութեան : Կառավարութիւնը կ'ուզէր յետաձգել , բայց մեծամասնութիւնը մերժեց : Օրա – կարգի գլխաւոր խնդիրն է եւրոպական բանակի դաշնագիրը, որու մասին տար – բեր տեսակէտներ կան Ազգ. ժողովին մէջ թէ դուրսը : Անհամաձայնութիւն կը տիրէ նաեւ Պերմուտայի ժողովի մասին : կարգ մը խմբակցութիւնները կը պահան – ջեն որ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները որ եւ է յանձնառութիւն չստանձնեն : Նոյն իսկ պահանջողներ կան որ Ֆրանսա մեր – ժէ ժողովին հրաւէրը , որպէսզի չտիպ – ուի յանձնառութեան տակ մտնել : Այս տեսակէտը կը պաշտպանէ զօր. որ Կոլի կազմակերպութենէն անջատուած խըմ – բակցութիւնը, սպառնալով ետ քաշել իր նախարարները : Այս առթիւ տեսակցու – թիւն մըն ալ ունեցաւ վարչապետին հետ :

Արտաքին գործերու նախարարը, Պ. Ժորժ Պիտօ, որ պիտի մասնակցի Պեր – մուտայի ժողովին, բացարձակապէս կը մերժէ որեւէ յանձնառութիւն ստանձնել վերոյիշեալ խմբակցութեան հանդէպ :

× Մինչ այս մինչ այն, պատրաստու – թիւններ կը տեսնուին հանրապետութեան նախագահին ընտրութեան համար, որ հաւանաբար տեղի պիտի ունենայ դեկտ. 22ին : Թեկնածուներու խնդիրն ալ մեծա – պէս կը զբաղեցնէ կառավարութիւնը եւ Ազգ. ժողովը : Սկզբունքով նոյ. 25ին վերջնապէս կ'որոշուի ընտրութեան թը – ւականը, Ազգ. ժողովի դիւանին կողմէ : Ժողովին նախագահը, Պ. Էռիօ եւ դիւանը կը խորհին թուական որոշել դեկտ. 17ը կամ 22ը : Շատեր կը նախընտրեն վերջին թուականը, նկատելով որ Պերմուտայի ժողովը պիտի տեւէ դեկտեմբեր 4էն 8 , հետեւաբար դեկտեմբեր 17ը չատ կանուխ է : Ուրիշներ ալ դիտել կուտան թէ քանի մը քուէարկութիւն կրնայ կատարուիլ· հետեւաբար դեկտեմբեր 22ը չատ մօտ կ'ըլլայ Ծնունդին (25 դեկտ.) : Եւմտա – կան մասնագէտներն ալ ուրիշ բան կ'ը – սեն : Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ որ հանրապետութեան նախագահն ընտր – ուի նախորդին իրաւասութեանց դադա – րումէն մէկ ամիս, ամէնէն ուշը՝ 15 օր առաջ : Արդ, Պ. Օրիոլի պաշտօնը կը վեր – ջանայ Ծնունդի 17ին, հետեւաբար կա – րելի է ընտրութիւնը կատարել Դեկտեմ – բեր 17էն Ծնունդի 2ի միջեւ :

Աջէն պարագայի մէջ, վերջնական ո – րոշումը պիտի տրուի նոյ. 25ին :

× Կարգ մը յայտնի դէմքեր, նախկին վարչապետ Տալատիէ, զօր. Պիւթ եւն. հակառակ են եւրոպական բանակին եւ ժողովները կը սարքեն, իրենց տեսակէտ – ները պաշտպանելու համար : Համայնա – վարները աւելի ուժգնօրէն կը պայքարին, հրապարակային ցոյցեր սարքելով եւ կո – չեր հրատարակելով : Ընկերվարականնե – րը տրամադիր են դաշնագիրը վաւերա – ցնելու, բայց կարգ մը պայմաններ կը դնեն :

.....

ՀՈՂԱՓՈՐՁՆԵՐՈՒ բողոքները կը չա – րունակուին : Ֆրանսայի ազատագրական – ներու Մ. Իւթեան նախագահը, Տորժէր , կոչ մը ուղղեց հրաւիրելով հողագործնե – րը որ «Փարիզի վրայ քալեն եւ չորս օր բանակին էնվալիտի հրապարակին վրայ, որպէսզի կառավարութիւնը հարկադրուի գործի ձեռնարկել» · (բարձրացնել հողա – գործական արտադրութեանց գիները) : Այս առթիւ ճառ մը խօսելով Թուլուզի մէջ, Պ. Տորժէր պատուիրեց «միասին առնել իրենց վերմակները եւ չորս օրուան ուտելիք» :

ՄՈԼՈԹՈՎ ԿԸ ՊՆԴԷ...

ԾԱՆՐ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Մ. Միութեան արտաքին նախարարը, որ առենէ մը ի վեր լուութիւն կը պահէր, Նոյ. 13ին լրագրական ասուլիս մը սար – քեց Մոսկուայի մէջ, պարզելու համար կառավարութեան տեսակէտները միջազ – գային յարաբերութեանց մասին : Ներկայ էին հարիւրէ աւելի լրագրողներ, տեղացի թէ օտար : Նախարարը դրաւոր յայտա – րարութիւն մը կարդաց, ուքի կենտրով Սթալինի կենդանագրին առջեւ : Ընթեր – ցումը տեւեց մէկ ժամ :

Պ. Մոլոթով անդամ մը եւս կրկնեց նախորդ պայմանները՝ միջազգային ժո – ղով մը գումարելու մասին, — Չինաս – տանն ալ հրաւիրել եւ նախ քննել այն մի – ջոցները որ անհրաժեշտ են միջազգային յարաբերութիւնները մեղմացնելու հա – մար : Ցետոյ ըսաւ թէ նախագահ Այզըն – հաուըր կը սխալի, եզրակացնելով թէ Մ. Միութեան վերջին ծանուցագիրը «որեւէ տրամադրութիւն չի ցուցներ ժողով գու – մարելու, այլ կը միտի աւելցնել դժուա – րութիւնները » : «Ընդհակառակն, Մ. Մի – ութիւնը խորհրդաժողով մը կ'ուզէ , պի – նաշրջը դանդաղեցնելու եւ ապահովու – թեան ծրագիր մը պատրաստելու հա – մար» : Իր յայտարարութեան համաձայն, արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման ծրագիրը վտանգ մըն է խաղաղութեան համար : Այս առթիւ ամբաստանեց Տոքթ. Աթընաուերը թէ վրէժխնդրական ոգի մը կը մնուցանէ Մ. Միութեան եւ ժողովր – դական հանրապետութեանց հանդէպ : «Վերազինեալ Գերմանիա մը սպառնալիք մը պիտի կազմէ Ֆրանսայի եւ արեւմտա – եան միւս դրացիներուն համար : Այժմ խնդիրը հետեւեալն է,— Արտաքին գոր – ծերու նախարարներու ժողով մը պիտի գումարուի՞ : Պատասխանը կախում ունի Մ. Նահանգներու, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի դէրքէն : Կ'ընդունի՞ն քննել միջազգային յարաբերութեանց մեղմաց – ման միջոցները, ինչպէս եւ գերմանական հարցը եւ Եւրոպայի ապահովութեան ե – բաշխիք որ կապ ունի այդ հարցին հետ : Արտաքին նախարարներու խորհրդաժո – ղովի մը ստիպողականութիւնը երթիք չէ պակսած : Բայց պէտք չէ խորհրդաժողո – վը սահմանափակել որոշ հարցի մը քըն – նութեամբ, զուրս ձգելով հիմնական խնդիրը, — մեղմացում միջազգային լարուած կացութեան : Երեք պետու – թեանց խորհրդաժողովին առաջադրու – թիւնները եւ իր անձնական հանգամանքը եր – բեք չեն կրնար ապահովել օրուան խըն – դիրներուն լուծումը : Այս կարգի խորհր – դաժողովները, որոնք կը ձգտին կարգ մը պետութիւններ ուրիշներու դէմ հանել , կը յանգին բոլորովին հակառակ արդիւն – քի եւ կ'աւելցնեն միջազգային յարաբե – րութեանց լարումը : Այդ խորհրդաժողո – վը նշանակալից է մէկ տեսակէտով , — խորհրդակցութիւնը սահմանափակուած չէ որեւէ հարցի քննութեամբ, ինչ որ անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ մեր օրերուն անկարելի է մէկդի դնել հիմնական խնդիրը , — միջազգային յարաբերութեանց մեղմացում, խաղա – ղութեան եւ ապահովութեան ամրապն – դում, խնդիր մը որուն քննութիւնը կը պահանջէ Մ. Միութիւնը ստիպողաբար» :

Եզրակացնելով, Պ. Մոլոթով յայտա – րարեց թէ «իրական յառաջդիմութիւն մը կատարուած պիտի ըլլայ դէպի մի – ջազգային խաղաղութիւն, եթէ արեւմտա – եան երեք պետութիւնները հաւանին Հին – դերու ժողովի մը մասնակցիլ Ջինաստանի հետ» :

Ի պատասխան զանազան հարցումնե – րու, նախարարը կրկնեց թէ անհրաժեշտ է Հինգերու ժողով մը դումարել, քննելու համար բոլոր վիճելի խնդիրները, մէջն ըլլալով հիւլէական զէնքերը :

× Արեւմուտքի քաղաքական շրջանակ – ներուն մէջ դիտել կուտան թէ Մոլոթովի ճառը ոչ մէկ նորութիւն կը պարունակէ , ոչ ալ կը բարեփոխէ Մ. Միութեան անդր – դունելի պայմանները :

ՏԻՐՈՒՆԻ

ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կ'իմանանք թէ զօր. Թորգոմ , որ առենէ մը ի վեր կը տառապէր ծանր շնչարգելութենէ, մեռած է հինգշաբթի օր :

Տակաւին մէկ ամիս առաջ, երբ խմբա – պրատուն հանդիպած էր, դժուարաւ կը շնչէր : Քանի մը օր վերջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, եւ նոր դուրս ելած էր , բաւական կազդուրուած : Երկուշաբթի առտու նոր տագնապ մը մտնոտելով , զարթնել կը փորձուի Պոժոն հիւան – դանոցը, բայց այլեւս անօգուտ էր :

Բնիկ Կեսարացի էր, մօտ 75 տարեկան : Անունը՝ Արշակ, մականունը Նազարեան, պոր երբեք չէր ընդուներ : Բարձրագոյն կրթութիւնը ստացած էր Փարիզի մէջ եւ քալ Ֆրանսերէնն դիտէր : Առաջին անդամ նշանաւոր կը հանդիսանար 1913ի աշնան, մենամարտի հրաւիրելով Թրքամոլ Փիէռ Լոթին, որ «նապաստակ» անուանած էր Հայերը : Փոքրուդի դրագէտը խուսափե – ցաւ : Պալքանեան պատերազմին (1911 – 12) սպայ էր պուլկարական բանակին մէջ :

1914ին Պոլիս կ'անցնի, բայց Թուրքե – րուն կողմէ հետապնդուելով , ռուսական նաւ մը կը նետի եւ Օտեսա կ'երթայ : Ցետոյ Թիֆլիս անցնելով, կը մտնէ կա – մաւորական դասընթերքուն մէջ : Երդրամի դրաման առեն հոն կը դասնուէր եւ առ – առու մը անկախութիւն հռչակեց, մասնա – ւոր դրօշակ մըն ալ պարգեւով : (1916 – 17) : Բոլշեւիկեան յեղափոխութենէն վերջ Անգլիա, յետոյ Փարիզ կուգայ Աբբան – կելի ճամբով : Դասնուած է նաեւ Ամերի – կա :

Փոքր Ասիոյ պատերազմին առեն կա – մաւոր էր հելլենական բանակին մէջ, Իզ – միր, ուր քալաքար կռուեցաւ մինչեւ յու – նական բանակին նահանջը :

Այնուհետեւ Ցունաստան հաստատուե – ցաւ տարիներով, նախ Սելանիկ, յետոյ Աթէնք, ուր Ֆրանսերէն թերթ մը կը հրատարակէր առեն մը (Արմենի) : Ժա – մանակին Իզմիրի մէջ ալ վարած է «Ա Ռէֆորմ» թերթը : Պալքանեան պատե – րազմի մասին Ֆրանսերէն դիրք մը հրա – տարակած է «Արմէն Փելլան» կեղծանու – նով :

Երկրորդ աշխարհամարտէն քանի մը տարի առաջ ամուսնացաւ Իտալիոյ մէջ , չուէյտացի դրագիտուհիի մը հետ եւ փա – րիզ հաստատուեցաւ : Պատերազմի միջո – ցին Անգլիա կ'երթայ ուր կը բանտարկեն զանազան կասկածներով :

Պատերազմի դադարումէն վերջ նորէն Փարիզ եկաւ, եւ մինչեւ անկեալն կեանքը մը կը վարէր : Առողջութիւնն ալ խան – դարուած էր, ինչպէս եւ յիշողութիւնը : Անցեալ տարի որոշած էր իր յուշերը հր – րատարակել գրելով օրը օրին (միշտ Ֆր – րանսերէն) : Նորէն կէս ճամբան մնաց :

Թորգոմ արկածալի կեանք մը ունեցած է, յաճախ տեղի տալով անհաճոյ թիւրի – մացութեանց : Քալ էր եւ հայրենասէր , բայց ռոմանթիք ըմբռնումներով :

× Ի պատասխան մեր կրկնակի հար – ցումներուն, Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանա – պետն կը հաղորդեն թէ լուր չունին զօր. Թորգոմի ոչ մահէն, ոչ ալ յուղար – կաւորութեան կարգադրութենէն : Հիւան – դանոցի վարչութիւնն ալ հաստատելով մահը, յայտնեց թէ կը սպասեն յուղար – կաւորութեան կարգադրութեանց :

է Հինգերու ժողով մը դումարել, քննելու համար բոլոր վիճելի խնդիրները, մէջն ըլլալով հիւլէական զէնքերը :

× Արեւմուտքի քաղաքական շրջանակ – ներուն մէջ դիտել կուտան թէ Մոլոթովի ճառը ոչ մէկ նորութիւն կը պարունակէ , ոչ ալ կը բարեփոխէ Մ. Միութեան անդր – դունելի պայմանները :

ԴԻՄԱՍՏՈՒԻԵՐՆԵՐ

●

Ց. ՕՇԱԿԱՆ

Բ.

Պոլսոյ 1918 – 22ի վերջին վերապար – թումի օրերուն ծնան բազմաթիւ երիտա – սարդական դրասէրներու միութիւնները , Արուեստասէր , Աստղիկ , Ատուչան եւ այլ անուններու ներքեւ : Ես կը պատկա – նէի Աստղիկին :

Ցաղկրդարար սարքեցինք յարդանքի տարապին տակ զրական ասուլիսներ նը – ւիրուած Ռ. Զարդարեանի , Գր. Զօհրա – պի եւ ուրիշներու յիշատակին : Առաջինը տեղի ունեցաւ կիրակի առաւօտ մը յու – նական Սիլլոդոսի սրահին մէջ : Բանա – խօսներն էին բժիշկներ Սալբի եւ Արմե – նակ Բարսեղեան :

Սալբին չափազանց համակրելի չար – ժուեստերով , կիրթ անձնաւորութիւն մըն էր : Երբեմնի «Ազատամարտ»ի խումբէն : Հոն սկսած էր գրիչ չարժել : Նոր հասած էր Եգիպտոսէն եւ իրեն հետ բերած « Մեր Խաղը » անուն արձակ պատ – մուածքներու հատոր մը :

Զարդարեանի նուիրուած հաւաքոյթին առաւօտը Օշական հարթած էր Սալբին :

Եկաւ բանախօսը , դունատ ու այլայ – լած : Իսկ ներկաներու ձեռքերուն մէջ կ'երեւէր «Ճակատամարտ»ի կիրակնօր – եայ թիւը :

Անծանօթ տակաւին մեր կամ օտարնե – րու « հարթուելու » զրական բարքերուն , զգայի անհուն կարեկցութիւն մը Սալ – բիին հանդէպ : Կ'ըսէի մտովի , — այս առաւօ՞տը զուտ Օշական , մեր բանախօ – սը ճգմելու :

Շատ տարիներ եաք , կը կարդայի Օշա – կանին «Համապատկեր»ի առաջին հատո – րէն այն ընդարձակ հատուածը , ուր նըս – տած Փէռ Լաշէզ , Գր. Օտեանի չիրմին դէմ – լուելը , կը բարբառի անընդհատ թէ զինք չեն հասկնար , չեն գնահատեր , չեն կարդար , արհամարհանքի կ'ենթարկեն : Այդ առթիւ , երբ Թ Օտեանի կողմէ ան – դենականէն ըսուած , բայց իր բառերովը կը արտնջար .— « Ատեն մը մեր գրողնե – րուն ձեռագիրները գոնէ նպարավաճառին կը ծախէին մարդիկ : Քու տպագիրներուդ համար քեզի բարեկամ թերթ մը անդամ հասցէ տուող անանունելի տեղ մը , գոր – ծածուելու համար նոյնքան անուանուելի արարքներու» : Ու վերջապէս , ամէն տե – սակի անպատշաճ սլաքներու ենթակայ իր հոգին , կրկին նոյն էջերուն մէջ կ'ըսէր թէ , կը մտածէ այլեւս կրակին տալ դիզ – ուած ձեռագիրներուն կապոցները ... :

Չեմ դիտեր ինչու , զարձեալ չատ տա – րիներ վերջ , ճիշդ այդ էջերու ընթերց – ման պահերուս , նոյն տողերուն վրայ , Սալբիին դունատ ստուերը եկաւ աչքիս առջեւ , այնպէս՝ ինչպէս կանգնած Սիլ – լոդոսի բեմին վրայ , կը դողային չրթները յուզմունքէն : Ու զարձեալ չեմ դիտեր ինչ կապ ունէր բանախօսին զատումները Ռ. Զարդարեանի դրականութեան հետ՝ երբ վերջաւորութեան կ'ըսէր .— « Զարժեր ծառայել հայ դրականութեան » :

Այո , դրականութիւնը չար ու քանդիչ յատկութիւն մըն ալ ունի , երբ կը մի – տինք միայն մաքրակրօնին : Երեւակայե – ցէք պահ մը որ չունենայինք Սալբիները , Թէոդիկները , Ալպոյաճեանները , Նա – զարեանցները ու ըլլային միայն Օշական – ներ : Նոյն վարկածով Ֆրանսական դրա – կանութենէն անհետանային բոլոր տեսա – կի Ալֆոնս Տոուէները , Ֆլոպէրները , Միւսէները , ու մնային միայն Մալարմէ – ներ եւ Փօլ Վալերիներ : Այդ պարագային մտաւորական կեանքը պիտի դառնար չն – չելի՞ թէ անչնչելի : Տարբեր առիթով քն – նելի խնդիր մըն է ասիկա :

վերադառնանք Պոլիս :

Այդ օրերուն , Զարդարեանէն վերջ , տօնեցինք կիրակի մը Գր. Զօհրապին յի – շատակը :

Տեղի ունեցաւ «Ճակատամարտ»ի խմ – բագրութեան «Ռոստոմ» սրահին մէջ : Կը նախագահէր Գեղամ Խանամիրեան : Բանախօսներն էին Սուրէն Պարթեւեանն եւ Օշական :

Այդ օրը եւ այդ առթիւ հասկցանք թէ Օշական չունէր խօսելու յատկութիւն : Արդէն հազուագիւտ երեւոյթ է որ տա – ղանդաւոր գրիչ մը ունենայ նոյնպէս հռետորական ձիրք : Օրինակ , Զապէլ Ե – սայեան օրքան աննման արձակի վարպետ մը՝ չէր կրնար նոյնիսկ նեղ չրջանակնե – րու մէջ քանի մը նախադասութիւն չարել կանոնաւորապէս : Ահարոնեան , Զարեան , վարանդեան , Միսաքեան բացառութիւն – ներ են :

Արդ , Զօհրապին նուիրուած հաւաքոյ – թին օրը , ինձի վիճակուեցաւ երթալ մեծատաղանդ գրողին տունը եւ առաջ – նորդել իր այրին ու աղջիկը դէպի հաւա – քավայր :

Կը բնակէին Այաս – Փաշայի պողոտա – յին վրայ , ծովահայեաց յարկաբաժնի մը մէջ : Տակաւին հոն՝ ուրկէ Զօհրապը ձեր – բակալուած տարած էին դէպի խողխո – ղում :

Տունը տակաւին կէս մը սուգի մէջ էր : **Ուրեմն հինգ տարի առաջ մեկնած հոգիէ՝** այլեւս չէր վերապրածած :

Հիւրանոցին ճակատը , Զօհրապի մե – ծադիր նկարին առջեւ զետեղուած էր ւզլուխկ ծաղկեփունջ մը : Իսկ քովնտի դուռէն կ'երեւար իր աշխատանոցը :

Տիկին Զօհրապ զրասեղանը ցոյց տա – լով բսաւ .—

« Ձենք դպչիր Թուղթերուն : Ով դիտէ , թերեւս անակնկալ օր մը կը վերադառ – նայ ամուսինս » :

Ցոյց տուաւ անտիպ ձեռագիրներու կա – պոցը : Թղթիկներ՝ որոնց վրայ անա – ւարտ , բայց սեղմ դաղափարներ ցանուած էին : Այդ թերթիկները կը հանդչէին խա – ւաքարտեայ պահարանի մը մէջ , իսկ վը – րան կարդացի՝

« Գոյնզգոյն ցիրուցան էջեր» :

Տիկին Զօհրապ մերժեց ներկայ ըլլալ հաւաքոյթին :

— Ինձի համար չէ մեռած Գրիգորը : Այժմէն չեմ ուզեր սուգ ծօնել :

Իսկ իր նրբառեսիլ աղջիկը , այդ օրե – րուն հաղիւ քսանեւհինգ տարեկան , փա – փաքեցաւ ներկայ ըլլալ , ու մեկնեցանք հաւաքավայր :

Առաջին անդամ խօսեցաւ Ս. Պարթեւ – եանը : Բառերն ու նախադասութիւնները ջրվէժային ցայտքերով կ'իջնէին չրթնե – րէն : Իր ճառին ամփոփումը համակ ըս – քանչացում եւ հիացում էր հանդէպ իրա – պաշտ գրողի հիմնադրին : Աւարտեց իր խօսքը եղրակացնելով .

— « Բոլորս պիտի դունատինք , հին – նանք եւ թափինք , անմահ պիտի մնայ Զօհրապը ու յաջորդական սերունդներ ըզկտելով պիտի լափեն իր գրականու – թիւնը » :

Երեւանդ Օտեան գլխու ելեւէջներով կը հաստատէր Պարթեւեանին դատումները :

Ոտքի եղաւ Օշական : Իր առաջին նա – խադասութիւնը նախ զարմանք մըն էր , թէ ինչու այսքան բազմութիւն հաւաք – ուեր ենք հոս , զանդուածը զուարճացնող գրող մը փայփայելու համար : Ու յաջոր – գաբար կցկտուր՝ բայց հատու հարուած – ներով սկսաւ հատիկ հատիկ փշրել Զօհ – րապի նորավէպերուն գրելակերպը , կա – ռուցուածքը , «Փոստալ»ները : Քանի կը չարունակէր , իր ամէն մէկ յանդուգն նախադասութեան Պարթեւեան , Օտեան , վ. Թաթուլ , Զօհրապ Կարօն եւ ուրիշ գրողներ իրենց ձեռքերը վեր բարձրացու – ցած , կարծէք լռելեայն ըսել կ'ուզէին .— Աւտուած իմ , դուն զարձի բեր այս մար – դը ... :

Անչուշտ անհաճոյ եւ ծանր տպաւորու – թեան տակ ցրուեցանք բոլորս : Ցաջորդ օրը Օտեան , «Ճակատամարտ»ին մէջ «Ե – րէկուան տարօրինակ տուչը» խորագրեալ տոմսով մը , կը հեղնէր ասուլիսը , մաղ – թելով որ «Օշականին ղղջումը չուտ կա – տարուէր» :

Երբ այս յիշողութեանց կծիկը կը բա – նամ , «Ցառաջ»ի ճիշդ այս էջին տակ ալ , պարբերաբար Զօհրապ կ'արտատպուի : Նոյն երեւոյթը Սիխուռքի չատ մը թերթե – րուն մէջ : Իր նորավէպերու մարզրիտէ մանեակին հատիկները իրարու կը յաջոր – դեն ամէն տեղ :

Մեծադոյն անակնկալը պատահեցաւ ճիշդ երկու չաբաթ առաջ : Երուսաղէմէն ստացայ Օշականի « Համապատկեր »ին հինգերորդ հատորը , Իրապաշտները : Այդ պատկառազդու 484 էջնոց հատորին էջ 130էն 179ը յատկացուցեր է Զօհրա – պին :

Իր տեսութեան առաջին տողը կը սկսի այսպէս .— « Իրապաշտ չարժումին ամէ – նէն խռովիչ , պայծառ , երախտաւոր դէմ – քը , չքսելու համար ամէնէն կատարեա – լը» : Իսկ իր ուսումնասիրութիւնն ալ վերջ կ'առնէ հետեւեալ փառաբանանքով .— « Բայց դժուար չէ այս սիրողը (սիրող կ'ըսէ , քանի որ Զօհրապի համար դրա – կանութիւնը եղաւ ազատ պահերու ժա – մանց մը) նատեցնել մօտը մեր իսկական մեծութիւններուն : Ոչ Զրաքեանը , ոչ Դուրեանը , ոչ Վարուժանը այնքան հա – րազատ փոխադրումը ըրին այդ Պոլիսին՝

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

«ԳՈՀԱՐ ՍՐՏՈՎ ՄԱՐԴԻԿ»

●

Փոխադրուիլ ուրիչ աչխարհ մը , բոլո – րովին տարբեր , որ քուկդ է սակայն , քե – զի անծանօթ , նոյնիսկ օտար , ու միան – դամայն հարազատ : Ի՞նչ հակադրութիւն եւ ի՞նչ փարատօֆս :

Ահա Հայաստանէն հասած ամսագիրը – ներ (Սովետական Գրականութիւն եւ Արվեստ , թիւ 1 – 9) :

Մաքուր թուղթը եւ խնամուած տպա – գրութիւնը ուշադրութիւնդ կը գրաւեն : Բայց ... ուղղագրութիւնը , քեզի համար անսովոր եւ խորթ բառեր , եւ պահ մը կը խրտչիս : Ապա ճիգ մը կը փորձես , վար – ժուելու համար , նոր աչխարհ մը դտած ըլլալու տպաւորութեամբ :

Նոր աչխարհ մը ... Արդարեւ եթէ այդ աչխարհը մեր հայրերուն Հայաստանն է , ան մեզի կը ներկայանայ բոլորովին նոր հադուստով մը եւ նոր հոդեբանութեամբ : Գոնէ այդ է տպաւորութիւնը անծանօ – թին , որ վիպակի մը չնորհիւ կը մտնէ այնտեղ :

Ահաւասիկ աչխարհ մը , ու սովետ գը – րողը՝ նստած խէչալ պատուանդանի մը վրայ : Կը զգաս թէ այնտեղ մարդը դերը – ուած է նոր տասնաբեայի մը երկաթեայ կապանքներուն մէջ , մաղէ մաղ անցած , մասնաւոր հալոցի մը մէջ ձուլուած , վե – րանորոգուած :

Ու այս աչխարհի մէջ «աղնիւ» կը նչա – նակէ՝ բոլչեւիկ :

Վիպակի մէջ , զոր կը կարդանք , մար – դիկ միչտ բարի են եւ առաքինի , կըր – թուած ու աղնիւ : Ունին անսահման սէր դէպի իրենց ընկերը , դէպի մարդը եւ պարտականութեան խոր գիտակցութիւն :

Մտածումները՝ այդ երկրի մարդոց կը դերազանցեն իրար իրենց ներդաչնակու – թեամբ : Տիպարները իրենց առաքինու – թեամբ եւ վեհանձնութեամբ կը մրցին դասական չրջանի վարպետներէն կէօթէի Լեոնկի եւ Շիլլերի ասպետական տի – պարներուն հետ , ամբողջական ու կա – տարեալ իրենք իրենց մէջ : Եւ ... օրինա – կելի : Անոնք կը ձգտին խաղաղութեան , կարգ կանոնի : Ցատակութիւնը եւ պար – զութիւնը կը գրաւեն իրենց մտածումնե – րը : Ոչինչ մութ , իրենց խորհրդածու – թիւններու մէջ , ոչինչ անչափելի եւ կր – քոտ , բացի անհուն սէրէն , դէպի պար – տիան — (կուսակցութիւն) որ ամէն բա – նէ վեր է : Եւ ոչ մէկ անկանոն բան որ խանգարէ սովետահայ վէպի մարդոց բը – նութիւնն ու տիպարները :

Ամէն դաղափար տասն անդամ կըչ – ուած , ամէն դաղափարի ճչմարտութիւ – նը ճանչցուած ու ընդունուած է այնտեղ գործածուելէ առաջ . յարմարցուած օր – ուան պահանջքին , օրուան ճչմարտու – թեան :

Այնքան յատկանչական են ընտրուած տիպարները , որ բան չի պակսիր զանոնք օրինակ դարձնելու համար : Ցուզելու աս – տիճան բարի են անոնք ու առաքինի :

Ահա գործարանի մը «դիրեկտոր»ը : («տնօրէնը» սեւ ցանկը անցած է) : Իր դիրեկտորական լայնեզր գլխարկով , իր ալեհեր մազերով , ծանրաբարոյ տիպար մը , դասական հայեացքներով , որուն տրամադրութեան տակ զրուած է ինքնա – չարժ մը , ռուսական լաւագոյն վաճառա – նիչով : (Զէն մոռցած եւ յիչել նաեւ վա – ճառանիչը) :

Ու դիրեկտորին կինը , Աննա եզերով – նա , որ պիտի «խնամով սանտրուիլ , հագնիլ ընտիր կրեպսատինի , մուշ–չա – որքան ինքը » :

Մէջբերումներ չբրինք այս երկու ծայ – րերուն միջուկէն : Տուեալ արդիւնքին դիմաց , Զօհրապէն աւելի հրճուողները եղան կ'երեւի , վերը , չատ սպիտակ ամ – պերուն մէջ Պարթեւեանի եւ Օտեանի ամպրոպ ոգիները , որոնք անչուշտ կը փսփսան իրարու .

— Ինչ լաւ ըրինք Պոլսոյ մէջ այդ օրը , մեր ձեռքերը վեր բարձրացուցած Աստու – ծոյ միջամտութիւնը խնդրելով :

Իսկ ինչքան վեհանձն կեցուածք Օշա – կանին կողմէ , որ տեսնելով մեր հոգեկան աղճատումները տարագրութեան մէջ , վերջերս սկսած էր վերադնահատման են – թարկել իր հին քանդումները : Զօպանեա – նի մասին գրածը տաղ ապացոյցներէն մին :

Ցաջորդով Օշական՝ Փարիզի մէջ :

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

դանակազոյն չրջաղեստ , որ իր երկայն փեչերով , պարզ , անպաճոյճ տարազով ակնյայտ վեհութիւն է տալիս նրա սլա – ցիկ հասակին » :

Այս վեհ կերպարանքի եւ հադուստ կա – պուտի նկարագրութենէն վերջ կը հան – դիպինք ուրիչ տիպարի մը , որ ներդաչ – նակ մըն է , Վարազդատ : Վիպակի հեղի – նակը Վարազդատին տուած է համեստ դեր մը , դիրեկտոր Սէրգէյ Արամիչ Դաւ – լաթեանի չարժավարն է ան : Կը կարդայ վէպ մը , որու հերոսը իրեն նման որբ մըն է , Թրքական կոտորածներէն փրկուած :

Անցնինք վիպակին .—

Կարելի՞ է երեւակայել դրուածք մը , որ չունենայ իր թեման , իր հիմնական միտ – քը :

Հայրենական պատերազմի ժամանակ Երեւանի կայարանին մէջ կը դանուի ան – ձէր մանչուկ մը , որ կորնչուցեր է իր ծնողքը (ռուս) : Գործարանի մը հայ տնօ – րէնը , Սէրգէյ Արամիչ իր խնամքին տակ կ'առնէ զայն , ու կը մեծցնէ : Սէրգէյի երկու զաւակները ճակատին վրայ կը մա – հանան ցաւալի պարագաներու տակ : Տնօրէնը եւ կինը կը սիրեն ռուս երախան եւ զայն կ'որդեգրեն :

Կ'անցնինք տարիներ :

Վիպակին հեղինակը մեզ կը փոխադրէ գործարանի կեանքին մէջ : Ցանդավառ աչխատանք եւ անհուն սէր կայ բանուոր – ներու միջեւ : Եւ ահա նոր տիպար մը , «դիրեկտոր»ին քարտուղարը , բոլչեւիկ եւ կուսակցութեան աչքը՝ գործարանէն ներս , ի հարկէ աղնուութեան մարմնա – գում :

Ժամանակ մը անօրէնն ու իր քարտու – ղարը իրար չեն հասկնար , ու անօրէնը կը մտածէ .

— « Զեղաւ , բարեկամ , Ֆրոնզում չդիտեմ ինչպիսի կոմիսար ես եղել , ինչ – պիսի հրամանատար ես ունեցել , բայց այստեղ Թոյլ չեմ տայ , որ դլխիս ընկոյզ ջարդես» :

Այսպէս կը մտածէ դիրեկտորը , բայց չուտով կը ճանչնայ իր սխալը : Նախկին կոմիսարը նաեւ ինժեներ է , եւ եթէ անօ – րէնին գործերուն կը խառնուի , «դա իր մասնագիտութեան բերմամբ է » :

Երբ անոնք լիովին կը հասկնան իրար , անօրէն Սերգէյ Արամիչը այնքան վստա – հութիւն կ'ունենայ քարտուղարին վրայ , որ ամէն բան կը վստահի անոր , այդ վս – տահութիւնը անուն չունի ...

— « Դա անչուշտ այն հատուածը չէ , ինչ մարդ ունենում է մերձաւոր հարեւանի նկատմամբ , երբ որեւէ տեղ դնալիս փա – կում է տան դուռը եւ բանալին տալիս հարեւանին , ունեցածքն ու կայքը վստա – հում նրան : Դա մի ուրիչ , աւելի բարձր , աւելի սրբազան զգացմունք է , անսահ – մանօրէն խոր հաւատ դէպի մարդը՝ մեկ անդամ ընդմիչտ ճանացած մարդը : Դա նոր զդացմունք էր , մարդկային փոխ – յարաբերութեան նոր որակ , առ այժմ ա – նանուն » :

Այս պատկերէն վերջ աւելորդ է ներկա – յացնել բոլչեւիկեան կոմիսարի այս «գո – հար» տիպարը , զոր տարիներու դաս – տիարակութիւնը եւ նոր բարոյախօսու – թիւնը արտադրեր է մեր երկրի մէջ :

Անցնինք գործարանի կեանքին :

Ան ալ ունի իր խնդիրներն ու հոգերը : — Պահ մը վիպակին հեղինակը մեզ կը տանի անկէ ներս :

Ինչպիսի ներդաչնակութիւն կը տիրէ այնտեղ ու գործերը կ'ընթանան , մարդիկ կ'աչխատին ձեռք ձեռքի , կատարեալ փո – խադարձ հասկացողութեամբ :

Գործարանը պէտք ունի մեքենական մասնիկի մը (ռեդուկտոր) , այս մաս – նիկը կը ստանայ պետական գործարանէ մը «կրասնէյ մետալիստ» , դրա համար «հարկաւոր է խնդրել ռեսպուպլիկայի մինիստրների սովետին , որպէսզի Լենին – կրատէն ստանայ «ռեդուկտորները» : Ու – րիչ ճանապարհ չկար :

Եւ երեւանի գործարանը կ'որոչէ ինքը չինել իր ռեդուկտորները , անկախ ըլլա – լու համար Լենինկրատի գործարանէն :

Այդ միջոցին է որ կը ծագի տաղնապ մը : Տնօրէնին կինն է որ զանգ կուտայ : Ի՞նչ է պատահեր , թերթին մէջ ծանու – ցում մը կուգայ խռովել անօրէնին հան – դիստը :

Տարիներ առաջ կորսուած՝ տղեկին ծը – նողները ահա կը փնտռեն իրենց զաւակը : Կը սկսի հոգեկան տագնապը Սերգէյ Ա. – րամիչի տան մէջ :

Բարեբախտաբար այնտեղ է դոհա՛ր քարտուղարը , որ իր վրայ կ'առնէ կար – գադրել խնդիրը :

Ան պիտի մեկնի Լենինկրատ ռեդակ –

տորի դործով : Այս առթիւ պիտի գոնէ երախային ռուս հայրը եւ պիտի խօսի ա–նոր հետ :

Արդարեւ քարտուղարը կը մեկնի Լէ – նինկրատ եւ կը վերդառնայ, իրեն հետ բերելով երախային հայրը :

Այժմ ի՞նչպէս պէտք է լուծուի հան – դոյցը : Գաղանիքը կը պահուի տղեկէն որ արդէն ուշիմ ու գեղեցիկ պատանի մըն է դարձած ու անհուն սիրով կապուած՝ իր նոր ծնողներուն :

Ռուսը կը հրաւիրուի անօրէնին տունը, լաւ ընդունելութիւններ ու էէյֆեր կը սարքուին, ուր չի մոռցուիր ճաշատեղա – նի նկարագրութիւնը, սկսած «խավեա – ր»էն, մինչեւ լոփինները (լուբիա), խո – րովածները, Երեւանի կոնեակն ու ոսկե–վազ գինին :

Ռուսը կը յուզուի, կը կակուղնայ եւ լուծումը կը յայտնուի արդէն ինչպէս ա–մերիկեան չարժանկարի մը մէջ :

« Եկէք մաքուր խղճով զրոյցի նըս – տենք», կ'առաջարկէ Ռուսը : Խօսքը տանք իրեն .

— « Առաջին անդամ իմ առջեւ ծառա–ցաւ մի ծանր ու դժուարին հարց . բախ – տաւոր ընտանիքի հայր լինելով հանդերձ կարո՞ղ եմ պղտորել մի ուրիշ ընտանիքի երջանկութիւնը, իրաւունք ունե՞մ այդ անելու : Մի ներքին ձայն,— կ'ուզէք սր–տի ձայն անուանեցէք, կ'ուզէք խղճի , միեւնոյն է, ինձ թելադրում է ,որ ես ի–րաւունք չունեմ թեթեւամտօրէն լուծելու այս հարցը : Այդ ձայնն ինձ ասում է ...» պէտք է շատ լինեն երջանիկ ընտանիքնե–րը մեր երկրում :

... Ամ համար զոհուեցին Սերգէյ Ա. – րամիչի (դիրեկտորի) որդիները ...» :

Սերգէյը եւ Ռուսը կ'ողջագուրուին , քարտուղարը կը խորհրդածէ . — «Ի՞նչ քիւրեղեայ սրտի , աննման հոգու տէր են մեր մարդիկ : Երկար ճառէ մը եաք, վեր–ջապէս Պաւկայի հայրը յանձն կ'առնէ իր զաւակը Թողուլ Երեւան , միայն «երկու պայմանաւ» — ահա սողմոնեան վճռին նմանող այս պայմանները .

— Պաւկան պէտք է դիտեննայ իր իսկա–կան ծնողներին , ոչինչ դաղանիք չպիտի մնայ նրանից : Եւ յետոյ՝ մեր երկու ըն–տանիքների միջեւ պէտք է ստեղծուի ա – մենաջերմ բարեկամութիւն : Հեռաւորու – թիւնը մեզ չի խանդարի այդ բանն անել, քանի որ մենք կ'ունենանք Պաւկայի պէս մի զօրեղ կամուրջ : Ձեր ռուս եղբայրը այնտեղ՝ Լենինկրատում, դուք իմ հայ եղբայրը, այստեղ, Երեւանում : Համա – ձա՞յն էք, տուէք ձեր ձեռքը » :

Արդարեւ յուզիչ ու վսեմ կարգա – դրութիւն :

×

Վերը յայտնեցի . սովետական դրակա – նութիւնը չի սիրեր բարդութիւնը, հոդե–կան կնճիռներու յայտնութիւնը , մութ եւ անկանոն կիրքերու չղթայազերծումը : Մարդիկ դեմոկրատական պարզութեամբ եւ սողմոնեան իմաստութեամբ կը հար–թեն դժուարութիւնները, Սերգէյը՝ ո –

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻ՛ՒՆ

★

Ամերիկեան թերթերէն լսած էք, ան – շուշտ որ մեծահարուստ Րաքըֆէլլերի կինը կ'ամուսնալուծուի այս օրերս : Դա–տարանին դիմած է եւ կը պահանջէ հինգ միլիոն տոլար՝ «թուղթերը» ստորագրելէ առաջ : Զրոյց կը չրջի թէ կրնայ հինգը տասնի բարձրացնել : Ամուսինը պատ – րաստ է այդ դումարը վճարելու, որով – հետեւ եղածը բան մը չէ — կաթիլ մը ջուր՝ ծովուն մէջ :

Ուրիշ տիկին մը, որ նոյնպէս դատա – րան եղած է, կը պահանջէ որ իր դերա – սան կէսը ամսական 9350 տոլարի կենսա–թոշակ մը յատկացնէ իրեն, որովհետեւ «տակէ պակասով, մէջէն չեմ կրնար եղ – լել» :Դատաւորը կ'առաջարկէ 1100 տո – լար : Ոչ, չի բաւեր , կը պատասխանէ Տի–կինը :

— Ամիսը 1983 տոլար ուտելիքի համար կը ծախսեմ , կառքիս ծախքը՝ 948, ճամ–բորդական ծախքեր՝ 794, վրայ – գլուխ՝ 500, հեռաձայն 300: Հապա՞ մօրս ալ – լուսաը — ամիսը 650 :

Երրորդ մը համաձայնութեան եկաւ իր նախորդին հետ — տարեկան պիտի ստա–նայ 25·000, իսկ «մնաս բարով, երթաս բարով»ի պահուն, պարոնը իր ձեռքը պի–տի դնէ կէս միլիոննոց չէք մը ...

Կիները դառնուկի հեզութեամբ եկեղե–ցի կ'երթան պահկին օրը : Առաջուց հա – ւատած են հարուստ նշանածին .

— Դրամիդ համար չէ որ քեզ կ'առնեմ : Դրա՞մը ինչ է, կարեւորը սէրն է , սէրը :

Ցաճախ մէկ, երկու տարի կը տեւէ այդ ալելուհան : Ու յետոյ, Եւայի վարպե – տորդի աղջիկը ակռաները ցոյց կուտայ : Բախտաւոր ալ է կարգ մը երկիրներու մէջ — օրէնքը իրենց դաշնակից :

Կիները կը ճառեն սեռերու հաւասա – րութեան սկզբունքին մասին՝ երբ իրենց դործին գայ : Երբ իրենց դործին չգայ , բերան չեն առներ «հաւասարութիւն » բառը :

Լսա՞ծ էք որ հարուստ կին մը կենսա–թոշակ կապէ իր նախորդին՝ ապահար – զանէն վերջ :

— Այր եւ կին հաւասար են, կ'ըսեն բայց կը սպասեն որ հանրակառքին մէջ տեղը իրենց տան կամ ճաշարանին դուռը բանես, որպէսզի նախ իրենք անցնին : Դոնէ չոր չնորհակալութիւն մը յայտնեն :

ՀԱՄԱՑՆԱՊԱՏԿԵՐ

★

Հեռուն, երկնի գըծին տակ սաթ–կը հանգչի ծովն անսահման ,
Աջիս, ամպին տակ կարմրախայտ
Սեւեռաբիր կըրափիան :

Ձախիս, այգին մէջ հոլանի
Օձապըտոյտ փիաւէն,
Մինչ կռնակիս Փոսսանիոյի
Գեղեցկուքիւնն համօրէն :

Երկնապարգեւ լոյսին տակ ծուփ
Կեանքն է անոյշ եւ ազատ ,
Լայն կը բանայ միտքս ընդհուպ
Առագաստներն իր հաստատ :

Կը նաւարկեմ ես անհանգիստ
Ծովու մը դէմ մրրկաստուեր ,
Շուրջըս կ'որնան հողմերը խիստ ,
Ու կը շաչեն ալիքներ :

Իտալիա ԱՐԱՄԱՑԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Հաւասար են, բայց այրն է որ դլխար – կը պիտի հանչ ճամբան՝ բարեւելու հա – մար : Տեսա՞ծ էք որ կին մը նոյն ձեւով բարեւ տայ պարոնի մը :

Հաւասար են, բայց երբ տիկնոջ ձեռ – նոցը վար իյնայ, պարոնն է որ վեր պիտի վերցնէ զայն : Երբ պարոնին թաշկինակը վար իյնայ, տիկինը տեղն չի չարժիր :

Հաւասար են, բայց մենք ենք որ իրենց ձեռքը կը համբուրենք . (մինչդեռ ըսեմ որ հայ պարոնները չեն դիտեր թէ ե՞րբ , ո՞ւր , ո՞ր կիներուն ձեռքը պէտք է համ–բուրել . հետեւաբար լաւ կ'ընեն եթէ վազ անցնին այդ սովորութենէն) :

Եւ սակայն, բացառութիւն է հայ կի – նը՝ այս երեւոյթներուն մէջ — կ'ամուս – նալուծուի ու բերանը բաց կը մնայ : Ինքն է որ իր տեղը աղային կուտայ հանրա – կառքին մէջ : Ինքն է որ դուռը կը բանէ , որպէսզի նախ աղան անցնի եւ ինքն է որ կը վերցնէ թէ իր ձեռնոցը եւ թէ աղային թաշկինակը : Իրիկունն ալ ինքն է որ ա – դային ձեռքը կը համբուրէ եւ անոր ոտ – քերուն առջեւ կը դնէ մուճակները ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ մէջ հա–մալսարան մը բանալու աշխատանքները վերջացած են, բաւ Թուրքիոյ հանրա – պետութեան նախագահը, բանալով Ազգ. ժողովին չորրորդ եւ վերջին նստաշրջա – նը (1 Նոյ.) : «Անատնարուժութեան եւ դեղարուեստի ճիւղերը պիտի բացուին Էրզրումի մէջ, բնկերային դիտութեանց ճիւղը՝ Վանի մէջ, երկրաչափական ճե – մարանը՝ Տիարպաքըրի մէջ, կենսաբա – նական, երկրաբանական, հողագործա – կան եւ անտառաբանական ճիւղերը՝ Էլա–զիղի մէջ (Խարբերդ) : Այս բոլորը պիտի կոչուին «Ատաթիւրքի Համալսարան » :

ՕՐ· ՇԱՒՔ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

GABRIEL SABO

Ամուսնացած

Փարիզ, 29 Հոկտ·, 1953

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԻՄԱՆ ԲՈՒՆԻՆ

★

83 տարեկան էր ռուս մեծ դրագէտը , Իւան Բունին որ յաւէտ փակեց իր աչքե–րը Փարիզի մէջ, իր կեանքին գրեթէ վեր–ջին մէկ երրորդը ապրելով Ֆրանսայի մէջ :

Իւան Բունին աշակերտը կը համարուի Թոլսթոյի : Եւ անոր պէս ալ երկար կեանք մը ապրեցաւ : Ռուս միւս հանճա–րեղ դրագէտները, ինչպէս Բուշկին , Լեր–մոնտով եւ Կոկոլ համեմատաբար երիտա–սարդ մեռան :

Իւան Բունինի դրական կեանքը երկու–քի բաժնեց 1917ի ռուսական յեղափոխու–թիւնը :

Ծնած է 1870ին Վորոնէժի մէջ : Ցիսուն տարեկան էր երբ դառնապարտուեցաւ աշ–խորի, չհանդուրժելով համատիրական բռնութեան, որ կը սպաննէր անհատին մէջ ազատ ստեղծադործութիւնը , եւ կը պարտադրէր խստաբարոյ ուղղութիւն մը :

Ռուսիոյ մէջ դրեց իր բանաստեղծու – թիւնները եւ վէպերը որոնք արդէն կեր – տեցին իր փառքը : «Գիւղը» , «Սան Ֆը – րանչիսկոյի պարոնը», «Կեանքի սկիզբը» , եւ բազմաթիւ նորավէպեր որոնց մեծ վարպետն էր : Փարիզի, ինչպէս եւ Կոտսի մէջ ուր ապրեցաւ երկար տարիներ , դովքը կը հիւսէր այս հարաւային դեղե – ցիկ բնութեան : Վերջին տարիները դրեց «Արսենիւեւի կեանքը», «Թոլսթոյի ազա–տագրութիւնը», «Սիրոյ սրբութիւնը » եւայլն : Թէեւ աքսորուած , սակայն գաղ–թական չէր համարուեր . որովհետեւ, հե–ռու բոլորովին խզուելէ իր ծննդավայ – րէն, մտերիմ հաղորդակցութեան մէջ էր հոգիով թէ զգացումներով ռուս ժողո – վուրդին հետ : «Ռուսիայէն հեռացումս չի նեղեր զիս», կ'ըսէր , երբ կը բաղդա – տէր իր ճակատագիրը Վիքթոր Հիւկոյի, Հայնէի եւ իր հայրենակից Հերցէնի հետ : «Մենք դրագէտներս , կը կրենք մեր հայ–րենիքը մեր սրտերուն մէջ» : Խորհրդային կառավարութիւնը ուզեց սովետական ան–ցագիր տալ եւ գաղտնական հաշտութիւն առաջարկեց , սակայն ինք մերժեց հետե – ւիլ իր քանի մը բարեկամներուն օրինա – կին, զլխաւորաբար Կուպրինի որ վերա–դարձաւ, սակայն բարոյական օգուտ չգտաւ, ոչ ալ իր տաղանդը ճոխացաւ :

Ֆրանսայի մէջ է որ Բունին ճանչցաւ իր դրական տաղանդին նուիրագործումը : 1933ին ստացաւ Նոպէլի մրցանակը, որ ոչ Թոլսթոյի ոչ ալ Կորկիի արուած էր : Մեծ ոճ մը եղաւ այս դէպքը ռուս տարագիր ժողովուրդին համար : Սթոքհոլմի դրա – կան քննիչները ճանչցան անոր մէջ դա – սական մեծ աւանդութեան ժառանգորդը, եւ մէկը որ ամբողջովին նուիրուած էր դրականութեան, բարձր կարծիք ունէր իր մասնորական առաքելութեան մասին, եւ կը դրէր մաքուր լեզու մը զործածե – լով : Երբ Բունին Շուէտի պահաժառան – դին առջեւ իր չնորհակալութիւնը կը յայտնէր Ֆրանսերէն լեզուով, կ'ըսէր թէ «առաջին անդամն է որ այս վարձատրու–թիւնը կ'ընդլայ աքսորական դրագէտի մը , պէտք է որ գոյութիւն ունենայ անկա – խութեան բացարձակ կէդրոններ : Ամէ – նուն համար, մանաւանդ դրագէտներուն, քաղաքակրթութիւնը կախում ունի մը – տածման եւ խղճի ազատութենէն» :

Մտերիմ բարեկամն էր Անատէ Ֆրանսի որ դեղեցիկ յօդուած մը նուիրեց հետեւեալ խորագրով «Ըմբոստի մը ուխտունամեա – կին» : Իւան Բունին թէեւ երեսուն տարի Փարիզ ապրեցաւ, միշտ ալ հեռու մնաց դրական չրջանակներէն : Մտաւորական Ֆրանսացին սակայն կը պատուէր դինքը եւ կը կարդար իր գործերը, որոնց մեծ մասը թարգմանուած են Ֆրանսերէնի :

ՀԱՑՐԸ ըսաւ տղուն .

— Տղաս, այս տարի հրաժարէ հեծա – նիւ դնելու դաղափարէդ :

— Ինչո՞ւ հայրիկ :

— Որովհետեւ , տղաս, հեծանիւի մը դրամը քու դպրոցիդ տարեկանթոշակին է :

— Վնաս չունի, հայրիկ, ես այս տարի դպրոց երթալէ կը հրաժարիմ :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (33)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

ԳԼՈՒԽ ԺԳ·

Երբեք պիտի չմոռնամ այն տպաւորու–թիւնը զոր իմ վրայ գործեց Հերակլէս Փուարօ, երբ առաջին անդամ տեսայ զինքը : Ճիշդ է, հետզհետէ վարժուեցայ իրեն, բայց առաջին անդամ իր երեւոյ – թը ապշութիւն պատճառեց ինծի եւ կար–ծեմ մենք իւրաքանչիւրը նոյն բանը զգա–ցած է :

Երեւակայած էի զինքը Շէրլոք – Հոլմ–սի տիպարով մարդ մը, բարձրահասակ , նիհար, նուրբ եւ խելացի դիմագիծերով : Ինծի բաւ էին թէ Փուարօ օտարական է, բայց չէի կրնար երեւակայել այս աստի–ճան օտարոտի, եթէ կ'ըմբռնէք թէ ինչ ը–սել կ'ուզեմ :

Միայն երեսը նայելով խնդուքդ կը բո–նէր : Փուարօ կը յիշեցնէր արեւելասագէտ մը բեմին վրայ կամ չարժանկարի մէջ : Նախ այս զունդուկլոր մարդուկը, հազիւ հինդ ոտք բարձրութեամբ, բոլորովին ծեր կ'երեւար իր թաւ պեխերով եւ հաւ–կըթաձեւ դլուխով : Կարծէք սափրիչ մըն էր զաւեշտի մը մէջ :

Ահա այս մարդն էր որ պիտի գոնէր Տիկին Լէյտներըի մարդասպանը :

Անշուշտ իմ յուխտութիւնս կ'երեւար դէմքիս վրայ , որովհետեւ դրեթէ անմի – ջապէս ըսաւ աչքի յստականչական քթթու–մով մը .

— Չհաւնեցա՞ք, օրիորդ : Մի մոռնաք որ կարկանդակին համը ուտելէ վերջ մի – այն կը հասկցուի :

Այս անդլիական առածը անհիմն չէ . բայց եւ այնպէս Փուարօ չատ քիչ վըս – տահութիւն կը ներշնչէր ինծի :

Տօքթ. Րէյլի զայն իր ինքնաչարժով բերած էր կիրակի, կէս օրէն քիչ վերջ : Պելժիացի զաղտնի ոստիկանը անմիջա – պէս պահանջեց սենեակի մը մէջ հաւաք – ուիլ :

Բոլորս տեղաւորուեցանք ճաշասրահին սեղանին չուրջ: Պ. Փուարօ նստաւ սե – զանին գլուխը, Տօքթ. Լէյտներըի եւ Տօքթ. Րէյլիի մէջտեղը :

Երբ բոլորս հաւաքուեցանք, Տօքթ. Լէյտները կոկորդը մաքրեց եւ սկսաւ խո – սիլ իր անուշ եւ վարանոտ ձայնով .

— Անշուշտ բոլորդ լսած էք Պ. Հերակ–լէս Փուարոյի մասին : Որովհետեւ այսօր Հասանիէէն կ անցնէր, .բարեհաճեցաւ ընդհատել իր ճամբորդութիւնը որպէսզի օդնէ մեզի իր դիտութեամբ : Իրաքեան ոստիկանութիւնը եւ հարիւրապետ Մէյթ–լէնա իրենց կարելին կը փորձեն... բայց, համոզուած եմ թէ ներկայ պարագանե – րուն մէջ կարդ մը բարդութիւններ կան :

Եւ լեզուն բռնուելով պաղատական նայ – ուածք մը նետեց Տօքթ. Րէյլիի վրայ :

— Անշուշտ, պղտոր բան մը կայ գոր – ծին մէջ, ըսաւ մարդուկը, սեղանին միւս ծայրէն :

— Անպատճառ պէտք է ձերբակալել , դոչեց Տիկին Մերքատօ : Կ'ըմբռնանամ երբ միտքս կուգայ թէ կրնայ պրծիլ ար–դարութեան ձեռքէն :

Պելժիացի ոստիկանը հաւանութեան ակնարկ մը նետեց իր վրայ :

— Ձերբակալե՞լ: Ո՞վ, Տիկին :

— Անշուշտ մարդասպանը :

— Հա, մարդասպանը... կրկնեց Հէ – րակլէս Փուարօ :

Այնպէս մը կը խօսէր որ կարծես երբեք չէր հետաքրքրուեր մարդասպանով :

Ամէնքս իր վրայ ուղղեցինք մեր ակ – նարկը եւ ինքն ալ մեղի նայեցաւ կար – գով :

— Այնպէս կ'երեւայ որ ցարդ ձենէ ոչ ոք դրաղած է քրէական գործով մը :

Հաւանութեան ընդհանուր մրմունջ մը լսուեցաւ, իրրեւ պատասխան :

Հերակլէս Փուարօ ժպիտ մը ձեւացուց : Ցայտնի է որ նախաքննութեան մը Ա. Բ. Գ.էն իսկ լուր չունիք: Անհաճոյ, չա–փազանց անհաճոյ, տաղտուկներ կան : Նախ եւ առաջ՝ կասկածը :

— Կասկա՞ծը :

(Շար·)

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ԹՐԻԷՍԹԷԻ ՄԱՍԻՆ

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Թրիէսթէի վէճին քննութիւնը պիտի վերսկսի նոր ծրագրի մը համաձայն, որ կը նայ դիւրացնել հարցին լուծումը, փոխադարձ բարեացակամութեամբ : Այդ ծը – րագիրը կը սրամադրէ · —

1· Թրիէսթէ քաղաքը իտալական է : Ամէնքն ալ համաձայն են այս մասին, Ֆրանսա, Մ· Նահանգները, Անգլիա, նոյնիսկ Թիթօ· — 2· Եուկոսլաւիա պա – հանջներ կը դնէ նաւահանգստի մասին : Իտալացիները արդէն պատրաստ են լայն զիջումներ կատարելու : Իրենց դերիչխանութիւնը պահելով հանդերձ, անոնք մասնաւոր վայրեր պիտի տրամադրեն Եուկոսլաւիոյ, նաւային եւ մաքսային գործողութեանց համար : — 3· Ա· եւ Բ· չրջաններու փոքրամասնութեանց խնդիրը կրնայ լուծուիլ սահմանադիի սրբագրութեամբ, բնակիչներու տեղափոխութեամբ կամ փոխանակութեամբ : Եթէ Հռոմ եւ Պելկրատ ընդունին այս ձեւը, վէճը լինքնին լուծուած պիտի ըլլայ : Երկու պե – տութիւնները ալ կ'ուզեն մասնագէտնե – րու քննութեան ենթարկել խնդիրը, ծրագրուած խորհրդաժողովէն առաջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՏԱՆի ընտրութեանց մասին զեկուցում տալով երեկ· Ժողովին առջեւ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Իրըն, մեղադրեց թէ քուէները ծախու կ'առնուին եւ թէ եգիպտական կառավարութիւնը ուղղակի կը միջամտէ, որպէսզի մեծամասնութիւն չահին :

ԹԵՀՐԱՆէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը վերահաստատեցանդրութիւնը : Բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են ի նախատեսութիւն նոր անկարգութեանց : Տոքթ· Մոսատեղի մասին վճիռ պիտի տրուի այսօր, կիրակի : Ամբաս – տանեալը պահ մը ինքզինքը բաղդատեց փեթէնի հետ, ըսելով թէ երկուքն ալ ծեր են, «բայց մինչ փեթէն դատուեցաւ իրենց գործակից օտարին, ես կը դատուիմ օտարին հպատակած չըլլալուս համար» :

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ առ – ջեւ զեկուցում տալով, Իսրայէլի դեսպանը առաջարկեց վերջնական հաշուութիւն կնքել արաբական պետութեանց հետ : Ճորղանեի թաղաւորը կ'ըսէ թէ «Պա – ղեստինի հարցին լուծման միակ միջոցն է այդ երկիրը փրկել բռնապետիչներէն : Կարելի չէ խաղաղութիւն հաստատել Հր – ահներուն հետ » :

ՋԻՆԱԹՓՈՒԹԵԱՆ մասին ամփոփ ծրագիր մը յօրինած էր Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Պ· Ժիւլ Մոք : Պ· Վիչինսկի մերժեց, Ս· Մուլթեան վերապինման պատասխանատու բռնելով Մ· Նահանգնե – րուն յարձակողական քաղաքականութիւնը :

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ մը գործած էր 1952 Օգոստ·4ին, Հարաւ· Ֆրանսայի Լիւր գիւղին մէջ : Անգլիացի Տրըմընտ, կինը եւ տասը տարեկան աղջիկը սպաննուած էին : Ոճրագործութիւնը նորէն ձերբակալեց կասկածելի հողագործ մը, Տոմինիչի եւ եղբայրը, եւ երկուքն ալ առջի օր խոստովանեցան թէ իրենց հայրն է մարդասպանը : Այս վերջինը, որ 80 տարեկան է, բոլորովին կ'ուրանայ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբին կողմէ :

Հովանաւորութեամբ Աբեմա· Եւրո – պայի կաթող· պատուիրակ՝ ՍԵՐՈՒԲԻ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի, եւ Փարիզի Հայոց եկեղեցիի վարչութեան :

Երեքշաբթի երեկոյ, 24 Նոյ·, ժամը 8·30ին, Սալ Ալհամպրա, 6 Ավը· ժան Ժօրէս, Իսի լէ Մուլինօ :

Կը ներկայացուի ՔՕՐՈՒԱՏՕ կամ ՈՃ – ՐԱԳՈՐԾԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ : (Տրամ 5 ա – բար,, ձիագօմէքիի) :

Սիրայօժար դեկավարութեամբ դերա – սան Աւետիս Միսիրեանի : Կը մասնակ – ցին դերասաններ Ա· Գմբէրեան, Օր· Խտչեան, Մարգարեան, Օր· Ե· Ճանճիկեան, Նաեւ Հապէշեան, Պշտիկեան :

Տոմսակներու գիները են՝ 200, 150 եւ 100 ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել՝ եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբի անդամներուն ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սրճատանատէրերուն :

Հաղորդակց· միջոց·— Մէթրօ Մէրի տ'Իսի, օթօպիւս 123, 190 :

Վարադոյրը կը բացուի ժամը ճիշդ 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին : Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

22 Նոյ· 1953 կիրակի օր ժամը 15ին, Փարիզի եւ չրջանի Հայոց կրօն· Ընկերակցութեան ընդհ· ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ազգային Տան մէջ 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9) :

Ժողովին օրակարգը· — Ընտրութիւն ընդհ· ժողովի դիւանի : Ընթերցում եւ վաւերացում նախորդ ընդհ· ժողովի ա – տենապրութեան : Վարչութեան բարոյական եւ նիւթական հաշուետուութիւն՝ 1950 1951 1952 տարեչրջաններու : Հաշուեքն – նիչ յանձնախումբի տեղեկագրի ընթերցում : Վարչութեան հաւաքական հրաժարականը եւ նոր վարչութեան եւ հաշուեքննիչ մարմնի ընտրութիւն :

Եթէ 22 նոյեմբերին մեծամասնութիւն չգոյանայ, ընդհ· ժողովը վերստին պիտի գումարուի միեւնոյն օրակարգով վեց Դեկտ· կիրակի օր՝ ժամը 13ին Ազգ· Տան մէջ եւ ներկաներու թիւը ինչ որ ըլլայ, համաձայն ծրագիրը կանոնագրի 16րդ յօդուածի, մեծամասնութիւն պիտի համարուի : (Դիւան վարչութեան)

AMICALE ARMÉNIENNE
de Marseille et des Bouches du Rhône
pour l'Entr'aide

« ՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ »

Մարսէյլի եւ Պուշ տիւ Ռոն նահանգի շրջան

Déclaration d'Association
Préfecture des B. d. R. 7 - 53 - 225

1·— Հայ Բարեկամական Միութիւնը զուտ բարեկամական ընկերակցութիւն մըն է եւ իրեն դիմաւոր նպատակն է ի – րերօգնութիւնը :

2·— Միութիւնը ոչ մէկ քաղաքական կամ կրօնական հանդամանք ունի :

3·— Բաց է բոլոր հայ այրերու եւ կիներու առջեւ, առանց դիրքի, կարծիքի եւ դաւանանքի խտրութեան :

4·— Անոր գործը պիտի ըլլայ՝ իրերօգնութեան նպատակին հասնելու համար, հաւաքել ամբողջ հայ հասարակութիւնը եւ կամ հայկ· ծագում ունեցող մարդիկ, սեղմել եւ զօրացնել այն բնական եւ եղբայրական կապերը, որոնք կը միացնեն նոյն հասարակութիւնը :

5· Առաջադրուած իրերօգնութեան նը – պատակին հասնելու համար Միութիւնը պիտի չանայ Ա) Ստեղծել այն ամբողջ պայմանները որոնք մեծապէս կրնան օգ – տակար ըլլալ հայ հասարակութեան եւ ընդունակ են անոր համբաւը բարձրացնելու : Մտաւորական, մշակութային, դի – տական, բժշկական, իրաւագիտական, գաղթօղական, համալսարանական, առեւ – տրական, ճարտարարուեստական, ար – հեստական, մարզական, ընկերային, գեղարուեստական եւ այլն մարզերու մէջ :

Բ) Հետապնդել եւ իրականացնել նոյն գործերը իր միջոցներուն ներած չափով :

Գ) Ֆրանսական մշակոյթը եւ քաղաքակրթութիւնը տարածել հայ հասարակութեան մէջ :

Բացատրութեան եւ անդամագրութեան համար դիմել

2, Rue Colbert, Bar de la Poste, Marseille
él. CO. 17 - 78

Ընդունելութիւն, ամէն կիրակի առաւօտները ժամը 10-12, ամէն երկուշաբթի իրիկուն ժամը 18-20 :

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI** (Seine) —

վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ ճորտգութիւն

★

Հաղորդակ· միջոց·— Փորթ Շուազիլն առնել 183 թիւ թրոլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

ՅԱՐԵԿՈՑԹ ~ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Ալֆոր – վիլի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր, Սալ վօլթէրի մէջ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Նոր Սերունդի կողմէ : Կը ներկայացուի ԲՌՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ : Հաճելի անակնկալներ, եւրոպական եւ սպանիական պարեր, մասնակցութեամբ հոչակաւոր նուագախումբ, ՌԻԲՔԱՐՏՕ ՓԷՐԻԶ :

Հաղորդակց· միջոց·— Մէթրօ Շարան – թօն Լէօլէն առնել 103 թիւ հանրակառք, եւ իջնել ռիւ վօլթէռ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան կողմէ, ի նպաստ որբերու եւ Հ· Կ· Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղերու ձեռնարկներուն :

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՒԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի :

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր :

GRAND HOTEL ի

չքեղ սրահներուն մէջ, (մէթրօ Օփերա)

Avec le Célèbre Orchestre
VINCENT MORGAN

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ·— Ալֆորվիլի Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Բարթամ Պասմաճեանի, իր կնոջ՝ Տիկին Վեհիւհի Պասմաճեանի մահուան առթիւ :

ՆՈՒԻՐ· — Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ Իսիի Խրիմեան դպրոցի հոգաբարձուհիները չնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք Պ· Սէյրանէն որ Պ· Ց· Զոլաքեանի կողմէ տրամադրուած էր իրենց :

×

ՓԱԽԱՆ ԾԱՆԿԵՊԱՍԱԿ·— Լիոնի Ազգային Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ 4000 ֆրանք Պ· Անդրանիկ Օպողեանէ փոխան ծաղկեպսակի, Պ· Եղիշէ Փափազեանի մահուան առթիւ : Նոյնպէս հազար ֆրանք Պ· Արաքէն Թէրզեանէ :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ դրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին երեկոյթ պարահանդէսին :

Դեկտեմբեր 24ին, Եւրոպական Ծնունդին, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ :

Avec la grande formation de
JACQUES HELIAN

ՏԻԿՒՆ Հ· ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

վերսկսած է հայերէնի, ռուսերէնի եւ կովկասեան պարերու դասերը :

Պայմաններու համար դիմել՝
10, Passage Dubois, Paris (19e)

Կ'ՈՒԶՈՒՒԻ

Տնական գործերու համար կին մը ժամով, օրականով, կամ մնայուն :(Առանձին կնոջ համար) : Ճաշ եւ բնակարան : Լաւ վճարում :

Դիմել՝ Ա· ՀԱՄԱԼԵԱՆի
20, Bd. Michel, St. Just, Marseille
Tél. NA. 92 - 06

RESTAURANT
FRANCO - ORIENTAL
BARON
10, Rue de Beauregard, Paris
Tél. CEN. 57 - 99
Nétro BONNE NOUVELLE

Անսպառ օդի եւ զանազան առատ աղանդեր

Դիւրամատչելի գին

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité

Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris

Առաջնակարգ գգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք ձեր դերձակէն այս վաճառանիշով, — ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հոչակաւոր ուտելիքներու

ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՅԻՇՆԷ), ՋԻՒԹ ԵՒ ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՓՍԱՍ ՄԵՂՐ

Տուփով տոլմա եւ պաճեա (ուտելիս պատրաստ) : Քալամարայի եւ վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ :

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԵՆՆԵՐ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX
144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98
Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)

★

Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ· ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
17 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7220 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2631

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՒԱԴԻՐ ՄԱՀԸ

●

Երբեք այսքան դաւադիր, սողոսկուն եւ չարախինդ հանգամանք ունեցած չէր մահը :

Առաուն կ'արթննաս եւ իրիկունը չկաս : Գիշերը տուն կուգաս եւ առաուն չկաս : Սովորութիւն էր մահեր ծանուցանել իրրեւ հետեւանք երկարատեւ հիւանդութեան մը, վիրաբուժական գործողութեան կամ արկածի մը : Պատերազմի զոհերը պարզապէս համրանք էին, եթէ սպանեալը երեւելի մը չըլլար :

Այժմ կ'ըսեն — Ցանկարծամահ եղաւ : Եւ եթէ մանրամասնել ուզեն՝ կ'աւելցնեն.— իրրեւ հետեւանք երակներու խցման, կաթուածի կամ արիւնախառնումի (ուղեղի, թոքերու եւն.) :

Եւ ընդհանրապէս ականաւոր դէմքեր են որ չնչասպառ կ'իյնան այս պատճառներով : Քնացած, քալած կամ ճաշած առեն : Ոչ թէ անպատճառ յուզումի մը, արտակարգ ճիգի մը հետեւանքով, այլեւ լաւագոյն տրամադրութենէ մը ետք :

Երեւոյթը համաչխարհային է, հետեւանք՝ մեր օրերու տենդագին, չոգեպինդ, յարատեւօրէն լարուած եւ ալեկոծ կեանքին : Եւ հետզհետէ կը ծաւալի :

Դժբախտաբար միայն տարեցներ չեն որ կ'իյնան այս հարուածին տակ : Հետզհետէ յաճախագէպ կը դառնայ 40 – 45 տարեկաններու յանկարծական մահը : (Ողբացեալ Գ. Ալեմշահը քառասունոց էր) :

Որքան չանթահարիչ մահեր՝ վերջին տարիներու ընթացքին : Եւ մանաւանդ 1940էն ետքին :

Տարիներ առաջ, երեկոյթի մը առթիւ յանկարծամահ կ'ըլլար Մ. Վարանդեան (22 ապրիլ, 1934, Մարսէյլ) :

Նոյն տարուան փետրուար 11ին, դարձեալ Մարսէյլի մէջ, բանախօսութեան մը պահուն կաթուածահար կ'իյնար Ա. Ահարոնեան, կորսնցնելով խօսելու, մէկ թեւը շարժելու կարողութիւնը :

1948 Փետր. 17ին անկողնին մէջ մահած էր արդէն Յ. Օշական, երբ կը պատրաստուէինք եփրատի ափը երթալ, յաջորդ առաուն :

Լիբանանեան դիւղի մը մէջ, Շթորա, ուրախ – զուարթ դիշերէ մը վերջ, առաուն անկողնին մէջ մահած կը գտնէին Նիկոլ Աղբալեանի մարմինը : (1947 Հոկտեմբեր 15) :

Այսօրեղ, Փարիզի մէջ, 1951 Նոյ. 29ին կաթուածահար կ'իյնար Ռուբէնը :

Միայն այս տարի, նոյն վախճանը ունեցան Աբշակ Յովհաննէսեան (2 Ապրիլ, Պէյրութ), Բժ. Յովսէփ Ստեփանեան (1 Մայիս, Թեհրան), Յակոբ Տէր Յակոբեան — Իրազեկ (Յունիս 19, Թեհրան) :

Եւ ահաւասիկ վերջինը, Գարեգին Սարգիսէգեան, որ չարաթ օր սանդուղին վրայ կ'իյնայ անշունչ :

Այսպէս, դաւադիր մահը օրուան բոլոր ժամերուն կը հետապնդէ իր զոհերը՝ որոշ տարիքէ մը վերջ :

Մեռնելու չնորհքն ալ կորսուեցաւ ...

Մենք պատահաբար յիշեցինք զանազան պարագաներ :

Եթէ կարելի ըլլար ամբողջական ցանկ մը կազմել վերջին երեսնամեակի յանկարծական մահերու մասին, սարսուռ մը պիտի համակէր ձեզ, ի տես ոչ միայն քանակին, այլ եւ որակին :

Հասուն, վաւերական եւ յաճախ անփոխարինելի արժէքներ են որ կ'իյնան աչքնաթեր եղերականներու պէս : Ամայութիւնը հետզհետէ կը դրաւէ բոլոր դիրքերը, զեղնած տերեւներ ձգելով իր ետին ...

Հաւատա՞նք թէ գոնէ այս երեւոյթը պիտի ցնցէ քնացողները եւ քնացնողները, որպէսզի ցնցուին եւ հերթափոխներ հաստատեն, դիրքեր դրաւեն :

Այլապէս, մեր հանրային կեանքը եւ մշակոյթի անդաստանն ալ հոգեւոյն պիտի դառնան :

Շ.

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ

ՆՈՐ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐԸ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆ ԱՑՍ ՇԱԲԹՈՒ

Ա. Միւնթեան թերթերը նոր մեղադրանքներ կ'ուղղեն արեւմտեան պետութեանց դէմ, հետեւողութեամբ Մոլոթովի վերջին ելոյթին, որ ժխտական դիրք մը բռնած էր Զորսերու ժողովին առթիւ : Կուսակցական պաշտօնաթերթերը, «Փրաւտա», եւ կառավարական օրկանը, «Իզվեստիա» կ'ըսեն թէ արեւմտեան թերթերը եւ դիւանագէտները «կը խեղաթիւրեն իրողութիւնները» : Մոսկուայի անթելը կրկնեց նոյն մեղադրանքները, իր կարգին դիտելով թէ Ա. Միւնթիւնը երբեք չէ փաթաթած դաւեները՝ բանակցութեանց համար :

Ինչպէս յայտնի է, Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա եւ Մ. Նահանգները երեք անգամ նոր ժողովի մը հրաւիրեցին Ա. Միւնթիւնը, որ իր վերջին պատասխանով (3 Նոյ.) կը պահանջէր կարմիր Զինաստանի մասնակցութիւնը : Ուրբաթ օրուան լրագրական ասուլիսին մէջ Մոլոթով պնդեց այս առաջարկին վրայ :

Մոսկուայի երկու պաշտօնաթերթերուն քաղաքական խօսնակները, Եուրի Ժուքով եւ Վլատիմիր Կուտրեցեւ, որոնք ներկայ էին ասուլիսին, կը մեղադրեն Արեւմուտքը թէ «դիտակցաբար կը խառնակէ Մոլոթովի յայտարարութիւնները, վասն զի սրանեղութիւն կը զգան, երբ Ա. Միւնթիւնը տեւականօրէն միջոցներ կ'առաջարկէ, մեղմացնելու համար միջազգային յարաբերութիւնները : Մոլոթովի յայտարարութիւնը կը պատասխանէր ամէնէն կարեւոր խնդիրներուն առնչ [illegible] թիւն կը պատճառեն մելիոնաւոր քաղաքացիներու բոլոր երկիրներու մէջ եւ ո՛րոնք լուծման կը սպասեն ի շահ միջազգային յարաբերութեանց մեղմացման» : « Փրաւտա » դիտել կուտայ թէ արեւմտեանները մամուլը ահազին աղմուկ կը յարուցանէ Պերմուտայի յառաջիկայ խորհրդաժողովի «պիտի»ներուն առթիւ. « բայց այդ ժողովին մասնաւոր նպատակները եւ անջատ հանդամանքը չեն կրնար նպաստել մեղմացնելու միջազգային կացութիւնը» : Եւ սոսկողական կը գտնէ արտաքին նախարարներու խորհրդակցութիւն մը : «Ա. Միւնթիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ այդ ժողովը, ամրապնդելու համար խաղաղութիւնը եւ միջազգային ապահովութիւնը : Այդ պատճառով է որ առաջարկեց եւ նորէն կ'առաջարկէ խնդիրը քննել մասնակցութեամբ հինգ պետութեանց : Մեր օրերու գլխաւոր հարցն է այս եւ կարելի չէ խուսափիլ » :

× *Իրազեկ աղբիւրի մը համաձայն, արեւմտեան երեք պետութիւնները իրենց նոր պատասխանին մէջ պիտի ըսեն թէ պատրաստ են մասնակցելու արտաքին նախարարներու ժողովի մը՝ գերմանական հարցի մասին, երբ Ա. Միւնթիւնը եւս առնէ այդ առթիւ իր դրած նախապայմանը : Մասնագէտները արդէն համաձայնած են պատասխանի մասին : Այս նոր պատասխանէն վերջ երեք պետութիւնները այլեւս վերջ պիտի տան ծանուցագիրներու փոխանակութեան որ կը չարունակուի 1952 Մայիսէն ի վեր : Համաձայնութեան պիտի հասնին նաեւ Ֆրանսական կառավարութեան հաւաստիքներուն, արեւմտեան պետութիւնները համոզուած են թէ Ա. Միւնթիւնը չուզեր գերմանական խնդիրը կարգադրել Զորսերու մասնակցութեամբ. հետեւաբար աւելորդ է չարունակել ծանուցագիրներու փոխանակութիւնը : Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ դիտել կուտան թէ արեւմտեան պետութիւնները օրակարգ մը առաջարկելէ առաջ կուզեն հաւանեցնել քննել գերմանական հարցին բոլոր երեսակները : Բայց այդ դիմումը պատճառ եղաւ որ Ա. Միւնթիւնը նոր պահանջներ դնէ, առաջարկելով ընդունիլ Զինաստանի մասնակցութիւնը նախապէս մէկդի դնել Աւստրիական դաշինքը եւ եւրոպական բանակի ծրագիրը :*

Արեւմտեան պետութեանց պատասխանը հետեւեալ կէտերը պիտի պարունակէ.

1.— Կարմիր Զինաստանը չի կրնար Մեծերու խորհրդաժողովի մը մասնակցիլ առանց իր ուղղամտութիւնը ապացուցանելու Քորէայի քաղաքական ժողովին մէջ.— 2. Յարդ դումարուած Զորսերու ժողովները — մասնաւորապէս այն որ տեղի ունեցաւ 1950ին, Փարիզի մէջ. ձախողեցան ողբալի կերպով : — 3. Առանձին դաշինքը կնքուեցաւ առնոր համար որ Ա. Միւնթիւնը զանգուածային ուժեր կեդրոնացուցած է արեւելեան Գերմանիոյ մէջ :

ԸՆԿԵՐ ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (ՄԱՁԿԱՒ)

Ո՞ր մէկ թանկագին կորուստը ողբալ... Շաբաթ դիշեր, մինչ մենք Դաշնակցութեան Օրը կը տօնէինք Փարիզի մէջ, վեց ժամ անդին, Լովալիէդի մէջ (Մէյն), իր աչքերը կը փակէր պատուական ընկերը, Գարեգին Սարգիսբէգեան :

Գոյժը իմացանք կիրակի առաուընեան :

Դժբախտ ընկերը, որ սրտի տկարութենէ կը տառապէր, չաբաթ իրիկուն յանկարծամահ եղած է իր կաթնատան մէջ, ուշաթափ իյնալով սանդուղին վրայ : Իր անձնուէր ընկերները ամէն միջոց փորձած են, բայց անօգուտ :

Այսպէս կ'անհետանայ դէմք մը եւս, որ ծանօթ էր իր ջերմ հայրենասիրութեամբ, քաջութեամբ եւ ձեռներէցութեամբ :

Գարեգին Սարգիսբէգեան բնիկ Երեւանցի էր, 60–62 տարեկ. եւ ամուրի : Կանուխէն մտած էր Դաշնակցութեան չարքերը, գործօն դեր կատարելով : Առաջին Մեծ Պատերազմին կը մտնէ Դրօշի դունդին մէջ, որ յառաջ կը խաղար դէպի Վասպուրական : Հայաստանի հանրապետութեան չրջանին արդէն հարիւրապետ էր նորակազմ բանակին մէջ : Օրուան կառավարութիւնը ուրիշ սպաներու հետ (Վահան Փաստրմաճեան, Տիգրան Բազդասարեան եւն.) փարիզ ղրկեց զինքը, զինուորական կրթութիւնը կատարելա – գործելու համար Սէն Սիւրի մէջ :

Վարչաճեւի փոփոխութենէն վերջ, ինչպէս իր ընկերները, ինքն ալ ստիպուեցաւ տարբեր ասպարէզի մը հետեւիլ : Եւ [illegible] վարժարանը, դառնալով մասնագէտ մը այդ ճիւղին մէջ : Ցետոյ կաթնատուն մը բացաւ Ռըմէյլի մէջ : Գործը հաստատուն վիճակ ունէր եւ հետզհետէ կը ծաղկէր, երբ Բ. աշխարհամարտը պայթեցաւ, վերիվայր չընկելով ամէն բան : Գերմանացիները գործարանը նախ գրաւած էին, իսկ փախուստի պահուն իրենց երկիրը փոխադրեցին մեքենաները :

Պատերազմէն վերջ, ընկեր Գարեգին ամէն յոդնութիւն եւ զոհողութիւն յանձն առնելով, յաջողեցաւ ոչ միայն եւս առնել մեքենաները, այլ նոր կազմածներ աւելցնել եւ տիպար հաստատութիւն մը հիմնել, գարկ տալով կաթնեղէնի ամէն տեսակ արտադրութեանց, — կարագ, պանիր եւն. : Հաստատութիւնը, «Միծեռնակ», մեծ վարկ չհաճած էր ամբողջ Մէյնի չրջանին մէջ :

Իր առեւտրական յաջողութեանց հետ կ'աճէր իր առատաձեռնութիւնը : Զկայ կուսակցական կամ ուրիշ հանրօգուտ ձեռնարկ մը որուն մասնակցած չըլլայ չօշափելի դումարով մը :

Հակառակ իր բնակավայրին հեռաւորութեան, միշտ ալ մնաց գործօն անդամ Դաշնակցութեան : Պատերազմի ընթացքին, երբ իր խնայողութեամբ կ'ապրէր, վարեց զանազան պատասխանատու պաշտօններ, իրրեւ կեդր. կոմիտէի անդամ կամ ներկայացուցիչ : Պարբերաբար փոխիսկ կ'իյնէր, մօտէն տեղեկանալու համար կուսակցական գործունէութեան : Կուսակցութենէն դուրս ալ մեծ համարում կը վայելէր իր բարեհամբոյր բնաւորութեամբ : Ջերմ ընկերասէր, առիթ չէր փախցներ, օրերով հիւրասիրելու համար խումբ – խումբ ընկերներ եւ բարեկամներ :

Իր ղրաղումներուն մէջ միշտ ալ ուշադրութեամբ կը հետեւէր Դաշնակցական մամուլին եւ ուրիշ բազմազան հրատարակութեանց, ի հարկին գործնապէս օգնելով :

Վչտին ծանրութեան տակ, հազիւ կարելի եղաւ զրի առնել այս ժխտոյն տողերը :

× *Ինչպէս կը յայտնէ կեդր. կոմիտէն, միջոցներ ձեռք առնուած են, ողբացեալ ընկերոջ մարմինը փարիզ փոխադրելու եւ մաճայն իր բաղձանքին :*

Հ. Յ. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէն խորին ցաւով կը դուժէ վաստակաւոր եւ սիրելի ընկեր

ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցած է չարաթ, 14 Նոյեմբեր, Լովալիէդի մէջ (Մէյն), սրտի հիւանդութեան մը հետեւանքով :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Փարիզի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

ԹԻԹՕ Կ'ԸՍԷ ԹԷ ՊԻՏԻ ՉԿՌՈՒԻ ՎՃՌԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մառեչալ Թիթօ կիրակի օր ճառ մը խօսելով 300·000 ունկնդիրներու առջեւ, յայտարարեց թէ տրամադիր է Թրիէսթէի Ա. չրջանը բաժնելու Իտալիոյ հետ, թէեւ իրաւունքներ ունի ամբողջ երկրամասին վրայ : « Եուկոսլաւիա պիտի չկռուի բուն Թրիէսթէ քաղաքին համար, բայց ընդհարումը անխուսափելի է, եթէ Իտալիոյ արուի ամբողջ Ա. չրջանը : Ինք նոր առաջարկներ չի ներկայացներ. բայց կ'ուզէ մանրամասնութիւններ տալ Եուկոսլաւիոյ դիրքի մասին, որպէսզի ամէն մարդ գիտնայ Հինգերու յառաջիկայ ժողովին առթիւ » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շաբաթ օր Փարիզի մէջ ալ տօնուեցաւ Դաշնակցութեան Օրը : Ե. թաղապետութեան չրջանին մէջ :

Բացումը կատարեց ընկեր Գ. Բալայեան : Խօսեցան ընկերներ Շ. Միսաքեան եւ Հրանտ Սամուէլ : Վերջին պահուն շատ գեղեցիկ նուագ մը խօսեցաւ երեսփոխան եւ ներքին գործերու նախկին նախարար Բաղատացի Էտ. Տէրիէօ, թելադրելով ազնաղարտ պահել մեր ազգային դիմագիծը :

Յաջող էր նաեւ գեղարուեստական բաժինը : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Ա. Միութիւնը չրջաբերական մը ուղղելով օտար դեսպաններուն, կը ծանուցանէ թէ հետեւեալ քաղաքներն ալ արդիլուած են օտարականներուն համար, — Պալաքլաւա (Ղրիմ), Քրոնչթատ, Սեւաստոպոլ, Ռոստով եւ Կոքանկա (Մուրմանսքի չրջան :

550 ԹՈՆ ԿԱՐԱԳ ծախու պիտի հանուի պետական պահեստէն :

Սէնթ Լիթիենի պինպոթծարանը կը ծանուցանէ թէ ստիպուած է ճամբել 1200 բանուորներ, 1954 յունուար 1էն մինչեւ Յուլիս :

ԹՈՒՐՔ–ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

●

ՄՄԲ.— Ինչպէս ծանուցած ենք արդէն, Պէյրութի մէջ երկրորդ տպագրութեամբ լոյս տեսաւ ընկեր Ս. Վրացեանի փաս–տացի ուսումնասիրութիւնը, « Հայաս–տանը Բոլշեւիկեան Մուրճի եւ Թրքական Սալի միջեւ», որ շատոնց սպառած էր :

Հատուած մը,

Բոլշեւիկները եւ, յատկապէս Լենինը, մեծ նշանակութիւն էին տալիս արեւել–եան ժողովուրդների մասնակցութեան համաշխարհային յեղափոխութեան պայ–քարին: Արեւելեան ժողովուրդները, Լե–նինի կարծիքով, վճռական դեր պիտի կատարէին յեղափոխութեան մէջ :

Հոկտեմբերեան յեղաշրջումից անմի–ջապէս յետոյ, խորհրդային իշխանու–թիւնը առանձին յայտարարութեամբ մարտակոչ ուղղեց արեւելեան ժողո–վուրդներին: Իսկ Լենինը մէկից աւելի անգամներ գրել ու խօսել է այդ հարցի մասին: Այսպէս՝ համամիութեան կուսակ–ցութեան երրորդ համագումարում, խօս–քը ուղղելով արեւելեան ժողովուրդնե–րին, նա ասում էր.

— « Արեւելքի ժողովուրդների դար–թօնքի շրջանից յետոյ, ժամանակակից յեղափոխութեան մէջ սկսւում է արեւել–եան ժողովուրդների անմիջական մաս–նակցութիւնը ամբողջ աշխարհի ճակա–տագրի որոշման: Արեւելքի ժողովուրդ–ները արթնանում են, որպէսզի եռանդով գործեն եւ որպէսզի ամէն ժողովուրդ լու–ծէ բովանդակ մարդկութեան ճակատա–գրի հարցը :

« Ահա թէ ինչու ես կարծում եմ, որ համաշխարհային յեղափոխութեան մէջ, որ , սկզբից դատելով, պիտի չարունակ–ուի երկար տարիներ եւ պիտի արժէ շատ աշխատանք, ձեզ վիճակուած է մեծ դեր, եւ դուք ձեր պայքարով պէտք է միանաք մեր պայքարին համաշխարհային աշխար–հակալութեան դէմ... : Այժմ մեր խոր–հրդային հանրապետութիւնը պէտք է իր շուրջ համախմբէ Արեւելքի բոլոր արթ–նացող ժողովուրդներին, որպէսզի նրանց հետ միասին պայքար մղենք միջազգային ա–շխարհակալութեան դէմ»:

Լենինը կոչ էր անում ժողովուրդնե–րին՝ կազմել տեղական յեղա–փոխական բջիջներ, կապուել Երրորդ Միջազգայինի հետ, ձեռք մեկնել առա–ջաւոր բանուորութեան եւ միահամուռ ուժերով պայքարել ընդհանուր թշնամու դէմ :

Այնուհետեւ, Լենինի արծարծած այս սկզբունքները հիմք դարձան բոլշեւիկնե–րի արեւելեան քաղաքականութեան : Ե–րորդ Միջազգայինը եւ խորհրդային իշ–խանութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն դարձրին իսլամ ժողովուրդների վրայ եւ ջանք թափեցին նրանց համակրանքը շա–հելու համար, առանց միջոցների մէջ խարութիւն դնելու, դրդռելով եւ օգտա–գործելով նոյնիսկ կրօնական մոլեռան–դութիւնը: Շատ տեղեր իսլամ մոլլաներն ու սոֆտաները դարձան բոլշեւիկների գործակիցներ: Այդ տեսակէտից, իրրեւ բնորոշ օրինակ, առաջ բերենք մի հատ–ուած Տաղստանի մահմեդական հոգեւո–րականների համագումարի ընդունած բանաձեւից :

« Համագումարը, ասում են բոլշեւի–կացած մոլլաները, հրաւիրում է բոլոր մահմեդականներին, ամէն տեղ, ուր կը յուսի մեր կոչը, ի բոլոր սրտէ եւ անկեղ–ծութեամբ ենթարկուել գոյութիւն ունե–ցող խորհրդային իշխանութեան եւ նրա հետ ձեռք ձեռքի կռուել խորհրդային ա–զատ հանրապետութիւնների եւ բոլշե–վիկ իսլամ աշխարհի ընդհանուր թշնա–միների դէմ: Որովհետեւ նա, որ ուզում է խորհրդային իշխանութեան կործա–նումը, ուզում է նաեւ իսլամ աշխարհի ասպիսացումը: Ցիշեցէք, որ Ղուրանը ա–սում է, թէ միրոզ իշխանութեան հպա–տակութիւնը մեր պարտականութիւնն է , մանաւանդ որ խորհրդային իշխանու–թիւնը իսլամներին ազատում է տարկու–թիւնից: Մահ խորհրդային իշխանու–թեան եւ բոլոր մահմեդականների թշնա–միներին: Սրբազան պատերազմ մեր ա–մէնքի ընդհանուր թշնամիների դէմ »(*):

Եւ միայն Տաղստանում չէր: Արեւելքի մահմեդական հոգեւորականների մեծ մասը համակրանքով էր նայում բոլշե–վիկներին, մանաւանդ առաջին շրջանում, որովհետեւ չօչափելի փաստերով տես–նում էր խորհրդային իշխանութեան հո–վանաւորութիւնը իսլամ աշխարհին :

Եւ յիրաւի, բոլշեւիկները ոչ մի ջանք չէին խնայում տարածելու համար իրենց սպրեդոյութիւնը մահմեդական երկիրնե–րում, դրդռելով վերջիններիս թշնամա–քը եւրոպական աշխարհակալների դէմ, յաճախ զոհարերելով քրիստոնեայ ժողո–վուրդներին՝ իրենց քաղաքական նպա–տակների համար :

Այս տեսակէտից բոլշեւիկների համար առանձին գրաւչութիւն եւ արժէք էին ներկայացնում Թուրքերը եւ Թուրքիան , որ խալիֆայութեան կենտրոնն էր եւ մեծ հմայք ունէր իսլամ ժողովուրդների աչ–քին: Դրաւել Թուրքերի համակրանքը եւ սակայնութիւնը՝ պիտի նշանակէր ամբողջ իսլամ աշխարհի համակրանքն ու աջակ–ցութիւնը չահել : Յատկապէս Անգլիայի դէմ մղուած պայքարում իսլամութիւնը — վոսէորի ափերից սկսած մինչեւ Ալ–թայ ու Հնդկաստան, Ասիա ու Աֆրիկէ— հսկայական ուժ էր: Համաշխարհային յեղափոխութեան ձգտող Լենինի եւ իր ընկերների համար քաղաքական պարզ չահի խնդիր էր Թուրքերի բարեկամու–թիւնը վաստակելը :

Ուստի եւ բնաւ զարմանալի չէ , որ Թուրքիայի պարտութեան դրութիւնը յաջորդ օրն իսկ սերտ բարեկամութիւն հաստատ–ուեց բոլշեւիկների եւ Պոլսից փախած Թուրք իթթիհատական պարագլուխների միջեւ :

Մուդրոսի զինադադարի նախօրեակին, 1918 թ. Հոկտեմբերի վերջերը, Թալէաթ փաշայի կառավարութիւնը տեսնելով որ պարտութիւնը անխուսափելի է, հաշտու–թիւն խնդրեց Անգլիացիներից եւ միեւ–նոյն ժամանակ հրաժարուեց իշխանու–թիւնից՝ իր տեղը տալով Դաշնակիցների համար ընդունելի կառավարութեան :

Միեւնոյն ժամանակ Իթթիհատի հա–մագումար հրաւիրուեց հապճեպով, ուր որոշուեց Իթթիհատը յայտարարել լուծ–ուած ու փոխարէնը ստեղծել մի նոր կազ–մակերպութիւն «Թէճէտտիւտ » անունով, որին փոխանցուեցին Իթթիհատի բոլոր գործերը, գոյքերն ու դրամները եւ որ նոր անունով պիտի չարունակէր Իթթի–հատի գործը: Որոշուեց նաեւ, որ Իթթի–հատական պատասխանատու վարիչները անմիջապէս հեռանան երկրից :

Իթթիհատի կենտրոնի վերջին ժողովը Պոլսի փախստական Մուդրոսի զինադադարի առա–ջին տարեդարձի օրը: Իթթիհատի կենտրոնի ազդեցիկ անդամ Տոկթ. Նազըմ այսպէս է բացատրում փախուստի պատճառները .

«Փախչելու ծրագիրը ընդհանուր կենտ–րոնից ծնունդ առաւ: Որոշուեցաւ, թէ Թալէաթ, Ենվէր փաշաները, Նազըմ եւ Բեհաէտտին Շաքիր պէտք է հեռանան : Իթթիհատականները — Յոյները եւ Հայերը— որոնց հանդէպ թշնամութիւն ունէին եւ նրանց պատրուակ բռնելով կարող էին խռովութիւններ յարուցանել երկրում»:

Ուրեմն՝ փախուստի բուն պատճառը վախն էր քրիստոնեաներից եւ առաջին հերթին, ի հարկէ, Հայերից :

Հայերի վախը հետագային, Բերլինում էլ, հանդիսա չի թողնում ջարդարարնե–րին: « Լսած լինելով, որ Բերլինի Հայերը ցոյց պիտի կատարէին մեր դէմ, մենք մի սանսաորիում մտանք եւ այնտեղ մնա–ցինք: Այնտեղ Իսլամ յեղափոխականների ընկերութեան սկզբունքները ճշդեցինք» , վկայում է դոկտ. Նազըմը :

Պոլսից փախչողների մէջ էին Ենվէր , Թալէաթ, եւ ձեմալ փաշաները, դոկտ. Նազըմ, Բէհաէտտին Շաքիր, Պեարի պէյ, դոկտ. Բեհաէտտի, ձեմալ Ազմի, դոկտ. Ֆուաթ եւայլն, բոլորն էլ ականաւոր եւ արիւնարբու իթթիհատականներ: Հետա–գային նրանց միանում են ուրիշներ, ինչ–պէս Քիւչիւք Թալէաթ, Խալիլ փաշա , Ճավիտ պէյ եւ այլն :

Փախստականները գերմանական թոր–փիլանաւով ուղղւում են դէպի Որիմ եւ Սեւաստապոլի վրայով անցնում Բերլին: Ենվէրը ճանապարհին զատւում է Կովկաս անցնելու համար, բայց վերջը դարձեալ միանում է Բերլինի խումբին :

Իթթիհատական ջարդարանները Բերլին են հասնում Գերմանիայի պարտութեան եւ յեղափոխութեան օրերին: Վախենալով Հայերի վրէժխնդրութիւնից, մի առժա–մանակ պահւում են մի բուժարանում , որտեղից եւ սկսւում է նրանց գործու–նէութիւնը: Այստեղից նրանք կապ են

(*) Ն. Սամուրսկի (էֆէնտիեւ). «Դա–ղստան» (ռուսերէն): Մոսկուա, 1925, էջ 135 – 136 :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԻՊՆ ՍԷՈՒՏ

●

Ինչպէս դրեցինք, անցեալ չաբթու յան–կարծակի եղաւ Արաբիոյ Թագաւորը Իպն Սէուտ իր ձմեռնային մայրաքաղա–քին մէջ: Իբեն յաջորդեց գահաժառանգ իշխանը, Էմիր Սէուտ որ 48 տարեկան է, իսկ իր երկրորդ տղան, Էմիր Ֆէյսալ, որ արտաքին նախարար էր, դարձաւ գահա–ժառանգ : Էմիր Սէուտ չատ ճամբորդած է եւ ծանօթ արեւմտեան քաղաքակրթու–թեան :

Անկար ծերունի մըն էր հանդուցեալ Իպն Սէուտ, գաղտնի չարժական բազ–կաթոռի մը: Ծնած էր 1880ին, Պարսից ծոցին ափը եւ մեծցած է Քուէյթի մէջ :

Ինք հիմնեց անապատի Թագաւորու–թիւնը, մղում տալու համար կրօնական իր աղանդին որ կը կոչուի «Վահապի »: Յետագային իր երկիրը ամէնէն յառաջ–դիմը եղաւ արաբական երկիրներուն, երբ քարիւղ դտնուեցաւ իր հողերուն մէջ :

Յիսուն տար իառաջ, անցնելով դուրսը մոլեռանդ հետեւորդներու եւ հալածելով տեղացի եւ թափառաշրջիկ ցեղերը, հաս–տատեց իր իշխանութիւնը: Երեսուն տա–րի ետք կատարեալ եղաւ իրյաղթութիւնը երբ Սէուտի արաբական Թագաւորութիւ–նը ճանչցուեցաւ մեծ պետութենց կողմէ եւ քարիւղը ժայթքեց իր հողերէն:

Իր կեանքին մինչեւ վերջին չունչը մը–նաց այն ինչ որ էր երիտասարդ տարի–քին, երբ կը սկսէր հալածակեցնել Մէք–քէի ցեղապետները :

Իբրեւ անապատի ճշմարիտ զաւակ, սո–վորութեամբ ժուժկալ եւ սակաւապէտ էր, ճշնաւորական կոչուելու ատիճան , թէեւ ահագին հարստութիւն ունէր: Շը–ռայլութիւնը կը սիրէր, սակայն երբեք չչեղեցաւ Գուրանի խստաբարոյ օրէնքնե–րէն, «Վահապի» աղանդը տառապէս մեկնելով : Մինչեւ վերջն ալ մնաց արաբ աղդայնական մը, տեղի չտալով օտար պետութենց տնտեսական եւ քաղաքա–կան սակարկութեանց, բայց ամէնէն չա–հաւէտ պայմաններէն: Թէեւ բացաւ իր թագաւորութեան դուռները օտար պե–տութենց առջեւ որպէսզի զարդացնեն իր երկիրը, սակայն երբեք թոյլ չտուաւ որ [illegible] ձգութիւններ կատարէ Իսլամութեան ա–մէնէն խիստ աւանդութենց վրայ :

Բազմանդամ հարէմ մը ունէր որ բացի իր 36 տղոցմէն անհամար աղջիկներ չնոր–հեց իրեն: Հարիւր չիսուն կը հաշուեն իր զաւակներուն թիւը : Այսուհանդերձ Գու–րանի օրէնքէն երբեք չչեղեցաւ եւ չորս օրինաւոր կնոջմէ աւելի կին չառաւ , մինչ ալ ձգելով չորսէն մէկը երբ ուզէր ամուսնանալ ուրիշի մը հետ :

1900ին իր ընտանիքի երիտասարդ ան–դամներուն եւ իր բարեկամներուն գլուխը անցնելով դիւերային յարձակում մը գոր–ծեց Նէճէտի մայրաքաղաք Բիատի վրայ, զոր գրաւեց եւ ինքզինք Թագաւոր հըռ–չակեց անոր վրայ: Հոն հաստատեց վա–հապիներու խստաբարոյ օրէնքները :

Առաջին համաշխարհային պատերազ–մին իր դէմ գաւ Ալ Բաշիտը, գահընկեց արքան, որուն թեւ թիկունք էր Թրքական կառավարութիւնը: Իրրեւ յաղթական բանակցեցաւ Անգլիացիներու հետ եւ 1915ի վերջը դաշնագիր մը կնքեց :

Սակայն զինադադար Լօրէնսի դրդումով, Անգլիացիները, քաջալերեցին Հաշիմ–եաններ եւ Բաշիտի կուսակիցները : Իպն Սէուտ զգալով որ վտանգուած է, ո–րոշեց բնաջնջել իր թշնամիները: Պատր–ուակ բռնելով, Հաշիմեաններու էմիր Հիւսէյնի հռչակումը իրրեւ « գերիշխան բոլոր արաբական երկիրներու», Հիճազ, զնաց եւ գրաւեց Մէքքէն :

Անգլիացիները իրրեւ կատարուած իրո–ղութիւն ընդունեցան այս դէպքը: Իպն Սէուտ 1926ին համաարաբական համաժո–ղով մը հրաւիրեց, իրրեւ պաշտպան հա–ստատում պատերազմի օրերին Գեր–մանիա հաւաքուած հայանդլիական եւ հակառուս մահմեդական՝ հնդիկ, թա–թար, ափրիկեցի, արաբ, թուրքեստանցի եւ այլ գործիչների հետ եւ որոշում են հիմնել համիսլամական յեղափոխական մի կազմակերպութիւն, որի նպատակը պիտի լինէր պայքարել իսլամ ցեղերի թշ–նամիների դէմ եւ պաշտպանել Թուրքիա–յի չահերը :

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՄԱՐԹՈՒՄԻ մէջ (Սուտան) տօնուած է Ս. Սահակ եւ Մեսրոպ եւ իրենց Թարգ–մանիչ աշակերտներուն յիշատակը հոկ–տեմբեր 28ին: Տեղի ունեցած են բանա–խօսութիւն, արտասանութիւն եւ կենդա–նի պատկեր: Ծօսած է ղպրոցին տնօրէնը, Պ. Բիւզանդ Տիւլկէրեան, որ ղպրոցին նորակառոյց չէնքին համար կարգ մը պի–տոյքներու անհրաժեշտութիւնը պարզե–լով, ներկաներէն խնդրած է որ իրենց նիւթական օժանդակութիւնը բերեն: Կէս ժամուան մէջ հանդանակուած է 600 եգ–ոսկի :

ԿԻՊՐՈՍԻ ռատիօ կայանին հայկական բաժինը պիտի արուի ամիսը երկու ան–գամ: Ամսուան առաջին չորեքչաբթին, ի–րիկուան ժամը 8–8·30 ,իսկ երրորդ երեք–չաբթին կէսօրէ ետք ժամը 4·30–5 միջին ալիք 434: Բացումը կատարուեցաւ Նոյեմբեր 4ին եւ նուիրուած էր Թարգ–մանչաց յիշատակին: Ծօսեցաւ Կիպրոս–հայերու առաջնորդը, Ղեւոնդ եպիսկ. , իսկ դեղարուեստական բաժինը կատարե–ցին Մելքոնեան կրթ. հաստատութեան սաները :

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Գահիրէի մէջ հոկտ. 11–ին մեռած է Օր. Նարիկ Ոսման: Ծնած էր Սամաթիա (Պոլիս), կրթութիւնը ստա–ցած է Նունեան – Վարդուհեան վարժա–րանը, ուր վարած է նաեւ ուսուցչական պաշտօն: Իր հայրենասէր մօր Շահան–դուխտի թելադրանքով կը մտնէ Դաշ–նակցութեան շարքերը եւ կը գործէ «Ցո–րեն» ծածկանունով: Կը ցրուէ «Դրօշակ»ի թիւերը, դէնք ու պայթուցիկ փոխադրե–լով թաղէ թաղ: Գործունէութիւն կ'ունե–նայ «Պանք Օթոման»ի դրաման միջոցին, դէնք եւ ձեռնառումբ փոխադրելով : Սա–մաթիոյ Միւտաթեաններու տան մէջ , Դնունիի դեկավարութեամբ, երբ անհա–սասր կռիւ կը մղուի Թշնամիին դէմ , « Ցորեն » կը ձերբակալուի եւ կը նետ–ուի բանտ: Կը ձերբակալուի նաեւ «Ցորե–նի» մայրը եւ բանտակից կ'ըլլայ աղջը–կան, որ տասնըհինգ տարուան դատա–տաճեալներու: 1927 Մայիս 20ին, Անգ–լիան ճանչցաւ զայն իրրեւ Հիճազի, Նէ–ճէտի Թագաւոր: Միւս երկիրներն ալ հե–տեւեցան իր օրինակին :

Այսուհանդերձ երկար տարիներ Իպն Սէուտ պայքարեցաւ խաղաղեցնելու հա–մար իր երկիրները եւ 1932ին միացուց իր երկու Թագաւորութիւնները Սէուտի Ա–րաբիա անունին տակ: Ներկայիս կ'իշխէ արաբական Թերակղզիին ամէնէն մեծ մասին վրայ :

Իպն Սէուտ երկու անգամ միայն դուրս ելած է իր երկրէն: Առաջին անգամ 1945–ին, տեսնելու համար նախագահ Րոզվէլ–Թը Սուէզի ջրանցքին մէջ, ամերիկեան մարտանաւի մը մէջ: Երկրորդ անգամ 1946ին Եգիպտոսի գահընկեց Ֆարուք Թագաւորին հետ, իրրեւ հիւր :

Բիւտ աշխարհի ամէնէն սխուր քաղա–քըն է, որովհետեւ Թագաւորը մաքրա–կրօն, խստաբարոյ մէկն էր: Զէր սիրեր ոչ ծխախոտը, ոչ ալքոլը, ոչ ալ երաժշ–տութիւնը: Իպն Սէուտ երկու բան միայն չատ կը սիրէր , կիները եւ սուրճը :

Թագաւորութիւնը ամփոփուած է Թա–գաւորին անձին մէջ: Ոչ սահմանադրու–թիւն ունի, ոչ ալ պետական դանձ : Մէկ օրէնք միայն ի զօրու է.— Գուրանը որ պարբերաբար կ'ամրապնդուի հրամանա–գիր – օրէնքներով :

Ամերիկեան ընկերութեանց (Արամքօ) հետ կնքուած պայմանագրով, հանդուց–եալ վեհապետը տարեկան 150 միլիոն տո–լարի եկամուտ մը ապահոված էր: Անկէ առաջ մարդ գլուխ 150 տոլարի համազօր դրամար մը կը դանձէր ամէն ուխտաւորէ :

Քարիւղի առաջին հորը բացուեցաւ երբ Սէուտի Արաբիա դերիշխան պետութիւն մը դարձաւ 1933ին: Այն ատեն ոչ մէկուն մտքէն կ'անցնէր թէ Արաբիա մեծ քանա–կութեամբ քարիւղ ունի, ոչ իսկ Անգլիա–ցիները որոնք առաջին պեղումները կա–տարած էին: Այժմ տարեկան 12 միլիոն թոն քարիւղ կ'արտադրեն եւ Սէուտի Ա–րաբիան Միջին Արեւելքի երկրորդ քա–րիւղաչատ երկիրն է Իրանէն վերջ: Քա–րիւղին չնորհիւ երբեմնի անապատը կեր–պարանափոխուած է քան տարուան ըն–թացքին: Ասֆալտէ խճուղիներ եւ բանուկ երկաթուղիներ հաստատուած են: Նաւա–հանգիստները օժտուած են արդիական յարմարութիւններով եւ նոր չէնքեր կը բարձրանան :

Թ.Ա.Թ.

ՈՒՇ ՑԱՎԱԾՈՒՄ Է

— Ես, ոչ, յանկարծ ցավով Գ. փառաջ ասում էր ինքն իրեն: Ես ոչ մի հետաքրքրություն չունեի ոչ մի բանի նկատմամբ: Ամեն ինչ ինձ համար ձանձրալի էր, ամեն ինչ ինձ ծանրացնում էր: Ես ոչ մի ցանկություն չունեի ոչ մի բանի նկատմամբ, ոչ մի ձգտում չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի ուրախություն չունեի ոչ մի բանից: Ես ոչ մի ատելություն չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի սեր չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի հետաքրքրություն չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի ցանկություն չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի ձգտում չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի ուրախություն չունեի ոչ մի բանից: Ես ոչ մի ատելություն չունեի ոչ մի բանի հանդեպ: Ես ոչ մի սեր չունեի ոչ մի բանի հանդեպ:

Ինչո՞ւ էր նա այդպես մտածում: Ինչո՞ւ էր նա ինքն իրեն կրկնում, որ ոչ մի բանի հանդեպ ոչ մի զգացողություն չունի: Ինչո՞ւ էր նա ինքն իրեն համոզում, որ ոչ մի բանի հանդեպ ոչ մի զգացողություն չունի: Ինչո՞ւ էր նա ինքն իրեն համոզում, որ ոչ մի բանի հանդեպ ոչ մի զգացողություն չունի: Ինչո՞ւ էր նա ինքն իրեն համոզում, որ ոչ մի բանի հանդեպ ոչ մի զգացողություն չունի:

Ինչո՞ւ էր նա ինքն իրեն համոզ

Մասեջալը կրկնեց թէ Եուկոսլաւիա երբեք պիտի չմասնակցի խորհրդաժողո – վի մը, իբրեւ հիմք ունենալով հոկտեմ – բեր 8ի անդեւամերիկեան որոշումը որ կը տրամադրէ Իտալիոյ յանձնել ամբողջ Ա. չրջանը։ Եւ դարձեալ մերժեց Իտալիոյ առաջարկը՝ հանրաքուէ մը կատարելու մասին։ Այս առթիւ մեզադրեց Իտալիան եւ Թրիէսթէի դաշնակից իշխանութիւնը թէ ազդագրական փոփոխութիւններ կա – տարած են Ա. չրջանին մէջ, ուր Սլովէն – ները դուրս կը քշուին առաջին Մեծ Պա – տերազմէն ի վեր։ «Մենք Թրիէսթէ քա – ղաքը պիտի չզրաւենք բռնութեամբ »։ Իր յայտարարութենէն կը հետեւի թէ Թիթօ պահանջելով ամբողջ Ա. չրջանը, պիտի հաւանի բաժանում կատարելու, իբրեւ զոհողութիւն, ի չահ խաղաղու – թեան։ Իսկ Բ. չրջանը, որ Եուկոսլաւիոյ իշխանութեան տակ է 1945էն ի վեր, իբրեն կը վերապահէ։

Թրիէսթէ քաղաքին մէջ կը գտնուին 250·000 Իտալացիները, իսկ ներքին չրջա – նին մէջ՝ 50 հազար Սլովէններ։ Բ. չրջա – նին մէջ կան 80·000 Սլովէններ եւ 20·000 Իտալացիներ։ Թիթօ չուզեր ձեռքէ հաննել ներքին չրջանին Սլովէնները։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ պինուս – լական առեւտրը կէրակի օր նիստ գումա – րելով վճռեց թէ իբրեւ տէր է դատելու Տոքթ. Մոսաեղը եւ դնդ. Թաքքի Ռիա – հին (նախկին սպարապետը)։ Այս վճիռէն հաք ընդհ. դատախազը կարդաց իր պա – հանջագիրը որ մահապատիժ կը տրա – մադրէ։ Հինգ դատաւորները չորս ժամ եւ 45 վայրկեան վիճաբանեցան, իրենց վճի – ռը ծանուցանելէ առաջ։ Այս առթիւ նա – խընթաց օրինակները յիշուեցան, ապա – ցուցանելու համար թէ Շահը իրաւունք ունէր պաշտօնանկ ընելու վարչապետը։ Հետեւաբար, Օգոստոս 16ի առտուան ժա – մը 1էն սկսեալ Տոքթ. Մոսաեղ այլեւս վարչապետ չէր։ Շաբաթ օր կառավարու – թեան կողմէ կազմուած ջոկատներ սկը – սան քանդել Թեհրանի նշանաւոր չուկա – յին՝ Սարզ Մէյտանի պազարը, նկատելով որ առեւտրականները ցոյցեր կատարած են ի նպաստ Տոքթ. Մոսաեղի։ Կէս օ – րին առեւտրականներու պատուիրակու – թիւն մը ներկայացաւ զօր. Զահեդիի, խնդրելով դադրեցնել քանդումը։ Ակա – նատեսներ կը պատմեն թէ առեւտրական – ները վեր բարձրացուցին իրենց ձեռքերը, ապաղաչելով .— «Անձնատուր կ'ըլլանք»։ Պատուիրակութիւնը հաւատարմութիւն խոստացաւ եւ քանդումը դադրեցաւ։

ՄԱՀԱՅՈՒ ԶԻՆԲ ՄԸ եւս հնարած են Ամերիկացիները, ինչպէս կը ծանուցանէ ամսագիր մը, «Քոլիըրս» չռնդալից ման – րամասնութիւններ տալով։ Զէնքին ա – նունն է «Զիղերու կազ կամ ջրակազ», որ կրնայ ամէն կեանք ոչնչացնել չորս վայրկեանէն, 150 քիլոմեթրի վրայ։ « Կազը արձակուած առեն ենթական նախ ծանրութիւն մը կը զգայ կուրծքին վրայ։ յետոյ չնչելու դժուարութիւն։ Ապա քիթը կ'արիւնի եւ ամէն բան կը սեւնայ։ Զոհը կը կորնցնէ հաւասարակշռութիւնը, եւ յանկարծ գետին կ'իյնայ, բոլոր մկաննե – րը կծկուած։ Շնչառութիւնը կը դադրի քանի մը հնդիւնէ վերջ, թէեւ սիրտը կը շարունակէ բաբախել քանի մը վայրկեան։ Մեռած առեն մարմինը չզտածուելիններ կ'ունենայ» եւն։ Ծուղուածին համաձայն, առաջ 10–35 միլիոն տոլար պէտք էր, ա – մէն բան ոչնչացնելու համար 2·500·000 քառ. մեթր տարածութեան մը վրայ։ Նոր կազին չնորհիւ կարելի է ամբողջ բնակ – չութիւն մը ոչնչացնել այդ զումարին մէկ քսանհարիւրով ...

ՎԵՐԱԶՊԻՒ ԽՈՍՈՎԱՆԵՑԱՒ.— կաս – թոն Տոմինիչի, 76 տարեկան ազարակա – պանը, վերջապէս խոստովանեցաւ թէ ինքն է սպանած անդլիացի Տրմմընը, կինը եւ տասը տարեկան աղջիկը, ինչպէս յայտնած էին իր երկու որդիները։ Հրէշը փորձեց անձնասպան ըլլալ ոճիրին վայրը փոխադրուած առեն, բայց հարցաքննիչ դատաւորը արգիլեց։ Այն ոսոխականը որ կը հետապնդէր այս գործը, 1952 Օգոստ. հինգէն ի վեր, կ'ըսէ թէ «այլեւս արարած տեսած չէի»։ Վերջին պահուն փորձեց իր զաւակներուն վերադրել ո – ճիրը։

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ Հռոմ վերադարձաւ Իտա – լիոյ վարչապետը, Փելլա։ Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյցը ընդհանուրիսս – քեր կը պարունակէ։ կ'ըսուի թէ Թուր – քիոյ վարիչները չափաւորութեան խոր – հուրդներ տուած են Իտալիոյ վարչապե – տին, Թրիէսթէի հարցին առթիւ ....

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին։ Մանրամաս – նութիւնները յառաջիկային։

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ը. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն կազ – մակերպած է ընկերահամակրական խըն – ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միքէլ։

Կը խօսի ընկեր ՀԱՅԿ ՋՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

Կը նուագէ Դարեգին (Թառ)։

67, Ավրնիւ ժան ժօռէս, Գաշան։

Հաղորդակց. — Մէթրօ Լա Լիւներ տը Սօ, *իջնել Պանէէօ։ Օթօպ.* Փորք տ'Օր – լէանէն 188 *թիւ եւ իջնել* Սիթէ ժարտէն։

Մուտքը ազատ է։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ դիչեր, ժամը 9ին, Աղգ. Տան մէջ։ Նիւթ՝ «Խաչատուր Աբովեանի կեանքն ու գործը»։— Դասախօս Սերժ Թորոսեան։

Այս առթիւ Պ. Քիւրէղեան կ'երգէ Ա – րովեանի երգը։ Պիտի կարդացուին կը – տորներ Աբովեանէն։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի ժամը 9ին Քառէ սրճա – րանին վերնայարկը։ Կը խօսի քաղաքա – կան գիտութեանց ուսանող Պ. Աշոտ Կիւ – րեղեան, նիւթ ունենալով՝ «Նացիոնալ – սոցիալիզմը եւ Ֆաչիզմը »։

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահան – դէսը Նոյեմբեր 21ին։

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմե – լով Վ.Ահ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆի,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱ – ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չարաթ դիչեր կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ։ Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս։ Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, Երգ ,երգախառն կենդանի պահակեր։

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ – ՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ , Վենետիկի Մխի – թարեան հաստատութեան վրայ։

Տոմսերու համար դիմել. —
Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ։

Այրի Տիկին Եղիսաբեթ Թորգոմեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Թորգոմեան եւ զաւակը Ազատ, Պ. Օննիկ Թորգոմեան, Այրի Տիկին Ազնիւ Թորգոմեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Թորգոմեան եւ զա – ւակները Տանիէլ եւ Լիլին, Այրի Տիկին Արուսեակ Զօրճալեան, Պ. Նազար Զօր – ճալեան, Տէր եւ Տիկին Միհրաք Երանեան, խորին կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօ – րեղբօր, մօրեղբօր եւ աղգականին՝

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆԻ
(Ա.ֆիոն Գարահիսարցի)

մահը, որ տեղի ունեցաւ 79 տարեկանին։

Ծուղարկաւորութիւնը կը կատարուի, այսօր, երեքշաբթի (17 Նոյ.) ժամը 3 – ին, Առնուվիլի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի տեղւոյն գերեզ – մանատունը։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցւոյ չի – նուհեան յանձնախումբին կողմէ։

Հովանաւորութեամբ Արեւմ. Եւրո – պայի կաթող. պատուիրակ՝ ՍԵՐՈՒԻ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի, եւ Փարիզի Հայոց ե – կեղեցիի վարչութեան։

Երեքշաբթի երեկոյ, 24 Նոյ., ժամը 8·30ին, Սալ Ալհամպրա, 6 Ավը. ժան ժօրէս, Իսի լէ Մուլինօ։

Կը ներկայացուի ՔՕՐՐԱՏՕ կամ ՈՃ – ՐԱԴՈՐԾԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ։ (Տրամ 5 ա – րար, , ձիագօմէքիի)։

Սիրայօժար ղեկավարութեամբ դերա – սան Աւետիս Միսիրեանի։ Կը մասնակ – ցին դերասաններ Ա. Գմբէքեան, Օր. Խտչեան, Մարգարեան, Օր. Ե. Ճանճիկ – եան, Նաեւ Հապէշեան, Պշտիկեան։

Տոմսակներու գիները են՝ 200, 150 եւ 100 ֆրանք։

Ատանալու համար դիմել՝ եկեղեցւոյ չինուհեան յանձնախումբի անդամներուն ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սը – ճարանատէրերուն։

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Մէրի տ'Իսի, օթօպիւս 123, 190։

Վարագոյրը կը բացուի ժամը ճիչդ 8·30ին։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ԵՂԱՆԱԿԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան կողմէ, ի նպաստ որբերու եւ Հ. Կ. Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղե – րու ձեռնարկներուն։

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՌԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի։

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս դիչեր։

GRAND HOTEL ի

Չքեղ սրահներուն մէջ, (մէթրօ Օփերա)

Avec le Célèbre Orchestre
VINCENT MORGAN

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՀԱՍԱԾ ՁԱՅՆԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ

Ֆրանսահայ Իրեթօգնութեան Միու – թիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի հայ կազմա – կերպութիւնները, մամուլը, ինչպէս նա – եւ հետաքրքրուող հասարակութիւնը այս աննախընթաց ունկնդրութեան, որ տեղի պիտի ունենայ այս չարաթ, ժամը 20·30 – ին Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ։ (32 ռիւ տը Թրէվիզ)։

Ցետ ունկնդրութեան, վաճառքի պիտի դրուին բացառաբար 60 չարք ձայնասփ – նակներ, որոնք ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍ – ՏԻՒՄԸ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ։

Մուտքը ազատ է։

Վարչութիւն

ԿՈՒԶՈՒԻ

Տնական գործերու համար կին մը ժա – մով, օրականով, կամ մնայուն։(Առան – ձին կնոջ համար)։ Ճաշ եւ բնակարան։

Լաւ վճարում։

Դիմել՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի
20, Bd. Michel, St. Just, Marseille
Tél. NA. 92 - 06

ԿՐ ԳՆԵՄ

Փոքրաքանակ ամէն տեսակ ապրանք – ներ փէն տը սեռի, նորաձեւութենէ են – կած նոյնիսկ պահաններով։

Դիմել զրաւոր, Ֆրանսերէն
HAVAS 250/590, Rue Vivienne, 17, Paris

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն Այրի Տիկին Իսկուհի Ե. Փափազեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Փափազեան ընտանիքը եւ բոլոր ազգականները իրենց խորին շնոր – հակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ զրաւոր իրենց ցա – ւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին՝

Պ. ԵՂԻՇԷ ՓԱՓԱԶԵԱՆի

անակնկալ մահուան առթիւ։

Յ. Կ. ԽԱՉի Պոմոնի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ առացած է Պ. Ղազար Տէրտէրեանէ 500 ֆր., փոխան ծաղկե – պակի, Պ. Ծոլհան Մեսրոպեանին մահ – ուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ԼԻՈՆ.— Հ. Ը. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս հինգչաբթի ժամը 20·30ին, Ավընիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանի ներք – նասենեակը, (101 Ավընիւ տը Սաֆս)։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎՐԻՊԱԿ.— Շաբաթ օրուան «Յառաջ»ի մէջ «Գանձակի դերը» յօդուածին սրբա – գրութիւնը աչքէ վրիպած ըլլալով, հե – տեւեալ սխալները սպրդած են.—

Բ. եւ Գ. Սիւնակ.— Գանձակի զաւա – ռապետի աղգանունը Աւալիանի է, եւ ոչ թէ «Աւալեան»։(Վրացի է եւ ոչ թէ Հայ)։

Դ. սիւնակ.— Շնորհիւ Դաշնակիցներէ ոչ թէ Դաշնակներէ տարած ընդհ. յաղ – թանակին։

Ե. սիւնակ.— Ոչ թէ «գիւղացի» այլ տեղացի Հայերէ կողմից ...

Զ. սիւնակ.— Մոռցուած է առաջին արհեստ. Միութեան գործունէութեան թուականը, 1902։

Է. սիւնակ.— Թաղմի դաշտում գոհուել է եփրեմ խանը եւ ոչ թէ եփրեմեանը։

Ը. սիւնակ (լրացումներ).— Մոռցուած է Ապրիլեան եղեռնի զոհերից ընկեր Պողոս Օդաբաշեանի (Սարգիս Բարսեղեանի) անունը։

Բոլշեւիկ ազատագրչի մէջ մահացած – ներէն խորէնի ազգանունն է Համասփիւռ, որով խորէնի անունէն վերջ ստորակէտը աւելորդ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ստեփաննոս, Ս. Պողոս – Պետրոս, Ս. Յակոբ, Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ, Ս. Կարապետ, Ս. Սարգիս

Կը մօտենան։ Ինչո՞վ պիտի հիւրասի – րէք ձեր անուան տօնը չնորհաւորող հիւ – րերը։

Բնաւ մի՛ մտահոգուիք
Գացէք անուշավաճառ

Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44

Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէն – ներ, ինչպէս նաեւ հէվա եւ լօֆում
Տեղին վրայ պատրաստուած
Իսկ եթէ ուզէք տունէն չինել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ
ԹԷ ֆատիֆ
ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼի ԳԻՆ
Մասնաւոր գեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու։

Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի։

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8e)

Tél. ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS
PROPRIÉTÉS

ՉԵՉի Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ.—
Անիլին կայարանին մօտ, երեք սեն – եակ, խոհանոց, լուացարան, մուտք, երկու միլիոնի։

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Նոր չէնքի մը մէջ բնակութեան համար արամադրելի 1954 յունուարին, երեք սենեակնոց տուն մը, խոհանոց, մուտք, բաղնիք, արդիական ամէն յարմա – րութիւններով (քոնֆոռ)։ Գին 4·600·000, որուն 50 առ հարիւրին համար վճարումի դիւրութիւն, 25 տարուան վրայ։
Պետական նպաստ չինութեան համար

Ազատ է կղզուածական տուրքէ։

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Սթիւտիօ, մուտք, խոհանոց, բաղնիք, տէպառա։ Հան – դատեալ պայմաններով, մէկուկէս միլիոնի։

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
18 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7221 | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2632

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅՈՒՐՏ ՀՈՎ ՄԸ

•

Ինչո՞ւ ծածկել, յուրտ հով մը կը փչէ տուներու մէջ, հեռուհեռէ վանելով, սառեցնելով երբեմնի տաք չունչը :

Նորերուն, երիտասարդներուն հետ, հիները, տարեցներն ալ օտարոտի մթնոլորտ մը կը ստեղծեն իրենց բոլորտիքը :

Ճաշակները փոխուա՞ծ են : Այո : Բուն բառով՝ չարափոխուած են :

Ինչ որ հայկական է եւ կրնար խանդավառութիւն պատճառել, հետզհետէ ան – կիւն մը կ'ընկրկի ամօթխած հարսի մը պէս :

Մեծ բան է, եթէ չծաղրեն :

Շատեր կը բարեհաճին բարեացակամ չէզոքութիւն ցուցնել : Ուրիշներ կրաւ – բական դիրք մը կը բռնեն : Իսկ անոպայ մաս մըն ալ արդէն կռնակ դարձուցած է :

Այս է պատճառը որ հայերէն դիրքը պատահաբար կ'երեւայ ընտանեկան յար – կերու մէջ :

Եւ կամ կ'երեւայ իբրեւ զարդ : Ոչ թէ կարդացուելու, այլ դարակի մը մէջ չար – ուելու համար :

Օտարալեզու հրատարակութի՞ւն կը պակսի, չունդալից կամ ախորժագրգիռ մանրամասնութիւններով :

Տղաքը ունին արդէն, իրենք ալ կը կար – դան : Կամ յատկապէս կը գնեն եւ հոգ – հատորներուն ալ կուտան, որպէսզի զուարճանան : Միեւնոյն տունն իրարու ալ փոխ կուտան, դրացիէ դրացի :

Միեւնոյն պատկերը՝ սահմանամերձ զաղութներուն մէջ : Ֆրանսերէնին հետ՝ անգլերէնը, գերմաներէնը :

Բաղդատաբար մխիթարական է կացու – թիւնը Միջին Արեւելքի մէջ : Դպրոցներ կան եւ ազգային կեանք՝ բառին լայն ա – ռումով :

Եւ սակայն, կը թուի թէ հոն ալ խոր – չակը աւերներ գործած է եւ կը գործէ :

Դեռ վերջերս իրազեկ մը կ'ողբար, խո – րին դառնութեամբ .

— « Ամէն տեղ ընթերցողներու բանա – կը կիսուած է· «զօր»ով գիրք պիտի տե – դուրես : Գրավաճառն ալ այնքան բիչ սպառում ունի որ ստիպուած է գրքի գի – նին վրայ բարդել իր ծախքերը : Երեւա – կայեցէք որ մէկ հատ հայ գրավաճառ չկայ Գահիրէի մէջ» :

Մենք բախտաւոր ենք որ երեք հայ գրավաճառ ունինք Փարիզի մէջ : Բայց, կրնա՞ք հաշուել թէ իրենց գործառնու – թեանց հարիւրին քանի՞ն կը կազմէ հա – յերէն գիրքերու վաճառումը :

Երբ յուրտ հով մը կը փչէ տուներու մէջ, օտարոտի սովորութիւններով, են – չո՞ւ զարմանալ որ հայերէն հրատարա – կութիւնը կը ծախուի «զօր»ով կամ «խա – թեր համար» :

Վիճակագրութիւն մը պիտի ապացու – ցանէր թէ հայերէն կարդալու վարժու – թիւնը կէս առ կէս պակասած է :

Ուսումնական կոչուած դասը ինք զար – ճած է վարակիչ օրինակ իր տան մէջ, իր շրջապատին համար :

Ամէնքն ալ իրարու կը հեռեւին մեքե – նաբար :

Սեփականը, հայկականը անտեսելը զարմեր է տեսակ մը «մոտա» :

Կը վախնան որ ժամանակէն ետ մնա – ցած կ'ըլլան, եթէ հայերէն գիրք մը կար – դան : Կամ հայանպաստ հրատարակու – թիւն մը՝ օտար լեզուով :

Երբ տուներու մէջ ալ չունչը կը ապա – ռի յամրաբար, ինչո՞վ պիտի ողեւորէք նոր սերունդը :

Կեղծիք չէ՞ ազգասիրական մարզանք – ներ փորձել, դիտակցօրէն թուլցնելով կապերը հայկական մշակոյթին հետ :

Նոր սերունդը կրնա՞յ ակռ ղառնալ ժա – ռանգութեան, երբ դուռ լքեալ գործի վե – րածել էք զայն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

•

«ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ» ԿԸ ԳՏՆԵՆ ԴՐՈՒԱԾ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Արեւմտեան երեք դաշնակիցները նոյ· 16ին նոյնիմաստ ծանուցագիրներ ուղղե – ցին Խ· Միութեամբ «բոլորովին անընդունելի» համարելով անոր վերջին ծա – նուցագրով դրուած պայմանները (3 նո – յեմբեր) :

Պատասխանները յանձնուեցան Մոս – կուայի Ֆրանսական, անգլ· եւ ամե – րիկեան դեսպաններուն կողմէ : Երեքն ալ կը դանդաղին թէ Խ· Միութեան ծանու – ցագիրը առաջնութիւն կուտայ ոչ – եւրո – պական խնդիրներու, բուն եւրոպական հարցերու վրայ եւ «անպայմանական եւրո – պա» մը կ'ուզէ, ի դին իր մասնակցու – թեան : Երեքն ալ ցաւով դիտել կուտան թէ վերջին չորս ամիսներու ընթացքին երրորդ անգամ ըլլալով Խ· Միութեան կառավարութիւնը կը խուսափի իրեն ուղ – ղուած հրաւէրէն, միասնաբար քննելու համար միջազգային ամէնէն ստիպողա – կան խնդիրները : «Միջազգային յարաբե – րութեանց լարուած վիճակը թեթեւցնելու լաւագոյն մեթոտն է յարատեւ եւ շինա – բար ճիգով մը աստիճանաբար հարթել դժուարութիւնները, սկսելով այն կնճիռ – ներէն որոնք արագ լուծում կը պահան – ջեն : Այդ տրամադրութեամբ էր որ չորս արտաքին նախարարներու խորհրդաժո – ղով մը առաջարկուեցաւ, լուծելու հա – մար Գերմանիոյ վերաբերեալ խնդիրնե – րը, մանաւանդ անոր ազատ վերամիացու – մը· միւս կողմէ վերջնապէս կնքելու Ա –ւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը եւ վերջապէս փութացնելու Քորէայի քաղա – քական խորհրդաժողովը : Դառնալով իր Նոյեմբեր 3ի ծանուցագրէն, Խ· Միու – թիւնը արտաքին նախարարներու ժողով մը կը նախատեսէ մասնակցութեամբ Չի – նաստանի ժողովրդական հանրապետու – թեան, այնպիսի ըմբռնումով մը որ ժո – ղովը ոչ միայն անօգուտ եւ անվերջանալի վիճաբանութեանց մէջ պիտի խրէ, այլեւ երբեք պիտի չփութացնէ ստիպողական հարցերու լուծումը » :

Փարիզի պատասխանը մանաւանդ կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսական կառավարու – թիւնը որեւէ պայման չդրաւ իր հրաւէ – րին մէջ եւ միշտ կանգ կարելի եղածին չափ նկատի առնել խորհրդային կառա – վարութեան տեսակէտները : «Մինչդեռ , Խ· Միութիւնը կարդ մը նախապայման – ներ դրաւ նախարարներու խորհրդաժողո – վի դումարման համար : Այդ պայմաններ – բուն մէկ մասը որ եւ է կապ չունի Եւրո – պայի հետ· ուրիչ պայմաններ կը տրա – մադրեն որ Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա եւ Մ· Նահանգները մէկդի դնեն իրենց ա – պահովութեան բոլոր երաշխիքները : Այ – պայտան արեւմտեան Եւրոպա մը — ա – հա թէ ինչ կը պահանջէ Խ· Միութիւնը , իբրեւ գին խորհրդաժողովի մը մասնակ – ցելու : Խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար անգիտանալ թէ բոլորովին անըն – դունելի են այդպիսի պահանջներ : Խոր – հրդային վերջին ծանուցագրէն կը հետե – ւի թէ Խ· Միութիւնը ներկայիս չուզեր որեւէ բանակցութիւն որ կրնայ դրական արդիւնքի յանդիլ : Բայց եւ այնպէս մենք վճռած ենք փնտռել բոլոր պատշաճ մի – ջոցները համաձայնութեան մը յանգելու ամէնէն ստիպողական խնդիրներու մա – սին, որոնց լուծումը էական է միջազգա – յին յարաբերութեանց մեղմացման հա – մար : Հետեւաբար, ի զօրու կը մնայ հոկտեմբեր 18ին ուղղուած հրաւէրը , այն համոզումով թէ այս կենսական խըն – դիրներու մասին բանակցութիւնները ճամբան պիտի հարթեն աւելի լայն հա – մաձայնութեան մը համար, նպաստելով

ՆՈՐԷՆ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ ՄՈՍԱՏԵՂԻ ՀԱՄԱՐ

Թեհրանի վիճուորականատեանը Բ·· օր չարունակեց Տոքթ· Մոսատեղի դա – տավարութիւնը : Այս առթիւ ընդհ· դա – տախաղը նորէն մահապատիժ պահանջեց, ծանր բառեր գործածելով նախորդ վար – չապետին դէմ որ 73 տարեկան է : « Թոյլ չտանք որ զուր անցնին Օգոստ· 19ին այս թշուառական անզգամին վայրագութիւն – ներով սպաննուած զոհերու մայրերուն եւ որբերուն լացակոծը : Ան պէտք է պատժուի համաձայն իր գործած ոճիր – ներուն ծանրութեան : Այո, մահապատիժ կը պահանջեմ այս անզգամին համար որ խորամանկ աղուէսի մը պէս փախաւ ժո – ղովրդային զայրոյթէն եւ իր որջին մէջ կծկուեցաւ որպէսզի իր պիղծ, աղտոտ արիւնը չհոսի : Մոսատեղ ծիծաղելի կը դառնայ պնդելով թէ ինք միշտ վարչա – պետ է, մինչդեռ պարզ ըմբոստ մըն է : Իրանի ժողովուրդը ամբողջ 28 ամիս զոհ դնաց Մոսատեղի ամբոխավարութեան » :

Մոսատեղ հարցուց թէ ընդհ· դատա – խաղը իրաւունք ունի՞ նախատելու զին – քը : Նախագահը մերժեց պատասխանել , բայց իր կարգին հարցուց թէ ըսելիք ունի՞ դատաճանութեան մեղադրանքին եւ մա – հապատիժի պահանջման դէմ : Ամբաս – տանեալը պատասխանեց թէ ոչ իսկ ատ – եանին իրաւասութիւնը կ'ընդունի : Երբ դատախազը դիտել տուաւ թէ այս մարդը ինքզինքը վարդապետ (տոքթոր) կը կո – չէ, ի՞նչ բանի վարդապետ է, Մոսատեղ պատասխանեց .— « Վարդապետ անաս – նոց » :

× Մ· Նահանգներու փոխ – նախագա – հը, Նիքսըն, որ քննական պատկառ մը կը կատարէ Արեւելքի մէջ, Թեհրան ալ պիտի հանդիպի, Այզընհաուըրի յանձնարարու – թեամբ :

ճշմարիտ խաղաղութեան մը վերահաս – տատման » :

« ՈՒՐԻՇ ԵԼՔ ՉԿԱՑ »

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին Բ·· օրուան նիստին մէջ, վարչապետը, Զըրչիլ, բա – ցատրութիւններ տուաւ Պերմուտայի խորհրդաժողովի մասին : Ըսաւ թէ դըլ – խաւոր նպատակն է զօրացնել Արեւմուտ – քի պաշտպանութիւնը, «միեւնոյն ատեն ուսումնասիրելով լաւագոյն մեթոտը՝ դիւրացնելու զործնական չափով Խ· Մի – ութեան հետ » : Ուրիշ նպատակ մը եւս ունին, — « գտնել այն միջոցները որ կը – նան ապահովութիւն ներշնչել աշխարհի միւս կիսուն թէ մենք չենք ուզեր վնասել իրենց եւ կը դատապարտենք որեւէ յար – ձակողական արարք » :

× Եւրոպական ճակատին սպարապե – տը, զօր· Կրունթըը, որ արեւմտ· Գեր – մանիա կը գտնուի, տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ «ուրիշ ելք չկայ բացի ծրագրուած եւրոպական բանակէն : Եւրոպայի պաշտպանութիւնը կախում ու – նի ոչ միայն Ֆրանսայի , այլ եւ Գերմա – նիոյ մասնակցութենէն : Մեր ապագայ քաղաքականութեան կամարակապը կը կազմէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ սերտ գործակցութիւնը : Մենք բացարձակ վս – տահութիւն ունինք երկու երկիրներուն ժողովուրդներուն եւ 400 միլիոն քաղա – քացիներու վրայ որոնք կը մասնակցին Ա – րեւմուտքի պաշտպանութեան » :

Զօրավարը այս առթիւ ալ կրկնեց թէ ամերիկեան զինուորները Եւրոպայէն քա – շելու խնդիր չկայ : Արեւմտեան Գերմա – նիոյ վարչապետն ալ , որուն հետ նախա – պէս տեսակցած էր զօրավարը, յայտա – րարեց թէ ուրիշ ելք չի տեսներ աշխարհի խաղաղութիւնը ապահովելու համար :

× Ազգ· ժողովը երէկ սկսաւ քննել եւ – րոպական բանակի խնդիրը : Խօսք առած են 15 երեսփոխաններ : Բուռն վիճաբա – նութիւններ կը սպասուին :

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

Հ· Ց· Դ· Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր· Կոմիտէն կը ծանուցանէ թէ ողբացեալ

ԸՆԿԵՐ ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի, ժամը 2·45ին, փա – րիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ ժան կուժօն) :

Եկեղեցական արարողութենէն վերջ , մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գե – րեզմանատունը :

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուին մար – միններու, խումբերու եւ ազգ· կազմա – կերպութեանց ներկայացուցիչները, ինչ – պէս եւ բոլոր ընկերները եւ բարեկամ – ները :

× Կեդր· Կոմիտէն ընդհանուր ծաղկե – պակ մը պատրաստած է, միեւնոյն ա – տեն տասը հազար ֆրանք տրամադրելով Հ· Ց· Դ· Տան Ֆոնտին : Այս առթիւ կը թելադրէ փոխան ծաղկեպակի դումար – ներ յատկացնել նոյն հիմնադրամին :

Տէր եւ Տիկին Աչոտ Սարգիսբէգեան եւ զաւակները, Պ· Յակոբ Ազիզեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց եղբօր, հօրեղբօր եւ բարեկամին

Պ· ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Լովալիէդի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այս հինգշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 2·45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի ամփոփուի Թիէի գերեզ – մանատունը :

ՋՕՐ·ԹՈՐԳՈՄԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի Հայոց եկեղեցին կը հաղոր – դեն թէ հանդուցեալ զօր· Թորգոմի յու – ղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այ – սօր, չորեքշաբթի առաւտ ժամը 8·30ին , եկեղեցւոյ մէջ (15 ռիւ ժան կուժօն) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՐԴԱՆԱՆ 2·350·000 սթերլինի օգ – նութիւն մը պիտի ստանայ Անգլիայէն , 1954ի համար : Այս վարկը միայն քաղա – քային գործերու համար է եւ կապ չունի պինուորական օգնութեան հետ : Անցեալ տարի ալ 750·000 սթերլին տրուած էր :

ՔՈՐԷԱՅԻ կարմիր զերիները չախչա – խիչ մեծամասնութեամբ կը մերժեն ի – րենց երկիրը վերադառնալ, հակառակ համայնավարներու յորդորներուն : Առջի օր 227 հիւ· Քորէացի զերիներէ 221ը (97 առ հարիւր) մերժեցին վերադառնալ, երկարատեւ բացատրութիւններ լսելէ վերջ որոնց մէկը տեւեց հինգ ժամ : Հն – դիկ պահակները հազիւ կրցան զսպել զե – րիները որոնք աթոռներ, քարեր եւն· կը նետէին յորդոր կարդացող սպաներուն վրայ : — Դաշնակիցները կ'առաջարկեն Քորէայի հաշտութեան ժողովը գումարել Դեկտ· 15ին :

ՄՇՈՒՇԸ ԵՒ ՅՈՒՐՏԸ հետզհետէ կը սաստկանան Փարիզի եւ հիւս· Ֆրանսայի մէջ : Կացութիւնը չատ աւելի ծանր է Անգլիոյ մէջ : Փոթորիկները կը դժուա – լացնեն հողնաւային երթեւեկը : Առջի օր խոպտական նաւ մը ընկղմեցաւ Ֆրան – սական նաւի մը գարնուելով : Քսան ի – տալացի նաւաստիները խեղդուեցան :

ՊԱՂՏԱՏ հասաւ անգլ· անտեսական մարմին մը : Պիտի այցելէ նաեւ Արաբիա , Սուրիա եւ ուրիշ երկիրներ, զարկ տալու համար անոնց անտեսական բարգաւաճ – ման :

ՄԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ մասին նո – րէն մեղադրանքներ կ'ուղղէ Մոսկուայի մամուլը, Քորէայի ամերիկեան զօրքին դէմ :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀՅՈՒՆԿՈՒՄԻ ՀՅՈՎՈՒԿ

(Պատմվածքներ հայրենի կյանքից)

Ժողովուրդն էր ասում, թե Հյունկումի Հյովուկը ոչ միայն հարուստ մարդ է, այլև ուժեղ ու քաջ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչից վախենում, այլև ուրիշներին էլ վախեցնում է։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ անում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ անել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ ասում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ ասել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ լսում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ լսել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ տեսնում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ տեսնել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ զգում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ զգալ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ հասկանում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ հասկանալ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ գիտենում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ գիտենալ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ կարդում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ կարդալ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ գրում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ գրել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ ուզում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ ուզել։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ կարող, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ կարողանալ։ Ասում էին, թե նա ոչ միայն ինքն է ամեն ինչ անում, այլև ուրիշներին էլ ստիպում է ամեն ինչ անել։

Հյունկումի Հյովուկը ոչ միայն հարուստ էր ու ուժեղ, այլև խելոք էր ու հնարամիտ։ Նա ամեն ինչ գիտեր ու ամեն ինչ կարող էր անել

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

★

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, 13 Նոյեմբեր, (յապա – զած)։—Նոյեմբեր ութին ոտնեցինք Դաշնակցութեան Օրը, նոյն հաւատաւոր բազմութեամբ։ Բեմի կեդրոնը կը տես – նենք մեր երեք առաջնորդներու նկարնե – րը, «Մահ կամ ազատութիւն» վերտառու – թեամբ, շրջապատուած Փետայիներու խմբանկարներով, որոնց վերեւ կը փայ – լէին մեր եռագոյնը եւ Ֆրանսական դրօ – շը ։

Երգչախումբը ընկեր Ե. Մարաշլեանի ղեկավարութեամբ երգեց «Մշակ բան – ուոր»ը եւ «Տալորիկի զաւակն եմ քաջ»ը։ Ապա խօսնակին՝ ընկեր Վ– Խաչատուր – եանի հրաւէրով օրուան նախագահը ըն – կեր Հ. Սէրէնկիւլեան, որ իւրայատուկ պերճախօսութեամբ նկարագրեց Դաշ – նակցութեան ծագումը, փառաբանելով ե– րեք հիմնադիրներու գոհարերութիւնը ։ Ցիչեց պրոֆ. Մաուի խօսքը.— «Եթէ մէկ դժբախտ օր Հայաստանը կործանի եւ հայ ազգը կորսուի աշխարհի երեսէն եւ փոշի – ներու մէջէն զանուի մէկ Նարեկ, այն ժամանակ ամբողջ աշխարհ կը գիտնայ, որ հայ ազգը եղած է մեծ քաղաքակր – թութեամբ ժողովուրդ մը»։ Ապա պար –

ժողովուրդին կ'առաջարկեն իրենց ապ – րանքը։

Առեւտրականներուն համար, որոնք տուրքի եւ արտօնագիրի համար կը վճա – րեն, այս «փախստական» ապրանք ծա – խողները կը ներկայանան իրենց գործին ժառանգական թշնամիները ։

Ցաճախորդը անոնց հանդէպ չատ ան – դամ երախտապարտ է, եթէ կրնան դիմե – րու նուազում յառաջ բերել, մրցակցու – թեամբ, թէեւ դիմելու անկումը երեւա – կայական է։ Այս զաղտածածուկ առեւ – տրականներու ներկայութիւնը Հալին մէջ պատճառ կ'ըլլայ որ գործ յարմարցնող – ները մեծ չահեր ապահովեն ։

Ամէնէն տարօրինակը այն է որ օրէնքը մեղսակից է անոնց առանց դիմելու ։ Պաշտօնաթերթը անցեալ մայիս քանիին հրամանագիր մը կը հրատարակէր որուն տրամադրութեամբ ծախողը պատասխա – նատու է եթէ հաշուեցոյցին վրայ գնողին ինքնութիւնը չկայ կամ սխալ ինքնու – թիւն մը կայ ամէն տեսակ վաճառքի (երբ գումարը հինգ հազար ֆրանքէն աւելի է, բայց փոքրաքանակ վաճառքէն)։

Այս օրէնքին հիման վրայ «փախստա – կան» ծախողները կը բազմապատկեն 5 հազար ֆրանքէն վար գնումները։ Իրենց առեւտուրը կ'ընեն երեւակայական հաս – ոյէ մը տալով եւ կը մեկնին թեթեւ սրը – տով մրցելու համար անոնց հետ որ օրի – նաւոր կը գործեն ։

զեց աշխարհի ներկայ խառնակ վիճակը, թուելց դերի ազգերու ազատութեան ձըգ – տումը։ «Աշխարհը բռնկած է ազատու – թեան կրակով եւ ուշ կամ կանուխ դերի ազգերը պիտի ազատուին, մենք ալ պիտի դանենք մեր անկախութիւնը, մանաւանդ որ մենք բոլոր ազգերէն աւելի արիւն թափեցինք»։

Կրկին վարագոյրը կը բարձրանայ ։ Խանասորի դաշտն ենք, Շէրիֆ բէկի վը – րանին մէջ, Մազրիկ ցեղապետը շրջա – պատուած «զոլամ»ներով, քրտուհիներու եւ ու մուազ, հեռուէն կը լսուին պայ – թումները եւ հայ փէտայիները յարձա – կում կը դործեն ։ Քրտուհիներ լեղապա– տառ կը փախչին, եւ կը հնչէ վեհանձն հայդուկի երգը, «Մի վախենար, հան – դգատ կեցիր, պահի ջան, — կանանց երբեք ձեռք տալու չէ վրէժխնդիր ջան ֆէտան»։ Պատկերը այնքան յաղող էր, հազուստները այնքան յարմար էին, ծպ – տումները այնքան բնական, որ ինքզինքս Քիւրտերու մէջ կը կարծեմ։ Կը պակսէր միայն քրտական «լօ, լօ»ն։ Այս պահուն ընկեր Բարախեան, մեզմ եւ յուզուած կ'երդէ օրուան հերոսին, Խանասորի կա – րոյի նուիրուած երգը ։

Կը սկսի չարքը արտասանութիւններուն եւ երգերուն ։ Ընկեր Թորոսեան ոգեւո – րութեամբ կ'արտասանէ Անդրանիկին նը – ւիրուած կտոր մը, Լանսէյի ընկերներու կողմէ Արամ կը կարդայ ուղերձ մը, Խա – չօ Անտոնեան Նոր Սերունդի կողմէ եւ Պէօթրիս Մարտիրոսեան, Սանուհիներու կողմէ, երկուքն ալ չրջանաւարտ կա – պոյտ Աչէն դպրոցէն, կ'արտասանեն այնքան յատակ, այնքան ճիչդ եւ ապրու – մով, որ մենք հիներս կ'ամչնանք։ Կրը – նոպլի զաղութը եւ Կ. Խաչը կրնան բաց ճակատով յայտարարել. — «Մենք մեր պարտքը կատարեցինք»։ Արդարեւ ամէն տարի նոր չրջանաւարտներ, նոր ուժեր կ'ունենանք, որոնք արդէն լծուած են աշ – խատանքի եւ որոնց պղտիկ ուսերուն վը – րայ լինած է մեր հանդէսներու զեղար – ուեստական բաժինին պատրաստութիւնը ։

Մարաշլեանը կ'երդէ յեղափոխական 2 երգ, որոնց կը մասնակցին հանդիսական – ները ։

Խօսքը օրուան բանախօսին է, ընկեր Մ. Ե՛իրզէին։ Երիտասարդ ու խանդավառ, մեզ ալ կը վարակէ իր կրակով ։ Կը խօսի անցեալի լաւ ու դէշ օրերէն, Դաշնակ – ցականի անընկճելի հաւատքէն, օրինակ – ներով եւ առակներով կը բացատրէ դէպ – քերը ։ « Դաշնակցականներս պիտի մնանք միշտ հայութեան ազատութեան յառա – ջապահ դիմուորները, ինչպէս եղած են մեր Փետայիները»։ Եւ կոչ կ'ընէ հանդիսա – կաններուն թէեւ ու թիկունք դառնալ մե – զի, միանալ, որպէսզի երբ ժամը հնչէ մեր բաժինը խլենք ։

Քանի մը վայրկեան դադարէ վերջ, Թրվռալով բեմ կուգան ութ լոյսի պէս ճերմակ աղջիկներ, կ'երգեն քաղցր, մեզմ, մանկունակ, կը պարեն թեթեւ ինչպէս թիթեռնիկ, ճկուն, համաչափ ,

ժպտերես։ Երկրորդ պար. — Ա՛ս ալ Ալիս Մարտիրոսեանէ։ Շամիլի պարն է, յու – չիկ – յուշիկ քայլերով, կոտրտուքներով կը յառաջանայ, նուագի ելեւէջներու հետ կը մարի, կը բորբոքի, բթամատերուն վրայ կ'ոստոստէ եւ կը փլի բեմի վրայ ։ Աղջնակ մըն է այսքան չնորհալի։ Կը պա – րեն Յերդ պար մը եւս ։

Ամբողջ երկերու, պարերու եւ զաղար – ներու ժամանակ կը լսուէր երիտասարդ Լազարի (թիւ երեք Մարտիրոսեան) քաղ – ցրաձայն նուագը։ Հանդէսը փակուեցաւ խօսնակի չնորհակալութեան խօսքով ։ Կրընոպլի կոմիտէն լաւ աշխատած էր ։

ԱՆԹՕ

●

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

★

ԼԻՈՆ.— Անցեալ կիրակի, 8 Նոյեմբեր, տեղի ունեցաւ Ֆ. Կապ. Խաչի մասնա – ճիւղին կազմակերպած Թէյասեղանը, Ցոյներու սրահին մէջ։ Բոլոր սեղանները զբաւուած էին։ Խաչուհիներն ալ ոչ մէկ չանք խնայած էին հաճելի ցերեկոյթ մը անցընելու համար։ Ժամը հինգին Տիկին Գ. Փափազեան բացումը կատարելով հը – րաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յո – ժանկայ յարգել ողբացեալ եղիչէ Փա – փազեանի յիշատակը։ Այս պատճառով զեղարուեստական բաժինը, որ մասամբ պատրաստուած էր, մէկդի դրուեցաւ ։

Տիկինը իր բացման խօսքին մէջ ըսաւ. — « Սիրելի մայրեր, քոյրեր եւ եղբայր – ներ, երբ առաջին անդամ Կարմիր Խաչը հիմնուեցաւ Ամերիկայի մէջ, 1910ին, այն ատեն մեր մայրերն ու քոյրերն մէկ մտահոգութիւն ունէին — վիրակապեր եւ դեղօրայք հասցնել ռազմիկներուն եւ օգ – նել անոնց անոք ընտանիքներուն։ Այդ օ – րէն ասդին պայմանները բոլորովին փոխ – ուած են ։ Կ. Խաչերու կամ ՀՕՄերու բե – ռը աւելի քան երբեք ծանրացած է։ Մենք ամէն օր բաց աչքերով կը տեսնենք ու – ծացումը եւ ճուլումը նոր սերունդին ։ Ամէնքն ալ պէտք է օգնեն Խաչուհիներուն որպէսզի կարենան իրենց առաքելու – թիւնը դլուխ հանել, եւ երբ օր մը հայրենիք վերադառնանք ճակատագրաց ըլլանք»։

Ցետոյ խօսք տրուեցաւ Լիբանանի ըն – կերուհիներէն Տիկին Ցուլիանէ Զորւք – ճեանի, որ մանրամասն տեղեկութիւն – ներ տուաւ իրենց գործունէութեան մա – սին։ Ցատկապէս յիչեց «Պնակ մը ապու – բ»ի դրութիւնը, որ տարուէ տարի աւելի յաջողութիւն կը գտնէ ։ «Մեր կազմա – կերպութիւնը ամէն տեղ է ուր կարիքը կայ. որպէսզի աւելի լայն գործունէու – թիւն ունենայ դաղթաշխարհի մէջ, աշ – խատինք թէեւ եւ թիկունք հանդիսանալ. անոր»։

Կարճ դադարէ մը վերջ Զատուքճեան քոյ – րերը, տասը եւ վեց տարեկան, սահուն

եւ յստակ առոգանութեամբ արտասանե – ցին Սիլվա Կապուտիկեանէն եւ Եղիչէ Զարենցէն դեղեցիկ կտորներ ։

Ապա խօսք տրուեցաւ ընկեր Տէր Թով – մասեանի որ պարզելով ազգապահպանման ճիդը մեր զարաւոր պատմութեան մէջ, խօսքը ուղղեց մեր մայրերուն եւ քոյրե – րուն.— « Պիտի ուզէի որ նոյն անասան հաւատքը կրկին տեղ դանէր ձեր հոգինե – րուն մէջ եւ չարունակէք բարձր պահել հայ ընտանեկան բոլոր սրբութիւնները եւ Հայ մեծցնէք ձեր զաւակները, թէ ձեր խղճին եւ թէ Աստուծոյ առջեւ պարտա – կան չմնալու համար » ։

Իր վակման խօսքին մէջ տիկին Փա – փազեան դիտել տուաւ արդար զանուե – թեամբ,— «Մենք կ'աչխատինք չարժա – կան եւ անչարժ ստացուածքներ ձգել մեր զաւակներուն, բայց երբեք չենք աչխա – տիր մեր զաւակներուն ձգել ամէնէն գե – ղեցիկ ժառանգը, մեր սքանչելի մայրենի լեզուն իր Ա, Բ, Գով»։ Վերջին պահուն նուէրներ եղան եւ կարճ ժամանակի մէջ դոյացաւ մօտ 12·000 ֆրանք։ Այս առթիւ Կ. Խաչը չնորհակալութիւն կը յայտնէ հրապարակաւ։

Հիւսէյնիկցի

ԵՐԵՒԱՆԻ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ, 13 Նոյեմբեր։ Ցոկտեմբեր ամսուան մէջ ձարտարապետական ճարտարապետական ճարտարապետական ճ

ՓԱՓԻՍՏԱՆԻ հետ պինուորական դա – չինք մը կնքելու ձեռնարկած են Մ. Նա – հանգները: Այս ծրագիրը մտահոգութիւն կը պատճառէ Հնդկաստանի :

ԱՆԳԼԵԻԵԳԻՊՏԱԿԱՆ բանակցութիւն – ները անորոշ վիճակ մը կը ներկայացնեն: Զօր. Նեհրու Սուեզի սահմանադրութիւնը դնաց: Ընտրութիւնները կը չարունակ – ուին Սուեզի մէջ :

ԱԹԷՆՔ ԵՒ ՍՈՖԻԱ բանակցութիւններ կը կատարեն, դիւանագիտական յարաբե – րութիւնները վերահաստատելու համար :

ՆԱՒԿԻՆ ՌՈՒԶԻԿՆԵՐՈՒ միջազգային դաշնակցութիւնը մէկի դէմ (Իսրայէլ) 18 ձայնով որոշեց ընդունիլ դերման նաւկին Ռուզիկներու Միութիւնը որ մէկուկէս միլիոն անդամ ունի :

ՆՈՐՎԷԿԻՈՑ մէջ ձերբակալուեցան եր – կու Ռուսեր եւ երկու տեղացիներ, այն ամբաստանութեամբ թէ լրտեսութիւն կը կատարէին ի հաշիւ Խ. Միութեան:

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ Ի ՊԱՏԻՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ Ա Ռ Թ Ի Ւ

Նոյ. 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՅԱՌԱՋ համբագրատունը :

Ձաշագինը 800 ֆրանք :

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նո – եմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն: Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահ – մանափակ են :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ : Գրեց՝ Ս. Վրացեան: Երկրորդ տպագրութիւն՝ նոր փաստերով եւ վաւերագրերով եւ 1941էն ասդին տեղի ունեցած դէպքերով: Տպ. «Համազգային» ընկերութեան, Պէյրութ, 1953 :

Գինն 500 ֆրանք (Թղթատարի ծախքն ալ հաշուելով) :

Adresse : B. Tchiboukdjian
7, Rue Grange Batelière, Paris (9e)

«ՅԱՌԱՋ»էն կարելի է ստանալ միայն անձամբ :

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Ե. գիրք, Բ. տպագրութիւն (բարեփոխուած) : Քրիս – տոնեայ Արշակունիներէն մինչեւ Բագ – րատունեաց հարստութեան անկումը : Գրեց՝ Ա.ՄԷՆ Մարաշլեան (ԱրմէնԱնոյշ) : Հրատ. Բերիոյ Ուսումն. Խորհուրդի : Գինն 300 սուր. դահեկան :

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Զ. գիրք, Բ. տպագրութիւն, կիլիկեան շրջանէն մինչեւ մեր օրերը: Նոյն հեղինակէն: Հալէպ, 1953: Գինն 350 սուր. դահեկան: Հասցէ՝ — Սամուէլ Քայնաքեան, Պ. Փ. 133, Հալէպ, Սիրի :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա. ԱԴՈՆՑԻ

Ա. մաս — Քաղաքական հոսանքները հին Հայաստանում :

Բ. մաս — Հայ-Բիւզանդական նիւթեր. Գինն հազար ֆրանք : Դիմել Յառաջի վարչութեան :

ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

Վերսկսած է հայերէնի, ռուսերէնի եւ կովկասեան պարերու դասերը :

Պայմաններու համար դիմել՝
10, Passage Dubois, Paris (19e)

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդ. միջոց — *Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրոլիսիւս եւ իջնել*
3 Communes ou Docteur Roux

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամաս – նութիւնները յառաջիկային :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն կազ – մակերպած է ընկերահամակրական խըն – ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միխէլ:

Կը խօսի ընկեր ՀԱՅԿ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

Կը նուագէ Գարեգին (Թառ) :

67, Ավրնիւ ժան Ժօռէս, Քաշան :

Հաղորդակց. — Մէթրօ Լա Լիւներ տը Սօ, իջնել Պանէէօ: Օթօպ. Փորթ տ'Օր – լէանէն 188 թիւ եւ իջնել Սիբէ Ժարտէն: Մուտքը ազատ է :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ գիշեր, ժամը 9ին, Ապգ. Տան մէջ : Նիւթ՝ «Խաչատուր Աբովեանի կեանքն ու գործը».— Դասախօս Սերժ Թորոսեան :

Այս առթիւ Պ. Քիւրքլեան կ'երգէ Ա – բովեանի երգը: Պիտի կարդացուին կը – տորներ Աբովեանէն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի ժամը 9ին Քատէ սրճա – րանին վերնայարկը: Կը խօսի քաղաքա – կան գիտութեանց ուսանող Պ. Աշոտ Կիւ – րեղեան, նիւթ ունենալով՝ «Նացիոնալ – սոցիալիզմը եւ Քաշիզմը» :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին :

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմե – լով ՎԱՀԷ ԲՈՐԹԱՄԵԱՆԻ,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԼԵԱՆ ՆԱՒԿԻՆ ԱՇԱ – ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին շաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21.30էն մինչեւ լոյս: Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ – ՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենեաիկի Միսի – թարեան հաստատութեան վրայ :

Տոմսերու համար դիմել. —
Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Ծովինար Հէրտէմեան, Պ. Ոսկեան Հէրտէմեան, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Հէրտէմեան, Այ – րի Տիկին Ասպիկ Նազարեան եւ զաւակ – ները, Բաֆֆի եւ Մեծիքար, Տէր եւ Տի – կին Վարդանեան եւ զաւակները, Վարդան եւ Ճարութիւն, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Յովակիմեան, ինչպէս նաեւ բոլոր բա – րեկամները, խորին չնորհակալութիւններ կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք ան – ձամբ, նամակով եւ հեռագրով ցաւակ – ցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ զաւկին, եղբօր որդւոյն, Թոռնիկին, քե – րոջորդւոյն եւ ազգականին՝

ՓՈՓՐԻԿՆ ՅԱԿՈԲԻԿ ՀԷՐՏԷՄԵԱՆԻ

մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ վեց տարեկան, ծաղիկ հասակին: 5Նոյեմբեր, 1953, Մարսէյլ:

Մահազդ չստացողներէն ներողութիւն կը խնդրուի :

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ. Միութիւնը կը ծանու – ցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ. 21-22ին, շաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ :

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգա – պետին եւ քաղաքապետին ներկայացու – ցիչները :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ԿԱՐԳ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 21 Նոյ.— Ժամը 16ին, կարգ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21 – ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, Ավրնիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանի ներք – նասենեակը, (101 Ավրնիւ տը Սաֆս) : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՖՐԱՆՔԵՒՀԱՑԿԱԿԱՆ բարեկամական Միութեան ժողովը այս հինգշաբթի ժա – մը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այսօր, չորեքշաբթի ժամը 20.30– ին, Քատէ, Ռէժան սրճարանը :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի փարիզի «Ահարոնեան» խումբի դասախօ – սութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21.15ին, Ապգ. Տան մէջ (Ա. յարկ) : Կը խօսի ընկեր Հր. Բալուեան, նիւթը «Մեր ազգային կեան – քին վէպին զարթօնքը»: Կը հրաւիրուի դրասէր հասարակութիւնը : — Հայերէնի դասերը ժամը 20ին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21 – ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, Ավրնիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանի ներք – նասենեակը, (101 Ավրնիւ տը Սաֆս) : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՖՐԱՆՔԵՒՀԱՑԿԱԿԱՆ բարեկամական Միութեան ժողովը այս հինգշաբթի ժա – մը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին:

ՆԻՄ.— Մատըլէնի Հայոց եկեղեցիին մէջ 2 Մայիսի խորհրդակցական ժողովէն ընտրուած հաշտարար մարմինը իր պաշ – տօնը վերջացած նկատելով ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 15ին դա – րոցի սրահը, Նիսի եւ շրջանի հայ հասա – րակութիւնը բացատրելու եւ օրինաւոր հիմերու վրայ դնելու համար կրօնական ընկերութեան եկեղեցական եւ ազգային գործունէութիւնը :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Նուպարեան Մա – տենադարանը կազմակերպած է դասախօ – սութիւն մը այս շաբաթ, ժամը 17.30ին, 11 Սեռւար Ալպօճի: Դասախօսն է Պ. ՅՈՎՍԷՓ ՍՎԱՃԵԱՆ, Փասթէօրեան հաս – տատութենէն, նիւթը՝ «Նոր զգայուն մարմիններ՝ գիտական կիրարկութեանց համար»: Դասախօսը փորձերով պիտի պարզէ ջրալուսանկարչական իր գիւտին սկզբունքները եւ կարեւոր կիրարկու – թիւնները: Նիւթ մը որ դրաւած է միջազ – գային գիտական աշխարհին ուշադրու – թիւնն ու հետաքրքրութիւնը: Մուտքը ա – զատ է :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵպՍԱԿԻ. — Ողբացեալ Տիկին Եպրաքսէ Մարկոսեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուի – րեն.— Տէր եւ Տիկին Նահապետեան (Մարսէյլ) երեք հազար ֆրանք Մուրատ Ուսումնասիրացին նաեւ Տէր եւ Տիկին Եազմաճեան (Վալանս), 2500 ֆրանք Մուրատ Ուսումնասիրացին, եւ 2500 Ֆր. Ս. Խաչ եկեղեցւոյ աղքատախնամին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լաւ դերձակ աշխատասէր կամ աշխա – տասէրուհի մը :

Դիմել՝ ՆԱԶԱՐԵԱՆի
9, Ave. Calmels, Bois - Colombes
Tél. CHA. 00 - 55

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հռչակաւոր ուտելիքներու
ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՖԻՇՆԷ), ՁԻԹԻ ԵՒ ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ
ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՁԱՏ ՄԵՂՐ

Տուփով տոլմա եւ պամբա (ուտելու պատրաստ) : Քալամաքայի եւ Վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ :

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX
144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98
Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան կողմէ, ի նպաստ որբերու եւ Հ. Կ. Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղե – րու ձեռնարկներուն :

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՌԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆԻ :

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս գիշեր :

GRAND HOTEL Ի

չքեղ սրահներուն մէջ, (մէթրօ Օփերա)

Avec le Célèbre Orchestre
VINCENT MORGAN

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԷՆ ՀԱՍԱՒ ՁԱՑՆԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ

Ֆրանսահայ Իրերօգնութեան Միու – թիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի հայ կազմա – կերպութիւնները, մամուլը, ինչպէս նա – եւ հետաքրքրուող հասարակութիւնը այս աննախընթաց ունկնդրութեան, որ տեղի պիտի ունենայ այս շաբաթ, ժամը 20.30– ին Ապգ. Տան Թատերասրահին մէջ : (32 ռիւ տը Թրէվիզ) :

Ցետ ունկնդրութեան, վաճառքի պիտի դրուին բացառաբար 60 շարք ձայնապը – նակներ, որոնք ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍ – ՏՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ:

Մուտքը ազատ է :

Վարչութիւն

ՓԱՐԻԶԻ Ազգասահնամէյ վարչութիւնը խորին չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Բարթամ Պասմաճեանէ չորս հազար ֆր. իր ողբացեալ կնոջ յիշատակին: Վշտակ – ցութեան անկեղծ զգացումներով :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI 19 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7222 | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2633

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄՏԱՀՈԳ ԵՒՐՈՊԱՆ

●

Արեւելքէն Արեւմուտք, անձկութեամբ կը հետեւին այն վիճաբանութեանց որ տեղի կ'ունենան Ֆրանսայի Ազգ. ժողո – վին մէջ, եւրոպական բանակի ծրագրին առթիւ :

Եւ հասկնալի է : Եղրակացութիւնը կը– նայ ճակատագրական հետեւանքներ ունե– նալ ոչ միայն Ֆրանսայի, այլ եւ ամբողջ Արեւմտեան Եւրոպայի համար : Կրնայ դահլիճի տաղնապ ալ յարուցանել :

Վիճաբանութիւնները սկսան երեքշաբ – թի օր եւ պիտի չարունակուին մինչեւոյն ուժգնութեամբ, թեր ու դէմ :

Ոչ միայն խորհրդարանը, այլեւ Ֆրան– սայի հանրային կարծիքը երկուքի բաժ – նուած է այս հարցին առթիւ :

Ճիշդ ատոր համար ալ, դժուար է նա – խատեսել բոլոր հետեւանքները :

Քիչ անդամ կը պատահի որ ծայրագոյն ձախն ու աջը միեւնոյն ճակատին վրայ դնուին, հիմնական հարցի մը քննու – թեան առեն :

Այսպէս, եւրոպական միացեալ բանակի ծրագրին հակառակ են ոչ միայն համայ– նավարները, այլ եւ զօր. ը Կոլի կազ – մակերպութիւնը, ուրիչ աջակողմեան հո– սանքներու հետ :

Երկու թեւերն ալ բուռն պայքար մը կը մղեն ամխաներէ ի վեր, բանաւոր թէ դրաւոր :

Կարմիրները արտակարգ ժողովներ կը դումարեն, ցոյցեր կը սարքեն, հանրա – գրութիւններ կը հաւաքեն :

Միւս կազմակերպութիւնը դեռ անցեալ չաբթու «մարդամէքենայ» եւ «արհեստա– կան հրէշ» կ'անուանէր միացեալ բանակի ծրագիրը, նոյն ինքն զօր. ը Կոլի բեր – նով : Եւ կ'առաջարկէր «նոր կարգադրու– թիւն մը փորձել Ա. Միութեան հետ» :

Այս երկու գլխաւոր հոսանքներուն մէ – ջեւ կան ուրիչ ճախեր եւ աջեր, որոնք համաձայն են ծրագրին, իրրեւ միակ ե – րաշխիք խաղաղութեան, հետեւաբար եւ Ֆրանսայի ապահովութեան :

Այսպէս, ընկերվարականները համա – միտ են դաշնագրին վաւերացման, կարդ մը պայմաններով : (Մանաւորապէս ան– հրաժեշտ դտնելով Անգլիոյ մասնակցու – թիւնը) :

Ուրիչ չափաւոր հոսանքներ նոյնպէս կառավարութեան հետ են, որ համաձայն է վաւերացման, կարդ մը յաւելուածա – կան երաշխիքներով :

Բոլոր տեսակէտները պիտի պարզուին Ազգ. ժողովին մէջ :

Երեքշաբթի օրուան առաջին նիստը դրաւած էին երեք ընդդիմադիրները, զօր. Օմերան (անկախ), Փալեւսքի (ը Կոլ – եան) եւ Քր. Վալրիմոն (համայնավար) :

Երեքն ալ մէկ բերան վտանգաւոր դտան միացեալ բանակի ծրագիրը : Տարբեր տե– սակէտներէ մեկնելով հանդերձ, երեքն ալ նոյն եղրակացութեան կը յանդէին :

Աւելորդ է բացատրել թէ մտահոգու – թեան գլխաւոր աղբիւրը Գերմանիան է :

Ամէնքն ալ կ'ընդունին որ Գերմանիան պիտի վերազինուի, այսպէս կամ այնպէս :

Արդ, ծրագրին կուսակիցները կը կար– ծեն թէ այդ անխուսափելի վերազինումը անվնաս կը դառնայ, երբ դաշնագիրը վա– ւերացուի :

Հակառակ պարագային, Գերմանիան ալ պիտի ունենայ անկախ բանակ մը, ինչ – պէս պատերազմէն առաջ, եւ այն ատեն դժուար է սահմանափակումներ դնել :

Տարակոյս չկայ թէ միացեալ բանակի ծրագիրը նկատի ունի խորհրդային ար – շաւանք մը, ինչպէս Ատլանտեան դաշին– քը եւ ուրիչ ցանցեր :

Ծրագրին հակառակորդները չեն հաւա– տար թէ կարելի է կասեցնել այդ արշաւը, կրնատելով արեւմտեան պետութեանց պերիչխանութիւնը եւ միացեալ բանակ մը կազմելով : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

●

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— « ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ՄԱՀԱՎՃԻՒ ՄԸ ՊԻՏԻ ԸՂԼԱՑ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ» .— «ԿԸ ՄԵՐԺԵՆՔ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՀԱՁԳԸԼ» .— «ՈՒՐԻՇ ԵԼՔ ԶՈՒՆԻՆՔ»

Ազգ. ժողովը կը չարունակէ եւրոպա – կան միացեալ բանակի դաշնագրին քննու– թիւնը որ սկսաւ Գշ. օր : Ասոք առած են 20 – 21 հոգի : Կառավարութիւնը, որ կուսակից է դաշնագրին վաւերացման, հարցապնդումներուն պիտի պատասխանէ ուրբաթ օր :

Դաշնագրին վաւերացման հակառա – կորդներէն զօր. Օմերան (անկախ) բա – ցատրեց թէ միացեալ եւրոպայի եւ հա – ւաքական բանակի քաղաքականութիւնը հետեւանք է Մ. Նահանգներու վախին՝ խորհրդային սպառնալիքին առջեւ : Իր կարծիքով, Ամերիկա կ'ուզէ վերակազմել դերմանական ուժը : «Միացեալ Եւրոպան այնպէս ինչպէս կ'ուզեն կազմակերպել ուրիչ բան չէ եթէ ոչ այն զոր կ'ուզէին կերտել Հիթլէր եւ Ապէց : Գերմանիան մեր լրացուցիչը չէ, այլ հակառակորդը : Գալով Մեծն Բրիտանիոյ, ի զուր կը յու– սան համոզել զայն որ խզէ իր կապերը բրիտանական հաւաքականութեան հետ, եւրոպական միութեան մասնակցե – լու համար : Գերմանիոյ վերազինումը, որ վտանգաւոր է մեզի համար, արժէք մը պիտի ունենա՞յ մեզ պաշտպանելու հա – մար : Ա. Միութեան չորս հարիւր զօրաբա– ժիններուն հաւանական յարձակման դէմ : Ոչ Ֆրանսա, ոչ ալ Ֆրանսական Միու – թիւնը (դաղթավայրեր) որեւէ սպառելիք ունին միացեալ Եւրոպայի ծրագրէն : Շատ չանցած աւելի քալ կամ աւելի ի – րատես կառավարութիւն մը պիտի խոս – տովանի թէ չենք կրնար մտնել այդ փոքր Եւրոպային մէջ : Եւրոպական բանակի դաշնագիրը մահավճիռ մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի համար » :

Զօր. ը Կոլի ներկայացուցիչը, Պ. Կասթոն Փալեւսքի, յայտարարեց թէ սահմանադրութեան համաձայն կառավա– րութիւնը հրաժարեալ կը համարուի, քա– նի որ նախագահական ընտրութիւն պիտի կատարուի մօտերս : Հետեւաբար չի կըր– նար յանուն Ֆրանսայի յանձնառութիւն – ներ ստանձնել ոչ Լա Հէյի, ոչ ալ Պեր – մուտայի մէջ : Բանախօսը յետոյ քննա – դատեց բուն դաշնագիրը : Այս առթիւ յի– շեց Եալթայի ժողովը, ուր Անգլիացիները եւ Ամերիկացիները յանձնառութեան տակ մտան հակառակ Ֆրանսայի տեսակէտնե– րուն : Եւ եզրակացնելով դիտել տուաւ թէ դաշնագրին մէջ չկայ որեւէ երաշխիք թէ անգլեւամերիկեան ուժերը պիտի մնան եւրոպ. ցամաքին վրայ : «Իմ բնազդս, բանականութիւնս եւ հաւատքս կը թե – լադրեն մերժել այս դաշնագիրը որ կը տրամադրէ ընդել Սէն Սիրը, գերմանա – կան զօրամասեր տեղաւորել Պելժիոյ, հե– տեւաբար եւ Ֆրանսայի մէջ : Այս դաշնա– գիրը կը լուծէ մեր բանակը անհոգի խմ– բակցութեան մը մէջ որ վերիվայր կը չը– ջէ Ֆրանսական բանակը : Մենք կը մեր – ժենք ստորագրել Ֆրանսական բանակին մահազդը» :

Երրորդ ընդդիմադիրը համայնավար մըն էր, Քր. Վալրիմոն, որ ըսաւ թէ եւ– րոպական բանակի ծրագիրը գող մըն է վերակազմելու համար Գերմանիոյ եր – բեմնի բանակը եւ «եղեռնական» կոչեց այդ քաղաքականութիւնը : «Մեր վարիչ – ները կարծես մոռցած են այն ժամանակը ուր կ'ըսէին թէ Եւրոպա մը կերտել ա – ռանց Ռուսիոյ կը նշանակէ գերմանական Եւրոպա մը կերտել եւ կը հաւաստէին թէ Գերմանիան բանակ պիտի չունենայ այլ – եւս : Այսօր Արեւմտեան Գերմանիոյ վա – րիչները համաձայն են եւրոպական բա – նակին վտանգի անդիմադրելի վերլծանդիրներ են : Ամբողջ ծրագիրը կը ձգտի հետզհետէ կրճատել Ֆրանսայի ինքնավարութիւնը : «Կարելի չէ խափանել մեզի սպառնացող վտանգը առանց բանուոր դասակարգին եւ համայնավար կուսակցութեան գործակ – ցութեան : Արդիւնքով Գերմանիոյ վերա – զինումը կարելի է ճամբան հարթել Հիտ– լերու ժողովին եւ ընդհ. զինաթափու – թեան համար : Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագիրը կ'երաշխաւորէ Ֆրանսայի ա– պահովութիւնը » :

Յաջորդ բանախօսը, Պ. Ժաքէ (ընկեր – վարական) բացատրեց թէ վտանգը աւելի մեծ պիտի ըլլայ եթէ Ֆրանսա կզգիա – նայ : Զօր. ը Կոլի կուսակիցներէն ուրիչ երեւոյթ մը, Լէոն Նօէլ, «հաւատին վտանգ մը» կը տեսնէ առաջարկուած կազմակերպութեան մէջ : « Այս ծրագրով պիտի կազմալուծուի, ամբողջովին պիտի անհետանայ Ֆրանսան : Վեց պետութիւն– ներէ կազմուած Եւրոպան ծագրանկար մըն է որ ոչ պատմութիւնը նկատի կ'առ – նէ, ոչ ալ իրականութիւնը : Անհրաժեշտ է անոր տակ միացնել պետութիւնները ա– ռանց զանոնք անհետացնելու : Հարկ է մանաւանդ ապահովել Մեծն Բրիտանիոյ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ ՏՐՈՒԱԾ ՉԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

●

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա – րը, Պ. Ֆ. Տըլըս իր լրագրական ասուլի – սին մէջ յայտարարեց թէ մինչ կը յուսայ որ եւրոպական բանակի դաշնագիրը պի– տի վաւերացուի : Այս առթիւ դիտել տը– ւաւ թէ միացեալ Նահանգներ պայմանաժամ տալ Ֆրանսայի, վաւերացման համար : Այս յայտարարութիւնն ըրաւ լուրի մը առթիւ որուն համաձայն Մ. Նահանգները եւ Անգլիա պիտի ձեռնարկեն Գերմանիոյ վերազինման, եթէ Ֆրանսա եւրոպական բանակի դաշնագիրը չվաւերացնէ մինչեւ 60 օր : Երբ հարցուցին թէ Մ. Նահանգ – ները ուրիշ ծրագիր ունի՞ն, միացեալ բա– նակի դաշնագրին տեղը բռնելու համար, նախարարը կրկնեց թէ կը յուսայ որ դաշ– նագրիը պիտի վաւերացուի :

Ուրիշ հարցումներու եւս պատասխա – նելով, ըսաւ թէ Մ. Նահանգները պիտի պնդեն որ Քորէայի բոլոր այն զերիները, որոնք չեն ուզեր իրենց երկիրը դառնալ մինչեւ յունուար 22 ազատ ձգուին իրրեւ քաղաքացիներ, իրենց նախընտրած եր – կիրը երթալու համար : Ցետոյ լաւատես տեղեկութիւններ հաղորդեց Միջին Արե – ւելքի մասին ուր ճամբորդած էր Պ. Ճոն– թըն, նախագահին յանձնարարութեամբ, թէեւ պատուիրակը իր զեկուցման մէջ դիտել կուտայ թէ Լիբանան, Սուրիա եւ Յորդանան չեն ուզեր որեւէ գործակցու – թիւն ունենալ Իսրայէլի հետ : Ազգ. ժո– ղովի ծրագրին համաձայն, երբ լուծուի Յորդանանի ջրաբաշխական վէճը, հոդ. պիտի ճարուի 875·000 արաբ տարագիր – ներէն 300·000ին համար :

1954ԻՆ, ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՐԹԵՐԸ ԱՐՏԱ – ՍԱՀՄԱՆ ՊԻՏԻ ՁՂՐԿՈՒԻՆ ?

«Հայրենիք»ի մէջ կը կարդանք հետե– եալ ծանրակշիռ տեղեկութիւնը, ապասե– լով մանրամասնութեանց :—

Խորհրդային կառավարութեան որոշու– մով, յառաջիկայ տարի, Մ. Միութեան 16 հանրապետութեանց մէջ հրատարակուած թերթերէն ու պարբերականներէն արտա– սահման պիտի ղրկուին միմիայն ռուսե– րէն լեզուով հրատարակուածները : Ուրիշ խօսքով, վերոյիշեալ 16 հանրապետու – թիւններէն 15ը իրաւունք պիտի չունենան արտասահման ղրկելու իրենց օրաթեր – թերն ու մնացեալները :

Կառավարութիւնը այս տարի արտօնած էր կարգ մը հրատարակութեանց արտա – ծումը : Ցառաջիկայ տարուան «արտա – ծելի»ներու ցանկէն դուրս ձգուած են ա – նոնք :

Հետեւաբար, յունուարէն սկսեալ, ար տասահմանի մեր դաղութները պիտի չս տանան Երեւանի թերթերը : Խորհրդայի իշխանութիւնները իրենց մասնաւոր «հո գածութեան» առարկայ ըրած են Ուկրայ նայի «Փրաւտա»ն եւ Վրաստանի «Զարի Վոստոկա»ն : Երկուքին ալ արտածումը արգիլուած է :

Արտասահման ղրկելու իրենց օրաթեր – թերն ու մնացեալները :

Գ. ՍԱՐԳԻՍԵԼԳԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հ. Ց. Դ. Բիւրօն հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է ողբացեալ ընկեր Գարեգին Սար– գիսեանի մահուան առթիւ. —

Կ'ողբանք անձնուէր եւ անմոռանալի ռազմիկին՝ ԳԱՐԵԳԻՆի մահը : Մեր կող– մէ ներկայացուցիչ նշանակած ենք ընկեր Ս. Տէր Թովմասեանը, յանդարկաւորու – թեան ներկայ ըլլալու համար : Ծաղկե – պսակ մը դնել յանուն Հ. Ց. Դ. Բիւրո – յին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ, ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ

(ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՀԱԲԵԿՈՒՄԸ)

Ահաւասիկ թանկագին հատոր մը եւս, «Մատենաշար Ցուսաբեր»ի վերջին հրա – տարակութիւնը (թիւ 57) :

Գիրքը, որ կը բաղկանայ 472 մեծադիր էջերէ, գրի առնուած է ողբացեալ Վահան Միհնալորեանի կողմէ : Կը պարունակէ նաեւ բազմաթիւ պատկերներ :

Երկու մտերիմները, Վահան եւ Սողո – մոն, Պելկրատ կը բնակէին տարիներէ վեր :

Այս առթիւ, — եթէ չեմ սխալիր՝ երկ րորդ աշխարհամարտի ընթացքին, գլուխ գլխի տուած են, պատրաստելու համար այս հատորը :

Սողոմոնը պատմեր, Վահանը գրի ա– ռեր է : Ձիշդ այն շունչով որով գրած էր իր Արհաւիրքի Օրերը, 1915 ԹՈՒԱԿԱՆԸ :

Գրքին սկիզբը «Երկու խօսք» ունի Վ. Ն., իսկ յառաջաբան մը՝ Վ. Միհնալոր – եան, գրուած՝ 1943ին :

Պիտի կարդաք մէկ շունչով, Սողոմոնի մանկութենէն մինչեւ հայակեր հրէշին ա– հաբեկումը Պերլինի պողոտաներուն վը – րայ :

Սովորական իմաստով յուշապատում չէ, այլ կենդանի վաւերագիր մը՝ ժամա– նակակից պատմութեան համար :

Հայաջինջ Սարսափներ, սկսելով իր գիւղէն (Բագարիճ, Երզնկա) : Կամաւո – րական շարժում, երբ կը գտնուէր Անդ – րանիկի գունդին մէջ : Ցետոյ թափառու– երկրէ երկիր : Առաջին ահաբեկումը Պոլսոյ մէջ, հայ լրտեսի մը գլխուն : Այդ օրէն ասդին վրէժխնդրութեա – հուրը կը լափէ իր հոգին :

Պոլիսէն կ'անցնի Փարիզ, յետոյ Մ. Նահանգները, ուր կը յայտնենք իրեն Դաշ նակցութեան վճիռը :

Այնուհետեւ Պերլին է, եւ յամառօրէն կը հետապնդէ դահիճը, որ ի վերջոյ գե– տին կը փռուի 1921 Մարտ 15ին :

Հազիւ կրցայ արագ ակնարկ մը ձետել, ծանուցանելու համար գրքին հրատարա– կութիւնը :

Առանձին կը գրադինք, յարմար ժամա– նակին : Վ.Ա.Հէ

Յ. Գ.— Դեռ ստացած չենք վաճառման սահմանուած գիրքերը : Կը ծանուցանենք, երբ ստանանք :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

•

Քաղաքական կուսակցութեանց դեր – ունէութիւնը վճռական արժէք ստացաւ 780ական Թուականներուն: Անոնք մի – ապետային գեանի վրայ ուղղութիւն տա – ւած, ժողովուրդներու կեանքին քանի, չանի, բռնակալ գահերը տապալեցին, կամ հիմքէն սասկեցին: Այս բոլորը եղան ա – հաւոր զոհողութեանց գնով: Ժողովուրդ – ները նետուեցան ահեղ եւ արիւնալի դու – պարներու մէջ:

Անգլիոյ ազատատենչ կազմակերպու – թիւնները սիրական դեր կատարեցին երկրին եւ գաղթավայրերու մէջ, զոր – կուած եւ ճնշուած ասպրներուն ապահո – վելով կեանքի ապահովութիւն եւ կեն – ցաղի բարելաւում, ահմանն մը դնելով ընչաքաղց գաղակարգի յաւակնութեանց եւ մենաշնորհներուն:

Գերման բարեչրջական տարին էր որ 1880ական Թուականներուն ապահովեց համաշխարհային գերեվաճառութեան ամարդի առուծախին դադարման յաղթա – նակը:

Ֆրանսական յեղափոխութիւնը տարե – բային բորբոքումով պայթեցաւ 1789 Թը – ւականներուն: Ժողովրդական ներքին ա – հաւոր ցասումը որ հուսահատած էր դա – րերէ ի վեր, նետուեցաւ Թագաւորական պալատներուն վրայ եւ տապալեց անոնց ապականութեան բոյները:

Յեղափոխութեան համայնակուլ հեղե – ղը փոթորկայոյզ արագութեամբ կը խոր – տակէր ամէն ինչ որ արքայական եւ ազ – նուական բռնութիւն էր: Կարելի չէր սան – ձել ժողովրդային պոռթկումը:

Ֆրանսական յեղափոխութիւնը առաջ – նորդ էր դարձած բոլոր ազատատենչ եւ ճնշուած ժողովուրդներու:

Այս հռչակաւոր Թուականը դարձաւ պատգամ: Քիչ մը ամէն տեղ ստաս – պած, բռնակալութեան ճիրաններուն տակ պղտրտած ժողովուրդներու բռնկումներ տեղի ունեցան աւելի կամ նուազ ուժ – գնութեամբ: Ցնցուեցան պալքանները, Լեհաստան եւն.:

Նոյն փրկարար չարժումին արձագանգ – ները հասան մինչեւ հայկական ճակատը:

1860ական Թուականներուն արդէն ձեւ ա մաբմին առած էր, Պոլսոյ մէջ, ազգ· ահմանադրութիւնը: Փարիզէն վերա – արձած էին Ռուսինեաններ, Սերվիչէն – ր, Ազաթոններ, Օտեաններ, իրենց հետ երելով յեղափոխութեան սկզբունքները: ուսահայաստանի մէջ Խ. Աբովեան, ՝. Նալբանդեան, Գամառ Քաթիպա ի – րենց վէպերով ու հայրենասիրական բանաս – տեղծութիւններով կը հնչեցնէին ազա – տութեան մարտակոչը:

1880ական Թուականներուն պատրաստ էր բանաձեւը, — «Միայն գէնքով կայ Հայոց փրկութիւն»: Իրականութեան կը վերածուէր Րաֆֆիին, կարօներու, Ա – լաններու, Խենդերու յարութիւնը:

Հայկական բարձրաւանդակին վրայ բարձրացած ըմբոստ, Աբաթօները, իրենց խիզախութեամբ եւ յանդգնութեամբ, ի – րենց հրացաններու փողերով, կ'արթն – ցնէին Հայուն ռազմական ոգին ...

Պայքարը կը պահանջէր նախ կազմա – կերպուած ուժ, ապա զոհողութիւն եւ նը – ւիրում:

Արմենական հոսանքէն վերջ կը կազմը – ւէր Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը: Առաջինը գլխաւորաբար սահմանափակ – ուած էր Վասպուրականի մէջ, իսկ երկ – րորդին ղեկավարութիւնը կը փորձէր հայ ժողովուրդի փրկութեան ծառայել ցու – ցական գործունէութեամբ:

1890ին երրորդ հոսանքի մըն էր որ ծը – նունդ կուտար հայ ժողովուրդը, աւելի յանդուգն ու ինքնավստահ, աւելի իրա – տես ու գործունեայ: Այդ հոսանքը հայ Յեղափոխականներու Դաշնակցութիւնն էր, որ կը ձգտէր համախմբել բոլոր խ – կական Հայերը, յեղափոխականները եւ միացեալ ճիգերով մղել ազատագրութեան պայքարը:

Կարճ ժամանակէն Հ. Յ. Դաշնակցու – թիւնը դարձաւ սիրական ուժ մը, կուռ կազմակերպութիւն մը, վարելով ինքնա – պաշտպանութեան եւ ազատագրութեան պայքարը:

Դաշնակցութեան ղեկավարները մնա – ցին եւ գործեցին ժողովուրդին մէջ, մասնակցեցան անոր զրկանքներուն, ե – ղափոխական, ահաբեկչական աշխա – տանքներուն:

Տիտանը, Քրիստափոր Միքայէլեանը, «Վիժօլի Բազէն», որ կարմիր Սուլթա – նին մահափորձը կը պատրաստէր, զոհ – ուեցաւ փորձի ընթացքին, Վռամ Քէն – սէրեանի հետ:

Առաքելատիպ Սիմոն Զաւարեանը Հա – յոց աշխարհը իր լայնքով եւ երկայնքով չափեց, կազմակերպեց ժողովուրդը, ու – սումնասիրեց հայրենի աշխարհը իր բնա – կան հարստութեամբ, բայց մինչեւ հեռու իր պաշտած հայրենիքէն, յանկարծամահ ըլլալով Պոլսոյ մէջ:

Ռոստոմ (Ստեփան Զօրեան) այդ սա – կաւախոհ հսկան, համեմատաբար աւելի բախտաւոր, Հայաստանի հանրապետու – թեան ոսկի արեւը հազիւ տեսած, զոհ դնաց ահաւոր համաճարակին, հիւանդ – ներ խնամելու աշխատանքի պահուն: Երկար միասին, իրենց կեանքով, ապրում – ներով ու գործունէութեամբ օրինակ հանդիսացան եւ ահա 63 տարիէ ի վեր ահրունդները իրարու կը յաջորդեն նոյն հատաքով ու նոյն վճռական կամքով:

Այո, մեծ է Դաշնակցութեան խորհուր – դը եւ սքանչելի, զի ան կերտեց կարգա – պահ եւ ռազմունակ հոսանք մը, միեւնոյն ատեն հրաշքներ գործելով մշակոյթի ճա – կատին վրայ: Ան, դարձաւ քաղաքական առաջնորդ իր յանդգնութեամբ եւ կար – գապահութեամբ: Նշանաբանը եղաւ կեն – դանի գործը, որուն հաւատարմութեամբ կապուած էր նուիրեալներու բազմու – թիւն մը: Իր վեմ խորհուրդին եւ բազ – մակողմանի, արդիւնաւէտ գործունէու – թեան չնորհիւ է որ մինչեւ այսօր ալ կը մնայ անփոխարինելի, ամէն տեսակէ – տով:

Թեւ թիկունք հանդիսանալ անոր՝ կը նշանակէ օգնել անհամար նահատակներու արբշռան կտակին իրագործման, — մի – ացեալ եւ անկախ հայրենիք:

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

ՕՆՆԻԿ ԻՀՕԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

•

Վահէ դարձեալ արծարծելով Օննիկ Իհսանի պարագան, հրաւէր կ'ուղղէ Իզ – միոյինեաններուն ալ որ եթէ բան մը դիտեն խօսին:

Ես չեմ կարծեր որ Իզմիտցի հայրենա – կիցներս, բացի ազգականներէն, մեծ բան մը դիտնան անոր մասին: Ան վաղուց Թո – ղած է իր ծննդավայրը եւ ապրած Սեբա – նիկ եւ Իզմիր: 1915էն առաջ հազիւ իմա – ցած էինք իր անունը իբրեւ Օսմ. խորհր – դարանին անդամ: Իր մասին չատ աւելի խօսուեցաւ տարագրութեան տարին, երբ իր բոլոր ազգականները, մօտաւոր Թէ հեռաւոր, աքսորի ճամբէն վերադարձնե – լով տարաւ Իզմիր:

Սկիզբէն ի վեր երբեմն Օսմ. Խորհր – դարանի հայ անդամներուն անունները յիշուած տեսն Զօհրապ, Վարդգէս, Վը – ռամեան, Հ. Պօյաճեան, Գ. Փաստրմա – ճեան, Տոքթ. Տաղաւարեան, Գ. Տէր Կարապետեան, միշտ դուրս ձգուած է Օննիկ Իհսանի անունը: Կը նշանակէ Թէ այդ մարդը անհաղորդ մնացած է իր միւս հայ պաշտօնակիցներուն եւ միշտ պահած է իր Թուրք երեսփոխանի հանդամանքը: Անվարան կարելի է ըսել Թէ այդ է պատ – ճառը որ մինչեւ վերջը պահեց Թալէաթի բարեկամութիւնը, երբ միւսները, բացի Գ. Տէր Կարապետեանէ որ հիւանդ էր եւ Գ. փաստրմաճեանէ որ արտասահման կը գտնուէր, իրենց կեանքի գնովը վճարե – ցին հայ երեսփոխանի տուրքը:

Օննիկ Իհսան դատաճանութիւն մը դոր – ծած է: Շատ տարակուսելի է: Մինչեւ այսօր ալ ոչ մէկ հրապարակային յայտա – րարութիւն եղաւ այդ մասին: Երբ նկատի ունենանք որ հայ իրականութեան մէջ բո – լոր դատաճանները Վատակէն եւ Վերսա Սարգիսէն մինչեւ Մամբրէ վարդապետ – ները, Դաւօներ, Հմայեակ Արամեանցներ, Եսասաններ եւ ուրիշներ երեւան հան – ուած եւ իրենց արժանի պատիժը գտած են՝ պատճառ մը չկար որ Օննիկ Իհսանի դատաճանութիւնը երեւան չելլէր, եթէ ի – րօք ունեցած էր: Գալով իր Թրքասիրու – թեան, մեր մէջ միշտ դռնուած է հոսանք մը որ ազգին փրկութիւնը փնտռած է Թուրքը ողջերլուն մէջ: Այդ չի նշանակեր Թէ անոնք դատաճաններ էին, եթէ ազգա – վնաս գործունէութիւն մը չեն ունեցած: Միշտ ունեցած ենք Թրքասէրներ եւ կամ այդպէս ձեւացողներ որոնք եղած են մի – եւնոյն առեն պատուական ազգասէրներ:

Այս կարգէն էր Իզմիտի համբաւաւոր Մելքոն Զօրպաճեան, քանի որ խօսքը «Զօրպաճի»ներուն է: Ես ալ անոր Թոռա – նը Թոռն եմ: Սուլթան Ադիզի կողմէ ուն – կնդրութեան արժանացած եւ անկէ ֆէս մը իբրեւ նուէր ստացած է ան: Արդ, ան է որ Իզմիտի հոյակապ եկեղեցին չինած է ծախքերուն մեծ մասը ինք հոգալով: Կրնար ամբողջովին իր ծախքով չինել, բայց ուզած է այդ չինութեան տալ ժո – ղովրդական հանդամանք, որպէսզի ամէն մարդ, հարուստ Թէ աղքատ, իր լուման բերէր: Մեր տանը պարտէզին մէջ դեռ կանգուն կը մնար այն խոհանոցը ուր աղ – քատները կուգային իրենց ամենօրեայ կերակուրը ստանալու: (Ադիզ կուգայ չորպաճի անունը, բայց հետզհետէ այլա – փոխուելով «երեւելի»ի իմաստը առած է):

Այս առթիւ դուարճալի պատմութիւն մը:— Իզմիտի Ստեփաննոս արք.ը ուզեց Մելքոն Զօրպաճիի նկարը ունենալ առաջ – նորդարանին մէջ: Հարց ու փորձ ըրաւ ամէն անոնց որ բան մը դիտէին Զօրպա – ճիին ֆիզիքական կերպարանքին մասին եւ այն եզրակացութեան եկան Թէ նիհար եւ Թուխ մարդ մըն է եղեր: Կը յիշեմ այն առեն ժողովրդական բերնին մէջ սա խօս – քը· — « Էմէր, գայիփ, խայիշի պէս մարդ մըն է եղեր»: Այն առեն Իզմիտի միակ նկարիչը, Սարգիս Տէր Ազարեան նիհար Թուխ մարդու մը նկարը գծեց եւ կախեցին առաջնորդարանին մէջ:

Ահաւասիկ Իզմիտցիի մը կարծիքը Օն – նիկ Իհսանի մասին: Վ. Մ.

ԻՐԱՔԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, Տոքթ. Ֆա – տըլ Ճամալի, հետեւեալ հեռագիրը ստա – ցած է Նիւ Եորքի Հայկ. Դատի կեդր. վարչութեան առենապետ Եդ. Սահակեա – նէ:—«Մեր սրտագին շնորհաւորութիւննե – րը ձեզ, Իրաքի վարչապետութիւնը ըս – տանձնած ըլլալու, ուրախ եւ պատմական առիթով: Ամբողջ ամերիկահայութիւնը եւ ի մասնաւորի Հայկ. Դատի յանձնա – խումբը վստահ են, որ ձեր պաշտօնավա – րութիւնը պիտի ըլլայ գերազանցօրէն ձեռնհաս եւ պիտի պսակուի կատարեալ յաջողութեամբ: Ընդունեցէք մեր ան – կեղծ ու լաւագոյն մաղթանքները»: Ի պա – տասխան, Իրաքի վարչապետ Ֆատըլ Ճա – մալի պատասխանած է:—«Մօրպաչնորհ – հակալ եմ ձեր յայտնած այնքան ջերմ զգացումներուն համար: Պիտի ուզէի ան – դամ մը եւս նշել, որ հայ ժողովուրդը չափազանց մօտ է սրտիս եւ ես միշտ լա – ւագոյնը պիտի ցանկամ իրեն»:

ՕՏՄՐ ԷՋԵՐ (Մանուկներու համար)

ԿԱԽԱՐԴ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐԸ

*

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ծառան, սակայն, մտիկ չըրաւ ու ինք – նիրեն ըսաւ. « Դուն չատ մարդ լսկած ես, հիմակ ալ կարգը քուկդ է լսկուե – լու:

Ու չարունակեց աւելի եռանդուն նուա – զել, եւ Հրեան աւելի ու աւելի վեր ցատ – կեց, մացառներուն Թողլով իր ցնցոտի – ներուն ծուէնները:

— Վայ ինծի, աղաղակեց Հրեան, ու – զածդ կուտամ քեզի, միայն դադրեցուր սա նուազդ: Քսակ մը ոսկի կուտամ քե – զիր լռէ, ի սէր Աստուծոյ:

— Քանի որ այդքան վեհանձն ես, նը – ւագս կը դադրեցնեմ, ըսաւ ծառան, բայց ինծարանքս կը յայտնեմ քեզի, դուն սքանչելի կը պարես:

Առաւ քսակը ու չարունակեց ճամբան:

Հրեան, իր տեղը կեցած, դիտեց անոր մեկնիլը, երբ աներեւոյթ եղաւ ան, ամ – բողջ ուժովը սկսաւ պոռալ·

— Անիծեալ նուագածու, լիրը ջուրա – կահար, զգուշացիր, եթէ առանձին գա – նեմ քեզ, հոգիդ պիտի հանեմ, գարշելի արարած: Ինչուառական, ես քեզի կը ցու – ցնեմ իմ ով ըլլալս:

Եւ մինչէն անցած բոլոր հայհոյանքնե – րը տեղացուց անոր հասցէին:

Երբ սիրտը պարպեց եւ քիչ մը հանգս – տացաւ, վազեց քաղաք եւ գնաց դատաւո – րը գտնելու:

— Տէր դատաւոր, ըսաւ, տեսէք Թէ ինչպէս աւազակ մը գիս կեցուց եւ կո – ղոպտեց: Ճամբու քարերէն անդամ կը գը – Թային վիճակիս վրայ, բայց ան՝ ոչ: Զգեստներս ծուխ ծուխ եղան, մարմինս խոշտանգուեցաւ, փոքրիկ վաստակս, քսակս ալ միասին տարաւ ան: Կը խնդ – րեմ, Աստուծոյ սիրոյն համար, այդ մարդը բանտ նետել տուէք:

— Գիննա՞ր մը իր սուրով քեզ այդ վի – ճակին մատնեց, հարցուց դատաւորը:

— Աստուած չընէ, յարեց Հրեան, իր ունեցածը սուր մը չէր, այլ հրացէն մը՝ ուսէն կախուած եւ ջուխակ մըն ալ՝ վի – դէն: Շատ դիւրին է ճանչնալ այդ անպի – տանը:

Դատաւորը իր ծառաները զրկեց բարի ծառան փնտռելու, մինչ ան՝ միամտօրէն իր ճամբան կը շարունակէր: Անոր մօտ գտան ոսկիի քսակը: Երբ դատարան նե – կայացաւ, ըսաւ·

— Ես Հրեային չեմ դպած՝ իր դրամը չեմ առած, իր կամքովը տուաւ գայն ին – ծի, որպէսզի ջուխակ նուագելս դադրե – ցնեմ, որովհետեւ նուագս անախորժ կը Թուէր իրեն:

— Աստուած իմ, աղաղակեց Հրեան, սուտերը Թռչելով կը բռնէ, ինչպէս՝ ճանճերը:

Դատաւորն ալ չուզեց հաւատալ անոր խօսքերուն եւ ըսաւ·

— Ձեր պաշտպանողականը անյայտ էր, ոչ մէկ Հրեայ այդքան Թեթեւօրէն չի չարժիր:

Երբ կախաղան կ'առաջնորդէին գայն, Հրեան դեռ կը շարունակէր պոռալ·

— Շուն, անպիտան նուագածու, ար – ժանի պատիժդ պիտի գտնես:

Ծառան, դահիճին հետ՝ հանդարտօրէն վեր բարձրացաւ աստիճաններէն: Երբ վերջին սանդխամատին հասաւ, դարձաւ դէպի դատաւորը եւ ըսաւ·

— Մեռնելէ առաջ, վերջին չնորհ մը ը – րէք, խնդրեմ:

— Կը չնորհեմ, պատասխանեց դատա – ւորը, պայմանաւ որ ներում չխնդրես:

— Կեանքիս համար ոչ մէկ չնորհ կը խնդրեմ, ըսաւ, Թոյլ տուէք միայն, որ վերջին անգամ մը ջուխակս նուագեմ:

Հրեան յուսահատ ճիչ մը արձակեց·

— Ոչ, ոչ, տէր դատաւոր, ի սէր Աս – տուածոյ, Թոյլ մի տաք:

Բայց, դատաւորը ըսաւ·

— Ինչո՞ւ այդ վերջին հաճոյքը չչնոր – հենք իրեն: Արդէն չափազանց խստապա – հանջ եղանք իրեն հանդէպ:

Արդէն չէր կրնար մերժել, քանի որ ծառան ինչ որ խնդրէր՝ կրնար իր ուզածը ստանալ:

— Կապեցէք գիս, կապեցէք, կ'ոռնար Հրեան: Իր նուագը գիս պիտի խեղԹեցնէ:

Բարի ծառան առաւ ջուխակը, յարդա – րեց, առաջին ձայնէն իսկ իսկոյն ամէն ոք սկսաւ չարժիլ ու դողալ: Դատաւորը, դրագիրը, դրասենեակին ծառաները ոտքի ելան պարելու: Զուանը ձեռքէն վար ին – կաւ այն մարդուն, որ կը պատրաստուէր Հրեան կապել: Ճպռտի երկրորդ հարուա – ծին, բոլորն ալ իրենց ոտքերը վեր վեր – ցուցին եւ դահիճն ալ, իր կարգին, գնաց պարին մասնակցելու: Երրորդ հարուա – ծին՝ բոլորն ալ սկսան պարել ու ցատկել: Դատաւորն ու Հրեան միւսներէն աւելի բարձր կը ցատկէին: Պարը խոկոյն ընդ – հանուր դարձաւ: Հետքերքիրներ, որոնք կը փութային հոն հաւաքուիլ եւ պարը դիտել, իրենք ալ կը սկսէին պարին մաս – նակցիլ: Երիտասարդ, ծեր, նիհար, դէր, խառնիխուռն, մինչեւ իսկ հոն գտ – նուած չուն մը եռեւի ոտքերուն վրայ կանգնած՝ սկսաւ պարել: Ան, որքան խանդով կը նուագէր, հանդիսականները այնքան կ'աւելնային եւ պարի չրջանակը երթալով կը լայննար: Ցոգնած, չնչաս – պառ, գլուխները իրարու կը բախէին, ու ամբոխը կ'արտասուէր: Վերջապէս դատաւորը չնչասպառ պոռաց·

— Կեանքդ կը չնորհեմ քեզի, ի սէր Աս – տուածոյ, դադրեցուր նուագդ:

Բարի ծառան յուզուած՝ նուագը դադ – րեցուց, կախեց ջուխակը վիզէն եւ կա – խաղանի աստիճաններէն վար իջաւ: Գը – նաց Հրեային մօտ, որ դետինը փռուած էր եւ կը չանար չունչ առնել:

— Անպիտան Հրեայ, ըսաւ անոր, խոս – տովանէ հիմակ Թէ՝ ուրկէ՞ առած էիր դրամը, եթէ ոչ նորէն կը նուագեմ:

— Գողցած էի, գողցած, աղաղակեց ան, իսկ դուն պարկեշտօրէն չհասած էիր քու դրամդ:

Դատաւորը հրամայեց բռնել Հրեան եւ կախել իբրեւ գող:

ԿՐԻՄ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐ

Թարգմ. Հ. ԱՄԻՐԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՄԸ ԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Յառաջ»ի Հոկտեմբեր 15ի թիւին մէջ, մասնաւոր ուշադրութեամբ կարդացինք «Մենք մեզի» վերնագրով խմբագրականը եւ նաեւ Գ. Խորէնի յօդուածը, ուր կային հայկական արուեստի թանգարանի եւ անոր բացման առթիւ խորհրդածութիւններ ու թելադրութիւններ :

Համաձայն ենք խմբագրապետին եւ Գ. Խորէնին հետ երբ կը յայտնեն թէ Ազ – ուեստի թանգարանը երկար ժամանակի եւ աշխատանքի կը կարօտի արդարացնելու համար իր անունը՝ մանաւանդ Փա – րիզի մէջ :

Յուսք մը սրտցաւ եւ Հայոց պատմու – թեան ու անցեալի արժէքները գնահատող ազգայիններ քովէ քով եկան եւ օրերով լծուեցան լուրջ աշխատանքի, իրականացնելու համար այս ձեռնարկը : Մենք երբ – քեք նպատակ չունեցանք աչքերը շլացնելու՝ սխալ թուականներ նշանակելով այս կամ այն առարկային վրայ : Ամիսներով դիմումներ կատարուած են հայրենակիցներու եւ օտարներու մօտ եւ հազար դժուարութիւններու հանդիպած ենք՝ փորը – կելու համար անոնց մօտ դանուած նչխար մը, արժէքաւոր ձեռագիր մը կամ մանրանկար մը : Երբ մեր դաղութը անտէր է դանազան մարզերու մէջ, միակ պատասխանատուն մենք չենք :

Ուզեցինք ի դին ամէն գոհողութեան տեւական ձեւ մը տալ Հայկ. գեղարուեստի գործին եւ ջանացինք զայն հաստատուն հիմերու վրայ դնել, նպատակ ունենալով նաեւ մեծապէս նպաստել Ֆրանք – եւհայկական յարաբերութեանց զարգացման : Ունեցանք պատուակալ նախագահ մը՝ Ակադեմական Ռընէ Կռուսէ եւ գե – զարուեստի աշխարհին պատկանող ծանօթ եւ ձեռնհաս անձնաւորութիւններ իրեւ առաջնորդ : Կազմեցինք վարչութիւն մը ծանօթ անձերէ :

Երկար ամիսներ իրարու քով գալով, միջոցը գտանք Թանգարանը «եկեղեցւոյ մէկ անկիւնէն» փոխադրելու աւելի ներկայանալի եւ հայ ժողովուրդին արժանավայել էնըքի Միւզէին չքեղ սրահներուն մէջ : Ուրեմն սկիզբէն գործը կազմակերպած է լուրջ անձնաւորութիւններով : Վարչութիւնը ամէն միջոց կը գործածէ գործի ընդարձակման համար եւ կը կատարէ դիմումներ մեր հայրենակիցներուն աջակցութիւնը ապահովելու : Երբ չատեր, գոհողութեան ոգիէ զուրկ, գործին լրջութիւնը չեն ըմբռներ, մենք յանցաւոր չենք, ընդհակառակն առանց յուսահատելու կ'աշխատինք ամէն գնով, պատշաճ ընդունելութիւններ սարքելու : Այս մասին ֆրանսական հանրային կարծիքը եւ մանաւանդ մամուլը իրենց գնահատանքը արտայայտած են մասնաւոր յօդուածներ – րով եւ դրուատիքներով :

Վարչութիւնս չատ լաւ գիտէ որ Ազուեստի թանգարանը երկար ժամանակի եւ աշխատանքի կը կարօտի արդարացնելու համար իր անունը : Մենք մեր համեստ բաժինը եւ գոհողութիւնը պիտի չզլա – նանք գործին յաջողութեան եւ հայ ժողովուրդի պատուաբեր աստիճանի մը հասցնելու զայն : Պիտի փափաքինք որ հայ մամուլը, մասնաւորականներ, հայ գեղարուեստասէր հասարակութիւնը գնահատելով գործին լրջութիւնը աջակցէին մեզի դարձնելու զայն համազգային ձեռնարկ մը, մեր պատմական, նուիրական անցեալի նշխարները եւ արժէքները կորուստէ փրկելու վսեմ գիտակցութեամբ առաջնորդուած :

Ի դիմաց վարչութեան նախագահ Ն. ՓՐԻՆՂԵԱՆ :

ԽՄԲ.— Նոյեմբեր հրատարակէ – ցինք այս նամակը, բացի «ամաքէօր»ներէ կազմուած վարչութեան ցանկէն որ ան – ուանական է :

Մեր գրածներուն պատասխանը չէ այս, որքան ալ վարպետօրէն խմբագրուած ըլլայ : Շռնդալից «ռէֆլամ»ներով տարփողուած այս ձեռնարկը իրական պահանջի մը համապատասխան պիտի ըլլար, եթէ կազմակերպուէր իրրեւ «Հայկ. Արուեստի Տուն» եւ ոչ թէ իրրեւ թանգարան, որ պետական գործ է եւ կը պահանջէ մասնագիտական ձեռնհասութիւն եւ մանաւանդ լրջութիւն :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ նոր չէնքի մը հիմնարկէքը դրուեցաւ մօտ ութ ամիս առաջ Պէյրութի Նչան Փալանճեան ճեմարանին քով «Համազգային»ի հողին վրայ ու անցքով մը կապուած չէնքին : Շէնքը կը բաղկանայ չորս յարկերէ, որոնց առաջինը «ՀՕՄ»ի անունով յատկացուած է մանկապարտէզի, երկրորդ եւ երրորդ յարկերը յատկացուած են նախակրթարանի դասարաններուն, իսկ վերջին յարկը գիշերօթիկներուն : Ամէնէն վերը նոր չէնքի «դալար տանիքն» է լայնար – ձակ հորիզոններով ու դէպի ծովն ու Լիբանանի լեռնալանջերը բացուող հմայիչ տեսարաններով, այս տանիքին վրայ տեղի պիտի ունենան աշակերտներու որոշ մարզախաղերը : Պէյրութէն կը դրեն թէ բացառիկ դեղեցկութեամբ չէնք մըն է, ճարտարապետական պարզութեամբ : Գիշերօթիկներու բաժինը արդէն բացուած է եւ ունի բաւական թիւով աշակերտներ :

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳ. ՔՂԱՔ. ժողովը իր վերջին նիստերը (14 հոկտ.) յատկացուց ազգապատկան ազարակներու վարձակալման ներկայ դրութեան, հողային նոր օրէնքով ստեղծուած հարցին քննութեան : Հողային բարեկարգութեան նոր օրէնքին կիրարկումով, Առաջնորդարանի տասնեակ մը վարձակալներուն թիւը կը բարձրանայ աւելի քան 700ի : Այս իրողութեան առջեւ նախորդ Քաղաք. ժողովը որոշած էր երեք ազգապատկան ագարակները յանձնել վստահելի անձերու, մէկ տարուան փորձի շրջանով : Նկատի ունենալով ժողովները, ժողովը որոշած է 1953 – 54 տարեշրջանի վարձակալութիւնները կատարել եւ անոնց մատակարարութիւնը չարունակել նախորդ տարուան դրութեամբ :

ՊՈԼՍՈՑ Ազգ. Հիւանդանոցին համար կեդր. ջեռուցման ամբողջ.կազմած մըղըկած է Պ. Ներսէս Կիւլպէնկեան Անգլիա – յէն, որով կարելի պիտի ըլլայ տաքցնել հիւանդանոցին բոլոր յարկաբաժինները եւ անջատ չէնքերը : Կազմածը կը բաղկանայ չորս մեծ անգլիական կաթսաներէ եւ անհրաժեշտ դոլարձակներէ : Բոլորը 85 անուտկներով, արդէն հասած են Պոլսոյ մաքսատունը : Դիմում կատարուած է Անգարա, առանց մաքսի հանելու համար :

ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻ մը չինելու համար Նիւ Ճըրզիի մէջ (Մ. Նահանգներ), ճաշի մը միջոցին հանգանակուած է 27 հազար տոլար : Հանդանակութիւնը կը չարունակուի : Ֆիլատէլֆիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ ալ թէյասեղանի մը առթիւ հանգանակուեցաւ 2500 տոլար երիցատուն մը դնելու համար :

ՄԵՖԵՆԱԴԻՏ – ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏ Ստեփան Գէորգեան Նիւ Պրիթընէն (Մ. Նահանգներ) Քովէյթ ղրկուած է, էլեկտրական ուժի գործարանի մը չինութիւնը վարելու, ինչպէս եւ Պարսից Ծոցի ջուրը օգտագործելու համար, իբրեւ ըմպելի :

ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏ Բ. ԿԱՆԱՉԵԱՆ Պէյրութէն եղիպտոս երթալով, ձեռնարկած է երդչախումբի մը կազմութեան : Երգահանդէս մը պիտի տայ Գահիրէի մէջ :

Պ. ՅՈՎՀ. ՍՐԱՊԵԱՆ, Գահիրէի «Մարքոնի» ընկերութեան պաշտօնեանէրէն «Ալ Րիֆայ»ի մզկիթին մաքսէը չինած է պըղինձով եւ երկաթով եւ նուիրած հանրապետութեան նախագահին : Զօր. Նեկիպ սքանչացումով դիտելէ ետք, զայն տրամադրած է Ցեղափոխութեան թանգարան – նին, եղիպտական թերթերը գովեստով կը խօսին այս նուէրի մասին, հրատարակելով նկարը :

ԵԳԻՊՏԱՀԱՑ 12տարեկան պատանի մը, զաւակը հանդուցեալ Տիգրան Կիւրինեանի, իր խնայած փոքր գումարը ղրկած է զօր. Նեկիպի, խնդրելով տրամադրել որբերուն : Հանրապետութեան նախագահը ջերմագին գնահատելով հայ պատանին, իրրեւ յիշատակ ղրկած է իր պատկերը եւ դէնք մը :

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԱՐԿԱԾԻ ՄԸ զոհ գացած է Մկրտիչ Եաղուպեան Օրլէնսայի մէջ (Մ. Նահանգներ), բեռնակիր ինքնաշարժի մը տակ մնալով : Ծնած էր Մալաթիա : Զերմ հաւատացող մըն էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Պրուքլինի (Մ. Նահանգներ) մէջ Սեպտ. 10ին մեռած է ընկեր Յակոբ Թոքաճեան : Պրուքլինի Հ. Յ. Դ. «Վռամեան» կոմիտէին վաստակաւոր անդամներէն էր : Ծնած էր Կարին 1885ին : Իր եղբայրներէն, նոյնպէս հաւատաւոր կուսակցական, Սեդրակը կը նահատակուի Իզմիրի մէջ, իսկ Մկրտիչը Ամերիկայէն կը մեկնի Հայաստան կամաւորական խումբերուն հետ եւ կը նահատակուի

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ.— Աշխարհի ախոյեանութեան մրցումները սկսած են երկու ամիսէ ի վեր : Բոլոր ազգային խումբերը կը կատարեն իրենց մրցումները զանազան երկիրներու մէջ : Այս առթիւ, Նոյ. 11ին, Բոլոմպի մարզարանին վրայ 50·000 հանդիսատեսներու ներկայութեան Ֆրանսա ճակատեցաւ Զուիցերիոյ ազգային խումբին դէմ : Այս անգամ Ֆրանսան ծանր պարտութիւն մը կրեց եւ Զուիցերիա յաղթական ելաւ 4–2ով :

ԿՈՓԱՄԱՐՏ.— Նոյեմբեր 10ին, Անիէռի թաղապետական սրահին մէջ, ծանօթ «փրօֆէսիոնէլ»ներու կոդքին մասնակցեցան՝ երկու հայ կռփամարտիկներ : Երեսուն տարուան մէջ առաջին անգամ ըլլալով երկու հայ կռփամարտիկ միեւնոյն սրահին մէջ, նոյն օրը յայտագրին մաս կը կազմէին ... : Նախ՝ Զամարեան յաղթեց Սօրիոյի կատարի կռիւ մը վերջ, յետոյ Կոթողեան պարտուեցաւ Վեթրոյէ (Քէչերով) :

Նոյն օրը, Ս. Բ. Նէօյլի կրկէսին վրայ, «ամաթէօռ» կռփամարտիկ Գասպարեան հաւասար մնաց Պէռնարի հետ :

× Կէս ծանրութեան Եւրոպայի ախոյեան Ժ. Հայրապետեան Նոյեմբեր 13ին պիտի ճակատէր Դամասկոսի մէջ, Պէռնառօ Բալբինի դէմ : Վերջին պահուն մրցումը յետաձգուած է Նոյեմբերի վերջը : Հայ ախոյեանը այդ օրը փորձ մրցում մը կատարեց Սուրիոյ ախոյեան Ֆաթիհ Թիւրքի դէմ, ի ներկայութեան 5000 հանդիսատեսներու եւ վեցերորդ շրջանին ճօֆառութով յաղթեց Ֆաթիհի :

× Նոյեմբեր 15ին, Սթատիումին մէջ տեղի ունեցան ըմբշամարտի մրցումներ, ի մասնակցութեան երկու հայ ըմբիշներու : Ժան Պօղոսեան 99 քիլօ 625 կր., դպեանեց նշանաւոր Մասի երրորդ շրջանին : Իսկ Մ. Ցարութիւնեան, նշանաւոր հայ ըմբիշը մինչեւ 3րդ շրջանին ծափեր – րու արժանացէ վերջ, 6րդ շրջանին յանկարծ պարտուեցաւ : ՍԱՐԳԻՍ Զ.

հայրենի հողին վրայ : Ընկեր Ցակոբն է հիմնած Պրուքլինի կոմիտէն 1913ին :

ՀԱԼԷՊԻ ՔԱՐԻՆ ԵՓԻՓԷ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ 1953 – 54 տարեշրջանի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցած է հոկտեմբեր 18ին մեծ հանդիսութեամբ եւ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը : Այդ օրը հռչակուած էր «Ճեմարանի Օր» : Նոր Գիւղի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ պատարագած և քարոզած է Լիբանանի առաջնորդ Տ. Թորգոմ եպս. Բարոյեան, պատարագէն ետք հոգեհանգիստ կատարուած է հանդուցեալ հայասէր բարերար Օր. Քարէն Եփիփէ յիշատակին : Ցետոյ տեղի ունեցած է ճեմարանին պաշտօնական բացումը նախագահութեամբ Զարեհ եւ Տ. Թորգոմ եպիսկոպոսներու : Այս առթիւ բոլորը այցելած են Քարէն Եփիփէի դերեզմանը, ծաղկեպսակներ դնելով :

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

— Կրնա՞ք այդ մարդը նկարագրել ինծի : Անգամ մը եւս հայր Լավինյի ճակատը կնճռեց մտածելու համար :

— Աւելի կարճահասակ էր եւ կունտ ու կլոր բաւ վերջապէս : Շիլ էր աչքի զարնելու աստիճան եւ ժպտուն :

Պ. փուարօ ինծի դարձաւ :

— Դո՞ւք ալ այդպէս տեսաք, Օրիորդ Լիթըրէն :

— Ոչ բոլորովին : Ես աւելի բարձրահասակ գտայ, թուխ եւ նիհար : Զնշմարեցի թէ շիլ էր :

Փուարօ ուսերը գնցեց, ճարահատ :

— Միշտ այսպէս է : Եթէ ոստիկանութեան պատկանէիք ինծի պէս պիտի մը – տածէիք : Երկու վկաներ միշտ տարբեր կերպով կը նկարագրեն նոյն մարդը : Իրար կը հակասեն ամէն մանրամասնութեան մէջ :

— Ինչ որ կը վերաբերի շլութեան, բացորոշապէս կը յիշեմ : Միւս կէտերու մասին թերեւս Օր. Լիթըրէն իրաւունք ունի : Երբ խարտեաշ կ'ըսեմ, ըսել կ'ուզեմ թէ Իրաքցիի մը համար այդ մարդը խարտեաշ էր, բայց զարմանալի չէ որ Օրիորդը զայն թուխ գտած է :

— Շատ թուխ, պնդեցի : Զիթագոյն աղտոտ մորթ մը ունէր :

Տոքթ. Բէյլի շրթունքները խածաւ ժպտելով : Փուարօ ձեռքերը վեր բարձրացուց :

— Անցնինք, ըսաւ : Տակաւին չենք գիտեր թէ ինչ կարեւորութիւն պէտք է ընծայել այդ անծանօթին տան չուրջը գտնուելուն, բայց ամէն գնով պէտք է գտնել զինքը : Շարունակենք մեր հարցաքննութիւնը :

Վայրկեան մը վարանեցաւ, դննեց սեղանին չուրջը գտնուղներուն դէմքերը ու դլխու թեթեւ շարժումով մը Պ. Բէյլըրը մատնանշեց :

— Տեսնենք, բարեկամս, պատմեցէք թէ ի՞նչ ըրիք երէկ կէս օրէ վերջ :

Հարցաքննուողին վարդագոյն եւ թշեղ դէմքը կարմրեցաւ յանկարծ : = Ե՞ս :

— Այո, դուք, նախ ձեր անունը եւ տարիքը :

— Քարլ Բէյլըր, 28 տարեկան :

— Ամերիկացի, այնպէս չէ՞ :

— Այո, Շիքակոյէն :

— Առաջին անգա՞մ է որ հոս կը գտնուիք :

— Այո, լուսանկարչական աշխատանքներով կը զբաղիմ :

— Ի՞նչ ըրիք երէկ կէսօրէ ետք :

— Օրուան ամենամեծ մասը մութ սենեակը անցուցի :

— Օրուան ամենամեծ մա՞սը :

— Այո, նախ քաշուած նկարները հանեցի, եւ յետոյ նկարուելիք առարկաները պատրաստեցի :

— Դո՞ւրսը :

— Ոչ, լուսանկարչատան մէջ :

— Մութ սենեակը այդ աշխատանոցին վրա՞յ կը բացուի : = Այո :

— Ուրեմն չհեռացաք ձեր լուսանկար – չատունէն : = Ոչ :

— Բակին մէջ անցած դարձածը նկատեցի՞ք :

Երիտասարդը գլուխը շարժեց :

— Ոչ, բան մը չտեսայ, չատ զբաղած էի, բեռնակառքին աղմուկը լսեցի եւ գործս լրացնելէ վերջ, դուրս ելայ տես – նելու համար թէ նամակ ունի՞մ : Այն ատեն էր որ ... իմացայ ...

— Ժամը քանիի՞ն սկսաք ձեր գործը արհեստանոցին մէջ :

— Մէկին տասը մնացած :

— Արշաւախումբին միանալէ առաջ կը ճանչնայիք Տիկին Լէյտնըրը :

— Ոչ, պարոն, հոս գալէ առաջ երբեք տեսած չէի զինքը :

— Փորձեցէք յիշել միջադէպ մը, հոգ չէ թէ չատ փոքր ըլլայ, որ կրնայ լուսաբանել մեզ :

Քարլ Բէյլըր գլուխը գնցեց եւ ըսաւ.

— Հաւատացէք, պարոն, որեւէ բան չտեսայ :

— Պարոն Էմմըթ :

Դաւիթ Էմմըթ իր յատակ եւ հաճելի ձայնով հետեւեալ ճշդրիտ յայտարարութիւնն ըրաւ. —

— Ժամը 12·45էն մինչեւ երեքին քառորդ մնացած, անօթներու կտորները կը գատէի, միեւնոյն ատեն հսկելով չարաճճի Ապոլլոհին վրայ :

Քանի մը անգամ պատչգամ ելայ օդնելու համար Տոքթ. Լէյտնըրի :

— Քանի՞ անգամ :

— Չորս, կարծեմ :

— Որքա՞ն ատեն կը մնայիք հոն :

— Սովորաբար երկու վայրկեան ... ոչ աւելի : Բայց մէկ անգամ մօտ կէս ժամ, գործի ձեռնարկելէ վերջ, տասը վայրկեան ուշացայ Տոքթ. Լէյտնըրի հետ վիճելով, թէ որ կտորները պէտք է նեռել **եւ որոնք պահել :**

— Եւ երբ վար իջաք տղան իր գործը ձգա՞ծ էր :

— Այո : Սաստիկ բարկանալով, կանչեցի զինքը որ եկաւ կամարակապ դուռնէն : Գացեր էր ընկերներուն հետ չաղակրատելու :

— Միայն ա՞յդ պահուն էր որ աշխատանքը ձգած էր :

— Մէկ երկու անգամ պատչգամ ղրկեցի զինքը անօթները տանելու :

Փուարօ ըսաւ ծանր չեշտով մը .

(Շար.)

մասնակցութիւնը : Ծրագրուած դաչին – քով չահողը պիտի ըլլայ Գերմանիան :

Ժողովրդական Շարժումի ներկայացուցիչը, Պ· Քոսթ Ֆլորէ, բացատրեց թէ միացեալ Եւրոպան «խաղաղութեան վճռական ազդակ մը պիտի դառնայ, անհետացնելով Ֆրանքօ-Գերմանական հակամարտութիւնը եւ անզօրութեան դատապարտելով զերման պինապաշտութիւնը : Ան – նոնք որ կը մերժեն միացեալ պաշտպանութիւնը պէտք է ընդունին զերման բանակին վերածնունդը: Երբեք կարելի չէ ապահովութեան ազդակ մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի համար » :

Ուրիշ ընկերվարական երեսփոխան մը, Կուէն (Նախկին վարչապետ) ըսաւ թէ Եւրոպան կորնգուցած է իր ղեկավարի դիրքը: «Երէկ ասխարհի սեղանաւորն էր, այսօր կը մուրայ: Բայց Եւրոպայի ան – կումը ոչ կաղմական է, ոչ ալ անդարմանելի· վանդի իր անտեսական հիմքը առողջ է, եթէ կարելի ըլլայ կաղմակերպել ի չահ բոլորին»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԵՐԴ ՄԸ ՊԱՑԹԵՑԱԻ Սթրազպուրկի մէջ եւ վեց հոգի մեռան: Պայթիւնը սկըսաւ Գշ· առտու եւ չարունակուեցաւ ընդհատաբար մինչեւ իրիկուն, տեւելով տասը ժամ: Իւրաքանչիւր պայթիւն կը տարսէր ջրջակայ պիւղերը: Առաջին տաթիւ ապչտին վայրը հասաւ Սթրազպուրկի պինուորական հրամանատարը, եւ հրահանգեց զօրքին պաշարել այն բլուրը ո – րուն վրայ հաստատուած է բերդը, ինչպէս եւ պարպել քանի մը գիւղեր: Բերդը, որ կը կոչուի մառելալ Ցորի անունով, չինուած է հարիւր տարի առաջ եւ 1870ին օդտագործուեցաւ Գերմաններու կողմէ, Սթրազպուրկի վրայ յարձակելու համար: Կ'ըսուի թէ երկու հարիւր թոն պայթուցիկ ամբարուած էր բերդին մէջ :

ԹՐՈՒՄԸՆի դէմ բացուած պայքարը հետզհետէ կը աստականայ Մ· Նահանգներուն մէջ: Դատական նախարարը նոր յայտարարութեամբ մը կ'ըսէ · — «Դուք չրջապատուած էիք համայնավար լրտես – ներով»: Նախկին նախագահն ուրիշ բա – ներ կը պատմէ :

ԹԷՀՐԱՆէն կը հեռագրեն թէ Տոքթ· Մոսատեղ ականջները փակեց, երբ կը հնչէր իր արտաքին նախարարին՝ Հոսէյն Ֆաթեմիի ճառը, ձայնագրի վրայ: Այդ ճառը խօսուած էր Օղոստ· 17ին եւ բուռն խօսքեր կը պարունակէր Շահին դէմ :

ԳԱԻԱՌԻն ԵԿԱԾ հողագործները միս կը ծախեն Փարիզի կարգ մը չուկաներուն մէջ, ուղղակի չաճախորդներուն: Կ'ուզեն ապացուցանել թէ օրքան աժան կարելի է ծախել առանց միջնորդի: Ուրիշներ ալ փայտ եւն· բերած են գաւառէն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Աննա Բուդաղեան եւ որդին կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի ողբացեալ ՏԻԳՐԱՆ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆԻ յիշատակին իր մաչուան տասնամեակին առթիւ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Տիգրան Պազալեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պազալեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Աչճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Զարնիչանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ· Խաչատուրեան եւ զաւակները, Պ· Գրիգոր Անտոնեան: Պ· Ժողէֆ Հաքիմ եւ Փէտրոս ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի ժամը 10·30ին պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի մատուցուին ողբացեալ՝ ԱՆՆԱ ՊԱՊԱԼԵԱՆի (ծնեալ Անտոնեան) եւ ամուսնոյն մահուան 4րդ տարելիցին առթիւ, Փարիզի հայ կաթողիկէ եկեղեցին՝

10bis, Rue Thouin
Métro Monge ou Cardinal Lemoine

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները :

ԹԼԳԱՍԵՂԱՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Ալֆորվիլի Նոր Սերունդի մասնաճիւղի կողմէ, ի պատիւ ծնողներուն: Այս չաբաթ ժամը 21ին, Ցովհաննէս Տէր Ցակոբեանի սրահը, 112թէր ռիւ Էթիէն Տօլէ, իջնել Փըթի փօն:

Կը խօսի Կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը: Գեղարուեստական բաժին :

Մուտքը ազատ է :

Հ· Ց· Դ· Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդրոնական կոմիտէն կը ծանուցանէ թէ ողբացեալ

ԸՆԿԵՐ ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆի

յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր հինգչաբթի, ժամը 2·30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն) :

Եկեղեցական արարողութենէն վերջ, մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գերեզմանատունը :

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուին մարմիններու, խումբերու եւ ազգ· կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, ինչպէս եւ բոլոր ընկերները եւ բարեկամները :

Տիկին Մաւի Սողոմոնեան եւ զաւակները (Նիս), Տէր եւ Տիկին Արամ եւ Աչխէն Սողոմոնեան եւ իրենց զաւակը (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Հայկ Զրուանդեան, Տէր եւ Տիկին Զաքարեան եւ Խաչատկեան, Վաքիֆ եւ Քամէ ընտանիքները խորունկ վչտով կ'ողբան իրենց կնքահօր եւ բարեկամին

Պ· ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի

անդարմանելի կորուստը :

Տէր եւ Տիկին Սիսակ Սիսլեան եւ զաւկը, Սեդա սրտի խոր վչտով կ'ողբան իրենց չատ սիրելի կնքահօր՝

ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի

անդարմանելի կորուստը :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» հնթակոմիտէն կազմակերպած է ընկերատհամակրական իրն – ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միէել:

Կը խօսի ընկեր ՀԱՑԿ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ
Կը նուագէ Գարեգին (Թառ) :
67, Ավընիւ ժան ժօռէս, Քաշան :

Հաղորդակց· — Մէթրօ Լա Լիպեր տը Սօ, իջնել Պանէօ: Օթօպ· Փորթ տ'Օր – լէանէն 188 թիւ եւ իջնել Սիթէ ժարտէն: Մուտքը ազատ է :

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ
Ի ՊԱՏԻՒ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
Ա Ռ Թ Ի Ի

Նոյ· 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին: Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՑԱՌԱՋ խմբագրատունը :

Ճաշագինը 800 ֆրանք :

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նոյեմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն: Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահմանափակ են :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ դիշեր, ժամը 9ին, Ապգ· Տան մէջ : Նիւթ՝ «Խաչատուր Աբովեանի կեանքն ու գործը» — Դասախօս Սերժ Թորոսեան :

Այս առթիւ Պ· Քիւրկեան կ'երդէ Ա – բովեանի երգը: Պիտի կարգացուին կը – տորներ Աբովեանէն :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին :

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմելով ՎԱՀԷ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆի,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

Imp. Araxes - 46. rue Richer, Paris

ՆՈՐԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՑԻՇԵՑՆԵՆՔ

Եօթը ամիս վերջն ալ, կարգ մը թերթեր եւ Միութիւններ կը չարունակեն «Ցառաջ»ի հին հասցէն դրծածել :

Այդքան դժուա՞ր է հասցէ մը ճշդել ···

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ· Միութիւնը կը ծանուցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ· 21-22ին, չաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի :

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգապետը եւ քաղաքապետը :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ :

ԿԱՐԳ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 21 Նոյ·— ժամը 16ին, կարգ օծման եկեղեցւոյ եւ խորաններու : Երեկոյեան ժամերգութիւն :

Կիրակի 22 Նոյ·— ժամը 8ին: Առաւօտեան ժամերգութիւն: Ժամը 10ին Ս· Պատարագ: Ապա հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ չիմութեան նպաստող ազգայիններու, ննջեցեալոց յիշատակին :

Կը հրաւիրենք անխտիր բոլոր բարեպաշտ հայրենակիցները ներկայ ըլլալ այս բացառիկ հանդիսութեան: (Կնիք)

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ·ին չաբաթ դիշեր կազմակերպած է իր առաջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51, Rue Gringnan

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս: Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր: ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենեսիկի Մխիթարեան հաստատութեան վրայ :

Տոմսերու համար դիմել· —

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien
Beaumont.

եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ :

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի (Լէ ք'Օլիվ) թաղին մէջ վիլլա մը, որ ունի մէկ ընդարձակ հիւրանոց, (6×3·5) սենեակներ, մուտք, դաւիթ մը, պահարան (տէպարա), խոհանոց, կառատուն, (9×4ի վրայ), 800 մեթր պարտէզ, հաւնոցով, աղբիւր, փայտանոց եւն·: Կ'ուզեն փոխանակել բնակութեան համար փարիզ չարկաբաժնի մը կամ վիլլայի մը հետ, որ ունենայ նոյնպէս երեք դլխաւոր սենեակ, խոհանոց եւն·:

Դիմել՝ Բալուեան ղրաւունը՝
43, Rue Richer, Paris (9e)

AGENCE DES MATHURINS
58, Rue des Mathurins, Paris (8e)
Tél· ANJ. 48 - 62
BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS
PROPRIÉTÉS

ՁԵԶԻ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ·—
Անիկա կայարանին մօտ, երեք սենեակ, խոհանոց, լուացարան, մուտք, երկու միլիոնի :

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ·— *Նոր չէնքի մը մէջ բնակութեան համար տրամադրելի 1954 յունուարին, երեք սենեակնոց առանձին մը, խոհանոց, մուտք, բաղնիք, արդիական ամէն չարմանիքներով (քոնֆոռ): Գինը 4·600·000, որուն 50 առ հարիւրին համար վճարումի դիւրութիւն, 25 տարուան վրայ :*

Պետական նպաստ չինութեան համար

Ազատ է կալուածական տուրքէ:

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ·— *Սթիւտիօ, մուտք, խոհանոց, բաղնիք, տէպառա : Հանդուրժող պայմաններով, մէկուկէս միլիոնի :*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինգչաբթի ժամը 21·15ին, Ազգ· Տան մէջ (Ա· յարկ): Կը խօսի ընկեր Հր· Բալուեան, նիւթը «Մեր ազգային կեանքն վէպին զարթօնքը»: Կը հրաւիրուի դրասէր հասարակութիւնը : — Հայերէնի դասերը ժամը 20ին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան Հնթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հասաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս հինգչաբթի ժամը 20·30ին, Ավընիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանի ներքնասենեակը, (101 Ավընիւ տը Սաֆս) : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Փոր թա'Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս երկուչաբթի ժամը 15ին, ժանթիլիի դպրոցին սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Պանէօ Քաշանի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 15ին, ընկերուհի Ա· Փափազեանի բնակարանի մէջ՝ 6, ռիւ Շարլը Միշէլ, Պանէօ: Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ՖՐԱՆՔՐԵԻՀԱՑԿԱԿԱՆ բարեկամական Միութեան ժողովը այս հինգչաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հասաքատեղին:

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻ·— Պ· Արտաւազդ Մելիքեան :

ՆԻՍ·— Մասրլէնի Հայոց եկեղեցիին մէջ 2 Մայիսի խորհրդակցական ժողովէն ընտրուած հաչւաբար մարմինը իր պաշտօնը վերջացած նկատելով ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 15ին դպրոցի սրահը, Նիսի եւ չրջանի հայ հասարակութիւնը բացատրելու եւ օրինաւոր հիմերու վրայ դնելու համար կրօնական ընկերութեան եկեղեցական եւ ազգային դործունէութիւնը :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Բ· Ը· Միութեան Նուպարեան Մաեւնադարանը կազմակերպած է դասախօսութիւն մը այս չաբաթ, ժամը 17·30ին, 11 Սէուտօ Ալպօնի: Դասախօսն է Պ· ՑՈՎՍԷՓ ՍՎԱՃԵԱՆ, Փասթէօրեան հաստատութենէն, նիւթը՝ «Նոր զգայուն մարմիններ՝ դիտական կիրարկութեանց համար»: Դասախօսը փորձերով պիտի պարզէ չրալուսանկարչական իր դիւտին սկզբունքները եւ կարեւոր կիրարկութիւնները: Նիւթ մը որ զբաւած է միչազգային դիտական աչխարհին ուչադրութիւնը: Մուտքը ազատ է :

ԼԻԼԱՑԻՆ

ԼԻԼԱՑԻՆ

ՄԻՇՏ ԼԻԼԱՑԻՆ

ՀԱՄԵՂ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՄԱՏՉԵԼԻ
եւ մանաւանդ հաճելի ճաշ մը ընելու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
մը իր նոր յայտագրով :
24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լաւ վերճակ աչխատաւոր կամ աչխատաւորուհի մը :
Դիմել՝ ՆԱՉԱՐԵԱՆի
9, Ave. Calmels, Bois - Colombes
Tél. CHA. 00 - 55

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ :
Նոր գիներ
Articles polichinelles ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՀԱՅՐԱՏԻ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300

Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — VENDREDI 20 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7223 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2634

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԻՒՆՈՏ ՋԱՒԵՇՏ

●

Մրոտելու, չարախօսելու, խեղաթիւրելու եւ մոլորեցնելու բոլոր ձեւերը փորձեցին :

Բաբեհեղդանային խեղկատակութիւն – ներ եւ թրքաբարոյ տեսարաններ ալ սարքեցին :

Անընդհատ լարեցին լրտեսական ցանցը :

« Մերկացումներ » եւ մատնութիւնները կատարեցին աշխարհի բոլոր լեզուներով :

Եւ սակայն, չեն յաջեցած տակաւին :

Չեն յաջեցած, վասն զի քաղաքական, դաղափարական պայքար չէ որ կը մղեն, այլ տմարդի, տեսլական խաչակրութիւն մը, «թշնամին թաղելու համար» :

Եւ քանի կը ձախողին, այնքան կը կատղին : Փրփուր կը տեղան եւ արիւն կ'երազեն :

Լրագրականը չբաւեց, այժմ ալ դեղարուեստական մարզանքներ կը կատարեն, միեւնոյն առաջադրութեամբ, — ձաղկել, վարկաբեկել, «հայ ժողովրդի ոխերիմ թշնամի» ներկայացնել Դաշնակցութիւնը, որ դարձեր է կատարեալ մղձաւանջ :

Ահա վերջին օրինակը, — արիւնոտ դաւեչտ :

«Սովետական Գրականութիւն եվ Արվեստ» ամսագրի 1953 Հոկտեմբերի թիւին մէջ հրատարակուած է դրամա մը, « Վերածնունդ » :

Երկու նշանաւոր անձանօթներ, Գ. Տեր Գրիգորյան եւ Լ. Կարապետյան, 43 էջ մրոտեր են, իբրեւ նիւթ առնելով Հայաստանի այն եղերական դէպքերը որ յանգեցան հանրապետութեան տապալման :

Այս ողորմելի չարադրութեան մէջ ի – բար խառնուած են ոչ միայն սուտն ու իրաւը, ծիծաղելին եւ զզուելին, այլեւ անցուդարձին թուականները :

Մէկ խօսքով, թատերախաղը խմբագրուած է համաձայն պատուէրի : Ի՞նչ նշանակութիւն ունին պատմ. փաստերը : կը բաւէ որ վարպետը հաւնի եւ ամբոխը ծափահարէ :

Թէեւ, ամբողջութիւնը այնքան ձախաւեր է որ, կրնաք վստահ ըլլալ թէ երեւանի մէջ իսկ պիտի արգահատին, եթէ բեմադրուի :

Դերակատարներէն մէկը բանաստեղծ Ցովհ. Թումանեանն է (Թամանեան), որ ուղղակի կը զործակցի եղեր բոլշեւիկներուն, ի խնդիր նոր կարգերու ...

Միջանկեալ՝ կը պարզուին կարմիր զործակալներու յայտնի եւ զաղտնի դաւերը՝ հայրենիքին դէմ :

Երկու անխելք եւ անճարակ հեղինակները նշանաւոր պիւտ մը յղացեր են, զոհացում տալու համար օրուան պահանջներուն :

Զաւեշտին մէջ իբրեւ գլխաւոր դերա – կատար կը ներկայանան Դաշնակիցներու ամերիկացի լիազօրը, գնդ. Հասկել եւ Թուրք զօրավար մը (գեներալ) որ ի վերջոյ կը ստիպուի փախչիլ Հայաստանի վարչապետին հետ ...

Հասկել ընդունելութիւն մը սարքած կ'ըլլայ Երեւան, իր բնակարանին մէջ, հրաւիրելով Ֆրանսական եւ անգլիական ներկայացուցիչները եւ Թուրք զօրավարը : Կը խօսին հայկական հարցի մասին : Ամերիկացի լիազօրը կ'ըսէ, խօսքը ուղղելով Թուրք զօրավարին, — «Հայկական հարցի լուծումի ձեր ներքին գործն է» :

Այդ ֆահուն ներս կը մտնէ Հայաստանի Դաշնակցական կառավարութեան վարչապետը (պրըմիէր մինիստր) : Հասկել կը փութայ ներկայացնել Թուրք զօրավարը.

— « Ա՛, մինիստր պրըմիէր, ծանօթացէք, խնդրեմ, ամերիկեան բանակի մայոր Ջոն Ֆիլիսթ... ժամանել է Հայաստան, ձեր բանակին ռազմական օգնութիւն ցոյց տալու գործով » :

Այսքանը ճաշակեցէք, անգամ մը եւս կը խօսինք :

Շ.

ՕՏԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ի՞ՆՉ ԲԱՆԱՁԵՒ ՊԻՏԻ ՔՈՒԷԱՐԿԵՆ

●

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՄԱՍԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ

Ազգ. ժողովը արտաքին քաղաքականութեան վիճաբանութիւնները կը վերջացնէ այսօր, ուրբաթ : Ցետոյ պիտի լսուին կառավարութեան բացատրութիւնները :

Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ աւելի շատ խօսակցութիւններ տեղի ունեցան նրբանցքներու մէջ քան ժողովի պահուն : Բանաձեւերը պատրաստ էին արդէն : Նոյն օրը խօսեցաւ ձախակողմեան խմբակցութեան մը ներկայացուցիչը, Պոնֆու, որ կը կասկածի թէ եւրոպական բանակի դաշնակիցները պիտի ծառայէ Գերմանիոյ չափերուն, ի վնաս Ֆրանսայի : «Գերմանիա յանձնառութեան տակ պիտի մտնէ մինչեւ իր վերամիացումը, մինչդեռ Ֆրանսայի յանձնառութիւնը պիտի տեւէ չորս տարի : Ա. Միութիւնը պատեհ ժամուն պիտի չօգտուի՞ այս կացութենէն : Մենք պէտք է պահանջենք սերտ միութիւն Անգլիոյ հետ, Սարի հարցին լուծումը, Ցորանական Միութեան պահպանումը, ապատ ազգերու զործակցութիւնը Ֆրանսայի հետ, Հնդկաչինի մէջ :

Նախկին նախարար Մանթոն (ժողովը – ղական – կաթոլիկ) պաշտպանեց եւրոպական միութեան եւ միացեալ բանակի ծրագիրը : Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ 15 պետութեանց մէջ միայն Ֆրանսան է որ տակաւին Ազգ. ժողովին վաւերացման չէ յանձնած Մարդու Իրաւունքներու պայմանագիրը : Իր կարծիքով, կառավարութիւնը պէտք է վաւերացնէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը եւ յարակից համաձայնութիւններ : «Ինչպէս կ'ըսէր արտաքին զործերու նախարարը, միայն եալ Եւրոպան կրնայ կազմուիլ առանց վտանգելու Ֆրանսայի միութիւնը » :

Համաչնաւոր երեսփոխաններէն Պիյու խօսք առնելով ըսաւ թէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը «մահուան կը դատապարտէ Ֆրանսան : Վերազինելով արեւմտեան Գերմանիան, Մ. Նահանգները կ'ուզեն ոտիկան ունենալ Եւրոպայի մէջ» : Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ Ցորանսա չէ ընդունած Ա. Միութեան առաջարկը՝ Հնդկաչինի ժողով մը գումարելու եւ միջազգային վէճերը լուծելու համար : Եզրակացնելով, կրկնեց թէ «համաչնաւոր կուսակցութիւնը պատրաստ է զործակցելու բոլոր անոնց հետ որոնք հակառակ են Փարիզի եւ Պոնի համաձայնութեանց » :

Վիճաբանութեանց ընթացքին պարզուեցաւ որ ընկերվարականները երկու մասի բաժնուած են : Քառասուն երեսփոխաններ հակառակ են եւրոպական դաշնագրի վաւերացման, հետեւաբար չեն ուզեր մասնակցիլ քուէարկութեան : Կուսակցութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարելով, մեծամասնութեամբ որոշեց որ կարգապահութիւնը յարգուի, երբ կընկերվարական բանաձեւ մը ներկայացուի : Վէճը չէ լուծուած տակաւին : Ընդհանրապէս ներկայացուցիչները եւ Թուրք զօրավարը : Կը խօսին հայկական հարցի մասին : Ամերիկացի լիազօրը կ'ըսէ, խօսքը ուղղելով Թուրք զօրավարին, — «Հայկական հարցի լուծումի ձեր ներքին գործն է» :

Այդ ֆահուն ներս կը մտնէ Հայաստանի Դաշնակցական կառավարութեան վարչապետը (պրըմիէր մինիստր) : Հասկել կը փութայ ներկայացնել Թուրք զօրավարը.

— « Ա՛, մինիստր պրըմիէր, ծանօթացէք, խնդրեմ, ամերիկեան բանակի մայոր Ջոն Ֆիլիսթ... ժամանել է Հայաստան, ձեր բանակին ռազմական օգնութիւն ցոյց տալու գործով » :

Այսքանը ճաշակեցէք, անգամ մը եւս կը խօսինք :

Շ.

Ի՞ՆՉ ԲԱՆԱՁԵՒ ՊԻՏԻ ՔՈՒԷԱՐԿԵՆ

●

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՄԱՍԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ

Ազգ. ժողովը արտաքին քաղաքականութեան վիճաբանութիւնները կը վերջացնէ այսօր, ուրբաթ : Ցետոյ պիտի լսուին կառավարութեան բացատրութիւնները :

Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ աւելի շատ խօսակցութիւններ տեղի ունեցան նրբանցքներու մէջ քան ժողովի պահուն : Բանաձեւերը պատրաստ էին արդէն : Նոյն օրը խօսեցաւ ձախակողմեան խմբակցութեան մը ներկայացուցիչը, Պոնֆու, որ կը կասկածի թէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը պիտի ծառայէ Գերմանիոյ չափերուն, ի վնաս Ֆրանսայի : «Գերմանիա յանձնառութեան տակ պիտի մտնէ մինչեւ իր վերամիացումը, մինչդեռ Ֆրանսայի յանձնառութիւնը պիտի տեւէ չորս տարի : Ա. Միութիւնը պատեհ ժամուն պիտի չօգտուի՞ այս կացութենէն : Մենք պէտք է պահանջենք սերտ միութիւն Անգլիոյ հետ, Սարի հարցին լուծումը, Ցորանական Միութեան պահպանումը, ապատ ազգերու զործակցութիւնը Ֆրանսայի հետ, Հնդկաչինի մէջ :

Նախկին նախարար Մանթոն (ժողովը – ղական – կաթոլիկ) պաշտպանեց եւրոպական միութեան եւ միացեալ բանակի ծրագիրը : Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ 15 պետութեանց մէջ միայն Ֆրանսան է որ տակաւին Ազգ. ժողովին վաւերացման չէ յանձնած Մարդու Իրաւունքներու պայմանագիրը : Իր կարծիքով, կառավարութիւնը պէտք է վաւերացնէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը եւ յարակից համաձայնութիւններ : «Ինչպէս կ'ըսէր արտաքին զործերու նախարարը, միայն եալ Եւրոպան կրնայ կազմուիլ առանց վտանգելու Ֆրանսայի միութիւնը » :

Համաչնաւոր երեսփոխաններէն Պիյու խօսք առնելով ըսաւ թէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը «մահուան կը դատապարտէ Ֆրանսան : Վերազինելով արեւմտեան Գերմանիան, Մ. Նահանգները կ'ուզեն ոտիկան ունենալ Եւրոպայի մէջ» : Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ Ցորանսա չէ ընդունած Ա. Միութեան առաջարկը՝ Հնդկաչինի ժողով մը գումարելու եւ միջազգային վէճերը լուծելու համար : Եզրակացնելով, կրկնեց թէ «համաչնաւոր կուսակցութիւնը պատրաստ է զործակցելու բոլոր անոնց հետ որոնք հակառակ են Փարիզի եւ Պոնի համաձայնութեանց » :

Վիճաբանութեանց ընթացքին պարզուեցաւ որ ընկերվարականները երկու մասի բաժնուած են : Քառասուն երեսփոխաններ հակառակ են եւրոպական դաշնագրի վաւերացման, հետեւաբար չեն ուզեր մասնակցիլ քուէարկութեան : Կուսակցութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարելով, մեծամասնութեամբ որոշեց որ կարգապահութիւնը յարգուի, երբ կընկերվարական բանաձեւ մը ներկայացուի : Վէճը չէ լուծուած տակաւին : Ընդհանրապէս ներկայացուցիչները եւ Թուրք զօրավարը կը կարծեն թէ դաշնագիրը վաւերացնել կարող մը վերապահումներով) :

Տեղական թերթերը կը կարծեն թէ դաշնագիրը բաւարար մեծամասնութիւն մը կընայ ունենալ, միջին բանաձեւ մը քուէարկելու համար :

.....

ԱՒՍՏՐԻՈՑ Ֆրանսական զօրքը հետզհետէ կը քաշուի : Ցարդ պարպուած է տասը հազար պինուորներուն մէկ երրորդը : Վիէննայի մէջ ձերբակալուեցան տասը Նոր Նացիականներ :

ԻՍՐԱՑԵԼԻՆ ներկայացուցիչ մը դնաց Մոսկուա, քարիւղ դնելու համար :

ԹՐԻԷՍԹԷԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

●

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԻՏԱԼԻՈՑ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Իտալիոյ երեսփ. ժողովին Դչ. օրուան նիստին մէջ ութ հարցապնդումներ եղան Թրիէսթէի վերջին դէպքերուն եւ դահլիճի քաղաքականութեան մասին : Վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին զործերու նախարար է, բացատրութիւններ տալով, մանաւանդ պատասխանեց Անգլիոյ հանդէպ : Ցետոյ ըսաւ թէ դուռը բաց է դիւանագէտներուն առջեւ, Հինգերու ժողով մը գումարելու եւ խնդիրը կարգադրելու համար : Այս առթիւ յուսախաբութիւն յայտնեց Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու վերջին յայտարարութեանց համար : «Մենք ուրիշ բան կը սպասէինք, մանաւանդ Հոկտ. 8ի անգլեամերիկեան որոշումէն վերջ» : Վարչապետը պատը մերժեց համայնավար բանաձեւ մը որ կը թելադրէր Ազգ. ժողովին դիմել : Գալով Թրիէսթէի արիւնալի դէպքերուն, ըսաւ թէ զրգռիչներ դեր ունեցած են, պղտորելու համար Իտալիոյ եւ դաշնակիցներուն յարաբերութիւնները : Իր յայտարարութեան համաձայն, դաշնակից – ները սխալ մը զործեցին արգիլելով իտալական զրօշին պարզումը Թրիէսթէի քաղաքապետարանին վրայ : Ուրիշ «աւելի ծանր եւ անարդարանալի սխալ մը զործեց ոստիկանութիւնը, եկեղեցի մտնելով, կրակ բանալով, զուգարաններ ըսպաննելով եւ վիրաւորելով : Այս միջադէպը պատճառ եղաւ ուրիշ զոյգ – րու, աւելի ծանր դէպքերու եւ նոր զոհեր ունեցանք : Իտալիա պահանջներ պիտի ներկայացնէ, երբ քննութիւնները վերջանան : Խնդիրը լուծեան պիտի չդատա – պարտենք դիւանաթուղթեր դիզելով » :

Այսպէս կամ այնպէս, Իտալիա չուզեր փոս մը բանալ իրեն եւ դաշնակիցներուն միջեւ եւ անձկութեամբ կը սպասէ վէճին կարգադրութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱ ԻՆՉՈ՞Ւ ՄԵՐԺԵՑ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա – րը, Ֆ. Տըլլըս ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ Ա. Միութեան վարիչները ցարդ մերժե – ցին Արեւմուտքի հետ քննել եւրոպական խնդիրները, վասն զի կը կորսնցնեն իրենց իշխանութիւնը երկաթեայ վարագոյրին ետին եղած ժողովուրդներուն վրայ : «Կը յուսամ թէ ազատ ազդերը պիտի կրնան պահել այս բարոյական եւ դիւանագիտական նախաձեռնութիւնը, միչտ պատրաստ ըլլալով քննել բոլոր վիճելի խնդիրները, եւրոպայի վերաբերին թէ Ասիոյ կամ սպառազինութեանց : Բայց Ռուսերուն հետ խորհրդակցութիւնը պէտք չէ յանգի այնպիսի եղրակացութեան մը որուն միակ արդիւնքը պիտի ըլլայ բարոյապէս վաւերացնել Մոսկուայի տիրապետութիւնը 15 երկիրներու վրայ որոնք անկախ էին երբեմն» :

Նախարարին կարծիքով, ազատ աշխարհին կատարած յառաջդիմութիւնները ի վերջոյ պիտի խորտակեն խորհրդային լուծը «դերութեան համաչխարհային ճակատին վրայ : Ոչ անհրաժեշտ է, ոչ ալ ցանկալի՝ բուռն յեղափոխութիւն մը հրահրել» : Տըլլըս խօսեցաւ նաեւ գաղթավայրերու անկախութեան մասին : «Ազատ աշխարհին զերազանցութիւնը օրինակ պիտի հանդիսանայ բոլորին համար. օրինակ մը որ համայնավարութիւնը պիտի զրկէ իր քարոզչական հնարքներէն : Այն առեն բռնակալութեան մակընթացութիւնը պիտի ընկրկի դարուս երկրորդ կիսուն, ինչպէս ընկրկեցաւ վերջին դարու առաջին կիսուն » :

× Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ որեւէ պաշտօնական օրակարգ մշակուած չէ Պերմուտայի ժողովին համար : Բայց պիտի քննուին բոլոր հիմնական խնդիր – ները, ինչպէս եւ Ա. Միութեան հետ եղած յարաբերութիւնները :

Նախագահ Այզընհաուըր իր լրագրական ասուլիսի ընթացքին յայտարարեց թէ երեք Մեծերը Պերմուտայի մէջ պիտի քննեն բոլոր այն խնդիրները որ կապուած են համայնավարութեան դէմ մղուած պայքարին հետ : Իր կարծիքով, ժողովը պիտի փարատէ բոլոր թիւրիմացութիւնները երեք երկիրներուն միջեւ :

.....

ԵԳԻՊՏՈՍԻ դահլինկէց արքան, Ֆարուք, պիտի դաւաւի Գահիրէի յեղափոխականներուն առջեւ, ի բացակայութեան : Ամբաստանագիրը չէ հրատարակուած տակաւին :

ՕՆՈՒՆԴԻ արձակուրդը պիտի սկսի Դեկտ. 23ին եւ պիտի տեւէ մինչեւ Ցունուար 4 :

ԹՐԻԷՍԹԷԻ դէպքերու մասին հարցապնդումներ եղան Իտալիոյ երեսփ. ժողովին մէջ : Վարչապետը չուզեր մասնակցիլ Հինգերու ժողովին, առանց որոշ հաւաստիքներ առանալու իտալական իրաւունքներու մասին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱՆԻՐԱՒ ԳԱՆԳԱՏ ՄԸ

Թուրք հրապարակագիր մը, Օսման Նէպիոզլու, որ վերջերս Լիբանան գացած էր, իր տպաւորութիւնները կը հրատարակէ «Եիրմիճի Ասըր» (Քսաներորդ դար) շաբաթաթերթին մէջ :

Աւելորդ է ըսել թէ Պէյրութի մէջ ալ կը գտնէ «Թուրքիայէն գաղթած բազմաթիւ Հայեր որոնք հայրենիքի կարօտովը կը տոչորին» :

— *Ա՛խ, ըսեր է մէկը, հառաչելով, Թուրքիոյ մէջ հանդիստ կ'ապրէինք, այդ Անգլիացիներն ու Ֆրանսացիները մեզ ի – բար ձգեցին եւ պատճառ եղան որ հայրենիքէն հեռանանք* » :

Ձեմ գիտեր ինչո՛ւ մտածեր է յիշել իրար զգողներուն գլխաւորը — Ռուսը :

Այս չէր բսելիքս :

Թուրք յօդուածագիրը զգայացունց նորութիւն մը կը պատմէ :

Պէյրութի մէկ վաճառատան մէջ երկու թուրք ընտանիքներ կը խօսին : Ցանկաթծ կիները կ'բսեն այրերուն,— Դուք պան – դոկ գացէք, մենք իիչ մը շուկան պտըտինք :

— *Ի՛նչ յանդգնութիւն, կը բացագանչէ այրը. Խաթանպուլի մէջ միանգամ փողոց չէիր ելլեր :*

— *Այո, բայց ահա հինգ օրէ ի վեր հոսհամ, մէկ հատիկ այր արմուկովն անգամ ինծի չէսուեցաւ :*

Եւ Օսման Նէպիոզլու կ'ողբայ .

— «*Խաթանպուլի մեր փողոցի կրթութենէն ուղղակի ամչցայ : Խաթանպուլի մէջ պատուաւոր կին մը այլեւս չի համարձակիր փողոց ելլել : Օր մը չուէտացի աղջիկ մը Պէյօղլուի Շիտակին վրայ անպատուեցուցին կուլար : Աղջիկը խելօքիկ մը քալած ատեն, քանի մը անգամ զայն կամթած էին : Դատարկապորտներն ու անկիրթ անոպաները տէր – տիրական դարձած են Խաթանպուլի փողոցներուն : կարօտով կը յիշենք Խաթանպուլի երբեմնի բարեկրթութիւնը : Այլեւս ամչնանք*» :

Պայ Օսման չարաչար կը սխալի :

Ամչնա՞լ : Ընդհակառակն. պէտք է պարծենալ :

Խաթանպուլի երբեմնի բնակիչները նօսրացան, եւ այժմ անոնց տեղը բռնած են «թիւրքօղլու թիւրք» բազմութիւններ :

Զգեցէք որ խեղճերը ազատ – համար – ձակ ցուցադրեն իրենց բնածին արժանիքները, կիները կամքելով, հրմշտկելով, խոշտանգելով, լացնելով եւ ի հարկին մորթելով :

Մանաւանդ որ, այլեւս ոչ մսացու ոչխար մնացած է Պէյօղլուի մէջ, ոչ ալ հրիստոնեայ կին եւ աղջիկ :

ՎԱԷԻ

ՀԱՑՐԵՆԻ ՀՈՂՆ Է ՄԵԶ ԿԱՆՉՈՒՄ

Ա.

ԹԵՀԼԻԱՆ.— Հին, սրբազան պատմու – թիւն, սեփական հայրենիք եւ հարուստ մշակոյթ ունեցող ազգ ենք, եթէ ունեցել ենք բախտաւոր ու մեծութեան չրջան – ներ, նոյնքան ու չատ աւելի տաժանքի ու դառնութեան օրերը մեզնից անպակաս են եղել: Որպէս ազգ մեր պատմութիւնը մեծ չափով մելանի փոխարէն արիւնով է գըր – ուած: Փաստ է, որ հայ ժողովուրդը իր հայրենիքում զարեր չարունակ հա – լածանքի եւ տառապանքի մէջ է ապրել, տոկացել ու տեղծագործել է:

Դժբախտաբար, անընդհատ տեղի ու – նեցող սպանիչ ու աւերող պայմանների հետեւանքով, հակառակ մեր կամքին, չրջանէ չրջան զուրս ենք նետուել մեզի չունչ ու ոգի ներչնչող սիրուն հայրենի – քից, զրկուել տուն ուտեղից, անցել ենք աչխարհի մէկ ափից միւսը, ցրուել երկ – րից երկիր ու այսօր զարձել թափառական ժողովուրդ: Մեր սեւ ճակատագիրը մեզի ուր որ էլ նետել է, այն օտար ափերում, իրրեւ պանդուխտ օտարական ենք ծուա – րել ու չնորհիւ մեր բնածին կարողու – թեան, նորից տուն ու տեղ հիմնել, նոր բուն հիւսել ու ճակտի արդար քրտինքով ապրել ու յարատեւել:

Եթէ հեռացել ու բաժանուել ենք հայ – րենի հողից, բայց եւ այնպէս մեր ընտա – նեկան ապրուստը հողագործութեան հետ էլ չանք ու ճիգ ենք գործ դրել, ամէն հնարաւոր միջոցի դիմել, մեր ազգային կերպարն անաղարտ պահելու համար: Մայրենի լե – զուն, ազգային եկեղեցի ու կրօն, ցեղի մշակոյթն ու առհասարակ մեր հայրենի բոլոր սովորութիւնները ու աւանդու – թիւնները, ձգտել ենք սրբութեամբ պա – հել, եւ որ կարեւորն է օր ու գիչեր ապրել ու ոգեւորուել ենք քաղցր վաթան վերա – դառնալու սիրովն ու կարօտով:

Այս խղճի ու ձգտումը մեզի համար եղել են եւ պիտի մնան սրբազան, նուիրական: Այդ ոգին կուգայ զարերի խորքից հայ – րենի հողի ընդերքից: Մեզի պէս հողա – զուրկ ու վտարանդի ժողովրդի մը հա – մար, հողին ու ծննդավայրին սէրը աստ – ուածային է եւ այսօր էլ անհրաժեչտ է ու հրամայական պահանջ: Հայ ժողովուրդը այս իսկ նպատակով էլ, օտար ափերում, ուր որ մի փոքրիկ համայնք է կազմել, անմիջապէս ու առաջին հերթին, կառու – ցել է ազգային եկեղեցի, նրան կից ու նրա հովանու ներքոյ մշակոյթի տաճար՝ ազգային դպրոց: Եւ այս զոյգ տաճարնե – րի թեւարկութեան տակ հիմնել ու կազ – մակերպել է ծննդավայրն յիչեցնող ու նրա սէրը վառ պահող կրթական, մար – զական ու բարեգործական հաստատու – թիւնները եւ միութիւնները:

Այս բոլորը այն վեհ ու սրբազան նպա – տակի համար, որ միչտ ու ամենուրեք էլ Հայը Հայ ապրի ու Հայ մնայ եւ մեր ե – զեմական Հայաստան, հայրենի հողին վերադառնալու գարաւոր իղձին ու տեն – չանքին արժանանալ կարողանանք:

Արդար լինելու համար խոստովանինք եւ այն, որ թէեւ մեր անցորդները Հայ մնալու իրենց չանք ու ճիգին մէջ բնաւ չեն թերացել եւ այդ սրբազան աչխա – ատանքը սերով են կատարել, անգամ ան – սահման տոկունութեամբ զիմացել ու զի – մադրուել են բազմապիսի զժուարու – թիւններ եւ չատ անգամ էլ յաղթահարել, այնուամենայնիւ հակառակ հայ ժողովը – դի թափած դառն քրտինքին եւ այդ ճամ – բին քաչած տառապանքին, գաղթաչխար – հի սխալ պատմութիւնը այլեւս փաստել է, որ Հայը Հայ պահելու համար մեր ան – ցորդների քրտնաթոր աչխատանքը զուր է անցել ու փառքով չի պսակուել: Ամէն գարաչրջանում եւ ամենուրեք էլ հայ ժո – ղովուրդը իր պայքարի կէս ճամբին է մնացել. ու հակառակ իր կամքին օտար – ներին հետ է հալուել, ձուլուել եւ մեղի համար ի սպառ կորել է ու ոչնչացել:

Այս սխալ ճչմարտութեան մասին գաղթաչխարհի մոտյալ պատմութիւնն է խօսում: Շատ լաւ գիտենք, որ մեր հայ – րենիքից դուրս նետուած վտարանդի Հա – յոց թիւը 4 – 5րդ գարերից սկսած մինչեւ մեր օրերը միլիոնների է հասել: Նոյն պատմութիւնից գիտենք եւ այն, որ մեր տարաբախտ անցորդները զուրս են նետ – ուել Հայաստան աչխարհից ու էլ յետ չեն վերադարձել ու այնտեղերում էլ, որպէս Հայ չեն մնացել ու չկան: Ամենուրեք էլ տառապել են հայրենիքի կարօտով եւ վերջն էլ յուսահատ ու պարտասուն խառ – նուել են օտար ցեղերի հետ եւ անհետաս – ցել:

Ի՞նչ խօսք, որ այսօր նրանք որպէս սոսկ մարդ կան ու ապրում են նրանց մը – նացորդ սերունդը, սակայն մեզ համար ի՞նչ օգուտ ու արժէք, երբ որպէս Հայ ի սպառ կորած են ու անհետացած: Օրի – նակները բազմաթիւ են, անհամար ու սիրտ ցաւեցնող, բայց լաւ է չփորփրենք դաղթաչխարհի պատմութեան սեւ էջերը: Սակայն, իրրեւ օրինակ մեր հետագն – դած նպատակին, թոյլիկ ակնարկով միայն վերյիչենք նրանցից մի քանիսը մի – այն: Այս էլ իրրեւ օրինակ ու մղիչ ուժ, մեզ ու ապա եկեղեցի համար, որպէսզի Հայը Հայ պահելու արմատական բուժու – մը ազգովին խորհենք ու գտնենք եւ կա – րենանք վերջ տալ մեզ ներկայ տարաղիր վիճակին:

— Մեր մոտյալ պատմութիւնը մեզ ա – սում է թէ 360 – 70ական թուերին էր, որ Շապուհ Բ.ը Հայաստանի հարուստ ու Հայաչատ տասնեակից չատ աւելի չէնչող քաղաքներ քանդեց, աւերեց ու հարիւր հազարաւոր Հայեր գերեց ու վարեց դէպի Պարսկաստան, այնտեղի վաճառականու – թիւնն ու մշակոյթը զարգացնելու նպա – կաս: Այնուհետեւ առաջին եւ երկրորդ կրօնական պատերազմների ընթացքին ու մինչեւ նրանց աւարտը, Զ. դարու կէսե – րը, Հայաստանից աւելի քան մէկ միլիոն հայութիւն է տարուել դէպի Պարսկաս – տանի խորքերը, Խուժաստան, Ֆարսիս – տան, Բակտրիա եւ այլ հեռաւոր չրջան – ներ: Դժբախտաբար այսօր այնքան մե – ծաթիւ հին հայութիւնից Պարսկաստանի նչանաս վայրերում, մի Հայու հետքն ան – գամ չի մնացել, իսկ երկիր էլ բնաւ չեն վերադարձել: Ի՞նչ խօսք, որ այն՝ մեր անցորդների մեծ մասը, մնացել է Պարս – կաստան, մի մասն էլ տարածուել են հա – րեւան այլ երկիրներ:

Այս մեր ցեղակիցները բոլոր միջոցների էլ դիմել են Հայ մնալու համար, սակայն պայքարի կէս ճամբին են մնացել ու պար – տուել եւ իրերի աննպաստ դասաւորումի հետեւանքով մոռացել են Հայն ու Հայու – թիւնը, ձուլուել օտարների հետ ու որպէս Հայ անհետ կորել:

Նչենք, որ վերջին 1605 թուի Շահաբա – սի հրամանով կատարուած զերեվարու – թիւնը դէպի Պարսկաստան, մեր օրերի գործն է, 350 տարին ազգերի տարեգրու – թեան համար մի մեծ ժամանակամիջոց էլ չէ, սակայն ու դժբախտաբար վերջին հա – րիւր հազարաւորներն էլ, հին Հայոց վի – ճակին մատնուեցան, այն տարաբախտ ու վտարանդի հայութիւնն էլ, այլ ժողո – վուրդների հետ ծծուեցան, մաչեցան տե – ղին վրայ ու այլուր, մինչ այն աստիճան նուազեցան, որ այսօր Շահաբասի ձեռքով տարագրուած Հայերի թիւը, փոխանակ չորս հինգ հարիւր հազարի հասնելու, հազիւ 50 – 60 հազար են հաչւում: Ջնա – յած որ Հայը Հայ պահելու պայքարին մէջ պարսկահայութիւնը, չնորհիւ Նոր Ջուղայի եկեղեցիների եւ դպրոցների քրտնաթոր ճիգին, առաջին տեղն են բռ – նում: Եթէ այսօր պարսկահայութեան ընդհանուր թիւը մօտ 120 հազարի է հաս – նում, պիտի ընդունել, որ այս թուի յա – ւելումը եղած է չնորհիւ վերջին մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքին Հայաս – տանից եւ այլ գաղթավայրերից Իրան տեղափոխուած հայ տարագիրների:

Նոյն տխուր պատկերն է, պատմութիւ – նը մեր առջ պարզում միջին գարերում դէպի Արաբիա, Եգիպտոս, Միջերկրական – ի ափերն ու իր հարեւան չրջաններն ան – ցած հին հայութեան վիճակը: Այդպէս եւ, տխուր է եղած Հնդկաստան, Միջին Ա. – սիա, հիւսիսային Կովկաս, Արիմ, Բալ – կաններն ու եւրոպական այլ երկիրները գաղթած հարիւր հազարաւոր հայութեան սեւ ճակատագիրը: Վերջապէս կենդանի եւ ահաւոր փաստ է Լեհաստանի հարիւր հազարաւոր հայութեան ողբալիպատմու – թիւնը, որի վերյիչումն անգամ ծակծը – կում է մեր սրտերն ու մաչում, առանց այն էլ մեր վչտահար հոգիները:

Այնպէս որ դառն է ու ողբալի, կրկին նչել, որ բուն երկրից տարագրուած բազ – մամիլիոն հին հայութիւնը, օտար ու անհաղորդ երկրներում Հայ մնալու համար տարած իրենց քրտնաթոր պայքարի կէս ճամբէն ընկել են պարտուած, հայրենիքի կարօտը սրտերին, ձուլուել են այլոց հետ եւ որպէս հայ մեզի համար ի սպառ ան – հետացել են:

Ահա այս տխուր, սակայն հաստատուն տուեալները, բարձրաձայն հաստատում են, որ առանց հայրենի հողին ու ջրին, անհնար է պահելու յարատեւել իրրեւ ամ – բողջութիւն: Հայրենի հողն է, որի վրայ ազգը, որպէս յատուկ ազգ եւ Հայ պիտի ոճի ու բազմանայ. հակառակ պարագա – յին ազգի անհետացումը, անկախ իր կամքից, անխուսափելի է:

Ց. ՎԱՆԱՆԴԵԱՆ

ՄԵԾ «ՄՈԼԵՔԻԼ»ՆԵՐՈՒ ՔԻՄԻԱՆ

(Նոբելեան մրցանակին առթիւ)

●

ՀԱՅՏԵԼԲԵՐԳ (Յառաջ).— *Այս տար – ուան քիմիայի Նոբելեան մրցանակը նո – յեմբեր 4ին արուեցաւ գերման քիմիագէտ Հերման Շթաուդինգերին:*

Շթաուդինգեր Ֆրայբուրգի (Բադէն) համալսարանին քիմիայի ուսուցչապետն է, որ երեսուն տարիէ ի վեր նուիրուած է մեծ մոլեքիւլներու ուսումնասիրութեան եւ ցարդ ունի 395 գիտական հրատարա – կութիւններ այս նիւթին չուրջ:

Մեծ «մոլեքիւլ»ներու քիմիան գործա – բանային քիմիայի ինքնուրոյն ճիւղ մը կը հանդիսանայ այսօր, որուն հիմնադիրը պէտք է Շթաուդինգերը համարել: Այս գիտութիւնը քիմիայի այն ճիւղն է, որ կ'ուսումնասիրէ թէ բնական, թէ ար – ուեստական այն նիւթերը, որոնք դասա – կան քիմիական աչխատակերպով կարելի չէ ամբողջապէս լուսաբանել, այսպէս բջիջանիւթի (սելիւլոզ) եւ ձգախէժի, ինչպէս եւ ֆենոպլաստներու, ամինօպը – լաստներու (նայլոն, փերլոն եւն.) «մո – լեքիւլ»ներու ներքին կապակցութիւնը կարելի եղած է Շթաուդինգերի աչխա – տանքներով քննել եւ անոնցմէ գործնա – կան հետեւութիւններ հանել:

Մինչեւ այս գարու առաջին քառորդը գեռ, քիմիաբանները կը զբաղէին առա – ւելապէս լուծոյթներով եւ կը ձգտէին նիւթերը բիւրեղացնել, որովհետեւ այս կերպով ի վիճակի կ'ըլլային վերջնական եղրակացութեան մը յանգելու եւ իրենց բացատրութիւնները ապացուցանելու: Ասիկա սակայն ամէն նիւթի համար կա – րելի չէր: Օրինակ մը տալու համար յի – չենք բջիջանիւթի պարագան: Ծանօթ էր արդէն անոր քիմիական բաղադրութիւնը, բայց կարելի չէր եղած բացատրել անոր ֆիզիքա – քիմիական յատկութիւնները: Կ'ենթադրուէր թէ բջիջանիւթը կազմող քիմիական միաւորները (մոլեքիւլ) իրա – րու վրայ չարուած խիտ խմբակներ (մի – ցելներ) կը կազմէին, որուն հետեւանքով ալ, եթէ նոյնիսկ կարելի ըլլար լուծել կամ ալկեցնել, այս խմբակները իրրեւ այդ կը մնային եւ կը կազմէին մածուցիկ զանգուած մը:

Շթաուդինգեր յաջողեցաւ այս երե – ւոյթները բացատրել ֆիզիքական պարզ փորձութիւններով եւ իր տեսակէտները ապացուցանել քիմիական փոփոխակնե – րով: Ուսումնասիրելիք նիւթին համար կը դանէր յարմար լուծիչ մը եւ կամ ալկե – ցնող հեղուկ մը եւ կը չափէր լուծոյթին յարաբերական մածուցիկ թանձրութիւ – նը: Համբերատար հազարաւոր փորձերով կրցած էր մաթեմատիկական տարազ մը իր փորձերուն թուական արժէքներէն (ֆորմիւլ) դանել, որուն չնորհիւ կրնար հաչուել փորձարկուած նիւթին «մոլե – քիւլ»ներու չղթային երկարութիւնը: Ի վերջոյ ան եկաւ սա եզրակացութեան որ թէ բջիջանիւթի, թէ բնական ձգախէժի, թէ արուեստական ձգախէժի եւ թէ այն հազարաւոր նորագիւտ արուեստական նիւթերուն թանձր լուծոյթներուն մէջ «մոլեքիւլ»ներու խիտ խմբակներ կամ սո – վորական խմաստով «քոլլոյիդ» մասնիկ – ներ չկային, այլ «մոլեքիւլ»ները իրենք էին որ իրենց մեծութեամբ — չղթայի ձեւով կամ գալարուած — լուծոյթին մասնայատկութիւնները կը ստեղծէին: Այս «մեծ մոլեքիւլ»ները կրնային համե – մատական ծանրութիւն ունենալ 2–3 – 5000 — մինչդեռ փոքր «մոլեքիւլ»ները չատ չատ 500ի կը հասնին: Երկրորդ կա – րեւոր հետեւութիւնը այն էր որ մեծ «մո – լեքիւլ»ներէ կազմուած նիւթերու չոր վի – ճակի մէջ ունեցած յատկութիւնները ինչ – պէս՝ առաձգականութիւն, կարծրութիւն, կակուղնալու եւ հալելու ջերմութեան

ՄՈՌՅՈՒՄԻ ԷՋԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆԵՐՈՒՄԸ

★

— Թուքիւնի՛ք, սիկարա էհատը՛, ֆա՛վ ֆիպրի՛ք:

Հիմակ հազիւ տասներկու տարու կայ Ռափիկ, երկու տարի առաջ մեծ հայրը թեւէն բռներ ու դպրոցէն դուրս հաներ էր՝ սա տրամաբանական չարժառիթը նե – տելով թոռանը երեսին. «Ծօ, ուսմունքը փուլ մը չըներ, հացերնուս փարան հանե – լու նայինք, հայտէ նայիմ, հիչա, առ սա խութին»:

Ու Ռափիկ կէս մեղը երկայնութեամբ, քառորդ մեղը լայնութեամբ եւ հինգ մատ բարձրութեամբ տուփ մը կախեր էր ճի – տէն վար, որուն մէջ կային ծխախոտի գանազան մեծութեամբ տուփեր, սիկարի թուղթի թերթիկներ ու լուցկիի տուփեր, գորս պարտաւոր էր փողոցէ փողոց պը – արցնել, իր մանկային սուր, կերկերա – հունչ ձայնովը գոչելով.

— Թուքիւնի՛ք, սիկարա էհատը՛, ֆա՛վ ֆիպրի՛ք:

Մեծ հայրը նախ իր խռպոտ ձայնովը կրկներ էր այս բացականչութիւնը, մէկ քանի անգամ. եւ մէկ քանի ապտակներ ալ զործնականապէս ազդելով Ռափիկի մտային ու ձայնային լարերուն վրայ, տառապել են հայրենիքի կարօտով եւ վերջն էլ յուսահատ ու պարտասուն խառ – նուել են օտար ցեղերի հետ եւ անհետաս – ցել:

Ի՞նչ խօսք, որ այսօր նրանք որպէս սոսկ մարդ կան ու ապրում են նրանց մը – նացորդ սերունդը, սակայն մեզ համար ի՞նչ օգուտ ու արժէք, երբ որպէս Հայ ի սպառ կորած են ու անհետացած: Օրի – նակները բազմաթիւ են, անհամար ու սիրտ ցաւեցնող, բայց լաւ է չփորփրենք դաղթաչխարհի պատմութեան սեւ էջերը: Սակայն, իրրեւ օրինակ մեր հետագն – դած նպատակին, թոյլիկ ակնարկով միայն վերյիչենք նրանցից մի քանիսը մի – այն: Այս էլ իրրեւ օրինակ ու մղիչ ուժ, մեզ ու ապա եկեղեցի համար, որպէսզի Հայը Հայ պահելու արմատական բուժու – մը ազգովին խորհենք ու գտնենք եւ կա – րենանք վերջ տալ մեզ ներկայ տարագիր վիճակին:

— Մեր մոտյալ պատմութիւնը մեզ ա – սում է թէ 360 – 70ական թուերին էր, որ Շապուհ Բ.ը Հայաստանի հարուստ ու Հայաչատ տասնեակից չատ աւելի չէնչող քաղաքներ քանդեց, աւերեց ու հարիւր հազարաւոր Հայեր գերեց ու վարեց դէպի Պարսկաստան, այնտեղի վաճառականու – թիւնն ու մշակոյթը զարգացնելու նպա – կաս: Այնուհետեւ առաջին եւ երկրորդ կրօնական պատերազմների ընթացքին ու մինչեւ նրանց աւարտը, Զ. դարու կէսե – րը, Հայաստանից աւելի քան մէկ միլիոն հայութիւն է տարուել դէպի Պարսկաս – տանի խորքերը, Խուժաստան, Ֆարսիս – տան, Բակտրիա եւ այլ հեռաւոր չրջան – ներ: Դժբախտաբար այսօր այնքան մե – ծաթիւ հին հայութիւնից Պարսկաստանի նչանաս վայրերում, մի Հայու հետքն ան – գամ չի մնացել, իսկ երկիր էլ բնաւ չեն վերադարձել: Ի՞նչ խօսք, որ այն՝ մեր անցորդների մեծ մասը, մնացել է Պարս – կաստան, մի մասն էլ տարածուել են հա – րեւան այլ երկիրներ:

Այս մեր ցեղակիցները բոլոր միջոցների էլ դիմել են Հայ մնալու համար, սակայն պայքարի կէս ճամբին են մնացել ու պար – տուել եւ իրերի աննպաստ դասաւորումի հետեւանքով մոռացել են Հայն ու Հայու – թիւնը, ձուլուել օտարների հետ ու որպէս Հայ անհետ կորել:

Նչենք, որ վերջին 1605 թուի Շահաբա – սի հրամանով կատարուած զերեվարու – թիւնը դէպի Պարսկաստան, մեր օրերի գործն է, 350 տարին ազգերի տարեգրու – թեան համար մի մեծ ժամանակամիջոց էլ չէ, սակայն ու դժբախտաբար վերջին հա – րիւր հազարաւորներն էլ, հին Հայոց վի – ճակին մատնուեցան, այն տարաբախտ ու վտարանդի հայութիւնն էլ, այլ ժողո – վուրդների հետ ծծուեցան, մաչեցան տե – ղին վրայ ու այլուր, մինչ այն աստիճան նուազեցան, որ այսօր Շահաբասի ձեռքով տարագրուած Հայերի թիւը, փոխանակ չորս հինգ հարիւր հազարի հասնելու, հազիւ 50 – 60 հազար են հաչւում: Ջնա – յած որ Հայը Հայ պահելու պայքարին մէջ պարսկահայութիւնը, չնորհիւ Նոր Ջուղայի եկեղեցիների եւ դպրոցների քրտնաթոր ճիգին, առաջին տեղն են բռ – նում: Եթէ այսօր պարսկահայութեան ընդհանուր թիւը մօտ 120 հազարի է հաս – նում, պիտի ընդունել, որ այս թուի յա – ւելումը եղած է չնորհիւ վերջին մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքին Հայաս – տանից եւ այլ գաղթավայրերից Իրան տեղափոխուած հայ տարագիրների:

Նոյն տխուր պատկերն է, պատմութիւ – նը մեր առջ պարզում միջին գարերում դէպի Արաբիա, Եգիպտոս, Միջերկրական – ի ափերն ու իր հարեւան չրջաններն ան – ցած հին հայութեան վիճակը: Այդպէս եւ, տխուր է եղած Հնդկաստան, Միջին Ա. – սիա, հիւսիսային Կովկաս, Արիմ, Բալ – կաններն ու եւրոպական այլ երկիրները գաղթած հարիւր հազարաւոր հայութեան սեւ ճակատագիրը: Վերջապէս կենդանի եւ ահաւոր փաստ է Լեհաստանի հարիւր հազարաւոր հայութեան ողբալիպատմու – թիւնը, որի վերյիչումն անգամ ծակծը – կում է մեր սրտերն ու մաչում, առանց այն էլ մեր վչտահար հոգիները:

Այնպէս որ դառն է ու ողբալի, կրկին նչել, որ բուն երկրից տարագրուած բազ – մամիլիոն հին հայութիւնը, օտար ու անհաղորդ երկրներում Հայ մնալու համար տարած իրենց քրտնաթոր պայքարի կէս ճամբէն ընկել են պարտուած, հայրենիքի կարօտը սրտերին, ձուլուել են այլոց հետ եւ որպէս հայ մեզի համար ի սպառ ան – հետացել են:

Ահա այս տխուր, սակայն հաստատուն տուեալները, բարձրաձայն հաստատում են, որ առանց հայրենի հողին ու ջրին, անհնար է պահելու յարատեւել իրրեւ ամ – բողջութիւն: Հայրենի հողն է, որի վրայ ազգը, որպէս յատուկ ազգ եւ Հայ պիտի ոճի ու բազմանայ. հակառակ պարագա – յին ազգի անհետացումը, անկախ իր կամքից, անխուսափելի է:

ԵՐՈՒԽԱՆ

(1) (Շար.)

ԻՆՉՈ՞Ւ ԲԱՐԿԱՑԱՑ

•

Անձնական հաշիւ չունիմ Օննիկ Իհսանի հետ: Հարցը, ըստ իս, սկզբունքի խնդիրը է միայն: Այդ «էֆէնտի»ն չի կրնար առօք – փառօք բաղմիլ Դաշնակցական թերթի մը մէջ, առանց վիրաւորելու մեր հերոսները: Որովհետեւ Իհսանեան քաղաքականութիւնը մենք մերժեցինք երէկ, մինչեւ վերջին ժամուն, ի դին մեծ զոհաբերութեանց, եւ մերժելով կը մերժենք այսօր ալ :

Կը հասկնամ յօդուածագիրը (Բ. Գ.) եւ իր հոդեբանութիւնը: Գիտեմ, ողբերգութեանց ողբերգութիւնն էր աքսորը: Բնական եւ բնազդական կը դտնեմ, որ երախտաւորեալ մը գովքը հիւսէ իր բարերարին: Բայց, անհրաժե՞շտ էր թերթին յանձնել իր երախտագիտութիւնը:

Մի՛ջանկեալ խօսք առասպելի մը մասին:

Պոլսոյ հայութիւնը աքսորէ ազատ մը – նաց, ցարդ ոչ մէկ Հայ չներկայացաւ իբրեւ իր փրկիչը: Զմիւռնիոյ հայութիւնն ալ բացառութիւն կազմեց Հայոց Սարսափին: Միայն թէ, հայ «փրկիչ»ներ ունի իմիջը: Առենին, ինճէեան կոչեալ «մուրրախաս էֆէնտին», Իհսանի մէկ ուրիշ տեսակ ուխտակիցը, կը յոխորտար այդ յաւակնութեամբ: Հայ մեծահարուստներու դամարներն ալ, իրենց կարգին, «մենք ենք ազատարարը» կը պնդէին: Հիմակ ալ, կ'իմանանք թէ բուն փրկիչը Իհսանն է եղեր: Ինչո՞ւ համար կուսակալ Րահմին միայն անխօս մնաց: Լռեց, նայն իսկ երբ Մալթա կ'աքսորուէր: Ինչո՞ւ : Որովհետեւ, ըստ հաւանականութեան, Զմիւռնիոյ հայութիւնը, ինչպէս Պոլսոյ հայութիւնը, իր փրկութիւնը կը պարտէր

աստիճան, կաղապարուելու կամ զերձա – նի ձեւ առնելու յատկութիւն, կախում ունէին այդ «մոլեքիւլ»ներու բաղմակա – պութեան աստիճանէն :

Ահա այս երկու հիմնական հետեւու – թիւնները եւ առ հասարակ մեծ «մոլե – քիւլ»ներու ուսումնասիրութիւնը զարկ տուած են սահեցելու քիմիական մեծ ճարտարարուեստ մը բաղմատեսակ նոր , ամբողջապէս արուեստական նիւթերու, որոնք թէ առօրեայ առարկաներու, թէ չինանիւթերու եւ թէ հաղուստեղէնի մարդին մէջ մեծ յեղափոխութիւն մը յա – ռաջ բերած են մեր օրերուն :

Նոբելեան մրցանակով կը պսակուի եօ – թանասունըերկու տարեկան, բայց աշ – խոյժ պրոֆէսօրին կեանքի աշխատանքը եւ — ինչ որ վինքը առելի կ'ուրախացնէ— պատուոյ տեղ մը կը տրուի «իր» մեծ «մոլեքիւլ»ներու քիմիային, որ դեռ իր վերելքին մէջ կը դտնուի եւ գալիք տաս – նամեակներուն կարեւոր դեր մը պիտի կատարէ գիտական եւ գործնական քի – միայի մէջ :

ՏՔԹ. ՏԻՐԱՑՐ ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

կեդրոնի որոշումին, որ տրուեցաւ մեծ – նոյն քաղաքական նկատումներով :

Եւ հիմա, ի սէր «լուսաբանութեան» , արտայայտուեցէք «ականատես» ընթեր – ցողներ : Ինչո՞ւ ձեռնպահ կը մնաք : Արդեօ՞ք մարդը եւ իր գործը կ'արհամարհէք: Գոնէ դուն ձայն տուր, սիրելի ընկեր Բե – նիկ Միլտոնեան : Դուն որ կրակներու մէջ էիր, դուն որ Դաշնակցական անմեղ մա – հապարանները փրկելու համար դլուխդ քարին կը զարնէիր, եւ ամիսներով բան – տէն ամերիկեան հիւպատոսարան եղաւ ճամբաղ, ըսէ, այդ չըջանին, դուն օր մը օրանց յիշեցի՞ր թէ հայ երեսփոխան մը ունէինք մենք :

Օձիքէս բռնելով ինձմէ ալ «լուսաբա – նութիւն» կը պահանջեն: Չեմ ճանչնար այդ մարդը, ոչ մօտէն, ոչ հեռուէն: Չեմ ալ ուզեր ճանչնալ: Իր դոյութիւնն իսկ ցեղային հպարտութիւնս կը վիրաւորէ : — Ցեղային հպարտութիւն: Առանց քեզի կորսուած ենք: Հայրենադուրկ ըլլանք թէ անկախ Հայաստանի քաղաքացի: Տգէտ ըլլանք թէ հայկաբան :

Հոս վերջացած էր գրութիւնս, երբ Վահէն երկրորդ « Օրը Օրին» մը եւս փու – թացուց: Սրտառուչ մի՛մտութիւնով մը, որ դինաթափ կ'ընէ դիս, կը պնդէ ան – համբեր. «ամբաստանեցիր, փաստէ » :

Ես չամբաստանեցի, դատապարտեցի : Ահաւասիկ իմ պատճառաբանեալ եւ վախ – ճանական դատաստանս :

1914էն առաջ, իթթիհատական կէս – հայտնուն երեսփոխան: Համոզո՞ւմ, փա – ստիրութի՞ւն :

— Ոչ մէկ կարեւորութիւն կ'ընծայեմ : 1914էն 1918.— Իթթիհատը մեր ցեղը կը ընաջնջէ: Ահմէտ Րիզան անգամ կը ճակէ Ոճիրը: Օննիկ Իհսան ծպտուն չի հաներ, չի հրաժարիր, կը կառչի :

Մէկ Հայ, հարիւր Հայ, հազար Հայ ա – պտաեր է :

Բարակը չեմ նայիր: Մեղմացուցիչ դէպք, ազատ կ'արձակեմ: Բայց ոչ իբրեւ անմեղ կամ հերոս :

1922էն վերջ.— Իդմիրի ողբերգութիւն, ուր իր արենակիցներէն ալ մի քանի հոգի կը սպաննուին: Հակառակ ատոր, այս պատեհապաշտը կը գտնայ քէմալական: Կը նուաստանայ, կը նուաստանայ, եւ անպատկառօրէն պաշտօն կը ստանձնէ Մ. Քէմալի ազարակը :

— Կը հռչակեմ դինք բոյա :

Կը հասկնա՞ք հիմա, թէ ինչու «փըր – փրեր է ձեր բարեկամը :

Վերջաբան.— Տարիներ առաջ, երբ Ա – մէն Գարօն ողջ էր, ահազնագղորդ ձայն մը հնչեց Պերլինի սալայատակներէն: Սո – դոմոնեան ձեռքը տապալած էր արիւնկո – ղակ զահճապետ Թալէաթը: Աննախընթաց թաց երեւոյթ: Հայաշխարհը մաղնիսա – ցաւ, ցնծաց միահամուռ: Մեռելներն իսկ յարդանքի կեցան: Այդ օրը Աստուած մե – ղի հետ էր, ան ալ հրճուեցաւ: Դաշնակ – ցական, չէզոք, աջակողմեան, ձախա – կողմեան, հրօնաւոր, անկրօն, ամէնքը ,

«ՀԱՅԿ. ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԺԱՄ»

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

•

ՊՈՒԷՆՈ ԱՅՐԷՍ, 9 Նոյ. (Յառաջ). — Բացառիկ էր Նոյեմբեր եօթի չաբաթ դի – չերուան «Հայ Կեդրոն»ի մէջ համերգը :

Սրահը լեցուն էր ընարեալ բաղմու – թեամբ, առանց հատուածական կամ դա – ղափարական խտրութեան: Գաղութին ընտրանին՝ յագեցած օտար համերգներէ եւ ծարաւ հայկականին, փութացած էր ներկայ ըլլալու: Երեկոյթը սարքուած էր ղեկավարութեամբ Վարուժան Գէորգեա – նի (զաւակը «Արմենիա»ի խմբագիր Վար – դան Գէորգեանի), որուն արագ յառաջ – դիմութիւնը յայտնութիւն մը եղաւ գա – ղութիս մէջ: Վարուժան յաջողութեամբ վարեց քանէ աւելի վարժ նուագողնե – րու խումբ մը որ նուագեց միայն հայ ե – րաժշտագէտներու ընտիր կտորները (Ա – ջատուրեան, Բարխուդարեան, Տիգրան – եան, Սպենդիարեան, Ալէմշահ, Սր – ուաստեանց, Վարուժան Գէորգեան) :

«Հայկ. Մշակոյթի ժամ»ի համար այս երկրորդ տարելիցին նուագահանդէսն է որ կը տրուի :

Ժամանակին դրած եմ «Յառաջ»ի որ Վարուժան Գէորգեանի ջանքերով քաղա – քիս ռատիոյի վարչութիւնը հայ երգի, հայ մշակոյթի համար տրամադրած է չաբաթական կէս ժամ, (կիրակի ժամը 14·35ին): Եւ կանոնաւորաբար կը տրուի հայկ. երգը, որուն անհամբեր կը սպա – սեն ամէն կիրակի:

Տիկին Վիքթորիա Սեւան որ միայն բա – ցառիկ հանդէսներու մէջ երբեմն իր սի – րայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ , այս անգամ ալ իր չնորհալի ձայնով հը – մայեց ներկաները, որոնք ջերմ ծափերով դնահատեցին իր տաղանդը: Դաշնակա – հարուհի Տիկին Անթառամ Ահարոնեանի եւ քաղաքիս երաժշտական աշխարհին ծանօթ դաշնակահար Լէոնարտօ Պրուէլլէի օրհրայօժար մասնակցութիւնը եւ քանի մը հայերէն կտորներու նուագումը խելայեղ ծափերու արժանացան: Ա. Գայեան տե – ղական լեզուով դեղեցիկ խօսքերով պան – ծացուց հայկ. մշակոյթը, երգը եւ երա – ժշտութիւնը, ջերմապէս գովելով եւ«Մը – շակոյթի ժամ»ին վարիչը, Վ. Գէորգ – եանը:

Շաբաթ դիշերուան համերգը ճշմարիտ վայելք մը եղաւ ներկաներուն համար :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ամէնքը , առանց բացառութեան, զովա – ցան, հիացան, ծափահարեցին: Խաղա – դասէր Պօղոս Նուպարն անգամ ձեռքը սեղմեց հերոսին, չնորհաւորեց եւ չնոր – հակալութիւն յայտնեց :

Հայ մը միայն լացաւ իր սիրակցորդ բարեկամին մահը:

—Այդ Հայը Օննիկ Իհսան էֆէնտին էր:

ԼԵՒՈՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՌՈՄԱՆ, 15 Նոյ.—Այս տարի եւս Դաշ – նակցութեան Օրը տօնուեցաւ կոկիկ բաղ – մութեան մը մասնակցութեամբ :

Օրուան բանախօսը, ընկեր Ս. Սիսլեան Կրընոպլէն, ոգեւորութեամբ հրահրեց տե – ւելու ճիդը : Այս աշխատանքը կատարե – լու պարտաւոր է ամէն Հայ որ կը զդայ թէ բան մը ունի ընելիք, օտար ափերու վրայ: Խօսեցաւ նաեւ օրուան հրատապ հարցին՝ երիտասարդութեան մասին, դործի կանչելով բոլոր ձեռնհաս տար – բերը :

Ժողովուրդը բաժնուեցաւ մեծ ոգեւո – րութեամբ, մխաին տանելով Դաշնակ – ցութեան խօսքը ՝ Աչխատանք: Սուրէն

ՏԱՐՕՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Բոլոր Տարօն – Տուրուբերանցիներուն)

ԼԻԲՐՂՆ (Մ. Նահանգները).— Հայրենա – կիցներ, տարիներ առաջ Միութեանս մէկ պատգամ. ժողովը որոշած էր Տարօնի ամբողջական պատմութիւնը դրի առնել տալ: Շարք մը դժուարութիւններ անկա – րելի դարձուցին որ այդ չատ ցանկալի որոշումը իրականանայ :

Միութեանս 28րդ պատմգ. ժողովը, որ դումարուեցաւ 1953 Յուլիսին, Քանատա – յի Սէնթ Քէթրինս քաղաքին մէջ, անգամ մը եւս դրաղեցաւ պատմութեան հրատա – րակութեան խնդրով եւ բարեփոխեցնախ – կին որոշումը: Այսպէս, փոխանակ Տա – րօնի ամբողջական պատմութեան, դրի պիտի առնուի միայն վերջին հարիւրամ – եակի պատմութիւնը :

Կեդր. վարչութիւնը ձեռնարկած է այս բարեփոխուած որոշումի դործադրու – թեան: Նշանակած ենք խմբագրական կոմ մը հետեւեալ հայրենակիցներէ , Կարօ Սասունի (Պէյրութ), Տոքթ. Ար – մենակ Ալէխանեան (Նիւ Եորք) եւ Սմբատ Շահնազարեան (Լօս Անճըլէս): Խմբա – դրական կոմի երկու անդամներու եւ մեր հաւանութեամբ խմբագրապետ ընտ – րեցինք Կարօ Սասունին :

Կը խնդրենք մեր բոլոր հայրենակիցնե – րէն, մասնաւորաբար մտաւորականնե – րէն, որ մեզի դրկեն իրենց քով գտնուած յուշեր, կենսագրականներ, նկարներ, եւայլն, որոնք առաղձը պիտի կազմեն Տարօն Տուրուբերանի հարիւրամեակի պատմութեան : (ԿՆԻՔ)

Նիւթերը դրկել հետեւեալ երկու հաս – ցէներուն :

Patriotic Union of Daron Dourouperan
Central Commitee, P. O. Box 481
Akron, OHIO U.S.A.

×

G. Sassouni, 119, Rue Salim Bostany
Beyrouth - LIBAN

ԼԻՈՆԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ ԿԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻ

1946էն ի վեր Լիոնի տօնավաճառին մասնակցիլ փափաքողներուն թիւը հետ – զհետէ կ'աճի: Հակառակ ամէն տարի ե – ղած ընդարձակման 1953ի տօնավաճառին չկրցանք գոհացում տալ մօտ հազար խնդ – րանքներու :

Այս կացութեան դարման մը տանելու համար վարչութիւնը 1954ի տօնավաճա – ռին համար նոր եւ աւելի լայն ծրագիր մը յղացած է :

Ծրագիրը կը նախատեսէ առաջին առ – թիւ 7000 քառ. մեթր տարածութեամբ սալարկում տօնավաճառի պալատին հիւ – սիսակողմը, հիւսուածեղէնի եւ ճարտա – րագործական մեքենաներու բաժնին, Ռո – նը եղերող օթոստրատին մինչեւ :

Այս սալայատակին վրայ պիտի կա – ռուցուի ընդարձակ սրահ մը, որուն մեծ մասը պիտի յատկացուի կահ կարասինե – րու բաժնին որ նախապէս կը գտնուէր Տօնավաճառի պալատին Բ. յարկը: Իսկ մնացեալ մասը պիտի ծառայէ ընդարձա – կ[illegible] [illegible]ներու տաղաւարները:

Ճարտարագործական կառքերու տաղա – ւարը պիտի ընդարձակուի արտաքին ճա – չարանը փլցնելով եւ 3500 քառ. մեթրէն պիտի բարձրանայ 5000 քառ. մեթրի: Բա – նակումի խմբաւորումը պիտի փոխադրը – ուի Թէթ ու'Օռի վերլոտրոմին չրջափակը, զոր Լիոնի քաղաքապետութիւնը սիրայօ – ժար տրամադրած է Տօնավաճառին :

Նորութիւններու կարգին յիշենք թէ ընդ առաջ երթալով բաղմաթիւ ցուցա – դրողներու եւ դնողներու խնդրանքին , տօնավաճառին բացման եւ փակման ժա – մերը կէս – կէս ժամ փոփոխութիւն կրած են: Ուրեմն դուռները պիտի բացուին առ – աւտան ժամը 8·30ին եւ պիտի փակուին 18·30ին:

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

— Աւելորդ է հարցնել , Պ. Էմմըթ , թէ այդ մի՛ջոցին տեսա՞ք ոեւէ մէկը որ Տիկին Լէյտնըրի սենեակը մտնէր կամ ելլէր :

Պ. Էմմըթ փութաց պատասխանել.

— Բացարձակապէս մէկը չտեսայ : Ոչ ոք եկաւ բակը, իմ երկու ժամուան աշ – խատանքիս ընթացքին :

— Եւ, որքան կը յիշէք, ժամը մէկու – կէսն էր երբ դուք եւ տղան բացակայե – ցաք, ամայի ձգելով բակը :

— Այդ մի՛ջոցին ըլլալու է: Չեմ կրնար աւելի ճշդել :

Փուարօ դէպի Տոքթ. Րէյլին դարձաւ :

— Այս տեղեկութիւնները կը համապա – տասխանե՞ն ձեր յայտարարութեանց՝ մահուան ժամի մասին:

Պ. Փուարօ չոյեց իր ոլորուն թաւ պե – խերը :

— Կատարելապէս, բաւ բժիշկը :

— Կրնանք եզրակացնել թէ Տիկ. Լէյտ – նըր սպաննուած է այդ տասը վայրկեանի մի՛ջոցին:

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Կարճ դաղար մը... որուն ընթացքին

կարծես ահուսարսափի ալիք մը կը ծփար սենեակին մէջ :

Այդ պահուն առաջին անդամ ըլլալով կարեւորութիւն տուի Տոքթ. Րէյլիի վար – կածին: Այն տպաւորութիւնը կրեցի թէ մարդասպանը մեր մէջն է, այս ճաշա – սրահին մէջ եւ մտիկ կ'ընէ: Մենէ մէկը. Անկասկած Տիկին Մերքատօն ալ նոյն տը – պաւորութիւնը ունեցած էր, քանի որ սուր ճիչ մը արձակեց :

— Չեռքս չէ հեծկլտաց: Ես... Ինչ սարսափելի բան է :

— Քաջութիւն, Մարի, ըսաւ ամուսի – նը: Եւ մեզի նայեցաւ ներողութիւն խնդ – րելու ձեւով մը:

— Այնքան դժբայտն է որ, ամէն բան սըտին կը դնէ :

— Ես... այնքան կը սիրէի Լուիզը, հառաչեց Տիկին Մերքատօ:

Չեմ դիտեր դէմքս կը մատնէ՞ր զգա – ցումներս, բայց յանկարծ նշմարեցի որ Պ. Փուարօ գիս կը դիտէ եւ իր չբթները ժպիտ մը կը ձեւացնեն :

Պաղ նայուածքով մը պատասխանեցի իրեն եւ ան անմիջապէս վերսկսաւ հար – ցաքննութիւնը :

— Խնդրեմ, Տիկին, ի՞նչպէս անցուցիք երկու ձեր յետ–միջօրէն :

— Գլուխս լուայի, պատասխանեց Տի – կին Մերքատօ, լալկան ձայնով մը: Սար – սափելի բան է մտածել որ ես իմ գործե – րով զբաղած էի այդ պահուն ուրախու –

դուարթ, առանց բանէ մը կասկածելու:

— Ձեր սենեա՞կը կը պտնուէիք : — Ա – յո :

— Բնաւ դուրս չելլա՞ք:

— Ոչ, բեռնակառքին դալէն առաջ : Ամմուկին վրայ դուրս ելայ եւ իմացայ անցած – զարձածը: Օհ, ահռելի բան է ..

— Ցանկարծակիի եկա՞ք :

Տիկին Մերքատօ հեծկլտուքը դադրե – ցուց եւ լայն բանալով իր բարկացայտ աչքերը, բացագանչեց.

— Պ. Փուարօ, ի՞նչ ըսել կ'ուզէք: Բան մը հասկցնել կ'ուզէ՞ք...

— Պարզապէս ըսել կ'ուզեմ թէ՝ ձեր յայտարարութեան համաձայն չատ կըսի – բէիք Տիկ. Լէյտնըրը, ուրեմն կրնար խոստովանութիւններ ըրած ըլլալ ձեզի :

— Օհ, կը հասկնամ... Ոչ, ոչ, մեր սիրելի Լուիզը ոչինչ խոստովանած է ին – ձի. գոնէ ոչ մէկ ճշդրիտ բան: Նշմարած էի իր ջղայնութիւնը եւ մտահոգ երեւոյ – թը: Աակէ դատ տարօրինակ բաներ կը պատմէր, իր պատուհանը ծեծող ձեռքեր, ինչ գիտնամ:

—Երեւակայութիւններ կ'ըսէիք, դիտել տուի, չկարենալով աւելի երկար լռել: Գոհունակութեամբ հաստատեցի իր յան – կարծական չփոթութիւնը:

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թեհրանի գինուորականատեանին ընդհ. դատախազը չարունակելով իր մեղադրանքները Տօքթ. Մոսատեղի դէմ, պնդեց թէ ամբաստանեալը կ'ուզէր հանրապետութիւն հաստատել: «Եթէ այդ ծրագիրը ձախողեցաւ, պատճառը այն է որ վէճ մը ծագած էր Թուաէ կուսակցութեան եւ Մոսատեղի կուսակիցներուն միջեւ»: Կը կարծուի թէ դատավարութիւնը 8 – 10 օր ալ պիտի տեւէ: Իրազեկ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ Շահը համաձայն չէ որ Մոսատեղ զաւաճան հռչակուի, վասնզի նախապէս լաւ ծառայած էր, խափանելով օտար միջամտութիւնը:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՈՍԿի փոխադրուած է Մոսկուայէն Անգլիոյ դրամատունը, ինչպէս կը հաղորդեն Լոնտոնի թերթերը: Ա. Միութիւնը ձոյլ ոսկի փոխադրելով կ'ուզէ սթերլին ճարել, մեծաքանակ ապրանք գնելու համար:

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԸ ԵՒ ԱՆԳԼԵՐԷՆԸ հաւաարապէս գործածելու համար չարժում մը սկսած է եւ հետզհետէ կը ծաւալի: Ֆրանսայի դեղարուեստից նախարարը առաջարկեց յանձնաժողով մը կազմել, զարկ տալու համար այս չարժումին:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի Քարաքէա վանքին մերձաւորին, Մարխամ Սուլթանթու, չորս տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, իբրեւ պատասխանատու 20էն 80 տարեկան 177 մարապետներու մահուան: Ասոնք մեռած են 1940էն 1950: Ուրիշ քոյր մը, Անաստասիա Արմէնինու, դատապարտուցաւ երեք տարուան: Ամբաստանեալները կ'ըսէ թէ զոհերը հիւծախտէ վարակուած կամ հիւանդացած են իբրեւ հետեւանք անօթութեան եւ խոշտանգումներու: Մեղաւորը գետնայարկ վառարանի խուցերու մէջ կը փակուէին եւ պահ մը հացով եւ ջուրով կ'ապրէին, «ոչ թէ իբրեւ պատիժ, այլ իբրեւ յոգնութեան փրկութեան համար»: Վանքին մէջ կը գտնուին 400 քոյրեր:

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հ. Ց. Դ. եգիպտացի կոմիտէն դառն կսկիծով կ'ողբայ իր անձնուէր ընկերոջ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի

անակնկալ կորուստը եւ այս առթիւ 5000 ֆրանք կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին:

× *Կրթնոպոլէն ընկեր Սիսակ Սիսլեան ս.ասը հազար ֆրանք կը տրամադրէ նոյն տխուր առթիւ, առանձին ծաղկեպսակով մը:*

Կրթնոպոլէն Պ. Վահան Սպենչեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին, փոխան ծաղկեպսակի ընկեր Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տէր եւ Տիկին Լեւոն Կիւրիւնեան եւ զաւակը Գարբիէլ կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ իրենց զաւկին՝

Յարութիւն Կիւրիւնեանի մահուան քառասունքին, *ինչպէս եւ բոլոր Կիւրիւնեան եւ Մուրատեան ազգականներին:*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Աննա Բուդաղեան եւ որդին կը ծանուցանէն թէ այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի ողբացեալ

ՏԻԳՐԱՆ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆի

յիշատակին իր մահուան տասնամեակին առթիւ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Տիգրան Պաղալեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պաղալեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Աչճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Զարնիչանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ. Խաչատեան եւ զաւակները, Պ. Գրիգոր Անտուեան եւ զաւակները, Պ. Գրիգոր Անտոնեան: Պ. Ժողէֆ Հաքիմ եւ Փէտրոս ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի ժամը 10·30ին պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի մատուցուին ողբացեալ՝ ԱՆՆԱ ՊԱԳԱԼԵԱՆի (ծնեալ Անտոնեան) եւ ամուսնոյն մահուան 4րդ տարելիցին առթիւ, Փարիզի հայ կաթողիկէ եկեղեցին՝

10bis, Rue Thouin
Métro Monge ou Cardinal Lemoine

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Անիէտ Պուա Քոլոմպի վարչութիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Ակսա Մարկոսեանի իր սիրեցեալ մօր մահուան առթիւ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն կազմակերպած է ընկերասիրական իրըն – ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միճէլ:

Կը խօսի ընկերը ՀԱՃԿ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

Կը նուագէ Գարեգին (Թառ):

67, Ավրնիւ Ժան Ժօռէս, Քաշան:

Հաղորդակց.— Մէթրօ Լա Լիւնը տը Սօ, իջնել Պանէօ: Օթօպ. Փորթ տ'Օրլէանէն 188 թիւ եւ իջնել Սիթէ Ժարտէն:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ դիւերը, ժամը 9ին, Ազգ. Տան մէջ: Նիւթ՝ «Խաչատուր Աբովեանի կեանքն ու գործը».— Դասախօս Սերժ Թորոսեան:

Այս առթիւ Պ. Քիւրքէլեան կ'երգէ Ա. Լուվեանի երգը: Պիտի կարդացուին կտորներ Աբովեանէն:

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը Նոյեմբեր 21ին:

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմելով ՎԱՀԷ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆի,

36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐՉԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԵՑ ՀԱՍԱՒ ՋԱՑՆԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ

Ֆրանսահայ իրերօգնութեան Միութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի հայ կազմակերպութիւնները, մամուլը, ինչպէս նաեւ հետաքրքրուող հասարակութիւնը այս աննախընթաց ունկնդրութեան, որ տեղի պիտի ունենայ այս շաբաթ, ժամը 20·30ին Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ: (32 ռիւ Լա Թրէվիզ):

Ցեղ ունկնդրութեան, վաճառքի պիտի դրուին բացառաբար 60 չարք ճայնապը – նակներ, որոնք ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍ – ՏՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆի ՄԷՋ:

Մուտքը ազատ է:

Վարչութիւն

Այրի Տիկին Վահրամ Քէօսէեան, Պ. Պետրոս Քէօսէեան, Տէր եւ Տիկին Նշան Քէօսէեան, Տէր եւ Տիկին Վահրամ Իզմիրլեան, Այրի Տիկին Ա. Քափիճոնի եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Ա. Ալիճեր եւ աղջիկը (Պոլիս), ինչպէս եւ Ցակոբեան, Անտոնեան, Սիմոնեան ընտանիքները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, եւ ազգականին

ՎԱՀՁԱՄ ՔԷՕՍԷԵԱՆի

մահը, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 17ին, 63 տարեկանին, իր բնակարանը, Սեւռան:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ ժամը 11ին: Հաւաքուիլ բնակարանը, 18 Ավընիւ Փիլ Վէռն (Սեւռան), ուր տեղի պիտի ունենայ կրօնական արարողութիւնը: Թաղումը՝ Սեւռանի գերեզմանատունը:

Պ. Մարտիկ Էզնայեան, Պ. Պ. Ցակոբ եւ Կարապետ Գալըպճեան, եւ համայն պարագաները սրտի անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ քրոջ եւ ազգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԷԶՆԱՑԵԱՆի
(Ծնեալ Գալըպճեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյ. 18ին իր բնակարանը, 52պիս, Ավը. տ'Իէնա:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, չարաթ, 21 Նոյեմբեր, կէսօրէ եաք ժամը 2ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն): Մարմինը պիտի ամփոփուի Մոնփառնասի գերեզմանատան ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՆՈՐԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՑԻՇԵՑՆԵՆՔ

Եօթը ամիս վերջն ալ, կարգ մը թերթեր եւ Միութիւններ կը չարունակեն «Ցառաջ»ի հին հասցէն գործածել:

Այդքան դժուա՞ր է հասցէ մը ճշդել…

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ
Ի ՊԱՏԻՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

ԴԻՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Ա Ռ Թ Ի Ւ

Նոյ. 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՑԱՌԱՋ խմբագրատունը:

Ճաշագինը 800 ֆրանք:

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նոյեմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն: Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահմանափակ են:

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ. Միութիւնը կը ծանուցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ. 21-22ին, չաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի:

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգապետը եւ քաղաքապետը:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ԴԱՐԳ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 21 Նոյ.— *ժամը 16ին, կարգ օծման եկեղեցւոյ եւ խորաններու: Երեկոյեան ժամերգութիւն:*

Կիրակի 22 Նոյ.— *ժամը 8ին: Առաւօտեան ժամերգութիւն: Ժամը 10ին Ս. Պատարագ: Ապա հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ հինութեան նպաստող ազգայիններու, ննջեցելոց յիշատակին:*

Կը հրաւիրենք անխտիր բոլոր բարեպաշտ հայրենակիցները ներկայ ըլլալ այս բացառիկ հանդիսութեան: (կնիք)

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չաբաթ դիւեր կազմակերպած է իր առաջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51 RUE GRINGNAN

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: Ժամը 21·30էն մինչեւ լոյս: Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ, Վենետիկի Միխթարեան հաստատութեան վրայ:

Տոմսերու համար դիմել.—

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien
Beaumont.

Եւ Միութեան բոլոր անդամներուն մօտ:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատեսրով:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ֆանօթ հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի փոր թա'իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 15ին, Ժանթիլիի դպրոցին սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Պանէօ Քաշանի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Փափազեանի բնակարանի մէջ՝ 6, ռիւ Շարլը Միշէլ, Պանէօ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի (Լէ դ'Օլիվ) թաղին մէջ վիլլա մը, որ ունի մէկ ընդարձակ հիւրանոց, (6×3·5) սենեակներ, մուտք, դասիք մը, պահարան (տէպարա), խոհանոց, կառատուն, (9×4ի վրայ), 800 մեթր պարտէզ, հանոցով, աղբիւր, փայտանոց եւն.: Կ'ուզեն փոխանակել բնակութեան համար փարիզ յարկաբաժնի մը կամ վիլլայի մը հետ, որ ունենայ նոյնպէս երեք դիւաւոր սենեակ, խոհանոց եւն.:

Դիմել՝ Բալուեան գրատունը՝
43, Rue Richer, Paris (9e)

ԹԻՖԱՍԵՂԱՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ալֆորվիլի Նոր Սերունդի մասնաճիւղի կողմէ, ի պատիւ ծնողներուն: Այս չաբաթ ժամը 21ին, Ցովհաննէս Տէր Ցակոբեանի սրահը, 112 թէր ռիւ Էթիէն Տօլէ, իջնել Փըթի փօն:

Կը խօսի կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը: Գեղարուեստական բաժին:

Մուտքը ազատ է:

ԼԻՒԱՑԻՆ
ԼԻՒԱՑԻՆ
ՄԻՇՏ ԼԻՒԱՑԻՆ

ՀԱՄԵՂ, ՄԱՌՈՒՒՐ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ եւ մանաւանդ հաճելի ճաշ մը ընելու համար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ մը իր նոր յայտագրով:

24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հռչակաւոր ուտելիքներու

ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՓԻՇՆԷ), ՁԻՒԹ ԵՒ ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ

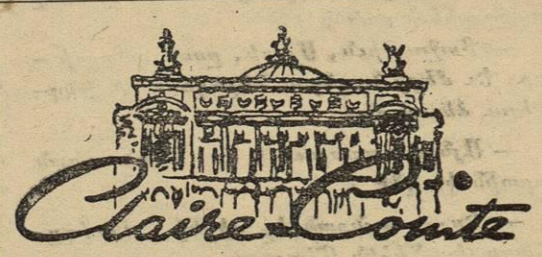
ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՋԱՏ ՄԵՂՐ

Տուքով տոլմա եւ պամբա (ուտելու պատրաստ): Քալամաքայի եւ Վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ:

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX

144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98
Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

COUTURE

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ SAMEDI 21 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7224 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2635

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԲ ՄՐՈՏԵՆ ԿԸ ՍԵՒՆԱՆ

●

Երեւանի մէջ թխուած «Վերածնունդը» չարաչար կը մեղանչէ ոչ միայն «նպա – տակադրութեամբ», այլեւ դէպքերու չա – բայարութեամբ :

Տեղաթիւրում վերէն վար : Աղճատում ե՛ւ դէպքերու եւ դէմքերու : Տգիտութիւն անյատակ եւ զարշահոտ խուժանավարու – թիւն :

Հեղինակները եւ հրատարակիչները տարրական յարգանք չեն ունեցած ոչ մի – այն պատմական ճշմարտութեան, այլ եւ բուն ժողովուրդին հանդէպ որ պիտէ ամ – բողջ անցուդարձը :

Եթէ այս խեղկատակութիւնը Թուրքե – րէնի թարգմանեն, ամէնէն առաջ Թուր – քերը պիտի հրճուին :

Թուրք ամբոխը սրտագին պիտի ծափա – հարէ երկու բթամիտ եւ նենգամիտ հե – ղինակները, ինչպէս եւ Երեւանի դրական ամառադրին հրատարակիչները :

Գաղտնի խօսակցութեան մը պահուն, բանաստեղծ Թամանեան (Յովհ. Թու – մանեան) կը փորձէ ապստամբութեան մղել Հայաստանի հանրապետական բա – նակին մէկ սպան, Վարդան :

Այս վերջինը կ'ընդդիմանայ, յիշելով իր հաւատարմութեան երդումը.

— « Հաւատա, մօրեղբայր, որ հոգուս խորհում ես ատում իմ դաշնակներին, բայց··· » :

Թամանեան.— Բայց դու չգիտես թէ ինչպիսի ստոր դաւաճանութեան են ըն – դունակ նրանք··· Ընդհուպ մինչեւ մեր երկիրը Թուրքերուն վաճառելը :

Սպան բնականաբար կը ցնցուի : Բանա – ստեղծ Թամանեան վրայ կուտայ, համա – ձայն իրեն վերագրուած դերին :

Երկուքը միասին կը խօսին զօրավարի մը մասին որ երեւցած էր խորհրդարանին մէջ : Վարդան կը կարծէ թէ ամերիկացի սպայ մըն էր :

— « Ո՛չ կ'ըսէ Թամանեան, նա թիւր – քական գեներալ Քեազիմ Կարաբեկիր փա – շայի յատուկ ներկայացուցիչն էր :

Եւ երբ Վարդան ափ ի բերան կը մնայ, բանաստեղծը կը պնդէ .

— Այո : Թիւրքական գեներալ, որ եկել է Դաշնակներից Հայաստանը ստանալու :

Ափսո՛ս որ Յովհ. Թումանեան մեռած է : Այլապէս, իր ձեռքով կ'ոլորէր այս Թաւերախաղին երկու թշուառական հե – ղինակներուն ականջները, պատկերա – զարդ սաստ մըն ալ ուղղելով ե՛ւ իրենց ե՛ւ օրուան իշխանաւորներուն :

Թաւերախաղը կը վերջանայ «մելո – սրամատիկ» արարով մը :

Դաւաղիր կարմրուկները եւ ռուսական 11րդ բանակի ռազմիկները կը բռնեն «ա – մերիկացի փաչան» — Թուրք զօրավարը— եւ ետ կը պահանջեն այն պայմանագիրը որով Հայաստանը պիտի յանձնուէր Թուրքերուն :

Թուրք զօրավարը կ'առարկէ թէ «պայ – մանագիրը արդէն ստորագրուած է » :

Ընթրոստներուն պետը, ոմն Միրաքեան, կը յոխորտայ .

— « Լսէ՛ք, գեներալ : Ցայտնեցէք ձեր տէրերին որ Հայաստանի ներաստեղծ խորհրդ· իշխանութիւնը չեղեալ է յայ – տարարում այս խայտառակ պայմանա – գիրը : »

Եւ « պատռում է »···

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ պայմանագիրը — իրենց սարքած դաւին վաւերագիրը — ոչ միայն չեղեալ չհամարուեցաւ, այլ եւ ամրապնդուեցաւ, զարձաւ Հայաստան ուխտ՝ Խ. Միութեան եւ Թուրքիոյ մի – ջեւ, Կարսի եւ Մոսկուայի դաշնագիրնե – րով :

Պիտի թելադրէինք որ այս մասին ալ Թաւերախաղ մը հնարէին :

Այն աւեն, իրենց արձակած մուրը պի – աի վակէը ոչ թէ Դաշնակցութեան, այլ իրենց ճակատին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՃԱՌԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

●

ԵՐԵՔ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Անգլ· ժողովը երէկ ալ չարունակեց եւ – րոպական բանակի դաշնագրին եւ միաց – եալ Եւրոպայի ծրագրին քննութիւնը : Երէկ խօսեցան արտաքին նախարարը, Պ. Պիւօ եւ վարչապետը, Պ. Լանիէլ :

Եշ· օրուան նիստին մէջ խօսք առին եւ – րեք նախկին վարչապետները, Պ. Ռ. Շու – ման, Տալատիէ եւ Ռ. Մայէր :

Առաջինը, որ ջերմ կուսակից է միաց – եալ Եւրոպայի եւ հաւաքական բանակի, դիտել տուաւ թէ դաշնագիրը ստորա – գրուած է 18 ամիս առաջ, բայց տակաւին անորոշ կը մնայ Ֆրանսայի դիրքը : « Որհրդարանը իրաւունք ունի մերժելու դաշնագրին վաւերացումը· բայց պար – տաւոր է նաեւ դիրք որոշել : Որհրդա – րանը պէտք է ըմբռնէ այն անհամբերու – թիւնը որով ուրիշ երկիրներ կը սպասեն Ֆրանսայի որոշման : Սարի խնդիրը պէտք չէ պատրուակ ծառայէ վաւերա – գումը ձգձգելու : Այս յապաղումը վնա – սակար է Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի չահե – րուն համար : Վիճաբանութիւն տեղի կ'ունենայ դաշնագրի մը մասին որուն վաւերացումը պիտի պահանջուի քանի մը ամիսէն : Լաւ մեթոտ չէ այս· վաղնդի յանձնաժողովները աշխատանքի ձեռնար – կած չըլլալով, Ազգ· ժողովը բաւարար չափով լուսաբանուած չէ» :

Սարի մասին խօսած աւեն Պ. Շուման բացատրեց թէ «Ֆրանսա երբեք չուզեր կցել այդ երկրամասը· բայց Գերմանիոյ հանրային կարծիքը չէ համոզուած : Սա – րը պէտք չէ մրցակցութեան առարկայ դառնայ, այլ կատարեալ արտայայտու – թիւնը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ գործակ – ցութեան» : Ցետոյ պատասխանելով այն առարկութեանց թէ միացեալ Եւրոպայի կազմակերպութիւնը պիտի ծանրացնէ յարաբերութիւնները Արեւելքի հետ, ը – սաւ .

— « Ի՞նչպէս կարելի է համաձայնիլ Խ. Միութեան հետ : Դէմ դիմաց, անկեղծօ – րէն պարզելով տեսակէտները Զորսերու ժողովի մը մէջ : Մինչ այդ, արեւմտեան պետութիւնները չեն կրնար կրաւորական դիրք բռնել : Իրենց հակառակորդները ան – դադար կը գործեն : Պէտք է չինարար քաղաքականութիւն մը վարել : Միացեալ Եւրոպան տեւական անհրաժեշտութիւն մըն է : Ամբողջովին ազատ Գերմանիան նուա՞զ վտանգաւոր պիտի ըլլայ քան եւ – րոպական միութեան կցուած Գերմա – նիան» :

Պ. Տալատիէ, որ միշտ հակառակ է միացեալ բանակին, խստօրէն քննադա – տեց դաշնագիրը : Իր կարծիքով, «Գեր – մանիա կ'ուզէ միացեալ Եւրոպան օգտա – գործել իր նպատակներուն հասնելու հա – մար : Կնքուած համաձայնութիւններով կ'ուզեն վերահաստատել 1937ի Գերման – նիային սահմանները որոնց մէջ պիտի մտնեն մասնաւորաբար Սարը, Սիլեզիան եւ արեւելեան Փրուսիան : Կարելի՞ է վախցնել Ռուսերը 43 զօրաբաժիններով որոնց 12ը գերմանական պիտի ըլլան : Կարելի չէ յուսալ թէ Ռուսիա պիտի ըն – դունի արեւմտեան պետութեանց համար որոշուած սահմանները Գերմանիոյ հա – մար : Լեհերը պիտի ընդունի՞ն անդամ մը եւս ենթարկուիլ այդպիսի գործողու – թեանց » :

Նախկին վարչապետին կարծիքով, ծը – րագրուած քաղաքականութիւնը պիտի յանգի «պինարչւաի մը, դէպի անդունդ դահավիժելով» :

Երրորդ նախկին վարչապետը , Ռընէ

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՊԵԼԺԻԱ Կ'ՈՒԶԷ ՎԱԻԵՐԱՑՆԵԼ

●

Պելժիոյ երեսփ· ժողովին մէջ ալ վէ – ճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան դաշ – նագրի մասին : Նախկին վարչապետ մը , Սփաք (ընկերվարական) ջերմապէս պաշտպանեց միացեալ բանակը, իբրեւ խաղաղութեան լաւագոյն երաշխիքը եւ – րոպայի համար : Ժողովը ջերմապէս ծա – փահարեց, այս ճառը, որմէ կը հետեւի թէ Պելժիոյ խորհրդարանը պիտի վաւե – րացնէ դաշինքը առանց մեծամասնու – թեամբ : Նախկին վարչապետին համոզու – մով, եթէ դաշնագիրը մերժուի կղզիոյ – եւ Գերմանիա մը պիտի չկրնայ դիմա – նալ Խ. Միութեան ճնշումին : « Չենք կրնար թշնամի ըլլալ թէ Գերմանիոյ եւ թէ Ռու – սիոյ : Եթէ Գերմանիան մերժենք պայն մեքենաբար պիտի նեւենք Ռուսիոյ դէր – կը : Այն աւեն Եւրոպայի ճակատագիրը պիտի վճռուի ի վնաս Արեւմուտքի, եւ հե – տեւանքը պիտի ըլլայ անդարմանելի : Սխալ է այն տեսակէտը թէ միացեալ բա – նակի դաշնագիրը վտանգ մը կը կազմէ Խ. Միութեան համար : Վերապինեալ Գերմա – նիա մը՝ միացած այդ կազմակերպու – թեան եւ չըլլապատուած խաղաղասէր եր – կիրներով, ինչպէս Պելժիա, Հոլանտա եւ Ֆրանսա, երաշխիք մը պիտի կազմէ նաեւ Ռուսիոյ համար : Դաշինքին կուսակից պղդերը որեւէ յարձակողական դիտում չունին : Ռուսերը կը վախնա՞ն 12 գերման զօրաբաժիններէ : Ոչ : Անոնք կը վախնան որ քաղաքական եւ պինուորական դեռնի վրայ միացեալ Եւրոպա մը պիտի բարձ – րացնէ ժողովուրդներու կենցաղի մակար – դակը, պիտի անհետացնէ աղքատութիւնը եւ թշուառութիւնը որոնք կ'օգտագործ – ուին համայնավարներուն կողմէ : Ներ – կայ պինարչւաին եւ Գերմանիոյ վերապին – ման անհրաժեշտութեան ամբողջ մեղքը կ'ինկնայ Ռուսերուն վրայ : 1945ին Մեծն Բրիտանիա 5·200·000 պինուոր ունէր զէն – քի տակ, Մ. Նահանգները ունէին 8·260– 000 պինուոր : Երկուքն ալ յօժարակամ քանդեցին այն մեքենան որուն չնորհիւ չահեր էին յաղթանակը : Ռուսիա երբեք չհետեւեցաւ պինաթափութեան այս օրի – նակին : Քանի մը տարի առեմտեան աչ – խարհը դրեթէ պինաթափ վիճակ մը ու – նեցաւ : Բարեբախտաբար Մ. Նահանգ – ները պահեցին հիւլէական ուժի գերակշ – ռութիւնը եւ խաղաղութիւնը, առաջար – կելով հանդերձ ոչնչացնել հիւլէական զէնքերը, ի խնդիր պինաթափութեան : Անգլիացիները եւ Ամերիկացիները ամէն բան զոհեցին պատերազմէն վերջ, պահ – պանելու համար իրենց պինակցութիւնը Խ. Միութեան հետ» :

ՊՈԼՈՑ ՄԷՋ իրարու զարնուեցան եր – կու կառախումբեր : Զորս հոգի մեռան , քսան հոգի վիրաւորուեցան :

ՁՕՐ. ԹՈՐԳՈՄԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զորեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ զօր· Թորգոմի յուղարկաւորութիւնը , Փարի – զի Հայոց եկեղեցին : Արարողութեան ժամ նչանակուած էր առաւօտեան ժամը 8·30, այնպէս որ սակաւաթիւ հայրենակիցներ կրցած էին ներկայ ըլլալ :

Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը եւ նախ – կին Ռազմիկներու Միութիւնը կարելին փորձած էին, պատշաճ յուղարկաւորու – թիւն մը կատարելու համար : Այս առթիւ ալ նախկին ռազմիկ մը բարեւի կեցած էր եռագոյնով :

Դագաղին վրայ դրուած էր ծաղկեպսակ մը : Արարողութեանց կը նախագահէր Սերովբէ Ծ. Վ. երէց քահանաներով : Մաղմինը աւփսփուեցաւ Պանեէոյի դե – կանոսոսը :

ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԳԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

●

Հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ ողբաց – եալ ընկեր Գարեգին Սարգիսեգեանի յուղարկաւորութիւնը : Փարիզի Հայոց եկեղեցին ծայրէ ծայր լեցուած էր խուռն բազմութեամբ : Ներկայացուցիչներ կա – յին ժողովուրդի բոլոր խաւերէն :

Դագաղը որ դրուած էր մահաբեմի մը վրայ, ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկե – պսակներով, յաւուն Հ. Յ. Դ. Բիւրոյի, կեդր· Կոմիտէի, անհատ ընկերներու եւ Ֆրանսացի բարեկամներու : Արարողու – թեանց կը նախագահէր Փարիզի առաջ – նորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան, շր – ջապատուած երեք հանանաներով : Արա – րողութիւններէն վերջ դամբանական մը խօսեցաւ Շ. Միսաքեան, պարզելով ող – բացեալ ընկերոջ դիմագիծը, իբրեւ հա – ւատարիմ եւ գործօն ընկեր, ռազմիկ եւ հայրենասէր :

Դագաղին վրայ դրուած էր հայկական եռագոյնը, իսկ դասին մէջ բարեւի կե – ցած էր նախկին ռազմիկ մը՝ եռագոյնով :

Ցետոյ մարմինը փոխադրուեցաւ Թիւն դերեզմանատունը : Խուռն բազմութիւն մը կը ներեւէր յուղարկաւորութեան գա – փօրին : Այնտեղ ալ դամբանականներ խօ – սեցան ընկերներ Հրանտ Սամուէլ եւ Ս. Թորոսեան, լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդելով ողբացեալ ընկերոջ կեանքի եւ գործունէութեան մասին :

Ապա մարմինը ամփոփուեցաւ մասնա – ւոր դամբարանի մը մէջ : Մաքրամասնու – թիւններ յաջորդով :

ՅԱՒԱՏՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ· Կոմիտէն դառնօրէն կ'ողբայ կսկծալի կորուստը սիրելի ԳԱՐԵԳԻՆԻ : Անհուն վշտակցու – թեամբ կը մասնակցինք սուգին :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Խորապէս ազդուած Գ·· Սարգիսբէգեանի անազորոյն կորուստէն երկի-պածութեամբ կը խոնարհիմ մեր մեծ բարեկամին դագաղին առջեւ : — ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

ԵՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Կրընոպլի Եսթ – նեպրայրեան ենթակոմիտէն խորին կսկի – ծով կ'ողբայ անձնուէր եւ անմոռանալի ռազմիկին՝ ողբացեալ Գարեգին Սարգիս – բէկեանի մահը :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք, ողբացեալ ընկերոջ մահուան առթիւ տասը հազար ֆրանք արամադրած է Հ. Ց. Դ. Արեւ – մտեան Եւրոպայի Կեդր· Կոմիտէին, Հ. Ց. Դ. Տան հիմնադրամին :

Նոյն հիմնադրամին կը նուիրեն .—

Տէր եւ Տիկին Սիսակ Սիսլեան (Կրը – նոպլը), տասը հազար ֆրանք, ի յիշա – տակ իրենց սիրելի կնքահօր :

Տասը հազար ֆրանք, ընկեր Յակոբ Ա – ղիպեան իր մտերիմ ընկերոջ յիշատակին :

Հազար ֆրանք՝ ընկեր Գալուստ Թիք – էան (Մէց) :

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻՆ

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Յակոբեան 5000 ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ· վարչութեան , ընկեր ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐ – ԳԻՍԵԳԵԱՆԻ մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻ կազմակերպու – թեան (Շէյխ) սպաներուն 12ուկէս առ հարիւրը պիտի կրճատուի աստիճան – բար : Կեդր· սպայակոյտին 420 սպաներէն 57ը պիտի արձակուին :

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ նոյ· 19ի պատաւարութեան առեն Տօքթ. Մոսատեղ թեւերը շարժելով եւ լալով մռնչեց· — « Կամաւոր ծոմ պիտի պահեմ մինչեւ որ մեռնիմ» : Այս սպառնալիքն ըրաւ ի պա – տասխան ընդհ· դատախազին որ պղտա – րարած էր թէ հասարակաց բանտը պի – տի դնէ եթէ պատշաճ վարմունք չունե – նայ :

ԵԹԷ ՉԸԼԼԱՐ...

●

ԵԹԷ Դաշնակցութիւնը չըլլար, ի՞նչ պատկեր պիտի ներկայացնէր Հայոց պատմութիւնը, վերջին վաթսունամեայ – կին :

Անշուշտ, դժուար է երեւակայել եւ պատկերացնել այն պարապը, որ պիտի առեղծուէր հայ կեանքին մէջ :

Դժուար է ջնջել դաշնակցական ու յեղափոխական այն գործունէութիւնը, որ յեղաշրջեց հայ ժողովուրդի ճակատագիրը եւ բովանդակ հայութիւնը դրաւ ազգային ու քաղաքական նոր հորիզոններու առաջ :

Ձենք կրնար ըսել, թէ հայկական ազատամարտը պիտի դադրէր : Հայ ժողովուրդը ազատատենչ եղած է դարերէ ի վեր : Բայց կրնանք պնդել, թէ ազատագրական պայքարը պիտի տարուէր ըմբոստ անհատներու, թերեւս խումբերու կողմէ. այսինքն՝ պիտի ձգուէր անհատներու, պատահականութեան, դիպուածին : Ձուրկ կազմակերպութենէ, հետեւաբար, զուրկ հասարակական խմաստութենէ, համաժողովրդական դրօշմէն եւ օժանդակութենէն :

Դաշնակցութեան կը պարտինք առաւելապէս կազմակերպուած պայքարը՝ հայկական ազատագրութեան համար : Անոնք որ Դաշնակցութենէն առաջ եկան, անոնք՝ իրենց կարճատեւ գոյութեամբ կամ քայքայուած կազմովը, դժուարացուցին շարժումը. կրնանք ըսել նոյնիսկ՝ վարկաբեկեցին :

Ազգային գաղափարներուն եւ գաղափարականներուն դեղեցկութիւնը. անոնց վեհութիւնն ու անդիմադրելի հմայքը, անշուշտ, պատճառներ են որ ժողովրդական գառնան անոնք : Բայց բաւական չէն անոնք, որպէսզի բազմութիւնները պայքարին անոնց համար, մինչեւ մահ : Բաւական չեն որ զգացումներով ու համակրական խօսքերով ու երգերով, իրակա – նութիւն գառնան անոնք :

Անհրաժեշտ են՝ գաղափարական վարակիչ մթնոլորտ, քաղաքական ու ազգային պայմաններու խոր գիտակցութիւն եւ հզօր կազմակերպութիւն, որպէսզի կեանքի մէջ մտնեն անոնք, իրագործուին : Հերոսական պայքար պէտք է մղուի, որպէսզի գաղափարները գործ գառնան :

Առանց կազմակերպութեան, կրնայ պատահիլ որ հերոսներ ծնին ու պայքարին. նոյնիսկ գոհուին ու գոհողութեան մղեն ուրիշներն ալ : Բայց միայն կազմակերպութեամբ կարելի է հասարակական ու յեղափոխական չարժում առեղծել. հերոսներ կերտել, ժողովուրդները գրաւել հերոսական ու հերոսապաշտ : ԵԹԷ ոչ յեղափոխական իրենց ամբողջութեամբը, գէթ յեղափոխական իրենց մտքովն ու ոգիով :

Դաշնակցութիւնը իր կազմակերպութեամբ, իր գաղափարական պայքարով, իր չունչովն ու անյահախնդրութեամբ եւ հայ ժողովուրդին ու անոր պատմութեան իր հաւատարմութեամբ ոչ միայն հերոսներ, այլեւ հերոսներու փաղանգներ ըստեղծեց. Փետայիներու այն սքանչելի խումբերը, որոնք հայրենասիրութեան եւ անձնուիրութեան տիպարներ գարձան եւ հայ ցեղի քաջութիւնը, պայքարի ընդունակութիւնը, հայրենասիրութիւնը պահպահպանեցին : Ոռնարհ մարդիկ, որոնք չը – նորհիւ գաղափարական պայքարի եւ կազմակերպուած, այսինքն գիտակցական հայրենասիրութեան, գարձան գրօշակիր հայկական ազատագրութեան :

Դաշնակցութիւնը, առաջնորդը այս բոլորին, իր անվեհեր ու ժողովրդանուէր գործունէութեամբ յեղաշրջեց հայու – թեան ոգին, կրնանք ըսել նոր հայութիւն ստեղծեց. հայութիւն մը՝ որ թօթափե – լով գարաւոր ճակատագրապաշտութեան փոշին, գործեց գուրսէն պարտադրուած ճակատագրին դէմ :

Պայքարեցաւ, հայրենասիրութիւնը, ազատութիւնը, ազգն ու հայրենիքը համապատկան արժէքներ գարձուց եւ երբ պէտք եղաւ, արիւն թափեց անոնց պահպանման ու զարգացման համար :

Հայը, Դաշնակցութեան գրօշին տակ, արիւն թափել սորվեցաւ իր ազգային գաղափարականներուն իրականացման համար : Երբ միայն երդել գիտէր ան. երբ պոռթել ու աղերսել գիտէր եւ հզօրին ու բռնաւորին առջեւ խոնարհիլ գարերէ ի վեր, չնորհիւ հայ յեղափոխութեան, եւ, յատկապէս Դաշնակցութեան, Հայը իր – րեւ ազգ ու գանդուած, դիտցաւ ճակատագիրը ճակատի կռուիլ եւ պաշտպանել ինքզինքը, իր ինչքը, իր պատիւը, իր գաղափարականները : Դիտցաւ չարունակել հին ու պայքարող իր հայրենիքին պատմութիւնը, այնքան եղերականօրէն ընդհատուած, սարսափական գարերու ընթացքին :

Անցնող վաթսուն եւ աւելի տարիները հայագիտութեան, ազատագրութեան, համաժողովրդական չարժումի եւ յեղափոխական գարթօնքի տարիներ եղան : Համակերպութեան դէմ ըմբոստացման տարիներ, որոնց լուսաշող հետեւանքն եղան Հայաստանի ազատագրութիւնն ու անկախութիւնը, պետականութեան վերստեղծումը, ուր վճռական դեր ու առաջնորդութիւն ունեցաւ Դաշնակցութիւնը :

Դաշնակցութեան հակառակորդները կը պայքարին Դաշնակցութեան դէմ, կատաղօրէն, կոյր ատելութեամբ, նախանձածոծ մոլեգնութեամբ :

Կը պայքարին անոր գործի՞ն դէմ, թէ գոյութեան :

Ձեն ըսեր :

Ձեն կրնար պայքարիլ գործին դէմ, որ չատ վեր է ու վեհաչուք. չեն կրնար պայքարիլ Դաշնակցութեան գոյութեան դէմ, որ չատ հզօր է եւ համազգային :

Բոլորը գիտեն եւ համոզուած են թէ՝ եթէ չըլլար այդ գործը, պէտք էր ստեղծել զայն :

ԵԹԷ չըլլար Դաշնակցութիւնը, պէտք էր ծնունդ տալ նման կազմակերպութեան մը :

Պատի՛ւ Դաշնակցութեան եւ փա՛ռք իր գործին :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՄՈՌՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆԵՐՈՒԻՄԸ

★

Լուցկիի կոյտեր կազմելով, պարապ տուփերուն համար ,որոնք իր բացէն չահը կը ներկայացնէին, եւ որոնց վրայ կը յառէր իր մթաչող խաժ աչուըները, թաւաստեւ սպիտակահառն յօնքերուն տակ :

Հաճի Մարտիրոս կակիծ տեսած մարդ էր. զաւակներ ու թոռներ թաղած էր, հաստաբուն կաղնիի պէս մինակ ինք անխախտ մնալով այն մահաբոյր քամիներուն դէմ, որոնք բիրտ ուժգնութեամբ առեր տարեր էին իր «ճիւղերները», հետզհետէ պարապութիւն բերելով իր շուրջը, խեղճութիւն սփռելով :

Եւ կակիծն ալ կարծրացնելով այդ ծերացած, գառնացած սիրտը, անտարբերութիւն, սոսկալի անզգածութիւն առաջ բերեր էր : Ալ մահուան աւերներէն բնաւ սոսկում չունէր հիմակ. ամէն բան եղած լմնցած էր. ինքը կը մնար ու իր Ռափիկ թոռը, որուն գոյութիւնը միայն անոր համար կարեւոր էր իրեն, վասնզի անոր աչխատանքին արդիւնքով կ'ապրէր, ինք աւելի գոհ կ'ըլլար, եթէ ան ալ մեռնէր : Կըկարծէր որ իրեն կը յիչեցնէր իր բոլորիքէն անհետացած դէմքերը. ու երբ իր չունչովն ու անյահախնդրութեամբ եւ հայ ժողովուրդին ու անոր պատմութեան իր հաւատարմութեամբ ոչ միայն հերոսներ, այլեւ հերոսներու փաղանգներ ըստեղծեց. Փետայիներու այն սքանչելի խումբերը, որոնք հայրենասիրութեան եւ անձնուիրութեան տիպարներ գարձան եւ հայ ցեղի քաջութիւնը, պայքարի ընդունակութիւնը, հայրենասիրութիւնը պահպահպանեցին : Ոռնարհ մարդիկ, որոնք չը – նորհիւ գաղափարական պայքարի եւ կազմակերպուած, այսինքն գիտակցական հայրենասիրութեան, գարձան գրօշակիր հայկական ազատագրութեան :

Դաշնակցութիւնը, առաջնորդը այս բոլորին, իր անվեհեր ու ժողովրդանուէր գործունէութեամբ յեղաշրջեց հայութեան ոգին, կրնանք ըսել նոր հայութիւն ստեղծեց. հայութիւն մը՝ որ թօթափե – լով գարաւոր ճակատագրապաշտութեան փոշին, գործեց գուրսէն պարտադրուած ճակատագրին դէմ :

Պայքարեցաւ, հայրենասիրութիւնը, ազատութիւնը, ազգն ու հայրենիքը համապատկան արժէքներ գարձուց եւ երբ պէտք եղաւ, արիւն թափեց անոնց պահպանման ու գարգացման համար :

Հայը, Դաշնակցութեան գրօշին տակ, արիւն թափել սորվեցաւ իր ազգային գաղափարականներուն իրականացման համար : Երբ միայն երդել գիտէր ան. երբ պոռթել ու աղերսել գիտէր եւ հզօրին ու բռնաւորին առջեւ խոնարհիլ գարերէ ի վեր, չնորհիւ հայ յեղափոխութեան, եւ, յատկապէս Դաշնակցութեան, Հայը իր – րեւ ազգ ու գանդուած, դիտցաւ ճակատագիրը ճակատի կռուիլ եւ պաշտպանել ինքզինքը, իր ինչքը, իր պատիւը, իր գաղափարականները : Դիտցաւ չարունակել հին ու պայքարող իր հայրենիքին պատմութիւնը, այնքան եղերականօրէն ընդհատուած, սարսափական գարերու ընթացքին :

Անցնող վաթսուն եւ աւելի տարիները հայագիտութեան, ազատագրութեան, համաժողովրդական չարժումի եւ յեղափոխական գարթօնքի տարիներ եղան : Համակերպութեան դէմ ըմբոստացման տարիներ, որոնց լուսաշող հետեւանքն եղան Հայաստանի ազատագրութիւնն ու անկախութիւնը, պետականութեան վերստեղծումը, ուր վճռական դեր ու առաջնորդութիւն ունեցաւ Դաշնակցութիւնը :

Դաշնակցութեան հակառակորդները կը պայքարին Դաշնակցութեան դէմ, կատաղօրէն, կոյր ատելութեամբ, նախանձածոծ մոլեգնութեամբ :

Կը պայքարին անոր գործի՞ն դէմ, թէ գոյութեան :

Ձեն ըսեր :

Ձեն կրնար պայքարիլ գործին դէմ, որ չատ վեր է ու վեհաչուք. չեն կրնար պայքարիլ Դաշնակցութեան գոյութեան դէմ, որ չատ հզօր է եւ համազգային :

Բոլորը գիտեն եւ համոզուած են թէ՝ եթէ չըլլար այդ գործը, պէտք էր ստեղծել զայն :

ԵԹԷ չըլլար Դաշնակցութիւնը, պէտք էր ծնունդ տալ նման կազմակերպութեան մը :

Պատի՛ւ Դաշնակցութեան եւ փա՛ռք իր գործին :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՕՐՈՐՈՑՆԵՐՈՒ ԿՈԶԸ

●

Նորածին մանկիկներուն փոքրիկ օրորոցն եմ, գեղեցիկ ու հրապուրիչ չին – ուածքով : Տաքուկ, սիրուն եւ ճերմակ : Թեթեւ ու թափանցիկ ղոյղ մը ծածկոցով : Թեթեւ ու թափանցիկ ղոյղ մը վարագոյրով եւ փղոսկրեայ հրեշտակ մը որ կը սաւառնի իմ վերեւ ... :

Ընտանեկան յարկին անզուգական զարդն՝ գեղեցիկ ու փոքրիկ օրորոցն եմ : Երբ ուեւակայեցէք նորածին մանուկ մը սեւ աաթի նման աչքերով, չագանակագոյն մազերով, այտերը վարդագոյն՝ որոնց վրայ փոքրիկ փոսիկներ կազմուած, գողտրիկ ու նրբաքանդակ տոտիկներով ու թաթիկներով ընկղմանած օրորոցին մէջ հեչօրէն կը քնանայ ...

Աւելթը ունեցա՞ծ էք նաեւ մօտէն դիտելու թռչունի մը փոքրիկ բոյնը : Որքան նրբահիւս եւ գեղակերտ է ան, ծառի մը երկու ոստերուն վրայ որ կը տատանի մեղմիկ հովին ազդեցութեամբ : Այնչէն խուզարկու աչքն անդամ պահ մը վարանում պիտի ունենար տեբեւանիտ ճիւղերուն մէջ որոշապէս ճգնելու համար խոկական բոյնը : Այդ քնքոյշ բոյնին մէջն է որ փոքրիկ էակները պիտի ապրին ու մեծնան : Հոնկէ է որ թեւ պիտի առնեն եւ պիտի ճախրեն օդին մէջ իրենց մօր խընամքին ու հսկողութեան տակ :

Նմանապէս այս պէրուն օրորոցին մէջ է որ նորածին մանկիկը կը սկսի բողբոջիլ, ուռճանալ ու կազմուիլ :

Այդ օրորոցը ընտանեսէր հինոջ խէա – լքն է :

Ով կին, որ կոչուած ես մայր ըլլալու, երբ կուչ կ'ընէ գեղ օրորոցը ընդունելու քու նորածինդ իր մէջ, իսկ դուն անտարբեր, կը խնդրես որ ձեղնայարկ բարձրացնեն զայն :

Ով Հայուհի, վերաքննէ անդամ մը քու խիղճդ, միթէ նկատի առնել չէ՞ս ուզեր այն գերը որ գեղի կը վիճակի :

Հայ երիտասարդ, դուն կ'ուզես խեղաթիւրել նախախնամութեան ստեղծագործութիւնը : Այն գեղ կը հրաւիրէ որ հետեւիս իր չինարարի հոյակապ եւ վիթխարի գործին, մինչդեռ դուն կը թաւալիս քու թիւր մտածումներուդ եւ մոլորութեանդ մէջ :

Հայ կին, քու չնորհիւդ է որ կը կազմուի ու կը փայլի ընտանեկան յարկը : Ի՞նչ բան կը վախցնէ գեղ, լեցնելու համար քու օրրանդ :

Մօրդ տառապանքի պատմութիւննե՞րն են որ կը սարսափեցնեն գեղ : Անոր գժուխային չարչա՞րն են որ աչքի առջեւ կ'ուներ նենա՞ս : Հոսող արիւննե՞րը, դիակնե՞րը, անթաղ մեռելնե՞րը ... :

Կը վախնա՞ս որ ուտելիք հայ չե՞ս գտներ զաւկին համար : Հայ ծնող, նայէ սա թռչուններուն թէ ինչպէս բնութիւնը կը կերակրէ զանոնք : Բայց ինծի ցոյց տուր ընտանիք մը որ ունենայ տասնեակ մը զաւակ, եւ բոլորն ալ մահացած ըլլան սնօթութենէ ... :

Պէտք չէ նկատի առնել այն ամուլ կիները՝ նախկութիւնները՝ իրենց անփոյթ եւ անօգուտ անճնասիրութեամբ, որոնք իրենց կեանքը կը վերջացնեն ընդհանուրին անտարբերութեան մէջ :

Ձանչցիր քու ահաւոր չանցանքդ եւ գնա ձեղնայարկէն իջեցուր օրրանդ, մաքրէ եւ զարդարէ վաղուան համար, տեղաւորէ չարկաբաժնիդ պատուոյ անկիւնը՝ իրրեւ ընտանեսէր եւ օրդիասէր Հայուհի մը :

Տառապակոծ մայր, պատմէ արհաւիրքի օրերդ երբ կուրծքիդ սեղմած հոգեհատորդ լեռները, դաշտերը խելակորոյս կը թափառէիր ապաստան մը գտնելու համար ու հէք մանկիկդ կը գետեղէիր չրջապատիդ քղանցքին, պաղ քարին եւ հողին վրայ ... :

Երիտասարդ Հայուհի, այս երկիրը ուր այսօր կ'ապրիս, քեզ ազատութիւն չնորհած է որպէսզի քու նախնիքներուդ նման մեծցնես մանկիկդ : Ան քեզ կը քաջալերէ թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս որ բազմածին կին մը ըլլաս :

Օգտուէ այդ ազատութենէն ի սէր քու չարչարուած, խոչտանգուած եւ սրտակոտոր ցեղիդ ... : Ձեղնայարկէն իջեցուր օրրանդ որուն մէջ քու մայրդ քեզ խնամեր, դիեցուցեր է : Այդ օրրանը միշտ պատրաստ է ընդունելու քու զաւակներդ : Սիրուն ու գուարթ այդ օրորոցին մէջ ժպիտով դիմաւորէ մանկիկիդ զարթնումը եւ մի երդեր լալագին աչքերով անցեալի տխուր ու մելամաղձոտ երգերը ... :

Վհատեցուցիչ այդ երգերը կը խախտեն քու քաջութիւնդ : Ջանագիր եղիր որ այդ մանկիկը առողջութեան եւ խմաստութեան տիպար մը գառնայ :

Դաստիարակէ զաւակդ հայկ. ոգիով, հայկական չունչով, հայկ. մտածումով : Այդ գողարիկ օրորոցէն թող սկսի թօթափվել հոգեհատորդ մեր մեծասքանչ լեզուին քնքոյշ բառերը ... :

Ձեռքովդ հիւսէ փոքրիկ գուլպաներ պզտիկ ոտքերուն համար, պատրաստէ սիրուն ներքնազգեստներ՝ որոնց մէջ պիտի բարախէ գգւայուն սիրտ մը ապագայ սերունդին եւ մայր հայրենիքին համար : Շինէ սիրուն գդակ մը որուն մէջ պիտի հանդչի քու սիրասուն գլուխը եւ ան պիտի ըլլայ քու ազնիւ ցեղիդ հմաստութեան ու խմաստութեան վառարանը ... :

Արհաւիրքի օրերուն, մայր, քու բնազդաւորդ մէջ կը կռուէիր հասարակաց թշնամիին դէմ, գէն ի ձեռին, ամուսնոյդ կողքին կանգնած, ընտանիքիդ պատսպարն ու գոյութեան կռիւը կը մղէիր, սակայն օրօրոցդ միշտ ձեռքի տակ ունէիր եւ

Նենաս : Հոսող արիւննե՞րը, դիակնե՞րը, անթաղ մեռելնե՞րը ... :

Կը վախնա՞ս որ ուտելիք հայ չե՞ս գտներ զաւկին համար : Հայ ծնող, նայէ սա թռչուններուն թէ ինչպէս բնութիւնը կը կերակրէ զանոնք : Բայց ինծի ցոյց տուր ընտանիք մը որ ունենայ տասնեակ մը զաւակ, եւ բոլորն ալ մահացած ըլլան սնօթութենէ ... :

Պէտք չէ նկատի առնել այն ամուլ կիները՝ նախկութիւնները՝ իրենց անփոյթ եւ անօգուտ անճնասիրութեամբ, որոնք իրենց կեանքը կը վերջացնեն ընդհանուրին անտարբերութեան մէջ :

Ձանչցիր քու ահաւոր չանցանքդ եւ գնա ձեղնայարկէն իջեցուր օրրանդ, մաքրէ եւ զարդարէ վաղուան համար, տեղաւորէ չարկաբաժնիդ պատուոյ անկիւնը՝ իրրեւ ընտանեսէր եւ օրդիասէր Հայուհի մը :

Տառապակոծ մայր, պատմէ արհաւիրքի օրերդ երբ կուրծքիդ սեղմած հոգեհատորդ լեռները, դաշտերը խելակորոյս կը թափառէիր ապաստան մը գտնելու համար ու հէք մանկիկդ կը գետեղէիր չրջապատիդ քղանցքին, պաղ քարին եւ հողին վրայ ... :

Երիտասարդ Հայուհի, այս երկիրը ուր այսօր կ'ապրիս, քեզ ազատութիւն չնորհած է որպէսզի քու նախնիքներուդ նման մեծցնես մանկիկդ : Ան քեզ կը քաջալերէ թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս որ բազմածին կին մը ըլլաս :

Օգտուէ այդ ազատութենէն ի սէր քու չարչարուած, խոչտանգուած եւ սրտակոտոր ցեղիդ ... : Ձեղնայարկէն իջեցուր օրրանդ որուն մէջ քու մայրդ քեզ խնամեր, դիեցուցեր է : Այդ օրրանը միշտ պատրաստ է ընդունելու քու զաւակներդ : Սիրուն ու գուարթ այդ օրորոցին մէջ ժպիտով դիմաւորէ մանկիկիդ զարթնումը եւ մի երդեր լալագին աչքերով անցեալի տխուր ու մելամաղձոտ երգերը ... :

Վհատեցուցիչ այդ երգերը կը խախտեն քու քաջութիւնդ : Ջանագիր եղիր որ այդ մանկիկը առողջութեան եւ խմաստութեան տիպար մը գառնայ :

Դաստիարակէ զաւակդ հայկ. ոգիով, հայկական չունչով, հայկ. մտածումով : Այդ գողարիկ օրորոցէն թող սկսի թօթափվել հոգեհատորդ մեր մեծասքանչ լեզուին քնքոյշ բառերը ... :

Ձեռքովդ հիւսէ փոքրիկ գուլպաներ պզտիկ ոտքերուն համար, պատրաստէ սիրուն ներքնազգեստներ՝ որոնց մէջ պիտի բարախէ գգւայուն սիրտ մը ապագայ սերունդին եւ մայր հայրենիքին համար : Շինէ սիրուն գդակ մը որուն մէջ պիտի հանդչի քու սիրասուն գլուխը եւ ան պիտի ըլլայ քու ազնիւ ցեղիդ հմաստութեան ու խմաստութեան վառարանը ... :

Արհաւիրքի օրերուն, մայր, քու բնազդաւորդ մէջ կը կռուէիր հասարակաց թշնամիին դէմ, գէն ի ձեռին, ամուսնոյդ կողքին կանգնած, ընտանիքիդ պատսպարն ու գոյութեան կռիւը կը մղէիր, սակայն օրօրոցդ միշտ ձեռքի տակ ունէիր եւ

Դաժան ծերուկը «սա խանտիլը վառէ» պոռաց, մինչ իր դողդոջ մատներն արդէն սկսած էին առ խարխափ չօչափել տուփին մէջ գտնուածները, ու քթին տակէն կը մռլտար .

— Մէկ, երկուք, երեք ...

Ռափիկ վազեց որմնադարանին մէջէն առաւ կանթեղը, սրտադողով վառեց զայն ու բերաւ դրաւ մեծ հօրը մօտ, բազմոցին վրայ : Կանթեղը սկսաւ պլպլալ իր դորշ կարմիր բոցէն արձակելով խւղոտ ծուխ մը, որ մինչեւ ցած ձեղունը կ'երկարէր, ու երբեմն իր տատանումներուն մէջ չկրնալով ուղղակի վեր ելլել՝ ծերունիին ճակատը կը մրոտէր : Գարչ հոտ մը սկսաւ տարածուիլ սենեակին մէջ :

Հիմակ Հաճի Մարտիրոսի կռնակը կլորած էր տուփին վրայ, ակնոցով զինուած աչքերը սոսկալի սեւեռումով կը դիտէին լուցկիի, ծխախոտի տուփերն ու թուղթի թերթիկները զոր ալ ձեռքին դողացող ազատ մատներովը կը համրէր, բաղդատելով զանոնք դեղնած թուղթի կտորի մը վրայ երեւցող ծուռիկ մուռիկ թուանշաններու հետ : Քիչ մը անդին կեցած էր Ռափիկ, աչքերը բուռն արտայայտութեամբ մը յառած տուփին վրայ, չուրթները սարսռուն, վերահաս փոթորիկի մը սոսկումներովն համակ :

ԵՐՈՒԽԱՆ

(Շար.)

ՕՎ ՊԱՏԱՀ ՑԳԴՈՒՆ

— Ո՞վ է ասել, որ ես չեմ ուզում ամուսնանալ։ Ես ուզում եմ ամուսնանալ, միայն թե ոչ այդ ծերունու հետ։

— Ինչո՞ւ ես ուրեմն ամուսնանում նրա հետ։

— Որովհետև նա ինձ ուզում է, իսկ ես ոչ ոքի չեմ ուզում։

— Ուրեմն դու ուզում ես, որ ոչ ոք քեզ չուզի, որպեսզի դու ամուսնանաս նրա հետ, որ ուզում է քեզ։

— Ես ոչ ոքի չեմ ուզում, ոչ ոքի։

— Ուրեմն ինչո՞ւ ես ամուսնանում նրա հետ, որ ուզում է քեզ։

— Որովհետև ես ուզում եմ ամուսնանալ։

— Ուրեմն դու ուզում ես ամուսնանալ, որովհետև ուզում ես ամուսնանալ։

— Այո

Մայէը, որ ջերմ կուսակից է դաշնագրին, մանրամասնօրէն պարզեց անոր առաւե – լութիւնները: Այս առթիւ դիտել տուաւ . — « Եթէ մաղթելի է որ Ֆրանսան ար – թիւնայ, պէտք չէ որ Ֆրանսացիները փրակայի մէջ արթիւնան (բոլշեւիկեան լուծին ենթարկուին) :

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՎԻՇԻՆՍԿԻ

Ազգաժողովին խորհրդային պատուի – րակը, Վիշինսկի, ճառ մը խօսելով Քա – ղաք. Ցանճնաժողովին մէջ, ըսաւ թէ պերմոտայի խորհրդաժողովը պիտի Ծանրացնէ միջազգային յարաբերութեանց լարումը: Այս առթիւ նորէն յիշեց Ա. Մի – ութեան առաջարկները, — ջնջել հիւլէա – կան, ջրածին եւ ուրիշ քանդիչ զէնքեր , հինգ մեծ պետութեանց զինեալ ուժերը կրճատել մէկ երրորդ համեմատութեամբ եւն. : «Արեւմտեան երեք պետութիւնները քանիցս յայտարարեցին թէ միջազգային յարաբերութեանց բարւոքումը կախում ունի խորհրդային կառավարութենէն : Այդ յայտարարութիւնները չեն համա – պատասխաներ իրողութեանց, այնպէս որ տեսած ենք հարցնել թէ արեւմտեան պետութեանց վրայ չէ՞ն անհամա – ձայնութեանց պատասխանատուութիւնը : Այդ եզրակացութեան համար նոր ապա – ցոյց մը չէ՞, երբ կը մերժեն Հինգերու խորհրդաժողովը » :

Այս անգամ բաղդատաբար մեղմ էր Վի – շինսկիի ճառը, որ գլխաւորաբար կը ձգ – տէր ապացուցանել թէ Մ. Նահանգները ռազմական խարխխներ կը պահեն ար – տասահմանի մէջ եւ ռազմատենչ քարո – զութիւններ կը կատարեն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ գլխաւոր կուսակցութիւններէն մէկը, Ազատ դե – մոկրատ, կ'առաջարկէ «Սարի չորքանը վե – րադարձնել Գերմանիոյ, անտեսական մասնաւոր իրաւունքներ տալով Ֆրանսա – յի: «Երբ միացեալ Եւրոպան կազմուի, Սարը կրնայ եւրոպական մայրաքաղաք ըլլալ, բայց մնալով անբաժան մասը Գեր – մանիոյ»:

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ քարխուղը ձեռք ան – ցընելու համար նոր ճիգեր կը փորձեն Մ. Նահանգները: Այս պարագան մտահոգու – թիւն կը պատճառէ թէ Անգլիոյ եւ թէ Ի – րանի, որոնք ելք մը կը փնտռեն, համա – ձայնելու համար :

ՄՇՈՒՇԸ ԵՒ ՓՈՓՈՐԻԿՆԵՐԸ ահագին աւերներ կը գործեն Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ: Երկու չաբաթ է որ կը տեւէ մշուշը Ֆրանսայի մէջ, դերազանց – լով 1951ի մառախուղը : Օդանաւ. երթե – ւեկը խանգարուած է: Շատ աւելի ծանր կացութեան մը մատնուած է Անգլիան : Ֆրանքֆուրթլիական ընդծովեայ պարան մը խզուեցաւ: Հեռաձայնը անկանոն կը գործէ: Միջերկրականի փոթորիկը ան – շարժութեան մատնած է Սպեքտրոյ նաւահանգիստը: Նեղոսի տելթային մէջ քամին կը փչէ ժամական 110 քիլոմեթր արագութեամբ: Ծառեր արմատախիլ և – ղած եւ տանիքներ քանդուած են: Առա – ջին անգամ ըլլալով ձիւն տեղաց Դամաս – կոսի մէջ, փակելով ճամբաները :

ԿԱԶԱՐՋԱԿ ԽՑԻԿԻ մը մէջ փակուելով Դեկտեմբեր 18ին պիտի մահանան երկու հրէչներ, Հոլ (34 տարեկան) եւ Տիկին Հէտի (41 տար.) որոնք միլիոնատէրի մը վեց տարեկան տղան առեւանգած եւ սպաննած էին Սեպտ. 28ին, 600.000 տո – լար փրկանք առանալով հանդերձ : Վճի – ռը պիտի դործադրուի Միսուրի նահան – գին ձէֆֆէրսըն քաղաքին մէջ (Հիւս. Ամե – րիկա) :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ մասին նոր ծանուցագիր մը պիտի ուղղեն արեւմտեան երեք պետու – թիւնները, որպէսզի Ա. Միութիւնը բա – րեհաճի փութացնել հաշտութեան դաշ – նադրին կնքումը :

ՐՈՒԿԻԻՆ ԳԻՆԸ նորէն ինկաւ, ինչ որ տեւանուած չէր տարիներէ ի վեր: Շատեր ռուսական ոսկիի վաճառման կը վերա – պրեն այս անկումը (445.000 ֆրանք) :

ՀԱԿԱԿՐՕՆԱԿԱՆ պայքարը կը սաստ – կանայ Հունգարիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, համաձայն լատատեղեակ աղբիւրնե – րու: Գաղը հրապարակային բողոք մը յայտնեց, ի ներկայութեան դիւանագի – տական ներկայացուցիչներու որոնք նոյն – պէս մտահոգ են :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Ծով – հաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ կը պա – տարագէ եւ կը քարոզէ Աւետիսեան աբե – նայ Ջոջոյեան :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին: Մանրամաս – նութիւնները յառաջիկային :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն կազ – մակերպած է ընկերահամակրական խըն – ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միէել:

Կը խօսի ընկեր ՀԱՅԿ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

Կը նուագէ Գարեգին (Թառ) :

67, Ավրնիւ ժան ժօռէս, Քաշան :

Հաղորդակց. — Մէթրօ Լա Լիներ տը Սօ, իջնել Պանեէօ: Օթօպ. Փորթ տ'Օր – լէանէն 188 թիւ եւ իջնել Սիթէ ժարտէն:

Մուտքը ազատ է :

Պ. Մարտիկ Էզնայեան, Պ. Պ. Ցակոբ եւ Կարապետ Գալըպճեան, եւ համայն պա – րագաները սրտի անհուն կսկիծով կը ծա – նուցանեն իրենց մօր եւ քրոջ եւ ազգա – կանին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԷՓՆԱՑԵԱՆԻ
(Ծնեալ Գալըպճեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյ. 18ին իր բնակարանը, 52պիս, Ավը. տ'Իէնա:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր, չաբաթ, 21 Նոյեմբեր, կէս – օրէ ետք ժամը 2ին, Փարիզի Հայոց եկե – ղեցին (15 ռիւ ժան Կուժօն): Մարմինը պիտի ամփոփուի Մոնփառնասի գերեզ – մանատան ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահագդ դրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԱՍՏԱՆԻՆ ՀԱՄԱՇ ՋԱՑՆԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ

Ֆրանսահայ Իրերօգնութեան Միու – թիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի հայ կազմա – կերպութիւնները, մամուլը , ինչպէս նա – եւ հետաքրքրուող հասարակութիւնը այս աննախընթաց ունկնդրութեան, որ տեղի պիտի ունենայ այս չաբաթ, ժամը 20.30 – ին Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ : (32 ռիւ սը Թրէվիզ) :

Ցեղ ունկնդրութեան, վաճառքի պիտի դրուին բացառաբար 60 չարք ձայնապը – նակներ, որոնք ԲՈԼՈՐՆ Ա.Լ ՊԱՏՐԱՍ – ՏՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ:

Մուտքը ազատ է :

Վարչութիւն

ՄԱՐՍԷՅԼ
SALONS ALHAMBRA

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահան – դէսը Նոյեմբեր 21ին :

Orchestre SERGE
BESSIERE, de la Radiodiffusion

Ապահովեցէք ձեր սեղանները դիմե – լով Վ.Ա.Էֆ ԲԱՐԹԱՄԵԱՆԻ,
36, Rue des Dominicaines, Marseille
Tél. CO. 11 - 30
120 ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՈՑԹԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԸ

ԹԼԵԱՍԵՂԱՆ Ա.ՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ալֆորվիլի Նոր Սերունդի մասնաճիւղի կողմէ, ի պատիւ Ծնողներուն: Այս չաբաթ ժամը 21ին, Յովհաննէս Տէր Ցակոբեանի սրա – հը, 112թէր ռիւ Էթիէն Տօլէ, իջնել Փըթի Փօն:

Կը խօսի կեդր. վարչութեան ներկայա – ցուցիչը: Գեղարուեստական բաժին :

Մուտքը ազատ է :

ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԻ ՓՆՏՌԷՔ
ԵՐԲ ՍԱՍՈՒՆԻՆ ԿԱՑ

31, RUE D'ALEXANDRIE
Métro Sentier, Réaumur et St. Denis
Tél. : GUT. 92 - 65

Արեւելեան թէ եւրոպական ձեր բոլոր ուզած համադամ կերակուրները, անու – շեղէնները , ըմպելիները, աղաճդերները:

Ամէն գիշեր նուագ, արեւելեան, յու – նական, եւրոպական եւ հայկական յայտ – նի երգչուհի Սօնիա Գարագաշի մաս – նակցութեամբ եւ Պէյրութէն նոր ժամա – նած Պ. Պետրոսի (կիթառ) :

ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒ
ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ.

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ
Ի ՊԱՏԻՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
Ա Ռ Թ Ի Ւ

Նոյ. 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին: Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՑԱՌԱՋ խմբագրատունը :

Ճաշագինը 800 ֆրանք :

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նո – եմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն: Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահ – մանափակ են :

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսի Ազգ. Մխիթարեանը կը ծանու – ցանէ թէ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը պիտի կատարուի Նոյ. 21-22ին, չաբաթ եւ կիրակի, նախագահութեամբ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ :

Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ նահանգա – պետը եւ քաղաքապետը :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ԿԱՐԳ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 21 Նոյ.— ժամը 16էն, կարգ օծման եկեղեցւոյ եւ խորաններու : Երե – կոյեան ժամերգութիւն :

Կիրակի 22 Նոյ.— ժամը 8էն: Առաւօտ – եան ժամերգութիւն: ժամը 10ին Ս. Պա – տարագ: Ապա հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյ շինութեան նպաստող ազգա – յիններու , ննջեցեալոց յիշատակին :

Կը հրաւիրենք անխտիր բոլոր բարե – պաշտ հայ կաթոլիկները ներկայ ըլլալ այս բացառիկ հանդիսութեան: (կնիք)

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՕՐ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱ – ԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ 21 Նոյ.ին չաբաթ գիշեր կազմակերպած է իր առա – ջին պարահանդէսը

LE CLUB, 51 RUE GRIGNAN

Վերանորոգուած չքեղ սրահներուն մէջ: ժամը 21.30էն մինչեւ լոյս: Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին.— Հայկական պար, երգ, երգախառն կենդանի պատկեր:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱ – ՑՈՒՄ ԳՈՒՆԱՒՈՐ , վենեփկի Մխի – թարեան հաստատութեան վրայ :

Տոմսերու համար դիմել. —

Aram Cheghikian, Pharmacie Centrale
1, Bl. d'Athènes
Souren Exerdjian, 40, La Canebière
Photo Zareh, Chemin de St. Julien Beaumont.

եւ Մխիթեան բոլոր անդամներուն մօտ :

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՓ.— Ա. Ա. Վալանս.— Ձենք ստացած:

Գ. Ֆ., Լիոն.— Գրել «Հայրենիք»ի հասցէով :

Օր. ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԱՇՈՑԵԱՆԻ (Սալօն) եւ ԹՈՐՈՍ ՋԱՏԻԿԵԱՆԻ (Էքս) նշանախօ – սութեան առթիւ կը նուիրեն.— Մ. Աչոյ – եան (Սալօն) հազար ֆրանք, Ե. Զաուիկ – եան (Էքս) , հազար ֆրանք , Բ. Զիլ – ճեան (Սէն Անթիօլ) 600 ֆրանք, Ս. Կու – միեան (Սէն Անթիօլ) 400, «Հայ–Բոյժ »ի եւ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար :

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité

Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris
Առաջնակարգ զգեստ մը
ընտրելու համար պահանջեցէք

ձեր դերձակէն այս վաճառանիշով, — ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զա – ւարեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրա – ւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներ – կայանալ անդամատեսրով :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլ. Օսման Պատիսեան խումբի դասա – խօսութիւնը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Պիտի դասա – խօսէ Ցունաստանի ընկերներէն ընկ. Նա – ճարեան: Կը հրաւիրուին անխտիր բոլոր Թաղեցիները :

Ֆ. Կ. ՄԱՁի Փոր Թա'Իթալիի մասնա – ճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 15ին, ժանթիլիի ղպրոցին սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. Կ. ՄԱՁի Պանեէօ Քաշանի մասնա – ճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Փափազեանի բնա – կարանի մէջ՝ 6, ռիւ Շարլը Միշէլ, Պան – եէօ: Խիստ կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. ԿԱՊ. ՄԱՁի Շաւիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, դպրոցի սրահը: Կարեւոր օ – րակարգ :

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻԻՆ

Մարսէյլի (Լէ գ'Օլիվ) Թաղին մէջ վիլ – լա մը, որ ունի մէկ ընդարձակ հիւրանոց, (6×3·5) սենեակներ, մուտք, դաւիթ մը, պահարան (տէպարա), խոհանոց, կառա – տուն, (9×4ի վրայ), 800 մեթր պարտէզ, հանոցով, աղբիւր, փայտանոց եւն.: Կ'ուզեն փոխանակել բնակութեան համար Փարիզ յարկաբաժնի մը կամ վիլլայի մը հետ, որ ունենայ նոյնպէս երեք դլխաւոր սենեակ, խոհանոց եւն.:

Դիմել՝ Բալուեան ղրաուռնը՝
43, Rue Richer, Paris (9e)

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Երիտասարդ աշխատաւոր մը առաւօտ – ները մինչեւ կէս օր: Տրամադրելի է որ եւ է գործատան մէջ , ամէն կարգի աշ – խատանքի համար :

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Տիկին մը անական գործեր կը փնտռէ ընտանիքի մը մօտ, Փարիզի մէջ :

Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան :

ԼԻԼԱՑԻՆ

ԼԻԼԱՑԻՆ
ՄԻՇՏ ԼԻԼԱՑԻՆ

ՀԱՄԵՂ , ՄԱՌՈՒՐ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ
եւ մանաւանդ հաճելի ճաշ մը ը – նելու համար:
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
մը իր նոր յայտագրով :
24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8e)
Tél. ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS
PROPRIÉTÉS

ՁԵԶԻ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ.—
ԱՆԻԼՒ կայարանին մօտ , երեք սենե – եակ, խոհանոց, լուացարան, մուտք, երկու միլիոնի :

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Նոր չէնքի մը մէջ բնակութեան համար պատրաստելի 1954 յունուարին, երեք սենեակնոց տուն մը, խոհանոց, մուտք, բաղնիք, արդիական ամէն յարմա – րութիւններով (քոնֆոռ): Գին 4.600.000 , որուն 50 առ հարիւրին համար վճարումի դիւրութիւն, 25 տարուան վրայ :

Պետական նպաստ չինութեան համար

Ազատ է կալուածական տուրքէ:

ՓԱՐԻԶ 18ՐԴ.— Սքիւտիօ, մուտք, խոհանոց, բաղնիք, տէպառա : Հան – դստաւէտ պայմաններով, մէկուկէս միլիոնի :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
22
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
22 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7225 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2636

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՋԱՆ ԸՍԵՆՔ, ՋԱՆ ԼՍԵՆՔ »

(Դարեգին Սարգիսբէգեանի յիշատակին)

Մէկէն անդին՝ հողը կարծես կ'օթօրուի ծովի նման, եւ երբ կը ցածնա՛յ, կը ցածնա՛յ ու զոգ կը բանայ՝ մինչեւ որ բար – ձրանայ ...

— *Հունա՛ ; Լովալիէ՛ռն է ...*

Մատներուս թիւով տուներ, մարզատ – եաց ու քէն ըրած, աչխարհի դառնացած, ծառերուն փաթթուած Մխնելոյդ մը երկ – նաձիգ, որու կ'երկրպագեն գլխահակ ըն – կուզենի մը եւ խումբ մը կոկոզավիզ, ա – պուշ կասկենիներ : Շրջափակէ մը ներս՝ յաղթամարմին կաթնարանը, հնոցը, բը – նակարաններ : Ամենաբարձր չէնքին ճա – կատը, ճամբուն դէմ, իրար զրկած եր – կու մեծ գիրեր · K. S.

Այստեղ, ահա, բոյն է չիներ մեր թան – կագին ընկերը, Գարեգին Սարգիսբէգ – եան : Երբ մեզ կ'առաջնորդէր դէպի իր բնակարանը, կը լսենք չաղփաղփ մը բա – կին մէջ, ողջոյն – տուք Թերեւս .

— *Մխիթեռնակնե՞րն են, որ օրհնէք կը կարգան :*

Արդարեւ, մխիթեռնակնե՞ր, բայց այս ո՞րքան մխիթեռնակներ, անթի՛ւ անհա – մա՛ր մխիթեռնակներ,— օդին մէջ, կոու – րին վրայ, ցուրքին տակ, մեր գլխուն վե – րեւ ու, զարմա՞նք, նաեւ կառքերուն վը – րայ : Այո՛, կառքերը եւս զարդարուած են մխիթեռնակներու հսկայ պատկերներով : Մխիթեռնակներ նաեւ այս կառքերը, որ կը տուրան Մէօղի եւ Մոդէլի ճամբաներուն վրայ : Մխիթեռնակնե՞ր, կառքերուն ետ կարապի եւ պանիրի ծրարներու վրայ, ո – րոնք կ'ողողեն Ֆրանսայի ամբողջ հիւ – սիս–արեւելքը մինչեւ Գերմանիոյ սահ – մաններէն ներս, Մխիթեռնակ մըն ալ ին – քը, մեր թանկագին ընկերը, որ եկեր է Հայաստանէն, բոյն է չիներ այստեղ, կաթնային արդիւնաբերութեան տիպար հաստատութիւն մը, ուր սքաժի կուգան Ֆրանսական պանրագործական վարժա – րանի աշակերտները :

Կարճ հանդիստ մը եառքը, կ'այցելենք գործարանը, ուր հսկայ կաթսաներու մէջ կ'եփի կը փրփրի կաթը, վիթխարի խնո – ցիներու մէջ կը ծեծուի կաթը, մեքենա – ներր կը դառնան, ու կաթը կը հոսի տա – կաւին, կ'այլափոխուի, հազար ձեւ կ'առ – նէ ու քիչ անդին կարապի կը վերածուի .. կապոցով՝ մխիթեռնակը վրան : Կաթին մէկ կաթիլն իսկ չի կորսուիր այստեղ : Այն մասր որ պիտի չօգտագործուի այլեւս՝ կ'երթայ հոգանոց, միս պարարացնե – լու :

Ցետոյ պտոյտ՝ ինքնաշարժով, գերմա – նական սահմանէն անդին, մինչեւ Սարի մայրաքաղաքը : Պտոյտ Ֆրանսայէն ներս՝ դէպի Վէրսէօն :

Ճամբաներուն վրայ մեզ կ'ողջունեն կառքեր՝ մխիթեռնակը վրան : Ու կեռասե – նիներ, արիւնանման կաթիլներով բեռնա – ւոր, ճամբաներուն եզերքը, — առաջին անգամ է որ կը տեսնէի ճամբաներ՝ կե – ռասենիներով եզերուած : Բայց ամէնէն աւելի ապաւորեց զիս հողը,— լինձի ծա – նօթ չէ հող մը այսքան կենդանի, այսքան խօսուն : Պատմութեան դիրք մըն է կար – ծես, զոր անտեսանելի հրեշտակ մը բա – ցեր է ու կը կարդայ : Հարիւր քայլ կ'առնես եւ արտի մը մէջ կը տեսնես չի – լիմ մը, երկաթէ ցանկապատով : Հարիւր քայլ եւս՝ ուրիշ չիլիմ մը, ժանդոտած խաչ մը վրան : Հարիւր քայլ չառած՝ դարձեալ չիլիմ մը, տխուր արձանագրու – թիւն մը վրան : Դարերով արիւն է հոսեր այս հողերուն վրայ, մատղաչ երիտա – սարդներ են ինկեր այս դաշտերուն մէջ , — հո՛ղն է, հողը, որ կը պոռա՛յ ոսկե – րուղ տակ : Հողագործը ,, որ կը հերկէ, դիտէ թէ իր եղբայրն է ինկած արտին ե – զերքը : Գեղջուկ կինը, որ կ'անցնի, դիտէ թէ իր զաւակն է ինկած սա ճամբուն և – զերքը : Այս հողերը հրաբուխի մը չափ մարդ են թաղած իրենց ընդերքին մէջ :

Բայց մեռելներուն հաշտութեան նայե – ցէք, — գերմանական հողին վրայ ֆրան – սացի հերոսներու չիրիմներ : Ֆրանսա – կան հողի վրայ գերման զինուորնե – րու չիրիմներ : Այդ իրունքին հա – մար , պարտեալը յաղթականին հո – ղին վրայ չիրիմ կանգնելու եւ ազ – գային իր հերոսութեան զովքն հիւսելու համար՝ կռիւնե՛ր, կիներու մասնակցու – թեամբ : Ընդունեցէք որ, հերոսական չո՛ւնչ մը կը տատանի այստեղ, այս հո – ղերուն վերեւ :

Այդ հերոսական չունչն է, որ համե – րաշխութիւն է ստեղծեր ... մահուան սե – մէն անդին : Հողային քաղցը զազրած՝ մահէն անդին,— երկու թշնամիները զի – րար կ'ողջունեն այլեւս իբրեւ հերոսներ : Զկա՛յ պարտեալ, չկա՛յ յաղթական :

Հերոսնե՛ր հողին տակ, մենք զաճաճ – ներ՝ հողին վրայ :

Ահա Տուօմոն :

Մեռելաքաղա՛ք : Թեւարձակ ինչպէս արծիւ մը, երկնաձիգ ինչպէս կաթուղիկէ մը,— հսկայ յուշարձան մը բլուրին վը – րայ, որ երբ դիւրերը կը վառէ իր աչքերը, լոյսը չեղերու նման կ'երկարի մինչեւ հեռաւոր հորիզոնները, հսկելու համար մեռելներուն վրայ : Ներս կը մտնենք վիթխարի յուշարձանէն, ուր կ'ողջունենք հայ ռազմիկներուն փառապանծ փորա – դրութիւնը,— այո՛, Հայը եկեր է մինչեւ այս արիւնոտ հողերը՝ մասնակցելու հա – մար Ազատամարտին, թերեւս որպէսզի ամչցնէ անոնք որ չուզեցին մասնակցիլ մեր Ազատամարտին :

Ահա՝ ամերիկեան մեռելադաշտին մէջ : Ա՜հ՛ո՛ւ, ժողովո՛ւրդ, ճերմակ բազմահազար խաչեր, անուն եւ թիւ – ական մը ամէն մէկուն վրայ : Ապրիմ – մեռնիմ կոչուած ծաղիկնե՛ր արդեօք : Ո՛չ, ապրիմ – մեռնիմ ըսելու չափ կարճ կեանքով մատղաչ երիտասարդներ , պատ – կած՝ այս անծայրածիր դաշտին մէջ : Մեծ Շան վար կ'իջնէ կառքէն ու մէկ առ մէկ կը զննէ, Հայու անուն փնտռելով ա – նոնց վրայ, բայց վա՛րջ չունի : Մինչ իմ հետաքրքրութիւնս կ'երթայ մեռելային կչռոյթով մեռադային ձայնի մը, — ուր – կէ՞ կուգայ այս ձայնը, այս տխուր ձայ – նը, որ կարծես «քնացէ՛ք» կ'ըսէ մեռելնե – րուն . «Զի տիւն կարճատեաց, եւ հասին տուեր ք երեկոլուոյ » :

Մեռելադաշտին կեդրոնը՝ հսկայ ձողի մը ծայրը դրօշակ մը թեւաբախ : Թեւերը կը բանայ, արծիւի մը պէս կը թարթա – փէ, ու կարծես կ'ըսէ . «Քնացէ՛ք, քնա – ցէք ... » :

Ու կը լսուի պատասխան մը, նոյն միօ – րինակ կչռոյթով, մեռադային ու տխուր . « Զի՛նկըն զի՛նկըն, զի՛նկըն (*) ...» :

Ո՛ւր հասկցայ, որ դրօշակին պարանը, երեկոյեան հովէն օրօրուելով, կը զար – նուէր ձողին ու կը ստեղծուէր մեքամաղ – ձիկ պատասխանը . «Զի՛նկըն , , զի՛նկըն , զի՛նկըն ... » :

Ահա վէրմէօնի ամրութեանց մէջ : Կ'իջնենք յարկ առ յարկ երկրին ընդերքը, — դժո՛խք : Այս ստորերկրեայ բերդին մէջ սրահ մը կայ, ուր ահաւոր արձա – գանդ մը կը ստեղծուի ամէնէն փոքր ապ – մուկով : Առաջնորդը կը պատմէ մեզի . — Երբ սովորական ձայն մը կ'երկարի, կ'ահի , կը կրկնուի, բազմաձայն աղաղա – կի մը կը վերածուի այսպէս, այլեւս կը – նաք երեւակայել թէ ի՛նչ դժոխային աղ – մուկ կը ստեղծէին ռումբերը, որ կ'իյնա – յին այս ամրութեանց վրայ, զիւերը եւ ցե – րեկ : Շատե՛ր, բազմաթիւ զինուորներ , որ կը կռուէին այստեղ, ամիսներով ա – ռանց օրուան լոյսը տեսնելու, առանց զի – շերուան խաղաղութիւնը վայելելու, շա – տե՛ր խելագարեցան ի վերջոյ ... :

(Մնացեալը յաջորդով) Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Գերմաներէն՝ զինկըն կը նշանակէ երգել, զինքըն՝ խլնալ, խորասուզիլ, թաղուիլ : Իմաստի զուգադիպութեան նայեցէք :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

●

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ Գ.Շ. ՕՐՈՒԱՆ ՅԵ – ՏԱՋՈՒԹԵԱՒ, Պ. Ժ. ՊԻՏՕ ՀԻՄԱՆԴԱ – ՅԱՅ ԸԼԼԱԼՈՎ

Ազգ. ժողովը Գշ. օրուան յետադէպ եւրոպական բանակի դաշնագրին քննու – թիւնը : Ուրբաթ օր արտաքին նախարա – րը, Պ. Ժորժ Պիտօ, յանկարծ տկարու – թիւն մը զգաց, երբ կը պատրաստուէր իր ճառը կարդալու : Հակիւ 15 վայրկեան խօսած էր, երբ նուազում մը զգաց : Նա – խագահը առաջարկեց ընդհատել նիստը : Պ. Պիտօ եւս հաւանութիւն յայտնեց : Հա – կիւ կրցած էր բարձրացնել ձեռքը : Անմի – ջապէս դուրս հանուեցաւ : Իր անձնական բժիշկը, որ կը սպասէր յարակից սենեա – կին մէջ, անմիջապէս քննելով, բացար – ձակ հանդիստ պատուիրեց 48 ժամուան համար : Տկարութիւնը կը վերագրուի արտակարգ յոգնութեան : Արտաքին նա – խարարը դիշեր ցերեկ կը աքնէր այս չար – թուան սկիզբէն ի վեր : Շարունակ ար – ձան էր Գշ. օրէն սկսեալ, երբ Ազգ. ժո – ղովը ձեռնարկեց եւրոպական բանակի ծրագրին քննութեան : Եշ. դիշերն ի բուն աչխատած էր իր ճառին պատրաստու – թեան համար : Նախաճաշն ըրաւ ժամը 8–ին, յետոյ չարունակեց աչխատիլ մինչեւ ուրբաթ, երբ բեմ կը հրաւիրուէր :

Իր ճառին մնացեալ մասը կարդաց նա – խարարութեան խորհրդականը, Պ. Մորիս Շուման, եւ վիճաբանութիւնը յետաձգ – ուեցաւ Գշ. օրուան, ինչպէս ըսինք : Վարչապետը կը յուսայ թէ Պ. Պիտօ ա՛ի – ճապանութիւնները փակելու եւ բանաձե – ւերը քուէարկելու համար :

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ Պ. Պի – տոյի ճառը խնամքով պատրաստուած էր եւ յատակօրէն կը պարզէր կառավարու – թեան դիրքը եւրոպական բանակի մասին :

Ա՛հաւասիկ հիմնական մասերը .

— Իրողութիւն է որ հիթլէրական Գեր – մանիոյ անձնատուրեցնէն ի վեր Արեւ – մուտքը ոչ մէկ տեղ անցաւ նշանակուած ահմանագիծը եւ թէ Արեւելքէն չարք մը զործողութիւններ հարիւրաւոր կամ հա – զարաւոր քիլոմեթր յառաջ քչեցին խոր – հրդային տիրապետութիւնը : Իրողութիւն է, զարձեալ, որ Եւրոպայի անհաւասա – րակչռութիւնը հետեւանք է խորհրդային ուժերու ներկայութեան՝ Եւրոպայի սր – տին վրայ եւ խորհրդային ուժերու զո – յութեան, ուժեր որոնք մեծապէս կը զե – րազանցեն ոչ միայն եւրոպական երկիր – ներու, այլեւ Ատլանտեան բանակներու թիւը : Այս պայմաններուն մէջ Ֆրանսայի բոլոր կուսակցութիւնները , բացի մէ – կէն, անհրաժեշտ կը դանեն ապահովել Եւրոպայի պաշտպանութիւնը : Երկու հիմնական խնդիրներ կը զրաւեցնեն մեզ, — ի՜. Միութիւնը եւ Գերմանիա : Անհրա – ժեշտ է վարել քաղաքականութիւն մը որ ոչ համակերպութեան յանգի , ոչ ալ խե – լագար խաչակրութեան մը : Այդ քաղա – քականութիւնն է կառուցանել միացեալ Եւրոպան : Այստեղ բոլոր կուսակցու – թիւնները կ'ընդունին եւրոպական դաշ – փարը, բացի մէկէն, որ յայտնապէս պահպանողական է զոնէ այս հարցին հանդէպ :

« Անկարելի է Եւրոպան կառուցանել ա – ռանց Գերմանիոյ մասնակցութեան : Գեր – մանիան ալ Եւրոպայի մէջ կը զտնուի : Ոչ ոք բողոքեց , երբ ան ալ հրաւիրուեցաւ երեւալու 15 պետութեանց մէջ : Անկա – րելի է համախմբել Եւրոպան առանց պաշտպանութեան պատշաճ միջոցներու · այլապէս կուրօրէն յանձնուած պիտի ըլ – լանք հիւլէական զէնքերու ահռելի պաշտ – պանութեան, զէնքեր, զոր Եւրոպան չու – նի : Համախորհուրդ մեր դաշնակիցնե – րուն հետ՝ մենք որոշած ենք այս պաշտ – պանութիւնը կարելի եղածին չափ դէպի արեւելք տանիլ : Եւրոպայի պաշտպանու – թիւնը, մանաւանդ երբ նկատի առնենք

ՈՂԲԱՅԵԱԼ ԸՆԿ. Գ. ՍԱՐԳԻՍԵԼԳԵԱՆ
(Երբ սպայ էր Հ. Հ. բանակին մէջ)

դասական ուժերու եւ նոր զէնքերու մի – ացեալ զործածութիւնը, մեծ խորութիւն կը պահանջէ : Այդ խորութիւնը կրնանք ստանալ կարելի եղածին չափ հեռու տա – նելով պաշտպանութիւնը, այսինքն մէջն առնելով Գերմանիան : Կարելի չէ կռուիլ Գերմանիոյ մէջ առանց գերման ուժերու գործօն մասնակցութեան : Կ'ուզէք որ ջնա՛նք այս ռազմասենեակին մէջ կամ հերոսն : Մենք կը մերժենք հաւատալ թէ Ռուսիա միշտ իրաւացի է, բայց կ'ընդու – նենք թէ կրնայ իրաւունք ունենալ եր – բեմն : Ահա թէ ինչո՛ւ կ'ուզենք բանակցիլ եւ իրրեւ երաչխիք կ'առաջարկենք փոխա – դարձ ապահովութեան դաշինք մը որուն համաձայն են Մ. Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա եւ ուրիշ եւրոպական երկիր – ներ : Տակաւին պատրաստ չէ այն դաշնա – գիրը որ Մեծն Բրիտանիան պիտի կապէր Եւրոպայի հետաքրքական պաշտպանութեան ցանցին : Բանակցութիւնները կը շարու – նակուին » :

Պ. Պիտօ մասնաւորապէս ծանրացաւ հետեւեալ կէտերուն վրայ .— Կարելի չէ Եւրոպան կերտել առանց Գերմանիոյ .— Զկայ ուրիշ միջոց բացի փոխադարձ պաշտպանութեան ծրագրէն . — Ֆրան – սայի առաջարկած յաւելումները պիտի վաւերացուին .— Կը բանակցին Անգլիոյ հետ, որպէսզի դաշինքով մը կապուի Եւ – րոպական բանակի ծրագրին .— Ֆրանսա պիտի չվաւերացնէ միացեալ բանակի դաշնագիրը առանց համաձայնութիւն մը կնքելու Սարի մասին : Նախապարը յատ – կապէս չեշտեց թէ «Գերմանիոյ կղզիա – ցումը պիտի վտանգէ մեր սահմանապու – խը Հռենոսի վրայ եւ պիտի նշանակէ ձեռք քաշել յամաքային Եւրոպայէն : Պէտք է ընտրենք ,— կա՛մ Եւրոպայի միացեալ բանակ, եւ կամ Գերմանիոյ մուտքը Ատլանտեան դաշինքին մէջ , ապ – դային բանակով եւ զործելու ազատու – թեամբ » :

× Ուրբաթ օրուան վիճաբանութեանց ընթացքին, համաչնաւար ներկայացու – ցիչը, Պ. Ժաք Տիւբլօ, խոտորէն քննա – դատելով միացեալ բանակի դաշնագիրը , դիտել տուաւ թէ կառավարութիւնը կը հետեւի ազգային կազմալուծման քաղա – քականութեան մը որ կարծես Հիթլէրէն ներչնչուած է» : Այս առթիւ ալ չանաց համոզել թէ ի՜. Միութիւնը երբեք յար – ձակողական դիտումի չունի ուեւէ երկրի հանդէպ :

* * *

ՆԳԻՊՏՈՍԻ նախագահը, զօր. Նեգիպ , պահանջեց առժամապէս զադրեցնել Սու – ւտանի երեսփ. ընտրութիւնները : Այս առ – թիւ մեզագրանքներ կ'ուղղուին անգլ. իշ – խանութեանց դէմ :

ՅԵՂԻՆ ՋԱՅՆԸ

●

Պահեր կան ուր ան մեզ կը ցնցէ ուժ – գնօրէն, սիրաղեղ: Դարերու պայքարնե – րով, տաժանքներով եւ տենչանքներո – վը՝ ան պինդ կը բռնէ մեր հոգին, չեշտա – կի կը սուզուի մեր աչքերուն խորը եւ խռովիչ, անուշ երաժշտութեան մը նման կը թրթռացնէ մեր էութիւնը: Ինչպէս որ բոյսը արմատներէն կը սառնայ իր ա – ւիշը, մեր ցեղին ձայնէն, մեր ցեղին ո – գիէն է որ կը փոխանցուի մեզի այն հրա – շալի կենսանիւթը որ սահեցնելով կու տայ մեծ խթանները:

Կը հաւատամ եա այս ուժին ներշնչու – թեան, իրենց հայրենիքէն արմատախիլ եղած ժողովուրդներու կարօտալի խը – ոովքներուն: Հակառակ այս լուսաչող մայրաքաղաքներուն մէջ, մեր դէմ ցցը – ուած անողոք իրականութեան, որ մեզմէ կը խլէ մեր ցեղին ոգեղէն հարստութիւն – ները երիտասարդ, կը հաւատամ չատե – րուն պայքարի կորովին, դիմադրական ուժին, անոնց՝ որ մեր ցեղին, մեր անց – եալին կառչած՝ յաղթական գործի մը վիյլուն հետքը կը ձգեն իրենց ետին: Այո, կը հաւատամ այն հացահատիկնե – րուն բարի, որոնք արդասաբեր հողին վը – րայ կ'իյնան, կը ծլին, ոսկի ցօղուններ կ'արձակեն:

Ցեղին ձայնը, ցեղին ուժը, հարուստ՝ իր գարաւոր ժառանգութիւններով, հա – րուստ՝ իր իմացական, հոգեկան բեր – քով, կը նուագի, կը մարի երբ մեր կա – պերը կը խզենք անցեալին հետ, երբ պերը կը խզենք անցեալին հետ, երբ կ'անդիտանանք զայն: Իրենց անցեալով է որ մեծ եւ հպարտ են ժողովուրդները: Անոնք տակաւ կը զօրանան, կը բարձրա – նան, յաջորդական սերունդներու բերած ստեղծագործ աշխատանքովը, անոնց մը – զած՝ գաղափարական, զգացապրական պայքարովը եւ իրրեւ անաւիկ բերդ՝ կը տական փոթորիկներու:

Այո, ցեղին ձայնը, ցեղին կանչը… Պահեր կան ուր մեզ կը ցնցէ տառապագին կարօտով: Կը զգանք թէ երջանկութիւն մը կայ որ պակսած է մեզի, կ'ըմբռնենք [illegible] մով կ'ըմբռնենք եւ կը զգանք նաեւ, անոր իմաստութեան ոգին զարաւոր, թէ ա – ռանց պայքարի, առանց կռուի եւ տառա – պանքի, կեանքը գոյութիւն չի կրնար ու – նենալ, թէ ժամանակը կը խլէ կը տանի ամէն ինչ, սակայն ցեղը կը վերապրի իր ստեղծագործ, հանճարեղ մտքին, տոկուն կամքին եւ ճարտար ձեռքերուն աշխա – տանքովը անմահ:

Մտքերս կ'երթան մեր պատմութեան անցեալ էջերուն…: Կը վերյիշեմ սրտա – յոյզ եւ անմոռանալի Ծնունդի երեկոյ մը, Նոր Ջուղայի Ամենափրկիչ վանքին մէջ:

Պերսեպոլիսէն կը վերադառնայինք ուր քանի մը օր հիւրընկալուած էինք. մեծ բարեացակամութեամբ, Իրանի Հնագի – տական ընկերութեան անօրէնն՝ Պ. Ա. Կոտաբի կողմէ:

Աքքիմինեան վեհապետներու կիսա – կործան պալատներուն աւերակներուն մէջ, վաղընջական մեծ քաղաքակրթու – թիւններու փառքը եւ յաղթանակներն է – ինք վերակոչած: Դարեհի գահը բարձրա – ցնող սատրապներու քանդակներուն մէջ՝ հարկատու ժողովուրդներու զնացքը պատկերացնող յուշարձաններու վրայ՝ մեր Նախահայր Արմէններու դիմագիծ – ները կ'ինք որոնած՝ հարցական: Երազ մը չէին այս բոլորը խաբուսիկ, պատմական այս վայրերը բազմադարեան: Ինչ սրտա – չարժ իրողութիւն նաեւ, առաջին անգամ էր որ կը գտնուէինք մեր Հայրենի Ա – խարհին սահմանակից երկրի մը մէջ, ա – նոր ճիչդ քովիկը: Հազարաւոր մեթրե – րու բարձունքէն, անջրպետին մէջ ան – ծայրածիր, հոգեյոյզ եւ լռելեայն՝ դի – տած կ'ինք կարօտով մեր հայրենի դեսե – րուն տարածքը ոլորապտոյտ եւ ինչ ա – նուշ զգայախաբութեամբ նչմարել կար – ծած կ'ինք հեռուներէն, ձիւնապատ գա – գաթը երկնաբերձ Մասիսին …

Հիմա կ'երթայինք Սպահան, գժնդակ եւ յոգնեցուցիչ ճամբորդութենէ մը ետք, Ս. Ձրագալոյցը տօնելու Ամենափրկիչ վանքին մէջ…

Նոր Ջուղա, Հայրենի երկրէն բոյր մը հինաւուրց… կծկուած իր գարաւոր եկե – ղեցիներուն ծանր գմբէթներուն տակ, լռակեաց՝ սրբազան յիշատակներով խո – րախորհուրդ, իր սուրբ մասունքները, ցեղային գանձերը դուրդուրանքով սեղ – մած սրտին թանգարանին մէջ: Թանգա – րանը՝ պերճախօս արտայայտութիւնը ի – մացական եւ ղեղարուեստական նրբա – ճաշակ, հազուագիւտ հնութիւններու: Սպահանի կողքին՝ իր ցեղին մոխիրներէն վերածնած Նոր Ջուղան, ինչպէս հէքեա – թին թռչունը՝ աննման եւ յաւերժական, իր զանգակներուն տխրանուշ զօղանջնե – րով, մեր հայրենաթաղձ հոգիները վե – րացուց եւ տաժանելի օրուան մը խոնջէն – քը մոռցնել տուաւ մեզ:

Երեկոյեան ժամերգութիւնը սկսած էր արդէն: Կիսախաւար տաճարին մէջ, չըր – ջապատուած ոգեչունչ յիշատակներով, մեր հոգիները սլացան՝ ժամանակին ո – լորաններուն մէջ քանի մը դարեր ղէպի էա: Կը տեսնեմ Արարատեան Աչխարհը գարձեալ արիւնած…: Շահ Աբբաս է անցեր եւ իրեն հետ անպորոյն մահ, տե – ղահանութիւն… տասնեակ հազարաւոր – ներ գետամոյն՝ Արաքսի պղտորած ջու – րերուն մէջ… Պաղատագին նայուածք – ներ, բողոքի ժայթքեր ուղղուած երկինք եւ երկիր եւ յետոյ ահա, վերականգնումի հրաշքը օտար այս ափերուն վրայ: Դարձ – եալ յոյս, հաւատք, գարձեալ եկեղեցի: Դարձեալ աշխատանք, վերապրումը ցե – ղին, տարողութիւնը անոր անխորտակելի ուժին …

Երդեցողութիւնները վերջացած են հի – մա. մարդիկ սրտակից՝ Ցխսուսի Ծնունդը կ'առնեն իրարու, բայց իմ նայուածք – քս զմայլագին՝ կառչած կը մնայ երի – տասարդ կնոջ մը տեսիլքին: Նազելի՝ իր հայկական տարազին մէջ, կարծես ոգե – դէն յայտնութիւն մը ըլլար անցեալէն, այս հնադարեանվանքին մէջ: Հայրենիկա – բուով գեղուն՝ կը հեռւիմ իր սիրելի սուուերին, բայց ան, աղուոր երազի մը նման, դիւերուան մէջ կ'անյայտանայ մեր աչքերէն …

×

Կը վերադառնայինք Սպահան, մեկա – մաղճոտ խոհերով եւ զգացումներով, երբ մեր եռեւէն կը լսենք ոտքի ձայներ եւ խօսակցութիւններ անհասկնալի: Հայկա – կան տարազով երիտասարդուհին է որ կ'անցնէր պզտիկ աղջկան մը ձեռքէն բռ – նած: Կը մօտենամ անվարան.

— Հայ քոյր է՞ նայեմ: Ինչ սկզբնական զարդեղէնները: Քիչ առաջ եկեղեցիին մէջ տեսայ ձեզ, կ'ուզէի մօտենալ, խօ – սիլ, ժպտիլ …:

Ցանկարծակի հարցումս կը չփոթեցնէ դինքը: Հայե՞ր էք, զարմացած կը հար – ցընէ, պարսկահայերէն եղանակաւոր դա – տարարբառով:

Կը քալենք միասին ջերմ զրոյցներով համակուած: Ան ահա կանգ կ'առնէ ցած տան մը առջեւ: Տաքուկ եւ սիրատենչ նայուածք մը կը նետեմ կիսաբաց դռնէն ներս: Կը հասկնայ դիս…: Ոհ ինչ մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունինք իր հրաւէրը սրտագին:

Ազօտ լուսաւորուած սենեակի մը սեմն ենք: Կօչիկներ չարուած են կարգով դը – ան մօտ, զոյգով ծածկուած յատակին վրայ եւ քարփուղի լամբար մը կը պլպլայ: Մօտը թոնիրի մը չուրջ մամիկն է նս – տած, մանկական դլուխներ կը նչմարուին եւ առնական դէմք մը երիտասարդ:

— Մայրիկ, ճամբորդներ են, չատ հե – ռուներէն կուգան, քեզ կ'ուզեն տեսնել…

Մամիկը պահ մը մեզ կը դիտէ զարմա – ցած, բարի աչքերով: Ցանկարծ սրտա – յոյզ՝ մեզ կ'երկարէ իր երկու բազուկ – ները, կը գրկէ ,կը սեղմէ կրծքին, կը համբուրէ ինչպէս հարազատներ: Աչքե – րէն արցունքներ կը վազեն:

— Հեռուներէն կուգաք, ղարիպ զա – ւակներս, Հայ էք, իմ ցեղէս էք, իմ ա – րիւնէս…

Կը պատուիրէ չուտ վառել սամաւարը, թէյ պատրաստել, ուտելիք բերել: Անօթի ենք, յոգնած ենք, ղարիպ ենք, իր արիւ – նէն ենք …

Կը հանգստացնենք դինքը: Կ'ըսենք թէ չատ ուրախ ենք իր հիւրընկալ տանը մէջ: Շատ դեղեցիկ կը գտնենք իր հարսնուկը հայկական հագուստներովը: Որքան մեծ փափաք ունինք լուսանկարելու դինքը:

Գլուխը կը շարժէ ծանրախոհ՝ անցեալ եւ ներկայ յիշատակներով: Սպահանի մօ – տակայ Փերիա դիւղէն է եկած: Շատ է տառապած օտարութեան մէջ: Հայրենի հողին կարօտը ունի, ինչ սիրելի յիշա – տակներ կան թաղուած հնամաչ սնտուկին մէջ, քովիկը: Երբ Նոր Ջուղա եկաւ, չէր ուզած բաժնուիլ իր հայկական հագուստ – ներէն: Շատեր լուսանկարած են դինքը վանքին դրան առջեւ: Օտարներ հետացած էին իր ոսկեհիւս հագուստներուն եւ նաեւ … իր ջահէլութեան: Ժամանակ մը հը – պարտ էր անոնցմով:

— Հիմա Ծնունդի գիշերը միայն, երբ եկեղեցի կ'երթամ կը հագնիմ անոնք: Հարսիս ալ նոյնը ընել կուտամ, իսկ թոռ – ներս, ո՞վ գիտէ… Սիրտս կը դողայ: Վայ անոր որ կ'ուրանայ իր ցեղը, իր ա – րիւնը ,իր ճիկեարը… ան իր հայրը, մայրը կ'ուրանայ, մեր պապերուն թա – փած արիւնը կը մոռնայ: Ապրիք, չատ ապրիք ղարիպ ղաւակներս, հեռաւորու – թեան մէջ Հայ էք մնացեր, չէք մոռցեր ձեր լեզուն, ախ ինչ անուշ է ձեր լեզուն:

Ժամանակը սլանալով՝ կը մօտենանք [illegible] նելու: Ան դարձեալ խանդաղատանքով կը դրկէ մեզ, առողջութեան, ապահով ճանապարհի եւ տուն վերադարձի մաղ – թանքներ կ'ընէ, հոգերուխ արտասուա – լից աղօթքներ՝ մեր արեւ կեանքին, իր ազգին, Հայ Ազգին բոլոր զաւակներուն արեւին …

Դուրսը, Սպահանի ջինջ երկնքին վրայ, լուսինը անիրականօրէն խոշոր եւ լուսա – փայլ կը ժպտէր երազուն…: Սառած հո – ղը, իւրաքանչիւր քայլափոխի, կը ճար – ճատէր մեր ոտքերուն տակ եւ ձիւնի բա – րակ գնդիկներ մերթ կը հալէին եւ կ'անց – նէին մեր այտերուն վրայէն: Սակայն չէինք զգար սառնաշունչ ցուրտը եւ ոչ ալ մինակութիւնը եւ կարօտը մեր ընտանե – կին մէջ, աչքերը բոցարձակ, ճերմակ մազերը դանկին վրայ խառն ի խուռն, ու սեւ, ահարկու անթացուղն իր ձեռքերուն մէջ կ'ելլէր կ'իջնէր կայծակի սլացումնե – րով ,ամէն մէկ էջքին չոր աղմուկ մը եւ սրտակոտոր ճիչ մը հանելով, որ կ'երկա – րատեւէր մինչեւ յաջորդ հարուածը , նորէն արձակուելու համար աւելի բար – ձրը, աւելի ահեկուռը:

Հաճի Մարտիրոս իր թոռը կը ծեծէր: Տուփ մը լուցկի եւ տուփ մը ծխախոտ պահած էին, անշուշտ պատուղ գնած ու կերած էր. մեծազոյն ոճիրը ընչեղ ծե – րունիին համար, եւ այս քանի՞երորդ անգամ էր, երկու երեք օրը հեղ մը այս յանցանքը կը գործէր Ռափիկ, ամենեւին չուղղուելով կերած սոսկալի ծեծերէն , ու երթալով ծերունին կը կատղէր, կը սաստկացնէր իր հարուածները, օր մը եւ դիչեր մը անօթի կը ձգէր տղան եւ սա – կայն չէր կրնար առաջքն առնել այդ ա – դէտին:

Եւ խեղճ տղան ճղիկ ճղիկ դալով կը պոռչտար .

— Ամաո տէտէ… ոտկդ պագնեմ, տէ – տէ ես չառի… էս չկոխծայ:

— Պիտի սատկուցնեմ քեզի, չան լա – կոտ… կը խորդար ծերունին յուզումէն խեղդուած ձայնով:

Բայց, խոնջէնքը եկաւ կասեցուց Հաճի Մարտիրոսին ախտավարակ ձեռքը, պա – տին կոթնած կը հեւար կուրծքի խժլտա – ցող ելեւէջով մը, ձեռքերը, երկու կող – մէն կախուած, կը դողային, մինչ Ռա – փիկ, ահաւոր հարուածներէն խորտակ – ուած, դետնին վրայ կը փռուէր, ցաւա – կին հծեծիւնները արձակելով :

Ու կանթեղը խօլակերպ չարժումներէն հանդարտած թուխ բոցը կ'արձակէր չիփ չիտակ՝ մուխի զալարներ ղրկելով օդին մէջ դէպի ձեղունը, կէս մութի մէջ թա – ղելով երկու թշուառ արարածները: Զրքաւլկնի անչուք այդ անկիւնը, խար – խլիկ տան մը խոնաւ, մութ գետնայար – կին մէջ :

Ծերունիին մոլորապին ակնարկը, դի – տային չարժումներով, կը պճլտար տժ – գոյն լոյսին մէջ, գառագեղի վանդակին ծակերէն երեւցող անօթի վագրի մը բո – ցավայլ աչքերուն հանդուցնակ :

Բայց յուղումն սկսաւ անցնիլ, թունդ եռած ջիղերը հանդարտեցան, ու գետնէն առնելով անթացուղը՝ կաղնի ի կաղ մին – չեւ բազմոցը գնաց ու դիակի մը ծանրու – թեամբ ինկաւ անոր վրայ՝ քթին տակէն մոլտալով .

— Մէկալներուն պէս տո՞ւն ինչու չսատկեցար, ան ատեն հաց չէի կտներ ուտելու՝ էս ալ կը սատկէի :

ԵՐՈՒԽԱՆ

(Շար.)

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ»

(Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆԻ)

●

Երկար ժամանակ, քանի մը տասնամ – եակ ,Աբեմատահայ գրականութիւնը զար – գաւ ու ծաղկեցաւ, առանց իր պատ – մութիւնը ունենալու:

Գրական սերունդները իրարու յաջոր – դեցին, դասագիրքերէն կամ պատահական մենագրութիւններէն քաղելով մէկ քանի տեղեկութիւններ, երկու տող դատողու – թեան, կամ վաղանցուկ տպաւորութեան մը հետ:

Լոյս տեսան գրական գործեր, վէպ ու բանաստեղծութիւն, արձակ էջեր, պատ – մութիւն թէ պատմուածք, քննադատու – թիւն թէ ուսումնասիրութիւն , առանց սակայն զանոնք ժամանակներու ոգիին ու տիրող հին ու նոր ըմբռնումներուն հետ ներդաշնակելու փորձի մը: Առանց մանա – ւանդ արձանագրելու տասնամեակներու մէջէն եղած նուաճումները, իմացական , հոգեկան, արուեստի ու լեզուի կալուած – ներէն ներս:

Բայց ինչպէս ժողովուրդ մը առանց պատմութեան, գրականութիւն մը՝ ա – պառմութեան, գրականութեան արժանավայել արձանագրութեան , ունայն արժանավայել արձանագրութեան մը . այլ, առնուազն, ժժգոյն գոյութեան մը . զուրկ՝ ընդհանրական չարժուամ ստեղծե – լու հնարաւորութենէն:

Հայ կեանքին ալեկոծութեան ընթաց – քին, փչրուած ու տարաղնուած մեր պատմութեան ու գոյութեան պայմաններ – րուն մէջ մանաւանդ, գրականութեան լիակատար պատմութիւն մը մեծ, անկէ – ուելի դեր կրնար կատարել, մէկէ աւելի բարիքներով: Ոչ միայն ծանօթութիւննե – րու լուսեղէն չռեմարան մը պիտի ըլլար ան հայ ոգիին ու հանճարին իրագործում – ներուն արձանագրութեամբ, այլեւ գրա – կան աւանդութիւն ստեղծելու պիտի ծա – ռայէր, հին ու նոր սերունդները իրարու կապելով եւ նոր ստեղծագործութիւննե – րու ենթահողը պատրաստելով :

Ու չատեան գրականութիւնը, այդ տեսակէտէն, աւելի բախտաւոր կրնանք նկատել, քանի որ մէկէ աւելի հեղինակ – ներ փորձը ըրած են պատմելու մեր անց – եալի իմացական կեանքը, ներկայացնե – լով մեր հին գրողներու դէմքն ու վաս – տակը, կարելի պրպտումներով հասնելու համար գրեթէ վերջնական եղրակացու – թիւններու :

Այսօր, տրուած է մեզի հին գարերու կեան յարկին: Հոգեկան քաղցր, անբա – ցատրելի ջերմութեան մը սարսուռը դի – նովցուցած էր մեզ, փոխանցուելով մեր գարաւոր ցեղին ճայնէն, Հայ մամիկին հայրենախանդ բիւրեղ հոգիէն …:

ԱՐՇԱԼՈՑՍ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

ՄՈՌՅՈՒՄԸ ԼՋԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆԵՐՈՒՄԸ

★

Ծերունին անյողդողդ, աչխարհէն ան – դիտակ, իր կենսական գործին քննու – թեան փաթթուած հոգուով մարմնով, ձայն ձուն չէր հաներ, կանթեղին երե – րուն անփայլ լոյսին մէջ աչխատելով , ո – րուն սեւ ծուխը երբեմն իր ճերմակ մերկ գանկը կը լղուրռէր: Ցանկարծ վեր ա – ռաւ գլուխը, ձեռքերը դուրս հանեց տու – փէն եւ ըսաւ .

— Ծախածներուդ վարան …

Ռափիկ դողդոջ, ձեռքը իր բաճկոնին գրպանը խոթեց ու չատ մը մանրուք դը – րամներ դուրս հանելով՝ թափեց բազմո – ցին վրայ. ծերունին սովալլուկ գայլի մը պէս, որ իր ճանկերը կը նետէ որսին վը – րայ, յափչտակեց, առաւ դրամները եւ սկսաւ համրել իր կոչկորոտ ափին մէջ:

Այդ միջոցին խեղճ Ռափիկին երեսը նայողը անպատճառ մեռած պիտի կարծէր զայն. չէր դողար, մարմինը սառած էր կարծես ու դէմքը՝ դիակի դոյն:

Եւ մէկէն ի մէկ բան մը տեղի ունեցաւ սենեակին մէջ, անդութ, սրտաճմլիկ բան մը, կանթեղին ծխարճակ բոցը ալ չարու – նակ կը տատանէր խօլ չարժումներով , Հաճի Մարտիրոս իր տեղը չէր. հիմակ անոր հուժկու հասակը կը ցցուէր սենեա – կին մէջ, աչքերը բոցարձակ, ճերմակ մազերը դանկին վրայ խառն ի խուռն, ու սեւ, ահարկու անթացուղն իր ձեռքերուն մէջ կ'ելլէր կ'իջնէր կայծակի սլացումնե – րով ,ամէն մէկ էջքին չոր աղմուկ մը եւ սրտակոտոր ճիչ մը հանելով, որ կ'երկա – րատեւէր մինչեւ յաջորդ հարուածը , նորէն արձակուելու համար աւելի բար – ձրը, աւելի ահեկուռը :

Հաճի Մարտիրոս իր թոռը կը ծեծէր : Տուփ մը լուցկի եւ տուփ մը ծխախոտ պահած էին, անշուշտ պատուղ գնած ու կերած էր. մեծազոյն ոճիրը ընչեղ ծե – րունիին համար, եւ այս քանի՞երորդ անգամ էր, երկու երեք օրը հեղ մը այս յանցանքը կը գործէր Ռափիկ, ամենեւին չուղղուելով կերած սոսկալի ծեծերէն , ու երթալով ծերունին կը կատղէր, կը սաստկացնէր իր հարուածները, օր մը եւ դիչեր մը անօթի կը ձգէր տղան եւ սա – կայն չէր կրնար առաջքն առնել այդ ա – դէտին :

Եւ խեղճ տղան ճղիկ ճղիկ դալով կը պոռչտար .

— Ամաո տէտէ… ոտկդ պագնեմ, տէ – տէ ես չառի… էս չկոխծայ:

— Պիտի սատկուցնեմ քեզի, չան լա – կոտ… կը խորդար ծերունին յուզումէն խեղդուած ձայնով :

Բայց, խոնջէնքը եկաւ կասեցուց Հաճի Մարտիրոսին ախտավարակ ձեռքը, պա – տին կոթնած կը հեւար կուրծքի խժլտա – ցող ելեւէջով մը, ձեռքերը, երկու կող – մէն կախուած, կը դողային, մինչ Ռա – փիկ, ահաւոր հարուածներէն խորտակ – ուած, դետնին վրայ կը փռուէր, ցաւա – կին հծեծիւնները արձակելով :

Ու կանթեղը խօլակերպ չարժումներէն հանդարտած թուխ բոցը կ'արձակէր չիփ չիտակ՝ մուխի զալարներ ղրկելով օդին մէջ դէպի ձեղունը, կէս մութի մէջ թա – ղելով երկու թշուառ արարածները : Զրքաւլկնի անչուք այդ անկիւնը, խար – խլիկ տան մը խոնաւ, մութ գետնայար – կին մէջ :

Ծերունիին մոլորապին ակնարկը, դի – տային չարժումներով, կը պճլտար տժ – գոյն լոյսին մէջ, գառագեղի վանդակին ծակերէն երեւցող անօթի վագրի մը բո – ցավայլ աչքերուն հանդուցնակ :

Բայց յուղումն սկսաւ անցնիլ, թունդ եռած ջիղերը հանդարտեցան, ու գետնէն առնելով անթացուղը՝ կաղնի ի կաղ մին – չեւ բազմոցը գնաց ու դիակի մը ծանրու – թեամբ ինկաւ անոր վրայ՝ քթին տակէն մոլտալով .

— Մէկալներուն պէս տո՞ւն ինչու չսատկեցար, ան ատեն հաց չէի կտներ ուտելու՝ էս ալ կը սատկէի :

ԵՐՈՒԽԱՆ

(Շար.)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆ

Անտիոքոսը հաստատ չմոռացավ իր ամբարտավան խոստումը՝ Եթե Հռոմն էլ չուզի, ես դեռ կգամ նրա դեմ, ասել էր նա, ու ես կհաղթեմ նրան, ինչպես հաղթեցի Եգիպտոսին և Ասիային։

— Փիլեաս իմաստասեր, ասա, ինչպե՞ս հաղթեմ Հռոմին, հարցրեց Անտիոքոսը Փիլեասին, որ նրա ամենամտերիմ բարեկամն էր։

— Մի՛ կռվիր, պատասխանեց Փիլեասը։

— Ինչպե՞ս, զարմացավ Անտիոքոսը։

— Ես կասեմ քեզ, ինչպես հաղթես Հռոմին, ասաց Փիլեասը։ Դու պետք է ամուսնանաս Հռոմի ամենահարուստ կնոջ հետ, որ նրա ամբողջ հարստությունը քոնը դառնա։ Հռոմի ամենահարուստ կինը Կլեոպատրան է, Պտղոմեոս Եգիպտացու կինը։ Նա ամուսնացել է իր եղբոր հետ, որ նրա կինն էլ է։ Ամուսնացիր Կլեոպատրայի հետ, նրա հարստությունը քոնը կդառնա, և դու առանց կռվի կհաղթես Հռոմին։

Անտիոքոսը հավանեց Փիլեասի խորհուրդը։ Նա ամուսնացավ Կլեոպատրայի հետ, նրա հարստությունը նրանը դարձավ, և նա առանց կռվի հաղթեց Հռոմին։

Ահա թե ինչպես Անտիոքոսը հաղթեց Հռոմին։

— Ես էլ կհաղթեմ Հռոմին, ասաց Ալեքսանդրը։

— Ինչպե՞ս, հարցրեց Ամիրան։

— Ես կամուսնանամ Անտիոքոսի դստեր հետ, որ Կլեոպատրայի թոռնուհին է։ Նրա հարստությունը իմը կդառնա, և ես առանց կռվի կհաղթեմ Հռոմին։

— Ես էլ կհաղթեմ Հռոմին, ասաց Ամիրան։

— Ինչպե՞ս, հարցրեց Ալեքսանդրը։

— Ես կամուսնանամ Ալեքսանդրի հետ, որ Անտիոքոսի թոռնուհին է։ Նրա հարստությունը իմը կդառնա, և ես առանց կռվի կհաղթեմ Հռոմին։

— Ես էլ կհաղթեմ Հռոմին, ասաց Ալեքսանդրը։

— Ինչպե՞ս, հարցրեց Ամիրան։

— Ես կամուսնանամ Ամիրայի հետ, որ Անտիոքոս

ՆՈՐ ՑՈՑՑԵՐ ԹՐԻԷՍԹԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր 800 անգործ բանուորներ յարձակում գործեցին Թրիէսթէի քաղաքապետարանին վրայ։ Երկու օր առաջ ալ ուրիշ երեք հարիւր բանուորներ բողոքի ցոյց մը սարքած էին։ Ուրբաթ օրուան ցուցարարներէն 50 հոգի քաղաքապետա-րան մտան պահակները կաշկանդելով եւ կողմնակի դուռ մը խորտակելով։ Բայց չկրցան երկար մնալ, որովհետեւ 200 ոստիկաններ օգնութեան հասնելով պաշարած էին չէնքը։ Մինչ ոստիկանները զբաղած էին դուրսի ցուցարարները ցրելով, ներս մտնողները յաջողեցան չղթան խզել եւ փախչիլ։

Ցուցարարները կ'ուզէին տեսակցիլ ի-տալացի քաղաքապետին հետ եւ կ'աղա-ղակէին.— «Գործ կ'ուզենք, հաց կ'ու-զենք»։ Մեւեւնոյն ատեն ջարդուփշուր կ'ը-նէին քաղաքապետարանին ապակիները։ Ուրիշ թաղերու մէջ ալ հարիւրաւոր գոր-ծադուրկներ կ'աղաղակէին, դպրոցներ ցու-ցնելով.— «Անօթի ենք»։ Ցոյցէն վերջ շա-տեր համայնական ճաշարան մը առաջ-նորդուեցան, իսկ դուրս մնացողները կը շարունակէին աղաղակել.— «Անօթի ենք, անօթի ենք»։

× *Դաշնակից իշխանութիւնները բողո-քագիր մը ուղղեցին Եուկոսլաւիոյ, պա-հանջելով դադրեցնել Սլովէն գործակալ-ներու մուտքը Թրիէսթէի Ա. չրջանին մէջ։*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁՈՐՏԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ դէմ նոր բողոք մը ներկայացուց Մ. Նահանգներու պատ-ուիրակութիւնը, մասնաւորապէս մե-ղադրելով Ֆ. Մխութիւնը եւ պահանջելով որ Ազգաժողովը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առնէ բռնի աշխատանքը դադրեցնե-լու համար։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ դիւանագիտութիւն մը կնքած են Եուկոսլաւիա, Ցունաստան եւ Թուր-քիա, ինչպէս կը ծանուցանէ պաշտօնա-կան զեկոյց մը որ հրատարակուեցաւ նո-յեմբեր 20ին։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Նոյեմ-բեր 10էն 20 բանակցութիւններ կատար-ուեցան Պելկրատի մէջ, ամրապնդելու համար զինուորական գործակցութիւնը եւ թէ երեք պատուիրակութիւնները հա-մաձայնութեան մը յանգեցան բոլոր խն-դիրներու մասին, փոխադարձ պաշտպա-նութեան համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշեց բարեկարգել ոստիկանութիւնը, խափանելու համար համայնավար լրտե-սութիւնը որ ծաւալած է երկրին մէջ։

ԹԵՀՐԱՆԻ Սամպուլ եւ Ֆերդովսի պողոտաներուն վրայ ձերբակալուեր են 9 – 10 հոգի, երբ հակապետական եւ հա-կարքայական թռուցիկներ կը ցրուէին։ «Դժբախտաբար եւ ցաւօք սրտի՝ բոլորն էլ Հայեր են, որոնք երեւի զոհ են գնացել իրենց միամտութեան կամ տգիտու-թեան», կը գրէ «Ալիք»։ «Այս բախտորոշ օրերին Թուղէ վարձկան կուսակցութիւնը չարունակում է խաղալ մեր համայնքի վարկի եւ արժանապատուութեան հետ, իր արկածախնդրական եւ անխորհուրդ քայլերով» (27 Հոկտեմբեր)։

ՅԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ցա-կացութիւն կը յայտնէ իր պատուակալ ընկերուհիներէն Այրի Տիկին Իսկուհի Փափազեանի եւ զաւակներուն, իրենց ա-մուսնոյն եւ հօր Պ. ԵՂԻՇԷ ՓԱՓԱԶԵԱՆի յանկարծական մահուան առթիւ։ Նոյն-պէս ցաւակցութիւն իր նախկին անուն-ներէն Տիկիններ, Մարգարիտ Շէհիրլեա-նի, Շուշանիկ Պալեանի եւ Պ. Գառնիկ Ա-ռաքելեանի, իրենց մօրը եւ կնոջը՝ Տիկին Մարի Առաբելեանի անակնկալ մահուան առթիւ։

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կամ-ձէն Տիկին Մարի Առաբելեանի մահուան առթիւ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկեր Գառնիկ Առաքելեանի եւ իր պարագան-րուն։ Այս առթիւ հինգ հարիւր ֆր. կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման հա-մար, իսկ հիսուն ֆր. Կապ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Հայր. Միու-թիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր երեց հայրենակիցներուն՝ ող-բացեալ Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆի (փա-րիզ) եւ Պ. ՕՀԱՆ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆի (Մար-սէյլ) մահուան առթիւ, իրենց ընտանե-կան պարագաներուն։ Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Սէն Լուի Կապ. Խաչին։ Կը խնդրուի դանձել Պ. Զօրիքեանէ, 5 Ավրնիւ Քամիլլ Փէլը-թան, Մարսէյլ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին։ Մանրամաս-նութիւնները յառաջիկայ։

ՊԱՆԷԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն կազ-մակերպած է ընկերահամակրական խըն-ջոյք մը այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 22, Սալ Միէել։

Կը խօսի ընկեր ՀԱՑԿ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ
Կը նուագէ Գարեգին (Թառ)։
67, Ավընիւ Ժան Ժօռէս, Քաշան։
Մուտքը ազատ է։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Ցով-հաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ կը պա-տարագէ եւ կը քարոզէ Աւետարան աբե-ղայ Զոհրաբեան։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի չի-նուհեան յանձնախումբին կողմէ։

Հովանաւորութեամբ Արեւմտ. Եւրո-պայի կաթող. պատուիրակ՝ ՍԵՐՈՒԲԻ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի, եւ Փարիզի Հայոց Ե-կեղեցիի վարչութեան։

Երեքշաբթի երեկոյ, 24 Նոյ., ժամը 8.30ին, Սալ Ալհամպրա, 6 Ավը. Ժան Ժօրէս, Իսի լէ Մուլինօ։

Կը ներկայացուի ՔՕՐՐԱՏՕ կամ ՈՃ-ՐԱԳՈՐԾԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ։ (Տրամ 5 ա-բար,, Ճիագօմէքիի)։

Սիրայօժար ղեկավարութեամբ դերա-սան Աւետիս Միսիրեանի։ Կը մասնակ-ցին դերասաններ Ա. Գմբէքեան, Օր. Խտչեան, Մարգարեան, Օր. Ե. Ճանճիկ-եան, նաեւ Հապէշեան, Պշտիկեան։

Տոմսակներու գիները են՝ 200, 150 եւ 100 ֆրանք։

Սառնալու համար դիմել՝ եկեղեցիի չինուհեան յանձնախումբի անդամներուն ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սը-ճարանատէրերուն։

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Մէրի տ'Իսի, օթօպիւս 123, 190։

Վարագոյրը կը բացուի ժամը ճիշդ 8.30ին։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ԵՂԱՆԱԿԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան կողմէ, ի նպաստ որբերու եւ Հ. Կ. Խաչի Օգնութեան մասնաճիւղե-րու ձեռնարկներուն։

Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին ԳԱՌԼՕ ՍԻՐԱՔԵԱՆի։

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, ժամը 16էն կէս դիշեր։

GRAND HOTEL ի

Հոլ սրահներուն մէջ, (մէթրօ Օփերա)

Avec le Célèbre Orchestre
VINCENT MORGAN

ՓԱՐԻԶԻ Ազգասիրական վարչութիւնը չնորհակալութեամբ առացած է երկու հազար ֆրանք Տէր եւ Տիկին Սերոբեանէ, իրենց ողբացեալ եղբօր մահուան տարե-լիցին առթիւ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ROCK WAGRAM
Par *WILLIAM SAROYAN*
Roman traduit de l'américain
Par *Hélène Bayan*
Del Duca, Paris, Les Editions Mondiales, 2, Rue des Italiens, Paris (9e)

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէնեներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ։
Ցոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար։
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ
Ի ՊԱՏԻՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ

ԴԻՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
Ա Ռ Թ Ի Ւ

Նոյ. 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին։

Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՑԱՌԱՋ խմբագրատունը։

Ճաշագինը 800 ֆրանք։

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նո-յեմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն։ Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահ-մանափակ են։

Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՓՈՆԴԻՆ

Պ. Խաչատուր Թորգոմեանի մահուան առթիւ Կապ. Խաչի Առնուվիլի մասնա-ճիւղը երկու հազար ֆր. կը նուիրէ Հ.Ց. Դ. Տան Փոնդին։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄԸ

Հոչակաւոր ուտելիքեղերու
ՎԱՐԴԻ, ԲԱԼԻ (ՓԻՇՆԷ), ՋԻՒԹԻ ԵՒ
ԼԵՄՈՆԻ ՏԵՐԵՒԻ ԱՆՈՒՇՆԵՐՈՒ
ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՋԱՏ ՄԵՂՐ

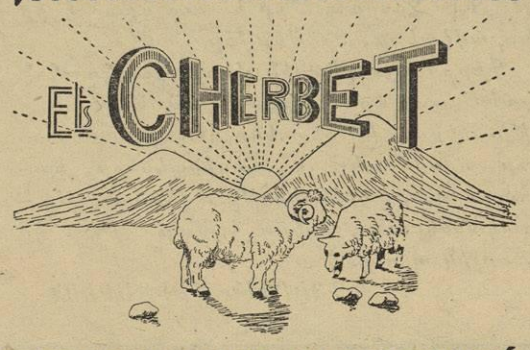
Տուփով տոլմա եւ պամեա (ուտելու պատրաստ)։ Քալամաքալի եւ վոլոյի պատուական ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ։

Ու ամէն տեսակ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՁԵԼԻ ԴԻՆԵՐՈՎ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

PRODUITS COLONIAUX

144, Rue St. Honoré, Tél. GUT.44 - 98
Métro LOUVRE et PALAIS ROYAL

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է Ծրարներ
ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité
Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris
Առաջնակարգ գգեստ մը
ընտրելու համար պահանջեցէք
ձեր դերձակէն այս վաճառանիշով, —
ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զա-ւարեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրա-ւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներ-կայանալ անդամատեառով։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլ. Օտտոյի Ռատիսեան խումբի դասա-խօսութիւնը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պիտի դասա-խօսէ Ցունաստանի ընկերներէն ընկ. Նա-ճարեան։ Կը հրաւիրուին անխտիր բոլոր թաղեցիները։

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, բոլոր ընկե-րուհիները՝ այս չորեքշաբթի, կէսօրէ վերջը՝ ժամը 3ին, 101 Ավընիւ տը Սաֆոի սրահատունը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փոր Թո'Իթալիի մասնա-ճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 15ին, Ժանթիլիի դպրոցին սրահին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ Կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը։ Կարեւոր օրակարգ։

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Շաւիլլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, դպրոցի սրահը։ Կարեւոր օ-րակարգ։

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի խնջոյքը ի նպաստ իր դպրոցին, կիրակի, 29 Նոյեմբեր ժա-մը 15էն։ Մանրամասնութիւնները յառա-ջիկային։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Լսարանի յառաջիկայ հա-ւաքոյթը այս չորեքշաբթի պիտի տեղի ունենայ Քարթէ Լատէնի վերի սրահը։ Դասախօս՝ Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, նիւթ՝ «Շերվանզադէի կեանքը եւ գործը»։ Մուտքը ազատ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
BOSPHORE
74, Rue Sedaine, Paris (11e)
Tél. ROQ. 53 - 70
Ճաշարանը մեծ զոհողութիւններով ապահոված է Պոլսէն արեւելեան նուա-գախումբ մը եւ պարուհի մը ամէն գիշեր։
Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն։
Ժամը 19·30էն մինչեւ կէս գիշեր։

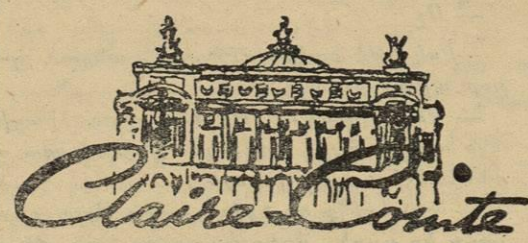
ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԻ ՓՆՏՌԷՔ
ԵՐԲ ՍԱՍՈՒՆԻՆ ԿԱՅ
31, RUE D'ALEXANDRIE
Métro Sentier, Réaumur et St. Denis
Tél. : GUT. 92 - 65
Արեւելեան թէ եւրոպական ձեր բոլոր ուզած համադամ կերակուրները, անու-շեղէնները, ըմպելիները, աղանդերները։
Ամէն գիշեր նուագ, արեւելեան, յու-նական, եւրոպական եւ հայկական յատ-նի երգչուհի Սօնիա Գարագաշի մաս-նակցութեամբ եւ Պէյրութէն նոր ժամա-նած Պ. Պետրոսի (կիթառ)։
ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ
եւ
ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Երիտասարդ աշխատաւոր մը առաւօտ-ները մինչեւ կէս օր։ Տրամադրելի է որ եւ է գործատան մէջ, ամէն կարգի աշ-խատանքի համար։

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան։

Imp Araxes - 46. rue Richer. Paris.

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25
ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ
ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
24 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7226 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2637

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

●

Գիտենք որ ջուրի ձայն կուգայ : Բայց մեր պարագան է յիշեցնել, պարբերաբար·

— Ո՞ր օրուան, ո՞ր հեռաւոր սուրբին կամ հրաշագործ մականին կը սպա – սենք, մեր տունը կարգի դնելու համար :

Շատ լայն իմաստ ունի « մեր տունը » : Կը նշանակէ ամբողջ Հայկական Արտա – սահմանը :

Բայց, մենք ամփոփուինք մեր դաղու – թին վրայ, սահմանամերձ չրջաններով :

Լաւատեսները կը կարծեն թէ ի վերջոյ կարելի պիտի ըլլայ կարգադրել Փարիզի ազգային – վարչական գործերը :

Մարսէյլի մէջ նոր ընտրութիւններ կը պատրաստեն, համաձայն վերջին լուրե – րու :

Լիոն, Վալանս, Կրընոպլ, Սէնթ Էթիէն եւն. ունին իրենց Ազգ. Միութիւնները :

Այդ նոյն օրկաններէն զրկուած կը մնան, տարիներէ ի վեր, Վիէն, Տէսին, Սէն Շամոն :

Ինչպէս ալ պատճառաբանեն այս պա – րագան, դժուար է արդարացնել :

Որքան պիտենք, Լիոնի Ազգ. Միու – թիւնը փորձ մը կատարեց եւ կէս ճամ – բան մնաց :

Արդեօք անո՞ր համար որ ինքն ալ հա – ւատք չունի : Եւ կամ այդ երեք չրջանն – երը մասնաւոր մարզպաննե՞ր ունին :

Ամէն պարագայի մէջ, ջուրը ճամբէն չի չեղիր, եթէ հինգէն եօթը հոգինոց մար – միններ կազմեն, ազգային գործերը վա – րելու համար :

Երբ Միութիւն կազմեն, գործունէու – թեան ասպարէզն ալ ինքնին կը բացուի :

Ինչ կը վերաբերի սահմանամերձ գա – ղութներուն, ամէն բան լսած ենք արդէն եւ չենք ուզեր կրկնել :

Ժամանակէն առաջ կազմալուծուելու դատապարտուած են Անգլիոյ, Պելճիոյ, Իտալիոյ եւ Զուիցերիոյ տարագիր բազ – մութիւնները, եթէ գոհանան ընկալեալ սովորութիւններով :

Ամէնքն ալ պէտք ունին ներքին ամուր կազմակերպութեան մը, նախ իրենց գլուխները կապելու, յետոյ ուրիշներուն օգտակար ըլլալու համար :

Եթէ ուրիչ անմիջական հոգ ալ չունե – նան, միայն նոր սերունդի փրկութեան խնդիրը կը բաւէ իրրեւ զբաղում :

Եթէ Միլանօն աչխուժացեր է եւ Վիէն – նան գնահատելի գործեր կը կատարէ, պատճառ չկայ որ Պրիւսէլը, Լոնտոնը եւ Մանչէսթերը մշուշի մէջ թաղուին :

Հանդիսաւոր օրերու ոգեւորութիւնը չէ որ պիտի ապացուցանէ գաղութի մը կեն – դանութիւնը, այլ ամենօրեայ գործու – նէութիւնը :

Վերոյիշեալ գաղութներուն վարիչները կրնա՞ն ապացուցանել թէ կարելին կը փորձեն, օրուան պահանջներուն դոհա – գում տալու համար :

Օրինակ, ի՞նչ գործեր կատարած են սերունդի փրկութեան համար, վերջացող տարուան ընթացքին : Քանի՞ տղայ փըր – կած, քանի՞ հայ երիտասարդ հայկական կեանքին կապած են :

Եղբայրական ձեռք մը երկարո՞ծ են, ի նպաստ հեռաւոր եւ կարօտ հաստատու – թեան մը :

Թող բարեհաճին լուսաբանել, եւ ուրիչ հարցումներ ալ կ'ուղղենք :

Պարբերաբար պաշտօնական զեկոյցներ կամ անգլերէն տեղեկատուներ հրատա – րակելով չէ որ վառ պիտի պահեն ազգա – յին գիտակցութիւնը : Ոչ ալ իրենց պատ – ասխանին մէջ կծկուելով :

Ուրիչ բան կը սպասուի Անգլիոյ եւ Պել – ժիոյ սակաւաթիւ այլ չէն գաղութներէն : Նոյն իսկ իրենց բարիքին համար :

Տարիներէ ի վեր ուսանողներ եւ ուրիչ նոր, պիտանի ուժեր կ'երեւան երկու եր – կիրներուն մէջ :

Գոնէ անոնց ներկայութենէն օգտուէին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

●

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՎԵՐՋԱՅՆԷ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր, երեքչաբթի, Ազգ. Ժողովը կը վերջացնէ մէյացեալ Եւրոպայի եւ հատ – կական պաշտպանութեան դաշնագրին վե – ճաբանութիւնները, որոնք յետաձգուած էին, Պ. Ժորժ Պիտոյի հիւանդութեան պատճառաւ : Արտաքին նախարարը ապա – քինած ըլլալով, պիտի կրնայ մասնակցիլ Ժողովին :

*Կը կարծուի թէ քննութիւնը պիտի չը – բաւէ երեք նիստ : Առտուն Ժողովը պիտի լսէ մնացեալ առենախօսները : Կէս օրէն վերջ խօսք պիտի առնեն Պ. Պիտօ եւ վար – չապետը : Յետոյ պիտի սկսի բանաձեւե – րուն քննութիւնը, որ կրնայ տեղի տալ բուռն պայքարի մը : Սեղանին վրայ կան ութ բանաձեւեր եւ ցանկը փակուած չէ տակաւին : Առանձին բանաձեւեր մշակած են զօր. տը Կոլի կուսակցութիւնը եւ հա – մայնավարները : Կան մասնաւոր բանա – ձեւեր ալ : Նախկին վարչապետ մը, Տա – լատիէ կը յանձնարարէ կառավարութեան պարզապէս «տեղեկատու ժողով մը նկա – տել Պերմուտայի խորհրդաժողովը, ա – ռանց որեւէ յանձնառութիւն ստանձնե – լու» : Եւ երկու նախապայման կ'առաջար – կէ, մէյացեալ բանակի դաշնագրին վաւե – րացման համար, — 1· Ձգձգել Սարի չրջա – նին վերջնական վիճակը · — 2· Նախապէս համաձայնիլ Մեծն Բրիտանիոյ հետ : Ու – րիշ բանաձեւ մը առ այժմ բաւական կը նկատէ Հինգ Մեծերով կառավարուած Եւրոպա մը : Ժողովրդական Շարժումի անդամներէն Քոսթ Ֆլորէ պատրաստած է մէյացեալ բանաձեւ մը, հիմնուելով ըն – կերվարականներու, անկախներու եւ ար – մատականներու թելադրութեանց վը – րայ : Կը կարծուի թէ մեծամասնութիւն պիտի չտրի այս բանաձեւը, որ կը տրա – մադրէ չարունակել մէյացեալ Եւրոպայի կառուցման քաղաքականութիւնը եւ կը հրաւիրէ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առնել որպէսզի օր առաջ ճշդուին Մեծն Բրիտանիոյ մասնակցութեան պայ – մանները, որպէսզի կարելի ըլլայ մէյց – եալ բանակ մը կազմել : Կառավարու – թիւնն ալ համաձայն կ'երեւայ այս բանա – ձեւին : Ընկերվարականներուն մէկ մասը չուզեր հետեւիլ կուսակցութեան ուղե – գծին :

ԱՆԳԼԻԱ ԻՆՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ԴՐԱԾ Է

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մեծն Բրիտանիա եւրոպական մէյացեալ բանակին պիտի մասնակցի հետեւեալ պայմաններով ·—

1· Անգլիացի նախարար մը պիտի մաս – նակցի Եւրոպայի նախարարներու խոր – հուրդին, երբ հասարակաց խնդիր մը քն – նուի : Բայց պիտի չմասնակցի ժողովին, եթէ ցամաքային վեց պետութիւնները քաղաքական հարցեր քննեն, ի խնդիր եւ – րոպական դաշնակցութեան · — 2· Անգ – լիացի պատուիրակ մը պիտի անդամակ – ցի եւրոպական բանակի այն մասնաւոր յանձնախումբին, որ պիտի պրաղի սպա – ռազինութեանց կարգադրութեամբ եւ աչ – խատանքի բաժանումով · — 3· Խումբ մը անգլիացի պինուորական մասնագէտներ պիտի մասնակցին եւրոպական բանակի սպայակոյտին :

Ասկէ զատ, Անգլիա յանձն կ'առնէ դաշ – նագրով մը ճշդել եւրոպայի բրիտանա – կան ուժերուն չափը, սպառազինումը եւ տեղաւորումը :

Այս դաշնագրի մասին եթէ համաձայ – նութիւն գոյանայ, Ֆրանսա պիտի քալ – լերուի, եւրոպական բանակի ծրագիրը վաւերացնելու համար : Նախապէս Անգ – լիա յանձն կ'առնէր պարզ յայտարարու – թիւն մը հրատարակել : Բայց վերջին պա – հուն տեղի տալով Ֆրանսայի եւ Մ. Նա – հանգներու ստիպողական կոչերուն, հա – ւանած է դաշնագիր մը ստորագրել : Այս յանձնառութեամբ Անգլիա ստիպուած չէ բանակ մը պահելու եւրոպայի մէջ եւ կրնայ փոփոխութիւններ կրնատրել, բայց նախապէս լուր պիտի տայ միւս դաշնա – կիցներուն :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապե – տը, Տոքթ. Ատընաուըր, տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց · — « Եթէ կայ միջոց մը խափանելու զերման պինապաշ – տութիւնը, Եւրոպայի հաւաքական պաշտպանութեան դաշնագիրն է » :

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ

Անգլիոյ էլիզապէթ թագուհին եւ իր ա – մուսինը ճամբայ ելան աչխարհի չրջանը կատարելու համար, այցելելով բրիտա – նական բոլոր գաղթավայրերը, Պերմուտա – ան կղզեխումբէն մինչեւ Ձիլբրալթար : Ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ 180 օր :

Մօտ 400 տարիէ ի վեր երբ աչխարհի չրջանը կը կատարէր բրիտանական աչ – խարհակալութեան մեծ վարպետը, Սըր Ֆրէնսիս Տրէյք, առաջին անգամ է որ Մեծն Բրիտանիոյ մէկ վեհապետը այս – քան երկար ճամբորդութեան մը կը ձեռ – նարկէ : Տրէյք Անգլիայէն մեկնեցաւ 1577– ին, կտրելով Ատլանտեանը, Մակելլանի նեղուցը, Խաղաղական ովկիանոսը, Բա – րեյուսոյ Հրուանդանը եւ հայրենիք վե – րադառնալով 1580 Սեպտեմբերին : Թա – գուհին օգնաւով պիտի թռչի Պերմուտա եւ Ճամայիքա, ուր իրեն կը սպասէ 15900 Թոն տարողութեամբ մարտանաւ մը, փոխանակութեան ընթացիկ սակով (26) այս դումարը կը ներկայացնէ 112 միլիոն տոլարի վնաս մը : Տոքթ. Մոսա – տեղի կառավարութիւնը ծախած է միայն 120·000 Թոն քարիւղ : «Նոյն իսկ այդ դու – մարը չէ դանձուած » :

Վարչապետը մասնաւորապէս յիշեց թէ հաւատարիմ կը մնայ Ազգ. Ճակատի սկզբունքներուն :

★

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ

Անգլիոյ էլիզապէթ թագուհին եւ իր ա – մուսինը ճամբայ ելան աչխարհի չրջանը կատարելու համար, այցելելով բրիտա – նական բոլոր գաղթավայրերը, Պերմուտա – ան կղզեխումբէն մինչեւ Ձիլբրալթար : Ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ 180 օր :

Մօտ 400 տարիէ ի վեր երբ աչխարհի չրջանը կը կատարէր բրիտանական աչ – խարհակալութեան մեծ վարպետը, Սըր Ֆրէնսիս Տրէյք, առաջին անգամ է որ Մեծն Բրիտանիոյ մէկ վեհապետը այս – քան երկար ճամբորդութեան մը կը ձեռ – նարկէ : Տրէյք Անգլիայէն մեկնեցաւ 1577– ին, կտրելով Ատլանտեանը, Մակելլանի նեղուցը, Խաղաղական ովկիանոսը, Բա – րեյուսոյ Հրուանդանը եւ հայրենիք վե – րադառնալով 1580 Սեպտեմբերին : Թա – գուհին օգնաւով պիտի թռչի Պերմուտա եւ Ճամայիքա, ուր իրեն կը սպասէ 15900 Թոն տարողութեամբ մարտանաւ մը, փոխանակութեան ընթացիկ սակով (26) այս դումարը կը ներկայացնէ 112 միլիոն տոլարի վնաս մը : Տոքթ. Մոսա – տեղի կառավարութիւնը ծախած է միայն 120·000 Թոն քարիւղ : «Նոյն իսկ այդ դու – մարը չէ դանձուած » :

Վարչապետը մասնաւորապէս յիշեց թէ հաւատարիմ կը մնայ Ազգ. Ճակատի սկզբունքներուն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՈՏՔՈՎ ՉԵՌՔՈՎ

Նոյեմբեր 1էն ի վեր նոր օրաթերթ մը կը հրատարակուի Պոլսոյ մէջ, *Ժողո – վուրդ* :

Ասով երեքի կը բարձրանայ հայերէն օ – րաթերթերու թիւը նոյն հադաթին մէջ :

Ֆանի մը ամիսէ ի վեր, օրաթերթերու թիւը հինգի բարձրացած է Լիբանանի ա – փերուն վրայ, Պէյրութ :

Երկու օրաթերթ ունինք Եգիպտոսի մէջ, երկու հատ՝ Հիւս. Ամերիկա : Հատ մը՝ Թեհրան, ուրիշ մը՝ Աթէնք : Փարիզի մէջ ալ *Յառաջը* :

Ուրեմն համագումար 15 օրաթերթ :

Ասոնց վեցը Դաշնակցական են · — *Հայ – րենիք* (Պոսթըն), *Յուսաբեր* (Գահիրէ), *Ալիք* (Թեհրան), *Ազդակ* (Պէյրութ), *Ա – զդաս Օր* (Աթէնք) եւ *Յառաջ* :

Եթէ երկօրեայ, եռօրեայ, շաբաթա – կան, կիսամսեայ, ամսական, երկամսեայ եւն. հրատարակութիւնները ալ հաչուենք, կ'ունենանք աւելի բան ինչսւն թերթ եւ պարբերական : Առանց հաչուելու հրատա – րակելիները :

Ձեզի ձգելով դատել այս գերարտա – դրութեան բարիքն ու չարիքը, կ'ուզէի մատնանչել մասնաւոր պարագայ մը :

Ամէն օրաթերթ արագութիւն կը պա – հանջէ, կապուած ըլլալով ժամերու հետ :

Իսկ արագութիւնը կը պահանջէ ար – թուն միտք եւ ձեռքի վարժութիւն :

Արդ, շատ մը խմբագիրներ եւ հրատա – րակիչներ լրագրութիւնը շփոթելով գնդակախաղի մը հետ, լուր կամ յօդուած կը թխեն ոտքով ձեռքով : Նոյնութեամբ գրաշարին կը յանձնեն ինչ որ գտնեն ձեռ – քի տակ :

Որո՞ւ հոգ բովանդակութիւնը, իմաս – տը, լեզուն եւ մնացեալը :

Եւ այսպէս ամէն օր ձեր աչքին առջեւ կը պարզուի լրագրական եւ լեզուական խառնիճաղանճ մը :

Հրապարակաւ ալ մատնանչես, ձաղ – կես, օգուտ չունի : Մարդիկը սիւնակներ պիտի լեցնեն եւ գլուխ բերելու ժամանակ չունին ...

Եթէ մէկը բան – գործ ընէր եւ միայն լուրերու թարգմանութեան հետեւէր, շա – բաթաթերթ մը լեցնելու չափ նիւթ պիտի ճարէր :

Վ.Ա.Հէ

ՎԱԼԱՆՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՕԾՈՒՄԸ

Վալանսէն կը հաղորդեն թէ կիրակի օր մեծ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ նորաչէն եկեղեցւոյ օծումը, նախագա – հութեամբ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի, որ այս առթիւ հայրենաչունչ քարոզ մը խօսած է : Ներկայ եղած են Տրոմի նա – հանգապետը, Վալանսի քաղաքապետը եւ ուրիշ ականաւոր հիւրեր : Մանրամաս – նութիւնները յաջորդով :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ Ֆրանսական հրամանա – տարութիւնը անակնկալ յարձակում մը կատարեց 150 օզանաւերով եւ զբաւեց չատ կարեւոր դիրք մը, Տիէն Պիէն Ֆու : Նոյն առեն հազարաւոր բնիկներ միացան ռազմիկներուն, եւ մղելու համար ըմ – բոստները : Բազմաթիւ պինուորներ ռազ – մադաշտ իջած էին անկարգելներով :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդ – հանուր քարտուղարը, Պընուա Ֆրաչոն, ձերբակալուեցաւ կիրակի օր, Փարիզեան սենեհքաներու Միութեան համագումա – րէն դուրս ելած առեն : Իրեն դէմ ձերբա – կալման հրամանագիր մը հանուած էր մարտ 24ին, բայց Ֆրաչոն անհետացած էր թաքստոց մը ապաստանելով եւ կիրա – կի օր մէկ քանի ժամ առաջ կ'ելլէր, նախագահելու հա – մար վերոյիշեալ համագումարին : Գտ –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ»

(Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆԻ)

Բ.

Ուրիշ Թանկագին ու վաւերական ար – ժանիք մըն է գրքին համար՝ իր Թարմութիւնը: Ինչպէս կը պարզուի շատ մը գրքոյկներու ընթերցումէն՝ հեղինակը չէ գոհացած իր հին յուշերով եւ անցեալի ընթերցումներու տպաւորութիւններով: Վերատին կարդացած է մեր գլխաւոր հեղինակներուն գործերը, պրպտած ու ամ – փոփած է քանի մը տողերու մէջ, պար – զելով նիւթը, առանց երկարաբանու – Թեան: Այս վերընթերցումի արդիւնքը ե – ղած է Թարմութիւն տպաւորութիւննե – րու, որոնք տուն տուած են իր խորհրդա – ծութիւններուն, դատումներուն եւ գրա – կան վերլուծումներուն, առհասարակ ճիշդ ու ընդունելի:

Իր եզրակացութիւններուն յանդելու համար, ան ոչ միայն հեղինակները կը – կին կարդացած է, այլեւ անոնց մասին հրատարակուած գործերը կարդացած է, գիրք կամ յօդուած, որոնք առաջնորդած են զինք իր անձնական ու վերջնական դա – տողութիւններուն:

Ունի ամէն մէկ հեղինակի մասին լայն ու լրացուցիչ «մատենագրութիւն», որ մեծ բարիք մըն է ընթերցողներու եւ մանաւանդ բաւարար մտքերու հա – մար:

Ինչպէս կը տեսնենք, Հ. Ճանաչեանի գործին մէջ գրականութեան պատմու – Թեան մը համար անհրաժեշտ պիտաւոր տարրերը կան, զայն հետաքրքրական ու վստահելի դարձնելու համար: Այդ յատ – կութիւնները չենք կրնար գտնել ուրիշնե – րու մօտ, մինչեւ իսկ Օշականի մօտ, որ պրպտող մը ըլլալէ աւելի՝ դատող մըն է, անօրինակ վերլուծող մը գաղափարնե – րու, գրական ըմբռնումներու եւ արուես – տի տեսութիւններու, մարդոց ու անոնց ստեղծագործութիւններուն քիչ մը անո – ղոք անդամահատութեամբը:

Տարակոյս չկայ, որ գովեստ միայն ու – նինք Հայր Ճանաչեանի գործի մասին, իր պատմութեան մէջ համախմբած այս տա – ժէքաւոր տարրերուն համար:

Բայց, գրականութեան պատմութիւն մը չի վերջանար այս բոլորով, եթէ մա – նաւանդ դպրոցական ձեռնարկ մը չէ ան: Անոնցմով կը սկսի:

Գրականութեան պատմութիւնը եւ պատմութիւն է եւ գրականութիւն. եւ Թիւ ու Թուական, դէմք ու դէպք, եւ ար – ուեստ ու Թափանցում՝ գրական գործե – րու էութեան, ստեղծագործութեան, Թափին ու ինքնատպութեան. այսինքն՝ Թափանցում գրողի մը կեանքին ու գոր – ծին մէջ ծրարուած խորհուրդին, մտած – ման ալեացքներուն, երեւակայութեան խա – ղերուն. իրականացումներուն: Մէկ խօս – քով՝ քննութիւնն ու լուսաբանութիւնն է ան, չօշափելի երեւոյթներուն հետ՝ ան – չօշափելի տարրերուն, որոնց բոլորին համադրութիւնն է գրագէտը, արարիչ մը՝ որմէ ճառագայթած է իր գործը:

Այս ըմբռնումով միայն կ'արդարանան գրքին նախաբանին մէջ գրուած այն ա – ռաջին տողերը՝ որոնք կը յայտարարեն իրաւամբ, Թէ ազգերու գրականութեան պատմութիւնները «չափանիշն են անոնց ազատ զարգացման, ազգային մտայնու – Թեան, նկարագրին եւ կեանքի ըմբռնու – մին մէջ յայտնաբերած զանազանու – Թեան»:

Ինչո՞ւ չաւելցնել՝ առուգանիչը ազգե – րու գոյութեան ու գործունէութեան ար – ժէքին:

Ճիշդ է այդ բանաձեւումը՝ եթէ պատ – մութիւնը ըլլայ ժողովուրդի մը մտքին ու հոգեկան թռիչքներուն պատմութիւնը, ազգի մը իմացական ու հոգեկան աշխոյ – ժումներուն ներկայացումը, ոգեւորու – Թեամբ, յուզումով եւ արուեստագէտի աչքով:

Հայր Ճանաչեան այս սահմանումէն դուրս կը ձգէ կերպով մը, չես գիտեր ին – չու, հայ ժողովուրդը, եւ, հետեւաբար, հայ գրականութիւնը: Կը պատճառաբա – նէ եւ կ'ապաստանի «քաղաքական պայ – մաններուն», աննպաստ նկատելով զա – նոնք, Թէեւ ոչ մէկ ազգ կայ, որ գերծ մնացած ըլլայ այս կամ այն չափով նոյն պայմաններուն խամրեցուցիչ չունչէն:

Կը մտածէ Թէ մեր ժողովուրդը իր հո – գին դուրս ապրած ըլլալով, չէ կրցած ըս – տեղծել «ազգային գրականութիւն մը», ինչպէս ստեղծեր են օրինակի համար, Ֆրանսացի, գերման, անգլիացի եւ այլ ժողովուրդներ:

Ոչ ոք կրնայ ժխտել «հոգին» նշանա – կութիւնը ժողովուրդի մը գրականու – Թեան ու մշակոյթին համար: Բայց ոչ ոք կրնար ուրանալ նաեւ զգացում ու կարօտ պարձած հոգին կատարած հզօր գերը՝ ազգային ստեղծագործութեան ու զրոյ – ին մէջ:

Հարկ է յիշել, որ հայ ժողովուրդը վեր – ջին քառասնամեակին է, որ իր հոգին դուրս ապրած է, իսկ եթէ հայ գիրը ծավալած է ոչ հայկական միջավայրերու մէջ, Պոլիս, Թիֆլիս, Վենետիկ եւն., պատճառն այն է՝ որ Հայը գիտցած է հայացնել իր ապրած մթնոլորտն ու մի – ջավայրը, հայկականութեան խոր ու յա – տկանիշական զգացումներով համակուած: Հետեւաբար, կը կարծենք Թէ կը սխալի Հայր Ճանաչեան, երբ հայ գրականու – Թեան կը պլանայ ազգային դրոշմը, զայն ներկայացնելով «օտար ազդեցութենէ ծագում առած, պայքարի մը պտուղը, իր բնիկ աշխարհին ներշնչումներուն կարօ – տով տառապող»: Եւ կուգայ անզգօ ու անճիշդ եզրակացութեան մը, յայտա – րարելով.

«Իրրեւ բնական հետեւութիւն այս տե – սութեան, պիտի ըսուի եւ դուցէ առանց սխալելու, Թէ արդի հայ գրականութիւնը ազդեցութիւններու գրականութիւն մըն է»:

Զի ժխտեր անշուշտ, Պէշիկթաշլեանի մը, Դուրեանի մը, Մեծարենցի մը կամ Վարուժանի մը եւ ուրիշներու տաղանդն ու արժէքը, բայց կ'ենթադրէ Թէ անոնք «լաւագոյն պայմաններու տակ կրնային միջազգային արժէքներ գտնել»:

Ամէնէն ընթացիկ եւ գրեթէ քարացած կարծիք մըն է, անշուշտ, «քաղաքական պայմաններ»ուն վերագրուած գերակշ – ռութիւնը:

Հայ միտքը գարերէ ի վեր դուրսը ապ – րած է եւ ստեղծագործած, բայց այդ «դուրս»ը չենք կրնար օտար նկատել, որովհետեւ հայ գրագէտը որ Պոլիս կամ Թիֆլիս ապրած է, չէ դադրած հայ ըլ – լալէ ոչխով, չէ խզուած հայ հոգէն ու հայրենիքէն. մանաւանդ հայ ժողովուր – դէն ու ցեղային գիտակցութենէն: Հայ ժողովուրդը իր հոգին ու գաւառին մէջ նստած է, իսկ գրողներէն մեծագոյն մա – սը այդ ժողովուրդէն ու գաւառներէն ե – կած էր:

Հայ գրականութեան լաւագոյն մասը՝ հայկականութեան արտայայտութիւն մըն է, քան գաւառի մը կամ հոգի մը սահ – մաններուն, յաճախ բռնութեան ու ճըն – շումի ենթարկուած: Այս պատճառներով ալ, Աբովեան մը ու Րաֆֆի մը, Ալիշան մը եւ Պէշիկթաշլեան մը, կամ Վարուժան մը ու Սիամանթօ մը, կամ Զօհրապ մը ու Զարդարեան մը այնքան Հայ են ու իրենց գրականութեամբ հայկական, որքան Վերջէն մը ու Մօփասան մը Ֆրանսացի, Թոլսթոյ մը ռուս, տ'Անունցիոյ մը՝ իտալացի են:

Գրականութեան մը հիմնական տարրը՝ ցեղային ոգին է ու անձնական տաղանդը, որոնց երկուքն ալ կը գտնենք մեր առաջ – նակարգ գրագէտներուն մօտ, վերջին ա – ւելի քան հարիւր տարիներու ընթացքին: Հետեւաբար, ոչ միայն անարդար, այլեւ անիրաւ պիտի ըլլայինք, եթէ օտար գրա – կանութիւններու «արճագանգ» մը նկա – տէինք հայ գրականութիւնը:

Անշուշտ, ազդեցութիւններ եղած են եւ պիտի ըլլան միշտ, բայց անոնք նպաստ մըն են տաղանդաւոր գրողներուն հա – մար: Ֆրանս. գրականութիւնը չունի՞ ազդեցութիւններ անգլիականէն ու գեր – մանականէն եւ փոխադարձաբար, ինչպէս Հայր Ճանաչեան ինքն ալ կ'անդրադառ – նայ արդէն իր յայտնած տողերուն մէջ ... Բայց այդ ազդեցութիւններէն վեր կը մնան միշտ ցեղային խառնուածքը եւ տա – ղանդին հրաշքը, իրրեւ հիմնական ու յա – տկանիշական տարր ստեղծագործութեան:

Իսկ Թէ ինչո՞ւ հայ գրականութիւնը «միջազգային» չէ դարձած, ատիկա պէտք է բացատրել աւելի՝ ոչ Թէ իր ար – ժէքին պակասովը, այլ մեր պայմանն – րուն դաժանութեամբը: Կրնանք աւելցնել նաեւ տկարութեամբը ցարդ եղած թարգ – մանութիւններուն, ժժգոյն ու անփայլ, որոնք չեն յաջողած տրուած կտորի մը գեղեցկութիւնը հասցնել օտարներու սր – տին ու մտքին: Տուէք մեր Միջնադարը, արուեստով ու լեզուի ու ոճի չքեղու – Թեամբ, եւ պիտի տեսնէք Թէ ինչ յուզում

ԹԱՏՐՈՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄէՋ

●

Անտէ Փիէռ, «Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը չարունակելով իր պրպը – տումները, կը խօսի Խ. ՄիուԹեան թատ – րոնի տաղնապի մասին:

Մոսկուայի Գրողներու ՄիուԹեան հա – ւաքները 21 – 24ի լիակատար նիստին մէջ անդամ մը եւս արծարծուեցաւ խորհրդա – յին թատրոնին տաղնապին հարցը: Զե – կուցաբերներէն էին Կոնստանդին Սիմոնով եւ Բորիս Լաւրենիէւ: Այս երկու «Փրաւտա» իր Նոյեմբեր երեքի Թիւին մէջ դիտել կուտար Թէ «թատերդուԹիւնը երկար տարիներէ ի վեր գրական ճակտին ամէնէն չհետամնացներէն է»:

Բորիս Լաւրենիէւի ուսումնասիրու – Թեան նիւթն էր «Թատրոնը եւ Թատեր – կան եզանակին հեռանկարները»:

Ան կը չեշտէր Թէ խորհրդային Թատեր – դուԹիւնները չափազանց միջակ են, իսկ հանդիսատեսները դժգոհ են, «Անոնք կը մերժեն անանիլ «Էրզայ»ով: Ան կը հեգնէ նաեւ թատերդուԹեանց մէջ տիրող նիւ – Թը, «կոլխոզական» եւ «ճարտարարուես – տական արտադրութիւն»: «Կարծես Թէ, կ'ըսէ, մեր շուրջ գտնուող մարդիկ սահ – մանափակուած են այս երկու անուննե – րուն մէջ»: Ան կը հեգնէ նաեւ Թատերա – կերները որոնք ԹատերդուԹիւններ կը դրեն Ջախովքայի ամբարտաւանները կամ Երիմի կիսարոներու կլիմայական յար – մարուԹեանց մասին, մոռնալով որ Թա – տերական գործի մը էական նիւթը մարդն է, «մեր սովետական մարդը» իր երազնե – րով, մտածումներով եւ սէրերով: Նիւ – Թական խորքին գերակշռութիւնն է մար – դուն վրայ, որ կը յաղեցնէ գիտական եւ մասնագիտական ԹատերդուԹիւնները: Թատերագիրները կը գործածեն լեզու մը զրոս հասկնալու համար հանդիսատեսը պէտք է մասնագիտական բառարան մը բերէ Թատրոն: Օրինակ «Ճերմակ բեռ – նակառքը», որուն հերոսները քարիւղի ճարտարարուեստի գրքին նախադասու – Թիւնները կը գործածեն:

Ուրիշ Թերութիւններ ալ կան: Օրի – նակ՝ Թատերական կնճիռները եւ վախ – ճանները արուեստական են: Դատելով նիւթէն, ամուսիններ եւ կիներ, հայրեր եւ տղաք եւայլն ամէն պատճառ ունին խաղալ ապրելու եւ երջանիկ ըլլալու, սակայն կը խղեն իրենց կապերը եւ կը հրաժարին իրենց սէրերէն ամէնէն չնչին պատճառներով: Լաւրենիէւ օրինակ մը կը յիշէ ուր երկրագործ վանիան որ շատ չըներ ամուսնացած է Թանիայի հետ, որ պնդեն է կոլխոզի «Վաշտի» մը, յանկարծ կը լքէ պաշտած կինը «պարզապէս անոր համար որ համաձայն չէ գետնախնձորը հողապատելու մասին ...»:

Անձերը շատ յաճախ պայմանագրական են եւ մէկ կտորէ, սակայն Թատրոնի տը – նօրէնները դատած են կարգադրելու կեր – պը: Այն ատենն որ Լապրեխիի եւ Այնպաումի մէկ դեղեցիկ ԹատերդուԹիւ – նը մեր տարիներու «Արշալոյսը» տակա – ւին Թատերախումբ մը չէ դատած ներկա – յացնելու համար, «որովհետեւ Թատրոնի մասնագէտները եւ արուեստի կոմիտէին պաշտօնեաները արհամարհանքով ընդու – նած են այժմէական ԹատերդուԹիւն մը պիտի յարուցանէ ան ուեւէ ժողովուրդի մէջ: Զե՞ն բաւեր այս գետնին վրայ Վա – լերի Բրիւսովի վկայութիւնները՝ հայ բա – նաստեղծութեան ռուսերէնի Թարգմանու – Թեան առիթ եւ Լիւք Անարէ Մարսէլի Նարեկի Թարգմանութիւնը՝ իր արտասո – վոր ազդեցութեամբը, կամ յունարէնի Թարգմանուած հայ բանաստեղծներու Թողած խոր տպաւորութիւնը յոյն գրա – կան շրջանակներուն մէջ:

Հ. Ճանաչեանի հետաքրքրական յատ – կանիշներէն մէկն է սակայն, իր տեսու – Թիւններուն եւ նոյնիսկ դատողութիւննե – րուն մոռացումը, կրնանք ըսել՝ հերքումը իր կողմէ իսկ, երբ ինքզինք իրողութիւն – ներու առջեւ կը գտնէ:

Այսպէս, անդրադառնալով ազդեցու – Թիւններու հարցին, յարգելի վանականը հարկ կը գտած ճշդել եւ նախազգուշա – ցնել ընթերցողը, որ ազդեցութիւններու պարագան «խրտչեցուցիչ» չնկատէ, ո – րովհետեւ ոչ մէկ ժողովուրդ գերծ չէ ան – կէ եւ միշտ «ժողովուրդ մը կ'ապրի» գրականութեան մը մէջ ...

ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆԹԵԼԻԷՆ

★

ՀԱՅ ՊԵՏՀՐԱՏԸ վերջերս լոյս ընծայեց կարգ մը երկիրներու անտեսական, քա – ղաքական եւ ընկերային դրութեանց մա – սին գիրքեր ինչպէս «Ռումէն ժողովրդա – կան ռեսպուբլիկա», «Պուլկար ժողովր – դական ռեսպուբլիկա» եւն.: Հրատարա – կութեան յանձնուած է նաեւ «Մոնկոլա – կան ժողովրդական ռեսպուբլիկա» աշխա – տութիւնը: Պետական հրատարակչակա – նը կը խորհի լոյս ընծայել նաեւ ուսում – նասիրութիւններ արտասահմանեան կարգ մը երկիրներու մասին:

ՀԱՅՊԵՏՀՐԱՏԸ լոյս ընծայեց նաեւ Լեւ Թոլսթոյի մասին Ստ. Շահումեանի եւ Սուրէն Սալանդիարեանի աշխա – տութեանց ժողովածուն, Գաբրիէլ Սն – դուկեանի ստեղծագործութեանց լիակա – տար ժողովածուի երկրորդ հատորը, ինչ – պէս եւ Հայաստանի «Կենդանաբանական աշխարհը» ի մեծածաւալ ուսումնասիրու – Թիւնը:

16 ԴԵՐՈՑԱԿԱՆ նոր չէնքեր չինել տը – ւաւ այս տարի Խ. Հայաստանի կրթական նախարարութիւնը: Այս չէնքերը օժտը – ւած են փորձական գիտական աշխատա – նոցներով, մարզական սրահներով եւ ու – րիշ յարմարութիւններով: Նախարարու – Թիւնը որոշած է դպրոցներու կառուցման նոր Թափ տալ, մասնաւորապէս Շամշա – դինի, Ղափանի, Լենինականի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ:

ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՀՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

•

Հինդշաբթի օր ժամը 5ին, Թիէլի պե – ըզմանատունը հոդին յանձնեցինք մեր Թանկագին ընկեր Գ. Սարգիսբէգեանը :

Կը յիշեմ ճիշդ մէկ տարի առաջ էր : Ադաւօտ մը կանուխ, ժամը ութի տեն – ները պատահմամբ դէմս ելաւ Գարեգինը : Հարցուցի,— Այ մարդ, ի՞նչ կ'ընես այս – պէս մեր Թաղը, ի՞նչ կը թափառիս ան – նպատակ :

— Կը սպասեմ չոդեկառքիս, կ'երթամ մեկուսանալ վերստին «որջս» : Դուք Փա – րիզցիները, ախո՛ս, չէք զգար ձեր եր – ջանկութիւնը : Հոծ հայկական կեանք ու – նիք, իսկ մենք անդին Մէկի մէջ՝ միս – մինակ՝ ես ու Ազիզեանը, կը տառապինք հայկական չունչի պակասէն :

— Քեզ ո՞վ կը ստիպէ որ մնաս մինա – կութեան մէջ : Արի փոխադրուէ Փարիզ եւ եղիր մեզի հետ :

— Այո, Հրանտ, այո, նպատակս ալ այդ է : Կ'ուզեմ հաստատուիլ հոս, բանալ տպարան, հիմնել Հրատարակչական եւ ուրիշ մշակութային ձեռնարկներ, բայց այնտեղի գործս այն աստիճանի ընդար – ձակուեր է, որ համապատասխան ոչ ոք կը գտնեմ այդ բոլորը կարենալ ձեռքէ հանելու համար : Կը լինի, այդ էլ կը լինի ու չուտով կուգամ ձեզ մօտ :

Քանի մը օր առաջ, իր անկումի պա – հուն, իր սրտակից ընկերոջ, Ազիզեանին, փափաք կը յայտնէ որ դինքը չթաղեն Մէ – կի մէջ, այլ տանին Փարիզ :

Իրականացաւ մեր Թանկագին ընկերոջ փափաքը : Եկաւ մեզ մօտ : Եկաւ՝ ու սի – րելիներու խումն ընկերակցութեամբ ա – ռաջնորդուեցաւ դերեզմանատուն ...

Երազ մնացին իր հիմնելիք տպարանն ու Հրատարակչականը, ձգելով միայն իր բարի անունը :

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Նոյ. 19ին, հինդշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ուկէսին :

Ընկերներ, բարեկամներ, սրտակիցներ արդէն ժամը երկուքէն սկսեալ չորչափա – տած էին դադաղը : Ներկայ էին մեր կեդր. կոմիտէն ամբողջութեամբ, չորչ – նի մարմիններու ներկայացուցիչները, Կապոյտ Խաչ, Նոր Սերունդի կեդր. վար – չութիւն, մտաւորականներ, օտար հաս – տատութեանց ներկայացուցիչները, ընկեր Դրօ, եկեղեցւոյ վարչութեան կողմէ Գ' Սեդրակ Քարեան եւայլն : Հոդաբարձու – թեան նախագահը Պ. Պալըզճեան, երկ – տոյով մը կը ներկայացնէր իր վշտակցու – թիւնը, չատ յաւելով որ տկարութեան պատճառաւ պիտի չկարենայ ներկայ դա – նուիլ օղբացեալ Գարեգին Սարգիսբէգ – եանի յուղարկաւորութեան :

Դագաղը չորչպատուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով : Ցիշենք զլխաւորնե – րը.— Հ. Ց. Դ. Բիւրոյի փոխանորդ պը – սակը : Դաշնակցական բոլոր մարմիննե – րու կողմէ զեղեցիկ ծաղկեպսակ մը ղբր – կած էր Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Կեդր. կո – միտէն : Ծաղկեպսակներ ունէին նաեւ Տէր եւ Տիկին Վ. Նաւասարդեան (Գահիրէ), «Մեր չատ սիրելի Գարեգինին» վերտա – ռութեամբ, Սիսլեան ընտանիք, Լովալիէ – ռի կաթնարանի պաշտօնէութիւնը, Սէն – տիքա Ինթիւթրիէլ է Թրանսֆորմաթէօր տը Լէ տը լա Մօդէլ, Լէզ Ակրի տը Լոռէն : Նոյնպէս իր չորչպատի օտար անձնաւո – րութիւններէն Մատամ Ռիշար (Սար – պրուքէն), Պիւհլ ընտանիք (Լովալիէռ), Ռընէ Սանթ (Մէց) եւայլն :

Ի յարգանս հանդուցեալին, Օր. Աստ – ղիկ Առաքելեան երգեց «Տէր ողորմեան», խորապէս յուզելով յուղարկաւորները, որոնցմէ չատեր կուլային : Դագաղին վը – րայ կը հանդչէր մեր տարագիր եռագոյ – նը : Իսկ Հայ Սպայից Միութեան ներկա – յացուցիչը պատուի կեցած էր եռագոյ – նով :

Եկեղեցւոյ մէջ միակ դամբանականը խօսեցաւ ընկեր Շ. Մխսաքեան : «Հ.Ց.Դ. Բիւրոն եւ Արեւմտեան Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն խորին կսկիծով կ'ողբան անա – կնկալ եւ կսկծալի մահը Հաւատարիմ, անձնուէր եւ գործօն ընկերոջ մը : Գարե – գին Սարգիսբէգեան ծնած էր Աբարատ – եան գաշտի Այգեշատ գիւղը : Այդի մըն ալ իր սիրտը : Ռուսական ճեմարանը ա – ւարտելէ անմիջապէս վերջ կը նետուի ու – սուցչական ասպարէզ : Կանուխէն մտած էր Դաշնակցութեան չարքերը : Փոթորիկ մը,— Առաջին մեծ պատերազմ : Կը մտնէ կամաւորական գունդի մը մէջ, չատ չատ ալ խաղալով մինչեւ Վան : Անկախութեան գոյն մը հաստատուած էր, բայց երկու – երեք նահանջները քանդեցին ամէն բան : Վերադարձ դէպի Արարատեան դաշտ, ուր անկախութեան նոր կորիզ մը կը կազմուէր : Գարեգինը կը տեսնենք հան – րապետական բանակին մէջ, հարիւրա – պետի աստիճանով : Ցետոյ ուրիչ փոթո – րիկ մը, եւ արտագաղթ » :

Ընկերը, խորապէս յուզուած, նկարա – դրեց ողբացեալ Գարեգինի գործունէու – թիւնը Ֆրանսայի մէջ, կաթնատնտեսու – թեան երկու մեծ հաստատութեանց հաս – տատումը եւ ուրիչ ձեռնարկներ եւ վեր – ջացուց :

— « Մեր հայրենի երկրին մէջ գերեզ – մանատունը կը կոչէին հողմրտիք,— ու – ռիներ, բարդիներ, առուակ մը քիչ ան – դին : Այստեղ ամէն ինչ քար է, չիրիմ ըլ – լայ թէ պարզ հողակոյտ : Բայց այդ քա – րերուն մէջ ալ ձայներ կը լսենք ինչպէս ֆետայիները ժայռէ ժայռ : Սիրելի Գա – րեգին, «Մաճկալ» կը կոչուէիր եւ չատ կը սիրէիր «Արի Թառլան»ը : Ժամանակ չու – նեցար կաթին սերը քաշելու : Գերեզմա – նիդ առջեւ, անգամ մը եւս կ'ուխտենք գործել նոյն խանդավառութեամբ եւ յա – րատեւութեամբ, որպէսզի նոր Գարեգին – ներ ծնին, չարունակելու համար ազա – տագրութեան պայքարը » :

Ցուղարկաւորները մեծ մասով հետեւե – ցան դագաղին, ու հեռաւոր գերեզմանա – տան մէջ, բաց փոսին գլուխը դամբանա – կաններ խօսեցան երկու ընկերներ : Հը – րանտ Սամուէլ.— « Խօսք կ'առնեմ մեր դաղափարի ընկերներուն կողմէ : Վերջին տասնամեակին անհետացած այնքանթան – կային կորուստներուն վրայ, ահա հատ մը եւս կ'աւելնայ : Եթէ ճիշդ է թէ ան – դենականէն մեռելներ ողջերը կ'առաջնոր – դեն, մեր Թանկագին ընկերն ալ անոնցմէ մին պիտի ըլլայ, քանի որ իր քրտինքն ու ճիգը վատնեց Անկախ Հայաստանի կա – ռուցման աշխատանքին մէջ :

Փետրուարեան ապստամբութեան ա – ռաջնորդներէն մին ալ Գարեգինն էր : Ինչպէս որ մենք այժմ պաշտամունք ու – նինք իր հոդակոյտին հանդէպ, նոյն ակ – նածանքն ու սէրն ալ կը տածէր իրմէ ա – ռաջ անհետացածներուն : Ինք վերանորո – գեց ընկեր Պապաչային, Օհան Կարոյին չիրիմներու պայմանագրութիւնները : Իր յիշատակը անթառամ պիտի մնայ մեր մէջ» :

Ընկեր Ս. Թորոսեան.— «Այլեւս չկըր – նեմ այն բոլոր դրուատիքները զոր ինձմէ առաջ յիշեցին : Այո, Գարեգին ծայրայեղ ընկերասէր էր : Եւ ատիկա տեսայ Հայաս – տանէն փախի օրերուն : Վեթերան կուսի մարտիկներ երբ չէին կրնար քալել քար – քարուտ ճամբաներէն, ընկեր Գարեգինը յանձն կ'առնէր ոտքով երթալ, իր ձին տրամադրելով ուրիշներուն : Գնդ. Կու – ռո Թարխանեանին հետ, ինքն էր որ վա – րեց 1921ի Փետրուարեան ապստամբու – թիւնը : Որքան յանդուգն, բիրտ կռուող մարդ՝ այդքան ալ ընկերական էր, փափ – կանկատ՝ ընթացիկ կեանքի մէջ : Տիպար Դաշնակցականի մարմնացումն էր » :

Աչնան մելամաղձոտ մշուշը իջնելով գերեզմանատան արահետներուն վրայ, արդէն իր զոգը տարածած էր հողակոյ – տերուն եւ չիրիմներուն վրայ : Դժուարաւ կը նչմարուէին իրերը : Գլխահակ, տը – խուր, թափած դէպին տերեւներէն բարձ – րացող գերեզմանային բոյրին մէջէն դուրս գալով բոլորս, մեզ հետ տարինք մեր չատ ու չատ սիրելի ընկեր Գարեգի – նին անմոռանալի յիշատակը :

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

ՄՄԲ.— Ընկեր Սարգիսբէգեանը մեռած էր Նոյեմբեր 14ին, չաբաթ գիչեր ժամը 11ուկէսին : Մարմինը անմիջապէս զե – տեղուեցաւ իր բնակարանը գլխաւոր սը – բահին մէջ :

Յաջորդ օրը Մէկի տեղական երկու թերթերը հրատարակած էին մեր ընկե – րոջ նկարը դրուատալից տողերով :

Բազմաթիւ ծանօթներ եւ բարեկամներ ինչպէս եւ պետական եւ առեւտրական չորչանակներ պաշտօն. անձեր, մինչեւ չորեքչաբթի ժամը 14ին եկած են իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու ողբա – եալին : Եկեղեցական կարճ արարողու – թենէ վերջ, ի ներկայութեան մեծքաղմու – թեան, նահանգային երկրապործութեան վարչութեան նախագահը Պ. Պօնիչօն, դրուատալից խօսքերով վեր հանեց մեր սիրելի ընկերոջ կեանքն ու գործը : Ժամը 3ին մեռելակառքը փարիզ կը փոխադրէր տարաբախտ ընկերոջ մարմինը :

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵԻ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ՅԱՌԱՋ»Ր

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՄԻԼԱՆՕ, (Ցառաջ).— Հայ Տիկնանց Բարեսիրական Միութեան ցերեկոյթ – պարահանդէսը տեղի ունեցաւ Փալաս պանդոկի զեղեցիկ սրահին մէջ, Նոյեմ – բեր 15ին, կիրակի : Հայրենակիցներ հա – ւած էին Վարեդէէն, Պերկամոյէն, Քո – մոյէն, Փաւիայէն եւ Փարմայէն : Ներ – ջին կազմակերպութիւնը չատ յաջող էր, ու Հայ Տիկնանց տարած աշխատանքը յոյժ գնահատելի :

Խանդավառ եւ համերի մթնոլորտ մը զոյացաւ անմիջապէս, ու այս անգամ ալ, առաջարկուեցաւ չատախ սարքել այսպի – սի ձեռնարկներ :

Ծանօթ երգիչ Խմամնուէլ Փափազեան, իր նուրբ արուեստով յուզեց ներկաները : Տիկին Լիւսի Արզումանեան, ընորհակա – լութիւն յայտնեց ներկաներուն իրենց ա – ռատաձեռնութեան համար, մասնաւորա – պէս իր խօսքը ուղղելով Տօքթ. Օննիկ Մանուկեանի, որ այս առիթով Հայ Տիկ – նանց Բարեսիրական Միութեան կը նուի – րէր 250·000 իտալական լիրայի դրամ մը : (Ջերմ ծափեր) :

Ցերեկոյթ – պարահանդէսը վերջացաւ իրիկուան ժամը 8ին, ընդհանուր խան – դավառութեան մթնոլորտի մը մէջ : Ա.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Նիւի մէջ հոդեւոր հովիւի յատուկ տունի մը չինութիւնը սկսած էր անցեալ տարի, երբ հոն հասաւ Ատոմ քահանայ Իշեան (Անթիլիասէն) : Դրամի չդոյու – թեան պատճառով չինութիւնը կիսատ մնացած էր : «Հասկ»ի վերջին թիւէն կ'իմանանք թէ ներկայիս վերսկսած են չինութիւնը ընորհիւ Պ. Նուպար Գալուստ Կիւլպէնկեանի որ 2·100·000 ֆրանք տը – րամադրած է : Շէնքի կահաւորման ծախ – քը ստանձնած է Պ. Սիմոն Գայէճլեան, յատկացնելով 200·000 ֆրանք :

ՏՒՐՈՒՆԻ.— Լոս Անճելըսի մէջ մեռած է ընկեր Ա. Վահանեան : Ծնած էր Երզն – կա 1882ին : 1906ին Ամերիկա երթալով հաստատուած էր Թրոյ, ուր զերճակի չորչող գործ մը բացած էր : Երկար տա – րիներ հոդաբարձու էր եւ ազգային երես – փոխան : Անդամ Հ. Ց. Դաշնակցութեան միչտ գործօն գեր կը կատարէր : Կ'օդ – նէր ամէնուն եւ չանք չէր խնայեր ա – մերիկահայ նոր սերունդի հայեցի կրթու – թեան եւ Հ. Օ. Միութեան զօրացման հա – մար :

× Միրման Արզումանեան որուն մահը ծանուցած էր վերջերս Համպուրկի մեր Թղթակիցը, ծնած էր Սալմաստ (Իրան) 1891ին : Մանկութեան օրերուն իր տան մէջ տեսած էր Նիկոլ Դումաններն, Վար – դաններն ու Սամսոնները : Գերմանիոյ մէջ չատ սիրուած դէմք մըն էր եւ իր Թաղ – ման առթիւ Գերմանիոյ զանազան քա – ղաքներու հայրենակիցներ զրկած են ա – ւելի քան 160 ծաղկեպսակներ : «Ցանճինս Պ. Արզումանեանի Գերմանիան կը կոր – անցնէ Իրանեւգերման առեւտրական կապի լաւագոյն օղակներէն մէկը» ըսած է Համ – պուրկի գերման առեւտրական գրասեն – եակի վարիչը իր դամբանականին մէջ : «Եղր. Արզումանեան առեւտրական տու – նը» անոր յիչատակին 205·000 րիալ նուի – րեց, որ պիտի բաժնուի հետեւեալ կեր – պով,— 30·000 ր. Սալմաստի եւ Թաւրի – զի ազգ. հիմնարկներուն, 5000, «Նու – պար» դպրոցին, 170 հազար Թեհրանի «Քուչէչ – Դաւիթեան» դպրոցի չէնքի ըն – դարձակման եւ Դուլարի գերեզմանատու – նը պզտիկ չերմոց՝ ծաղկանոց չինելու համար :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ դպրոց մը բացած է Պ. Սոկրատ Նաւասարդեան Ղարատափի (Իրան) Քարագլուխ գիւղին մէջ, հոգալով չէնքին վերանորոգման ծախքերը, դասա – րանի ամբողջ կահաւորումը, հարիւր ա – չակերտներու գրենական պիտոյքներու եւ մէկ ուսուցիչի ամբողջ ռոճիկը : Այս դպրոցը կրկնակ արժէք ունի որովհետեւ հիմնուած է չատ յետամնաց չրջանի մը մէջ, ուր բուռ մը Հայեր եռթակայ են օ – տարացման :

Պ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԵՐՈՒՆԵԱՆ, բնիկ Էվէրէկցի, որ 14 տարեկանին հեռացած է ծննդավայրէն եւ հաստատուած Քարլս – րուհէ (Գերմանիա), դասախօսի պաչտօն կը վարէր մինչեւ հանդստեան կոչուելու տարիքը (1951) : Հետեւած է նաեւ երա – ժչտական ճիւղին եւ 28 տարի վարած է եկեղեցական խումբեր : Ցօրինած է սո – նատներ եւ զերմաներէնի Թարգմանած եւ պաչնաւորած է բազմաթիւ հայկ. ժողո – վրդական երգեր : Վերջերս այցելած է Պոլիս :

ՍՈՒՐԻՈՑ ՀԱՑ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԸ, Պ. Գրիգոր Էպլիղաթեան անդամ նչանակ – ուած է խորհրդարանի կրթական յանձնա – խումբին :

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ածիւնը իրեն յատուկ դամբարանը փոխադրուեցաւ վերջերս : Այս առթիւ Գարեգին պատրիարք Անգա – բա ղրկած էր երկու վարդապետներ եւ քահանայ մը : Նոյն օրը յիչատակի ոդե – կոչումներ տեղի ունեցած են Պոլսոյ կեդ – րոնական, Խասեան, Մխիթարեան : Պէզ – ճեան, Ֆէրիղիւղ դպրոցներուն մէջ :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՏԻՐՈՒՆԻ

Լիմն.— Նոյեմբեր 13ին, ցուրտ հոդին յանձնեցինք տիկին Մա՛ի Առաքելեանը, պատուական մայր մը, եւ կոդակիցը ընկեր Գառնիկ Առաքելեանի : Իր եռին կը մղու երեք չափահաս զաւակներ :

Ծնած էր Բաբերդ : Շատերու նման ինք ալ քամած էր Թրքական դժոխքի բոլոր տառապանքները : Զինադադարին ինքզին – քը կը գտնէ Պոլիս, Ցունաստան եւ վեր – ջապէս այս հիւրընկալ երկիրը : Համակ – րանք չհած էր իր համեստ բնաւորու – թեամբ : Զկար հայկական հաւաքոյթ մը, ուր ներկայ չըլլար իր ժպտուկներով : Կա – պոյտ Խաչի Սանուհիներու միութիւնը մեծ բան կը պարտի Օր. Առաքելեաննե – րու : Հանդուցեալը ջերմ հաւատացող մըն էր Կապոյտ Խաչի գործունէութեանը : Օրուան հոդերէն հաղիւ ազատուած, եր – կու զաւակները ամուսնացուց, եւ հան – գիստ օր մը պիտի վայելէր, բայց դա – րանակալ մահը չինայեց իր երիտասարդ կեանքին, եւ կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ ընդմէջ փակեց աչքերը :

Կ. Ց.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

— Կը յիշէք, պարոն, ըսաւ, խօսքը ուղղելով Տօքթ. Լէյտնըրի որ հաւանու – թիւն յայտնեց գլխու չարժումով մը : Իմ կարծիքով, չատ չանցած պիտի հաստա – տէք թէ մէկը դուրսէն ներս մտած է : Հը – նարաւոր մէկը եթէ կ'ուզէք : Փուարօ քանի մը վայրկեան գինքը դիտեց լուռ – թեամբ :

— Անդլիացի՞ էք, Պ. Քոլմէն, հարցուց վերջապէս :

— Հարիւրին հարիւր, պարոն : Կը տես – նէք վաճառանիշը, երաչխաւորուած՝ ա – ռանց հաշուեցոյցի ...

— Առաջին անգա՞մ է որ այստեղ եկած էք :

— Այո, պարոն :

— Շա՞տ կը սիրէք հնադիտութիւնը :

Այս հարցումը տեսակ մը սրանեղու – թիւն պատճառեց Պ. Քոլըմէնի, որ թէ – թեւօրէն կարմրեցաւ եւ Տօքթ. Լէյտնը – րի նայեցաւ յանցանքի վրայ բռնուածդպ – րոցականի մը պէս :

— Անչուչտ այս դիտութիւնը չատ հե – տաքրքրական է, թոթովեց : Բայց եւ այն – պէս ես անով չատ տարուած չեմ ...

Խօսքը կտրեց եւ Պ. Փուարօ չկնդեց : Մէքենաբար սեղանը ծեծեց մատիտովը եւ իր առջեւ քաչեց կազմաթղթի մը :

— Այս օրուան համար այսքան : Եթէ յետադային մէկն ու մէկը յիշէ մանրա – մասնութիւն մը զոր մոռցած էր այս ա – ռաջին հարցաքննութեան առեն, թող չվարանի գալու եւ ինձի տեղեկացնելու : Այժմ կը փափաքիմ առանձին տեսակցու – թիւն մը ունենալ Տօքթ. Լէյտնըրի եւ Տօքթ. Րէյլիի հետ :

Առեանը փակուած ըլլալու նչան մըն էր : Ամէնքս ալ մեր տեղէն ելանք, մէկը մեւսին եռեւէն դուրս ելանք : Ես ալ պատրաստուած էի դուրս ելլելու, երբ ձայն մը կանչեց զիս :

— Օր. Լեթըրէն, կը համձի՞ք դուք եւս մնալ, ըսաւ Փուարօ : Ձեր ներկայութիւնը կրնայ թանկագին ծառայութիւն մը մատուցանել մեզի :

(Շար.)

ուած առեն ալ գրութիւնները կը հրատա – րակէր «Իմանիթէ»ի մէջ։ Ջերբակալման հրամանագրին հրատարակումէն երկու օր վերջ կը գրէր թէ «իր պարտականութիւնն է փախչիլ եւ թէ ինքն իր կամքով անձնա – տուր պիտի չըլլայ»։ Տեղական թերթերը կը գրեն թէ հարիւրաւոր ոստիկաններ եւ քննիչներ կը սպասէին դուրսը, իսկ շատ մը զաղտնի ոստիկաններ ալ ժողովասրահ մտած էին։ Ֆրաչոն կը մեկնէր կառքով մը երբ ոստիկանները կեցուցին։ Որ եւ է դիմադրութիւն չկատարեց։ « Իմանի – թեն» կը հերքէ այն զրոյցները թէ Մորիս Թորէզի առողջական վիճակը նորէն ծան – րացած է։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ երեսփ. ընտրութիւն – ները տեղի ունեցան կիրակի օր, մասնակ – ցութեամբ տասը միլիոն ընտրողներու, որոնք պիտի ընտրէին անդամները երեսփ. ժողովի եւ ութ նահանգային խորհրդա – րաններու համար։ Քուէարկութիւնը պարտաւորիչ էր եւ տեղի ունեցաւ բարե – կարգութեամբ։

ԹՐԻԷՍԹԻ վէճին քննութեան համար ծրագրուած խորհրդաժողովը պիտի դու – մարուի մօտերս։ Իտալիա պաշտօնապէս հաղորդեց թէ պիտի մասնակցի։ Եուկո – սլաւիա եւս համաձայն է, բայց կը մերժէ որեւէ նախապայման։ Լոնտոնի մէջ լա – ւատեսութիւն կը տիրէ առ այժմ։

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ղէմ պայքարը պիտի չարունակուի նոյն խստութեամբ, ինչպէս յայտարարեց Մ. Նահանգներու ծերակոյտին արտաքին յարաբերութեանց նախագահը, Ուայլի։ Ան օրը մասնաւորա – պէս ուշադրավ դաշնակից պետութեանց, բացատրեց թէ այս պայքարը չի հակասեր մարդկային իրաւունքներու պաշտպանու – թեան սկզբունքին։ Իր կարծիքով, օտար երկիրները քիչ մը անհոգ են ներքին ա – պահովութեան խնդիրներու մասին։

ՏՈՔԹ. ՄՈՍԱՏԵՂԻ դատավարութիւնը դեռ երկար պիտի տեւէ։ Ընդհ. դատա – խազը կը չարունակէ ամբաստանագրին ընթերցումը, իր խորհրդածութիւններով։ Շահին միջամտութենէն ի վեր ընդհ. դա – տախազը «Ն. Վսեմութիւն Տոքթ. Մո – սատեղ» կը կոչէ ամբաստանեալը։ Նոյն – պէս նախագահը։

ԱՐԻԵԼԵԱՆ Գերմանիոյ անթելը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը որոշած է ընդել մէկ չրջանէն միւսը ճամբորդելու համար հաստատուած արտօնագիրը, Դ. օրէն սկսեալ։ Արեւմտեան չրջանին իշխա – նութիւնները այդ արտօնագիրը ջնջած էին մէկ չաբաթ առաջ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ծխիկներու նոր մաքսա – նենգութիւն մը երեւան հանուեցաւ Նիսի մէջ։ Զորս հոգի ձերբակալուեցան։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ վարչապետը որոշած է աշխատավարձը աւելցնել, ինչպէս եւ դիները իջեցնել, ինչպէս կը հաղորդէ Պուքրէշի անթելը։ Յաւելումը, 10–20 առ հարիւր, պիտի գործադրուի 1954 յուն – ուար մէկէն սկսեալ, իսկ դիներու կրճա – տումը՝ դեկտեմբեր 15ին։

ՀԻԹԼԷՐԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ արգիլուեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է օգափոխութեան կայանի հա – մար երկու հազար ֆրանք, փոխան ծաղ – կեպսակի, ողբացեալ Գ. Սարգիսբէգեանի մահուան առթիւ, Պ. Ն. Զաքարեանէ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ։ Գրեց՝ Ս. Վրացեան։ Երկրորդ տպագրութիւն՝ նոր փաստերով եւ վաւերագրերով եւ 1941էն ասդին տեղի ունեցած դէպքերով։ Տպ. «Համագգային» ընկերութեան, Պէյրութ, 1953։

Գին 500 ֆրանք (թղթատարի ծախքն ալ հաշուելով)։

Adresse : B. Tchiboukdjian
7, Rue Grange Batelière, Paris (9e)

«Ցառաջ»էն կարելի է ստանալ միայն անձամբ։

ՌՈՒԲԵՆ Ի

ՀԱՑ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄԸ ՑԻՇԱՏԱԿ – ՆԵՐԸ (վեց հազար ֆրանք)։ Սակաւաթիւ օրինակներ միայն կան, «Ցառաջ»ի վար – չութեան մօտ, անձամբ դիմողներուն հա – մար։ Եւ կամ

Contre remboursement
Mme Ter - Minassian
La Résidence, 5, rue Henri Regnault
St. Cloud, S. et O., France

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 29ի կիրակին։ Մանրամաս – նութիւնները յառաջիկային։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարու – ժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին։

Այս չաբաթ ժամը 20·30ին, մինչեւ առ – տուան երեք, Օթէլ տը Ֆրանսի մէջ, (նախկին ճերմակ սրճարանին սրահը)։

Կը նախագահէ ընկ. Խ. ՂԱՐԻԲԵԱՆ
Կը խօսի ընկերը Ա. ԳՈՒՑՈՒՄՃՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, սիրա – յօժար մասնակցութեամբ դաշնակահա – րուհի Օր. Սաթենիկ Տէմիրճեանի (Լիոնի երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ նոր Սերունդէն Պ. Գուլակսզեանի եւ Պ. Ֆ. Մուսեկեանի (ջութակ), Պ. Միհայէլ Մի – հայէլեան (քլառինէտ)։ Երգ, արտասա – նութիւն, եւրոպական պարեր։

Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը ազատ է։

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անողոք հիւան – դութիւնը թոյլ չտուաւ որ անձամբ ներ – կայ ըլլամ Հայաստանի հանրապետու – թեան լաւագոյն սպաներէն իմ չատ սիրե – լի ընկերոջս Գարեգին Սարգիսբէգեանի յուղարկաւորութեան։

Ցաւս կը յայտնեմ ամռոանալի բարե – կամիս զառն կորուստին առթիւ։

ԳՆԴԱՊԵՏ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի չի – նութեան յանձնախումբին կողմէ։

Հովանաւորութեամբ Արեւմտ. Եւրո – պայի կաթող. պատուիրակ՝ ՍԵՐՈՒԻ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի, եւ Փարիզի Հայոց Ե – կեղեցիի վարչութեան։

Երեքշաբթի երեկոյ, 24 Նոյ., ժամը 8·30ին, Սալ Ալհամպրա, 6 Ավը. ժան Ժօրէս, իսկ լէ Մուլինօ։

Կը ներկայացուի ՔՕՐԱՍՕ կամ ՈՃ – ՐԱԳՈՐԾԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ։ (Տրամ 5 ա – բար,, ձիագօմէթիի)։

Սիրայօժար ղեկավարութեամբ դերա – սան Ալեքսիս Միսիրեանի։ Կը մասնակ – ցին դերասանները Ա. Գմբէթեան, Օր. Խտչեան, Մարգարեան, Օր. Ե. Ճանճիկ – եան, նաեւ Հապէշեան, Պշտիկեան։

Տոմսակներու գիները են՝ 200, 150 եւ 100 ֆրանք։

Ստանալու համար դիմել՝ եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբի անդամներուն ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սր – ճարանատէրերուն։

Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Մերի տ'Իսի, օթօպիւս 123, 190։

Վարադոյրը կը բացուի ժամը ճիշդ 8·30ին։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Տէր եւ Տիկին Պօ – ղոս Գորգիկեան ցաւակցութիւն կը յայ – նեն այրի Տիկ. Ե. Փափազեանի, զաւակ – ներուն եւ պարագաներուն իրենց ամուս – նոյն եւ հօր՝ եղիշէ Փափազեանի մահ – ուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Լիոնի եկեղեցաչէն եւ դպրոցաչէն յանձնախումբը չնորհակա – լութեամբ ստացած է 5000 ֆրանք Պ. Կար – պիս ՃՆկտրեանէ, հազար ֆր. Պ. Հայկ Քիթապճեանէ, փոխան ծաղկեփունջի Օր. Ալիս Քէլէկեանի նչանտուքին առթիւ ընդ Պ. Աստուր Ցովհաննէսեանի։

Պ. Սուրէն Քէպապճեան եկեղեցաչէն ֆօնտին կը նուիրէ հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի Պ. Եղիչէ Փափազեանի մահուան առթիւ։

× Լիոնի Ազգասահմամ Տիկնանց Մի – ութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ Պ. Ճակոր Փափազեանէ հինգ հազար ֆրանք իր եղբօր հանդուցեալ Եղիչէ Փափազեանի մահուան առթիւ։ Նոյն առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Պ. Պաղտիկ Պաղտասարեան հազար ֆր. նուիրած է Լիոնի եկեղեց – ւոյն։

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Պանէէօ Քաչանի մաս – նաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Տարագճեանէ (Փարիզ) հազար ֆրանք։

Այրի Տիկին Փառանձեմ Ցովհաննէսեանէ հազար ֆր., իր ամուսնոյն մահուան առ – թիւ։

ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ
Ի ՊԱՏԻՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ
ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
Ա Ռ Թ Ի Ւ

Նոյ. 27ին, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին։

Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս սեղանին, արձանագրուելու համար դիմեն ՑԱՌԱՋ խմբագրատունը։

Ճաշագինը 800 ֆրանք։

Արձանագրութիւնը կը փակուի 23 Նո – եմբերին, յետոյ ամէն արձանագրուող նամակով պիտի ստանայ քարտ մը, որ ցոյց պիտի տայ ճաշարանին անունը եւ հասցէն։ Նախապէս արձանագրութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ տեղերը սահ – մանափակ են։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Լսարանի յառաջիկայ հա – ւաքոյթը այս չորեքշաբթի դիչեր, Քատէ սրճարանի վերի սրահը։ Դասախօս՝ Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, նիւթը՝ «Շերվանդեանի կեանքը եւ գործը»։ Մուտքը ազատ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ...

Ս. Ստեփաննոս, Ս. Պօղոս – Պետրոս, Ս. Յակոբ, Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ, Ս. Կարապետ, Ս. Սարգիս

Կը մօտենան։ Ինչո՞վ պիտի հիւրասի – րէք ձեր անուան տօնը չնորհաւորող հիւ – րերը։

Բնաւ մի՛ մտահոգուիք
Գացէք անուշավաճառ

Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44

Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէն – ներ, ինչպէս նաեւ հէլվա եւ լօքում

Տեղին վրայ պատրաստուած

Իսկ եթէ ուղէք տունէն չինել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ

Թէյ Քատափ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ

Մասնաւոր զեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու։

Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ROCK WAGRAM
Par *WILLIAM SAROYAN*
Roman traduit de l'américain
Par *Hélène Bayan*
Del Duca, Paris, Les Editions Mondiales, 2, Rue des Italiens, Paris (9e)

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)
Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Սատարած է հետեւեալ նորութիւնները · — Մովսէս Խորենացի, աչխարհ. լթկգմ. 1600 ֆրանք։ Հեթանոս երգեր, վարու – ժանի, 650 ֆրանք, Ցեղին Սիրտը, Վա – րուժանի 650 ֆրանք։ Գրականութեան Պատմութիւն, Ճանաչեանի 1750 ֆրանք։ Ճամբուս վրայ, Մալխասի 2000 ֆրանք։ Լիակատար Ժողովածու, Մ. Նալբանտ – եանի, Դ. Հատորը, (Հայաստանեան) 1600 ֆրանք։ Կեանքի եւ Մահուան Ներ – գեր, Զարիֆեանի, 250 ֆրանք։ Թափա – ռական Հայը, Շիտանեանի, 800 ֆրանք։ Կէօթէ, Աբեղեանի, 1200 ֆրանք։ Կը փա – փաթիմ մեծ ըլլալ (պատանեկան) 250 ֆր։ Մանկապատում, Տարոնեանի 500 ֆրանք։ Թեւածող մտքեր, Լուսիկի 600 ֆրանք։ Պարտիզակն ու Պարտիզակցին, Մխալ – եանի, կաչեկապմ. 2200 ֆր.։ Խորենացի Ակինեան, Հրանտ Ամմէնի, 200 ֆրանք։ (Շար.)

RESTAURANT
FRANCO - ORIENTAL
BARON
10, Rue de Beauregard, Paris
Tél. CEN. 57 - 99
Métro BONNE NOUVELLE
Անպարատ օդի եւ զանազան առատ աղանդեր
Դիւրամատչելի գին

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԻԼԻ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլ. Օտտոյի Խատիսեան խումբի դասա – խօսութիւնը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պիտի դասա – խօսէ Ցունաստանի ընկերներէն ընկ. Նա – ճարեան։ Կը հրաւիրուին անխտիր բոլոր թաղեցիները։

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, բոլոր ընկե – րուհիները՝ այս չորեքշաբթի, կէսօրէ վերջը՝ ժամը 3ին, 101 Ավընիւ տը Սաֆսի սրճարանին եռաւէլ սրահը։ Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Շաւիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, դպրոցի սրահը։ Կարեւոր օ – րակարգ։

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի խնջոյքը ի նպաստ իր դպրոցին, կիրակի, 29 Նոյեմբեր ժա – մը 15ին։ Մանրամասնութիւնները յառա – ջիկային։

ԿՐԸՆՈՂԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ
կը խնդրուի իրենց բաժնեգիները վճարել ընկեր Նշան Քիւրէճեանի։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ.— Տ. Ֆ. Հայկէլեկրկ. — Պիտի հրատարակուի։

ԼԻԼԱՅԻՆ
ԼԻԼԱՅԻՆ
ՄԻՇՏ ԼԻԼԱՅԻՆ
ՀԱՄԵՂ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ

եւ մանաւանդ հաճելի ճաշ մը ը – նելու համար։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

մը իր նոր յայտագրով։

24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

AGENCE DES MATHURINS
58, Rue des Mathurins, Paris (8e)
Tél. ANJ. 48 - 62
BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS
PROPRIÉTÉS

ՓԱՐԻԶ 8րդ թաղամաս.— Ռիւ տիւ Ֆոպուռ Սէնթ Օնորէ, լաւագոյն դիրք, խանութ, յարկաբաժինով, եր – կու սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, վարձակալութեան իրաւունքով։ (Սէ – սիօն տը պայ)։

ՓԱՐԻԶ.— Քէ Վոլթէռ, հինգ սեն – եակով յարկաբաժին, երկու բաղնիք, օժտուած ամէն յարմարութիւններ – րով։ Տեսարան Սէնի եւ պարտէզի վրայ։

ՓԱՐԻԶ 2րդ.— Ռիւ տէ Փըթի Շան յարկաբաժին, առեւտրական կամ խառն, հինգ սենեակ, խոհանոց, հե – ռախօս։ Վարձակալութեան իրաւուն – քով։

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Երիտասարդ աչխատասէր մը առաւօտ – եան մինչեւ կէս օր։ Տրամադրելի է որ եւ է գործատան մէջ, ամէն կարգի աչ – խատանքի համար։

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան։

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ.— Անտոն Ռուսակեան (ընկ Արտանուչի) որ իր կնոջ՝ էլպի – սայի հետ Ամերիկա եկած է 1926–1927ին։ Ռուսակեաններու երեք որդիները՝ Սաե – փան, Ցովհաննէս եւ Եդուարդ, որ 1923–1924 թուականներուն անցած են Եւրոպա, ուսանելու համար։ Անտոն Ռուսակեանը եւ իր զաւակները փնտռողներն են՝ մօտիկ ազգական Տիկին Աչխէն Օհաննէսեան (ծնե – եալ Մնացականեան) որ կը գտնուի Զի – նասատան, եւ մօտիկ ազգական հանդուց – եալ Գաբրիէլ (Աչխէնի եղբայր) Մնացա – կանեանի այրին՝ Տիկ. Անուչ Մնացական – եան, որ կը գտնուի Պրազիլ։ Անտոն Ռու – սակեանի եւ իր զաւակներուն հասցէները գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ան – ՁԱյի հետեւեալ հասցէով.—

ANCHA, 207, Powell Street, San Francisco California, U. S. A.

Imp. Araxes - 46. rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
25 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7227 — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2638

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՒՐԻՇ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

●

Տարիներով բուռն պայքարներ մղուե – ցան մեր գաղութին մէջ ալ, ինչպէս ամէն տեղ : Բոլորն ալ դժգոհ էին : Եւ իրա – ւամբ :

Խաղաղութիւնը վերահաստատուած է երկար տեսնէ ի վեր : Եւ պատճառ չկայ որ խանգարուի :

Տեսակէտի տարբերութիւններ միշտ ալ պիտի ըլլան : Քաղաքական հոսանքները , խմբակցութիւնները ինչպէս եւ ազ ու ճախ թեւերը :

Բայց, հանդարտութիւն կը տիրէ ազ – գային կոչուած ճակատին վրայ : Ոչ ընդ – հարում, ոչ ալ չարաշուք երեւոյթներ :

Արդ, կը տեսնէ՞ք չինարար աշխատան – քի, աշխոյժ գործունէութեան որ եւ է փաստ : Նոր ճիպ մը, փորձ մը, այս կամ այն պահանջը դոհացնելու :

Հիւս. Ամերիկայի մէջ ահազանգ հնչե – ցուցին, յանուն սերունդի փրկութեան :

Եւ անմիջապէս միացեալ մարմին մը կազմուեցաւ : Ծրագիրը մշակեցին, յանձ – նախումբեր նշանակեցին եւ արդէն գործի ձեռնարկած են, կարելին փորձելու Եւ օտարացման չարիքը սահմանափակելու համար :

Ամերիկահայ գաղութը աւելի ընդար – ձակ եւ ցիրուցան վիճակ ունի : Աչխարհ մը՝ բաղդատելով Ֆրանսայի հետ :

Ցեռոյ, գաղութը աւելի տարեց է, 70 – 75 եւ արդէն երեք տարբեր սերունդ կը հաշուէ : Մէկը միւսին լեզուն չի հաս – կընար :

Եւ սակայն, մարդիկ փոխանակ հարա – չելու եւ յօրանջելու, ձեռք ձեռքի տուած են եւ կ'աշխատին :

Անշուշտ հրաշքներ չեն կրնար գործել : Բայց տարակոյս չկայ թէ չարժումը պի – տի ծաւալի եւ նուաճումներ պիտի կա – տարուին տարուէ տարի : Կը բաւէ որ ոչ հաւատքը պակսի, ոչ ալ յարատեւու – թիւնը :

Տարիներէ ի վեր ահակոչը նոյն սաստ – կութեամբ կը հնչէ մեր գաղութին մէջ ալ, որ դեռ երիտասարդ է, երեսուն տա – րեկան :

Ունեցանք եւ դեռ ունինք ուրիշ առաւե – լութիւն մը,— ճամբու վրայ ենք եւ նոր տարրեր, հանդիպումներ կ'ունենանք : Կան պիտանի ուժեր, եթէ դիտնանք օգ – տագործել :

Եւ վերջապէս, օտարացումը կարծեա – ցած, մին – ոսկոր կապած չէ տակաւին : Կրնաք չաղուել եւ խմորել, — եթէ կարե – լի է այսպէս ըսել :

Արդ, կրնա՞ք ցոյց տալ հաւաքական ձեռնարկ մը որ ապացուցանէր թէ ահա – պանդը լուսած է եւ մարդիկ ձեռք ձեռքի տուած են, փրկութեան լաստեր ճարե – լու համար :

Մանաւանդ որ, խաղաղութիւնը կը տի – րապետէ ամբողջ գաղութին մէջ, եթէ չհաչուենք զանազան բաղաճայն մոլուռք – ները :

Կուսակցական ճակատն ալ խաղաղ է :

Իրրեւ կազմակերպութիւն կը գործէ միայն Հ. Ց. Դաչնակցութիւնը, իսկ միւս խմբակցութիւններէն անհատներ միայն մնացած են :

Պարագաները երբեք այսքան նպաստա – ւոր եղած չէին, արտակարգ ճիգ մը փոր – ձելու եւ ողբերը, խօսքերը գործի վերա – ծելու համար :

Արդ, ինչո՞վ բացատրել համատարած թուլութիւնը, որ կը սպառնայ տեւական թմրութեան մը յանգիլ :

Եթէ յոգնածներ կան, թող քաչուին , տեղ բանալով նոր, աւելի եռանդուն տար – բերու :

Եթէ ծրագիր չունին, մասնագէտներ չեն պակսիր, տասը հատ մէկէն մշակե – լու համար :

Տակաւին լուսաբանութե՞ն կը կարօ – տին, համոզուելու համար թէ բոլորովին մինակ ենք ... Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

●

Ազգ. ժողովը երկկ ալ չարունակեց եւ – րոպական բանակի ծրագրին քննութիւնը : Վարչապետը պարզեց կառավարութեան տեսակէտը, մասնաւորապէս պնդելով հե – տեւեալ երեք պայմաններուն վրայ.— 1. Դաշնագրին վաւերացումէն առաջ կար – գադրել Սարի խնդիրը.— 2. Ապահովել Անգլիոյ սերտ գործակցութիւնը եւրոպա – կան բանակին.— 3. Ամերիկեան զօրքը պահել Եւրոպայի մէջ :

Այս պայմանները որոշ վստահութիւն կը ներշնչէին վարանողներուն : Սեղանին վրայ դիզուած էին չատ մը բանաձեւեր : Միւնոյն տեն բանակցութիւններ կը կատարուէին զանազան խմբակցութեանց միջեւ, մեծամասնութիւն ապահովելու համար : Վերջին պահուն նոր բանաձեւ մը յանձնած էր նախկին նախարար մը, Ման – տէս – Ֆրանս, առաջարկելով յանձնաժ 26ին յետաձգել վիճաբանութիւնները : Բանաձեւը երկար պատճառաբանութենէ մը վերջ անհրաժեշտ կը դտնէ որ կառա – վարութիւնը նոր ծրագիր մը ներկայա – ցընէ, Պերմուտայի եւ Լա Հէյի ժողովնե – րուն դեկուցումով : Ուրիշ խօսքով, կը թելադրէ ժամանակ չահիլ, մինչեւ որ կացութիւնը պարզուի :

Նոյն օրը Ժորժ Պիտոյի կուսակցութիւ – նը, Ժողովրդական Շարժում, կը բանակ – ցէր ընկերվարականներուն եւ Զօր. ոլ կոլի կուսակիցներուն հետ, որպէսզի միասին քուէարկեն միջին բանաձեւ մը , « չարունակելու համար Եւրոպայի կա – ռուցման քաղաքականութիւնը», կարդ մը վերապահումներով : Այս բանաձեւն ալ հաւանութեան չէր արժանացած երկու խմբակցութեանց կողմէ : Այս առթիւ ըն – կերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, կի Մոլէ կ'ըսէ թէ «իրենք տեղ չունին Ազգ. ժողովի ներկայ մեծա – մասնութեան մէջ : Մենք եւրոպական բա – նակի դաշնագիրը պիտի վաւերացնենք ե – թէ նկատի առնեն մեր երեք պայմանն – րը» : Այդ պայմաններն են.— 1. Ամերի – կայի ներկայութիւնը Եւրոպայի մէջ.— 2. Մեծն Բրիտանիոյ սերտ գործակցու – թիւնը.— 3. Քաղաքական իշխանութիւն մը սահմանափակ այլ ազգու իրաւասու – թեամբ, ընդհ. ժողովի մը հսկողութեան տակ :

× Ազգաժողովին քաղաքական յանձ – նախումբը կը չարունակէ քննել խորհր – դային բանաձեւ մը որ միջոցներ կ'առա – ջարկէր նոր աչխարհամարտի մը վտանգը խափանելու համար : Բ. օրուան նիստին մէջ, բրիտանական պատուիրակը պա – տասխանելով Պ. Վիչինսկիի մեղադրանք – ներուն, կրկնեց թէ Պերմուտայի խորհր – դաժողովը ոչ ոքի դէմ ուղղուած է : « Մենք որեւէ առարկութիւն չենք ըներ երբ Մաօ Ցէ Թունկ Մոսկուա կ'երթայ Մալենկովի հետ քննելու համար Չինաս – տանի եւ Ի. Միութեան վերաբերեալ խն – դիրներ : Չեմ հասկնար թէ Պ. Վիչինսկին ինչու կը բողոքէ երբ Մեծն Բրիտանիոյ , Ֆրանսայի վարչապետները եւ Մ. Նա – հանդներու նախագահը կ'որոշեն ժողով մը գումարել Պերմուտայի մէջ, իրենց արտաքին նախարարներուն հետ : Երեք պետութիւնները մօտիկ դաշնակիցներ են : Պ. Վիչինսկի ակնարկներ ուղղեց նաեւ անգլեամերիկեան յարաբերութեանց վատթարացման մասին : Կը ցաւիմ որ յու – սախաբութեամբ պիտի մատնեմ ղինքը եւ ուրիշ կարդ մը չարագուշակ մարգարէ – ներ : Մ. Նահանգներուն եւ Մեծն Բրիտա – նիոյ յարաբերութիւնները այսօր ալ նոյն – քան ամուր են որքան ուրիշ առեն » : Եզրակացնելով, բրիտանական պատուի – րակը յայտարարեց թէ քուէ պիտի չտայ խորհրդային բանաձեւին որ կ'առաջարկէ

ՏՈՔԹ. ՄՈՍԱՏԵՂ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ

●

ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ ՓՈՐՁԵՑ ԴԱՏԱՐԱՆԷՆ ՀԵՌԱՆԱԼ.— «ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՄ ՄԷԿ ԱՄԻՍ ԽՕՍԵԼՈՒ »

Երկուշաբթի օր Իրանի նախորդ վար – չապետը երկու անգամ փորձեց հեռանալ ղինուորական ատեանէն, բողոքելով ընդհ. դատախազին դէմ որ կասկածելի դատա – կեր էր իր կրօնական դաւանանքը : Կը հեծկլ – տար եւ կը պոռար.— «Ես այստեղ չեմ կենար եթէ այդ մարդը չարունակէ ան – հաւատ կոչել ինձ» : Եւ տեղէն ելլելով դէպի դուռը խոյացաւ : Երկու անգամին ալ իր փաստաբանը եւ բարեպաններըը կե – ցուցին :

Երրորդ անգամն էր որ կը փորձէր առ – նել – քալել : Առաջին անգամ նոյ. 10ին կ'ուզէր փախչիլ, բայց պահակները ար – գիլեցին :

Երկուշաբթի օր, երբ երկրորդ անգամ կ'ուզէր ձգել երթալ, դատարանին նա – խագահը պատուիրեց ընդհ. դատախազին այլեւս անհաւատ չկոչել ամբաստանեա – լը : Դատախազը կը պնդէր թէ Տոքթ. Մո – սատեղ քրիստոնեայ եղած է կէս դար ա – ռաջ, երբ կ'ուսանէր Զուիցերիոյ մէջ եւ թէ աւարտառած մը դրած էր Իսլամու – թեան դէմ : Ամբաստանեալը պատասխա – նեց .

— « Ես սերած եմ իսլամ ընտանիքէ մը : Կինս իսլամ է : Մայրս իսլամ էր : Մենք ամէն հինգշաբթի գիչեր կրօնական արա – րողութիւն մը կը կատարենք մեր տան մէջ : Հակառակ այս իրողութեանց այս մարդը, որ ենթակայ է բարձրագոյն իշ – խանութեան մը, անհաւատ կը կոչէ զիս եւ կ'ուզէ սպաննել տալ » :

Այս յայտարարութենէն եաքն էր որ նախագահը պատուիրեց ընդհ. դատախա – զին.— « Ինդրեմ այլեւս մի խօսիք իր կրօնական դաւանանքի մասին » :

Նոյն օրը դատարանը որոշեց օրական մէկ նիստ դումարել, ժամը 3·30էն 6·30 : (Նախապէս երկու նիստ կը դումարէին) : Տոքթ. Մոսատեղ որ հարիւր էջնոց պաշտ – պանողական մը դրած է, տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ միտքը փո – խած է եւ անձամբ պիտի պաշտպանէ իր դատը : «Եթէ թոյլ տան, լման մէկ ամիս պիտի խօսիմ : Ես վկայի պէտք չունիմ : Կրնամ ինքզինքս պաշտպանել բոլորովին մինակ » :

× Լոնտոնի Թերթերը կը հաստատեն թէ Պ. Իրըն անձնական նամակ մը ուղ – ղած է Իրանի վարչապետին, երկու եր – կիրներուն դիւանագիտական յարաբերու – թեանց վերահաստատման մասին, ի պա – տասխան զօր. Զահեդիի նամակին : Եր – կու կողմերն ալ կ'ուզեն օր առաջ վերա – հաստատել յարաբերութիւնները և լուծել քարիւղի վէճը : Անգլիա սկզբունքով ըն – դունած է քարիւղի ազգայնացումը, բայց առկախ կը մնայ Անգլեւիրանեան ընկե – րութեան տրուելիք հատուցման խնդիրը :

նաեւ ջնջել արտասահմանի մէջ հաստատ – ուած ռազմական խարիսխները :

... ...

ԹՐԻԷՍԹԷի մասին ծրագրուած խորհր – դաժողովին առթիւ, որուն պիտի մաս – նակցին հինգ պետութիւններ, անգլ. կա – ռավարութիւնը պաշտօնապէս հաստատեց թէ ստացած է Իտալիոյ պատասխանը , բայց տակաւին աչխատանքներ պիտի կա – տարուին մասնագէտներու կողմէ, ընդու – նելի բանաձեւ մը կազմելու համար : Ցորչափ այդ աչխատանքը չէ լրացած , յարմար չեն դտներ գումարել Հինգերու ժողովը, վասնզի ձախողումը կրնայ ա – ւելի վտանգաւոր կացութիւն մը ստեղծել :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԿԱՐԾ ԵՒ ԿՏՐՈՒԿ

Թեհրանի մեր պաշտօնակիցը , *Ալիք* , հետեւեալ «ռեւոլուցիոն» անցուդարձը կը պատմէ խմբագրականի մը մէջ (16 հոկ – տեմբեր) .—

Հիւս. Ամերիկայի հայ կարմրուկներուն Ֆուրջը , «*Լրաբեր*» , Օգոստ. 25ի թիւին մէջ հրատարակեր է ողբասացութիւն մը , «Ողբում ենք Մեծ Առաջնորդի մահը» խո – րագրով» : Ստորագրութիւնը՝ « Թեհրանի Հայոց Ռուշեշ դպրոցի աշակերտ – աշա – կերտուհիներ » :

Ամէնիդ ալ գիտէք ,— Սթալին մեռաւ մարտ 5ին : Ուրեմն ցաւակցութիւնը կը հրատարակուի վեց ամիս վերջը :

Ինչո՞ւ այսման ուշ :

— Բոլշեւիկին գաղտնիքները ոչ դուն գիտես , եւ ոչ ալ ես ...

Այս առթիւ , դաւադիրները աշակերտ – ներէն եւ աշակերտուհիներէն խոստում կ'առնեն թէ «պիտի անշեղ հայկեն նրա գծած ճամբով» :

Թղթակցութենէն կ'իմանամ թէ խոր – հրդային ընթերցարան մը կը գտնուէր Ռուշէշ (Դաւթեան) վարժարանին կից , ուր սեւ շրջանակի մէջ դրուած էր Սթա – լինի մեծադիր նկարը :

— « Հազար հազարաւորներ մտնելով ընթերցարան , իրենց վերջին յարգանքն էին մատուցում Մեծ ղեկավարին» :

Իրրեւ թէ դպրոցին տեսուչը , Յովհ. Հախնազարեան արգիլեր է ներս մտնել : « Նոյն իսկ սպառնաց մեզ յանձնել ոստի – կանութեան » :

— « Նրա դնալուց յետոյ , սկսկան մտանք ընթերցարան եւ մեր վերջին յար – դանքը մատուցինք մեր սիրելի Առաջնոր – դին» :

Ապրիք , օրիորդներ եւ պարոններ :

Բաջալերուելով ձեր բաջութենէն , կը փորձուեմ հարցնել .

— Դուք դպրոց կ'երթաք ուսում առնե – լու , մայրենի լեզուն սորվելո՞ւ , թէ ափ մը շաշորթներու մարգանքներուն խաղա – լիկ դառնալու համար :

« Առաջնորդին գծած ճամբէն բայլելու» շատ կարճ եւ կտրուկ ճամբայ մը ունիք. — «էկսկուրցիա» մը կը կազմակերպէք եւ բանի մը օրէն երեւան էք :

Ինչո՞ւ կծկուիլ Թեհրանի Ռուշեշ դըպ – րոցի պատերուն տակ , երբ Արեւ – Ա – ռաջնորդին փառաւոր յուշարձանը ձեզի կը սպասէ Երեւանի մէջ : ՎԱՀԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԳՈՐԾԵՐԸ

Կիրակի օր ընդհ. ժողովի հրաւիրուած էին Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ կրօն. ըն – կերակցութեան անդամները, քննելու հա – մար վարչութեան դեկուցումը եւ ուրիչ խնդիրներ :

Մեծամասնութիւն դոյացած չբլլալով , ժողովը դեկտ. 6ին յետաձգուեցաւ :

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԿԵՍԱՓՈՑԻ քան ան – դամներէն վեցը դատուեցան երէկ, Փա – րիզի զինուորական ատեանին առջեւ : Փախստականներուն մէջ կը դտնուի դըլ – խաւոր ամբաստանեալը, Օսիխարիա : Դատարանին առջեւ կը դտնուէին չորս Վրացիներ եւ երկու Ֆրանսացիներ, մէ – կը՝ Սոթէ, գինեվաճառ, միւսը՝ Լուի՝ ճաչարանապետ : Այս վերջինը չուրանար թէ Թուլուզ գացած է 1943 Հոկտեմբերին, Օսիխարիայի հրամանով, բայց կ'ուտար – կէ թէ իր պաշտօնն էր տասը միլիոն ծած – կոց գնել, մինչդեռ կը հաստատուի թէ մասնակցած է ոստիկանական գործողու – թեան մը : Միւսները կ'ուրանան իրենց յանցանքը :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ զինուորական ոստիկանու – թիւնը կը ծանուցանէ թէ չաբաթ եւ կի – րակի ձերբակալուած են 25 ուսանողներ եւ բանուորներ , իրրեւ համայնավար :

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

« ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴԻ ՀԱՅՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ »

(Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆԻ)

Գ.

Երկրորդ հէսը՝ որ արժանի է ուշա – դրութեան, հեղինակին բարոյական հաս – կացողութիւնն է՝ գրական գործի մը վե – բաբերմամբ :

Այս հէսը ի յայտ կուգայ մասնաւորա – պէս գրական դէմքերու ուսումնասիրու – թեան ընթացքին եւ յատկապէս՝ Գրիգոր Զօհրապի գրականութեան առիթով :

Ներկայացնելով « նորավէպի իշխա – ն»ին՝ Զօհրապի կեանքը, Հայր Ճանաչ – եան հարկ դատած է պատմել անոր կեան – քը, մանրամասնութիւններով եւ երբեմն ալ՝ չափազանցութեամբ : Անբացատրելի ըլլալու աստիճան, Հայր Ճանաչեան կը ներկայացնէ Զօհրապը իբրեւ գրագէտ մը՝ որ թոյլ տուեր է իր գրչին՝ « փառա – բանութիւնն ընել կրքին եւ բնական զգա – ցումին, կենցաղական հաճոյքներու, կը – նամոլ հեչտահնդրութիւններու» :

Ալ ետքի առջ երթալով, գրականու – թեան պատմութեան հեղինակը կը դատէ Զօհրապի անձն ալ, եւ կ'ըսէ· « Էէֆի մարդը վերջապէս՝ որ չարժման մէջ դրաւ իր բոլոր ունայնասիրութիւնները, քմա – հաճոյքները, գինիի, խաղի մէջ սթափե – լու ճիգով՝ օրուան ծանրածանր գրա – դանքներէն » :

Երկրորդ հէսը··· « քէֆ» եւ մա – նաւանդ՝ ունայնասիրութիւն ···

Ասկէ ետքի վարկաբեկիչ, ետքի ա – նարդար ու աններելի վերաբերում չի կր – նար ըլլալ գրականութեան պատմութիւն գրողի մը համար, որուն կոչումն է հա – մակրանք ստեղծել գրագէտի մը անձին ու գործին չուրջ, թէ իսկ գրողին կեանքը ստուերներ ունենայ, մնալով գուտ գրա – կանութեան սահմաններուն մէջ: Անհրա – ժեշտութի՞ւն է գրագէտի մը կեանքին չուքերն ու սայթաքումները պատմել՝ որ – պէս թէ բացատրելու համար անոր գոր – ծը: Չեմ կրնար բացատրել թէ ինչու մա – նաւորաբար Զօհրապին կեանքը ուզած է պատմել, կարծէք զայն պղտիկցնելու ճի – գով մը: Ուրիշ գրագէտներ չե՞ն ունեցած նման ստուերներ· ե· Օտեան մը, Իսա – հակեան մը, Շիրվանզատէ մը մանաւանդ չե՞ն ունեցած թանձր չուքեր իրենց կեան – քին մէջ: Զկա՞ն նոյնիսկ կրօնական դէմ – քեր, որոնք կրնան չնետել առջինին քարը ···Զօհրապը, ճիշդ է, կեանքը ապրող մըն էր, բայց ասպետի մը կեցուածքով, ար – ուեստագէտի մը վայելչութեամբ, այսին – քըն՝ առանց զրէհկութեան եւ ունայնա – սիրութեան: Զօհրապի կեանքը դեղեց – կութիւններով լի է, որոնց պանծացումը առաքինութիւն մը պիտի ըլլար ոեւէ պատմողի համար :

Խօսելով Զօհրապի գրականութեան մա – սին, Հայր Ճանաչեան նոյնիսկ « տեսակ մը չարամտութիւն» ալ կը գտնէ, ընկե – րային բարքերը քննադատելու, դրագէտ – ները վերլուծելու առեն, մանաւանդ « Ծանօթ դէմքեր»ուն մէջ··· Ըսել կ'ուզէ իր գեղեցկագոյն էջերուն մէջ, որոնք ար – ուեստագէտի ինքնատիպ պատկերացում – ներն են, սրամիտ, իրատես, վերջնական, անկեղծ ու յանդուգն հատատումներով :

Զօհրապի « չարամտութիւնը » , ըստ Հայր Ճանաչեանի, այն եղած է ըստ երե – ւոյթին, որ իր բարեկամներուն դէմքերը գծելու առեն իսկ, եղած է անկեղծ ու յանդուգն, մնալով արուեստագէտ եւ դե – րազանցօրէն բարոյական, ըլլալով ճշ – մարտութեան հետ եւ ունկնդիր՝ իր գրա – կան խղճմտանքին միայն :

Զօհրապի ստեղծագործական գրակա – նութեան հանդէպ՝ ետքի խստագոյն է Հ· Ճանաչեան, որ կը գտնապարտէ անոր « դիտելու, կեանքը ըմբռնելու եղանակը», յետոյ ըսելու համար թէ « պռոնկագիր մը նոյնիսկ ըսուած է Զօհրապի համար» :

Ո՞վ ըսած է եւ ուր ըսուած է, չըսեր , ինք չի համարձակիր այդ վարկաբեկիչ ու անճիշդ վերագիրը գործածելու, բայց համաձայն է, քանի որ իրբեւ « փառա » կը յիշէ անոր նորավէպերէն մէկ քանին, ինչպէս Սառա, Պարահանդէսի վաղոր – դայրը, Այրին, Մագդաղինէ, Միւսը, Մա – մայիդ Բարեւ Ըրէ, զորս կը դասէ « մա – քուր գաղափարականէ հեռու, իսկապէս» :

Նոյն տեղ ու անիրաւ բառը նետեց օր մը Շիրվանզատէ, Վարուժանի ճակատին, « ոմն » ալ կոչելով մեծ բանաստեղծը , որ սակայն մնաց ու կը մնայ պայծառ ու մաքուր :

Հ· Ճանաչեան՝ չատ հեռու Շիրվանզա – տէէն, ոչ միայն բարձրօրէն կը գնահատէ գրագէտ Զօհրապը, այլեւ կը հիանայ ա – նոր վրայ, մէկդի գրած իր խստաբարո – յութիւնը :

Ուրախ եմ որ Հ· Ճանաչեան գրքոյկը տուաւ ինձ, անգամ մը եւս կարդալու այդ կտորները, մէկ քանին Զօհրապի եւ հայ գրականութեան գեղեցկագոյն էջերէն : Բոլորի մասին կարելի չէ խօսիլ հոս: Բայց կարելի չէ չզարմանալ որ « Մարա – պետ»ին նման նորավէպ մը գրականու – թեան պատմութիւն գրողի մը համար « դիւային ոգիով» ներկայացուի եւ « հո – գեբանական սխալ մը, կամ պարզապէս այլանդակութիւն մը» :

« Մարապետ »ը սակայն հոյակապ պատմուածք մըն է, որ սիրող եւ յուսա – խաբ գժբախտ կնոջ մը կեանքը կը պատ – մէ: Իր յուսախաբութենէն ընկճուած , Մարապետը ապաստանած է հիւանդա – նոց ,ուր նուիրուած է իր բոլոր էութեամբ հիւանդներու սիրոյանքին, իր տառա – պանքը մոռնալու համար ուրիշներու ճի – չին ու տառապանքին մէջ: Իր որպէս թէ ղղացած « հրճուանքը» վիպական հակադ – գեցութիւն մըն է պարզապէս, որ չեղ – ծաներ որեւէ կերպով մայրապետին վերջ – տահար ու գթոտ կերպարանքը: Չէ՞ որ իր պարտքը կը կատարէ, գառնալով սի – պար հիւանդապահուհի: Իր պատահական խօսքե՞րը — վրդովումի արտայայտու – թիւններ պարզապէս, որոնք կը հերքուին սակայն իր գործերով, գուրգուրանքով ու ամբողջական նուիրումով, մինչեւ իր ե – ղերական մահը :

Ոչ միայն « այլանդակութիւն» մը չէ « Մարապետը », այլ գերազանցօրէն մարդկային ու արուեստի գործ մըն է :

Կեանքի ողբերգութիւններէն էջ մըն է « Մարապետ »ը, լքումի զոհ, որուն հան – դէպ Զօհրապ արդահատանք ունի, դուր – գուրանք եւ նոյնիսկ սէր :

« Միւս »ը հոգերանական պրպտում մըն է, սիրահարի մը հոգիէն ներս, սիրոյ ա – ռարկան կորսնցնելու դաղափարէն հալա – ծական: Իսկ կինը՝ կրնանք նոյնիսկ բա – րոյական նկատել, քանի որ իր ամուսնոյն ու զաւակներուն կը վերադառնայ, թէ – րեւս զղջումի մը հետեւանքով: Բարոյա – զուրկ կին մը ուրիշին պիտի երթար , ոչ իր ամուսնոյն :

Զօհրապ ոչ բարոյախօս է, ոչ ալ քա – րոզիչ: Կեանքը կուտայ, ինչպէս որ կը տեսնէ· կը նկարէ արուեստագէտի վրձի – նով: Հայր Ճանաչեան Զօլային կը նմանցնէ գայն· սխալ: Զօհրապ երբեք Զօլա չէ, ոչ անոր կոպտութիւնը ունի, ոչ բիրտ իրա – կանութիւններու սէրը, ոչ ալ մանաւանդ անոր հեշտագրգիռ պատկերացումները : Մօբասան մը՝ այո, բայց երբեք Զօլա, ո – րոնք տարբեր մարդիկ են :

Զօհրապի գրականութեան մէջ չէք գտ – ներ էջ մը՝ որ չկրնաք կարդալ սրահի մը մէջ· ոչ մէկ հեշտախոյտ տրամադրութիւն

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՄ

ՊԱՐԿԱՒՈՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

•

Աւտրալիան կարելի է ըսել որ բնն է կեանքի բնաշրջման բոլոր հանդրուաննե – րուն: Տարօրինակ աշխարհ մը ինք իր մէջ, ուր մարդակեր վայրենի ցեղերու կողքին կենդանական այլազան խմբաւո – րումներու տիպարներ կ'ապրին ծառա – խիտ անտառներու խորը կամ կէս – անա – պատային շրջաններու մէջ :

Երբ պարկաւոր կենդանիի ակնարկու – թիւն ըլլայ ամէն ոք կը խորհի դասական քանկուրուլի մասին, այն հետաքրքրական կենդանիին, որուն փորին վրայ ունեցած պարկէն կը նշմարուի իր ձագուկին սի – րուն գլուխը: Սակայն պարկաւորներու ընտանիքը այնքան ընդարձակ է ու բազ – մազան որ կ'ընդգրկէ ստնաւոր կենդանի – ներու իրարմէ տարբեր ցեղեր: Այսպէս , գոյութիւն ունին պարկաւոր կրծողներ , կատուազգիներ, շնազգիներ, միջատա – կերներ, մազլցողներ ու եղջերազգիներ : Աւտրալիոյ դիւէն առաջ, հոն ապրող կենդանիները առանց բացառութեան պարկաւորներ էին:

Պարկի մը գոյութիւնը կենդանիներու մօտ կեանքի բնաշրջման աստիճաններէն մին կը կազմէ: Կենդանական սաղմը այ – լազան ձեւերով իր գոյութիւնը կը շարու – նակէ: Եւ դարերու հոլովոյթով ու բնա – շրջման օրէնքով, հետզհետէ պատահա – կանութեան յանձնուելու վտանգներէն

իր տպերուն մէջ, որոնք տրուած են վա – յելչութեամբ, այսինքն արուեստով եւ վեր՝ դէհկութենէ: Եւ աս՝ վաթսուն տարի մը առաջ· իսկ այսօ՞ր: Հայր Ճա – նաչեան ինչ չափանիշներով պիտի մօտե – նայ այսօրուան դրականութեան: Պիտի սպասենք Բ· Հատորին :

Կրօնաւոր մը, վանական մըն է Հայր Ճանաչեան, հետեւաբար, ճակատագրա – կանօրէն ենթակայ որոշ ըմբռնումներու , յարգելի, որոնք սակայն, կրնան ընդու – նել՝ չըլլալ ուրիշներուն եւ կրնան վնասել արուեստի գործի մը ըմբռնումին ու գա – տումին :

Կ'ըմբռնենք ինք :

Բայց չենք ըմբռներ, երբ կը մեղադրէ Զօհրապը, թէ « աղնիւ, բարի, անճնուէր կինը» չէ ներկայացուցած , ոչ ալ « մայր» մը ···

Կարելի է յիշել այս յատկանիշը Զօհ – րապի գործին մէջ, բայց ոչ իրբեւ մե – ղադրանք: Քննադատ մը իրաւունք չի կր – նար ունենալ իր ցանկութիւնները պար – տադրելու արուեստագէտին· նիւթ տալու գըրգին :

Նկարիչ մը չունի՞ իրաւունք միայն դաշտանկար գծելու: Կարելի՞ է մեղադրել գայն, որ դէմքեր ալ չէ տուած կամ լեռ – ներով չէ հետաքրքրուած :

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆԵՐՈՒԻՄԸ

★

Կէս ժամ եաքը, կանթեղին սեւ մուրն աւելի երկնցած էր ու զպիր հոտն աւելի աստկացած, Հաճի Մարտիրոսին հերա – խուռ գլուխը բարձն ի վար ինկած էր հի – մակ, դիմադծերու ահարկու ծռմռկու – մով մը բերանը չափազանց բաց, կմախքի մը ցուրտ երախին նման, ու քանի չնչա – ռութիւնը ուժգին հեւքով մը դուրս ելլէր իր հիւանդ սրտէն, երկար դիծ մը կ'իջնէր կանթեղին մթագոյն բոցէն լուսաւորուե – լով :

Անդին, խղճուկ տախտակամածին վրայ, կը տառապէր փոքր նիհար մարմինը Ռափիկին , որ մուշ մուշ կը քնանար ան – մեղի քունով, հակառակ քաշած թշուա – ռութեանը, սիրուն եւ հաճոյալի :

Եւ երկու հանդիպակաց պատերուն վը – բայ հիմակ անոնց ստուերներն ալ կը խա – ղային քշոտ դիծերով, այլանդակ կոտր – ուածքներով ու երկարաձգումներով· ծե – րունին գլուխը, իր անդնդային երախին հետ մինչեւ ձեղունը կը բարձրանար , ա – մէն բան կուլ տալու ահռելի թափով մը , ու յանկարծ վար կը թաւալէր կանթեղին մէկ փոքր չարժումէն, ու մերթ կ'երթար մինչեւ իսկ կը խառնուէր Ռափիկին չու – քին հետ, որ վտիտ ու բարակ դիծերովը

անհետ կ'ըլլար անոր տակ :

Զըքսալըն հանդարտ էր, ծանրաթախիծ հանդարտութիւն մը, որ ճիշդ հակապատ – կերն է ցորեկի թշուառութեան եռացող ժխորին: Գիշերապահը ճոկանովը կը դո – փէր գետինը եւ չուն մը, հեռաւոր փողո – ցէ մը, սուր կաղկանձ մը կ'արձակէր :

×

— Թիւթիւնճի, սիկարա քէհատը, քիսե – րէթ ···

Այս տխրաչուէչ վայրէնը կը լսուէր դարձեալ փողոցներուն մէջ, փոքրիկ Ռա – փիկին յաւիտենական ձայնարկութիւնը , որուն գուարթ ու կայտառ չեչոը քիչ քիչ տեղի կուտար լալագին եղանակի մը , հեծկլտուքներէ ու հառաչներէ պատա – տուած կոկորդէ մը դուրս թռչելով : Մանաւանդ առտուները, երբ բնութիւնը դեռ բոլորովին չէ արթնցած իր մթաստ – ուէր թմրութենէն, Ռափիկ առջի դիչեր – ուան դաւաղանին հարուածներուն քայ – քայող ազդեցութենէն ընկճուած ու տխ – րահամակ, գրեթէ լալահառաչ կը հանէր իր ձայնը, սոկորներուն մէջ զգալով դեռ կծու ցաւ մը եւ իր մանկային երեւակա – յութեան մէջ հրաշէկ երկաթներու պէս ցցուած տեսնելով հազարաւոր անթացու – պեր, որոնք պատրաստ էին ճղճիմ մարմ – նոյն վրայ ելլել իջնելու անխնայ, ջախ – ջախիչ :

զերծ կը մնայ :

Կենդանական ամէնացած մակարդակի պատկանող էակներու ձուկիները մօր կողմէ կը ձգուին ջուրին մէջ, առարկայ՝ ամէն տեսակ վտանգի : Այդ հաւկիթնե – րէն չատեր բաւարար չափով անուշադ չեն պարունակեր բեղնաւորուած սաղմը մին – չեւ վերջնական կազմաւորում հասցնելու համար: Այդ պատճառաւ, կենդանին երբ կարենայ իր անուշադը ճարել, կը թողու հաւկիթը ու թրթռուքի կեանք մը քարշ կու – տայ մինչեւ իր կերպարանափոխումը : Այս դասէն են ձուկերը: Մինչդեռ, կարգ մը միջատներու ,սողուններու եւ թռչ – ուններու հաւկիթները, ոչ միայն անձ – նատուր չեն ջուրին պատահականութեան եւ սաղմը պաշտպանուած է արտաքին ազ – դեցութիւններէն կեղեւով մը, այլ եւ յա – ճախ այդ հաւկիթները կը թխսուին մօր կողմէ ջերմութեան կանոնաւոր պայման – ներու տակ :

Կարգ մը ձուկեր (տրիտոն կամ պատե – նագ, թմբրաձուկ, ձիաձուկ եւն·) իրենց հաւկիթները կ'ածեն իրենց մարմնին մէջ, (յատուկ պարկի մը մէջ) ուր անոնք կը բեղմնաւորուին ու կ'ուռճանան փճացման վտանգներէն զերծ ու դուրս կուգան երբ այլեւս կարող են իրենք զիրենք պաշտ – պանել: Այս երեւոյթը արդէն պլակենդի առեղծման սկզբնաւորութիւն մըն է :

Ցառաջացեալ, բարձրագոյն կենդանի – ներու, այսինքն ստնաւորներու մեծ մա – սին մօտ, ինչպէս դիտենք, սաղմը կը բեղ – նաւորուի ու կը զարգանայ արգանդին մէջ, ետքի նպաստաւոր ու բնականոն մի – ջավայրի մը պարզեւած պայմաններու տակ: Բնութիւնը օժտած է դանոնք պա – կենդային դրութեամբ մը, որու միջոցաւ սաղմը կ'ապրի կապուած մօրը՝ կենսա – կան երակներով :

Այժմ դանք պարկաւորներուն, որոնց նշանաւոր ներկայացուցիչն է քանկու – րուն: Ստնաւոր այս կենդանիները կը ներկայացնեն կեանքի փոխանցման ուրիշ մէկ պատկերը: Ատոնց մօտ բեղնաւոր – ուած հաւկիթը կը կազմաւորուի մօր ար – գանդին մէջ առանց պլակենդային հա – ղորդակցութեան մօրը կազմին հետ: Շատ կարճ շրջան մը կը բոլորէ կենդանին ար – գանդին մէջ: Ու երբ ծնի հազիւ լուրիայի մը խոշորութիւնը կ'ունենայ : Անկատար ու կոյր: Մայրը անմիջապէս զայն կը դե – տեղէ իր փորին վրայ ունեցած պարկին մէջ, ուր նորածինը իր չրթներով կը կառ – չի մօրը ստինքներուն ու հոն կ'անցընէ իր մնացեալ կեանքը մինչեւ կատարելու – թիւն: Քանկուրուի 23 տեսակներ կան Մաս մը կ'ապրի ծառերու վրայ, թէ սը – նունդ չգտնելով դետինը եւ թէ թշնամիի բնաջնջումէն ազատ ըլլալու համար : Քանկուրան ունի երկու կարճ թաթեր մարմնին առջեւը, զինուած հատաճանկե – րով: Ետեւի թաթերը ընդհակառակն չատ երկար են: Ունի նաեւ հատ պոչ մը որ իրբեւ չեներան կը ծառայէ կենդանիին: Իր այդ կազմով ցատքող է ու չատ արագ կը յառաջանայ, ստիպուած ըլլալով եր – կար ճամբաներ կտրել ջուր գտնելու հա –

Բայց երբ արեւը կը ծփար երկնքին կա – պոյտ կամարին վրայ, երբ ոգեւորութիւ – նը կը տիրէր փողոցներուն մէջ ու Ռափիկ կը սկսէր առուծախս ընել, իր գեղնած դէմքը վառ երեւոյթ մը կը ստանար, նը – ւաղկոտ աչքերը կը բոցավառէին ու իր կայտառիկ ու չարաճճի հասակը կը պը – տըցնէր փողոցէ փողոց, իր երկարաձիգ ու գուարթ կանչը արձակելով .

— Թիւթիւնճի՛ ···

Ու ցորեկները, հակառակ իր մեծ հօր խիստ պատուէրներուն, սովորութիւն ը – րած էր փողոցի մը մէջ վար դնել իր տու – փը, ու հասակակից տղաքներուն հետ զա – նազան խաղեր խաղալ: Երբեմն ժամէն ա – ւելի հոն կը մնար, տղայութեան անսանձ բնազդին, համակերպելով, բայց մէկէն ի մէկ, յեղակարծ վերյիշումով մը, որ պզպզատէ դանակի մը պէս կը կտրէր կ'անցնէր իր էութենէն, կը մտաբերէր առջի դիչերուան ահաւոր տեսարանը , կը տեսնէր տէտէին դժոխային դէմքը, ու ինքզինքին դալով կը թողուր խաղ, զրօ – սանք ,կ'առնէր՝ ճիտը կ'անցընէր տուփին չուանը ու աճապարանքով կը հեռանար , հմայ անթացուպը կռնակին մէկտեղին ուտելու սարսափելի զգայնութեամբ մը :

ԵՐՈՒԽԱՆ

(4)

(Շար·)

ՕՎ ՍՊԱՆՑԵՑ

Եւ ես նորէն եւ նորէն սեղ եղայ ան –
դունդ մարդիս :

ԳԱԼԻՄ ՃԵ·

Տաքի · Ինչի՞ համար էր եւ ինչ ո՞ր –
յոր ուղարկեցիր ու – րա՞նց հետեւ ես
ցդ ուղարկեցիր : Ցնոյն ատեն ալ ես
միտքդ փարատի՛ր, ինչ որ ալ ըլլայ
նոյն ինքն ես ու – րախտ, բերնեղէն
եւ ալ միմիայն : Ան տեղ ես ալ ինչ
որ ըսի, ես ու – րախտ էի, ես ալ
ինչպէս ինքն ու – րախտ ես ու ես
ալ ինչպէս ես ու – րախտ ըսուեցայ
ես : Ցնոյն ատեն ալ ես ու – րախտ
էի, ինչպէս ես ու – րախտ ես ու ես
ալ ինչպէս ես ու – րախտ ըսուեցայ
ես :

— Ցիսուսի՛ն եւ ինչո՞ւ ես ու – րախտ
ըսուեցայ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ 50 – 75 միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի ստանայ արեւմտեան Գերմանիայէն: Այս բացառիկ յաջողութիւնը ձեռք բերած է Յունաստանի անտեսական նախարարը որ Պոն զացած էր վերջերս: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս յաջողութեան, մանաւանդ որ Յունաստան եւ Գերմանիա մահացու թշնամիներ էին երկրորդ աշխարհամարտին առեն: Արեւ – մտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը երկու չաբաթ առաջ պաշտօնապէս հաստա – տեց թէ 50 միլիոն տոլարի վարկ մը բա – ցած է: Վերջին լուրերու համաձայն, այս գումարը կրնայ բարձրանալ մինչեւ 75 միլիոն տոլարի: Այս առթիւ երազակ – ներ դիտել կուտան թէ Սելոնիկի առեւ – տրական տօնավաճառին կը մասնակցէին 270 գերմանական տուներ 660 օտար ցու – ցադրողներու վրայ. մինչդեռ Անգլիա – յի ներուն թիւն էր 123: Միեւնոյն առեն բանակցութիւններ կը կատարուին Բրու – սիլ եւ Յունաստանի միջեւ, Լարիմնայի չրջանին հանածոները չահագործելու հա – մար: Գերմանական ուրիշ հաստատու – թիւններ ալ կը բանակցին Աթէնքի հետ:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ արդելարաններուն մէջ կը գտնուին 300·000 կալանաւորներ, բոլոր աշխատանքի դատապարտուած: Ազգա – դովին լեհական պատուիրակութեան ան – դամներէն Տոքթ. Բորովից, որ փախաւ անցեալ Սեպտեմբերին, այս տեղեկու – թիւնը հաղորդելով ուրիշ հալածանքներ ալ կը մատնանչէ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհ. քարտուղարը, Պընուա Ֆրաչոն, որուն ձերբակալութիւնը հաղորդած էինք երէկ, հարցաքննուելէ վերջ Ֆրէնի բանտը փո – խադրուեցաւ: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ կալանաւորը դատած է պետական ապա – հովութեան դէմ: Իր փաստաբանները պահանջեցին ազատ արձակել անմիջա – պէս: Այդ որոշումը կրնայ տալ Ամբա – ստանիչ Առեանը: Համայնավար կուսակ – ցութիւնը բուռն պայքար կը մղէ, ամբա – ստանեալը ազատելու համար:

ԻՍՐԱՑԻԼԻ կառավարութիւնը կ'ուզէ ուղղակի բանակցիլ Ցորդանի հետ, լուծելու համար երկու երկիրներուն մի – ջեւ եղած վէճերը: Արաբական երկիրները երբեք տրամադիր չեն հաչտութեան մա – սին խօսելու:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ Վորո – շիլով չնորհակալութիւն յայտնած է մա – ռեչալ Թիթոյի, որ չնորհաւորած էր հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 36րդ տարեդարձը:

ՊԵՐՄՈՒՏԱՑԻ խորհրդաժողովին առ – թիւ, Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակ – ցութեան ձախ թեւին խօսնակը, Պիւրն, ճառ մը խօսելով դիտել տուաւ թէ Զըրչիլ հիւանդ է, Այդընհաուըր բազմազան հո – գերով ծանրաբեռնուած, իսկ Լանիէլ վստահ չէ թէ ետ պիտի չկանչուի յան – կարծ... Ըսել կ'ուզէ թէ այս կացութեան մէջ կարելի չէ գրական արդիւնք մը ըս – պասել ժողովէն:— «Թայմզ» խմբագրա – կանով մը կը բացատրէ ժողովին կարեւո – րութիւնը, պարզելով բոլոր այն խնդիր – ները որ կապ ունին աշխարհի խաղաղու – թեան հետ:

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ դէմ խիստ հետապն – դումներ կը կատարուին արեւելեան Գեր – մանիոյ մէջ: Իրազեկներ կը կարծեն թէ այս գործին մէջ վճռական դեր կը կա – տարէ Ֆ. Մուլթեան մարզպանը, Սեմե – նով: Ձերբակալութիւնները իրարու կը յաջորդեն, մասնաւորապէս ճարտարա – գործական չրջաններու մէջ: Վերջին լու – րերու համաձայն 23 դատեր տեղի ունե – ցած են Սեպտ. 16էն ի վեր, եւ 73 հոգի դատապարտուած են, 15ը մահուան, 11ը ցկեանս թիապարտութեան եւն.: Աւոնք ալ հրապարակաւ յայտնուած վճիռներն են: Մնացեալը դաղտնիք է:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ծերակոյտին ներ – քին ապահովութեան յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ նոր տեղեկութիւններ ըս – տացած են ռուս լրտեսներու գործունէու – թեան մասին: Նոյն աղբիւրին համաձայն, 1945 – 46ին մատնանչուած չորս լրտես – կան ցանցերէն երկուքը միայն երեւան հանուած են եւ միւս երկուքը դեռ կը գործեն:

ՀԻՒՍ. ՔՈՐԷԼ դաչինք մը կնքեց կար – միր Չինաստանի հետ, տասը տարուան համար: Դաչնագիրը ջնջելով Հիւս. Քո – րէայի պատերազմական պարտքերը, 360 միլիոն տոլարի վարկ մը կը բանայ երկ – րին վերաչինութեան համար:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Առնուվիլի «Վար – դան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղերուն:

Ճոխ յայտագրով:

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գի – շեր: Կալմանի սրահը (Առնուվիլի կայա – րանին դիմաց):

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՋՊՈՒԽՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Նորակազմ Նոր Սերունդի երգչախում – բը իր մասնակցութիւնը կը բերէ ղեկա – վարութեամբ ընկ. Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի: Զաւեշտ մը, Նոր Սերունդի սիրողներու կողմէ: Նոյնպէս արտասանութիւն, մե – ներգ եւ նուագ:

Առատ ուտելիք եւ խմիչք ժողովրդա – կան դիներով:

Գարերու համար ընտիր նուագախումբ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Հանրակառք Փորթ որ լա Շափելէն թիւ 268, ամէն քառորդ ժամ, իջնել Առնուվիլ է Կոնէս, չորեկառք կառ սիւ Նորէն ժամը 2·15:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Անառք» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

Այս կիրակի ժամը 20ին, ռիւ Փիէր Քիւրիի ծանօթ սրահը:

Կը նախագահէ ընկ. Տ. ՋԻՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկերը Ե. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատկերներ եւ զաւեշտ մը, մանուկներու խումբին կողմէ:

Մուտքը ազատ է:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարու – ժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին:

Այս չաբաթ ժամը 20·30ին, մինչեւ առ – տուան երեք, Օթէլ որ Ֆրանսի մէջ, (նախկին ճերմակ սրճարանին սրահը):

Կը նախագահէ ընկ. Ե. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Կը խօսին ընկերը Ա. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, սիրա – յօժար մասնակցութեամբ դաշնակահա – րուհի Օր. Սաթենիկ ՏԷՄԻրճեանի (Լիոնի երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ նոր Սերունդէն Պ. Գուլակսզեանի եւ Պ. Ֆ. Մուսեկեանի (ջութակ), Պ. Միհայէլ Մի – հայէլեան (քլառնէտ): Երգ, արտասա – նութիւն, եւրոպական պարեր:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի:

Այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ ռիւ Նօրմ սրահը, 4 Փլաս որ լա Մէրի:

Կը խօսի ընկերը ԱՐԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ նիւթ՝ «Ռուբէնի Ցուշերը»:

Կը հրաւիրուին հասարակութիւնը եւ մանաւանդ երիտասարդական կազմակեր – պութիւնները:

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Պ. Պ. Գաբրիէլ Զաքարեան եւ Պ. Եղիա – զար Մինասեան խոր վշտով կ'ողբան իրենց հին ընկերոջ՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՍԱՐԳԻՍ – ԲԷԳԵԱՆի մահը եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրեն Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին: Տառնալ «Ցառաջ»էն:

ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

վերսկսած է հայերէնի, ռուսերէնի եւ կովկասեան պարերու դասերը:

Պայմաններու համար դիմել՝
10, Passage Dubois, Paris (19e)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէն յաւակցութիւնները կը յայտնէ այրի Տիկին Սուլթան Գրիգորեանի, Տիկ. Մարի Կարապետեանի, ընկերներ Մովսէս եւ Վահրամ Կարապետեանի եւ բոլոր պա – րագաներուն, իրենց ամուսնոյն, ու ազ – գականին՝ ընկեր ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԳՐԻԳՈՐ – ԵԱՆի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղ – կեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի դպրոցին:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՅՑ

Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոսամ խումբը՝ կազմակերպած է Ցիշատակի այց մը, Փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը, մեր մեծ ըն – կերները Ա.ՀԱՐՈՆԵԱՆի, ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՌՈՒԲԻՆի եւ ԽԱՏԻՍԵԱՆի չիրիմներուն, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իսկ ժամը 4էն 6, գեղեցիկ սրահի մը մէջ պի – տի ըլլայ յարգանքի արտայայտութիւն, պիտի խօսին կարգ մը ընկերներ:

Նաեւ օրուան պատշաճ արտասանու – թիւն եւ երգ:

Le Rallye Gambetta. 93, Ave. Gambetta

Հաւաքուիլ մեթրօ Կամպէթա, գերեզ – մանատան առջեւ, Կամպէթա դրան մօտ:

Սիրով կը հրաւիրուին Փարիզի եւ չր – ջանի մեր ընկերներն ու համակիրները:

Ծախսերու մասնակցութիւն:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Տէսինի Վասպու – րական Հայր. Միութեան, մասնակցու – թեամբ կրօն. Ընկերակցութեան:

Նուիրուած ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿի մահ – ուան 45 եւ կաթողիկոսութեան 60 ամ – եակի:

Այս չաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին Տէ – սինի Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Պատուոյ նախագահութեամբ Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի:

Կը բանախօսէ Պ. Յակոբ Վարժապետեան:

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ Տի – կին Ա. Պօյաճեան, Օր. Սէտէֆեան, Օր. Է. Մարկոսեան:

Մուտքը ազատ է

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Լսարանի յառաջիկայ հա – ւաքոյթը այս չորեքշաբթի դիշերը, Քաաէ սրճարանի վերի սրահը: Դասախօս՝ Պ. Ա. ԴՄԲԼԻԹԵԱՆ, նիւթը՝ «Շերվանզադէի կեանքը եւ գործը»: Մուտքը ազատ է:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գի – շեր, Յոյներուն սրահը (ռիւ Պոնֆուա, 5)

Գեղարուեստական մրցում մը չոր – ջանները միջեւ, Ա. հանդիսացող մաս – նաճիւղը կը սառնայ Միութեան արծաթ – եայ բաժակը: Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջականերու երիտասարդութիւնը:

Մուտքը ազատ է:

× Նոյն առտուն մեւեւնոյն սրահին մէջ Ներկայացուչական ժողով: Շրջաններէն եկողները փեռաչէն թիւ 26 օթօքարը առ – նելով կ'իջնեն փլաս սիւ փոն, ուր պիտի սպասեն ընկերները:

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին, ի նպաստ իր դպրոցին:

Այս կիրակի ժամը 15ին:

Կը նախագահէ ընկերուհի Ա. ԹԱՒԻԼՈՍ – ԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մաս – նակցութեամբ (Օր. Օր. Պէնկեան, Դաշ – նակեան, Պարսամեան, Պետոեան եւ Դա – ւիթեան, Պ. Պ. Պօղոսեան, Գարակէօզ – եան, Տէրտէրեան եւ անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ROCK WAGRAM
Par *WILLIAM SAROYAN*
Roman traduit de l'américain
Par *Hélène Bayan*
Del Duca, Paris, Les Editions Mondiales, 2, Rue des Italiens, Paris (9e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

FERNAND NAVARRA
L'EXPEDITION au MONT ARARAT
Aperçus historiques et géographiques
de René Rougerie
avec 25 photos et 2 plans hors texte
Լիակատար նկարագրութիւն Արարատի վերելքին, որ կատարեցին 1952ին,
Navarra, de Riquer
եւ ընկերները, Նոյեան Տապանը դտնելու համար:

Գինն 690 ֆր., առաքման ծախքով՝ 760 ֆրանք: Դիմել՝
LIBRAIRIE H. SAMUELIAN
51, Rue Mr. le Prince, Paris (6e)
Chèque Postal : Paris 1278 - 35

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի դասախո – սութիւնը այս հինգչաբթի ժամը 21·15ին Ազգ. Տան մէջ: Կը խօսի ընկերուհի Մ. Ե. Մ.: Նիւթը՝ «Դաչնակցութեան ազ – դայնական հիմքերը»: Հայերէնի դասերը ժամը 20·15ին:

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, բոլոր ընկե – րուհիները՝ այս չորեքշաբթի, կէսօրէ վերջը՝ ժամը 3ին, 101 Ավընիւ տը Սաֆոի սրճարանին եռաւի սրահը: Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

կը խնդրուի իրենց բաժնեգիները վճարել ընկեր Նշան Փիւրէճեանի:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻԻՆ

Քոնփէրէնսէն եկեղեցասէր հայրենակից մը տասը հազար Ֆրանք կը նուիրէ Շա – ւրլիի եկեղեցիի չինութեան:

Տառնալ «Ցառաջ»էն:

ԼԻԼԱՑԻՆ
ԼԻԼԱՑԻՆ
ՄԻՇՏ ԼԻԼԱՑԻՆ

ՀԱՄԵՂ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ

եւ մանաւանդ հաճելի ճաշ մը ը – նելու համար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

մը իր նոր յայտագրով:

24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Երիտասարդ աշխատաւոր մը առաւօտ – ները մինչեւ կէս օր: Տրամադրելի է որ եւ է գործատան մէջ, ամէն կարգի աշ – խատանքի համար:

Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻՆ.— Անտոն Ռոտակեան (բնիկ Արտանուչցի) որ իր կնոջ՝ էլզի – ական հետ Ամերիկա եկած է 1926–1927ին: Ռոտակեաններու երեք որդիները՝ Սահ – փան, Յովհաննէս եւ Եդուարդ, որ 1923–1924 թուականներուն անցած են Եւրոպա, ուսանելու համար: Անտոն Ռոտակեանը եւ իր զաւակները փնտռողներն են՝ մօտիկ ազգական Տիկին Աչխէն Օհանեսեան (Ծն – եալ Մնացականեան) որ կը գտնուի Զի – նաստան, եւ մօտիկ ազգական Հանդուց – եալ Գաբրիէլ (Աչխէնի եղբայր) Մնացա – կանեանի այրին՝ Տիկ. Անուշ Մնացական – եան, որ կը գտնուի Պրազիլ: Անտոն Ռո – տակեանի եւ իր զաւակներուն հասցէները պիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ան – ձնի հետեւեալ հասցէով.—

ANCHA, 207, Powell Street, San Francisco
California, U. S. A.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԻ ՓՆՏՌԷՔ

ԵՐԲ ՍԱՍՈՒՆԻՆ ԿԱՅ

31, RUE D'ALEXANDRIE
Métro Sentier, Réaumur et St. Denis
Tél. : GUT. 92 - 65

Արեւելեան թէ եւրոպական ճեր բոլոր ուզած համադամ կերակուրները, աճու – շեղէնները, ըմպելիները, աղանդերները:

Ամէն դիշեր նուագ, արեւելեան, յու – նական, եւրոպական եւ հայկական յայտ – նի երգչուհի Սօնիա Գարագաշի մաս – նակցութեամբ եւ Պէյրութէն նոր ժամա – նած Պ. Պետրոսի (կիթառ):

ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ
եւ
ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ Գ.ԻՆԵՐՈՎ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI 26 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7228 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2639

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

•

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք չարունակ յիշե – ցնելով ։— Մինակ ենք, անտէր ենք ։

= Կ'ուզենք ցնցել, սթափեցնել տարա – դիր բազմութիւնները եւ անոնց վարիչ – ները որպէսզի իրենց դլխուն ճարը նա – յին, փոխանակ ամուլ պատրանքներ անու – ցանելու ։

— Քաղաքակա՞ն թէ ազգ. տեսակէտով ։

= Երկու տեսակէտով ալ ։ Բայց ինչ որ կը յուզենք ներկայիս, կապ ունի ներքին՝ ազգային կազմակերպութեան հետ ։ Ըսել կ'ուզենք թէ ի զուր կը թարթափինք մեր տունը կարգի դնելու համար ։ Ոչ հեռա – ւոր սուրբեր կան, ոչ ալ հոգատարներ կամ խնամակալներ ։ Մենք մեր դլխուն պիտի փորձենք ինչ որ կարելի է ։

— Ուրեմն հայրենիքն ալ չի կրնար որ եւ է դեր կատարել ։

= Կը տեսնէք արդէն եւ փորձելու պէտք չունիք ։ Անոնք պրաշած են «կոմունիզմ կատուգելով» ։ Անոնք մեր դաղութները կը նկատեն փորձադաշտ, իսկ տարագիր բազմութիւններն ալ հում նիւթ ։ Միայն մեկի յատուկ երեւոյթ մը չէ այս ։ Առէք որեւէ խորհրդային թերթ եւ կը համոզ – ուիք ։

— Բայց հայրենիքի մը գոյութիւնն ան – դամ սիրելի՞նք է ։ Ներչնչարան եւ յոյս՝ լաւագոյն օրերու համար ։

= Անշուշտ ։ Եւ մենք այնտեղ սլար – տադրուած կարդուսարքը քննադատելով հանդերձ, միշտ կը յիշեցնենք այդ հիմ – նական ճշմարտութիւնը ։ Դժբախտաբար այդ դիտակցութիւնը բաւական չէ պա – դութները կանդուն պահելու համար ։ Մի – նակ ենք եւ պիտի դառնանք զանցառելի քանակութիւն, եթէ չկարենանք տնօրի – նել մեր ճակատագիրը ։

— Ուրիշ մխիթարանք մըն ալ ունինք , —Էջմիածինը, որ կաթող. պատուիրակ – ներ կը նշանակէ եւ կոնդակներ կը դրկէ , պարբերաբար, ինչպէս եւ համանուն ամ – սագիրը ։

= Երէկ ալ ունէինք այդ հոգեւոր մխիթարանքը, եւ աւելի ազատ պայման – ներու մէջ, բայց սեփական հայրենիք , ազատութի՛ւն կը պահանջէինք, արիւն – արցունք թափելով ... Կոնդակները կը դրուին որոշ ձեռնարկներ ծանուցանելու համար, այն ալ համաձայն վերէն տըր – ուած հրահանգներու, իսկ «Էջմիածին»ը տեսա՞ծ էք ։ Տասը հազարէն մէկին անդամ ոչ տեսած է, ոչ ալ կրնայ բան մը հաս – կնալ, եթէ կարդայ ։ Մնաց որ, մենք հո – գեւոր հօ՞տ ենք թէ ազատ քաղաքացի ։ Հայրենիքը իշխանութիւն չունի՞, կոնդա – կով , կրօնաթերթով կամ կաթող. նուիրակներո՞վ պիտի ղդացնէ իր գոյու – թիւնը ։

— Ուրիշ թերթեր ալ ունին ։

= Եթէ կարենաք ճարել, կարդալ եւ մանաւանդ հասկնալ ։

— Այսպէս կամ այնպէս, կապեր չեն պակսիր ։ Իրենց կամքէն կախուած չէ ա – ւելին փորձել ։

= Եթէ այդքանը կը խոստովանիք , ուրեմն ընդունեցէք թէ երեւանը ի վի – ճակի չէ որ եւ է դեր կատարելու տարա – դիր բազմութեանց ինքնապաշտպանու – թեան գործին մէջ ։ Մեծ բան է, եթէ չխանգարէ այդ աշխատանքը, զանազան բախտախնդիրներու միջոցաւ ։ Կարճ , — մինակ ենք, եւ մենք պիտի որոշենք մեր չարն ու բարին ։

— Քանի որ սկսանք, մնացեալի մասին ալ խօսինք ։

= Երբ որ կ'ուզէք ։

Շատ ուշ մնացած ենք, այս անողոք ի – րականութիւնը հասկնալու եւ անոր հա – մեմատ գործելու համար ։ Կացութիւնը կը պահանջէ մէկդի դնել կանխակալ կար – ծիքները, նախապաշարումները եւ պար – տականութիւններ, պատասխանատուու – թիւններ ստանձնել ։

Շ.

ԴԵՌ ՉԵՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԾ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

•

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒԿ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԻ

Ազգ. ժողովը երեքշաբթի օր լսեց վար – չապետին բացատրութիւնները եւրոպա – կան բանակի դաշնագրի մասին, բայց կա – րելի չեղաւ համաձայնիլ որեւէ բանաձեւի վրայ ։ Ժողովը չարունակուեցաւ մինչեւ չորեքշաբթի առաւօ ժամը 1։ Մօտ քսան բանաձեւեր յանձնուած էին դիւանին ։ Կառավարութիւնը լինք ալ բանաձեւ մը ունէր ։ Շփոթութիւնը այն աստիճան աստակացած էր որ չորեքշաբթի առաւօ ժամը 2·30ին, հանրապետութեան նախա – դահին հետ հեռաձայնով խորհրդակցելէ վերջ ։ Պ. Լանիէլ Էլիզէի պալատը հրաւի – րեց բոլոր նախարարները, որպէսզի ժո – ղով դումարեն եւ արտօնութիւն տան ի – րեն վստահութեան քուէ պահանջելու ։ Աւելի քան մէկ ժամ վիճաբանելէ ետք , որոշուեցաւ տալ այդ արտօնութիւնը ։ Ե – րէկ Ազգ. ժողովը պիտի զբաղէր այս հարցով ։

«ԵՍ ԿՈՒՍԱԿԻՑ ԵՄ ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՒՐՈՊԱՑԻ »

Ազգ. ժողովին Գչ. օրուան նիստին մէջ վարչապետը մանրամասնօրէն պարզեց կառավարութեան տեսակէտը ։ Ցայտնեց թէ լինք համաձայն է միացեալ Եւրոպայի, բայց երեք պայմաններ կը դնէ ։ —

1։ Սարի խնդիր ։— Գերմանիա պէտք է բացորոշապէս խոստանայ թէ իր անկա – խութեան եւ դինեալ ուժերու վերահաս – տատումը պիտի չօդտագործէ նորէն վե – ճելի դարձնելու համար Ֆրանսայի չա – հերը Սարի շրջանին մէջ ։ Եթէ Գերմանիա եա առնէ այդ շրջանը, որ հարուստ է հանքածուխով եւ պողպատով, Ֆրանքֆե – ռերման հաշուեկշիռը, 32 – 45, պիտի դառնայ 24–53, ի վնաս Ֆրանսայի եւ « դրեթէ պիտի կործանէ» միացեալ Եւ – րոպայի հաստատութիւններէն մէկը (միացեալ չհադորդում հանքածուխի եւ պողպատի) ։ Եթէ դերման կառավարու – թիւնը դիրք բռնէ այս հարցի մասին , ի՞նչպէս կարելի է խուսափիլ եւրոպական բանակի ծրագրին վաւերացման յապա – դումէն ։ Եզրակացնելով, Պ. Լանիէլ յայ – տարարեց թէ Ֆրանսա դարձեալ պիտի յետաձգէ դաշնագրին վաւերացումը , մինչեւ որ դոհացում առնայ ։

2։ Անգլիոյ մասնակցութեան խնդիրը ։ — Բանակցութիւնները բաւական յառաջ դացած են եւ ուշադրաւ է Մեծն Բրիտա – նիոյ հանրային կարծիքին բարեյաջողումը ։ Երկու կարեւոր թերթեր վերջերս թելա – դրեցին որ Անգլիա պահէ իր դինուորները Եւրոպայի մէջ, օդնելու համար միացման ծրագրին ։ Կառավարութիւնը հաճոյքով պիտի ընդունի որեւէ երկարատեւ յանձ – նառութիւն՝ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ.Նա – հանդներուն կողմէ ։ Համաձայն Ատլան – տեանի դաշինքին, Ֆրանսա կը խնդրէ որ Եւրոպայի դաշնակից ուժերը չկրճատուին կամ չհեռանան որոշ ատեն մը, մինչեւ որ ամրապնդուին միացեալ Եւրոպայի առա – ջին քայլերը ։ Առանց ատոր Եւրոպան եր – կար ատեն պիտի զրկուի նուազադոյն ա – պահովութենէ ։

3։ Պերմուտայի խորհրդաժողովը ։ — Վարչապետը այս հարցն ալ չօշափելով , պարզեց իր բռնելիք դիրքը ։ Ֆրանսա չուզեր անպայման անձնատուութիւն պա – հանջել Հնդկաչինէն ։ Ան պատրաստ է վաղն իսկ քննելու որեւէ բանաւոր առա – ջարկ, կրակը դադրեցնելու համար ։ Ֆը – րանսա պատրաստ է նաեւ բանակցելու Չինաստանի հետ որ ալ կարգ մը կը հա – մարուի Հնդկաչինի ըմբոստներուն ։ Ինչ կը վերաբերի Ս. Միութեան հետ եղած յարաբերութեանց, վարչապետը պիտի բացատրէ Այզընհաուըրի եւ Ճըրչիլի թէ Ֆրանսա դեռ կարելի կը նկատէ բանակ – ցել այդ պետութեան հետ ։ Ֆրանսա հա – մողուած անդամ մըն է արեւմտեան դի –

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

« ՉԱՆ ԸՍԵՆՔ, ՉԱՆ ԼՍԵՆՔ »

(Գարեգին Սարգիսբէգեանի յիշատակին)

Բ.

Հասեր էին Մէցի ելակները ։

Եզան աչքի մեծութեամբ, բուրումնա – ւէտ ու բաղցրահամ, ողողուած՝ առատ շաբարով եւ սերով,— ուտողաց անո՛ւշ ։ Գարեգին կը գուրգուրար մեր վրայ, ի՞նչ կերցնէ տակաւին եւ ի՞նչ հրամցնէ ։

Դիմագիծով՝ կը նմանի հօրեղբօրս տը – դուն ։ Նմանութի՞ւնն էր պատճառը թէ իր ջերմութիւնը, ազգական ենք կարծես , եղբայրներ ։

Երբ « խաւարի մէջ » էի դեռ, եկած էր ինձ այցի, — ձայնէն, այնքան մտերիմ, ճանչցայ եւ ինծի կը թուէր թէ կը տեսնէի գինք ։ Կ'ըսէի ես ինծի,— արե՛ւ կը մտնէ մութ սենեակիս ներս ։ Տարօրինակ եւ անբացատրելի՛,— ներկայութիւններ կան որ լոյս են, ներկայութիւններ՝ որ ջերմու – թիւն են, ու ներկայութիւններ՝ որ ծաղ – կանոց են ։ Առանց աչքին միջամտու – թեան՝ այդպէս կը տեսնես, այդպէս կը զգաս ։ Ի՞նչքան բարդ է զգայութեանց քիմիան ։ Եւ այն որ կնքահայր դարձած էր բազմաթիւ ընկերներու ամուսնու – թեան, արեւաջեր ձայնով եւ սրբասացու – թեան մը պէս մեղմ՝ փափաք կը յայտ – նէր «կնքահայրն ըլլալ գրական մէկ գոր – ծիս հրատարակութեան», իբրեւ յիշա – տակարան իր սիրելի եղբօր, որ մեռեր էր Հայաստանի մէջ ։ Յանախ Լովալիէռ կը հրաւիրէր զիս, ինչպէս պատերազմէն ա – ռաջ՝ Ռըքէլ, եղբայր մը կանչելու ձե – ւով ։ Կը խոստանայի, բայց միշտ կը ձգ – ձգէի,— դժուա՛ր ճամբայ կ'ելլէ իմ կառքս ։

— Հիմակ որ եկեր ես, մնացի՛ր, մնա – ցի՛ր, կ'ըսէ ։

Մեծ Շան կ'աճապարէ վերադառնալ , գերի իր Ցառաջին ։ Տիկ. Տիրուհի կը նպաստակի ճարտին ուժին ։

— Քեզ ո՞վ կը բաշէ Փարիզ, ճստէ՛, կ'ըսէ ինձ, ճստէ՛, ջան ըսենի՛ ջան լսենի՛ ։

Բայց եւ այնպէս կը մեկնիմ՝ խոստա – ճալով այցելել վերստին ։ Ափսո՛ս, չկրցայ յարգել խոստումս, ես՝ որ ա՛յնքան խան – դավառուած էի իր վանիքով,— խումբ մը ամուրի կամ ամուսնացեալ մտաւորա – կաններ, ճաճանչ տեսնէսպէս ապահով հիմ – ճարկութեան մը մէջ հաստատուած, կաթ – ճարաճին ֆով տպարան մը, հրա՛շք կրնաս գործել յաւերժօրէն ։ Տնտեսական աշխա – տանիք եւ մտաւորական աշխատանիք՝ լրծ – ուած նոյն մեքենաշարժ անիւին ։

Վերջին անգամ, ճամակով մը կը յիշե – ցնէր խոստումս ու կը հրաւիրէր զիս իր մօտ,— արձակուրդս անցընելու իր «վանիքին» մէջ ։ Ինք վանահայր, ես՝ ա – բեղայ ։

— Կրնաս վէպ մը գրել այստեղ կամ լրացնել գրական աշխատանիքներդ միւս, բեզ ոչ ոք կը խանգարէ, եկո՛ւր անպայ – ման ։

Կը նեղուէր առանձնութենէն ։ Միակ ընկերը, անձնուէր ու սիրելի Ցակոբ Ա – գիքեանը, գաղափարական իր արձագան – գը, կը նեղուէր նոյնպէս ։ Ընկեր կը փն – տռէր լեցնելու համար իր «վանիքը» Հայու խօսքով եւ Հայաստանի յուշերով, կ'ու – զէր միայն «ջան ըսել ու ջան լսել», ինչ – պէս կը գրէր ինձ ։

Հազար ափսո՛ս, Հայուն չար բախտը զգետնեց վանահայրը եւ բանդեց մեր ե – րազներուն վանիքը ։ Եւ այն որ անմոռա – նալի դիւցազնամարտի մը դաշտին վրայ կանգնած՝ ականջ կուտար Վերտէօնի հե – րոսներուն եւ Տուօմոնի մեռելներուն ի – մաստութեան, թէ հայրենիքի սէրն է որ դիւցազներ կը ստեղծէ պատերազմին մէջ, Հոմերոսներ եւ Վիրգիլիոսներ կը կերտէ գրականութեան մէջ (Շաթօպրիան), այժմ կը հանգչի հողի մը տակ, որ իրենը չէ ։ Դժբախտութիւններուն մէջ ամէնէն անհանդուրժելին այն է, որ կը պարտա – ւորուիս ապրիլ կամ մեռնիլ օտար հողե – րու վրայ՝ հեռու հայրենի հողերէդ (Պինդար) ։

Սակայն, սիրելի Գարեգին, երբ կան ընկերներ, որոնք չեն կշտանար գովելով բեզ, դուն ջա՛ր ջա՛ր պիտի լսես մահուր – նէդ ալ անդին, եւ հողը պիտի օտար չթուի բեզի ։ Վասնզի

Ի՞նչ փոյթ թէ մահն է դադրիլ ապրելէ,
Մարդ կը մեռնի երկու անդամ , —
Երբ կը դադրի սիրելէ եւ սիրուելէ ,
Ահա մա՛հը անդդամ ։ (Վոլթէր)

Արդ, ո՛վ հաղցր ընկեր, Գարեգին, պի – տի սիրենք բեզ, միշտ ջան պիտի կան – չենք բեզի, որպէսզի ջան լսես նոյնիսկ օտար հողի տակ ։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԸ ԶՂՋԱՆ ՈՐ ՋԱՓԷՆ ԱԻԵԼԻ ՋԻՆԱԹԱՓ ԸՐԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԵՒ ՃԱՓՈՆԸ ...

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարա – րը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, իր լրագրական ասու – լիսին մէջ խոստովանեցաւ թէ չափէն ա – ւելի յառաջ տարին Գերմանիոյ եւ Ճափո – նի զինաթափութեան ծրագիրը, Բ. աչ – խարհամարտէն վերջ ։ Այս առթիւ ըսաւ թէ համաձայն է փոխ – նախադահ Նիք – սընի որ վերջերս Թոքիօ գտնուած ատեն յայտնած էր թէ սխալ մըն էր Ճափոնի զինաթափումը ։ Պ. Տըլլըս աւելցուց թէ Գերմանիոյ զինաթափութիւնն ալ չատ յառաջ գնաց եւ հաստատեց թէ մէկդի դրին զինաթափութեան կարգ մը ծրա – գիրներ, նկատի առնելով համաչխարհա – րական վտանգը ։ «Անոնք որ մեր արտա – քին քաղաքականութիւնը կը վարէին ըր – նականաբար կ'ենթադրէին թէ աշխարհը տեւական խաղաղութեան շրջան մը կը

նակցութեան , որ արդէն արդիւնքներ տուած է, բայց կ'ուզէ քննել նոյնիսկ ռազմական խորհրդակցութեանց խնդիրը, ինչ – պէս կը պահանջէ Ռուսերը, ընդունելով հանդերձ որ այդ հարցը երբեք չի կրնար լուծուիլ մօտաւոր ապագայի մը մէջ, վասն զի ուրիշ խնդիրներ ալ պիտի ծա – գին, ինչպէս Ս. Միութեան ռազմական խորհրդակցութեանց հարցը ։

ամուրի կամ ամուսնացեալ մտաւորա – կաններ, նման տնտեսապէս ապահով հիմ – նարկութեան մը մէջ հաստատուած, կաթ – նարաճին ֆով տպարան մը, հրա՛շք կրնան գործել յաւերժօրէն ։ Տնտեսական աշխա – տանիք եւ մտաւորական աշխատանիք՝ լրծ – ուած նոյն մեքենաշարժ անիւին ։

Վերջին անգամ, ճամակով մը կը յիշե – ցնէր խոստումս ու կը հրաւիրէր զիս իր մօտ,— արձակուրդս անցընելու իր «վանիքին» մէջ ։ Ինք վանահայր, ես՝ ա – բեղայ ։

— Կրնաս վէպ մը գրել այստեղ կամ լրացնել գրական աշխատանիքներդ միւս, բեզ ոչ ոք կը խանգարէ, եկո՛ւր անպայ – ման ։

Կը նեղուէր առանձնութենէն ։ Միակ ընկերը, անձնուէր ու սիրելի Ցակոբ Ա – գիքեանը, գաղափարական իր արձագան – գը, կը նեղուէր նոյնպէս ։ Ընկեր կը փն – տռէր լեցնելու համար իր «վանիքը» Հայու խօսքով եւ Հայաստանի յուշերով, կ'ու – զէր միայն «ջան ըսել ու ջան լսել», ինչ – պէս կը գրէր ինձ ։

Հազար ափսո՛ս, Հայուն չար բախտը զգետնեց վանահայրը եւ բանդեց մեր ե – րազներուն վանիքը ։ Եւ այն որ անմոռա – նալի դիւցազնամարտի մը դաշտին վրայ կանգնած՝ ականջ կուտար Վերտէօնի հե – րոսներուն եւ Տուօմոնի մեռելներուն ի – մաստութեան, թէ հայրենիքի սէրն է որ դիւցազներ կը ստեղծէ պատերազմին մէջ, Հոմերոսներ եւ Վիրգիլիոսներ կը կերտէ գրականութեան մէջ (Շաթօպրիան), այժմ կը հանգչի հողի մը տակ, որ իրենը չէ ։ Դժբախտութիւններուն մէջ ամէնէն անհանդուրժելին այն է, որ կը պարտա – ւորուիս ապրիլ կամ մեռնիլ օտար հողե – րու վրայ՝ հեռու հայրենի հողերէդ (Պինդար) ։

Սակայն, սիրելի Գարեգին, երբ կան ընկերներ, որոնք չեն կշտանար գովելով բեզ, դուն ջա՛ր ջա՛ր պիտի լսես մահուր – նէդ ալ անդին, եւ հողը պիտի օտար չթուի բեզի ։ Վասնզի

Ի՞նչ փոյթ թէ մահն է դադրիլ ապրելէ,
Մարդ կը մեռնի երկու անդամ , —
Երբ կը դադրի սիրելէ եւ սիրուելէ ,
Ահա մա՛հը անդդամ ։ (Վոլթէր)

Արդ, ո՛վ հաղցր ընկեր, Գարեգին, պի – տի սիրենք բեզ, միշտ ջան պիտի կան – չենք բեզի, որպէսզի ջան լսես նոյնիսկ օտար հողի տակ ։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

× ՄԱԿի Քաղաք. Ցանձնաժողովին ա – մերիկեան պատուիրակը նոր ճառ մը խո – սելով, յայտարարեց թէ Ս. Միութիւնը պէտք է դադրեցնէ «Մ. Նահանդներու կառավարութիւնը բռնի տապալելու փոր – ձերը, եթէ կ'ուզէ չահիլ Ամերիկայի բա – րեկամութիւնը» ։ Այս առթիւ ուրիշ մե – դադրանքներ ուղղեց Ս. Միութեան դէմ , մասնաւորապէս յիշելով կրօնական հա – լածանքը ։ Ֆրանսական պատուիրակն ալ ձայնակցելով, մերժեց Ս. Միութեան բանաձեւը ։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԴՈԿՏՈՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ՀԱՅԴԵԼԲԵՐԳԻ ՄԷՋ

(28 Հոկտեմբեր 1869)

●

Հայդելբերգի բազմադարեան համա – լսարանի չէնքին մէջ, քննութեան սենեա – կին մօտը կեցած է՝ պաշտօնական սեւ հագուստով, գալուկ, բարեձեւ, վառ – վուն աչքերով քսանեւչորս տարեկան ե – րիտասարդ մը: Երբեմն կը ճեմէ եւ քիչ մը ջղային չարժուձեւերով կը խօսակցի իրեն նմանող աւելի երիտասարդ ուսանո – ղի մը հետ: Փիլիսոփայական Ֆակուլտէի դոկտորութեան թեկնածու Գրիգոր Ար – ծրունի է, Թիֆլիզեցի Հայ մը, ուսա – նող պետական դիւանագիտութեանց, որ իրմէ եր – կու տարի աւելի փոքր եղբօր՝ քիմիայի ուսանող Անդրէասի հետ կեցած՝ կը սպա – սէ որ քննութեան նիստին հրաւիրուի:

Ժամը իրիկուան վեցն է: Իրարու ետե – ւէ քննութեան սենեակին մէջ հաւաքուած են արդէն փիլիսոփայական Ֆակուլտետէն տասներկու դասախօսներ, մէկը միւսէն անուանի: Հոն են համալսարանին նախ – կին անօրէն Ծերունեաղարդ պրոֆեսոր Ռաուն, պետական դիւանագիտութեանց դասա – խօս պրոֆ. Քնիպը, Ֆոն Ռայխլին – Մել – դեգը, Վաթընբախը, Բեհրը, Ցելլերը, հնագէտ Շտարքը, մաթեմատիկոս Քէօ – նիգսբերգերը, արեւելագէտ Վայլը, Փա – ղընհեհեները, Նշանաւոր պատմագէտ եւ հրապարակագիր Թրայչքէն եւ Ֆիլիքոս եւ Ֆակուլտետի աւագը՝ Գ. Քիրչհոֆը:

Ժամը վեցը արդէն կ'անցնի... կ'երե – ւայ թէ պիտի յարգեն ակադեմական քա – ոգրդ ժամը... բայց ինչ երկար են վայր – կեանները սպասողին համար ...

Հիմա ճիշդ 6·15ն է: Սրահին դուռը կը բացուի եւ կը լսուի կոչը, դերմաներէն— Հէռ Կրիկոր Արծրունի:

Ջեռքի արագ սեղմում մը եղբօրը հետ եւ թեկնածուն հագճեղ քայլերով կը դի – մէ քննութեան սրահը:

. . . . . .

Մէկ ժամէն աւելի է արդէն որ Անդ – րէաս անհամբեր կը սպասէ դուրսը, իսկ խեղճ Գրիգորը ո՞վ գիտէ ինչպէս կը խա – չեն ներսը...

. . . . . .

Վերջապէս: Ահա դուռը կը բացուի եւ յոգնած բայց ծիծաղուն դուրս կուգայ Գրիգորը:

— Ի՞նչպէս անցաւ ..

= Յաջող:

Եւ երկու եղբայր կը գիրկընդխառ – նուին:

... Սակայն միայն «Քում լաւութ»ով..

— «Քում լաւութ» կը նշանակէ «գովես – տով», ալ ինչ կ'ուզենք. ես սրտանց ու – րախ եմ եւ դուն ալ արդէն աւելին չէիր սպասեր: Տես, Գրիգոր, միայն երկու վեցամսեակ այս համալսարանը յաճախե – ցիր եւ արդէն վերջացուցած ես: Մեծ յա – ջողութիւն: Անշուշտ, եթէ այսուհետ միայն ուսանած ըլլայիր 3–4 տարի չարունակ, անկասկած «գումա քում լաւութ»ով կամ ինգիճեի բուռ լաւութով կը վերջացնէիր: Բայց ինչ կեցեր, պարապ բաներու մասին կը խօսինք, երթանք դուրս, քիչ մը պը – տոյտ ընենք, հանդստացիր եւ յետոյ կ'երթանք յաջողութիւնդ կը տօնենք ...

= Երթանք:

×

Երբ համալսարանի դուռնէն դուրս ե – լան, մութ էր արդէն: Թէեւ հոկտեմբերի վերջին օրերն էին, աշնանային մեղմ եւ գեղեցիկ օդ մը կար: Դիմացին դէպի ալ եւ նեղ փողոցէն իջան Նեքար գետին ե – զերքը եւ անկէ յառաջացան դէպի հին կամուրջը: Բարկ եւ զով հով մը կը փչէր, որ կուգար Նեքարի հովտէն՝ արեւելքէն: Կիսալուսինը կը լուսաւորէր ձորին երկու կողմի լեռները եւ կիսաւեր դղեակին ուր – ուագիծը կ'երեւար մութ անտառներուն առջեւ: Հանդարտօրէն հոսող գետին մէջ կը ցոլցլային քաղաքին լոյսերը եւ լուս – նին ոսկի չողերը ...

Համալսարանէն մինչեւ կամուրջին ան – դի կողմը գրեթէ խօսք չէին փոխանա – կած: Անդրէաս լաւ կը ճանչնար իր եղ – բայրը, որ սովորութիւն չունէր չատ խօ – սելու, չաղակրատելու: Ան յաճախ ժամե – րով կը խորհէր, կը խորհրդածէր, կը վերլուծէր հարցերը առանց բառ մը ար – տասանելու եւ չէր հանդուրժեր որ խան – գարէին իր ներքին խոհումները: Հիմա որ դոկտորի քննութեան տպաւորութեան տակն էր դեռ ով գիտէ ինչ խոհումներ ու – նէր ...

— Իրաւունք ունիս, խօսեցաւ վերջա – պէս լինքը, Գրիգորը, չարունակելով քիչ առաջ ընդհատուած խօսակցութիւնը: Ի – րաւունք ունիս: Եթէ ես Թիֆլիզի դիմաս – պիտին ելլելէս վերջ, Մոսկուայի եւ Պե – տերբուրգի մէջ փոխանակ հետեւելու բնական դիւութիւններու՝ հետեւած ըլ – լայի պետական դիւութիւններու, այս – օրուան քննութիւնը ալ աւելի փայլուն կ'ըլլար: Բայց կ'երեւայ թէ կեանքի մէջ ընդհանրապէս այսպէս է... Մարդ ուշ խելքի կուգայ ...

« Ես նախապէս որոշած էի բնագէտ դառնալ եւ այդ պատճառով ալ հետեւե – ցայ Ֆիզիքայի, քիմիայի, բուսաբանու – թեան, կենսաբանութեան, մարդակազ – մութեան, բիւրեղաբանութեան եւ տար – բալուծական երկրաչափութեան: Այս նա – խասիրութիւններս փոխուեցան սակայն, երբ բուժուելու համար Պետերբուրգէն հարաւային Ֆրանսա գացի եւ հոն Ֆրան – սերէն սորվելէ ետք աւելի ունեցայ ու – սումնասիրելու պատմութիւն եւ քաղա – քական պետական հարցեր: Այն երկու տարին դիս համոզեցին որ, սրտիս աւելի մօտ էին պետական, ընկերային դիտու – թիւնները եւ թէ անոնցմով ես աւելի օգ – տակար պիտի կրնայի ըլլալ իմ ազգիս:

— Լաւ որ այդպէս եղաւ, ընդմիջեց Անդրէաս, մարդ պէտք է հետեւի այն ուսման, զոր կը սիրէ: Տես, մէկ տար – ուան մէջ այնքան սորվեցար, որքան ու – րիշներ երեք տարուան մէջ չեն կրնար սորվիլ: Քննութիւնը խի՞ստ էր:

= Ինձի այնպէս թուեցաւ: Մերուն պրոֆեսոր Ռաուն էր առաջին քննիչը պե – տական մասնագիտութիւնս՝ «քաղաքական անտեսագիտութեան» մէջ: Ան բազմաթիւ հարցումներ ուղղեց եւ ես այն տպաւո – րութիւնը կրեցի թէ մասամբ գոհ ձգեցի պինքը: Հարցումներուն հանդէպ մունջ չմնացի, բայց կ'երեւայ թէ ուրիշ բան կը սպասէր ինձմէ: Երբ դիմիչը ձեռք առաւ որ արձանագրութեան մէջ դրէ իր տպաւո – րութիւնը, կանգ առաւ վայրկեան մը եւ կարծեմ նոյն իսկ մրոտեց թուղթը... վստահ չէր թէ՝ լաւ թէ միջին նիչ մը տար:

«Ցետոյ փիլիսոփայական Ֆակուլտէի ա – ւագը՝ քու պրոֆեսորդ՝ Քիրչհոֆը, խօս – քը տուաւ իմ պրոֆեսորիս՝ Քնիպին, որ չարունակեց քննութիւնը գլխաւոր մաս – նագիտութեանս չուրջ: Կը կարծէի թէ ա – ւելի մատչելի հարցումներ պիտի ընէր, քանի որ գլխաւորապէս իրեն աշակերտե – ցայ, բայց զարմանալիօրէն հարցումները տարբեր մարդերէ կուտար եւ բաներու մասին, որոնք խօսակցութեան առարկայ երբեք չէին եղած եւ գործնական աշխա – տանքներու առթիւ ալ չէին յիշատակ – ուած: Այն տպաւորութիւնը կը ստանայի թէ չատ գոհ չէի ձգեր պինքը եւ աւելի կը ջղայնանայի: Գիտե՞ս, երբ մարդ տեսնէ թէ քննիչը մասամբ միայն գոհացուցած է, աւելի կը ջղայնանայ ...

« Պրոֆեսոր Քնիպ դիս այսպէս կէս ժա – մէն աւելի քննեց. Թերեւս աւելի երկարէր քննութիւն – պրոյցը, եթէ Քիրչհոֆը յար – մար մէկ վայրկեանին չմիջամտէր եւ չհարցնէր թէ արդեօք կարելի չէ՞ր սկսիլ երկրորդական ճիւղերու քննութեան: Քը – նիպ հարցում մը եւս ընելէ վերջ, որուն ամբողջապէս գոհացում տուի — գրեց իր տպաւորութիւնը արձանագրութեանց Թուղթին վրայ եւ սկսաւ քննել դիս ելեւ – մտագիտութեան եւ Վիճակագրութեան չուրջ, որոնք երկրորդական ճիւղերս են:

Կ'երեւայ թէ պայման դրուած էին որ «ելեմտագիտութեան» մէջ պահանջկոտ ըլլան, քանի որ այս իրրեւ գլխաւոր մաս – նագիտութեանս մէկ ստորաբաժանումը, պէտք էր բացառիկ կերպով գրաղեցուցած ըլլար դիս: Քնիպ կարծես կ'ուզէր իր պրո – ֆեսոր ընկերակիցներուն ցոյց տալ իր պահանջկոտութիւնը եւ անկողմնակալու – թիւնը ... Թէեւ միշտ սիրալիր էր եւ խօսքին կապը չէր կտրեր, բայց ամբող – ջապէս գոհունակ չէր երեւար:

— Իսկ «Վիճակագրութեան» ճիւղին քն – նութի՞ւնը:

= Այս հիւղը չատ յաջող անցաւ: Վս – տահ էի թէ յաջողած էի, բայց կը ջանայի նիչս բարձրացնել:

Արձանագրութեան մէջ երկու տող գրե – լէ ետք պրոֆ. Քնիպ դարձաւ նախագահին եւ յայտնեց թէ գոհ է եւ հարցումներ չու – նի ընելիք:

Միւս պրոֆեսորներն ալ, որոնք ամբողջ ժամանակը լուռ կ'ունկնդրէին եւ միայն դիմուռ չարժումներ կ'ընէին կամ մօրուքը կը քերէին, հարցումներ չուղղեցին, որով քննութիւնը վերջացած էր:

Ասոր վրայ խնդրեցին ինձմէ որ քիչ մը սպասեմ յարակից սենեակը:

Կրնաս երեւակայել... Սպասման վայր – կեաններ, անձկութեան վայրկեաններ ...

Կը լսէի. կը խորհրդակցէին քննու – թեանս չուրջ: Կը լսէի Քնիպին, Ռաուին ձայները, ինչպէս նաեւ Թրայչքէին ձայ – նը, որուն պատմական դասախօսութիւն – ներուն ալ հետեւեցայ եւ որ լաւ կը ճանչ – նայ դիս: Կը լսէի ձայները, բայց չէի հասկնար խօսքերը:

Վերջապէս դիս նորէն ներս հրաւիրե – ցին:

Ամէնքը ոտքի կեցած էին: Պրոֆեսոր Քիրչհոֆ հանդիսաւոր չեշտ մը դնելով ձայնին մէջ այսպէս խօսեցաւ.

— «Հայդելբերգի Ռուպերթօ – Քարոլա համալսարանի փիլիսոփայական Ֆակուլ – տէի անունով կը յայտնեմ ձեզի թէ քն – նութեան յաջողած էք, Քում լաւութ, նի – չով: Կը շնորհաւորեմ Պ. Դոկտ. Գրիգոր Արծրունի»: ... Եւ ձեռքս սեղմեց ...:

Անդրէաս, որ ուշի ուշով հետեւած էր եղբօրը այս մանրամասն նկարագրու – թեան, դոչեց.

— Գրիգոր, չես գիտեր որքան ուրախ եւ հպարտ եմ յաջողութեանդ համար:

= Հիմա կարգը քուկդ է. մէկ տարիէն դուն ալ կը տեսնես թէ ինչ բան է դոկտո – րի քննութիւն տալը ...

(1) ՏԻՐԱՑՐ ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՐԹԵՐԷՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆԻ տեսակները կը բազմա – նան Հայաստանի մէջ: Հիւսուածեղէնի գործարանները հիմա կ'արտադրեն աւելի քան 50 տեսակ բրդէ, մետաքսէ, բամ – պակէ գործուածքներ: Հայաստանի մէջ առաջին անգամ կը կազմակերպուի տաք ապխտակեղէնի արտադրութիւնը:

ՅԻՍՈՒՆ ՀԱՋԱՐ ԾԱՌԵՐ եւ թուփեր տնկուեցան այս աշնան Երեւանի պուրակ – ներուն, փողոցներուն եւ գրօսայգիներուն մէջ, ազատիա, հացենի, ոսկեզօծ ուռենի եւ այլ արժէքաւոր ծառատեսակներ: Այս տարի տնկարանները պիտի տան մչտա – դալար ծառերու յիսուն հազար կտրոն, քաղաքը մչտադալար բուսականութեամբ կանաչազատելու համար:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

«Երիտասարդութիւն եւ Երաժշտու – թիւն» կազմակերպութիւնը, որուն նպա – տակն է քաջալերել Քոնսէրվաթուարի լաւագոյն եւ առաջին մրցանակի արժա – նացած աշակերտները, կազմակերպած է այս չաբաթ երեկոյթ մը ՍԵՊՐԱԿ ԵԱՒ – ՐՈՒԵԱՆի համար, ժամը 21ին:

Ecole Normale de Musique
78, Rue Cardinet, Métro Malesherbes

ՄՈՌՑՈՒՄՔ ԷՋԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆԵՐՈՒՄԸ

★

Բայց դեռ այդ վերյիչումը չունեցած ու խոյս չտուած, խեղճ Ռափիկ վատ արար – քի մը զոհ կ'երթար, որ իր մատաղ կեան – քը կը չախչախէր: Ծաղիկն ամէնէն տաք կէտին, տղաքներէն մէկը, մանրանկարը դուցէ ապազայ այն մարդուն որ միշտ չարիք հասցնելու հետամուտ պիտի ըլ – լայ ուրիշներուն, կամացուկ մը, առանց տեսնուելու, կը սպրդէր դէպի Ռափիկին տուփը ու ակնթարթի մէջ բան մը կը թո – ցնէր անկից, կամ տուփ մը լուցկի, կամ սիկարի թուղթ, կամ ծխախոտի ծրարիկ մը, ու չարութիւն մը գործած ըլլալու ան – գիտակից ուրախութեամբ մը համակ, կը գրպանէր զայն, Ռափիկին մեկնումէն ետք իր ընկերներու հետ բաժնելու համար այդ անարդ կողոպուտը: Եւ խեղճ տղան, գիշեր ցորեկ չարաչար յոգնեցնելով հան – դերձ իր տակաւ ուղեղը, չէր կրնար գտնել գաղտնիքը այդ կործանարար անհետա – ցումներուն: Շատ անգամ կը պատահէր որ առջի գիշերուան ծեծը սաստիկ ըլլա – լով, չէր ուզեր մասնակցիլ տղաքներուն գրօսանքին, եւ երբ անոնք պատճառը հարցնէին, կը բանար իր աղտոտ չապի – կին կուրծքը եւ կը ցուցնէր տէտէին ի – ջեցուցած անգութ հարուածներուն երաշ – խէտները վախ ոսկորներուն վրայ. ան – սիրտ չարաճճիները, գործին տեղեակ, խնդալէն կը ճաթէին ու գարձեալ կը սան – ձէին զայն իրենց հետ խաղալու: Ռափի – կին սիրտը չէր գիմանար, վար կը գնէր անիծեալ տուփը, ու կը սկսէր վազվզել, մինչ Գարեգին, չար տղան, իր սովորու – թեան համեմատ, մատները դաղտագողի կ'երկնցնէր անոր տուփին մէջ:

Ի՞նչ գժոխային սրտադողով կը պաչար – ուէր Ռափիկ, երբ արեւը մարը կը մտնէր եւ մութի ստուերները կը սկսէին սպրդիլ փողոցներուն մէջ. քայլը առաջ չէր եր – թար. իր արցունքոտ, աղուորիկ աչքերը երկինք կը սեւեռէր՝ գերադոյն անյուսա – լի օգնութեան մը աղաչանքովը առլի. բայց վերջապէս, ուղէր չուղէր, պիտի մտնար այդ տանջարանը, դեռնայարկի խոնաւ խուցը, ուր ահարկու ծերունին կը սպասէր, անթացուալը ձեռքն առած:

Երբեմն ,իր անքուն գիշերները, կատա – ղութեան անզօր թափեր կ'ունենար Ռա – փիկ, անակնկալ ներչնչումով մը կ'երա – զէր գտնել հեղինակը իր չարչարանքնե – րուն, այն աներեւոյթ էակը որ իր տուփը կը կողոպտէր չարունակ, անխնայ, ու իր մոլեգնութեան մէջ վրէժ մը կ'ուխտէր, անողոք, վայրագ վրէժ մը այդ անիծա – ծին դէմ: Իր տակաւ բաղուկներուն մէջ կ'ուզէր խեղդել զայն, չախչախել գանկը, կտոր կտոր ընել, կոխկռտել, չքացնել: Բայց, չուտով զգալով իր անզօրութիւնը, կը սկսէր յորդ արցունք թափել ու իր կարծր սնարը խածոտել յուսահատօրէն..

×

«Ձուկ, ձուկ, Ռափիկին ձուկը, կ'ըսէր ամէն մարդ, թարմ, համով, աժան»:

Եւ իրաւունք ունէին, իր ընտրած աս – պարէզին պատիւ կը բերէր կորովի, հաս – տատարազուկ տղան. ամէնէն ընտիր, պատ – ուական ձուկերը կը բռնէր ու լեցնելով «չավէլա»ի մը մէջ, փողոցէ փողոց կը պատցնէր, ալ հիմակ իր հաստցած, մե – ծադոռ ձայնովը պոռալով.

— Թազէ պալըֆլար ...

Կը թուէր անոնց տեսակները, իր ամ – բողջութեամբը չրջուն «րէքլամ» մը ընե – լով իր ձուկերուն, որոնց հետ չարգան – քով ու փայփայանքով կը վարուէր միշտ, դիզելով գանոնք իրարու քով, զուգաչա – փօրէն, եւ ձուկի այդ չարքերը արծաթի փողփողումներով կը չողային արեւին տակ: Ամէնէն աւելի ինքզինքը սիրցու – ցած էր իր բարեսրտութեամբ, գաղին ա – մէնէն հարուստները անկէ կը գնէին պէտք եղած ձուկը:

Շատ տարիներ անցեր էին այն առենէն ի վեր, ուր Ռափիկ, հազիւ տասներկու տարու, փողոցներուն մէջ ծխավաճառու – թիւն կ'ընէր, ամէն գիշեր ծեծ ուտելով տէտէէն:

Իրիկուն մը տուն գացեր էր Ռափիկ ու ապշութեամբ տեսեր որ տէտէն անթա – ղուպը չի վերցներ իրեն գարնելու, եւ անկիւնը կքած կը հեւար: Անմիջապէս դրացիները օգնութեան կանչեր էր, որոնք վազեր եկեր էին, բայց ծերունին վախ – ճանը հասեր էր. հազիւ ժամանակ եղեր էր քահանայ մը բերելու ու հաղորդու – թիւն առնել տալու մահամերձին որ, իր հուսկ յետին հառաչը չարձակած, թոթո – վելով ըսեր էր չուրջը գտնուղներուն:

— Ռափիկին ըսէք... թիւթիւն ... չդղնայ ...

Յաջորդ օրն իսկ, Ռափիկ ալ զղուած. մէկ կողմ նետեր էր գժոխային տուփը, լայն ու հանդիստ չունչ մը առնելով:

Ու ձկնորսութեան սկսեր էր, անդի – մադրելի կոչումի մը զգալով այս արհես – տին:

Իսկ հիմա որ քան երեք տարեկան էր, երբեմն առանձին գտնուած առենը, մա – նաւանդ գիշերները, անկողնին մէջ սոս – կումով կը յիշէր իր մանկութեան զար – հուրելի օրերը, աչքին առջեւ կուգար տէտէին գաժան, ահարկու դէմքը, անոր աչքերուն կատաղի պճլտուքը երբ գինքը տեսնէր, եւ մանաւանդ, օհ, մանաւանդ այն հրէշ անթացուալը, որ իր մարմինը կը կործանէր, կը խոչտանգէր, իր քաչած աննկարագրելի տառապանքները, գըր – կանքները, հապա այն անլուծելի, անմո – ռանալի առեղծուա՞ծը, այն անծանօթ պատճառը:

ԵՐՈՒԽԱՆ

(5) (Շար.)

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ»

(Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆԻ)

●

(Դ. եւ վերջին մաս)

Այս տիպարներէն մէկն է «Երջանիկ Մահը»ի հերոսուհին, որ «հեչտասէր» ըլլալէ աւելի, սիրող կին մըն է, հետեւաբար՝ բարի՝ բոլորովին տարբեր խառնուածքով :

Սակայն պէտք է ներել վանական հեղինակին, ինչպէս ինք ներած է ուրիշները, ինչպէս ինք ներած է ու մոռցած : Երբ Զօհրապի տաղանդին ու գործին դէղեցկութեան առջեւ դատած է ինքզինք, յայտարարելու համար թէ « իր մէն մի նորավէպը առանձին դէղեցկութիւն մըն է» եւ իրրեւ ամբողջութիւն անոնք «անդերազանցելի» մնացած են մինչեւ այսօր, իրրեւ « մնայուն դէղեցկութիւններ »...

Կրնանք աւելցնել որ Զօհրապի դրականութիւնը բողոքի, քննադատութեան, կարեկցութեան դրականութիւն մըն է հետեւաբար՝ բարձրօրէն բարոյական : Քարոզիչ մը չէ, բայց ընթացիկ, տափակ բարոյականէն վեր՝ մարդկային բարոյականութեան հաւատացողներէն է :

Յատկապէս կիներու կեանքին նուիրուած իր բոլոր էջերը թաթաւուն են տրամութեան, կարեկցութեան ու ներողամտութեան զգացումներով, ոչ հեչտութեամբ ...

Հայր Ճանաչեան չէ տեսած այս բոլորը, դժբախտաբար :

Տարաղնահատումի նման վերաբերում մը կը դանենք ուրիչ մէկ քանի գրողներու նկատմամբ : Առանցմէ մէկը՝ Շանթն է, որուն երկու էջ միայն նուիրած է, ըսելու համար թէ անոր վիպական գործերը « չատ մէջէկ արժէք մը հաղիւ կրնան ունենալ» : Հաղիւ, ինչ վեհանձնութիւն ...

Առհասարակ, կը դանէ անոր մէջ «անձնականութեան գրոշմի» պակաս :

Կը կարծենք թէ գրականութեան պատմութեան անիրաւ եւ անվաւեր էջերէն մէկն է այս դատողութիւնը :

Զենք կրնար բացատրել այս էջն ալ, որովհետեւ Շանթի մէջ «միջակ»էն չատ վեր է վիպագիրը, իր լաւագոյն գործերուն մէջ, ինչպէս «Դուրսեցիները », « Կինը », « Հոգիները Ծարաւի » , ուր կեանքը, մարդիկը, դաղափարներն ու զգացումները տրուած են կենդանութեամբ, աշխոյժով, սրամտութեամբ ու ճշդիւի հոգեբանութեամբ :

Զտեսնել հոգեբան գրողը Շանթի մէջ կը պարմացնէ մեզ դարձեալ, երբ Ահարոն Տաճեան գրականութեան մէջ « անզուգական յայտնութիւն » կը նկատէ՝ անոր հոգեբանական վերլուծումները :

Ահարոնեանի գրականութեան արժէքը իր ոգիէն, հայրենաշունչ տիպերէն, իր ոճին ու լեզուին դեղեցկութիւններէն փոխադրել հոգեբանական վերլուծումներուն

ՊՈԼՍՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

★

ՆՇԲ.— « Այդ»ի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւները կը հաղորդէ Պոլսոյ ազգ. վարժարաններու մասին.—

Կեդր. վարժարանը այսօր ունի մօտ 200 աշակերտ, նախապէս երկսեռ էր, բայց Խասեան վարժարանը լիսէի վերածուելէ ի վեր, աղջիկները հոն կը յաճախեն եւ ներկայիս հազիւ տասնեակ մը օրիորդներ կը մնան բարձրագոյն կարգին մէջ. հետեւաբար յառաջիկայ չրջանին զուտ մանչերու յատուկ երկրորդական եւ լիսէի բաժինները պիտի ունենայ : Իր տարեդրութիւնը մինչեւ մէջ կեդրոնականը միջին հաշուով այսքան աշակերտ ունեցած է, բայի ոդբասկալ Պետրոս Ադրունիի պաշտօնավարութեան Ա. եւ Բ. տարիներէն, երբ ուսանողներուն թիւը հասած էր 300է աւելի : Ոչ մանկապարտէդ ունի, ոչ ալ նախկրթարան. Պոլսոյ մօտիկ եւ հեռաւոր մասնաւորաբար համեստ դասակարդին տղաքը կը կազմեն աշակերտութեանջլախիչ մեծամասնութիւնը :

Ատենօք, այսինքն դեռ 20 տարի առաջ, կեդրոնականը կը մատակարարէր մասնաւոր խնամակալութիւն մը, որ կը զբաղէր նաեւ անոր կրթ. ու իմացական կեանքով : Ներկայիս Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Խորհուրդն է, որ եկեղեցւոյ բանկալին եւ կալուածներուն հասոյթներէն կարեւոր բաժին մը կը յատկացնէ վարժարանին, տարեկան 27–30 հազար ոսկի : Իսկ դպրոցին պիւտճէն էր, անցեալ տարի, 56·000 ոսկի : Այս տարի 65·000 ոսկիի պիտի հասնի , ուսուցչաց թոշակներու վրայ կատարուած յաւելումներով եւ այլ ծախքերով : Արդէն գատրիարքարանը մասնաւոր չրջաբերականով մը բոլոր թաղերուն յանձնարարած է հնարաւորութեան սահմանին մէջ աւելցնել ուսուցիչներուն թոշակները : Եւ կեդրոնականի վարչութիւնը հաւանած է : Վարժարանի ուսուցիչներուն թիւն է 35, 13ը թուրք, որոնք կը դասաւանդեն ոչ միայն թուրքերէն լեզուն, այլ եւ պատմութիւն եւ աչխարհագրութիւն , իմաստասիրական ճիւղեր, դինուորական մարզանք : Փակագծի մէջ նկատողութիւն մը. առհասարակ մեր նոր սերունդները ընդհ. զարդացումէ զուրկ են. նոյնիսկ ծրագրային տեսակէտով հին երկրորդականները կանոնները այսօրուան լիսէներէն աւելի լաւ արդիւնք կուտային : Այս իմացական անկումին դլխաւոր պատճառներէն մէկն է իմաստասիրական կամ պատմութեան նը– ման հիւղերու դասաւանդութիւնը թուրք ուսուցիչներու կողմէ, որոնք առհասարակ նկութին տէրը չեն :

Պոլսահայ երկրորդ լիսէն Վիէննական Մխիթարեան Հայրերու Բանկալթիի վարժարանն է : Հոծ հայութեամբ կեդրոն թաղի մը մէջ հաստատուած, լաւագոյն չէնքը ունի : Եւ ամենաչատ աշակերտութիւնը — 610 — հաչուելով մանկապարտէզը, որ լաւագոյնն է այսօր : Մեծաւորն է Հայր Սարգիս վրդ. Բարոյեան : Տնօրէնն է Պ. Կարապետ Քիւրքճեան, կեդրոնականի հին չրջանաւարտներէն, բնաւորութեան ուսուցիչ միաժամանակ Պոլսոյ լաւագոյն լիսէին՝ Կալաթա Սարայի մէջ : Խոհեմ, զգուչաւոր եւ իր յարաբերակից մէջ ուրիչ խնդիր մըն է, որ երկար խորհրդածութեան կը տանի մեզ ...

Այս բոլորը կուզան ըսելու, թէ Հայր Ճանաչեան կամ կանխաւ մտածուած ոչ – գրական արտադրութիւններով մօտեցած է կարդ մը դէմքերու, կամ, առհասարակ կրօնա – բարոյական արուեստի մը չափանիշով, որ անբաւական է արուեստի գործ մը կամ արուեստագէտ մը դատելու եւ ներկայացնելու համար, լիովին ու ճշմարտօրէն :

Հայր Ճանաչեան անհաղորդ չէ արդիական արուեստի ըմբռնումներուն, բայց հաղուադէպօրէն կ'ունենանք վկայութիւններ այդ մասին : Գրականութեան պատմութիւն մը, չեչտենք անդամ մըն ալ, ոչ միայն պատմութեան յատուկ գործ մըն է, այլեւ արուեստի, դրական գործերու եւ չարժումներուն դեղեցկութիւնները ճանանչելու յառաքելութեամբ, ոդեկոչումի եւ ոգեւորութեան, տաք չունչով մը : Փիչ անդամ կը հանդիպինք այս չունչին, որ խանդավառութեան կը հասնի երբեմն, երբ մեծանուն վանականները կը յիչատակէ, կամ, չափով մըն ալ, բարեբախտաբար, երբ Տէմիրճիպաչեան մը, Շիրվանզատէ մը ու Ահարոնեան մը մեզ կ'ուրուագծէ, մինչ պատմութեան ու

արուեստի չափ անհրաժեչտ տարր մըն է չունչը, այսինքն խանդավառութիւնը , որով լեցուած պիտի ուղէինք տեսնել դըբականութեան նուիրուած գործ մը, մտքերուն հետ սրտերուն ալ հասնելու համար :

Կը յաւինք այս վերապահումներուն համար, որոնք կը վիրաւորեն, բայց չեն եղծաներ անչուչտ գործին արժէքը. անոնք կրնային չըլլալ, չուքերէ վեր պահելով պրպտումի, ուչադիր աչխատանքի ու բարեխղճութեան գործ մը :

Կ'արժէ հետեւաբար, որ Հայ Հայր Ճանաչեանի գործը, վերջինը իր տեսակին մէջ, առաջինը ըլլալու բազմաթիւ առաւելութիւններով օժտուած է :

Կ'արժէ հետեւաբար, որ Հայ Հայր Ճարող ամէն Հայ իր տեղանին վրայ ունենայ պան, Հայ Մտքին ու Հոգիին յեղաչրջումները ու նուաճումները ճանչնալու համար, առնուազն բանասիրական ու պատմական դետինները վրայ, եթէ ոչ արուեստի :

Անհամբերութեամբ պիտի սպասենք Բ. Տաճառին, որ կոչուած է խօսելու աւելի նոր ու հետաքրքրական ժամանակներու եւ դէմքերու մասին :

ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

մը ուչադրութեան կը տանի մեզ ...

Այս բոլորը կուզան ըսելու, թէ Հայր Ճանաչեան կամ կանխաւ մտածուած ոչ – գրական արտադրութիւններով մօտեցած է կարդ մը դէմքերու, կամ, առհասարակ կրօնա – բարոյական արուեստի մը չափանիշով, որ անբաւական է արուեստի գործ մը կամ արուեստագէտ մը դատելու եւ ներկայացնելու համար, լիովին ու ճշմարտօրէն :

Հայր Ճանաչեան անհաղորդ չէ արդիական արուեստի ըմբռնումներուն, բայց հաղուադէպօրէն կ'ունենանք վկայութիւններ այդ մասին : Գրականութեան պատմութիւն մը, չեչտենք անդամ մըն ալ, ոչ միայն պատմութեան յատուկ գործ մըն է, այլեւ արուեստի, դրական գործերու եւ չարժումներուն դեղեցկութիւնները ճանանչելու յառաքելութեամբ, ոդեկոչումի եւ ոգեւորութեան, տաք չունչով մը : Փիչ անդամ կը հանդիպինք այս չունչին, որ խանդավառութեան կը հասնի երբեմն, երբ մեծանուն վանականները կը յիչատակէ, կամ, չափով մըն ալ, բարեբախտաբար, երբ Տէմիրճիպաչեան մը, Շիրվանզատէ մը ու Ահարոնեան մը մեզ կ'ուրուագծէ, մինչ պատմութեան ու

դործերուն մէջ ճարտար վարիչ մը, որ աւելի քան քան տարիէ ի վեր կը մնայ իր պաչտօնին պլուխը, վարելով կրթական պործը, մինչ նիւթական մատակարարութիւնն ու ներքին չարք մը կարդադրութիւններ կը մնան կեդրոնացած Մեծաւոր Վարդապետին ձեռքը :

Մխիթարեան Լիսէն ամէնէն հարուստն է եւ ամէնէն ժլատը դժբախտաբար : Մխիթարեան վարժարանի մնայուն ուսուցչական համապատասխան մնայուն մը կը ստանայ առնուազն 200 ոսկի : Մեծահարուստ դպրոց մը եւ որբանոց մը. պատկերը աւելի քան սլեր ձախօս է :

Հակառակ այս բացասական պատկերին, Մխիթարեան Լիսէն կը մնայ մեր ամէնէն լաւ կազմակերպուած, ներկայանալի, եւ արդիւնաւոր կրթական հաստատութիւն – ներէն մին : Այս առթիւ յիչեցնեմ, թէ բախտաւորները միչտ ալ այցելու ուսուցիչներն են, որովհետեւ անոնց սակերը պրեթէ ճչդուած են թուրք ուսուցիչներու համար կրմ. Տեսչութենէն որոչուած սահմերուն վրայ :

Երրորդ կարեւոր կրթական հաստատութիւնն է Խասեան վարժարանը, մանկապարտէդ, նախակրթարան, երկրորդական բաժին եւ լիսէ երկամեայ : 600է աւելի աշակերտ ունի, 30ը միայն Լիսէի բաժնին մէջ, 355ը նախակրթարան , 80ը միջնակարդ եւ մնացեալը՝ մանկապարտէդ : Ունի 35 ուսուցիչ, մնայուն եւ այցելու, 13ը թուրք : Անցեալ տարուան պիւտճէն մօտ 105·000 ոսկի էր : Այս տարի 125 հազարի պիտի բարձրանայ : Տը – նօրէնութիւնը, համախորհուրդ Բեթալի Թաղ. Խորհուրդին հետ, որոչած է ընթացք տալ Պատրիարքարանի յանձնարարութեան, բարձրացնելով ուսուցիչներու թոշակները :

Տնօրէնը, ասպարէդին ամբողջովին նուիրուած երիտասարդ Օրիորդ մը՝ Հերմինէ Գալուստեան, չրջանաւարտ Խասեանէն եւ իր ուսումը կատարելագործած Սորպոնի համալսարանին մէջ, չափազանցութեան փնտռուած ուսուցիչ, կը դասաւանդէ նաեւ Կալաթա Սարայի մէջ : Ընդհանուր համակրանք կը վայելէ : Ուսուցչական կազմն ալ կարող տարրերէ կազմուած է : Պիւտճէին կէսը դրեթէ կը հայթայթէ Բեթալի Թաղ. Խորհուրդը, միւս կէսը՝ աչակերտական թոշակները , որոչ դումար մըն ալ պետութիւնը կուտայ, ինչպէս սկսած է տալ մեր բոլոր վարժարաններուն, քանի մը տարիէ ի վեր : Թաղը հարուստ է կալուածական հասոյթներով, եւ պէտք է խոստովանիլ որ լիովին իր պարտականութիւնը կը կատարէ հանրային բոլոր մարդերու մէջ եւ դնահատելով կրթական մչակները :

ՊՕՆԷՐիի պէտք ունի՞ք : — Ուչադրաւեմք կարդացէք Գրդ էջի ծանուցումը :

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

Ունէը, ի կենդանութեան : Հայրը մեծ դումար մը կտակած է իրեն, բայց չէր կրնար դրամագլուխին դպիլ :

Իր մահէն վերջ այդ դրամը պիտի մնար զաւակներուն եթէ ունենար ... եթէ անդաւակ մեռած էր, ինչպէս որ եղաւ, ժառանգութիւնը պիտի փոխանցուէր Փեթաունի թանգարանին :

Փուարօ սկսաւ մատով ծեծել սեղանը մտածկոտ :

— Ուրեմն կրնանք այժմէն մէկդի դնել ոճիրին մէկ չարժառիթը : Եթէ եղածը մարդասպանութիւն մըն է, քննութեան սկիզբէն իսկ կը հարցնեմ ես ինծի.— «Ով կ'օգտուի այս մահէն» : Այս անդամ թանդարան մըն է : Եթէ Տիկին Էյմսները մեդարան մըն է : Եթէ Տիկին Էյմսները մեծ ընտր առանց կտակի, խոչոր հարստութիւն մը ձգելով , պիտի հարցնէի ձեզի թէ , ո՞վ է ժառանգորդը, դո՞ւք թէ առաջին ամուսինը : Որպէս զի այս վերջինը չի կարենար արժեցնել իր ժառանդական իրաւունքները, պէտք է որ յարութիւն առնէր, այն առեն անմիջապէս ձերբակալուելու վտանգին պիտի ենթարկուէր, թէեւ կը կարծեմ որ մահապատիժը պիտի չգործադրուէր այսքան երկար ժամանակ վերջ :

Բայց պէտք չունինք նման ենթադրութիւններ նկատի ընելու : Ինչպէս ըսի, առաջին մտածումս կ'ըլլայ չահու պարագան, երկրորդ՝ կը կասկածիմ միչտ դոհին ամուսինէն կամ կնոջմէն : Երեք նպատակաւոր պարագաներ կան ձեզի համար : Նախ հաստատուեցաւ թէ ձեր կնոջ սեռեակին չէք մօտեցած ամբողջ կէս օրէ վերջ, յետոյ ձեր կնոջ մահը վտանգ ձեզ հարստացնելու կը պակսեցնէ ձեր հարստութիւնը, եւ երրորդ ...

Փուարօ խօսքը կտրեց.

— Երրորդը, կրկնեց Տոքթ. Էյմսները :

— Էհ, լաւ, կարդ մը երեւոյթներ դիս չեն խաբեր, Տոքթ. Վէյնները, սէրը զոր կը տածէիք ձեր կնոջ հանդէպ, ձեր կեանքին ամէնէն մեծ կիրքն էր, այնպէս չէ՞ :

Տոքթորը պարզ կերպով պատասխանեց .

— Այո :

— Ուրեմն չարունակենք, ըսաւ Փուարօ :

— Աճապարեցէք, ծայրը չի դար , նկատեց Տոքթ. Րէյլի անհամբեր :

Փուարօ մեղադրական ակնարկ մը ուղղեց իրեն.

— Բարեկամ, ինչո՞ւ աճապարենք : Այս կարգի ոճիրի մը մէջ պէտք է ամէն բան նկատի առնել կարգ – կանոնով եւ մեթոտով : Ինչ գործ ալ ունենամ, ես երբեք չեմ չեղիր այս կանոնէն : Կարգ մը պահանջութիւններ մէկդի դրած ըլլալով, չատ կարեւոր կէտի մը կը հասնինք : Անհրաժեչտ է բայ թուղթերով խաղալ : Ոչ մէկ բան պէտք է զաղանի մնայ :

— Հասկնալի է, ըսաւ Տոքթ. Րէյլի :

— Ահա թէ ինչո՞ւ համար կը պահանջեմ ամբողջ ճչմարտութիւնը, չարունակեց Փուարօ :

Տոքթ. Էյմսները զարմանքով նայեցաւ իրեն :

— Կը վստահեցնեմ ձեզ թէ ամէն բան ըսի, բացարձակապէս, ամբողջ դիտցա – ծը : Բան չեմ պահեր ձեզմէ :

— Տոքթ. Էյմսները... լաւ մտածեցէք, ամէն բան չըսիք ինծի :

— Ըսի, ըսի, ոչ մէկ մանրամասնութիւն, մոռցայ :

Մտահոգ կ'երեւար :

Փուարօ դլուխը չարժեց :

— Զբացատրեցիք ինծի, օրինակ, թէ ինչու համար Օր. Լիթըրէնը բերիք տեղատրեցիք տան մէջ :

Տոքթ. Էյմսները չփոթեցաւ :

— Արդէն ըսի ձեզի : Կնոջս ջղագրգռութիւնը... վախերը ...

Փուարօ դէպի յառաջ ծռեցաւ : Դանդաղ չարժումով մը ցուցամատը վեր վար առաւ :

—Ոչ, ոչ եւ ոչ : Ուրիչ պատճառ մը կայ : Ձեր կինը վտանգուած էր, մահուան ըսպառնալիքի տակ : Դուք ոչ ոստիկան մը կը կանչէք, ոչ իսկ մասնաւոր գաղտնի գործակալ մը, այլ հիւանդապահուհի մը : Ինդիրը պարզ չէ :

— Մը... մը... մտածեցէք որ...

Այտերը կարմրեցան եւ յանկարծ խօսքը կէս ձգեց :

Փուարօ քաջալերեց :

—Ահ, ահա կը մօտենանք : Ի՞նչ կը մտածէիք :

Տոքթորը լուռ մնաց :

— Ձեր յայտարարութիւնները ցարդ ընդունելի կը թուին ինծի, բացի սա հիւանդապահուհի խնդրէն : Ինչո՞ւ համար հիւանդապահուհի մը : Միայն մէկ պատասխան կարելի է տալ : Դուք անձնապէս չէիք հաւատար թէ ձեր կինը վտանգուած է :

Ճիչ մը արձակելով, Տոքթ. Էյմսները կքեցաւ :

— Թող Աստուած ներէ ինծի : Ճիչդ է, վտանգուած չէի նկատեր :

(Շար.)

Ա.— Բարեւ, սիրելի վարժապետ, բայց ո՞ւր է ձեր տիկինը :

ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ.— Հա, իրաւ. ես ալ ամբողջ ճամբու ընթացքին կը մտածէի թէ տունը բան մը մոռցած եմ ...

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», յօդուած մը հրատարակելով ռուսեւամերիկեան յարաբերութեանց վերահաստատման քայլերու համար, անհրաժեշտ կը դնէ եւ կու երկիրներուն գործակցութիւնը, բարելաւելու համար միջազգային կացութիւնը։ Այս առթիւ կը մեղադրէ Մ. Նահանգները։ Այս առթիւ կը մեղադրէ Մ. Նահանգներուն «յեռադիմական եւ վարիչ շրջանակները որոնք կը չարունակեն ընդդիմանալ միջազգային հարցերու լուծման»։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼԻԲԱՆԱՆի կառավարութիւնը որոշեց գնել Պէկրութի ելեկտրական Ընկերութեան պելժիական եւ ֆրանսական բաժնեթուղթերը, եւ 50·000 քիլովաթի նոր ուժատու մեքենաներ հաստատել երեք ամիսէն։ Վարչապետը յայտարարեց թէ ընկերութիւնը արդէլքի տակ առած են եւ պիտի ազգայնացնեն։

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒ խորհրդաժողովին մասնակցելու համար Պերմուտա հրաւիրուեցաւ Ալանտեան կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, Լորտ Իսմէյ, իրրեւ ներկայացուցիչը 14 պինակիյ պետութեանց։

ԻՍՐԱՑԷԼի վարչապետ ընտրուեցաւ արտաքին գործերու նախարարը, Մոչէ Շարէթ, որ 57 տարեկան է եւոր փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը, Պ. Կուրիոնի բացակայութեան առեն։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ արտաքին նախարարը, Փոփովիչ, յայտարարեց թէ պիտի չմասնակցին Ծրագրուած խորհրդաժողովին, եթէ նոյնիսկ մասամբ Իտալիոյ յանձնուի Թրիէսթէի Ա. շրջանին վարչական իշխանութիւնը։

ՃԱՓՈՆԻ ապահովութեան զօրքին վրայ 30·000 հոգի եւս պիտի աւելնայ, ընդհ. թիւը բարձրացնելով 180·000ի։ Ծովային ուժերն ալ պիտի աւելցնեն։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ կառավարութիւնը օրէնք մը պիտի առաջարկէ, արգիլելու համար այն յօդուածները, շարժական եւ անշարժները եւ ամէն տեսակ ռազմօ – հանգոյցները որ կը փառաբանեն նացիական գործունէութիւնը։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ազգ. ժողովին դեմոկրատ խմբակցութիւնը (կառավարական) հինգ հոգինոց յանձնախումբ մը կազմեց որ օրինագիծ մը պիտի մշակէ, «Հալք»ի 27 տարուան ապօրինի իրացումներուն համար պահանջելու համար։

ԱՆԳԼԵԻԵԳԻՊՏԱԿԱՆ յարաբերութիւնները նորէն ծանրացան։ Անգլիացի թռչակից մը ձերբակալուեցաւ։ Լոնտոն կը դանդաղի թէ Անգլիացիներու դէմ ցոյցեր կը կատարուին Սուէզի շրջանին մէջ։

ԻՐԱՆի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ որեւէ արդելք չի մնար դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատելու համար, երբ Անգլիա ճանչնայ քարիւղի ազգայնացման օրէնքը։

ԵՐԿԱՇԱՐԻի նոր ցնցումներ տեղի ունեցան Ցոնիական կղզիներուն մէջ, որոնք աւերուած են արդէն։

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Զրուանդեան եւ Սողոմոնեան ընտանիքները հինգ հազար ֆրանք կը նուիրեն Հ. Ց. Դ. Տան Փոնտին։

ԳՐԱՏՈՒՆ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9·) Tél. PRO. 64-90
C.C.P. Paris 3630.66

Նոր տարուան առթիւ բացառիկ նուէրներ յանախորդներուն։ Ամէն մէկ հազար ֆրանկի գնումի վրայ 200 ֆրանկի զանազան գիրքեր։ Մինչեւ 1954 Յունուար ամսուան վերջը։

Բացի նորագոյն հրատարակութիւններէն, գրատան մէջ կը գտնուին Հայոց պատմութեան հատորներ, դասագիրքեր, բառարաններ, երգարաններ, պարտէզ հոգեւոր, ժամագիրք, թատերական կոթողներ, մանկական – պատանեկան պատկերազարդ հատորներ եւ երազահաններ։

Փափաքողներուն կը ղրկուի մեր գրացանկը յատկանշական թերթերով։ Տը – բամատչելի ունինք ՀԱԳ–ԲՈՑԻ առողջապահական – ժողովրդական ամսաթերթին 12 տարուան հաղորդիւս մէկ հատուածն։

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ։

ՆԵՐԿԱՑ Կ'ԵԼԼԱՑ ԸՆԿ. ԴՐՕ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Առնուվիլի «Վարդան» ենթակոմիտէի և մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղերուն։

Ճոխ յայտագրով։

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր։ Կալմանի սրահը (Առնուվիլի կայարանին դիմաց)։

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՋՊՈՒԿՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Նորակազմ Նոր Սերունդի երգչախումբը իր մասնակցութիւնը կը բերէ ղեկավարութեամբ ընկ. Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի։ Զաւեշտ մը, Նոր Սերունդի սիրողներու կողմէ։ Նոյնպէս արտասանութիւն, մեներգ եւ նուագ։

Առատ ուտելիք եւ խմիչք ժողովրդական գիներով։

Գարերու համար ընտիր նուագախումբ։

Հաղորդակց. միջոցներ։— Հանրակառք Փորթ տը լա Շափելէն թիւ 268, ամէն քառորդ ժամ, իջնել Առնուվիլ է Կոնէս, չորեկառք կառ տիւ Նորէն ժամը 2·15։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Անտոք» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի։

Այս կիրակի ժամը 20ին, ռիւ Փիէր Քիւրիի ճանապարհը սրահը։

Կը նախագահէ ընկ. Տ. ՋԻՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկերը Ա. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատկերներ եւ զաւեշտ մը, մանուկներու խումբին կողմէ։

Մուտքը ազատ է։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին։

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին, մինչեւ առտուան երեք, Օթէլ տը Ֆրանսի մէջ, (նախկին ճերմակ սրճարանին սրահը)։

Կը նախագահէ ընկ. Ա. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Կը խօսին ընկերը Ա. ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. Սաթենիկ Տէմիրճեանի (Լիոնի երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ նոր Սերունդէն Պ. Գուլակսզեանի եւ Պ. Ֆ. Մուսեկեանի (ջութակ), Պ. Միհայէլ Միհայէլեան (քլառինէտ)։ Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր։

Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը ազատ է։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾԷՍՈՎ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ռատիօ Վատիկանէն, այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին։ Կարճ ալիք 31·41, 25 եւ 19 մեթրի վրայ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի։

Այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Նօրի սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի։

Կը խօսի ընկերը ԱՐԼԷՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ նիւթ՝ «Ռուբէնի Ցուշերը»։

Կը հրաւիրուին հասարակութիւնը եւ մանաւանդ երիտասարդական կազմակերպութիւնները։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԼԻՆ.— Ատուածաշունչի աշխարհաբար հարաբերի թարգմանութեան հարիւրամեայ յոբելեանի առթիւ, պիտի բանախօսէ, փրոֆէսոր Գ. Խայիկեան «Աստուածաշունչին դերը հայկ. կեանքին ու մշակոյթին մէջ» նիւթին վրայ, 11 ռիւ տէ Ֆլէոռի Ֆրանս. Եղբայրութեան սրահին մէջ, այս շաբաթ ժամը 20ին։

Մուտքը ազատ է։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՅՑ

Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբը՝ կազմակերպած է Ցիշատակի այց մը, փէտ Լաշէզի գերեզմանատունը, մեր մեծ ընկերներ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՌՈՒԲԷՆի եւ ԽԱՏԻՍԵԱՆի չիրմներուն, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իսկ ժամը 4էն 6, դեղեցիկ սրահի մը մէջ պիտի ըլլայ յարդանքի արտայայտութիւն, պիտի խօսին կարգ մը ընկերներ։

Նաեւ օրուան պատշաճ արտասանու – թիւն եւ երգ։

Le Rallye Gambetta. 93, Ave. Gambetta

Հաւաքուիլ մեթրօ Կամպէթա, դերեզմանատան առջեւ, Կամպէթա դրան մօտ։

Սիրով կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջանի մեր ընկերներն ու համակիրները։

Ծախքերու մասնակցութիւն։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Տէօնէնի Վասպուրական Հայր. Միութեան, մասնակցութեամբ Օրօն. Ընկերակցութեան։

Նուիրուած ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿի մահուան 45 եւ կաթողիկոսութեան 60 ամեակի։

Այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին Տէսինի Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Պատուոյ նախագահութեամբ Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի։

Կը բանախօսէ Պ. Յակոբ Վարժապետեան։

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ Տիկին Ա. Պօյաճեան, Օր. Սէտէֆեան, Օր. Է. Մարկոսեան։ Մուտքը ազատ է

ՅԵՐԵԿՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, Ցոյներուն սրահը (ռիւ Պոնֆուա, 5)

Գեղարուեստական մրցում մը երգչախումբերու միջեւ, Ա. հանդիսացող մասնաճիւղը կը ստանայ Մխիթեան արծաթեայ բաժակը։ Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջականերու երիտասարդութիւնը։

Մուտքը ազատ է։

× Նոյն առտուն միեւնոյն սրահին մէջ Ընդհանրական ժողով։ Շրջաններէն եկողները փեռաչէն թիւ 26 օթօքարը առնելով կ'իջնեն փլաս տիւ Փոն, ուր պիտի սպասեն ընկերները։

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին, ի նպաստ իր դպրոցին։

Այս կիրակի ժամը 15ին։

Կը նախագահէ ընկերուհի Ա. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ (Օր. Օր. Պէնկեան, Դաշնակեան, Պարսամեան, Պետոեան եւ Դաւիթեան, Պ. Պ. Պօղոսեան, Գարակէօզեան, Տէրտէրեան եւ անակնկալներ։

Մուտքը ազատ է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կեսարիոյ եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները նակիցներուն փափաքով այս կիրակի պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն 1896ի դէպքի զոհերուն, 1915ին կեսարիոյ մէջ կախաղան բարձրացող 52 հայրենակիցներուն եւ կեսարիոյ շրջանի բոլոր նահատակուածներու յիշատակին։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ այս արարողութեան յարգելու համար մեր նահատակներուն նուիրական յիշատակը։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·15ին Ազգ. Տան մէջ։ Կը խօսի ընկերուհի Մ. Խ. Մ.։ Նիւթը՝ «Դաշնակցութեան ազգայնական հիմքերը»։ Հայերէնի դասերը ժամը 20·15ին։

Հ. Ց. Դ. ՓՈՒՐՈՒԻԿ խումբի դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ տը լա Մէռի, Սէն Միւլփիս։ Կը խօսի ընկերը Ս. Թորոսեան։ Նիւթ՝ «Ընկերվարական չարժումները եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը»։ Կը հրաւիրուին չրջանի ընկերները։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 15·30ին, սովորական հատաքաղէին։ Ներկայանալ անպայմանապէս։

Ֆ. Կ. ԽԱՉի կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը ներկայ ըլլալ Մանուկներու Օրուան հանդէսի յանձնախումբի ժողովին, այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը։

ԿՐԸՆՈՊԼի ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԷՆ կը խնդրուի իրենց բաժնեգիները վճարել ընկեր Նշան Քիւրէեանի։

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8e)

Tél. ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS

PROPRIÉTÉS

ՓԱՐԻԶ 8րդ թաղամաս.— Ռիւ տիւ Ցոպտուռ Սէնթ Օնորէ, լաւագոյն դիրք, խանութ, յարկաբաժինով, երկու սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, վարձակալութեան իրաւունքով։ (Սեփական տը պայ)։

ՓԱՐԻԶ.— Քէ Վոլթէր, հինգ սենեակով յարկաբաժին, երկու բաղնիք, օժտուած ամէն յարմարութիւններէ – րով։ Տեսարան Սէնի եւ պարտէզի վրայ։

ՓԱՐԻԶ 2րդ.— Ռիւ տէ Փըթի Շան յարկաբաժին, առեւտրական կամ խառն, հինգ սենեակ, խոհանոց, հեռախօս։ Վարձակալութեան իրաւունքով։

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ճերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Claire Coute
COUTURE

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
27 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7229 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2640

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԶՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

•

— *Կը կարծէ՞ք թէ կարելի է ընդհա-նուր կեդրոն մը հաստատել, իբրեւ դար-ման ձեր մատնանշած անհիրութեան :*

= *Նախ չըլլանալին կեդրոններ հաս-տատենք, սկսելով արեւմտեան Եւրոպա-յէն : Ամէնէն առաջ՝ մեր դաղութէն :*

— *Ամէն տեղ ալ ազդ. կազմակերպու-թեան կորիղներ կան արդէն :*

= *Կան ու չկան : Մեծ մասով անուա-նական մարմիններ են, որոնք հանդիսա-ւոր առիթներու կը սպասեն, իրենց դո-յութիւնը դգացնելու համար :*

— *Տեղական պայմանները թոյլ չեն տար աւելի լայն գործունէութիւն, ձեր հասկցած իմաստով :*

= *Մի ընդմիջէք : Ուրիշ տեղ ալ բա-ցատրած ենք թէ մեր իւրաքանչիւր հա-յաշատ կեդրոն կղզեակ մըն է մեր գա-ղութին եւ տահմանամերձ երկիրներու մէջ : Ամէն մէկը իրեն յատուկ մարմին մը կամ դանազան Միութիւններ ունի : Զկայ միութեան գլխ մը Փարիզէն Մարսէյլ, Լիոնէն Վալանս, Վիէննէն Տէսին : Նոյնիսկ Մարսէյլէն Միջերկրականի միւս ափերը, Նիս եւ Հիւս. Ափրիկէ :*

— *Երբ առաջնորդութիւն կամ թեմա-կան վարչութիւն հաստատուի, այն ա-տեն այս պակասն ալ կը լրացնեն :*

= *Նոյն անկերպարան վիճակը Ֆրան-սայէն դուրս. Անգլիոյ, Պելժիոյ, Իտա-լիոյ, Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ հայկական դաղութները չեն գրեթէ թէ Փարիզը ինչ կը բանի : Եւ փոխադարձաբար : Միշտ կղզիներ եւ կղզեակներ որոնք բարոյական կապ մը անդամ չունին իրարու հետ :*

— *Ամէն մէկը իրեն յատուկ հոգերով զբաղած է :*

= *Այնքան ալ ծանր բեռներ չեն այդ հոգերը, ոչ ալ արդելք՝ սերտ յարաբե-րութիւններ մշակելու : Զի բաւեր մատուռ մը վարձել, քահանայ մը կամ վարդապետ մը ճարել, աւօրեայ զործեր կատարել եւ մնացեալը ջուրին տալ, ինչպէս կ'ընեն տարիներէ ի վեր :*

— *Մի մոռնաք որ ամէն տեղ ալ ափ մը մարդիկ մնացած են հանրային ծառայու-թեան համար : Նորեր չեն հասնիր կամ խոյս կուտան :*

= *Այդ ալ ուրիշ դաւ : Երբ գործունէու-թեան ասպարէզը կը փակեն չորս պատի մէջ եւ եղածով կը զոհանան, բնականա-բար ընդունակ տարրեր կը խրտչին : Ան-հրաժեշտ է հիմնական ծրագիր մը ունե-նալ աչքի առջեւ, աշխատանքի բաժա-նում կատարելով : Այն ատեն նոր ուժեր երեան կուգան, աստիճանաբար :*

— *Ինչ ծրագիր ալ մշակեն, դատա-պարտուած են կէս ճամբան մնալու, քանի որ անյաղթելի դժուարութիւններ կան, ամէն տեղ :*

= *Ջուրը պատէն վեր մի հանէք : Ո՞ւր չկան դժուարութիւններ : Զկայի՞ն երկիր, այն դժոխքին մէջ ուր կը տապկուինք անընդհատ : Զկա՞ն արեւելեան դաղութնե-րուն մէջ ալ ուր հազարաւորներ դեռ թի-թեղէ եւ քուրջէ խչտեակներ ունին, իրրեւ բնակարան : Ձեր այդ հոգեբանութիւնն է որ մեր մուխը պիտի մարէ :*

— *Երկկուան դժոխքը դիմագրական կո-րով կը ներչնչէր. արեւելեան դաղութնե-րու թշուառութիւնն ալ վառ կը պահէ աղդային ոգին. մինչդեռ այս ափերուն վայելքը եւ ճոխութիւնը կը հարթեն կը սրբեն ամէն բան : Արդէն կը տեսնէք : Ի՞նչ կրցաք փրկել նոր սերունդէն, տարիներու ընթացքին :*

= *Ձեր մատը բուն վէրքին վրայ դրիք : Կ'արժէ առանձին քննել այդ խնդիրը, որ սերտ կապ ունի մեր նիւթին հետ :*

Մեր ժամանակներու ամէնէն ծանր հոդն է այդ եւ կը պահանջէ արտակարդ ճիզ, ինքնապաշտպանութեան զօրաւոր ցանցեր : Տակաւին չենք ըմբռնած չարի քին խորութիւնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎՃՌԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ

•

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՑՍՕՐ ՊԻՏԻ ՃՇԴԷ ԻՐ ԴԻՐՔԸ ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Զորեքշաբթի օրն ալ ամուլ վիճաբանու-թիւններով անցաւ : Ինչպէս դրած էինք արդէն, վարչապետը վստահութեան քուէ պահանջած էր, եւրոպական բանակի դաշ-նադրին եւ առ հասարակ արտաքին քա-ղաքականութեան մասին : Երեսփոխան-ները աւելի շատ զբաղած էին այլազան բանաձեւեր մշակելով, սրբագրելով, բա-նակցելով :

Իհարկէ ինք ուրիշ ժամ չարունակ նիստ դումարած էր նախընթաց օր, եւ ինք մը պա-նելու համար : Վարչապետը վստահու-թեան քուէ պահանջեց Դշ. իրիկուն, յայտնելով իր համամտութիւնը նոր բա-նաձեւի մը մասին զոր մշակած էր ան-կախներու խմբակցութեան ներկայացու-ցիչը (վարչապետը ինքն ալ նոյն խմբակ-ցութեան կը պատկանի) : Այդ բանաձեւն է որ պիտի քուէարկուի այսօր, ուրբաթ : Վարչապետը վստահութեան քուէ պա-հանջած ատեն բացատրեց թէ երկրին շահը կը պահանջէ քուէարկել այդ բանա-ձեւը, իրրեւ եղրակացութիւն կատար-ուած վիճաբանութեանց : Բանաձեւը կ'ը-սէ . —

« Ազգ. ժողովը հաստատելով վարչա-պետին առաջին պատասխանատուութիւնը իր պաշտօնը ստանձնելու առթիւ տրուած յայտարարութիւն մը որուն հաւանու-թիւն յայտնուեցաւ ստուար մեծամասնու-թեամբ, կը թելադրէ չարունակելմիացեալ Եւրոպայի մը կառուցման քաղաքականու-թիւնը : Ժողովը հաւանութիւն յայտնելով կառավարութեան յայտարարութեան, կը մերժէ որեւէ յաւելում կամ փոփոխու-թիւն այս բանաձեւին մէջ» :

Նախապէս մէկդի դրուած էր ընկերվա-րականներուն բանաձեւը, որ կ'ընդունէր «եւրոպական բանակ մը, բայց՝ ամէնուն առջեւ, ինչպէս եւ միացեալ Եւրոպա մը՝ բաղկացեալ ոչ թէ վեց, այլ տասնեւհինդ պետութիւններէ, որպէսզի Եւրոպացին դուրս չմնան կարդ մը բարեկամ երկիր-ներ, մասնաւորապէս Մեծն Բրիտանիան» :

Նախկին նախարար Պ. Մանդէս Ֆրանս, որ նոյնպէս բանաձեւ մը ունէր, խօսք առնելով դիտել տուաւ թէ «կարելի չէ տեւական կամ առողջ դործ մը կատարել առանց ազդին ամենալայն հաւանութեան : Եթէ կ'ուզենք միացեալ Եւրոպա մը աւելի զօրաւոր եւ աւելի առողջ, ինչպէս ես, անհրաժեշտ է որ Ֆրանսան իր հաւանու-թիւնը յայտնէ լեռվին եւ կատարեալ գի-տակցութեամբ : Ի՞նչ կ'արժէ իր հաւա-նութիւնը, եթէ պիտի հիմնուի խախուտ մեծամասնութեան մը վրայ : Մենք չենք կրնար բոլոր վտանգները յանձն առնել միեւնոյն ատեն, — ստանձնել ե՛ւ եւրոպա-կան բանակի եւ Հնդկաչինի պատերազմին վտանգները» : Երեսփոխանը միեւնոյն ա-տեն կարդ մը բարենորոգումներ առա-ջարկեց :

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ դահլիճին աղդայնական անդամները եւ մասնաւորապէս զօր. ժը Կոլի հին եւ նոր կուսակիցները կ'ուզեն յետաձդել եւրո-պական բանակի եւ միացեալ Եւրոպայի ծրագիրներուն վաւերացումը, մինչեւ որ Սարի խնդիրը կարգադրուի եւ Մեծն Բրիտանիա գոհացուցիչ յանձնառութիւն մը ստորագրէ : Տարբեր տեսակէտ ունին արտաքին նախարարը, Պ. Պիտօ եւ իր նա-խարարը, Ռոպէռ Շուման, որ հիմնադիրն է ածուխի եւ պողպատի ձուլման ծրա-դրին, իրրեւ նախաքայլ միացեալ Եւրո-պայի կառուցման քաղաքականու-թիւնը : Վարչապետն ալ համաձայն է այս ուղեդծին :

Կարդ մը իրադեկներ չատ ծանր կը դա-տեն այս անդամուան տաղնապը, դիտել տալով թէ պառակտումը հեղհեղուկ կը տատանայ դահլիճին, խորհրդարանին եւ ամբողջ երկրին մէջ, իրրեւ հետեւանք Գերմանիոյ վերազինման, անոր անկա-խութեան վերահաստատման եւ միացեալ Եւրոպայի ծրագրին : Շատեր կը վախնան որ դահլիճը տապալի եւ հարկ ըլլայ լու-ծել Ազդ. ժողովը, նոր մեծամասնութիւն մը ապահովելու համար եւրոպական բա-նակին թերը կամ դէմ :

× Ազդ. ժողովին մէջ վիճաբանութիւն-ները սկսան Գշ. առաւ կանուխ, չարու-նակուեցան գիշերը եւ տեւեցին մինչեւ Դշ. ժամը 6, երբ վարչապետը վստահու-թեան քուէ կը պահանջէր : Վիճաբանու-թիւնները դրական ելքի մը յանգած չըլլա-լով, դեռ յայտնի չէր թէ Պ. Պիտօ պիտի կրնա՞յ լա Հէյ երթալ, մասնակցելու հա-մար արտաքին նախարարներու ժողովին :

× Պելժիոյ երեսփ. ժողովը երէկ պիտի քուէարկէր եւրոպական բանակի ծրագի-րը, 4/3 մեծամասնութեամբ :

ԴԵՐԵՆԻԿ ԵՊԻՍԿ.Ի ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Մասնաւոր նամակի մը կ'իմանանք թէ Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչը, Դերենիկ եպիսկ., որ էմմիածին դացած էր մասնաւոր պաշտօնով մը, վերադար-ձած եւ կիրակի օր պատարագած է Պրիւ-սէլի անկլիքան եկեղեցւոյ մէջ : Զորեք-չաբթի օր անցած է Լոնտոն, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին մէկ նուէրը յանձնե-լու համար Քէնթըպըրիի արքեպիսկոպո-սին : Պիտի հանդիպի նաեւ Փարիզ, Ան-թիլիաս վերադառնալէ առաջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԿԵԱՆՔԻ ՄԸ ԵԼԵԻԶՆԵՐԸ

Թորգոմն ալ թաղեցինք :

Արարողութիւնը տարբերութիւն չունե-ցաւ *զաբիպի* մը յուղարկաւորութենէն, թէեւ եկեղեցին իր պարտքը կատարած էր, ինչպէս հաղորդեցինք :

Ո՛րքան կը սիրէր փառքն ու պատիւը, զինուորական համազգեստը եւ շքանշան-ները :

Եւ սակայն, համրաւքով յուղարկաւոր-ներ կային իր դագաղին շուրջը :

Ուրեմն, «գնա մեռիր, եկուր սիրեմ»ն ալ մաշեցաւ, այս պողոտաներուն վրայ : Միշտ իրրեւ հետեւանք տեղական պայ-մաններու ...

Կ'իմանամ թէ ընկեր Հրանտ Սամուէլ յօդուածաշարք մը կը պատրաստէ, — յուշեր գնդ. Թորգոմի գործունէութեան առաջին շրջանէն, երբ մեծամարտի կը հրաւիրէր հարեմավար թզուկ Փիէռ Լո-թիին, որ համարձակած էր «նապաստակ» անուանել Հայերը (1913) :

Ես կ'ուզէի գրի առնել բանի մը անց-քեր՝ վերջին տարիներէն :

Անճամբ ծանօթ չէի, երբ անխնայ կը բնաւադատէինք իր արկածախնդրական գործունէութիւնը Իզմիրի մէջ (*Ճակա-տամարտ*, 1922) :

Առաջին անգամ ծանօթացայ 1927ին, Աթէնքի մէջ :

Ոչ պահած չէր, եւ բնդհակառակն տար, բ'ըսէր որ օրագրողներու :

Ինչպէս իր ամբողջ կեանքին մէջ, չէր կրնար հանգիստ նստիլ : Կ'ուզէր երեւալ, գործել : Որեւէ ձեռնարկի գլուխը անց-նիլ, հոգ չէ թէ ելբ անորոշ ըլլար :

Այդ կարգէն չէ՞ր իր ելոյթը, երբ հան-րապետութիւն կը հռչակէր Կարինի մէջ, մասնաւոր զօրահանդէս մըն ալ սարքելով (1916 – 17) ...

Երկրորդ անգամ հանդիպեցանք 1930ին, դարձեալ Աթէնքի մէջ :

Այս անգամ աւելի մօտէն ճանչցայ մարդը, որ կը մնար միշտ նոյն արկածա-սէրը : Ձեռներէց, բայց միշտ *ռոմանթիք* եւ յախուռն :

Քանի մը օրինակներ : ՎԱՀԷ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՋԱՀԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՊԼԷՑՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

ՊԼԷՑՐՈՒԹ, 24 Նոյ. (Ցառաջ). — Լիբա-նանի անկախութեան տարեդարձին առ-թիւ, կիրակի պէշեր (22 Նոյ.), Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտական բոլոր կազմերուն մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ չքեղ ջահադնացութիւն մը քաղաքի ակումբէն մինչեւ Հանրապետութեան նախագահին պարանքը, առաջնորդութեամբ սկա-ուտներու եւ գայլիկներու նուագախում-բերուն :

Հանրապետութեան նախագահին պա-րանքին առջեւ, դեղեցիկ ծաղկեփունջ մը նուիրուեցաւ Քամիլ Շամունի, որ պատշ-գամ ելլելով դիտեց սկաուտներու վառա-ւոր տողանցքը :

Հ. Մ. Ը. Մ.ի կողմէ Պ. Յովհ. Շահին-եան վեր ելլելով, չնորհաւորեց նախա-գահը աղդային ոճնին առթիւ : Նախագա-հը հետաքրքրուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կեանքով եւ բաւ թէ իր տունը միշտ բաց է Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն եւ մաս-գիտակներուն առջեւ : Պատրաստակամու-թիւն յայտնեց օգնելու այս մարզական դեղեցիկ կազմակերպութեան :

Ապա խումբը ուղղուեցաւ Պուրճ Հա-մուտ, ջերմագէս ծափահարուելով :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ ՀԱՒԱՔԻ ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՐՔ ՀԱՒԱՔՈՒԱԾ Է

Միլիոն մարք հաւաքուած է Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ հարիւր տարիներէ ի վեր ի նպաստ Հայ գաղթականներու : Ներկայիս կը գտնուին Գերմանիոյ մէջ 180·000 հայ գաղթականներ, որոնք կը գտնուին Պրեմէն, Պրեմերհաֆէն, Պրեմերհորստ, Պրեմերհոֆ, Պրեմերհէյտէ, Պրեմերհէյտէ-Ֆիշէրհիւթ, Պրեմերհէյտէ-Ֆիշէրհիւթ, Պրեմերհէյտէ-Ֆիշէրհիւթ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԴՈՒՐՅԱՆ

ԺԱՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ամբողջ գյուղը գիտեր, որ Ավետիսն ու Մարիամը սիրում են իրար, ամեն ոք գիտեր, որ Մարիամի հայրը՝ Գրիգորը, ոչ մի կերպ չի համաձայնվում աղջկան Ավետիսին տալ, որովհետև Ավետիսը աղքատ է, ոչ մի բան չունի, իսկ Գրիգորը հարուստ է, ունի երկու լծկան եզներ, մի կով, մի զույգ ոչխար, մի քանի ոսկի և մի մեծ տուն։ Ավետիսը ամեն կերպ աշխատում էր Գրիգորի սիրտը շահել, նրան ամեն տեսակ ծառայություններ էր անում, բայց Գրիգորը ոչ մի կերպ չէր ուզում նրան իր աղջիկը տալ։

Մի անգամ Ավետիսը գնաց Գրիգորի մոտ և ասաց.

— Ես սիրում եմ Մարիամին, և Մարիամն էլ ինձ է սիրում, ինչո՞ւ չեք ուզում մեզ ամուսնացնել։

Գրիգորը պատասխանեց.

— Ես քեզ չեմ տալ աղջիկս, որովհետև դու աղքատ ես, ոչ մի բան չունես։

Ավետիսը ասաց.

— Ես աղքատ եմ, բայց ես ուժեղ եմ, կարող եմ աշխատել, ես ամեն տեսակ գործ գիտեմ, ես կարող եմ ամեն տեսակ ծառայություններ անել, ես կարող եմ ձեզ համար շատ օգտակար լին

ՎԱԼԱՆՍԻ
ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ
ՕԾՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՖՐԱՆՔ – ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԻ – ԹԵԱՆ ՅՈՒՑԻ ՄԸ

★

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Նոյ.— 1944 Օգոստոս 15–ին էր որ աւերիչ պատերազմը մեր մա – տուռն ալ քարուքանդ ըրաւ: Բայց այդ ազէտը չկրցաւ մարել Հայուն Մամիկոն – եան հաւատքը: Ու գաղութը չունէ մը առնելէ վերջ, յանձնախումբ մը կազմեց, տրամադրելով իր բարոյական ու նիւթա – կան օժանդակութիւնը: Դժուար գործ էր երիտասարդ յանձնախումբի մը համար, բայց չնորհիւ նահանգապետին եւ քաղա – քապետին բարեացակամութեան, երկու տարուան ընթացքին այդ քանդուած մա – տուռին տեղ կանգնեցաւ գեղեցիկ եկեղե – ցի մը, մանրանկար Էջմիածնի:

Օծումը տեղի ունեցաւ կիրակի, 22 Նո – յեմբեր, նախագահութեամբ կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վրդ. Մանուկ– եանի որ ուրբաթ օր Վալանս հասած էր:

Օծումէն առաջ Սերովբէ վարդապետ այցելեց նահանգապետ Պ. Փռատիէի, Վալանսի քաղաքապետ Պ. Վերնէի, Վա – լանսի արքեպիսկոպոսի, հայ գաղութին երախտագիտութիւնը յայտնելու համար: Ընդունելութիւնները եղան շատ սիրա – կիր: Ամէնքն ալ գովելով Վալանսի հա – յութեան ձեռներէցութիւնը եւ աչխատա– սիրութիւնը, ոգին, խոստացան միշտ ընծայել իրենց օժանդակութիւնը եւ հո – վանաւորութիւնը:

Օծման արարողութիւնները սկսան չա – բաթ օր ժամը 16·30ին, մասնակցու – թեամբ չորս քահանաներու, որոնք եկած էին Փարիզէն եւ Մարսէյլէն: Կաթող. նուիրակը զգեստաւորուած, կառարեց Օ– ծումը Աւագ սեղանին, յարակից սեղան – ներուն եւ սիւներու եւ պատերու խաչքա– րերուն, Ս. Միւռոնի հեղումով, եւ Հա – յաստանեայց եկեղեցւոյ հոգեմաչ չա – բանականերով, ղեկավարութեամբ Լիոնի ղպրապետ Պ. Գ. Մարտիրոսեանի: Վա – լանսի ժողովուրդը խուռներամ լեցուած էր եկեղեցին ու երկիւղածութեամբ հե – տեւեցաւ արարողութեան:

Ցետոյ Սերովբէ վրդ. խօսեցաւ քարոզ մը բացատրելով այս եկեղեցւոյ դերը Վալանսի գաղութին կրօնական եւ ազգա– յին կեանքին մէջ եւ թելադրեց որ ինչպէս զոհողութեամբ կառուցին այս գեղեցիկ եկեղեցին, այնպէս ալ նոյն նախանձա – խնդրութեամբ հոգ տանին անոր պայծա – ռութեան:

Քարոզէն վերջ կատարուեցաւ կիրակ – մուտքի արարողութիւնը:

Կիրակի առաւօտ կանուխէն ոստիկա – նութիւնը ստանձնած էր բարեկարգու – թեան հոգը, իսկ Ազգ. Միութեան ան – դամները՝ ներքին կարգապահութիւնը: Ժամը 8ին սկսան առաւօտեան ժամերգու – թիւնները, իսկ տանէին պատարագը: Ժո– ղովուրդը լեցուցած էր եկեղեցին եւ փո– ղոցը: Պատարագիչն էր կաթող. պատ – ուիրակը, որուն կը սպասաւորէին երկու քահանաներ: Ժողովուրդը օրինակելի կարգապահութեամբ կը հետեւէր արարո– ղութեանց: «Հայր Մեր»ի առեն Սերովբէ Ծ. Վ. դարձեալ քարոզելով պարզեց Հայ. եկեղեցւոյ դերը մեր պատմութեան ըն – թացքին եւ մինչեւ այսօր, իբրեւ ամուր բերդը ազգապահպանման: Թելադրեց ա – նոր չուրջը հաւաքուիլ մէկդի դնելով քա– ղաքական եւ այլ տարակարծութիւնները:

Ցաւարտ պատարագին կատարուեցաւ հոգեհանգստեան մասնաւոր արարողու – թիւն, եկեղեցւոյ հինութեան սատարող – ներու եւ նուիրատուներու ննջեցեալնե – րու համար:

Այս առթիւ առաջին անգամ ըլլալով Հայ. եկեղեցւոյ դմայլելի արարողու – թեանց կ'ունկնդրէին Տրոմի նահանգա – պետը — ծերակուտականներ, Պ. Պ. Շարլ Սօվաժօն եւ Մարիուս Մուրէ (նախկին նախարար), երեսփոխանները Պ. Պ. Սիմօ– նէ եւ Վալապրէկ, Պ. Վաչէ՝ Պուր լէ Վալանսի քաղաքապետը, բուն Վալանսի քաղաքապետը եւ Տօքթ. Ալպէր առաջին խորհրդական, Պ. Բինէլլի՝ գաղութի նախագահ, Պ. Կէլրա Գրիներ (ընդհ. գա– ղախող): Ներկայ էին նոյնպէս զինուո – րական եւ ոստիկանական հրամանատար – ներ, հանրօգուտ հինութեանց ներկայա – ցուցիչներ: Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ կողմէ Հ. Պապեան, բողոքական եկեղե – ցւոյ կողմէ պատուելի Աբրահամեան, Ֆը– րանսական բողոքական եկեղեցւոյ կողմէ պատուելի Անտրէ Ռուվէրան, տեղական բոլոր թերթերու ներկայացուցիչները եւ ուրիշ պաշտօնական անձնաւորութիւն – ներ:

Ժամը 13էը երբ արարողութիւնները լը– րացան ու բոլոր հիւրերը եւ Ազգ. Միու – թիւնը հաւաքուեցան քաղաքապետական սրահ մը ուր փառաբանուեցաւ Ֆրանքեւ – հայկական բարեկամութիւնը: Այս առ – թիւ խօսք առին կաթող. պատուիրակը, որուն ճառը թարգմանուեցաւ Հ. Պապ – եանի կողմէ: Քաղաքապետը վերյիշեց մեր սիրելի Փրէսանսէն որ հայկ. դատը պաշտպանած էր միեւնոյն սրահին մէջ: Երեսփոխան Սովաժօն յորդորեց վառ պա– հել Ֆրանքեւհայկական բարեկամութիւ – նը: Նահանգապետը ջերմապէս գովեց հայ գաղութին համերաշխութիւնը չինու– թեան առթիւ եւ յոյսի խորհրդանշան մը նկատեց եկեղեցին:

Պ. Մուրէ ճաղկեց կարմիր Սուլթանին ջարդերը՝ քրիստոնեայ քաղաքակրթու – թեան արեւելեան ներկայացուցիչներուն դէմ, քաղաքականութիւն մը որմէ սերած ենք բոլորս, ինչ կարծիք ալ ունենանք: Ցիշեց թէ Հայերը տիրական դիրք մը գրաւած են իրենց աշխատութեամբ, բա– րոյականով, իմացականութեամբ եւ ի – րենց զաւակներուն դաստիարակու – թեամբ: «Դուք գտաք միջոցը մեր հա – մակրութիւնը եւ հիացումը գրաւելու: Դուք այսօր բարեկամներ էք, զոր ծա– հաւատացած էիք:

— Այո, պատասխանեցի, անկեղծու – թեամբ այդ գաղափարը ես ալ ունեցայ:

— Ի՞նչ պատճառով:

Իրեն բացատրեցի անաստուածները նա – մակներուն դիրին, եւ Պ. Քոլմէնին ինծի ցոյց տուած պահարանին վրայ եղած դի– րերու նմանութիւնը:

Փուարօ Տօքթ. Լէյտնըրի դառնալով հարցուց:

— –Ուրեմն, նմանութի՞ւն մը դաեր էիք այդ դիրերուն մէջեւ:

Տօքթ. Լէյտնըր դլուխը ծռեց.

— Այո, կը խոստովանիմ, գրուածքը աւելի մանր էր եւ աւելի սեղմ. քան Լուի– գի ձեռագիրը որ սովորաբար խոշոր է եւ իրարմէ հեռու: Բայց բազմաթիւ դիրեր նոյն ձեւով կազմուած էին: Ցոյց տամ ձեզի:

Հաղուստին ներսի մէկ գրպանէն քանի մը նամակ հանեց եւ հատ մը դառնալով Փուարոյի երկարեց: Կնոջը կողմէ իրեն գրուած նամակ մըն էր: Փուարօ զայն ուշադրութեամբ բաղդատեց անստորա – գիր նամակներուն հետ:

— Արդարեւ, մրմնջեց... երկուքին ալ U եւ է դիրերը իրարու կը նմանին: Գրա – ճանաչութեան մէջ մասնագէտ մը չեմ, եւ պիտի չհամարձակիմ վճիռ արձակել (ար– դէն չեմ տեսած երկու գրաճանաչներ ո – րոնք որեւէ կէտի վրայ համաձայն ըլլան իրարու): Բայց այժմէն իսկ կրնամ յայ– տարարել թէ երկու ձեռագիրներու միջեւ եղած նմանութիւնը յայտնապէս աչքի կը զարնէ: Հաւանական է որ բոլորն ալ գր– ուած են միեւնոյն անձին կողմէ: Սակայն ոչ մէկ բան ստոյգ է որ չհաստատենք եզ– րակացնել առանց ապացոյցի:

Իր աթոռին յենարանին կռթնելով ա – ւելցուց. մտածկոտ:

— Երեք ենթադրութիւն կարելի է ընել: Առաջին ձեռագիրներուն նմանութիւնը պարզ զուգադիպութիւն մըն է: Երկրորդ՝ այս սպառնական նամակները գրուած են Տիկին Լէյտնըրի կողմէ մեզի անծանօթ պատճառով մը: Եւ կամ երրորդ՝ ուրիշ մէկուն կողմէ որ դիտմամբ կեղծած է Տի– կին Լէյտնըրի ձեռագիրը: Ի՞նչ նպա – տակով, չեմ կրնար որոշել: Ամէն պա – րագայի մէջ այս երեք ենթադրութիւննե– րէն մէկը ճիշդ ըլլալու է:

Վայրկեան մը մտածեց, յետոյ Տօքթ. Լէյտնըրի դառնալով հարցուց, միշտ մտաղրաղ:

— Երբ կասկածեցաք Տիկին Լէյտնըրէն թէ այս նամակներուն հեղինակը ինքն է, ի՞նչ մտածեցիք:

Տօքթորը գլուխը չարժեց:

— Մտքէս վանեցի այդ հրէչային գա – դափարը:

— Բացատրութիւն մը փնտռեցի՞ք:

— Ինքնիրենս ըսի թէ արդեօք կնոջս կսկծալի անցեալը քիչ մը չէ ակարացու – ցած իր ուղեղը: Ենթադրեցի թէ կրնայ ըլլալ որ նամակները գրած ըլլայ անգիտակ – ցաբար:

Հաւանական վարկած մը, այնպէս չէ՞, հարցուց խօսքը Տօքթ. Լէյլէի ուղղելով:

Այս վերջինը քիթ – բերան ըրաւ եւ տարտամ պատասխան մը տուաւ.

— Ամէն բան կարելի է սպասել մարդ – կային ուղեղէն:

Ցետոյ նշանակալից ակնարկ մը նետեց Փուարոյի, որ կարծես իր թելադրու – թեան հետեւելով չարունակեց.

— Այս նամակները չահեկան են, պէտք չէ հոդ կանգ առնենք: Ըստ իս երեք լու – ծում կայ:

(Շար.)

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ
Ի ՆՊԱՍՏ ԸՆԴՈՒՆԱԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ, 15 Նոյ. (Ցառաջ).— Ցա – կոբ Օշականի «Ծակ Պատուկ»ի դատական երեկոյթէն վերջ, Խարբերդի «Եփրատ» Հայր. Միութիւնը տուաւ պեղարուեստա – կան երեկոյթ մը, երէկ, ի նպաստ անոք եւ ընդունակ ուսանողներու: Ինքնին դե – ղեցիկ ձեռնարկ մը որ արժանի էր անվե – րապահ աջակցութեան: Ատով մենք հա – ղորդած կ'ըլլանք բարոյական կայծ մը տղոց որ, մեղուաջան աչխատանքով կ'ամ – բարեն գիտութեանց եւ ուսման չորը՝ ye– ղին եւ անոր անմահ մշակոյթին համար:

«Քլիւպ»ի սրահը լեցուած էր գրեթէ միայն երկսեռ երիտասարդութեամբ: Ցաւալի էր որ մեծերը չէին եկած քաջա – լերելու այս ազդօգուտ եւ օրինակելի ձեռ– նարկը:

Նախագահը, Գ. Փիլիկեան, բանալով երեկոյթը, ըսաւ.— «Ինձի համար հաւա– սար արժէք ունին բոլոր Հայը. Միու – թիւնները՝ ինչ անուն ալ կրեն, էականը՝ խօսքին աւելի, գործն է: Վստահ ենք որ «Եփրատ» Միութիւնը պիտի արդարացնէ իր վրայ դրուած յոյսերը»: Ցետոյ, խօս– քըն ուղղելով երկսեռ երիտասարդու – թեան, չարունակեց.— Կը մեղադրէք հին սերունդը որ, առաջին աչխարհամարտի ահաւոր սպանդին, քանի մը այրուզէնի առջեւն ինկած, մահուան գնաց. մենք ցաւով կը նկատենք որ դուք, առանց այ– րուզէնի, բռնած էք այլասերման կորս – տարեր ճանապարհը...: Ետ կեցէք, կանգ առէք, տղաք, որպէսզի նահատակներու աչքերը, կայենի աչքին պէս, չուղղուին ձեր վրայ եւ չհալածեն ձեզ»:

Երեկոյթը տուաւ պեղարուեստական քաղցր վայելք մը՝ հակառակ իր համեստ բովանդակութեան, դաչնակ, մեներգ ու արտասանութիւն ստեղծեցին տաքուկ մթնոլորտ մը որ հայութիւն կը բուրէր...: Դաչնակի վրայ քանիցս նուագեց Տիկին Մկրտիչեան, մեներգեցին՝ Օր. Արզու – մանեան (սիրուն Մանուչակ) եւ Օր. Սա– դաեան (Բլբուլը), արտասանեցին՝ Օր. Կօչկարեան եւ Ս. Սարգսեան որ կեանքի վերակոչեց Սիամանթօն:

ներ: Ուրախ ենք որ կրնաք պահել յիչա– տակը ձեր հայրենիքին եւ պիտէք թէ պատ էք ուրիչ հայրենիք մը որ ձեզ ի – րեններէն կը նկատէ»:

Ազգ. Միութեան նախագահ Պ. Ան – տոնեան փակեց այս հանդիսաւոր ցոյցը, չնորհակալութիւն յայտնելով ազատա – տենչ եւ ասպնջական Ֆրանսայի որ մեզ ազատօրէն կ'արտօնէ մեր լեզուով խօսիլ եւ մեր տան մէջ աղօթել:

ԼԵՒՈՆ Տ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՄՄԲ.— Ցաջորդով՝ ուրիշ տեղեկու – թիւններ տեղական թերթերէն:

Ցետոյ խօսք առաւ օրուան բանախօսը, Ա. Քէօսէեան՝ յանուն «Եփրատ» Միու – թեան.— «Կարգ մը փոքրագի անհատներ քանդեցին Հայր. Միութիւններն ու պատ – ճառ դարձան՝ որ փակուին դպրոցները: Սակայն, խումբ մը եռանդուն երիտա – սարդներ աչխատանքի լծուեցան վերջ տալու համար անկերպարան վիճակի մը որմէ չարիք միայն կրնար ծնիլ:— Այ – սօր, նորակազմ «Եփրատ»ը պատրաստ է ստանձնելու ամէն զոհողութիւն՝ եթէ դուք զօրավիգ հանդիսանաք իրեն: Պատ – րաստ ենք եղբայրօրէն օգնելու այն ըն – դունակ ուսանողներուն որ զուրկ են նիւ – թական միջոցներէ: Մեր գլխաւոր նպա – տակն է կազմել միջհայրենակցականամար – մին մը որ լաւ հիմերու վրայ դնէ կրթա – կան գործը: Կը դիմենք ձեզի, հայրենա – կիցներ, որ աջակցիք մեզի՝ նիւթապէս եւ բարոյապէս: Ձեր ձեռքով իսկ ապագ – այ հայնացման ճամբուն մի դնէք ձեր զա – ւակները: Աջակցեցէք մեզի՝ եթէ կ'ուզէք որ մեր նպատակը պսակուի յաջողու – թեամբ»:

Նոր Սերունդի Ս. Լուի թատերախում– բը բեմադրեց զաւեշտ մը — «Սամաթիա – յի Աբիկ աղան» — որուն գլխաւոր դեր – կատարներն էին՝ եղբայր ու քոյր Կօչ – կարեաններ: Պ. Կօչկարեան օժտուած զաւեշտարան մըն է որ կրցաւ ստեղծել զուարթ մթնոլորտ մը՝ խաղի ամբողջ տեւողութեան:

× Ջերմապէս գնահատելի է «Եփրատ»ի առաջադրած հիմնական նպատակը,— Լաւ հիմերու վրայ դնել կրթական գոր – ծը ...:

Արդարեւ, աւելի քան կսկծալի է պատ– կերը կրթական վիճակին որուն՝ մօտիկէն վերահասու ըլլալու դժբախտութիւնն ու– նինք...: Կը դառնուինք սկիզբը յորձանու– տի մը որմէ պէտք է խոյս տալ դերմարդ– կային ճիգով՝ քանի դեռ ուժ ու գիտակ– ցութիւն ունինք...: Ոչինչ այնքան հրա– մայական է, Հայեր, որքան հայապահա – կան ուսումը նորահաս սերունդին... Հաւատացէք կ'ըսեմ, թաց աչքերով, ազդ. ոդիի մխացող կրակով, որ կորսուաբեր ջուրերը կը բարձրանան սպառնալից ու ահաւոր... փութացէք՝ քանի ուշ չէ:

Օր մը, 12 տարեկան մանչուկի մը կը հարցնէի թէ հայերէն դասագիրք ունի՞. —Ն՛օ, պատասխանեց երկրորդ անգամ: Երեք անգամ կրկնել տուի.—

= Ոչ, պարոն, չունիմ...

Գոհունակութիւն մը ջերմացուց հոգիս. կարողացած էի իր մանկական չրթներէն խլել Մերօպեան աստուածաչունչ բար – բառէն չոր մը, կայծ մը որ կրնայ, մօ – տաւոր ապագային, կրակի վերածուիլ: Ուրիշ առթիով մը, Ֆրանսերէն հետեւեալ հարցումն իրարու, հայերէնով փոխարի– նեցին.— Ի՞նչ է այս բառը: Հոգիիդ թե– լերը կը թրթռան երբ Ա, Բ, Գ ճչգրիտ արտասանել կուտաս եօթը տարեկանման– կիկի մը: Ուրախ ես երբ f էստաւիէն կամ կաստաւիէն չգանակի կը վերածես եւ »ինչու քի»ն՝ որովհետեւ...:

Գոհ ես՝ երբ ճիպերդ արդիւնաբեր կը դառնան ու փոխանակ բառի մը, հարցու– միդ ի պատասխան լման խօսք մը կը սառնաս: Մեծ մասով կէտադրութեան մասին անգամ գաղափար չունին:

Եւ դեռ ինչեր որ կրնան նիւթ դառնալ երկարաշունչ յօդուածներու:

Պաղատագին կը խնդրենք ձեզմէ հայ – րենակիցներ, մէկդի դրէք ձեր պզտիկ հաչիւները եւ մէկ ճակատ կազմեցէք կր– թական գետնի վրայ, հասարակաց թըշ – նամիին դէմ, որ ձուլման վտանգն է, յանուն ձեր զաւակներու փրկութեան գործին:

Ուժ ու թիկունք հանդիսացէք անյապաղ «Եփրատ»ներու, որպէսզի հոսանքը չտա– նի ջրաղացը եւ չմարի ցեղին արեւը...:

ՎԱՀՐԱՄ ՄԻՍԹԻՔ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

Փուարօ զայն կը դիտէր այնպէս, ինչ – պէս կատուն որ մուկին ծակը, պատրաստ ցատկելու անմիջապէս որ անասնիկը երե– ւայ:

— –Ուրեմն, ի՞նչ կը կարծէիք, հար – ցուց:

— Ձեմ դիտեր... չեմ դիտեր...

— Բայց, այո, դիտէիք: Նոյնիսկ կա – տարելապէս դիտէիք, թերեւս կրնամ ձե– զի օգնել: Ըսէք ինծի եթէ կը սխալիմ, Տօքթ. Լէյտնըր չէի՞ք կասկածեր որ այդ նամակները գրողը ձեր կինը ինքն է:

Ի՞նչ պիտի պատասխաներ: Փուարօ չատ ճիշդ դուշակած էր:

Ձեռքը բարձրացնելով, կարծես գթու – թիւն կը հայցէր, Տօքթ. Լէյտնըր կը խոս– տովանէր իր անձկութիւնը:

Սիրտս հանգստացաւ: Ուրեմն իմ են – թադրութիւնս ճիշդ էր: Ցիշեցի որ ինչ տարօրինակ ձեւով մը Տօքթ. Լէյտնըր ինծի հարցուցած էր թէ ինչ կը մտածէի այս բոլորի մասին: Գլուխս չարժեցի մտածկոտ եւ յանկարծ դիտեցի որ Փուա– րոյի աչքը վրաս կը յառէր:

— Դուք ալ, Օրիորդ, դուք ալ այնպէս հաւատացած էիք:

— Այո, պատասխանեցի, անկեղծու – թեամբ այդ գաղափարը ես ալ ունեցայ:

— Ի՞նչ պատճառով:

Իրեն բացատրեցի անաստուածները նա – մակներուն դիրին, եւ Պ. Քոլմէնին ինծի ցոյց տուած պահարանին վրայ եղած դի– րերու նմանութիւնը:

Փուարօ Տօքթ. Լէյտնըրի դառնալով հարցուց:

— –Ուրեմն, նմանութի՞ւն մը դաեր էիք այդ դիրերուն մէջեւ:

Տօքթ. Լէյտնըր դլուխը ծռեց.

— Այո, կը խոստովանիմ, գրուածքը աւելի մանր էր եւ աւելի սեղմ. քան Լուի– գի ձեռագիրը որ սովորաբար խոշոր է եւ իրարմէ հեռու: Բայց բազմաթիւ դիրեր նոյն ձեւով կազմուած էին: Ցոյց տամ ձեզի:

Հաղուստին ներսի մէկ գրպանէն քանի մը նամակ հանեց եւ հատ մը դառնալով Փուարոյի երկարեց: Կնոջը կողմէ իրեն գրուած նամակ մըն էր: Փուարօ զայն ուշադրութեամբ բաղդատեց անստորա – գիր նամակներուն հետ:

— Արդարեւ, մրմնջեց... երկուքին ալ U եւ է դիրերը իրարու կը նմանին: Գրա – ճանաչութեան մէջ մասնագէտ մը չեմ, եւ պիտի չհամարձակիմ վճիռ արձակել (ար– դէն չեմ տեսած երկու գրաճանաչներ ո – րոնք որեւէ կէտի վրայ համաձայն ըլլան իրարու): Բայց այժմէն իսկ կրնամ յայ– տարարել թէ երկու ձեռագիրներու միջեւ եղած նմանութիւնը յայտնապէս աչքի կը զարնէ: Հաւանական է որ բոլորն ալ գր– ուած են միեւնոյն անձին կողմէ: Սակայն ոչ մէկ բան ստոյգ է որ չհաստատենք եզ– րակացնել առանց ապացոյցի:

Իր աթոռին յենարանին կռթնելով ա – ւելցուց. մտածկոտ:

— Երեք ենթադրութիւն կարելի է ընել: Առաջին ձեռագիրներուն նմանութիւնը պարզ զուգադիպութիւն մըն է: Երկրորդ՝ այս սպառնական նամակները գրուած են Տիկին Լէյտնըրի կողմէ մեզի անծանօթ պատճառով մը: Եւ կամ երրորդ՝ ուրիշ մէկուն կողմէ որ դիտմամբ կեղծած է Տի– կին Լէյտնըրի ձեռագիրը: Ի՞նչ նպա – տակով, չեմ կրնար որոշել: Ամէն պա – րագայի մէջ այս երեք ենթադրութիւննե– րէն մէկը ճիշդ ըլլալու է:

Վայրկեան մը մտածեց, յետոյ Տօքթ. Լէյտնըրի դառնալով հարցուց, միշտ մտաղրաղ:

— Երբ կասկածեցաք Տիկին Լէյտնըրէն թէ այս նամակներուն հեղինակը ինքն է, ի՞նչ մտածեցիք:

Տօքթորը գլուխը չարժեց:

— Մտքէս վանեցի այդ հրէչային գա – դափարը:

— Բացատրութիւն մը փնտռեցի՞ք:

— Ինքնիրենս ըսի թէ արդեօք կնոջս կսկծալի անցեալը քիչ մը չէ ակարացու – ցած իր ուղեղը: Ենթադրեցի թէ կրնայ ըլլալ որ նամակները գրած ըլլայ անգիտակ – ցաբար:

Հաւանական վարկած մը, այնպէս չէ՞, հարցուց խօսքը Տօքթ. Լէյլէի ուղղելով:

Այս վերջինը քիթ – բերան ըրաւ եւ տարտամ պատասխան մը տուաւ.

— Ամէն բան կարելի է սպասել մարդ – կային ուղեղէն:

Ցետոյ նշանակալից ակնարկ մը նետեց Փուարոյի, որ կարծես իր թելադրու – թեան հետեւելով չարունակեց.

— Այս նամակները չահեկան են, պէտք չէ հոդ կանգ առնենք: Ըստ իս երեք լու – ծում կայ:

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԻՍՏՐԻՈՑ հաշտութեան դաշնագրին կնքուելը փութացնելու համար արեւմտահայ երեք պատուիրակները նոր ծանուցա – կով մը ուղղեցին Թ. Մխիթեան: Այս առթիւ դիտել կուտան թէ մինակ արդէօքը Թ. Մխիթեանն է որ ամլութեան դատա – պարտեց 261 ժողովներ: Երեքը, միասին նոր ծրագիրը մը կ'առաջարկեն, բացորոշ պատասխան պահանջելով: Երեքն ալ 0 – դոյական 31ին նոր ժողովի մը հրաւիրած էին Թ. Մխիթեանը, բայց այս վերջինը մերժեց:— Աստրիոյ արտաքին նախա – րար նշանակուեցաւ նախորդ վարչապե – տը, Տոքթ. Ֆիկլ:

ԳՐԱՆՍԱՑԻ քաղաքապետներու համա – դումարը երէկ թափոր մը կազմած էր եմտական պաշտօնատուն երթալու եւ կարգ մը բողոքներ ներկայացնելու հա – մար:

ՄԱՐԱՆԵՐՈՒ արշաւանք մը սկսած է եղիպտոսի վրայ, 15 քիլոմեթր երկայ – նութեամբ եւ չորս քիլոմեթր լայնու – թեամբ:

ԿԱԹԻՆ ԳԻՆԸ երկու ֆրանք պիտի ա – ւելնայ Դեկտ. մէկէն սկսեալ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը յայտնեց թէ 400 ռազմական օդանաւ ունին այժմ, 13·000 սպաներով եւ դիւնուորներով: Մ. Նահանգները քսան միլիոն տոլար պիտի ծախսեն, ծովային եւ օդանաւային խարխխներու յարդար – ման համար:

ՄՇՈՒԸ մէկ կը չարունակուի փա – րիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, խան – դարելով օդանաւային երթեւեկը:

ԻՍՐԱՑԷԼԻ ԴԻՄ պարսաւանքի բանա – ձեւ մը քուէարկեց Ազգաժողովին Ապա – հովութեան խորհուրդը, Յորդանանի վերջին դէպքերուն առթիւ:

ԼՈՋԱՆԻ պատժական դատարանը Նոյ· 17ին երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց նախկին ատամնաբոյժ մը՝ Եօթանասնամեայ Մ. Թնկրեանը որ իր հայ կինը՝ երեսի վրայ ձգելով փախած էր Զուիցերիայէն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Վար – դանոյշ Քէօսէեան եւ զաւակը՝ Պ. Հրանդ Քէօսէեան իրենց խորին չնորհակալու – թիւնները կը յայտնեն բոլոր Սեւռանի հայութեան, Կապ. Խաչի մասնաճիւղին, Ոսկերչայ ընկերակցութեան, Սամաթիոյ Հայր. Միութեան եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ դրաւոր, իրենց ցաւակցու – թիւնը յայտնեցին ողբացեալ ՎԱՀՐԱՄ ՔԷՕՍԷԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Ս. Պէն – կոյեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Կարապետեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն, Հ. Ց. Դ. Տէրունի կամիւէին, Հայ Կամ. եւ Մար – տիկիներու Միութեան, Խարբերդցիներու Հայր. Միութեան եւ բոլոր անոնց որ ներ – կայ եղան իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր և աներհօր, ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊԷՆԿՈՑԵԱՆի յու – ղարկաւորութեան:

Այս առթիւ ընկեր Մովսէս Կարապետ – եան հազար ֆր. կը նուիրէ «Ծառայ»ի բարգաւաճման համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.—Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մաս – նաճիւղը չնորհակալութեամբ առած է ընկեր Գառնիկ Առաքելեանի տիկնոջը Մարի Առաքելեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք Լիոնի Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կամիւէին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ առա – ցած Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Փափազ – եանէ, Տէր եւ Տիկ. Պ. Քիւլէկեանէ եւ Տէր եւ Տիկին Գալայճեանէ 500ական ֆր. փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկին եղի – սաբէթ Բարսեղեանի մահուան առթիւ:

ՅԱԽԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սեւ – ռանի մասնաճիւղի բոլոր ընկերուհիները իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկերուհի այրի տիկին Վարդա – նուշ Քէօսէեանի եւ Պ. Հրանդ Քէօսէեանի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՔԷՕՍԷԵԱՆի մահուան առթիւ: Շնորհա – կալութիւն նաեւ փոխան ծաղկեպսակի ե – ղած նուէրներուն համար:

Հ. Բ. Ը. Բ. ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 17·30ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 19ա, ռիւ Վանքիւր, Մարսէյլ:

Կը խօսի Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ «Ո՞ւր է արդի Հայ բանաս – տեղծութիւնը»: Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
ԱՈՒՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Առնուվիլի «Վար – դան» ենթակոմիտէի և մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղերուն:

Ճոխ յայտագրով:

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գի – շեր: Կալմանի սրահը (Առնուվիլի կայա – րանին դիմաց):

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՋՊՈՒՐՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Նորակազմ Նոր Սերունդի երգչախում – բը իր մասնակցութիւնը կը բերէ ղեկա – վարութեամբ ընկ. Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի:

Զաւեշտ մը, Նոր Սերունդի սիրողներու կողմէ: Նոյնպէս արտասանութիւն, մե – ներգ եւ նուագ:

Առատ ուտելիք եւ խմիչք ժողովրդա – կան դիներով:

Գարերու համար ընտիր նուագախումբ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Հանրակառք Փորթ տը լա Շափելէն թիւ 268, ամէն քառորդ ժամ, իջնել Առնուվիլ է Կոնէս, չորեկառք կառ. ռիւ Նորէն ժամը 2·15:

ՍԻՆԹ ԷթիԷնի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Անտոք» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

Այս կիրակի ժամը 20ին, ռիւ Փիէր Քիւրիի ծանօթ սրահը:

Կը նախագահէ ընկ. Տ. ՋԼՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատկերներ եւ զաւեշտ մը, մանուկներու խումբին կողմէ:

Մուտքը ազատ է:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարու – ժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին:

Այս չաբաթ ժամը 20·30ին, մինչեւ առ – աւան երեք, Օթէլ տը Ֆրանսի մէջ, (նախկին ճերմակ սրճարանին սրահը):

Կը նախագահէ ընկ. Խ. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Կը խօսին ընկեր Ա. ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, սիրա – յօժար մասնակցութեամբ դաշնակահա – րուհի Օր. Սաթենիկ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆի (Լիոնի երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ նոր Սերունդէն Պ. Գուլակսզեանի եւ Պ. Փ. Մուսեկեանի (ջութակ), Պ. Միհայէլ Մի – հայէլեան (քլառինէտ): Երգ, արտասա – նութիւն, եւրոպական պարեր:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾԷՍՈՎ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ռատիօ վատիկանէն, այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 10ին: Կարճ ալիք 31·41, 25 եւ 19 մեթրի վրայ:

Ի ՊԱՏԻՒ ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ

Լիոն.— Այս կիրակի ժամը 1·30ին Քառիյոն Շամփէթրըի մէջ (Սէն Քլէռ) ճաշ մը պիտի տրուի ի պատիւ կաթող· պատուիրակ Ծ. Վարդ. Մանուկեանի, նախաձեռնութեամբ Եկեղեցւոյն միու – թեան եւ Ազգ. Միութեան: Սիրով կը հր – աւիրուին փափաքողները:

Ճաշարանը կը գոնուի 8 թիւ Թրոլի – պիւսի վերջին կայարանը:

ԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Ֆրանսահայ Իրեր – ցգնուրեան Միութեան կողմէ:

Շաբաթ, 12 Դեկտ., ժամը 21էն մին – չեւ լոյս, Պուա Քոլոմպի քաղաքապե – տարանի սրահին մէջ: 2 ռիւ էքիէն տ'Օրվ կայարանին մօտ: (Մէն Լազարի կայարա – նէն 7 վայրկեան):

Կը նախագահէ Պուա Քոլոմպի քաղա – քապետը՝

Mr. Emile Tricon

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Վիէն.— Աստուածաշունչի աչխար – հաբարի թարգմանութեան հարիւրամեայ յոբելեանի առթիւ, պիտի բանախօսէ, փրոֆէսոր Գ. Խայիկեան «Աստուածա – շունչին դերը հայկ. կեանքին ու մշակոյ – թին մէջ» նիւթին վրայ, 11 ռիւ տէ Քլէռի Ֆրանս. Եղբայրութեան սրահին մէջ, այս չաբաթ ժամը 20ին:

Մուտքը ազատ է:

Imp Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ. Յ. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր· Կոմիտէն բացառիկ ընդհ· ժողովի կը հր – աւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկեր – ները, այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ:

ՆԵՐԿԱՑ Կ'ԵԼԼԱՑ ԸՆԿ· ԴՐՕ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՅՑ

Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբը՝ կազմակերպած է Ճիչատակի այց մը, Փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը, մեր մեծ ըն – կերներ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՌՈՒԲԻՆԻ եւ ԽԱՏԻՍԵԱՆի շիրմներուն, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իսկ ժամը 4էն 6, ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ սրահի մը մէջ: Ցարգանքի արտայայտութիւն, պիտի խօսին կարգ մը ընկերներ:

Նաեւ օրուան պատշաճ արտասանու – թիւն եւ երգ:

Le Rallye Gambetta. 93, Ave. Gambetta

Հաւաքուիլ մեթրօ Կամպէթա, գերեզ – մանատան առջեւ, Կամպէթա դրան մօտ:

Սիրով կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շր – ջանի մեր ընկերներն ու համակիրները:

Ծախսերու մասնակցութիւն:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Տէսինի Վասպու – րական Հայր. Միութեան, մասնակցու – թեամբ Կրօն. Ընկերակցութեան:

Նուիրուած ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿի մահ – ուան 45 եւ կաթողիկոսութեան 60 ամ – եակի:

Այս չաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին Տէ – սինի Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Պատուոյ նախագահութեամբ Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մաճուկեանի: Կը բանախօսէ Պ. Յակոբ Վարժապետեան:

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ Տի – կին Ա. Պօյաճեան, Օր. Սէտէֆեան, Օր. Է. Մարկոսեան: Մուտքը ազատ է

ՅԵՐԵԿՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գի – շեր, Յոյներուն սրահը (ռիւ Պոնֆուա, 5)

Գեղարուեստական մրցում մը չոր – ջանների միջեւ, Ա. Հանդիսացող մաս – նաճիւղը կը ստանայ Մխիթեան արծաթ – եայ բաժակը: Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջականերու երիտասարդութիւնը:

Մուտքը ազատ է:

× Նոյն առտուն միեւնոյն սրահին մէջ Ներկայացուչական ժողով: Շրջաններէն եկողները փեռաչէն թիւ 26 օթօքարը առ – նելով կ'իջնեն Փլաս տիւ Փոն, ուր պիտի սպասեն ընկերները:

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին, ի նպաստ իր զպրոցին:

Այս կիրակի ժամը 15ին:

Կը նախագահէ ընկերուհի Ա. ԹԱԴԷՈՍ – ԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մաս – նակցութեամբ (Օր. Օր. Պէնկեան, Դաշ – նակեան, Պարսամեան, Պեհոեան եւ Դա – ւիթեան, Պ. Պ. Պօղոսեան, Գարակէօզ – եան, Տէրտէրեան եւ անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի:

Այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ ռիւ Նօրմ սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի:

Կը խօսի ընկեր ԱՐԼԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ Նիւթ՝ «Ռուբէնի Ցուչերը»:

Կը հրաւիրուին հասարակութիւնը եւ մանաւանդ երիտասարդական կազմակեր – պութիւնները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կեսարիոյ եւ չրջանի բոլոր հայրե – նակիցներուն փափաքով այս կիրակի պե – տի կատարուի հոգեհանդստեան պաշտօն 1896ի ղէպքի զոհերուն, 1915ին կեսարիոյ մէջ կախաղան բարձրացող 52 հայրենա – կիցներուն եւ կեսարիոյ չրջանի բոլոր նահատակուածներու յիչատակին:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ այս արարողութեան յար – գելու համար մեր նահատակներուն նուի – րական յիչատակը:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ընկ. կարօ ենթակոմիտէն, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3·30ին: Համագասպ խումբը այս չաբաթ ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղիները: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէին ներկայացուցիչները:

Հ. Ց. Դ. ՓՈՓՈՐիկ խումբի դասախօ – սութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ տը լա Մէռի, Սէն Միւլփիս: Կը խօսի ընկեր Ս. Թորոսեան: Նիւթ՝ «Ընկերվա – րական չարժումները եւ Հ. Ց. Դաշնակ – ցութիւնը»: Կը հրաւիրուին չրջանի ըն – կերները:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այսօր ուրբաթ ժամը 9ին, Քաֆէ տը լա Մէռի, Փլաս սէն Միւլփիս:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտ – տոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կի – րակի ժամը 15·30ին, սովորական հաւա – քատեղին: Ներկայանալ անդամատուրե – րով:

ԿԱՐՏԱՆ.— Հ. Ց. Դ. Նիկոլ Դուման խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին «Գեղունի» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը ներկայ ըլլալ Մանուկներու Օրուան հան – դէսի յանձնախումբի ժողովին, այս եր – կուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը:

Կ. ԽԱՉԻ ՕԳՆ. Մարմնի (Փարիզահայ Տիկ. Միութիւն) ընդհ. ժողովը այս չա – բաթ ժամը 15ին, իր կեդրոնատեղիին մէջ, 15 ռիւ ժան Կուժօն, Փարիզ: Օրա – կարգ.— 1. Զեկուցում վարչութեան նիւ – թական եւ բարոյական գործունէութեան: — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՏԱՐՕՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Բոլոր Տարօն – Տուրուբերանցիներուն)

ԷՔՐՐՆ (Մ. Նահանդները).— Հայրենա – կիցներ, տարիներ առաջ Մխիթեանս մէկ պատգամ. ժողովը որոշած էր Տարօնի ամբողջական պատմութիւնը գրի առնել տալ: Շարք մը դժուարութիւններ անկա – րելի դարձուցին որ այդ չատ ցանկալի որոշումը իրականանայ:

Մխիթեանս 28րդ պատմգ. ժողովը, որ գումարուեցաւ 1953 Յուլիսին, Քանատա – յի Սէնթ Քէթրինս քաղաքին մէջ, անդամ մը եւս գրաւեցաւ պատմութեան հրատա – րակութեան խնդրով եւ բարեփոխեցնախա – կին որոշումը: Այսպէս, փոխանակ Տա – րօնի ամբողջական պատմութեան, գրի պիտի առնուի միայն վերջին հարիւրամ – եակի պատմութիւնը:

Կեդր. վարչութիւնը ձեռնարկած է այս բարեփոխուած որոշումի գործադրու – թեան: Նշանակած ենք ամբողջական կամ մը հետեւեալ հայրենակիցներէ, կարօ Սասունի (Պէյրութ), Տոքթ. Ա. Ր – մինակ Ալիխանեան (Նիւ Եորք) եւ Սմբատ Շահնազարեան (Լօս Անճըլէս): Ամբա – ղչական կազմի երկու անդամներու եւ մեր հաւանութեամբ ամբողջական ընտ – րեցինք կարօ Սասունին:

Կը խնդրենք մեր բոլոր հայրենակիցնե – րէն, մասնաւորաբար մտաւորականնե – րէն, որ մեզի ղրկեն իրենց քով գտնուած յուչերը, կենսագրականները, նկարները, հեռլեն, որոնք առաղձը պիտի կազմեն Տարօն Տուրուբերանի հարիւրամեակի պատմութեան: (կնիք)

Նիւթերը ղրկել հետեւեալ երկու հաս – ցէներուն:

Patriotic Union of Daron Dourouperan
Central Commitee, P. O. Box 481
Akron, OHIO U.S.A.

×

G. Sassouni, 119, Rue Salim Bostany
Beyrouth - LIBAN

ՎԱՒԱՆՍ.— Նորաչէն եկեղեցւոյ ի նը – պաստ սարքուած վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը.— 5255 (ննջեցեան), 2730 (անթելի գործիք մը), 3777 (հեծե – լանիւ մը), 2758 (ժամացոյց մը):

Ձանազան պարգեւները չահած են հե – տեւեալ թիւերը.— 2535 5271 3460 1581 1545 4240 1162 3132 5012 3431 5138 3459 3711 1457 4129 3761 2961 3017 2789 1595 1766 2626 2798 2822 5094 3762 3036 1475 1557 5024 2674 2597 3471 3716 3467 1030 3316 1850 3530 1519 3509 4133 5032 1502 4990 3165 2702 2275 2546:

Դիմել Պ. Ժ. Անտոնեանի՝

7, Place des Clencs, Valence (Drôme)

ՀԱՅՐԱՏԱՊԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300

Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI 28 NOVEMRBE 1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7230 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2641

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՇԻՒ ԿՐ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

•

Կուսակցական պայքարը, որ առժամապէս դադրած էր, վերսկսած է արուա – կարգ սասսկութեամբ, Թուրքիոյ երկու գլխաւոր հոսանքներուն միջեւ (Դեմոկրատ եւ Հալք)։

Բուռն տեսարաններ կը պարզուին ամէն օր, մամուլին, խորհրդարանին եւ հրապարակային ժողովներու մէջ։ Կիրքերը այնքան լարուած են որ, երբեմն բռունցքներ ալ կը ցցուին, փոխադարձաբար։

Այս բանաւոր եւ գրաւոր ճակատամարտին գլուխն անցած են կուսակցութեանց վարիչները, — հին եւ նոր վարչապետ – ներ, նախարարներ եւ ուրիշ երեւելիներ։

Օրուան իշխանաւորը, Ատնան Մենտերէս – ը, որ եւ է առիթ չի փախցներ, թուր – քերը, որ եւ է առիթ չի փախցներ, թուր – նաւոր նետեր արձակելու համար Իսմէթի եւ միւս անկեալներուն դէմ։ Ամէնաթէ – թեւ ակնարկ մը տեղի կուտայ բուռն յարձակողականի մը։

Բանական չհամարելով Ազգ. ժողովին բերը, Մենտերէս պատրաստ կը կանգնի քաղաքէ քաղաք, չնդալից ճառեր խօսելու եւ հակառակորդը սեւցնելու համար։

Երբեմն կ'ամփոփենք այդ ճառերը, դաղափար մը տալու համար անցուդարձին վրայ։ Բայց այդ ամփոփումները լրիւ չեն նոյնիսկ Պոլսոյ եւ Անգարայի թերթերուն մէջ։

Ըսել կ'ուզենք թէ կացութիւնը չատ աւելի բարդ է քան կ'երեւայ լրագրական հրապարակութիւններով։

Բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ այս ժիրը չատ աւելի սուր եւ թունաւոր համեմատութիւններ պիտի ստանայ, իբրեւ նախաբան յառաջիկայ ընտրութեանց։

Առեն մը ի վեր զեմոկրատ իշխանութիւնը կը յուզէ «Հալք»ի զեղծումներուն եւ հարստահարութեանց խնդիրը։

Վարչապետը եւ նախարարները հրապարակաւ կ'ամբաստանեն Իսմէթը եւ գործակիցները, թէ աւարի տուած են ազգին հարստութիւնները, մեծագումար գանձեր դիզելով։

Մօսքէն գործի անցնելով, կուսակցութիւնը որոշած է հաշիւ պահանջել Ազգ. ժողովին միջոցաւ եւ ետ առնել կողոպտուածները։

Կրնաք երեւակայել թէ ո՛ւր կրնայ յանդիլ այսպիսի հաշուեքննութիւն մը։

Երբեմն կը խօսուի նաեւ Ունեւորութեան Տուրքի մասին (Վարլըք), բայց ճարտասանական մարզանք է։

Այդ բարբարոսական հարստահարութեան գլխաւոր զոհերը եղան ոչ – Թուրքերը, 75 առ հարիւր։ Նոյն ինքն Պոլսոյ կաթուածահարի վերատեսուչին (ոչ – թիբրաար) վկայութեամբ։

Թուրքիոյ ո՞ր արդարամիտ կառավարութիւնը պիտի յանդգնէր ետ առնել այդ կողոպուտը եւ վերադարձնել տէրերուն...

Մինչ այս մինչ այն, կը չարունակուին երկու մեծ դատեր, մէկը՝ 167 համայնավարներու, միւսը՝ «Միլլէթ» կուսակցութեան դէմ։

Առ այժմ լրութիւն կը տիրէ առաջինի մասին։ Վերջին պահուն որոշեցին զանաւորութիւնը կատարել գոնփակ, թերեւս վախնալով չնդալից յայտնութիւններէ։

Երկրորդի մասին տեղեկութիւններ կը տրուին պարբերաբար, առանց ամբողջովին լուսաբանելու խնդիրը։

Յատկանշական պարագայ մը, այս առթիւ։

Ամբողջ բոլշեւիկեան մամուլին հետ, Փարիզի կարմիր պաշտօնաթերթն ալ, «Իւմանիթէ», առեն առեն կ'ողբայ որ Թուրքիան կը տգայ, կը հեռայ Ամերիկայի գիրկերու թաթին տակ։

Ինչո՞ւ իրաւ անցեր են։ Երէկ իրենք էին առնուու եւ խնամակալ, ուղեկից եւ պի – նակից—լման 25 տարի, այսօր ալ Ամերիկացիները։ Միշտ ի վնաս փոքր ազգերու։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ

•

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Մոսկուայի անթելը եշ. գիշեր հաղորդեց թէ Մ. Մխուէիւնը ծանուցագիրներ ուղղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, հաւանութիւն յայտնելով մասնակցիլ Զորսերու յառաջիկայ ժողովին, Պերլինի մէջ։

Այս ծանուցագիրները Մոսկուայի դեսպաններուն ղրկած էր արտաքին նախարարը Մոլոթով։ Բնագիրը պիտի հրապարակուէր երկու, ուրբաթ։

Աւելորդ է ըսել թէ լուրը մեծ տպաւորութիւն գործեց քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Այս առթիւ թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտնուին։

Ինչպէս կը յիշուի, Նոյ. 3ին Մ. Մխութիւնը կ'առաջարկէր երկու տեսակ ժողովներ գումարել, մէկը՝ հինգ պետութիւններու մասնակցութեամբ, հրաւիրելով կարմիր Չինաստանը, միւսը՝ չորս պետութիւններով, յատկապէս դերմանական հարցը քննելու համար։

Արեւմտեան պետութիւնները հաւաքաբար պատասխանելով, մերժեցին իրենք նախապայման ընդունիլ Հինգերու խորհրդաժողովը։

Այժմ կ'ենթադրուի թէ Մոսկուա փոխած է իր դիրքը, առ նուազն երկու պատճառներով։— 1. Խափանել եւրոպական բանակի դաշնագրին վաւերացումը, մասնաւորապէս Ֆրանսայի կողմէ։— 2. Փորձել այն տպաւորութիւնը թէ Մ. Մխութիւնը զանազան պայմաններ դնելով, կը խափանէ Զորսերու ժողովին գումարումը։

Անոնք որ այս ենթադրութիւնը կ'ընեն, կսպ մը կը տեսնեն Մոսկուայի այս նոր ձեռնարկին եւ Ֆրանսայի ներքին տագնապին միջեւ։ Աւելի բանդէտները կը կարծեն թէ Մ. Մխութիւնը կ'ուզէ դիւրացնել Լանիէլի դահլիճին անկումը, որպէսզի ջուրը ձգէ եւրոպական բանակի ծրագիրը։ Անոնց պատճառաբանութեամբ, եթէ Ֆրանսայի դահլիճը տապալի, Պ. Լանիէլ պիտի չկրնայ Պերմուտա երթալ յառաջիկայ շաբթու, խորհրդակցելու համար Այզընհաուըրի եւ Ջրչիլի հետ, եւ խորհրդաժողովը նորէն պիտի յետաձգուի։ Մոսկուա միշտ ընդդիմացած է այս խորհրդաժողովին, զայն համարելով նոր դաւ մը Մ. Մխութեան դէմ։

× *Մինչ այս մինչ այն, վիճաբանութիւնները կը չարունակուին միջազգային մամուլին մէջ, եւրոպական բանակի դաշնագրի մասին որ դեռ չատ ջուր կը վերցնէ, գոնէ Ֆրանսայի համար։ Ազգ. ժողովը ծանր փորձի մը ենթարկուած էր երէկ, ուրբաթ, երբ կը քննէր դահլիճին առաջարկած բանաձեւը։ Վերջին պահուն կարդ մը դժուարութիւններ հարթուած էին, բայց եւ այնպէս մթնոլորտը պղտոր էր։ Մնաց որ, առաջարկուած բանաձեւը անպատճառ վաւերացում չի նշանակեր։*

.....

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ընտրութիւնը պիտի կատարուի դեկտեմբեր 17ին, Վերսայլի մէջ, համաձայն Ազգ. ժողովի դիւանին որոշման։ Առաջին քուէարկութիւնը պիտի կատարուի ժամը 14ին։ Քուէարկութիւնը դաղտնի է։ Իւրաքանչիւր ժողովական բարապանի մը միջոցաւ կը կանչուի քուէն ձգելու համար քուէատուփին մէջ։ Քուէարկութիւնը եւ քուէհամարը կը տեւեն չորս ժամ։ Եթէ հարկ ըլլայ քանի մը անգամ քուէարկութիւն կատարել, երկրորդը պիտի սկսի ժամը 21ին, իսկ երրորդը յաջորդ օրը, դեկտեմբեր 18ի առտուն ժամը 9ին։ Այս պատճառով ճաշ մը պատրաստուած պիտի ըլլայ իրիկուան համար։ Ընտրութեան ծախքը՝ 18 միլիոն ֆրանք։

ՊԵԼԺԻՒԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ

•

Պելժիոյ երեսփ. ժողովը Նոյ. 26ին հաւանութիւն յայտնեց եւրոպական բանակի դաշնագրին, 49ի դէմ 148 ձայնով, ինչ որ ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը կը կազմէ։ Երեք հոգի ձեռնպահ մնացին։ Կը նշանակէ թէ այս փոքր պետութիւնը ի վերջոյ լիովին պիտի վաւերացնէ դաշնագրը, երկու տարի վիճաբանելէ ետք։ Այժմ օրինագիծը կը քննուի ծերակոյտին կողմէ որ նոյնպէս համաձայն է։

Իրագէկները դիտել կուտան թէ չատ մը երեսփոխանները թեր քուէարկեցին որոշ չհամութեամբ եւ պարզապէս անոր համար որ յարդ ուրիշ ելք մը դանուած չէ, սանձելու համար Գերմանիոյ վերազինումը։ Արտաքին նախարարը, Վան Զէլանտ, ըմբռնելով հանդերձ Պելժիոյ վարանումը, իրրեւ հետեւանք գերմանական երկու արշաւանքներու, համբերութեամբ յիշեցուց, բացատրեց թէ ուրիշ ելք չկայ։ «Մենք պէտք ունինք գերման զինուոր – ներու, արեւմտեան Եւրոպան պաշտպանելու համար եւ այս է միակ միջոցը Գերմանիան զինելու առանց տեղի տալու գերման ազգային բանակի մը վերածնու – թեան»։

Նախարարը չեշտեց թէ այնքան պէտք ունին գերման զօրքին որ եթէ միացեալ բանակի դաշնագիրը մերժուի, կարելին պիտի փորձէ Գերմանիան Ատլանտեան կազմակերպութեան մէջ առնելու, դիտելով հանդերձ որ ատոր հետեւանքը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ ուղղակի վերազինումը Մ. Նահանգներուն կողմէ։ Արդ, ինք վստահ չէ թէ 14 զինակիցները պիտի ընդունին Գերմանիոյ մասնակցութիւնը։ Եթէ մերժեն, կղզիացեալ Գերմանիա մը կրնայ Մ. Մխութեան ձեռքը խլնալ։

Շատեր կ'ուզէին որ Պելժիա սպասէ Ֆրանսայի վաւերացման, բայց Վան Զէլանտ բացատրեց թէ դաշնագիրը արժէք պիտի ունենայ եթէ վեց զինակից պետութիւնները վաւերացնեն զայն։

Պելժիոյ ընկերվարականները նախապէս ուժգնօրէն կ'ընդդիմանային դաշնագրին — բայց իրենց ընկերը, նախկին վարչապետ Սփաք աստիճանաբար համոզեց, միեւնոյն առեն ազատագրելով որ ամէնմէկը քուէարկէ համաձայն իր խղճին։ Իրաւ արդիւնք, 73 ընկերվարականներէն միայն 31ը դէմ քուէարկեցին։

× *Եշ. օր հինգ զինակից պետութեանց արտաքին նախարարները ժողով գումարեցին Լա Հէյի մէջ, քննելու համար աբեմտեան Եւրոպայի դաշնակցութեան ծրագիրը։ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը բացակայ էր, սպասելով Ազգ. ժողովին վիճաբանութեանց ելքին։ Նոյնիսկ Պելժիոյ երեսփ. ժողովին տուած որոշումը չէր կրցած փարատել մշուշը։ Ի դիմաց Ֆրանսայի ներկայ էր արտաքին գործերու նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը, Պ. Փառոտի, որ յայտնեց թէ ինք իրաւասութիւն չունի, բայց կարելին պիտի փորձէ խորհրդակցութիւնները դիւրացնելու համար։ Ժողովը պիտի չարունակուի այսօր, շաբաթ, սպասելով Պ. Պիոժի։*

.....

ԱԶԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ մէջ ձերբակալուեցան 13 ամբաստանեալներ, իրրեւ սիոնական եւ համայնավար։ Զորսը կիներ են։ Մի – եւնոյն առեն խուզարկութիւններ տեղի ունեցան։ Ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ գրաւած է կարմիր տետրակներ, աւելի քան 700 սիոնական եւ համայնավարական ղիրքեր, բազմագրութեան գործիքներ, գրամեքենաներ եւ ուրիշ քարոզչական նիւթեր։ Կ'ըսուի թէ բոլոր կալանաւորները Հրեաներ եւ եգիպտական հպատակներ են։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵԼՈՅԹ ՄԸ

Ատեն մը Սելանիկի ազգային ժխորին խառնուելէ ետք, Թորգոմ վերջնապէս Աթէնք փոխադրուած էր։

Որոշ գործ մը չունէր, բայց կ'երեւար ամէն տեղ։ Ցաճախ զինուորական համազգեստով։

Եթէ ամէնքը մոռցած ըլլային, ինք համազգեստը կը հագնէր, պատուիրակութիւն մը կը կազմէր, ծաղկեպսակ ալ գնել կուտար եւ շքերթ մը կը սարքէր դէպի Անծանօթ Զինուորին Դամբարանը։

Զարմանալի պատմութիւններ կը պատմէին իր մասին, բայց ինք ճամբան կը շարունակէր անտարբեր։

Այն տարին (1930) կատաղի պայքար մը բացած էր կարմիրներուն դէմ, եւ հայրէն թերթ մըն ալ կը հրատարակէր եր – եսմն, գործածելով ամէնէն պատկերացից ռամկաբանութիւնները։

Երրորդ անգամ, 1932ին, երբ նորէն Յունաստան գացեր էի, անտանելի դարձած էր իր նիւթական վիճակը։ Բայց եւ այնպէս, միտք չունէր իր պատեանին մէջ ամփոփուելու։

Մայիս 28ը պիտի տօնուէր այն տարին, եւ Թորգոմն ալ նախագահ նշանակեր էին։

Հանդէսին օրը, առտուն ժամը 8ին սենեակիս դուռը զարնելով ներս մտաւ։

Հագած էր զինուորական համազգեստը, շքանշաններն ալ կուրծքին։

— Թորգոմ, ես քեզի հետ բեմ չեմ երթար այդ համազգեստով։ Տակաւին բանի՞ տարի այսպէս ...

— Մի՛ բարկանար, եղբայր, մտիկ ըրէ։ Տօնակատարութիւնը արգիլած են, սովետական եւ թրքական դեսպաններու բողոքին վրայ։

Միասին քերած էր բողոքի հեռագիրներ, ղրկելու համար Յունաստանի հան – րապետութեան նախագահին, ներքին եւ արտաքին նախարարներուն եւն։ Եւ կ'աւելցնէր .

— Անձամբ ալ պիտի դիմեմ։ Ինչո՞ւ կը խառնուին ազատ Յունաստանի ներքին գործերուն։

Հազիւ կրցայ համոզել որ համբերէ, որպէսզի անցուդարձը ստուգելով հարկ եղած դիմումները կատարենք։ Վ.Ա.Հէ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԻՐԸ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, էջմիածինէն վերադարձած է Անթիլիասի գպրեվանքին վերատեսուչը, Դերենիկ եպիսկ.։ Պրիւսէլի մեր թղթակիցը կը դրէ թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին կողմէ Քէնթրպրիի արքեպիսկոպոսին ղրկուած նուէրը հայկական մանրանկարներու ընտիր ժողովածու մըն է, որ վերջերս տպուեցաւ Երեւանի մէջ։

Դերենիկ եպիսկ. պատարագած է Երեւանի, Թիֆլիսի եւ Սիսականի մէջ։

ԹԵՀՐԱՆԷն կը հեռագրեն թէ զինուրական տեսակին ընդհ. դատախազը վերջացուց իր ամբաստանագիրը, կրկին մանրամասնութիւններ պահանջելով Տոքթ. Մոսատեղի դէմ։ Ճառին ընթերցումը ութ նիստ տրաեւ, տեւելով 35 ժամ։ Դատավարութեանէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով նախորդ վարչապետը եշ. օր գլուխը գրաստանին վրայ ղրած էր, եւ իրրեւ թէ կը քնանար։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհանուր քարտուղարը, Պրնուա Ֆրաշոն, որ ձերբակալուած էր անցեալ կիրակի, իրրեւ դաւադիր, առժամապէս ազատ արձակուեցաւ։

ԹՐԻԻՄԹԻ մասին ծրագրուած ժողովը պիտի գումարուի Փարիզի մէջ, համաձայն վերջին լուրերու։ Եուկոսլաւիա եւ Իտալիա կը պնդեն իրենց տեսակէտներուն վրայ։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ՀԱՅԴԵԼԲԵՐԳԻ ՄԷՋ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Գրիգոր Արծրունի շարունակեց.

— Ցառաջադէմ, պիտակից եւ հասա–տակամ հայ թերթ մը հրաշք պիտի դար – ձէ մեր ազգային եւ հասարակական մտքի զարգացման վրայ: Ես որոշած եմ նուիր–ուիլ այդ գործին:

— Բայց սիրելի եղբայրս, որքան ալ ճիշդ եւ գովելի դանեմ մտածումներդ, կ'ուզեմ դիտել տալ թէ, դուն կ'անտեսես կարեւոր պարագայ մը: Պրոֆ. Թրայչ – քէն, պրոֆ. Քնիզը եւ միւս յարգելի պրոֆեսորները, ամէնքն ալ պետական պաշտօնեաներ են, հաստատուն եկամուտ ունին եւ պետութիւնը առ հասարակ պաշտպան է անոնց ակադեմական եւ յա – ռաջիմական, ինչպէս նաեւ հանրային գործունէութեան: Իսկ ո՞վ պիտի պաշտ – պանէ քեզ, ո՞վ նեցուկ պիտի հանդիսա – նայ քու առաջադրած ազգօգուտ գործիդ ... դրամապաշտ նորերուկ հայ հա – րուստնե՞րը, Թուրքահայաստանի չքաւոր եւ անտէր գիւղացիները, Արարատեան դաշտի ագքատ մշակնե՞րը թէ Հալաբա–րի գինտօները... Գիտես թէ որքան տո–դորուած եմ մեր ազգային մշակոյթով: Ս. Ղազարի Մխիթարեան հայրերը ինծի ծանօթացուցին Քալ Վարդանն, Ղեւոնդ Երէցը, Խորենացին եւ մեր հին թանկար – ժէք մշակոյթը: Սկզբունքով դէմ պիտի չըլլայի թերթի մը հրատարակութեան, բայց նիւթականի հարցը կը մոտանայէ դիս:

— Առարկութիւնդ բոլորովին անտեղի չէ, Անդրէաս, բայց մի մոռնար որ Ար – ծրունի ընտանիքը այնքան ալ ագքատ չէ, որ տիպուհինք ուրիշին առջեւ ափ բա – նալու: Ունինք ապահով կալուածական եկամուտ եւ կը յուսամ թէ բոլորովին ալ պարապ չանցնիր յոդնութիւնս: Անշուշտ հարկ է զոհաբերութիւն տանձնել ազգին եւ բարձր նպատակի մը ծառայելու հա – մար: Միւս կողմէ չոր հացն ու պանիրն ալ փոր մը կը հշտացնեն ...

«Ուրախ եմ որ դուն եւս սկզբունքով անհրաժեշտ կը դտնես մամուլ մը ունե – նալ մեր տրամադրութեան տակ, թերթ մը՝ որ ունենայ երիտասարդական աւիւն եւ իր շուրջը հաւաքէ յառաջդիմասէր, ազգասէր եւ զոհաբերող երիտասարդու – թիւնը, որ հրահրէ սէրը դիտութեան, սէրը ազգային պատմութեան, մշակոյթին եւ ազգին միասնականութեան: Այդ թեր–թը պէտք է յառաջդիմութեան սերմերը ցանէ, մշակէ եւ ստեղծէ, կարճ խօսքով՝ Ճազաբական Հայը: Այո, մշակ մը պէտք է հանդիսանայ ան: Կայ հողագործ մշա – կը, կայ նաեւ հոգեւի, մտքի եւ մարդու մշակը: Թերեւս «Մշակ» անունը լաւա – գոյնս յարմարէր իմ նախատեսած ուղղու–թեանս...

— Գրիգոր, այնքան ոգեւորուած ես տրտչէն, որ կարծես թէ թերթը աչքիդ առ – ջեւէ բռնած ես եւ կը կարդաս... Ու – չադրութիւն... Նեքարին մէջ չիյնաս ...

Ուրախ տրամադրութեամբ անցան կա – մուրջէն:

Երբ կամուրջին երկու աշտարակներուն տակը հասան, դիմացի ալ անկիւնի ուսա–նողական «Յուսի Գոլղընէն հեչա» դինե – տուն – դարեջրատունէն ուրախ երգեր կը լսուէին ...

Իրենց ծանօթ էր այդ «Քնայփը»: Գերման ուսանող ընկերներ, որոնք դու – նաւոր ժապաւէն եւ գլխարկ կրող միու – թիւններու եւ եղբայրութիւններու կը պատկանէին, յաճախ կը հրաւիրէին զի – րենք, միասին ուրախ կերուխումի ժամեր անցընելու:

Հազիւ ներս դրած էին իրենց ոտքը, երբ զուարթ բացագանչութիւններով ըն – դունուեցան Գրիգորն եւ Անդրէասը: Ի – րենց ազնուութեամբ, ընկերականու – թեամբ եւ յաղողութեամբ սիրուած էին ամէնքէն եւ յարգուած, թէեւ օտարա – կաններ էին: Անոնք հայ ազգին արժանա–ւոր «դեսպաններն» էին միջազգային ա – կադեմական այս կրկէսին մէջ:

Կլոր մեծ սեղանէն իրենց քովը ցատկեց երկայնահասակ դեղին մազերով ուսանող մը, կապուտաչուխ եւ խնդումերես, «դու–նաւորներու» խմբակին պետը, որ կապած էր իր բազմագոյն ժապաւէնը ուսէն մին – չեւ մէկը եւ որուն դէմքին վրայ սուսե–րամարտի բազմաթիւ սպիներ կը տես – նուէին: Հանեց իր գունաւոր գլխարկը եւ ջերմօրէն չնորհաւորեց Գրիգորը, որուն յաղողութեան լուրը տարածուեր էր ար – դէն ուսանողական շրջանակին մէջ, եւ հրաւիրեց երկու եղբայրները իրենց սե – ղանը: Ցետոյ դինուորական դիրք մը ա – ռած բարձրաձայն դոչեց, լատիներէն.

— Լուութիւն:

Ձայները խկոյն դադրեցան: Պետը շա–րունակեց լուրջ եւ հաստատ ձայնով՝ միշտ լատիներէն.

— Գրիգոր Արծրունի, Հայ, վարդա – պետ փիլիսոփայութեան եւ մագիստրոս ազատ արուեստից: Կեցցէ՛:

Ամէնքը ոտքի ելած էին եւ միաբերան արձագանգեցին՝

— Վիվա, վիվա, վիվա ...

Ուսանողական գլխարկները ձախ ձեռ – քով սրտին սեղմած իսկ աջով դարեջուրի քարէ մեծ բաժակները բարձրացուցած սկսան երգել լիաթոք.

— Լեցուցէ՛ք բաժակները, խմեցէ՛ք ընկերներ,
Շատ դարեր վերջ բաժակները անպէտ պիտի ըլլան:

Եւ լսուեցաւ պետին հրամանը՝

— Էֆս՛՛՛ Մինչեւ տակը խմե՛լ, պար – պե՛լ):

Պինդ բռնած բաժակները, անկիւնաւոր կարողանում ուրախանալ, բախտաւոր ըզ–գալ իրան, ի՞նչ պիտի լինի նրա ճարը:

— Կ'ասեմ,— խոստացաւ ճամբորդն ու դնաց:

Ճամբան պատահեց մի ծառի, որ թէեւ ջրափին էր կանգնած, բայց չոր էր:

— Ո՞ւր ես դնում, այ ճամբորդ,— հարցրեց չոր ծառը:

— Գնում եմ, Աստծու մօտ:

— Դէ, կանգնիր, մի երկու խօսք էլ ես պատմեմ,— խնդրեց չոր ծառը, — Աս – տըծուն կ'ասես՝ այս ի՞նչ բան է, քուսել եմ այս պարզ ջրի ափին, բայց ամառ – ճմեռ չոր եմ մնում, ե՞րբ պէտք է ես էլ կանաչեմ:

Այս էլ լսեց ագքատն ու չարունակեց ճանապարհը: Այնքան գնաց, մինչեւ դը – տաւ Աստծուն:

×

Մի բարձր ժայռի տակ, մէջքը ժայռին դէմ տուած, ալեւոր մարդու կերպարան–քով նստած էր Աստուած:

— Բարի օր,— ասաց ագքատն ու կանգ–նեց Աստծու առջեւ:

— Բարով եկար,—պատասխանեց Աստ–ուած, ի՞նչ ես ուզում:

— Ին եմ ուզում, որ ամէն մարդի հա–ւասար աչքով նայես, մէկին աւար չա – նես, միւսին խաւար: Ես այնքան տան – ջւում, աշխատում եմ, էլի չեմ կարողա–նում կուշտ փորով հաց դտնել, իսկ չա – տերը, որ իմ կէսի չափ էլ չեն աշխա – տում, հարուստ ու հանդիստ ապրում են:

— Դէ, դնա, հիմի կը հարստանաս, քո ձեռքի չարժումով մը բաժակները չրթ – ներուն տարին եւ խմեցին դարեջուրը մինչեւ վերջին կաթիլը ...

... Եւ չարունակեցին երգել ուսանող – ներու ամէնէն սիրած արբուքի երգը (լա–տիներէն):

— Հետեւաբար ուրախանաք.— Որեան ատեն որ երիտասարդ ենք.— Հաճելի է – րիտասարդութենէ ետք, ցեղացուցիչ ծե–րութենէ վերջ, հողը պիտի գրկէ մեզ):

×

Երկու տարի անցած էր այս օրէն, երբ Թիֆլիզի մէջ լոյս կը տեսնէր «Մշակ» Թերթը (1872): Խմբագիրը՝ Գրիգոր Ար – ծրունի, 27 տարեկան: Ցաջողած էր վեր–ջապէս հաստատել իր ամպիոն – թերթը: Քանի տարի չարունակ խմբագրեց զայն: Լուսաբանեց, պայքարեցաւ, զոհեց իր ա–ռողջութիւնը, իր երիտասարդութիւնը, հարստութիւնը, հաւատարիմ մնալով ազ–գին ծառայելու իր տեսլականին: Իր ազ–դեցութիւնը մեծ եղաւ հայ մշակոյթի եւ մանաւանդ ընկերային եւ քաղաքական մտքի զարգացման վրայ թէ ռուսահայու–թեան եւ թէ թրքահայութեան մէջ: Իրեն կը պարտինք նաեւ Րաֆֆին իրրեւ վիպա–գիր:

Քառասունեւեօթը տարեկան էր, երբ իր յոդնած աչքերը փակեց 1892ին, միանա–կամ հայ Անմահներու փաղանգին:

ՏԻՐԱՑՐ ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Ամփոփուած Սովետական Հայաստան օրաթերթէն, 10 Հոկտ.)

●

Ժ. Համագումարը ուրիչ հարցերու կարգին դատապարտեց նաեւ այն սխալ «տեսութիւն»ը թէ երգիծանքը անհրա – ժեշտ չէ.— «Մեր սովետական դեղար – ուեստական գրականութեան, դրամա – դուրգիայի մէջ,— կ'ըսէ Մալենկով — ինչպէս նաեւ կինեմատոգրաֆիայում մինչեւ օրս բացակայում են դեղարուես – տական ստեղծագործութիւնների այնպէ–սի տեսակներ ինչպիսին երգիծանքն է: Սխալ կը լինէր կարծել, թէ մեր սովետա–կան իրականութիւնը նիւթ չի տալիս եր – գիծանքի համար: Մեզ հարկաւոր են սո – վետական Գոգոլներ ու Շչեդրիններ, ո – րոնք երգիծանքի կրակով ի սպառ այրեն այն ամէնը, ինչ բացասական, նեխած, մահացած երեւոյթ է, այն ամէնը, ինչ արգելակում է առաջընթացը»:

Երգիծանքը գարգացնելու պահանջը մեծ նշանակութիւն ունի: Խորհրդային երգի–ծաբանի հայրենասիրական պարտքն է բարձրացնել մարդոց գիտակցութեան մակարդակը, ծաղրի եւ ծիծաղի հզօր ուժով մերկացնել ու խարազանել արկածախնդիրները, բերան–բացները, յափշտակիչները, բիւրոկրատ – ները:

Խորհրդահայ գրականութեան վերջին շրջանին գրուեցան երգիծական երկեր, նոր կատակերգութիւններ, աշխուժացան առակագրութիւնները եւ թերթոնը, գրա–կան մամուլին մէջ յառաջ եկան երգիծան–քի բաժիններ: Սակայն տակաւին փոքրա–թիւ են երգիծական երկերը, չափազանց եւս կը մնայ խորհրդային երգիծանքի տե–սութեան եւ դասական երգիծական ժա – ռանգութեան օգտագործման հարցերու մշակումը:

Խորհրդահայ թատերագիրները ստեղ – ծած են երգիծական կարգ մը արժէքաւոր գործեր, որոնցմէ են Դ. Դեմիրճեանի «Քալ Նազար», «Նապոլէոն Կորկոտ – եան», Ն. Զարեանի «Աղրիւրի մօտ» թա – տերգութիւնները, Ա. Գուլակեանի «Ան–հանգիստ մարդիկ» եւ բոլորովին վեր – ջերս Ն. Զարեանի «Փորձադաշտ» կատա–կերգութիւնները:

Իր վերջին թատերգութեան մէջ Գու – լակեանի դրած հարցերէն մին կը չօշափէ ազգայնական ձգտումներու մերկացումը՝ երգիծանքով: Այս ճիշդ նպատակադրումը չէ գտած իր գեղարուեստական մարմնա – ւորումը:

Ուշադրաւ է Ն. Զարեանի Փորձադաշտ նոր թատերգութիւնը որ հարուստ է կեն–ճիռներով եւ, որ կը պարզէ մարդոց պայքարը դրպարտութեան դէմ:

Երգիծանքը խորհրդահայ թատերգու – թեան մէջ տակաւին թոյլ կերպով դրսե – ւորուած է: Հանրապետութեան թատե – րական ցանցը այսօր ալ կը զգայ առոյգ, լաւատես, կենսահաստատ ծիծաղով յա – դեցած թատերգութեան պակասը: Ծաղա–ցանկի ծանր վիճակ կ'ապրի երաժշտական թատրոնը: Տարիներու ընթացքին ոչ մէկ ինքնուրոյն կատակերգութիւն չէ բեմա – դրուած պատանի հանդիսատեսի թատ – րոնը: Չի խրախուսուիր քնարական կա – տակերգութեան սեռը: Մոռացութեան է տրուած ուրախ կատակերգութիւնը որու օրինակն էր Ա. Պապայեանի «Մեծ Հարս–նիքը»:

Խորհրդահայ կատակերգութեանց յա – տուկ է դրական հերոսի թոյլ պատկերու–մը: Աւելկա կը նկատուի կարգ մը կատա–կերգութեանց մէջ («Աղրիւրի մօտ», «Հին հիւանդութիւն», «Նապոլէոն Կորկոտ – եան», «Անհանգիստ մարդիկ» եւայլն):

Երգիծական գրականութեան սեռերէն մէկն է առակը, որ լայն տարածում կը գտնէ, այնքան լայն որ «Փարւտա»ն ան – հրաժեշտ նկատեց միջամտել եւ ուղղու – թիւն տալ առակագրութեան:

Խորհրդահայ գրականութեան մէջ ա – ռակագրութիւնը ունեցաւ եւ ունի ներկա–նանց գայրոյթն ու տաելութիւնը դրա – մատիրութեան մնացուկներուն դէմ մարդոց դիտակցութեան եւ կենցաղին մէջ, ծաղրի եւ ծիծաղի հզօր ուժով մերկացնել ու խարազանել արկածախնդիրները, բերան–բացները, յափշտակիչները, բիւրոկրատ – ները:

Խորհրդահայ գրականութեան վերջին շրջանին գրուեցան երգիծական երկեր, նոր կատակերգութիւններ, աշխուժացան առակագրութիւնները եւ թերթոնը, գրա–կան մամուլին մէջ յառաջ եկան երգիծան–քի բաժիններ: Սակայն տակաւին փոքրա–թիւ են երգիծական երկերը, չափազանց եւս կը մնայ խորհրդային երգիծանքի տե–սութեան եւ դասական երգիծական ժա – ռանգութեան օգտագործման հարցերու մշակումը:

Խորհրդահայ թատերագիրները ստեղ – ծած են երգիծական կարգ մը արժէքաւոր գործեր, որոնցմէ են Դ. Դեմիրճեանի «Քալ Նազար», «Նապոլէոն Կորկոտ – եան», Ն. Զարեանի «Աղրիւրի մօտ» թա – տերգութիւնները, Ա. Գուլակեանի «Ան–հանգիստ մարդիկ» եւ բոլորովին վեր – ջերս Ն. Զարեանի «Փորձադաշտ» կատա–կերգութիւնները:

Իր վերջին թատերգութեան մէջ Գու – լակեանի դրած հարցերէն մին կը չօշափէ ազգայնական ձգտումներու մերկացումը՝ երգիծանքով: Այս ճիշդ նպատակադրումը չէ գտած իր գեղարուեստական մարմնա – ւորումը:

Ուշադրաւ է Ն. Զարեանի Փորձադաշտ նոր թատերգութիւնը որ հարուստ է կեն–ճիռներով եւ, որ կը պարզէ մարդոց պայքարը դրպարտութեան դէմ:

Երգիծանքը խորհրդահայ թատերգու – թեան մէջ տակաւին թոյլ կերպով դրսե – ւորուած է: Հանրապետութեան թատե – րական ցանցը այսօր ալ կը զգայ առոյգ, լաւատես, կենսահաստատ ծիծաղով յա – դեցած թատերգութեան պակասը: Ծաղա–ցանկի ծանր վիճակ կ'ապրի երաժշտական թատրոնը: Տարիներու ընթացքին ոչ մէկ ինքնուրոյն կատակերգութիւն չէ բեմա – դրուած պատանի հանդիսատեսի թատ – րոնը: Չի խրախուսուիր քնարական կա – տակերգութեան սեռը: Մոռացութեան է տրուած ուրախ կատակերգութիւնը որու օրինակն էր Ա. Պապայեանի «Մեծ Հարս–նիքը»:

Խորհրդահայ կատակերգութեանց յա – տուկ է դրական հերոսի թոյլ պատկերու–մը: Աւելկա կը նկատուի կարգ մը կատա–կերգութեանց մէջ («Աղրիւրի մօտ», «Հին հիւանդութիւն», «Նապոլէոն Կորկոտ – եան», «Անհանգիստ մարդիկ» եւայլն):

Երգիծական գրականութեան սեռերէն մէկն է առակը, որ լայն տարածում կը գտնէ, այնքան լայն որ «Փարւտա»ն ան – հրաժեշտ նկատեց միջամտել եւ ուղղու – թիւն տալ առակագրութեան:

Խորհրդահայ գրականութեան մէջ ա – ռակագրութիւնը ունեցաւ եւ ունի ներկա–

ՄՈՒՏՔԻՒԱԾ ԷՋԵՐ

ԱՆԽԵԼՔ ՄԱՐԴԸ

●

Ժամանակով մի ագքատ մարդ կար, որ–քան աշխատում էր, որքան չարչարում էր, գործեալ միեւնոյն ագքատն էր մը – նում:

Մի օր նա վեր կացաւ, թէ՝ պէտք է գը–նամ գտնեմ Աստծուն, տեսնեմ ես երբ պէտք է պրծնեմ այս ագքատութիւնից ու ինձ համար մի բան խնդրեմ:

Ճանապարհին մի գայլ պատահեց:

— Առաջ բարի, մարդ ախպէր, ո՞ւր ես գնում,— հարցրեց գայլը:

— Գնում եմ Աստծու մօտ, պատասխա–նեց ագքատը, գարդ ունեմ ասելու:

— Դէ, որ գնաս Աստծու մօտ,— խնդ – րեց գայլը, — ասա մէկ սոված գայլ կայ, գիշեր ցերեկ ման է գալիս սար ու ձոր, ուտելու բան չի գտնում. ասա, մինչեւ ե՞րբ սոված մնայ. որ ստեղծել ես, ինչո՞ւ չես կերակուր հասցնում:

— Լաւ, ասաց մարդն ու չարունակեց ճանապարհը:

Շատ գնաց թէ քիչ, պատահեց մի սի – րուն աղջկայ:

— Ո՞ւր ես գնում, ախպէր, հարցրեց աղջիկը:

— Գնում եմ Աստծու մօտ:

— Երբ որ Աստծուն տեսնես, աղաչեց աղջիկը,— ասա, այսպիսի մի աղջիկ կայ, ջահել, առոյգ, հարուստ, բայց չի ձեռքի չարժումով մը բաժակները չրթ – ներուն տարին եւ խմեցին դարեջուրը մինչեւ վերջին կաթիլը ...

... Եւ չարունակեցին երգել ուսանող – ներու ամէնէն սիրած արբուքի երգը (լա–տիներէն):

— Հետեւաբար ուրախանաք.— Որեան ատեն որ երիտասարդ ենք.— Հաճելի է – րիտասարդութենէ ետք, ցեղացուցիչ ծե–րութենէ վերջ, հողը պիտի գրկէ մեզ):

×

Երկու տարի անցած էր այս օրէն, երբ Թիֆլիզի մէջ լոյս կը տեսնէր «Մշակ» Թերթը (1872): Խմբագիրը՝ Գրիգոր Ար – ծրունի, 27 տարեկան: Ցաջողած էր վեր–ջապէս հաստատել իր ամպիոն – թերթը: Քանի տարի չարունակ խմբագրեց զայն: Լուսաբանեց, պայքարեցաւ, զոհեց իր ա–ռողջութիւնը, իր երիտասարդութիւնը, հարստութիւնը, հաւատարիմ մնալով ազ–գին ծառայելու իր տեսլականին: Իր ազ–դեցութիւնը մեծ եղաւ հայ մշակոյթի եւ մանաւանդ ընկերային եւ քաղաքական մտքի զարգացման վրայ թէ ռուսահայու–թեան եւ թէ թրքահայութեան մէջ: Իրեն կը պարտինք նաեւ Րաֆֆին իրրեւ վիպա–գիր:

Քառասունեւեօթը տարեկան էր, երբ իր յոդնած աչքերը փակեց 1892ին, միանա–կամ հայ Անմահներու փաղանգին:

ՏԻՐԱՑՐ ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԱՆԽԵԼՔ ՄԱՐԴԸ

●

Ժամանակով մի ագքատ մարդ կար, որ–քան աշխատում էր, որքան չարչարում էր, գործեալ միեւնոյն ագքատն էր մը – նում:

Մի օր նա վեր կացաւ, թէ՝ պէտք է գը–նամ գտնեմ Աստծուն, տեսնեմ ես երբ պէտք է պրծնեմ այս ագքատութիւնից ու ինձ համար մի բան խնդրեմ:

Ճանապարհին մի գայլ պատահեց:

— Առաջ բարի, մարդ ախպէր, ո՞ւր ես գնում,— հարցրեց գայլը:

— Գնում եմ Աստծու մօտ, պատասխա–նեց ագքատը, գործ ունեմ ասելու:

— Դէ, որ գնաս Աստծու մօտ,— խնդ – րեց գայլը, — ասա մէկ սոված գայլ կայ, գիշեր ցերեկ ման է գալիս սար ու ձոր, ուտելու բան չի գտնում. ասա, մինչեւ ե՞րբ սոված մնայ. որ ստեղծել ես, ինչո՞ւ չես կերակուր հասցնում:

— Լաւ, ասաց մարդն ու չարունակեց ճանապարհը:

Շատ գնաց թէ քիչ, պատահեց մի սի – րուն աղջկայ:

— Ո՞ւր ես գնում, ախպէր, հարցրեց աղջիկը:

— Գնում եմ Աստծու մօտ:

— Երբ որ Աստծուն տեսնես, աղաչեց աղջիկը,— ասա, այսպիսի մի աղջիկ կայ, ջահել, առոյգ, հարուստ, բայց չի

— Ես՞Ի :

— Ես, առաջին, ամենից առաջ : Ձեր հոգու մասին է ես ամենից շատ մտածում : Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ ուրախ լինեք և ոչ թե տխուր : Ես ուզում եմ, որ ձեր հոգին ազատ լինի ամեն տեսակ մտքերից, որոնք կարող են ձեզ տանջել : Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ հետ ուրախ լինեք, ինչպես որ ես եմ ուրախ ձեզ հետ :

Ելիսեյը ժպտում է : — Տիկին Լեյտոնը ամենայն հոգատարությամբ ուսումնասիրում է նրա դեմքը, ինչպես որ մի մայր է ուսումնասիրում իր զավակի դեմքը, որին նա վերջին անգամ է տեսնում : Ելիսեյը ստիպված է լինում ժպտալ, որպեսզի տիկին Լեյտոնը չկարծի, թե ինքը տխուր է : Ելիսեյը ժպտում է, որովհետև նա գիտի, որ տիկին Լեյտոնը ինքն էլ ժպտում է, որովհետև նա գիտի, որ Ելիսեյը ժպտում

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ծանուցագիրները ուղղելով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, կը հրաւիրէ զանոնք միանալ Ֆ. Մխիթեան, «ուղղակի խորհրդակցելու եւ միջազգային կացութիւնը մեղմացնելու համար»: Ծանուցագիրը կը բաղկանայ 1200 բառէ եւ կը մեղադրէ Անգլիան եւ Մ. Նահանգները թէ կ'ուզեն «վերակենդանացնել գերման վրէժխնդիր բանակ մը նպատակ ունենալով զայն դիտել կուտայ թէ երկու պետութիւնները երբ ճնշում կը բանեցնեն եւրոպական բանակի ծրագիրը վաւերացնելու համար, «ուղղակի կ'օգնեն Գերմանիոյ յարձակողական եւ վրէժխնդիր ոգինապաշտուն թեան, հակառակ այն խօսքերուն թէ այդ համաձայնութիւնները պաշտպանողական հանդամանք ունին»: Լեհաստան վտանգաւոր կը դտնէ առաջարկուած զաչնագիրները խաղաղութեան համար: Եւ իր կարգին կը յիշեցնէ Փոցտամի համաձայնութիւնը:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ մէջ ազատ պլոկ ընտրական քանի մը հազար քաղաքական յանցաւորները, համայնավար իշխանութեան տարեդարձին առթիւ: Ուրիշ պատիժներ ալ պիտի կրճատուին, համաձայն Պելկրատէն հասած տեղեկութեանց:

800–1000 ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ, որոնք փաթիլ հաւաքուած էին Ֆրանսայի բոլոր մասերէն, ելմտական նախարարութեան վրայ «քալեցին» երէ. օր, բողոքելու համար իրենց տեղական ինքնավարութեան կրճատման դէմ: Բոլորն ալ պաշտօնեաներ էին եւ համախմբեցան պաշտօնատան պատուհաններուն առջեւ, մասնաւոր պատուիրակներ ղրկելով նախարարին:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ պատուիրակը, Վիչինայի, ՄԱԿի քաղաք. յանձնաժողովին մէջ Նորէն պնդեց թէ իրենց հիւրընկալ ղէնքերը հաւասար են Արեւմուտքի ունեցածին եւ թէ ուրիշ դիւտեր ալ ունին: Այս առթիւ առասպել կոչեց մխիթարական պետութիւններու գերազանցութիւնը՝ այս ճակատին վրայ: — Պերմուտայի ժողովին մէջ Զըրհիլ պիտի առաջարկէ հիւրընկալ քաղաքներու ընդհ. փոխանակութիւն մը կատարել դաշնակից պետութեանց միջեւ:

500 ՊԱՆԴՈԿԱՏԷՐՆԵՐ որոշեցին 10 – 20 առ հարիւր զեղչել գինները ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, դեկտ. 20էն մարտ 1:

ՀԱՑ ՄԸ, Անգարացի Պօղոս Գասապեան, 39 տարեկան, իր կինը սպաննած է Կրընոպլի մէջ:

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Վալանսէն ընկեր Գ. Ք. 2000 ֆր. կը նուիրէ Յառաջի բարգաւաճման համար:

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք թէ վանսի մեր եռանդուն գործակալը, ընկեր Երուանդ Տէր Ղուկասեան, որ վերջերս վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուած էր Լիոնի մէջ, բուժուած ըլլալով վերադարձած է իր բնակավայրը: Ամբողջական ապաքինում կը մաղթենք:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կեսարիոյ եւ շրջանի բոլոր հայրե նակիցներուն փափաքով այս կիրակի պիտի կատարուի հոգեհանդստեան պաշտօն 1896ի դէպքի զոհերուն, 1915ին կեսարիոյ մէջ կախաղան բարձրացող 52 հայրենակիցներուն եւ կեսարիոյ շրջանի բոլոր նահատակուածներու յիշատակին:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ այս արարողութեան յարգելու համար մեր նահատակներուն նուիրական յիշատակը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Այսօր, շաբաթ տեղի կ'ունենայ Պօքսինկ քլիւպ Տէօյլ Մօնմանյիի կազմակերպած տարեկան պարահանդէսը, Մօնմանյի թաղապետական ընդարձակ սրահին ըմբշամարտի կրկէսը, ժամը 20·45էն մինչեւ լոյս:

Այս տարի մասնաւորապար հրաւիրուած են ծանօթ աստղեր եւ պարուհիներ:

Ծանօթ ըմբիշ Ակոբ Այվազեան պիտի ճակատի ձէք Կրեկորի դէմ (6×5), Հայ սիրողականը մինչեւ ցարդ կատարած է 622 մրցում: Հրաւիրուած է նաեւ ծանօթ լուսանկարիչ «Ֆօթօ Ֆէպիւս» (Քանէն):

Ս. Զ.

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Առնուվիլի «Վարդան» ենթակոմիտէի և մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղերուն:

Ճոխ յայտաձրով:

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր: Կալմանի սրահը (Առնուվիլի կայարանին դիմաց):

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՋՊՈՒՔՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Նորակազմ Նոր Սերունդի երգչախումբը իր մասնակցութիւնը կը բերէ ղեկավարութեամբ ընկ. Օ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի: Զաւեշտ մը, Նոր Սերունդի սիրողներու կողմէ: Նոյնպէս արտասանութիւն, մենրգ եւ նուագ:

Առատ ուտելիք եւ խմիչք ժողովրդական ղիներով:

Գարերու համար ընտիր նուագախումբ:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Հանրակառք Փորթ տը լա Շափելէն թիւ 268, ամէն քառորդ ժամ, իջնել Առնուվիլ է Կոնէս, չոգեկառք կառ տիւ Նորէն ժամը 2·15:

ՍԷՆԹ ԷթԻԼՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Անուշ» կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

Այս կիրակի ժամը 20ին, ռիւ փիէր Քիւրիի ծանօթ սրահը:

Կը նախագահէ ընկ. Տ. ՋԼՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ֆ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատկերներ եւ զաւեշտ մը, մանուկներու խումբին կողմէ:

Մուտքը ազատ է:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին:

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին, մինչեւ առտուան երեք, Օթէլ տը Ֆրանսի մէջ, (նախկին ճերմակ սրճարանին սրահը):

Կը նախագահէ ընկ. Ֆ. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Կը խօսին ընկեր Ա. ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, սիրա յօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. Սաթենիկ ՏԷՄիրճեանի (Լիոնի երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ Նոր Սերունդէն Պ. Գուլակսզեանի եւ Պ. Ֆ. Մուսեկեանի (ջութակ), Պ. Միխայէլ Միխայէլեան (քլառինէտ): Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾԻՍՈՎ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ռատիօ վատիկանէն, այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին: Կարճ ալիք 31·41, 25 եւ 19 մեթրի վրայ:

Ի ՊԱՏԻՒ ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ

ԼԻՈՆ — Այս կիրակի ժամը 1·30ին Քառիյոն Շամփէթրըի մէջ (Սէն Քլէռ) ճաշ մը պիտի տրուի ի պատիւ կաթող. պատուիրակ Ծ. Վարդ. Մանուկեանի, նախաձեռնութեամբ եկեղեցւոյն միութեան եւ Ազգ. Մխիթեան: Սիրով կը հրաւիրուին փափաքողները:

Ճաշարանը կը գտնուի 8 թիւ Թրոլի պիւսի վերջին կայարանը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՎԻԼՆ.— Աստուածաշունչի աշխարհաբարհարթարմանութեան հարիւրամեայ յոբելեանի առթիւ, պիտի բանախօսէ, փրոֆէսոր Գ. Խայիկեան «Աստուածաշունչն ու չունչին դերը հայկ. կեանքին ու մշակոյթին մէջ» նիւթին վրայ, 11 ռիւ տէ Քլէռի Ֆրանս. եկեղեցութեան սրահին մէջ, այս շաբաթ ժամը 20ին:

Մուտքը ազատ է:

Ս. ԵԱՒՐՈՒԵԱՆ

Այսօր շաբաթ ժամը 21ին Սեդրակ Եաւրուեանի նուագահանդէսը (Ա. մրցանակ, դաշնակի 1953) էքօլ Նորմալի մէջ:

Հ. Բ. Ը. Բ. ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 17·30ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 19ա, ռիւ Վանթիւր, Մարսէյլ:

Կը խօսի Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ «Ո՞ւր է արդի Հայ բանաստեղծութիւնը»: Մուտքը ազատ է:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ:

ՆԵՐԿԱՑ Կ'ԵԼԼԱՑ ԸՆԿ. ԴՐՕ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՅՑ

Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբը՝ կազմակերպած է Ճէյատակի այց մը, Փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը, մեր մեծ ընկերներ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՌՈՒԲԻՆի եւ ԽԱՏԻՍԵԱՆի շիրիմներուն, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իսկ ժամը 4էն 6, թէՁԱՍԵՂԱՆ սրահի մը մէջ: Յարգանքի արտայայտութիւն, պիտի խօսին կարգ մը ընկերներ:

Նաեւ օրուան պատշաճ արտասանութիւն եւ երգ:

Le Rallye Gambetta. 93, Ave. Gambetta

Հաւաքուիլ մեթրօ Կամպէթա, գերեզմանատան առջեւ, Կամպեթա գրան մօտ:

Սիրով կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջանի մեր ընկերներն ու համակիրները:

Ծախքերու մասնակցութիւն:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Տէսինի Վասպուրական Հայր. Միութեան, մասնակցութեամբ կրօն. Ընկերակցութեան:

Նուիրուած ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿի մահուան 45 եւ կաթողիկոսութեան 60 ամեակի:

Այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 8·30ին Տէսինի Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Պատուոյ նախագահութեամբ փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի: Կը բանախօսէ Պ. Յակոբ Վարժապետեան:

Գեղարուեստական բաժին, մեներգ Տիկին Ա. Պօյաճեան, Օր. Սէտէֆեան, Օր. Է. Մարկոսեան: *Մուտքը ազատ է*

ՅԵՐԵԿՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, Ճոյներուն սրահը (ռիւ Պոնֆուա, 5)

Գեղարուեստական մրցում մը չորս յանիներու միջեւ, Ա. հանդիսացող մասնակիցը կը ստանայ Միութեան արծաթ եայ բաժակը: Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջականերու երիտասարդութիւնը:

Մուտքը ազատ է:

× *Նոյն առտուն միեւնոյն սրահին մէջ Ներկայացուցչական ժողով: Շրջաններէն եկողները փեռաչէն թիւ 26 օթօքարը առնելով կ'իջնեն Փլաս տիւ Փոն, ուր պիտի սպասեն ընկերները:*

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին, ի նպաստ իր զարկացին:

Այս կիրակի ժամը 15ին:

Կը նախագահէ ընկերուհի Ա. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ (Օր. Օր. Պէնկեան, Դաշնակեան, Պարսամեան, Պետոեան եւ Դաւիթեան, Պ. Պ. Պօղոսեան, Գարակէօզեան, Տէրտէրեան եւ անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ. Կարպիս ՃՆԿարեանի ձեռամբ Լիոնի եկեղեցւոյն յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացաւ Պ. Պրաւոյէն տասը հազար ֆրանք եկեղեցւոյ շինութեան Ֆոնտին համար:

Օր. Ալիս Քէլէկեանի ընդ Պ. Աստուր Յովհաննէսեանի նշանուքի առթիւ, փոխան ծաղկեփունջի տիկին Գոհարիկ Յովհաննէսեան կը նուիրէ 5000 ֆրանք, Պ. Սուճեան երեք հազար ֆրանք նոյն ֆոնտին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ, Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Թորգոմեանի, Պ. Օննիկ Թորգոմեանի եւ բոլոր պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ հօր Պ. Խաչատուր Թորգոմեանի մահուան առթիւ: Մասնակցիլը նոյն տխուր առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ. Հապէշեանէ հազար ֆր., Տէր եւ Տիկին Միքայէլեանէ հազար ֆրանք:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ընկ. Կարօ ենթակոմիտէն, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3·30ին: Համազասպ խումբը այս շաբաթ ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղիները: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէին ներկայացուցիչները:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վոամեան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 15·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատուրէ քով:

ԿԱՐՏԱՆ.— Հ. Ց. Դ. Նիկոլ Դումանի խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին «Գեղունի» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. Ուս.Մխիթեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 9ին, Քաֆէ Րէժան:

Ֆ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերը ներկայ ըլլալ Մանուկներու Օրուան հանդէսի յանձնախումբի ժողովին, այս երեկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը:

Կ. Խաչի ՕԳՆ. Մարմնի (Փարիզահայ Տիկ. Մխիթիան) ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 15ին, իր կեդրոնատեղին մէջ, 15 ռիւ ժան կուժօն, Փարիզ: Օրակարգ.— 1· Զեկուցում վարչութեան նիւթական եւ բարոյական գործունէութեան: ·.— Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8e)

Tél. ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS

PROPRIÉTÉS

ՓԱՐԻԶ 8րդ թաղամաս.— Ռիւ տիւ Ֆոպուռ Սէնթ Օնորէ, լաւագոյն դիրք, խանութ, յարկաբաժինով, երկու սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, վարձակալութեան իրաւունքով: (Սէսիօն տը պայ):

ՓԱՐԻԶ.— Քէ Վոլթէռ, հինգ սենեակով յարկաբաժին, երկու բաղնիք, օժտուած ամէն յարմարութիւններով: Տեսարան Սէնի եւ պարտէզի վրայ:

ՓԱՐԻԶ 2րդ.— Ռիւ տէ Փըթի Շան յարկաբաժին, առեւտրական կամ խառն, հինգ սենեակ, խոհանոց, հեռախօս: Վարձակալութեան իրաւունքով:

RESTAURANT

FRANCO - ORIENTAL

BARON

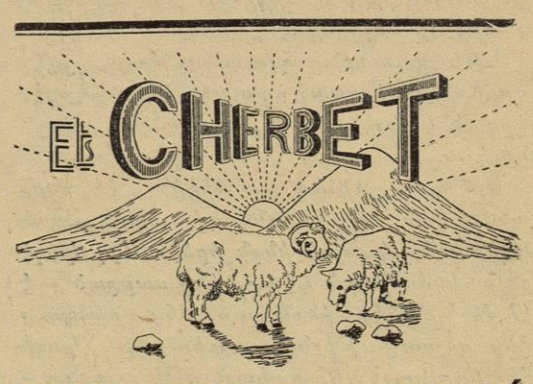
10, Rue de Beauregard, Paris

Tél. CEN. 57 - 99

Nétro BONNE NOUVELLE

Անսպառ օղի եւ գանազան առատ աղանդեր

Դիւբաֆատչէլի դին

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ

Le Sommet de la Qualité

Tél. PROvence 61 - 71

94, Rue Lafayette, Paris

Առաջնակարգ զգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք

ձեր դերձակէն այս վաճառանիշով, —

ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 576.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 2500 ֆր., վեցամս. 1300
Արտասահման՝ տարեկան 3000 ֆր. * Հատը 10 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
29 NOVEMRBE
1953

29ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7231 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 9ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2642

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՒՇԱՑՈՂԸ ԿԸ ՏՈՒԺԷ

●

Տարիներէ ի վեր ազդեր կը հրատա – րակուին այս կամ այն գաւառի, քաղաքի, գիւղի պատմութեան մասին :

Շատեր լոյս տեսած են արդէն : Ուրիշ – ներ նոր կը մշակուին կամ չուտով մա – մուլին կը յանձնուին : Եւ դեռ կան շրջան– ներ որոնց մասին կոչեր կ'երեւան, նիւ – թեր հաւաքելու համար :

Այդ կոչերէն երկուքը, Եդեսիոյ եւ Տա – րսոնի մասին, կրկնուեցան վերջերս :

Երկուքն ալ ծրագիրներ մշակած եւ խմ – բագրական մարմիններ կազմած են, օր առաջ գլուխ հանելու համար ձեռնարկը :

Հրատարակութիւններ կան որոնք մեր ձեռքը հասած չեն տակաւին, ինչպէս Եւ – դոկիոյ մասին գրուած հատորը, «Սեբաս – տիայ գաւառաբարբառը» եւն. :

Հրատարակուած կոչերէն դատելով, յաջորդաբար լոյս պիտի տեսնեն ատուր հատորներ՝ Խարբերդի, Մալաթիոյ, Այն – թապի եւ ուրիշ գաւառներու մասին :

Շրջաններ կան որոնց մասին մէկէ ա – ւելի գիրքեր տպուած են. իսկ ուրիշներ բոլորովին մոռցուած են կամ կը ձգձգ – ուին :

Օրինակ, լուր չունինք թէ ի վերջոյ էլ – քի մը յանդեցա՞ն բարձր Հայքի (Կարին) մասին հրատարակուած կոչերը, որոնք պարբերաբար կը նորոգուին :

Լուր չունինք նաեւ Սեւ Ծովու ափերէն (Տրապիզոն, Սամսոն, Կիրասոն, Օրտու եւայլն) :

Կրնայինք յիշել նաեւ Բաղէշի շրջանը, որ այնքան հարուստ պատմութիւն ունե – ցած է : Եւ դեռ Ամասիան, Մարզուանը, Բիւթանիան կամ Թոռոսթօն :

Պատահաբար կը յիշենք այս անուննե – րը, որոնք ամբողջական չեն :

Տարակոյս չկայ թէ անոնք որ տակաւին գործի ձեռնարկած չեն կամ կը ձգձգեն, չարաչար պիտի տուժեն :

Օրերը մեզի չեն սպասեր, որպէսզի ա – մէն բան դասաւորենք մեր ուզածին պէս :

Ամէն շրջան բազմաթիւ կենդանի վկա – ներ կորնչուցած է տարիներու ընթաց – քին : Վայրեր կան որոնց մնացորդները մատի վրայ կը համրուին :

Այր թէ կին, ո՛վ որ հում նիւթեր ունի եւ գրի չէ առած կամ չէ պատմած, երբ մեռնի գերեզման կը տանի թանկագին վկայութիւններ :

Անդարմանելի կորուստներ ունեցանք Հայաջինջ Սարսափներու ընթացքին : Ողջ մնացորդներուն ճիտին պարտքն է փրկել ինչ որ կարելի է :

Քանի մը թելադրութիւններ, այս առ – թիւ :

Յարդ հրատարակուած գիրքերուն մէջ հատորներ կան որոնք չափազանց խճող – ուած են :

Կամ խմբագրողները իրենք հատորին մէջ թխած են պիտանին եւ անպէտը, եւ կամ Հայր. Միութիւնները ճնշած են խմ – բագրութեան վրայ, խճողելով եւ խառ – նակոյտի մը վերածելով գիրքը :

Այս կարգի հրատարակութեանց գլխա – ւոր բաժինները պիտի կազմեն աշխար – հագրական գիրքը, համառօտ պատմու – թիւնը, ազգային, ընկերային եւ տնտե – սական կեանքը : Ապա նաեւ նկարագրուած վայրին արժէքը՝ մշակոյթի ճակատին վրայ : Այս առթիւ՝ ժողովրդային բանա – հիւսութիւն, լեզու, առածներ եւն. :

Անշուշտ ամենալայն բաժինը պէտք է տալ Հայաջինջ Սարսափներու նկարա – գրութեան : Մանաւանդ եթէ առանձին հատորներ լոյս տեսած չեն այդ մասին : Ինքնապաշտպանութեան ձեռնարկները, հին թէ նոր, պէտք է պարզուին մանրա – մասնօրէն : Բայց վաւերական փաստերով եւ ոչ թէ թեւ տալով երեւակայութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՇԼԻՔԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱԻ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՊԵՐՄՈՒՏԱ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ ԴԵԿՏ. 2ԻՆ

Ազգ. ժողովը 244ի դէմ 275 ձայնով վստահութիւն յայտնեց Լանիէլի դահլի – ճին, առժամապէս փարատելով տագնապ մը որ կրնար չատ ծանր հետեւանքներ ու – նենալ : Ուրեմն վարչապետը պիտի կրնայ մասնակցիլ Պերմուտայի խորհրդաժողո – վին, որ կը բացուի Դեկտ. 4ին :

Կացութիւնը անորոշ էր ուրբաթ օր, բայց կարելի եղաւ մինչեւ ճամբայ մը դա – նել վերջին պահուն : Հարիւր երեսփո – խաններ որոշեր էին ձեռնպահ մնալ : Եւ – րոպական բանակին ազգայնական ընդդի – մադիրները—մեծ մասով հին և նոր կու – սակիցներ զօր. Թը Կոլի — կրնային տա – պալել դահլիճը, բայց դիտակցաբար ձեռնպահ մնացին, որպէսզի Ֆրանսա կա – րենայ մասնակցիլ Պերմուտայի ժողովին : Եթէ դահլիճը հրաժարէր, դրեթէ անկա – րելի պիտի ըլլար համաձայնիլ նոր վար – չապետի մը մասին եւ տագնապը կրնար չարաթներ տեւել :

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ եւրո – պական բանակի դաշնագրին վաւերացու – մը անկարելի պիտի ըլլայ, եթէ հիմնա – կան փոփոխութիւններ չկատարուին կամ եթէ չփոխուի միջազգային կացութիւնը : Այդ ծրագրին գլխաւոր նպատակներէն մէկն է Գերմանիան վերազինել եւրոպա – կան միացեալ բանակի մը շրջագծին մէջ, որպէսզի չվերահաստատուի զերմա – նական նախկին բանակը : Ազգ. ժողովին ազգայնական թեւը կը վախնայ որ այս դաշնագրով Ֆրանսա պիտի կորսնցնէ իր զերիշխանութեան մէկ մասը, քաղաքա – կան, պինուորական կամ տնտեսական գետնի վրայ : Համայնավարները, որոնք նոյնպէս Ազգ. ժողովին մէկ վեցերորդ մասը կը կազմեն, բոլորովին հակառակ են այս դաշնագրին, եւ զայն ուղղուած կը նկատեն Մ. Միութեան դէմ ինչպէս Ա – լանեան դաշինքը : Այսպէս, թեր ու դէմ ճակատներու բաժնուած են Ազգ. ժողո – վին 627 երեսփոխանները :

ՔԻՉ ՄՆԱՑ ՈՐ ՊԻՏՈ ՀՐԱԺԱՐԷր

Ուրբաթ օրուան վիճաբանութեանց ըն – թացքին, բաւական ծանր միջադէպ մը ծագեցաւ : Վարչապետը վերջին կոչ մը կ'ուղղէր Ազգ. ժողովին, մանաւանդ որ ճիշդ նոյն պահուն հեռագիրները կը ծա – նուցանէին Մ. Միութեան դրական պա – տասխանը Զորսերու ժողովի մասին : Պ. Լանիէլ չէշտակի հարցուց թէ համաձա՞յն են կառավարութեան վարած քաղաքակա – նութեան : «Վստահութեան քուէ տալ՝ կը նշանակէ հաւանութիւն յայտնել այն յայտարարութեանց զոր ըրի յանուն կա – ռավարութեան : Կառավարութիւնը չու – զեր որեւէ բան աւելցնել առաջարկուած բանաձեւին վրայ» :

Այդ պահուն Պ. Պիտօ, որ նստած էր միւս նախարարներուն հետ, յանկարծ թուղթ մը հանեց թղթապանակէն եւ ըս – կսաւ հրաժարական մը խմբագրել : Վար – չապետը կը չարունակէր բացատրութիւն – ներ տալ :

— « Յառաջիկայ չաբաթներու ընթաց – քին Ֆրանսայի ներկայացուցիչը պէտք է վայելէ ամէն հեղինակութիւն : Անհրա – ժեշտ է դիտնալ թէ խորհրդարանը կառա – վարութեան հե՞տ է թէ դէմ : Եթէ վստա – հութեան քուէն մերժուի նոյն իսկ յարա – բերական մեծամասնութեամբ, ես կը հրաժարիմ : Չեմ ուզեր կրճատեալ իրաւա – սութիւններով եւ սահմանափակ պատաս – խանատուութեամբ կառավարութիւն մը տեսնել Ֆրանսայի գլուխը : Ոչ մէկ երկ – դիմութիւն : Մենք են տագնապի մը ան – պատեհութիւնները : Պէտք չէ վիճելի դարձնել Ֆրանսայի միջազգային դերը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՅՈՅՍԵՐ ԿԸ ՆԵՐՇՆՋԷ

●

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ հրատարակուեցաւ Մոսկուայի նոր ծանուցագրին Թարգմանութիւնը, որ կը բաղկանայ 2000 բառերէ :

Ծանուցագիրը նպաստաւոր տպաւորու – թիւն գործեց Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ : Մ. Նահանգները որոշ վերապահութիւն կը ցուցնեն : Մասնաւորապէս ուշագրաւ է որ Մ. Միութիւնը այս անգամ նախա – պայման չի դներ Հինգերու ժողով մը, Զորսերու խորհրդաժողովէն առաջ : Ու – զեմն կ'ընդունի Դաշնակիցներուն առա – ջարկը, «մօտաւոր ապագայի մը» ձգելով Հինգերու ժողովի մը դումարումը, մաս – նակցութեամբ կարմիր Չինաստանի :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մոսկուա իբրեւ ժողովատեղի կ'առաջարկէ Պերլի – նը, առանց ճշդելու ոչ թուականը, ոչ ալ արեւելեան կամ արեւմտեան չրջանը : Լոնտոնի մէջ ծանուցագիրը դոհացուցիչ կը նկատեն : Կը կարծուի թէ պատասխանը պիտի տան յառաջիկայ չաբթու, Պերմու – տայի մէջ, ուր ժողովի հրաւիրուած են Այզընհաուըր, Զըրչիլ եւ Լանիէլ, իրենց արտաքին նախարարներուն հետ :

Կարգ մը չրջանակներու կարծիքով, ան – միջական համաձայնութիւն մը չպա – տահ Զորսերու խորհրդաժողովէն : Անոնք դիտել կուտան թէ Մոսկուա քաղաքակա – նութիւն չի փոխեր, այլ նոր ռազմավա – րութիւն մը կը փորձէ : Մնաց որ, ծանու – ցագիրը մեծ մասով կը կրկնէ Մ. Մու – սոլինիի ճառին մէկ մասը, քաղաքա – կան, պինուորական կամ տնտեսական գետնի վրայ : Համայնավարները, որոնք նոյնպէս Ազգ. ժողովին մէկ վեցերորդ մասը կը կազմեն, բոլորովին հակառակ են այս դաշնագրին, եւ զայն ուղղուած կը նկատեն Մ. Միութեան դէմ ինչպէս Ա – լանեան դաշինքը : Այսպէս, թեր ու դէմ ճակատներու բաժնուած են Ազգ. ժողո – վին 627 երեսփոխանները :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Կոչ կ'ընեմ ամէն մէկուն պայծառատես – սութեան, հայրենասիրութեան եւ խղ – ճին» :

Կարճ դադարի մը պահուն, ըրոյց չը – ճեցաւ թէ Պ. Պիտօ գացած է իր հրաժա – րականը յանձնելու վարչապետին : Ցետոյ ճշդուեցաւ թէ երկուքը միասին խորհր – դակցելով չարը խափանած են : Նիս – ը վերսկսած առեն նախագահը բեմ հր – աւիրեց Պ. Պիտօն, որպէսզի պարզէ իր տեսակէտները Մ. Միութեան նոր ծանու – ցագրի մասին : Նախարարը բացատրեց թէ վարչապետը եւ ինք միշտ պատրաստ է – գած են բանակցելու Մոսկուայի հետ : Ը – սաւ թէ «առաջին անգամ է որ Մ. Միու – թեան պատասխանը ժխտական չէ : Մենք մէկդի չենք դներ որեւէ յոյս զոր կը՛ներ – չնչեն պարագաները : Բայց կը պնդենք թէ անհրաժեշտ է պահպանել եւ զօրացնել Ատլանտեան համերաշխութիւնը եւ սկսիլ խօսակցութիւնը Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ, անմիջապէս որ կարելի ըլլայ, իր – բեւ նպատակակէտ ունենալով ընդհ. ա – պահովութիւնը եւ զինաթափութիւնը : Մ. Միութեան ծանուցագիրը կը պարունակէ կարգ մը տարրեր որոնք արժանի են ու – սումնասիրութեան եւ խորհրդածութեան, եթէ կ'ուզենք որ ծրագրուած խորհրդա – ժողովը թիւրիմացութեանց, չփոթու – թեանց եւ թերեւս խոման չյանգի : Կա – րելի չէ արտաքին քաղաքականութիւն ա – ռանց յարատեւութեան : Կառավարու – թեան վարած քաղաքականութիւնը աւելի նուազ պատակտում կը ստեղծէ Ֆրանսա – ցիներու միջեւ : Անհրաժեշտ է դիտնալ, — ժողովը կ'ուզէ՞ տապալել մեր վարած ար – տաքին քաղաքականութիւնը թէ ապահո – վել անոր յարատեւութիւնը : Մենք պիտի չհետեւինք որեւէ քաղաքականութեան, բացի եւրոպականէն : Քուէարկութիւնը կապ ունի ոչ թէ կառավարութեան մը կեանքին, այլ մեր ամբողջ միջազգային քաղաքականութեան հետ» :

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ քուէարկու – թիւնը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՎԵՐՋԻՆ ԹՈՒՐԹԱՓՈՒՄՆԵՐԸ

Ինչպէս ըսի, 1932ին Թորգոմ իրապէս անտանելի կացութեան մը մատնուած էր, նիւթական տեսակէտով : Այն աստիճան որ, ստիպուած էր ծառայական գործեր կատարել Լուքթաֆիի խաղարանին մէջ (Աթենի մօտ) :

Մայրաքաղաք եկած ատեն, յաճախ խեղճուկրակ ընթերցարանի մը նստարան – ներուն վրայ կ'անցընէր գիշերները :

Իր հրատարակած փրանսերէն թերթը, «Արմենի» չէր կրցած բարելաւել կացու – թիւնը :

Առտու մըն ալ իմացաւ թէ Իտալիա կը գտնուի եւ ամուսնացած է շուէտացի կնոջ մը հետ, իբրեւ միակ հարստութիւն ու – նենալով Կարինի մէջ պարգած դրօշը :

Ցետոյ եկաւ Փարիզ, տեղաւորուելով հանգստաւէտ բնակարանի մը մէջ, բազ – մանդամ ընտանիքի մը հետ :

Մթնոլորտը վառօդ կը հոտէր արդէն :

Թորգոմ նորէն աշխուժացած, ծրագիր – ներ կ'որոճար :

Առտու մը իմացայ թէ կ'ուզէ կամա – ւորներու գունդ մը կազմել : Կոչեր իսկ խմբագրած եւ ժողովներ սարքած էր : (Ֆրանսերէն թերք մըն ալ ունէր ձեռքի տակ : Փարիզը չէր ինկած տակաւին) :

Պարտէ սեպեցի խմբագրատուն հրաւի – րել եւ բացատրութիւն պահանջել :

— Ո՞ր նպատակի համար ...

= Ի հարկէ Դաշնակիցներու :

— Ի՞նչ ընելու համար :

= Երբ որ կռվկաս արշաւեն, ոստիկա – նութեան դեր կը կատարենք :

Աղի – լեղի խօսքեր փոխանակեցինք : Եւ ի վերջոյ պոռթկաց.

— Քառասուն տարի է որ Դաշնակցու – թիւնը կը հալածէ զիս ...

= Կը հալածէ ոչ թէ էեզ, այլ «աւանթու – րա»ն : Արդէն զինուոր ունինք բոլոր դաշ – նակից բանակներուն մէջ, ի՞նչ իրաւուն – քով եւ ի՞նչ ակնկալութեամբ կ'ուզէք բա – նի մը հարիւր երիտասարդներ եւս կրակը նետել :

... Պատերազմին ընթացքը փոխուած էր արդէն, եւ ինքն ալ անհետացաւ առ – տու մը :

Լոնտոն անցած էր Փորթուկալի ճամ – բով, եւ բանտ ինկած, ինչպէս կը գրէր եղբայրս, պատերազմի ամէնէն տաք օրե – րուն :

Ձինադադարին, նորէն հանդիպեցանք Փարիզ :

Այլեւս բան չէր մնացած նախկին աշ – խոյժէն եւ... երեւակայութենէն :

Ապրուստի հոգը նորէն կը հալածէր զինքը : Նոյնիսկ ձեռնարկած էր ինքնու – թեան թուղթերու եւն. գործերով զբաղե – լու եւ կը խնդրէր որ ծանուցումը հրա – տարակուի Յառաջի մէջ...

Անշուշտ մերժեցինք, խնայելով իր դիրքին :

Կը նախընտրեմ վերջացնել : Վ.Ա.Հէ

ԵԿԵՂԵՑԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ հայկ. եկեղեցիի մը կառուցման համար կազմուած յանձնա – ժողովը, Գչ. գիշեր թատերական հանդէս մը սարքած էր ի նպաստ իր ստանձնած գործին : Կը նախագահէր Սերովբէ Ծ. Վրդ. Մանուկեան որ ջերմապէս դովեց ժողովրդական յանձնաժողովին գործու – նէութիւնը :

Յանձնաժողովին անունով համառօտ տե – ղեկագիրը մը կարդաց փոխ – նախագահը, հաստատելով թէ հանդանակուած է մօտ Յուկէս միլիոն ֆրանք : Հողը գնուած է արդէն եւ մօտ օրէն կը ձեռնարկուի շի – նութեան :

Սրահը լեցուն էր Իսի լէ Մուլինոյի, Մէօտոնի եւ Քլամարի թաղերէն եկած հայրենակիցներով : Թատերական ներկա – յացումն ալ չատ յաջող էր :

ԱՐՍԷՆ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Ա.

Ինչպէս հաղորդած էր «Ճառագ», Հոկտեմբեր վեցին Երեւանի մէջ մեռեր է Արսէն Տէրտէրեանը եւ թաղուեր է նոյն առաւու 9ին «Քաղաքային գերեզմանատան պանթէոնում»:

Արսէն Տէրտէրեանը իսկական անդամ էր Հայկական ՍՍՌ Գիտութիւնների ակադեմիային, պրոֆեսոր Երեւանի «Մոլտով» պետական համալսարանի, պարոգեւատրուած էր սովետ. կառավարութեան կողմէ «Աչխատանքի կարմիր դրոշի» պատուանշանով եւ չքանշաններով եւ ստացած էր գիտութեան վաստակաւոր գործիչի տիտղոս:

Այսքան մեծ վաստակ ունեցող մարդ մը կը հեռանայ այս աշխարհէն, առանց արժանավայել յուղարկաւորութեան խօսքի: Ա. Տէրտէրեանի մահը ծանուցուած է ոչ թէ Սով. Հայաստանի կառավարութեան, այլ Գիտ. Ակադեմիայի եւ Համալսարանի կողմէ, որոնք իրրեւ կենսագրութիւն սա ժժգոյն տեղեկութիւնները կը հաղորդեն. — Ա. Տէրտէրեան ծնած էր 1882ին, լեռնային Ղարաբաղի Շուշիքենդ գիւղին մէջ: 1907 – 1908ին ուսած է Պետերսբուրգ: Այսքան միայն եւ ոչ աւելի Ա. Տէրտէրեանի կեանքի նախասովետական չրջանի մասին: Գիտութեան վաստակաւոր դործիչը եւ Ակադեմիայի իսկական անդամը իր ամբողջ գիտական պաչարը ստացեր է, ուրեմն, միայն մէկ տարի՞ ուսանելով ցարական Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ: Իսկ 1907 – 1908էն առաջ որեւէ դպրոց չէ՞ յաճախեր: Հարցը բաց ձգուած է Հայաստանի Ակադեմիայի եւ Համալսարանի մարդոց կողմէ: Եւ դիտե՞ք ինչու: Որովհետեւ Ա. Տէրտէրեան իր ամբողջ կրթութիւնը՝ նախնական եւ երկրորդական ըստացած է Հայոց եկեղեցական (ծխական եւ հոգեւոր միջնակարգ) դպրոցներու մէջ, Շուչի (թեմական դպրոց) եւ Էջմիածին (Գէորգեան հոգեւոր ճեմարան): Ան բարձրագոյն կրթութիւն չէ ստացած եւ քանի մը ամիս միայն ազատ ունկնդիր եղած է Պետերբուրգ:

Լրիւ, ընդարձակ եւ ճիշդ չեն նաեւ մահազդին մէջ տրուած այն քանի մը տող տեղեկութիւնները, որ կը վերաբերին Ա. Տէրտէրեանի սովետական չրջանի կեանքին ու գործունէութեան:

Ազատ արտասահմանի մէջ ապրող Ա. Տէրտէրեանի բարեկամներու վրայ պարտականութիւն կ'իյնայ յարգել անոր յիշատակը համաձայն քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ ընդունուած սովորութեան, այսինքն ճշմարիտ եւ լրիւ խօսք ըսել հայ դրական քննադատի ու բարմավաստակ մանկավարժի կեանքի ու գործի մասին: Այդ ընելու համար, դժբախտաբար մենք զրկուած ենք ամենակարեւորէն՝ ազբիւրներէ: Ա. Տէրտէրեանի ամբողջ դրական վաստակը կը դառնայ երկաթէ վարագոյրի այն կողմը եւ միայն պատահական փչրանքներ հասած են մեզի: Կոմունիզմը ոչ միայն կ'արգիլէ իր մարդոց հովհաստահայ դպրութեան ու մչակութային զարգացման ճչդրիտ պատմութիւնը տալ, այլ եւ դիտակցաբար խղելով իր մչակութ. կապերը Հայկ. Արտասահմանի բոլոր հոսանքներուն հետ, կը զրկէ նաեւ մեզ վերոյիչեալ ուղղութեամբ որեւէ լուրջ փորձ կատարելու հնարաւորութիւն նէն:

Ուրեմն Ա. Տէրտէրեանի մանրամասն եւ լրիւ կենսագրականը չէ որ պիտի տամ, ոչ ալ անոր ձգած դրական հարուստ ժառանգութեան վերլուծումը: Քանի մը հակիրճ տեղեկութիւններ անոր կեանքի եւ գործի մասին — ահա նպատակը Ա. Տէրտէրեանի մահուան առթիւ դրած այս յօդուածին:

Ա. Տէրտէրեան, ինչպէս ըսինք, իր նախնական եւ երկրորդական կրթութիւնը ստացած է Կովկասի Հայոց դպրոցներուն մէջ: Ռուսական համալսարանի կամ պետական ուրիչ բարձրագոյն դպրոցի մէջ չէ ուսած, որովհետեւ Ռուսիոյ կրթական նախարարութիւնը չէր ընդուներ հայկական միջնակարգ դպրոցներու եւ, նոյնիսկ էջմիածնի ճեմարանի վկայականները: Ռուսական բարձրագոյն դպրոց մտնելու համար կը պահանջուէր ռուս միջնակարգ դպրոցի աւարտական վկայագիրը, որ կը կոչուէր «հասունութեան վկայական»: Այսպէսով, Տէրտէրեան մէկ տարի Պետերբուրգի մէջ կրնար միայն ազատ ունկնդիր եղած ըլլալ:

Մահազդին մէջ Ա. Տէրտէրեանի ձեռք բերած դիտական ամբողջ պաչարը կը բացատրուի անոր քանի մը ամիս Պետերբուրգ դտնուելով, ինչ որ ճիշդ չէ: Ա. Տէրտէրեան իր լման ուսումը ստացած է էջմիածնի ճեմարանին մէջ եւ յետոյ կատարելագործած՝ յատուկ եւ տեւական ինքնաչխատութեամբ:

Ան միջնակարգ դպրոցը աւարտած է ռուսական առաջին (1905) յեղափոխութեան տարիներուն եւ այն չրջանի բոլոր յառաջադէմ երիտասարդներու նման իր հանրային գործունէութիւնը սկսած է նախեւառաջ հրապարակագրութեամբ ու քաղաքական – կուսակցական աչխատանքներով: Այսպէս է որ մենք դայն կը տեսնենք Բադու այսպէս կոչուած անջատական շարժման ժամանակ Բժ. Լ. Ա թաբէկեանի կողքին եւ իրրեւ աչխատակից հայ սոցիալիստ – յեղափոխականներու (ԷՍ.ԷՌ.) «Անիւ», «Շաւիղ», «Շեփոր» չաբաթաթերթերու եւ «Վերադնահատումներ» ամսաթերթի: Յեղափոխութեան տեղատուութիւնը սկսած էր եւ դրական հալածանքները օրէ օր կը սաստկանային: Ընկերվարական թերթերու աչխատակիցները կը զգուչանային իսկական անուններով ստորագրել իրենց յօդուածները: Այսպէս Բժ. Լ. Ա թաբէկեանը դարձած էր «Բիխարդ» կամ Սմբատ Սմբատեան, իսկ Ա. Տէրտէրեանը նմանապէս հանդէս կուգար զանազան գրչանուններով: Ամէնէն չատ կը գործածէր «Էլվէնտ» կեղծանունը: Այդ անունով ալ յայտնի դարձաւ կովկասահայ հանրութեան:

Ա. Տէրտէրեան առաւելապէս գրչի ու դիրքի մարդ էր եւ Բադուի մէջ կուսակցական – կազմակերպչական աչխատանքէն աւելի նուիրուած էր հրապարակագրական – դրական գործունէութեան: Հայ Սոց–Յեղափոխականներու երիտասարդ կազմակերպութիւնը հանրային կեանքի մէջ ինքնուրոյն տեղ ապահովելու համար՝ կը պայքարէր երկու ճակատներու վրայ՝ ընդդէմ Դաչնակցութեան եւ սոցիալ – դեմոկրատներու (մարքսիստներու): Այդ պայքարի մէջ Ա. Տէրտէրեան – Էլվէնտը, իրրեւ տեսաբան, կը դրաւէր երկրորդ տեղը: Առաջինը կը պատկանէր Աթաբէկեան – Բիխարդին: Այդ տարիներուն վերջնապէս մչակուեցաւ ու կազմաւորուեցաւ Ա. Տէրտէրեանի ընկերային աչխարհայեացքը, որ իրրեւ հիմք եւ աղբիւր ունէր ռուս նարոդնիկ ընկերաբաններու (սոցիոլոգ)՝ Լաւրովի, Միխայլովսկիի եւ Զերնովի զարգացուցած հասմարքսեան ուսմունքը: Այդ աչխարհայեացքին Ա. Տէրտէրեանը, հաւատարիմ մնաց մինչեւ վերջը: Անով առաջնորդուեցաւ նաեւ իր դրական – քննադատական վերլուծումներուատեն, եւ հայ բոլչեւիկներու բոլոր չանքերը՝ ստիպելու որ «մարքսիստ» դառնայ, անցան ապարդիւն, ինչպէս պիտի տեսնենք աւելի վերջը:

1908 թիւէն եաք յեղափոխութեան տեսութիւնը կատարեալ կը դառնայ: Ռուսաստանի մէջ կը կազմալուծուին ու կը փոչիանան յեղափոխական կուսակցութիւնները: Կովկասի մէջ ծայրայեղ հալածանքներ տեղի կ'ունենան մասնաւորապէս Հայերու դէմ (Դաչնակցութեան Գործ): Լ. Ա թաբէկեան կը ձերբակալուի, միւս Դաչնակցականներու կարգին, տխրահռչակ Լբժինի կողմէ իրրեւ... Դաչնակական: Սոց. յեղափոխականներու Անդրկովկասի չրջանային ժողովի ժամանակ կը ձերբակալուին եւ Սիբիր կ'աքսորուին մասնակիցներէն քանի մը հոգի, դլխաւորութեամբ Վահան Միհախորեանի: Հայ էս էռներու երիտասարդ կազմակերպութիւնը կը քայքայուի եւ կը դադրին կուսակցական հրատարակութիւններ: Էլվէնտ – Տէրտէրեան, թէեւ ազատ կը մնայ ձերբակալութենէ, բայց կը զրկուի նաեւ հրապարակագրական գործունէութեան հնարաւորութենէ: Իր առջեւ բաց կը մնայ միայն ուսուցչական ասպարէզը: Եւ ան կը նուիրուի այդ ասպարէզին, պաչտօնավարելով, եթէ չեմ սխալիր, նախապէս Շուչիի թեմական դպրոցին մէջ, իսկ վերջը կը հրաւիրուէր Երեւանի թեմական դպրոցը տեսուչ Աբշակ Չիլինկարեանի կողմէ, որ բարձր կը գնահատէր Տէրտէրեանի մանկավարժական ընդունակութիւնները:

Առաջին համաչխարհային պատերազմի նախօրեակին, ստոյգ չեմ յիչեր թէ որ թուականի ամառը, մենք միասին անցուցինք մեր երկուքուկէս ամսուան արձակուրդը Ղարաքիլիսա (ներկայիս Կիրովական) : Հոն էր նաեւ Ա. Խահակեանը: Ա. Տէրտէրեան ուսուցչութեան տեղ կը փնտռէր եւ յոյս ունէր, որ պիտի յաջողի պաչտօնավարելու կոչուիլ Երեւանի թեմական դպրոցը: Ան դեռ կը պահէր իր հետաքրքրութիւնը քաղաքական – ընկերային հարցերու մասին: Ապագայ՝ նոյն հարցերու նուիրուած դիրքերը և դիրքորոշները որ դիզուած էին իր դրասեղանի վրայ եւ սենեակի յատակը: Բայց այդ ատեն արդէն յիչեալ դիրքերու կողքին Ա. Տէրտէրեանի «դրադարանի» մաս կը կազմէին նաեւ ռուս յայտնի դրական քննադատներու՝ Բելինսկիի, Պիսարեւի եւ նորերէն ակադեմական Ասխարնիկո – Կուլիկովսկիի եւ ուրիշներու աչխատութիւնները:

Բադուէն վերջ բեկում յառաջ եկաւ Ա. Տէրտէրեանի հանրային կեանքին մէջ: Ան վերջնապէս հրաժարեցաւ քաղաքական հրապարակագրութենէն եւ նուիրուեցաւ ամբողջապէս Հայոց նորագոյն դրական – նուիթեան ուսումնասիրութեան, դուրս հեռաբար դրաղելով մանկավարժական գործունէութեամբ, աւանդելով Հայոց լեզու եւ դրականութեան պատմութիւն Երեւանի թեմական դպրոցին մէջ: Հոն ուսուցչութիւն ըրաւ անընդհատ մինչեւ Հայաստանի խորհրդայնացումը, հասցնելով հայ մտաւորականներու եւ ուսուցիչներու քանի մը սերունդ: Նոյն ժամանակամիջոցին հրատարակեց չարք մը մենադրութիւններ հայ բանաստեղծներու եւ վիպագիրներու մասին: Ձունենալով ձեռքին տակ այդ մենագրութիւնները, պիտի չկարենամ յիչատակել զանոնք ըստ յաջորդականութեան կարգի: Եթէ չեմ սխալիր, առաջինը վերլուծութիւն մըն էր Յովհ. Յովհաննիսեանի բանաստեղծութիւններու: 1911ին հրատարակեց Թիֆլիսի մէջ կոկիկ հատոր մը Շիրվանզադէի ստեղծագործութիւններու մասին: Այնուհետեւ մինչեւ Հայաստանի խորհրդայնացումը լոյս ընծայեց դրադատական մենադրութիւններ Յովհ. Թումանեանի, Վահան Տէրեանի, Րաֆֆիի, Վրթանէս Փափազեանի մասին: Այսչափը կը մնայ իմ յիչողութեան մէջ, բայց կ'ենթադրեմ, թէ չարքին մէջ կան նաեւ ուրիշները, որոնց անունները չեմ նչեր, որովհետեւ չեմ կրնար ստուգապէս հաստատել:

Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ Ա. ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԸ կազմակերպած էր Փարիզի Տիկնանց Միութիւնը (Որբախնամ – Կ. Խաչ), Կրանտ Օթէլի մէջ: Անսպասելի բազմութիւն մը լեցուցած էր սրահը: Տիկիններէն ամէն աչխատանք թափած էին պարահանդէսին յաջողութեան համար: Փոքր դեղարուեստական բաժնի մը ընթացքին հաճոյքով դիտեցինք Օր. Պօյաճեանի պարը, եւ լսեցինք Օր. Ամի Անահիտի հաճելի ձայնը: Գաղութը, որ ամէն զոհողութիւն ըրած էր պատկառելի հասոյթ մը ապահովելու համար, անշուչտ նոյն աջակցութիւնը պիտի ընծայէ միւս Միութեանց ձեռնարկներուն:

ՄԱՅՐԻԿԻՍ ՀԵՏ

(Մահուան տարելիցին առթիւ)

●

Այն տարին՝ ձիւնառատ, ծանր ձմեռ մը անցուցեր էինք սրտատրոփ սպասելով հայրենի անուչիկ դարնան:

Մարտի ընթացքին, երբեմն տաքուկ արեգակը ու երբեմն ալ հարաւէն եկած դաղջուկ հովերը սրբած, անհետացուցած էին լեռներէն, դաչտերէն ու հովիտներէն ձիւներու հսկայ դէզերն ու հաստակեղ խաւերը: Ամիսներու տեւական սպիտակութեանը, անչարժութեանը յաջորդած էր կեանք ու կանանչութիւն:

Ու ապրիլը իր հետ բերած էր հայրենի քաղցրիկ ու վառ դարունը ու մեզ դուրս հանած՝ դէպի դաչտերը կանանչազարդ, լեռները՝ ծաղկաւէտ:

Լրիւ գարուն է այժմ: Հայրենի անհման, տենչալի դարունը, որմէ զրկուած էինք հինգ երկար ու տանջալի տարիներ – րով տարագրութեան ճամբաներուն վրա – րայ, ահաբեկ ...

Մանուկ էի երբ տարագրութեան ճամբան ինկայ: Հիմա, հինգ տարի վերջ մեծացած, հասակ նետած պատանի՝ լծվար ու սերմնացան, վերադարձած հայրենի տուն, թէեւ կոտորակուած բազում անդամներ:

Հայրենիքը, դեղը բզկտուած՝ աւերուած ու արիւնլուայ դարձած է գաղթելի նիւթը ոչ միայն կ'արգիլէ իր մարդոց հովհաստահայ դպրութեան ու մչակութային զարգացման ճչդրիտ պատմութիւնը տալ, այլ եւ դիտակցաբար խղելով իր մչակութ. կապերը Հայկ. Արտասահմանի բոլոր հոսանքներուն հետ, կը զրկէ նաեւ մեզ վերոյիչեալ ուղղութեամբ որեւէ լուրջ փորձ կատարելու հնարաւորութենէ նէն:

Ուրեմն Ա. Տէրտէրեանի մանրամասն եւ լրիւ կենսագրականը չէ որ պիտի տամ, ոչ ալ անոր ձգած դրական հարուստ ժառանգութեան վերլուծումը: Քանի մը հակիրճ տեղեկութիւններ անոր կեանքի եւ գործի մասին — ահա նպատակը Ա. Տէրտէրեանի մահուան առթիւ դրած այս յօդուածին:

Ա. Տէրտէրեան, ինչպէս ըսինք, իր նախնական եւ երկրորդական կրթութիւնը ստացած է Կովկասի Հայոց դպրոցներուն մէջ: Ռուսական համալսարանի կամ պետական ուրիչ բարձրագոյն դպրոցի մէջ չէ ուսած, որովհետեւ Ռուսիոյ կրթական նախարարութիւնը չէր ընդուներ հայկական միջնակարգ դպրոցներու եւ, նոյնիսկ էջմիածնի ճեմարանի վկայականները: Ռուսական բարձրագոյն դպրոց մտնելու համար կը պահանջուէր ռուս միջնակարգ դպրոցի աւարտական վկայագիրը, որ կը կոչուէր «հասունութեան վկայական»: Այսպէսով, Տէրտէրեան մէկ տարի Պետերբուրգի մէջ կրնար միայն ազատ ունկնդիր եղած ըլլալ:

Մահազդին մէջ Ա. Տէրտէրեանի ձեռք բերած դիտական ամբողջ պաչարը կը բացատրուի անոր քանի մը ամիս Պետերբուրգ դտնուելով, ինչ որ ճիշդ չէ: Ա. Տէրտէրեան իր լման ուսումը ստացած է էջմիածնի ճեմարանին մէջ եւ յետոյ կատարելագործած՝ յատուկ եւ տեւական ինքնաչխատութեամբ:

Ան միջնակարգ դպրոցը աւարտած է ռուսական առաջին (1905) յեղափոխութեան տարիներուն եւ այն չրջանի բոլոր յառաջադէմ երիտասարդներու նման իր հանրային գործունէութիւնը սկսած է նախեւառաջ հրապարակագրութեամբ ու քաղաքական – կուսակցական աչխատանքներով: Այսպէս է որ մենք դայն կը տեսնենք Բադու այսպէս կոչուած անջատական շարժման ժամանակ Բժ. Լ. Ա թաբէկեանի կողքին եւ իրրեւ աչխատակից հայ սոցիալիստ – յեղափոխականներու (ԷՍ.ԷՌ.) «Անիւ», «Շաւիղ», «Շեփոր» չաբաթաթերթերու եւ «Վերադնահատումներ» ամսաթերթի: Յեղափոխութեան տեղատուութիւնը սկսած էր եւ դրական հալածանքները օրէ օր կը սաստկանային: Ընկերվարական թերթերու աչխատակիցները կը զգուչանային իսկական անուններով ստորագրել իրենց յօդուածները: Այսպէս Բժ. Լ. Ա թաբէկեանը դարձած էր «Բիխարդ» կամ Սմբատ Սմբատեան, իսկ Ա. Տէրտէրեանը նմանապէս հանդէս կուգար զանազան գրչանուններով: Ամէնէն չատ կը գործածէր «Էլվէնտ» կեղծանունը: Այդ անունով ալ բորենիին կողմէ:

Գոտեպնդուած պաչտելի հայրենիքին անոյշ սիրովը, դերազոյն ճիգերով անոր արիւնոտած ու չարաւասպատ վէրքերը պիտի բուժենք: Պիտի վերականդնենք աւերակները: Ու մեր սրբազան արտերուն, հողերուն մէջ թափելով մեր քրտինքները հանապազօրեայ պիտի ճարենք ինչպէս մեր նախահայրերը:

Տարագրութեան սեւ օրերուն, լուսա – հոգի մայրս հայրենի խորունկ կարօտովը լեցուած աչուըներովը, չարունակ կ'ա – ղերսէր.

— Ով Տէր, անունիդ՝ զօրութեանդ մեռնիմ, Աստուած, հեղ մըն ալ, ախ, հեղ մըն ալ՝ անոյշ դեղը պիտի տեսցը – նե՞ս մեղի, թը՝ ըս օտար երկիրներուն մէջ մենք ալ պիտի մեռնինք ... մեր երկրին կարօտը մեր աչուըներուն մէջ ... :

×

Ջուխտ մը ինճուղ լծած, հայրենական արտերուս մէջ վար ու ցան կ'ընեմ: Ջոյգ մը ինճուղ ... ու երկուքն ալ մեր սեփականութիւնը: Դեռ տարի մը առաջ երազ՝ սակայն այսօր իրականութիւն:

Երկու մատղաչիկ եղներ: Մէկը՝ սա Աչտօս, որուն ճակտին մէջտեղը աստղիկ մը կը փայլի, իսկ ոտքերէն երկուքը մինչեւ ծունկերը ճերմակ մոյկեր՝ փորկին տակէն մինչեւ կռնակն ալ սպիտակ ժապաւէններով երիզուած ... :

Ջափաւոր չորս կորնի — բաժին — կը վերածեմ օրավարս ու թեզանիքներս օրթթած, դոզնոցը կապած գարի կը ցանեմ արտին երկայնքին դառնալով ու բուռ – բուռ նետելով սերմերը, որոնք մինչեւ ոչ միայն կ'արգիլէ իր մարդոց հովհաստահայ դպրութեան ու մչակութային զարգացման ճչդրիտ պատմութիւնը տալ, այլ եւ դիտակցաբար խղելով իր մչակութ. կապերը Հայկ. Արտասահմանի բոլոր հոսանքներուն հետ, կը զրկէ նաեւ մեզ վերոյիչեալ ուղղութեամբ որեւէ լուրջ փորձ կատարելու հնարաւորութենէ նէն:

Ուրեմն Ա. Տէրտէրեանի մանրամասն եւ լրիւ կենսագրականը չէ որ պիտի տամ, ոչ ալ անոր ձգած դրական հարուստ ժառանգութեան վերլուծումը: Քանի մը հակիրճ տեղեկութիւններ անոր կեանքի եւ գործի մասին — ահա նպատակը Ա. Տէրտէրեանի մահուան առթիւ դրած այս յօդուածին:

Ա. Տէրտէրեան, ինչպէս ըսինք, իր նախնական եւ երկրորդական կրթութիւնը ստացած է Կովկասի Հայոց դպրոցներուն մէջ: Ռուսական համալսարանի կամ պետական ուրիչ բարձրագոյն դպրոցի մէջ չէ ուսած, որովհետեւ Ռուսիոյ կրթական նախարարութիւնը չէր ընդուներ հայկական միջնակարգ դպրոցներու եւ, նոյնիսկ էջմիածնի ճեմարանի վկայականները: Ռուսական բարձրագոյն դպրոց մտնելու համար կը պահանջուէր ռուս միջնակարգ դպրոցի աւարտական վկայագիրը, որ կը կոչուէր «հասունութեան վկայական»: Այսպէսով, Տէրտէրեան մէկ տարի Պետերբուրգի մէջ կրնար միայն ազատ ունկնդիր եղած ըլլալ:

Մահազդին մէջ Ա. Տէրտէրեանի ձեռք բերած դիտական ամբողջ պաչարը կը բացատրուի անոր քանի մը ամիս Պետերբուրգ դտնուելով, ինչ որ ճիշդ չէ: Ա. Տէրտէրեան իր լման ուսումը ստացած է էջմիածնի ճեմարանին մէջ եւ յետոյ կատարելագործած՝ յատուկ եւ տեւական ինքնաչխատութեամբ:

Ան միջնակարգ դպրոցը աւարտած է ռուսական առաջին (1905) յեղափոխութեան տարիներուն եւ այն չրջանի բոլոր յառաջադէմ երիտասարդներու նման իր հանրային գործունէութիւնը սկսած է նախեւառաջ հրապարակագրութեամբ ու քաղաքական – կուսակցական աչխատանքներով: Այսպէս է որ մենք դայն կը տեսնենք Բադու այսպէս կոչուած անջատական շարժման ժամանակ Բժ. Լ. Ա թաբէկեանի կողքին եւ իրրեւ աչխատակից հայ սոցիալիստ – յեղափոխականներու (ԷՍ.ԷՌ.) «Անիւ», «Շաւիղ», «Շեփոր» չաբաթաթերթերու եւ «Վերադնահատումներ» ամսաթերթի: Յեղափոխութեան տեղատուութիւնը սկսած էր եւ դրական հալածանքները օրէ օր կը սաստկանային: Ընկերվարական թերթերու աչխատակիցները կը զգուչանային իսկական անուններով ստորագրել իրենց յօդուածները: Այսպէս Բժ. Լ. Ա թաբէկեանը դարձած էր «Բիխարդ» կամ Սմբատ Սմբատեան, իսկ Ա. Տէրտէրեանը նմանապէս հանդէս կուգար զանազան գրչանուններով: Ամէնէն չատ կը գործածէր «Էլվէնտ» կեղծանունը: Այդ անունով ալ

Հայրենական ժառանգութիւն մըն է Աչտօս, աքսորէն չորս տարի եաք բորենի մը կոկորդէն հանուած, փրցուած ու մօրկանը հետ տուն բերուած տարի մը առաջ ...:

Արքենի է Աչտօս: Նոր – նոր եղջիւրնեըլն ալ չուտով, մահիկաձեւ պսակ մը պիտի չինեն կոծղաձեւ դլխուն վրայ:

Երկրորդը՝ Սիբրամս, տնէ ժմնուկ չէ: Փոքրակազմ է ան ու ճուէղիկ, թէեւ ալ Աչտոյիս տարիքն ունի — երեք: Կազմով, ուժերով իրարու խոտոր՝ բայց ի՞նչ կը նայի ընել. քանի որ հայրենական ժառանգութեան պէս հատ մը դնելու համար կարեւոր դումար մը պէտք էր...:

Ուրախ էինք, երջանիկ, որ լուծք մը եզ ունէինք ճակատներէն եւ վիզերէն զարդարուած համայեկներով, ճուսխաներով: Լուծք մը եզ, խօսք չէ, ու դարձեալ հայրենի արտերուս՝ իրրեւ լծվար: Ահ, ինչ խնդութիւն,— արտ, արօր ու խոփ, եզ ու լծվար ու ամէն բան, ամէն բան սեփականութիւն այսօր, երէկուան տարագրի սարկական կեանքին, ընչազրկութեանը դիմաց:

×

Ջափաւոր չորս կորնի — բաժին — կը վերածեմ օրավարս ու թեզանիքներս օրթթած, դոզնոցը կապած գարի կը ցանեմ արտին երկայնքին դառնալով ու բուռ – բուռ նետելով սերմերը, որոնք մինչեւ ջոցին մէջ ու արեգակին չողերուն տակ փալկըլտալով համաչափ կ'իյնան վար ու կը տարածուին հողին վրայ:

Սերմնացան եմ ու լծվար ...: Մայրիկս հեռուէն կը դիտէ դիս հրճուանքով, խնդութեամբ, սեղերն ու խոտերը մաքրելով, թումբերուն խաղցած քարերը չոկրտելով ու իրենց տեղերը ամրացնելով:

— Փառք քեզ, Տէր, փառք՝ կամեցար – դութեանդ: Մեռնիմ զօրութեանդ: Աստուածամայր ... :

Մայրիկիս զոհունակութեան ձայնն է, որ ականջներուս կը հասնի քիչ անդին:

Ցորենը կրակի դին՝ անպտուղելի ու անմատչելի էր տակաւին մեղիպէտներուն համար:

Ու ես զարի կը ցանեմ մեր հացին համար: Այս ալ դիւրութեամբ չէ ճարուած: Թող ըլլայ զարի, կորեկ կամ կլկլ, միայն թէ՝ հաց ունենանք: Սովի տարիները չեն վերջացած տակաւին: Կարեւորը տեսակը, որակը չէր այլ հաց ունենալ՝ ստամոքսը լեցնելու բան մը ճարել: Գարէհաց կամ կորեկէ, եղով բաղարջի պէս կ'երթար երբ հայրենի մեղրահամ, պաղուկ ջուրը եւ – տեւէն գլգլալով կը քչէր, կը տանէր ստամոքսիդ մինչեւ զարատակը ... :

Վարուցան կ'ընեմ: Գարնան դաղջուկ արփին ճակտիս ու աչուիս մխրճուած հայրենի անոյշ բնութեանը մէջ:

ՆԵՐՍԷՍ ՇԻՆԱԿԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐ

★

ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆ

Գ.

Մեր մեծատաղանդ Այվազովսքին նկար մը ունի, «Իններորդ Ալիք»ը: Ամեհի ալեկոծ ծովն է, որուն մէջ նաւ մը փչրուած, բեկորներ եւ խլեակներ ալիքներէն քըշուելով կը նետուին ծովափ:

Ճիշդ այդ իններորդ Ալիքին նման, 1921 – 22 Թուականներուն, Հայութիւնը տարտղնուելով նետուեցաւ Պալքաններըը, Իտալիա ու մասնաւորապէս մինչեւ Ֆրանսա:

Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ճիշդ այդ նկարին ծովափին էր, ուր ամէն կիրակի հայութիւնը կը հաւաքուէր, փնտռելու, տեսնելու թէ ծովը ինչ բեկորներ նետած էր այս մայթերուն վրայ:

Ֆրանսահայութիւնը չուտ կազմակեր – պուեցաւ: 1925ին «Ճակատամարտ»ի խմբագիրը հասաւ ու հիմնեց «Ցառաջ»ը որ ճշմարիտ բարիք մը, ինչո՞ւ չէ, փրկիչը եղաւ այս դաղութին:

1929 Յունուար 1ին լոյս կը տեսնէր « Զուարթնոց » պարբերականիս առաջին թիւը: Այդ օրէն ու այդ թիւէն սկսեալ, ծնաւ սերտ թղթակցութիւն մը իմ եւ Ց. Օշականին միջեւ: Առաջին թիւին հասցուց իր «եղիչէ» խորագրեալ ինքնաստիղ դատումը մեր ե. դարու մատենագրին մասին: Յաջորդաբար ղրկեց ուրիշ նիւթեր, բայց այդ մասին չէ որ պիտի խօսիմ այս սիւնակին մէջ: Այդ Թուականէն սկսեալ Օշական տարբեր կը տեսնէր Ֆը – րանսահայ դաղութին կեցուածքը ուրիշ նորակազմ վայրերու հանդէպ: Ան Փարիզը կը նկատէր առանցքը Սփիւռքին, քանի որ հոս կեդրոնացած էին մեր անուանի մտաւորականները: Իր բառով՝ «Հայկական Փարիզ» տարազը կը զործածէր, ա – նոր մէջ տեսնելով համազրումը մեր նոր կեանքին: Այս առաջադրութեամբ, հե – տեւէն, ուշադրութեամբ կը հետեւէր իմ ալ սկռնակի քայլերուս:

Իսկ ես, ինկած արուեստի այս մեծ մի – ջավայրին մէջ, երիտասարդական անյագ տենչերովս, «Զուարթնոց»ով կը բերէի ինչ որ նոր էր, ու արդիական: Այդ խո – հանքիս մէջ երբեմն կ'առնէի քայլեր, ո – րոնք խոտոր կը համեմատէին մեր ազգա – յին մշակոյթի հիմքին: Օրինակ, այդ օ – րերուն նոր սկսած էր ընդհանրանալ խափչիկ երաժշտութիւնն ու պարը, ա – ռաջնորդութեամբ Ժոզէֆին Պէյքըրի: Նկարչութիւնն ու քանդակագործութիւնը այդ տարաշխարհիկին մէջ կ'ուզէին որսալ նոր զգայութիւններ: Ես ալ իմ կարգիս տարուած էի Կոկէնի «Նօա – Նօաներ»ո – վը: Ու պարբերաթերթիս մէկ թիւին կա – փարիզին վրայ յայտարարեցի թէ, մեր յաջորդ թիւը կը նուիրենք ... Ովկիա – նոյ խափչիկ արուեստին: Թերթը հազիւ Օշականին հասած: Ստացայ ծանր տատ մը, ուր կ'ըսէր ...

— «Այս էր պակաս, Ովկիանոյ ար – ուեստը: Լաւ պիտի ընես եթէ տուն կանչես խելքդ: Մենք պէտք չունինք օտար ճաշերու ծանօթացման, մանաւանդ այս օրերուն, երբ մեր վէմ քարն է փչրուելը: Ու յետոյ հայկական մորթը որ խանձեր, կոներ է տառապանքին տակ, չատ աւե – լի թանկարժէք է, քան թէ այդ քու սե – ամորթերու արուեստդ ու իրենց կաչին»: Այս տատին վրայ, անշուշտ ինծի կը մը – նար խելքս տուն կանչել:

Այդպիսի տատ մըն ալ բարեհամբոյր Հ. Արսէն Ղազիկեանէն ստացայ, առանց հաշուելու Շ. Մխոքեանի տատերը որ մինչեւ այս պահս կը չարունակուին ...: Հոգելոյս Հ. Արսէնը Վենետիկէն կը դը – րէր.—

— « Այ օղուլ, դպրոցը քեզի սորվեցու – ցի, հազար անգամ ըսի որ «կուտամ»ը, «կուդամ»ը իրարու չեն փակցներ: Փարիզ դացիր որ ուզա՞դ ընես, ոչ եւ ոչ, «Բազ – մավէպ»ի մէջ վերտին դաս մը պիտի տամ այս մասին»:

Ու այսպէս համեղն ու անհամը, աղին լեղիին հետ միախառնելով, հասանք 1937 Թուականը:

Առաւօտ մը Օշական եկաւ Փարիզ: Ե – րուսաղէմի մէջ ուղեղային տապնապ մըն էր անցուցած: «Անդղ»ը իր թեւերը ծալ – լած էր եւ ընկճուած: Մահուան քովէն անցեր էր:

Իր հասած չաբաթն ալ լոյս պիտի տես – նէր « Զուարթնոց » ամսաթերթը, օրա – թերթի ծաւալով: Գացի եւ գրութիւն մը խնդրեցի: Պատասխան,

— «Բժիշկները խենթեցեր ու ինծի արդիլեր են գրիչ չարժել: Օշականը կը – նա՞յ ապրիլ առանց գրելու: Եկուր տես – նեմ, ես խօսիմ ու դուն գրի առ, տեսնենք ինչ արդիւնք կուտայ »:

Ժամադրուեցանք Հրաչ Սարգիսեանի մօտ: Ինք սկսաւ խօսիլ ու ես գրի առի: Նիւթը մահուան ակնարկող իր այլաբա – նական «եկար»ն էր: «Եկար, իրաւ, ան – նահանջ: Չեմ ըսեր թէ կը սպասէի քեզի կարօտով, նման չըլլալու համար անոնց՝ որոնք քեզ կանչելու թատերականութիւնը կը սիրեն չահագործել, տրտում փառա – սիրութեանց հաշուոյն: Գիտէի սակայն որ կը թափառէիր, հովդ ղրկելով ինծի »:

Ըսաւ ու այսպէս պատգամի նման առի բառերը թուղթին վրայ, մօտաւորապէս քսան էջ: Երբ աւարտեցինք, ըսաւ.

— Կարդա տեսնեմ, չօրպաճի, տեսնենք թէ բանի մը նմանեցա՞ւ:

Ընթերցմանս պահուն, երբեմն դիս ընդ – հատելով՝ բութը ստորակէտ ըրէ, տտո – րակէտը բութի վերածէի նման աննշան սրբագրութիւններով մարմին առաւ իր դրուածքը:

Ես ապշեցայ մնացի: Մալարմէ իր բա – նաստեղծութիւնը դրելէ վերջ կ'ըսէ եղեր, — « Թող այժմ մնայ որ մթցնեմ»: Ես ալ մինչեւ այդ պահը այն կանխակալ կար – ծիքն էի կազմած թէ, ֆրանսացի քերթո – ղին նման, Օշական դիտմամբ կուտայ այդ ծամածռութիւնները իր ոճին՝ ինք – նատիպ դառնալու համար: Հիմնովին սխալեր էի: «Եկար»ը միեւնոյն աստեն «ի – րաւ» կերպով եկաւ հաստատել թէ, Օշա – կանին մէջէն կը բխէին իր արտակեդրոն ըսելու դարձուածքները: Օշականին հա – յրապաշտութիւնը այդ պահուն հաստատ – ուեցաւ ինծի համար, եւ թերեւս նոյնը պիտի հաստատեն դինք Երուսաղէմի կամ Գահիրէի մէջ չրջապատողները:

Մահուան տեսիլը այլափոխած էր Օ – շականը: Այլեւս դարձած էր կամազուրկ, բոլորին ձեռք երկարող եւ կակուղ խմոր մը:

— Ջէնեբս վերջացուցած, բոլորին կանչ կուտամ որ հաշտուին հետս: Խաղաղ սր – տով կ'ուզեմ մեկնիլ այս աշխարհէն, ա – ռանց վիշտեր, դառնութիւններ ցանելու անցած ճամբէս:

Հանրածանօթ է, որ երկու դրական հա – կոտնեայ ճաշակներ, Զօպանեան եւ Օշա – կան, անընդհատ խուլ պայքար մը մղած են իրարու դէմ: Մեր դրականութեան նա – հատեսը, եթէ չեմ սխալիր, իր «Անա – հիտ»ին քրոնիկներուն մէջ, անտեղի սր – բամտութեամբ մը Օշականը վերածեց ... «Իշական»ի: Փոխադարձ, Օշականն ալ, ամէն տեղ, ու ամէն առիթ կը զրէր լը – ռելեայն ակնարկելով Զօպանեանին, «Ան – հուն է իր ներողամտութիւնը: Քանի մը տարին անդամ մը միայն կը վանդէ իր միապաղաղ պայծառութիւնը, ու կը հայ – հոյէ առանց զղալու թէ որքան ու միչտ ուրիշ բան չէ եղած, բացի այդ կիրքի պահուն ցոյց տուած դեռհասութենէն: Ժա – մանակը կը քաւէ մեր մեղքերը, մանա – ւանդ մեր փոքրոգութիւնը: Ու պէտք չէ զարմանալ երբ դինքը կը տեսնէք իր հայ – հոյածը փառաւորելու իսկապէս քրիստո – նեայ վեհանձնութեան մը մէջ: Ու կը պոռչ, վառնդի իր յաւիտենական դրաղու – մը զործին է: Այն նոր եկող անոր հա – մար տապանդ ունի անպատճառ: Զար – մանալի է իր հոտառութիւնը ու չափս – սար իր սխալներուն երբ իր «յայտարա – րած» տապանդները իրեն պէս մնան ճամ – բուն իսկ սիրտին»:

Թափանցուն է այս տողերուն ներքեւ պոթխրտած դառնութիւնը: Եւ քանի որ ներողամտութեան աղնիւ դգացումը իջած էր Օշականին վրայ, պահը օգտագործե – լով ըսի .

— Օշական, եկուր քեզ հաշտեցնենք Զօպանեանին հետ: Հանդիպում մը սար – քեմ ու խաչ մը քաշէք անցեալի պայքար – ներուն վրայ:

Երկուստեք համաձայնեցան ու առա – ւօտ մը Օշականը առած բարձրացանք փիկալի բարձունքը, Զօպանեանին տունը այլի երթալու:

Յաջորդով Զօպանեան – Օշական զրոյցն ու Օշականի ի պատիւ տրուած թէյասե – ղանը:

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

ՏՈՒՄՍԵՐ

ՅՈՒՍԱՀԱՏԱԿԱՆ...

★

— Ի՞նչպէս ես, պարոն Սեդրոս:

— Աղէկ եմ, ըսեմ տուտ եմ, աղէկ չեմ ըսեմ, նորէն տուտ եմ: Սանկ – նանկ կ'եր – թամ կոր ...

— Գործերդ լա՞ւ են, դրամ կը չահի՞ս:

— Լաւ ըլլան, դէշ ըլլան տարբերու – թիւն չըներ: Փառք Տիրոջը, անօթի չեմ, բայց չեմ կրնար ըսել որ չատ ալ կուչտ եմ...

— Տիկի՞նը, երախանե՞րը ինչպէս են:

— Գիտցածիդ պէս, կ'իյնան, կ'ելլեն: Տիկինս միչտ ինկած է, ամէն օր հիւանդ է եւ որովհետեւ հիւանդ է, առողջ է չեմ կրնար ըսել: Երախաներն ալ, էհ, սանկ, նանկ. առողջ են, բայց կրնան հիւանդա – նալ: Ըսել կ'ուզեմ որ անեցիները թէ լաւ են եւ թէ լաւ չեն:

— Աղջիկդ ամուսնացուցեր ես եղեր, կը չնորհաւորեմ:

— Շնորհաւորեր ես թէ չես չնորհաւո – րեր, ինծի համար միեւնոյնն է:

— Կը յուսամ փեսադ լաւ տղայ է:

— Գէշ չէ, բայց չատ ալ աղէկ է չեմ կրնար ըսել:

— Եկեղեցի գացած ունի՞ս, այս վեր – ջերս նոր եպիսկոպոս մը եկեր է եղեր:

— Երբեմն կ'երթամ, երբեմն չեմ եր – թար: Գացեր եմ, չեմ գացեր, կացութի – նէս բան չի փոխուիր: Եպիսկոպոսին հի – նը, նորը չըլլար, հինն ալ, նորն ալ նոյն պատարագը պիտի ընեն եւ նոյն քարոզը պիտի խօսին:

— Աղին գործե՞րը ինչ չուրի վրայ են:

— Օր մը յատակ, օր մը պղտոր, ասանկ եկեր ենք, ատանկ ալ պիտի երթանք. մեր պործը Աստուծոյ մնացած է: Թէեւ չեմ կրնար ըսել թէ սատանային մնացած չէ:

— Մոռցայ հարցնել, ոտքիդ ցա՞ւը ինչ – պէս է:

— Աղեկ է, այսինքն ըսել կ'ուզեմ որ դէշ է, անոր ալ վարժուեցայ, կ'ուզէ ա – դէկ ըլլայ, կ'ուզէ դէշ, ինչ տարբերու – թիւն կ'ընէ:

— Քաղաքական անցուդարձերուն կը հետեւի՞ս. ի՞նչ կ'ըսես, պատերազմ պի – տի ըլլա՞յ:

— Կը հետեւիմ ըսեմ, տուտ խօսած կ'ըլ – լամ, չեմ հետեւիր ըսեմ, նորէն տուտ եմ. չաբաթ մը կը հետեւիմ, չաբաթ մը չեմ հետեւիր: Պատերազմ մը անկարելի չէ, բայց հաւանական ալ չէ, թէեւ կարելի է եւ հաւանական: Այսինքն ըսել կ'ուզեմ որ պատերազմ կրնայ ծագիլ եւ կրնայ չծա – գիլ. ես, օրուան լուրերէն, այդպէս կը հետեւցնեմ: Ծագի, չծագի ինծի համար մեծ տարբերութիւն մը չըներ:

— Հայերէն թերթեր կը կարդա՞ս:

— Թէ կը կարդամ եւ թէ չեմ կարդար:

— Դաշնակցակա՞ն ես թէ Հնչակեան...

— Երկուքն ալ, լուր օրերը Դաշնակցա – կան եմ, տօնական օրերը՝ Հնչակեան:

— Ուրեմն Ռամկավար չես:

— Դժբախտաբար, տարին 365 օր ու – նի — նահանջ տարիները չեմ հաչուեր — եւ ռամկավար ըլլալու օր չեմ կրնար գտ – նել: Զգէշ որ Դաշնակ եմ եղեր, Հնչակ եմ եղեր, Ռամկավար եմ եղեր, միեւնոյն բանն է ...

— Էհ, յաջողութիւն պարոն Սեդրոս, յաջողութիւն:

— Ցաջողութիւն ունեցեր եմ, չեմ ունե – ցեր տարբերութիւն չըներ,, երթաս բա – լով ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

— Արդէն տարիքն ալ համապատասխան չէ: Ինծի այնպէս կը թուի թէ երեսունը ուժը, երեսունը ինը տարեկան է, չատ ե – րիտասարդ Ֆրետերիկին եւ չատ ծեր Ուիլհէմին համար: Իսկ մնացեա՞լը, հայր Լավինյին եւ Պ. Մերքատոն, մէկը կամ միւսը կրնան Ֆրետերիք պոռնըրը ըլ – լալ:

— Խնդրեմ, սիրելի պարոն, բացատրէք Տոքթ. Լէյտնըը, կէս մը զրզռուած, կէս մը հեգնական չեչոով մը: Հայր Լավինյին ծանօթ է իբրեւ զբաղող ամբողջ աշխարհի, իսկ Պ. Մերքատոն երկար տա – րիներ աշխատած է Նիւ Եորքի մեծ թան – զարանի մը մէջ: Ոչ մէկը ոչ ալ միւսը կրնայ ըլլալ ձեր ենթադրած մարդը: Ան – հարելի է:

Փոաբօ թեթեւօրէն չարժեց ձեռքը:

— Անկարելի, անկարելի: Ես միչտ ան – կարելին է որ մօտէն կը քննեմ: Բայց անցնինք: Ո՞վ մնաց տակաւին: Քարլը Րէյթըրը, զերմանական անունով երի – տասարդ եւ Դաւիթ Էմմըթը:

– –Մի՞ մոռնաք որ երկու չրջան արդէն հետս աշխատած է:

— Երիտասարդ Րէյթըրը չատ համբե – րատար մէկն է: Եթէ ոճիր մը զործէր, պատրաստուէր եւ ամէն զգուշութիւն ձեռք կ'առնէր:

Տոքթ. Լէյտնըը յուսահատ չարժուձեւ մը փորձեց:

— Վերջապէս Ուիլհէմ Քոլմէնը, չա – բունակեց Փուաբօ:

— Անգլիացի է:

— Ի՞նչ կ'ըլլայ որ: Տիկին Լէյտնըը չէ՞ ըսած թէ երիտասարդ Պոսնըրը մեկ – նեցաւ Ամերիկայէն եւ իր հետքը կոր – սուեցաւ: Ինչո՞ւ Անգլիոյ մէջ մեծցած պիտի չըլլայ:

— Ամէն բանի պատասխանը ունիք, դիտել տուաւ Տոքթ. Լէյտնըը:

Գալով ինծի, երկար մտածեցի: Սկիզ – բէն իսկ Քոլմէնը ինծի կը յիչեցնէր վէպի մը հերոսը: Կրնա՞ր երկար տեն խաղալ այս կատակերգութիւնը:

Փուաբօ նոր նիչեր կ'արձանագրէր իր յուչատետրին մէջ:

— Կարդով եւ մեթոտով չարժինք, ը – սաւ: Մէկ կողմը երկու անուն ունինք, Հայր Լավինյին եւ Պ. Մերքատոն, միւս կողմը երեք,— Քոլմէնը, Էմմըթը եւ Րէյթըրը: Այժմ քննենք հարցին ուրիչ մէկ երեսը, միջոցները եւ առիթը: Աբչա – ւախումբին մէջ ո՞վ միջոցներ եւ առիթը ունէր սպանութիւնը զործելու: Քարէյը պեղումներու վայրը կը զտնուէր Քոլմէ – նը Հասանիէ, դուք տանիքին վրայ էիք: կը մնան հայր Լավինյին, Պ. Մերքատոն, Տիկին Մերքատոն, Դաւիթ Էմմըթը, Քարլ Րէյթըրը, Օր. Ճոնսընը եւ Օր. Լի – թըրէնը:

— Օհ, գոչեցի, աթոռէս ցատկելով:

Պ. Փուաբօ զլխս զխտեց իր փոքրիկ աչ – քերով:

— Էհ, այո, Օրիորդ, ներեցէք ինծի, բայց ձեզ եւս պէտք է ցանկիս մէջ ունե – նամ: Ձեզի համար չատ դիւրին էր Տիկին Լէյտնըրի սենեակը մտնել եւ զայն սպա – նել երբ բակը ամայի էր: Ձեզի ոչ մկան եւ ոչ ալ ուժ կը պակսի եւ գժբախտ կինը չէր կրնար կասկածել հարուածը ստանա – լէ առաջ:

Այնքան տակնուվրայ եղած էի որ չէի կրնար բառ մը արտասանել: Տոքթ. Րէյ – լի առիթէն օգտուեցաւ, զուարճանալու համար ի վնաս ինծի:

— Զգայացունց ոճիր ... հիւանդապա – հուհի մը կը սպանէ իր հիւանդները մէկը միւսինետեւէն ...

Վերէն վար չափեցի զինքը:

Տոքթ. Լէյտնըրի մտածումը բոլորովին տարբեր ուղղութեամբ կ'ընթանար:

— Պ. Փուաբօ, չէք կրնար կասկածիլ Էմմըթէն: Մի մոռնաք որ այդ տասը վայրկեանի ընթացքին տանիքին վրայ կը զտնուէր ինծի հետ:

— Եւ սակայն անկարելի է ցանկէն հա – նել զինքը: Վար իջած ատենը կրնար Տիկ. Լէյտնըրի սենեակը մտնել, սպաննել զայն եւ յետոյ ծառան կանչել: Եւ կամ կրնար օգտուած ըլլար ծառան ձեղի ղրկած ա – տեն ներկայացած առիթէ մը:

Տոքթ. Լէյտնըը հառաչեց:

— Ինչ մղձաւանջ, ինչ սարսափելի դաղտնիք:

Շատ զարմացայ որ Պ. Փուաբօ եւս նոյն կարծիքը ունեցաւ:

— Իրաւունք ունիք: Շատ հաղուագիւտ է հանդիպիլ այսքան խորհրդաւոր ոճիրի մը: Սովորաբար սպանութիւնը զաղրելի է եւ աւելի պարզ: Բայց կը զտնուինք բարդ զործի մը առջեւ: Տոքթ. Լէյտնըը ձեր կինը սովորականէն դուրս մէկն էր:

Հարուածը այնքան ճիշդ տեղին զար – կած էր որ ցնցուեցայ:

— Ճիշդ չէ՞ ըսածս, Օրիորդ:

Տոքթ. Լէյտնըը հանդարտ ձայնով մը ըսաւ:

— Օրիորդ, բացատրեցէք իրեն թէ ինչ – պէս էր Լուիզը: Գոնէ ձեզ կողմնակա – լութեամբ չի կրնար ամբաստանել:

(Շար.)

թեան նախկին տեսակէտները եւ մեղա – դրանքները՝ արեւմուտքի դէմ, կը քննադատէ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազի – նումը, եւրոպական բանակի դաշնագիրը եւն.: Մոսկուայի կարծիքով, եւրոպական բանակի ծրագիրը վտանգաւոր է եւ «ուրիշ բան չի նշանակեր եթէ ոչ յարձակո – ղական խմբակցութիւն մը որ հիմնուելով պինեալ ուժերու վրայ, եւ մասնաւորա – պէս գերման վրէժխնդիր բանակին վրայ, կարգ մը եւրոպական երկիրներ պիտի հանէ ուրիշ կարգ մը եւրոպական պետու – թեանց, Ա. Միութեան, Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ եւ ուրիշներու դէմ: Այսպէս այդ ծրագիրը չի կրնար որեւէ կերպով օգնել խաղաղութեան գօրացման Եւրոպայի մէջ, այլ Եւրոպայի մէկ մասը կը հանէ միւսին դէմ: Չի կրնար մեղմա – ցնել միջազգային յարաբերութեանց լա – րումը, այլ ընդհակառակն պիտի ծանրա – ցնէ վէճերը, սաստկացնելով ռազմական նոր արկածախնդրութեանց վտանգը: Եւ – րոպական բանակի մը ստեղծումը չղթա – յազերծելով գերման զինապաշտութեան ուժերը, որոնք ամէնէն աւելի վտանգա – ւոր են խաղաղութեան դաշին համար, ինքնին կը պարունակէ նոր աշխարհա – մարտի մը սպառնալիքը »:

Ծանուցագիրը ճշմարիտ ապահովու – թիւն մը կը գտնէ արեւելեան թէ արեւ – մտեան բոլոր երկիրներու գործակցու – թեան վրայ եւ կը խոստանայ Ա. Միու – թեան վրայ եւ կը խոստանայ Ա. Միութեան աջակցութիւնը: Ցեղոյ կը չատա – գովէ Գերմանիոյ միացումը եւ անկա – խութեան վերահաստատումը:

× Հինգ ամիս է որ ծանուցագիրները կը փոխանակուին Արեւմուտքի եւ Արեւելքի մէջեւ: Առաջին անգամ Յուլիս 15ին էր որ արեւմտեան երեք պետութիւնները Զորսերու ժողով մը կ'առաջարկէին, Գեր – մանիոյ եւ Աւստրիոյ անկախութիւնը վե – րահաստատելու համար:

× Վերջին լուրի մը համաձայն, արեւ – մտեան դաշնակիցները պիտի առաջարկեն Զորսերու ժողովը գումարել ոչ թէ Պեր – լինի, այլ Լուկանոյի մէջ (Զուիցերիա):

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՐԱՒ. ՔՈՐԻԱՑԻ նախագահը Ֆորմո – զա գնաց, ազգայնական Զինաստանի նա – խագահին հետ խորհրդակցելու եւ զինակ – ցութիւն մը կնքելու համար:

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ խորհրդարանը ընդեց անցեալ փետրուարին քուէարկուած օրէնք մը ,որ բանտարկութեան կը դատապար – ձէր պարտաւորիչ աշխատանքէ խուսա – փողները:

ԾԱՆՕԹ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ Անուն պերնչթայն մեռաւ բժշկական գործողութեան մը հե – տեւանքով: Վերջին ներկայացուցիչն էր պատմական չրջանի մը, 77 տարեկան: Իր թատերախաղերը յաճախ ներկայացուած են հայկական բեմերու վրայ:

ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆ ֆրանք հատուցում կը պահանջեն տիկին Էլվիր Փոփեսքօ եւ Պ. Մալէ, չարժանկարի ընկերութենէ մը, պայմանագրի մը խզմանհետեւանքով: Ըն – կերութիւնը եւ Միչէլ Սիմոն ալ հինգա – կան միլիոն հատուցում կը պահանջեն հակառակորդներէն ...

ՀԻՆԳ ԶԱՒԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ ՄԸ, 27 տարեկան, անանկացած ըլլալով անձնաս – պան եղաւ ելեկտրական աթոռի մը վրայ, Լանի մէջ: Աթոռն ալ ինք չինած էր, իր – րեւ քաջ ելեկտրագէտ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԸ

ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ

14 Դեկտ. երկուշաբթի իրիկուն, ժա – մը 9ին, Սալ Մազրնոյի մէջ (ռիւ տ'Օ – պաւեը):

Կը նախագահէ՝

Mr. JEAN BALLARD
Directeur des «*Cahiers du Sud*»ի

Կը խօսի՝

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:
Մանրամասնութիւնները չուտով:

★

ԳԻՆԵՋՕՆ

Ի պաւոիւ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ
(Իր Միջին Արեւելք մեկնելուն առիթով)
12 Դեկտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, *Քաֆէ Նօայի սրահին մէջ:*
Մուտք՝ մասնաւոր հրաւիրատոմսով:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Առնուվիլի «Վար – դան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղերուն:

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գի – շեր: Կալմանի սրահը (Առնուվիլի կայա – րանին դիմաց):

Կը նախագահէ ընկ. Պ. ՋՈՒՒԽՃԵԱՆ
Կը խօսի ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ԸՆԿԵՐ Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԳԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Ռոմանի Հ. Ց. Դ. «Անդրանիկ» խումբը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ եւ փո – խան ծաղկեպսակի 3000 ֆր. նուէր կ'ընծ Հ. Ց. Դ. Տան հիմնադրամին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի երեկոյ, Քառասրբամարտի վերնա – յարկը: Դասախօս՝ Պ. ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ նիւթը՝ Նշան Պէշիկթաշլեանի երգիծա – կան գրականութիւնը:

Դասախօսութենէն յետոյ մաքերու փո – խանակութիւններ, ձայնագրի վրայ պի – տի առնուին: Գեղարուեստական անակն – կալներ: Մուտքը ազատ է:

ԱՐԱՔՍ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԹԵՐԹԸ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՔՍ արդէն 27րդ թիւը հրատարա – կած է եւ մօտերս կը բոլորէ առաջին տա – րին:

Հեղինակաւոր անձերէ ստացած ենք քաջալերական նամակներ, Ֆրանսայէն եւ թէ արտասահմանէն:

Ամէնքն ալ կը հաստատեն թէ ԱՐԱՔՍ դպրոցի գերը կը կատարէ ընտանիքներու մէջ, ստեղծելով հայերէնի հետաքրքրու – թիւն մանուկներու մօտ:

Զուինք այն յաւակնութիւնը թէ բա – ցարձակապէս կատարեալ գործ մըն է: Բայց եւ այնպէս համոզուած ենք թէ հետզհետէ կատարելագործուելով, պիտի գոհացնէ օրուան պահանջները:

Մեր հիմնական նպատակն է հայ մա – նուկը կապել իր մայրենի լեզուին:

Այս առթիւ, պէտք ունինք ծնողքներու աջակցութեան:

Նախ, անհրաժեշտ է որ բաժանորդա – գրուին: Ցեղոյ գոնէ առաջին քանի մը ամիսներուն օգնեն մանուկներուն, գա – նոնք վարժեցնելով հայերէն կարդալու եւ գրելու:

Կը հրաւիրենք մեր բաժանորդները փո – խառել իրենց չուրջ առ նուազն մէկ նոր բաժանորդ: Այս աջակցութեան չնորհիւ ի մօտոյ ԱՐԱՔՍը կը վերածենք չաբաթա – թերթի:

Ծանր է ձեռնարկին նիւթական բեռը, բայց հաւատքով եւ յարատեւութեամբ տոգորուած կը յուսանք մօտերս հասնիլ բաժանորդներու այն թիւին որ մեզի պի – տի տար անտեսական անկախութիւն:

Գալով բարոյական յաջողութեան, բազ – մաթիւ փաստեր, բերանացի թէ գրաւոր վկայութիւններ կը հաստատեն թէ չաթեր սկսած են հայերէն կարդալ եւ գրել: Ոչ միայն մանուկներ, այլեւ Ֆրանսա ծնած եւ մեծցած երիտասարդներ, 20 – 30 տա – րեկան:

Առանց խտրութեան ամէն հայ ընտանիք պէտք է ունենայ ԱՐԱՔՍը, նոյնիսկ հա – ւաքածոյ մը կազմելով Թուռնիկին հա – մար:

Ունինք բազմաթիւ դպրոցականներ Ֆը – րանսայէն մինչեւ Լիբանան, Սուրիա, ո – րոնք ի վիճակի չեն բաժանորդագրուելու, Նուիրեցէ՛ք օրինակ մը կամ աւելի, անոնց յատկացուելու հպմար:

Մենք արդէն իւրաքանչիւր թիւէն մօտ 170 օրինակ կը ղրկենք հայկական թեր – թերու, դպրոցներու, դրադարաններու եւ ուսուցիչներու: Կը խնդրենք որ դուք ալ ձեր գործնական աջակցութիւնն ընծայէք այս ձեռնարկին ծաւալման եւ կատարե – լագործման:

ԼԱԻԱԳՈՑՆ ԿԱՂԱՆԴՋԻՔԸ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ:

Բաժանորդագրութեան պայմանները:

Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 կամ 4 տոլար:

Chèque Postal, Paris 7065 - 15
N.Hovhannessian,14,Rue du Soleil,Paris

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՅՑ

Հ. Ց. Դ. Պէվրիւի Ռոստոմ խումբը՝ կազմակերպած է Ցիչատակի այց մը,փէտ Լաչէզի գերեզմանատունը, մեր մեծ ըն – կերներ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ԱՆԴՐԱՆԻԿի, ՌՈՒԲԻՆի եւ ԽԱՏԻՍԵԱՆի չիրմներուն, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իսկ ժամը 4էն 6, ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ սրահի մը մէջ: Ցարգանքի արտայայտութիւն, պիտի խօսին կարգ մը ընկերներ:

Նաեւ օրուան պատշաճ արտասանու – թիւն եւ երգ:

Le Rallye Gambetta. 93, Ave. Gambetta

Հաւաքուիլ մեթրօ Կամպեթա, գերեզ – մանատան առջեւ, Կամպեթա դրան մօտ:

Սիրով կը հրաւիրուին Փարիզի եւ չր – ջանի մեր ընկերներն ու համակիրները:

Ծախսերու մասնակցութիւն:

ՀԱՆԴԷՍ ԽՆՋՈՅՔ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին, ի նպաստ իր ղպրոցին:

Այս կիրակի ժամը 15ին:

Կը նախագահէ ընկերուհի Ա. ԹՈՒՐՔՈՍ – ԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մաս – նակցութեամբ (Օր. Օր. Պէնկեան, Դաշ – նակեան, Պարսամեան, Պետռեան եւ Դա – ւիթեան, Պ. Պ. Պողոսեան, Գարակէօզ – եան, Տէրտէրեան եւ անակնկալներ:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾԷՍՈՎ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ռատիօ Վատիկանէն, այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 10ին: Կարճ ալիք 31·41, 25 եւ 19 մեթրի վրայ:

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ կրօն. Ընկե – րակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերակցութեան բոլոր ան – դամները վեց դեկտ. կիրակի օր ժամը ճիշդ 15ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9):

Ծրագիր կանոնագրի 16րդ յօդուածին համաձայն այս անգամ ներկաներու թիւը ինչ որ ալ ըլլայ ժողովը պիտի նկատուի օրինաւոր, ունենալով միեւնոյն օրակար – գը, 22 Նոյեմբերի ընդհ. ժողովին, որ տեղի չունեցաւ օրինական մեծամասնու – թիւն պոյացած չըլլալով:

Ժողովին օրակարգն է.— 1· Ընտրու – թիւն ընդհ. ժողովի դիւանի:

2·— Ընթերցում եւ վաւերացում նա – խորդ ընդհ. ժողովի տեղեկագրութեան:

3·— Վարչութեան բարոյական եւ նիւ – թական հաշուետուութիւն 1950 – 1951 – 1952 տարեշրջաններու:

4·— Հաշուեքննիչ յանձնախումբի տե – ղեկագրի ընթերցում:

5·— Վարչութեան հաւաքական հրա – ժարականը, նոր վարչութեան եւ հաշուե – քննիչ մարմնի ընտրութիւն:

ա) Համաձայն կրօն. Ընկ. ծրագիրը կա – նոնագրի 16րդ յօդուածի տրամադրու – թեան, ընդհ. ժողովի, քուէարկութեան կրնան մասնակցիլ միայն անոնք որոնք ի – րենց տարեվճարները ըրած են մինչեւ 1953:

բ) Վարչական աշխատանքներու դիւ – րութեան եւ կրօն. Ընկերակցութեան գործերուն կանոնաւորութեան համար կը յանձնարարենք ջերմապէս բոլոր անդամ – ներուն, որպէսզի եկեղեցւոյ դիւանատան դիմեն եւ իրենց անդամատեարերը ստա – նան:

ԴԻՒԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտ – տոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կի – րակի ժամը 15·30ին, սովորական հաւա – քատեղին: Ներկայանալ անդամատետրե – րով:

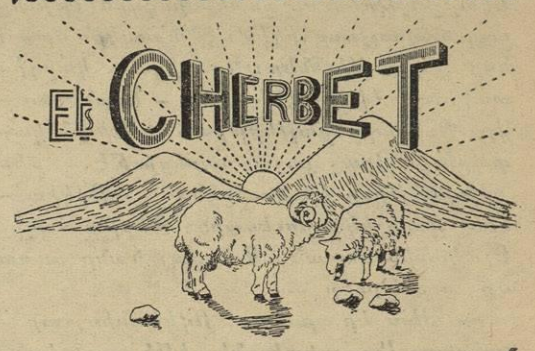
ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. Ռւս.Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 9ին, Քաֆէ Րէ – ժան:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ կեդր. վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը ներկայ ըլլալ Մանուկներու Օրուան հան – դէսի յանձնախումբի ժողովին, այս եր – կուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը:

GALERIE BRETEAU
70, Rue Bonaparte
Յուցահանդէս
Պելճիբահայ ծանօթ նկարչուհի՝
ԱՐԱՔՍ ՏԷՐՕՍԿԻԻ
Դեկտեմբեր 2էն 16, բաց է ամէն օր ժամը 14էն 18, բացի կիրակիէն:

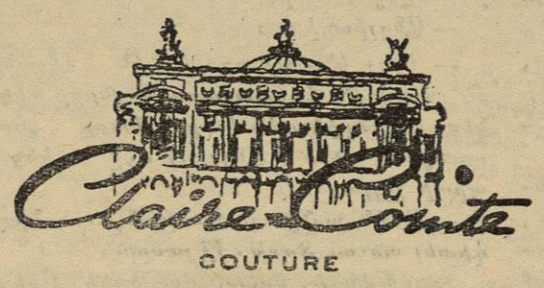
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
BOSPHORE
74, Rue Sedaine, Paris (11·)
Tél. ROQ. 53 - 70
Ճաշարանը մեծ զոհողութիւններով ապահոված է Պոլսէն արեւելեան նուա – գախումբ մը եւ պարունի մը ամէն գիշեր:
Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն:
Ժամը 19·30էն մինչեւ կէս գիշեր:

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

TISSUS HAUTE NOUVEAUTÉ
Le Sommet de la Qualité
Tél. PROvence 61 - 71
94, Rue Lafayette, Paris
Առաջնակարգ գգեստ մը ընտրելու համար պահանջեցէք ձեր դերձակէն այս վաճառանիշով, —
ԿԵՐՊԱՍԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris.

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻՋ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ